

**T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI**

HOCA HÜSEYİN'İN BEDĀYİ'Ü'L-VEĀYİ'İ

(46a-90b)

(Giriş, Metin, İndeksli Sözlük, Özel Adlar Sözlüğü, Tıpkıbasım)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HACI İBRAHİM ÇALIŞKAN

İSTANBUL 2006

**T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI**

HOCA HÜSEYİN'İN BEDĀYİ'Ü'L-VEĀYİ'İ

(46a-90b)

(Giriş, Metin, İndeksli Sözlük, Özel Adlar Sözlüğü, Tıpkıbasım)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HACI İBRAHİM ÇALIŞKAN

TEZ DANIŞMANI:

Prof. Dr. Emine GÜR SOY-NASKALI

İSTANBUL 2006

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Hacı İbrahim Çalışkan'ın "Bedayi'ül-Vekayi (46a-90b)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

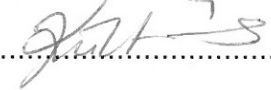
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Emine Gürsoy Naskali
Üniversitesi Marmara

İmza

Üye : Prof.Dr. Gülden Sağol Yüksekaya
Üniversitesi Marmara

Üye : Doç.Dr.Zuhal Kültüral
Üniversitesi Marmara

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun 08/12/2006 tarih ve 21-6 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emel KEFELİ
Müdür

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I-II
ÖZET.....	III
SUMMARY.....	IV
KISALTMALAR.....	V
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ.....	VI
BİBLİYOGRAFYA.....	VII-VIII
1. GİRİŞ.....	1
1.1. ESERİN MUHTEVASI VE ÖNEMİ.....	1-6
1.2. TEZİN KAPSAMI.....	6-12
1.3. TEZİN AMACI.....	12-13
1.4. TEZİN HAZIRLANIŞINDA İZLENEN YÖNTEM.....	13-16
1.5. DİL BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ	16-19
2. METİN.....	20
2.1 FETH-İ YEÑİCE-İ TARAĞCI VE GÖYNÜK VE MUDURNI BÄYED SÜLEYMÂN PAŞA-YI ĞÄZİ İBN-İ ORĖAN ĖÂN ĞÄZİ.....	22-23
2.2 FETH-İ GEMLİK VE BİNÄ-İ CÄMİ'-İ ŞERİF VE TÄB-ĖÄNE VE 'İMÄRET VE MEDRESE DER-BURUSA ĖAYRÄT-I ORĖANEST.....	23-24
2.3 TESHİR-İ VİLÄYET-İ KARESİ.....	24-26
2.4 İBTİDÄ'-YI FETH VE TESHİR-İ DİYÄR-I RÜM İLİ.....	26-27
2.5 MEMLEKET-İ RÜM İLİ TA'RİFİDÜR.....	27-30
2.6 MEŞVERET-KERDEN-İ GÜZÄR-I BAĞR.....	30-32
2.7 GELİBOLİ ĖİŐARI FETHİDÜR.....	32-34
2.8 VASF-I TA'RİFİDÜR GELİBOLİ'NUÑ.....	34-35
2.9 MENÄĖIB-I ĖÄZRET-İ MUNLÄ ĖÜNKÄR ĖUDDİSE SİRRUHU.....	35-39
2.10 RIĞLET-İ ŞEH-ZÄDE EZDÄR-I FENÄ.....	39-41
2.11 HÜCÜM-I KÄFİRÄN-I BERR-İ EHL-İ İSLÄM.....	41-42
2.12 BEYÄN-I VEFÄT-I ĖÂN ORĖÄN.....	42-44
2.13 CÜLÜS-I ĖÄZRET-İ ĞÄZİ MURÄD ĖÂN.....	44
2.14 'AŞR-I SULTÄN MURÄD EVVELDE VÄĖİ' OLAN MÜLÜK ZİKRİDÜR	44-47
2.15 ZİKR-İ EVŐÄF-I ĖERKES VE ABAZA.....	47-49
2.16 FETH-İ ENGÜRİYYE VE ĖAHR-I GÜRÜH-I MEKR Ü KİN.....	49-50
2.17 VAZ'-I ĖAVÄNİN VE NAŞB-I ĖÄZİ-'ASKER VE MİR-İ MİRÄN-I RÜMELİ VE MÜRÜR-I SULTÄN BE-RÜMELİ VE FETH-İ DESPOT VE ĖORLI VE MİSİLLİ VE BURĖAZ ĖİŐARI.....	50-51

2.18 EDRENE VE DİMETOKA FETHİDÜR.....	51-52
2.19 FETH-İ GÜMÜLCİNE VE VARDAR VE ZAĞRA VE VAZ'-I HÜMS-I ŞER'İ VE BAHÂ VE CEVÂRİ VE GİLMÂN.....	52-53
2.20 FETH-İ FİLİBE VE SEBEB-İ TESMİYE-İ O VE BİNÂ-İ CİSR DER-NEHR-İ MERİÇ.....	53-54
2.21 İTTİFÂK-I KÜFFÂR-I SERF VE BOSNA VE ENGERUS VE EFLAK BER- İSTİŞÂL-İ EHL-İ İSLÂM.....	54-55
2.22 EL-UHDETÜ 'ALE'R-RÂVİ FETH-İ BİĞA VE 'AVD-I ŞÂH-I VEGÂ.....	55
2.23 HATENE-Yİ ŞEH-ZÂDE-GÂN VE VAZ'-I HAYRÂT-I HİSÂN.....	56-57
2.24 ÇİRMEN'ÜÑ FETHİ VE HEM EDRENE TAHT OLDUĞIDUR.....	57-60
2.25 'AZM-İ SULTÂN BE-ŞAVB-I KÖSTENDİL.....	60
2.26 'UBÛR-I ŞEH BE-RÛM İLİ.....	60-62
2.27 FETH-İ BÜLDÂN Bİ-EMR-İ SULTÂNİ.....	62-63
2.28 'AZM-İ SULTÂN BE-FETH-İ KİŞVER-İ SERF.....	63-64
2.29 TESHİR-İ DİYÂR-I ŞOŞMÂNUS.....	64-65
2.30 TEEHHÛL-KERDEN-İ ŞEH YILDIRUM HÂN.....	66
2.31 MİN E'ÂZİMİ'L-'ARÂYİS.....	67-69
2.32 ZİKR-İ DÂMÂD-I İBN-İ KARAMAN.....	69
2.33 İBTİYÂ'-I ŞAH GÂZİ BA'Zİ BÜLDÂN-I HAMİD.....	69-70
2.34 FETH-İ PİRLEPE VE MANASTIR VE HARÂC-GÜZÂRİ-İ ÂHÂLİ-İ ÜŞTÛP VE KARLI VE NEHB-İ ETRÂF-I SELÂNİK.....	70
2.35 ZİKR-İ TESHİR-İ BA'Zİ KİLÂ' VE HİŞÂR-I BOSNA.....	70-71
2.36 ZİKR-İ TESHİR-İ BOSNA VE HERSEK.....	71-72
2.37 'UĞUĞ-I ŞÂH-ZÂDE-İ SAVCI BEG.....	72-73
2.38 ZİKR-İ FETH-İ ŞOFYA.....	73-74
2.39 ZİKR-İ 'İSYÂN-I HÂKİM-İ KARAMAN.....	74-78
2.40 ZİKR-İ 'İŞYÂN-I LÂS-I PÛR-VESVÂS.....	78-80
2.41 DER-BEYÂN-I ŞİKÂK-I ŞOŞMANOS.....	81-82
2.42 MEÂL-HÂL-İ ŞOŞMANOS-I MEZKÛR.....	82-83
2.43 CİHÂD-I EKBER-İ GÂZİ MURÂD HÂN.....	83-85
2.44 TEVECCÛH-İ SULTÂN GÂZİ VE ÂMEDEN-İ İLÇİ-Yİ KÂFİRÂN.....	85-86
2.45 MEŞVERET-KERDEN-İ SULTÂN MURÂD.....	86-88
2.46 DU'Â-Yİ HÂZRET-İ SULTÂN GÂZİ.....	88-89
2.47 ZİKR-İ TERTİB-İ 'ASKER-İ İSLÂM.....	90
2.48 ZİKR-İ TERTİB-İ LEŞKER-İ KÜFFÂR.....	91-92
2.49 MUZAFFER-GEŞTEN-İ SULTÂN GÂZİ.....	92-93
2.50 DER-BEYÂN-I ŞEHÂDET-İ SULTÂN.....	94-96

2.51 DER-BEYĀN-I VÜZERĀ VE ÜMERĀ.....	96
2.52 CÜLŪS-I HAẒRET-İ ŐEH YILDIRŪM HĀN.....	97
2.53 ‘AŐR-I SULŦĀN YILDIRŪM HĀNDA VĀKĪ’ OLAN MŪLŪK ZĪKRĪDŪR VE MĪN MU’ĀŐIR-I YILDIRŪM HĀN.....	97-99
2.54 TAFŐĪL-İ ZUHŪR-I BURHĀN.....	100
2.55 ZĪKR-İ İŐTĪŐĀL-İ ERBĀB-I NĪFĀŐ.....	100-101
2.56 ZĪKR-İ MEFTŪHĀT-I SULŦĀN YILDIRŪM DER-RŪM İLĪ.....	101-102
2.57 HĀBS-İ İBN-İ GERMĪYĀN FETH-İ TEKE.....	103
2.58 ‘AZM-İ SULŦĀN BE-CĀNĪB-İ ÇARAMAN.....	103
3. İNDEKSLĪ SŌZLŪK.....	104-370
4. ÖZEL ADLAR DĪZĪNĪ.....	371
4.1. KĪŐĪ ADLARI DĪZĪNĪ.....	372-391
4.2. YER ADLARI DĪZĪNĪ.....	392-419
4.3. DİŐER ÖZEL ADLAR DĪZĪNĪ.....	420-427
4.4. ARAPÇA İBARELER DĪZĪNĪ.....	428-438
4.5. BEYĪTLER DĪZĪNĪ.....	439-440
5. TĪPKĪBASIM.....	441-486

ÖN SÖZ

Tarihe olan ilgimiz yaşadığımız anı anlamak ve geleceğe hazırlanmak gibi bir tarafa atamayacağımız kaygılarımızdan kaynaklanır. Geçmiş, bugünün sorunlarını ve çözümünü içinde barındırmakla kalmaz aynı zamanda geleceğe ışık tutarak gelecekteki sorunları ve çözümlerini görmemizi sağlar. Dolayısıyla tarih bugünden ve gelecekten bağımsız değildir.

Varlığımıza bir anlam vermek ve anlamlandırmalarımızın sonuçlarını ortaya çıkarmak tarihe olan ilgimizin kültürel kaynağını oluşturur. İnsan bir şekilde kendini tanıma çabası içine girer. Bu çaba insanı tarihi araştırmaya yöneltir. Demek ki tarihe olan ilgi hem sürekli hem de çok yönlüdür. Ne şekilde ve ne derinlikte olursa olsun insanın bu ilgisinin doyumu tarihi anlamakla gerçekleşir. Tarihi anlamak ise tarihi bilmeyi gerektirir. Bilmenin sağlanması için tarihi oluşturan olguları tarafsız bir şekilde ortaya koyan eserlere ihtiyaç vardır.

İşte, müelliflerin büyük emek vererek ortaya koydukları bu eserlerden biri de Osmanlı Devletinin kuruluşun 1520'ye kadar olan dönemini, diğer yakın coğrafyalardaki önemli olayları eş zamanlı olarak anlatan Hoca Hüseyin Efendi'nin "**Bedayi'ü'l-Vekāyi**" adlı eseridir.

Bu alanda yapılan çalışmalardan derlenerek oluşturulan Hoca Hüseyin Efendi'nin bu eseri Osmanlı İmparatorluğunun harbi-siyasi hayatının olaylarından oluşan vekayinamedir. Ancak Hoca Hüseyin eserinde sosyal ve ekonomik hayatla ilgili birçok ilginç detaylara da yer vermektedir. Ayrıca diğer müelliflerden aktardığı veya kalem odasından ulaştığı bilgileri belgelerle kuvvetlendirmekte ve karşılaştırmalar yapmaktadır. Bu da Hoca Hüseyin'in eserine değer katmaktadır.

Devlete ait arşivlerde değil de özel şahısların elinde kaldığı için eser, XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti topraklarının dışına çıkmış, böylece tarihçiler ve diğer araştırmacılar esere ulaşamamıştır. Bu da eserin Türkiye'de neden çok iyi bilinmediğini açıklamaktadır. Oysaki eser tarihçiler için önemli bir kaynak olma özelliği göstermektedir.

Hoca Hüseyin'nin bu önemli eseriyle ilgili yurt içinde ve yurt dışında tam manasıyla bilimsel bir çalışma yoktur. Bize göre bu alana ilgi duyanlar ve tarihçiler için önemli bir kaynak olan eserin bilimsel bir neşrinin ortaya konmaması büyük bir eksikliklerdir. Bu da bizi eser üzerinde çalışmaya yönlendirmiştir.

Eserin Viyana ve Leningrad elyazmalarına ulaşarak bu elyazmalar üzerinde geniş çaplı bir araştırma yapan Rus araştırmacı A. S. Tveritnova, eserin tıpkıbasımına Rusça bir giriş yazmış ve Y. A. Petrosyan'ın hazırladığı -eserin orijinalinde yer alan- izahlı fihristi de

eklemiştir. Biz de çalışmamızı bu tıpkıbasımı esas alarak yaptık. A. S. Tveritnova'nın tıpkıbasımına yazdığı girişten eser ve yazar hakkında geniş bilgi edindik.

Çalışmamız eserin 46a-90b varakları arasını kapsamaktadır. Çalışma, müellifin ve eserin tanıtıldığı ve tezi hazırlamada izlenen metodun anlatıldığı giriş bölümü, ayrıntılı olmamak üzere dilbilgisi özellikleri, eserin 46a-90b varakları arasının transkripsiyonu, indeksli sözlük, metinde geçen özel adların dizini ve tıpkıbasım olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır.

Bu çalışmada emeği geçen ve ihtiyacımız olduğu her an yanımızda olan, yüzünden hiç eksik olmayan gülümsemesiyle bize çalışma azmi ve şevki veren danışman hocam Prof. Dr. Emine GÜR SOY-NASKALİ'ye, eseri Türkiye'ye getiren ve çalışmamızın ön araştırma safhasında destek gördüğümüz Yard. Doç. Dr. Osman Gazi ÖZGÜDENLİ'ye, çalışmamız boyunca karşılaştığımız sorunlarda bize yardımcı olan Prof. Dr. Necdet ÖZTÜRK'e, dizinle ilgili sorunlarımızı aşmamızda yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Ceval KAYA'ya, metinde yer alan Arapça ve Farsça ibareleri okumamda yardımcı olan ve karşılaştığım tüm sorunlarda bana yol gösteren Ersen ERSOY ve Ozan YILMAZ'a ve çalışmalarım boyunca manevi desteklerini esirgemeyen aileme teşekkürlerimi sunarım.

H. İbrahim ÇALIŞKAN

İstanbul, 2006

ÖZET

Çalışmamız, giriş, metin, indeksli sözlük, özel adlar dizini ve tıpkıbasım olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, eserin içeriği ve önemi, tezin kapsamı, amacı, hazırlanışında izlenen yöntemden ve ayrıntılı olmamakla birlikte dilbilgisi özelliklerinden bahsedilmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, **Hoca Hüseyin'in Bedayi'ü'l-Vekāyi**'inin 46a-90b arasındaki varaklarının transkripsiyonu bulunmaktadır.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde, metindeki tüm kelimelerin dizini yapıp bu kelimeler anlamlandırılmıştır.

Dördüncü bölümde, özel adlar dizinine yer verilerek bu bölümdeki kelimeler üç ayrı başlık altında tasnif edilmiştir. Ayrıca metinde geçen “ayet, hadis ve Arapça ibareler”in dizini yapılarak anlamlandırılmıştır. Son olarak metinde yer alan Farsça beyitlerin de dizini yapılarak çevirisi yapılmıştır.

Beşinci bölümde metnin tıpkıbasımı verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Bedayiü'l-Vekayi, Hoca Hüseyin, Orhan Gazi, Hüdavendigar Gazi, Burusa, Edrene, sultan, leşker, müteveccih, memalik.

SUMMARY

This work is composed of five chapters which are called as introduction, text, index, index of personal names and original copies.

In the first chapter, the importance and content of the work, the purpose and extent of the thesis and also the method followed at the preparing phases of the thesis are explained.

In addition to this, grammatical characters of the work are mentioned though not in detail.

In the second chapter of the work, there is the transcription of these sheets between 46a and 90b of Hoca Hüseyin's work called Bedayi'ü'l-Vekayi.

In the third chapter of the work, all the words in the work are given a meaning by preparing indexes of them.

In the fourth chapter, personal names index is included and the words in this chapter are classified under three special titles.

In addition to this, the verses of the Koran, the hadiths and Arabic phrases mentioned in the text are given meanings by preparing their indexes.

In the fifth chapter, the original copies of the work are included as well.

The key words can be followed such as: Bedayiü'l-Vekayi, Hoca Hüseyin, Orhan Gazi, Hüdavendigâr Gazi, Burusa, Edrene, sultan, leşker, müteveccih, memalik.

KISALTMALAR

- a.g.e. : Adı geçen eser
Alm. : Almanca
Ar. : Arapça
b. : birleŖik kelime
bkz. : bakınız
e. : edat
f. : fiil
Far. : Farsça
i. : isim
İtal. : İtalyanca
s. : sıfat
T. : Türkçe
nl. : nlem
vb. : ve benzeri
Yun. : Yunanca
zm. : zamir
zf. : zarf
[...] : Okunamayan kelimeler

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ا	a, e, ā
ء	'
ب	b,p
ت	t
ث	ṯ
پ	p
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
ه	h
د	d
ذ	ḏ
ر	r
ز	z
س	s
ش	ṣ
ص	ṣ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	'
غ	ġ
ف	f
ق	q
ك	k,g,ñ
ل	l
م	m
ن	n
ه	h
و	v,ü,u,o,ö
ی	y

BİBLİYOGRAFYA

Akalın, Mehmet, *Tarihi Türk Şiveleri*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1988.

Ayverdi, İlhan, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı, 1-3. cilt, İstanbul 2005.

Baykal, Bekir Sıtkı, *Tarih Terimleri Sözlüğü*, TDK, Ankara 1932.

Bedayi'ü'l-Vekayi' (Hayret-amiz Hadiseler), SSCB Bilimler Akademisi, Asya Halkları Enstitüsü, Doğu Edebiyatı Basım Evi, 1-2. cilt, Moskova 1961.

Bursalı, Mehmet Tahir Efendi, *Osmanlı Müellifleri 1299-1915*, Meral Yayınevi, 1-3. cilt, İstanbul 1972.

Büyük Larousse, Gelişim Yay., 1-20 cilt, İstanbul 1986.

Danişmend, İsmail Hami, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, IV. Türkiye Yay., İstanbul 1971.

Derleme Sözlüğü, I.-VIII. cilt, TDK Yay., Ankara.

Develioğlu, Ferit, *Osmanlıca Türkçe Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1993.

İslam Ansiklopedisi, Diyanet Vakfı Yay., 1-26. cilt, İstanbul 1988-2003.

Kadri, Hüseyin Kazım, *Türk Lügati*, İstanbul 1927-1943, cilt I-IV

Özgüven, Burcu, *Osmanlı Macaristan'ında Kentler, Kaleler*, Ege Yay., İstanbul 2001

Özkan, Mustafa. *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2000.

Pakalın, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, MEB, 1-3 cilt, İstanbul 1971.

Redhouse, *Türkçe-İngilizce Sözlük*, Çağrı Yay., İstanbul 1978.

Şemseddin Sami, *Kâmus-ı Türkî*, Alfa Yay., İstanbul 1998.

Sertoğlu, Midhat, *Osmanlı Tarih Lügati*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1986.

- Timurtaş, Faruk Kadri, *Eski Türkiye Türkçesi*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1994.
- Timurtaş, Faruk Kadri, *Osmanlı Türkçesi Grameri*, I-III., Alfa Kitabevi, İstanbul 1999.
- Topaloğlu, Bekir - Karaman, Hayrettin, *Arapça-Türkçe Yeni Kâmus*, Elif Ofset Tesisleri, İstanbul1985.
- Türk Ansiklopedisi*, Milli Eğitim Basımevi, 1-33. cilt, Ankara 1984.
- Türkçe Sözlük*, TDK, Ankara 2005.
- Yağlıkçızâde Ahmed Rıfad Efendi, *Lügat-i Tarihiye ve Coğrafiye*, Keygar Neşriyat, Ankara 2004
- Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK, Ankara 1983.

GİRİŞ

1. ESERİN İÇERİĞİ VE ÖNEMİ

Kaynaklarda Hoca Hüseyin Efendi ve eseri hakkındaki bilgiler ismen zikredilmekten öteye geçmemektedir. Bunun en önemli nedeni eserin özel şahısların elinde olması ve XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti toprakları dışına çıkmasıdır. Bundan dolayı Türk tarihçiler arasında fazla tanınmayan eser hakkında bilimsel bir neşir yoktur.

Bizim burada aktaracağımız bilgiler, Rus araştırmacı A. S. Tveritinovalarının -ki kendisi eserin orijinal iki cildine de ulaşmış ve diğer önemli tarihçilerin eserleriyle karşılaştırmalı olarak incelemiştir- tıpkıbasıma* eklediği girişten edindiğimiz bilgilerdir.

Viyana'daki Kraliyet (Eski Milli) Kütüphanesi'nde bulunan ve Hoca Hüseyin'e ait olan **Bedayi'ü'l-Vekayi'** adlı eseri inceleyen Hammer "Osmanlı Devletinin Tarihi" adlı eserinde XVII. yüzyıl Türk müellifleri arasında Hoca Hüseyin'i de umum tarihi oluşturan biri olarak anmıştır. Yine o dönemde Ahmet Rasim Efendi'nin Osmanlı Devletindeki yüksek unvan sahiplerinin tercüme-i hallerini içeren eserinde ve daha sonraki dönemde Bursalı Mehmet Tahir Efendi'nin Osmanlı Müellifleri adlı eserinde Hoca Hüseyin ve eseri zikredilmiştir. Daha sonra G. Flügel tarafından 864 numara altında Viyana'da Kraliyet (Eski Milli) Kütüphanesi'ndeki Arapça, Farsça, Türkçe Elyazmaları listesinde tanımlanmıştır

XVII. yüzyılda yazılıp Sultan I. İbrahim'e sunulan eser, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan 1520'ye kadar olan dönemi özet hâlinde anlatmaktadır. Tarihçilerin, yaşadıkları devirlerin önemli olaylarını aktarması çok yaygın olduğu bir dönemde Hoca Hüseyin, eserini pek çok kaynağa başvurarak daha geniş bir dönemi anlatacak şekilde oluşturmuştur. Müellif,

* Bedayi'ü'l-Vekayi' (Hayret-amiz Hadiseler), SSCB Bilimler Akademisi, Asya Halkları Enstitüsü, Doğu Edebiyatı Basım Evi, I. cilt, s. 5, Moskova 1961.

eserinde önceki eserlerden bilgi aktarmakla yetinmemiş, aynı zamanda bu bilgilerin güvenilirliğini karşılaştırmalar yaparak kontrol etmiş ve onların verdikleri bilgilerin hangi kaynağa dayandığını da belirtmiştir. Bu da Hoca Hüseyin'in eserinin değerini ortaya koyarak bu eseri önemli kaynakların içine dahil etmektedir.

Hoca Hüseyin, tarihçiler tarafından Hüseyin Efendi, Hoca Hüseyin Efendi, Bosnalı Müverrih, Bosnalı Hüseyin Efendi adlarıyla anılmıştır. Buradan Hoca Hüseyin'in Bosnalı olduğunu anlaşılmaktadır.

Babası, Hüsrev Paşa Mescidindeki kütüphanenin muhafızıydı. 1048 (1636) senesinde Hoca Hüseyin Bağdat seferinde Sultan IV. Murad'a refakat edip onun emriyle Ahmed Yusuf al-Karamani (Bedreddin Hasan Çelebi)'nin peygamber ve halifelerin hayatlarını anlatan "Devletler Hakkında Haberler" adlı eserini çevirmiştir. Bu sırada Hoca Hüseyin Divanda "Reisü'l-Küttab" görevine getirilmiştir.

Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmayan Hoca Hüseyin'in ölümü bütün müellifler tarafından 1054 (1644) olarak bildirilmiştir.

Eser iki cilt olarak yazılmıştır. 1. cildi Viyana Milli Kütüphanesi'nde bulunan "Bedayü'l-Vekayi" adlı esedir. Yazarın yaşlı olmasından dolayı bir cilt olarak kaldığı düşünülen eserin 2. cildinin varlığı 1950 senesinde SSBC Fenler Akademisi'nin Leningrad Şarkşinaslık Enstitüsü (eski Asya Halkları Enstitüsü)'nün toplantısında belirtilmiştir. Leningrad nüshası, B. A. Dorn tarafından Asya'ya ait olan antikalarla ilgilenen Kont L. A. Perovski'nin özel koleksiyonundan alınmış ve 1862 senesinde Asya Müzesi'ne takdim edilmiştir.

Eser hacimli ve sık metinli olup 517 sayfadan oluşmaktadır (18x28.55cm). Sayfalar altın ve siyah renkli çerçeveye kaplanmış ve her sayfası 25 satırdan oluşmaktadır. Nesihle

çok açık bir şekilde yazılmıştır. Fihrist ve şerhlerin yazısı esas metnin yazısından farklıdır. Bölüm ve başlıkların adları kırmızı mürekkeple ve çerçeve içinde aynı hatla yazılmıştır.

Metindeki birçok özel isim, coğrafik atamalar, tarih, sayı ve bazı cümlelerin ilk kelimeleri kırmızı mürekkeple, bazı sayfalar da (110, 111, 140) sarı kağıt üzerine beyaz mürekkeple yazılmış veya üstü çizilmiştir.

Sayfa numara sırası Asya usulüne göre aralıksız yapılmıştır. Sayfaların hepsinde kustuğu vardır. Metnin kenarında bazen sayfanın içeriğini kısaca anlatan şerhler, açıklamalar ve ekler yer almaktadır.

Kitabın cildi karton ve altın baskı olan kahverengi deriyle kaplanmıştır. XVII. yüzyıla ait olan, beyaz (bazı sayfaları sarı) su işaretli Avrupa kâğıdı kullanılmıştır.

Elyazmanın başındaki boş sayfalarda kitabın son dört sahibinin ismi ve mührünü bildiren ekslibris yazısı bulunmaktadır. Bu yazılardan birincisi (1193- 1779.s) eserin Mehmet Nureddin Bey adındaki birine ait olduğunu gösteriyor. Bu “Nureddin” ismi bilgi olarak eserin birkaç yerinde yazı ve mühürle de geçiyor. Diğer üç yazının sadece ikisi tarihlendirilmiştir. Onlar kronolojik olarak şöyle sıralanmıştır: “Eyyub” 1209 / 1794-95, Edirne; “Mehmed Nazif ibn-i Osman” 1214/ 1799-1800; sonuncu yazıda ise sadece “Mehmet Sadık” ismi yazılmıştır. Görülüyor ki eser 1800 senesine kadar özel şahısların ellerinde bulunmuş daha sonra da büyük bir ihtimalle Edirne’den yurt dışına çıkmıştır.

Elyazmanın başında 16 sayfalık kapsamlı fihrist olup (Y. A. Petrosyan tarafından Rusça’ya çevrilerek tıpkıbasıma eklenmiştir.) ardından esas metne geçilmektedir. Geleneksel olarak Allah’a hamd ve Peygamber’e sena ve o zamanın padişahı Sultan I. İbrahim (1640-1648)’in övgüsünden sonra müellif, eserin yazılma nedeninden ve o zamanki durumlardan şöyle bahsetmektedir:

[2a] (6) Bu ‘abd-i haķır-i pür-taķşır yâni **Huseynü’l-fakır** altmış seneden berü ⁽⁷⁾ divân-ı ‘adâlet-unvân-ı âl-i ‘Oşmânda hıdmetde olup sinnen seb’în ⁽⁸⁾ ve şemânîn mâbeyninde riyaset-

i kitāb-ı ‘aṭāred cenāb-ı ḥidmetinden müfazżal ⁽⁹⁾ olduğumuz eyyām-ı taşaṭṭulātda tazyi’-i evkāt itmeyüp şahīfe-i rüzgārda ⁽¹⁰⁾ āşārımız ḳalsun diyü **Bedāyi’ü’l-Vekāyi’** ismi ile müsem mā ‘ilm-i tevāriḥde ⁽¹¹⁾ bir mecmū’a te’līf idüp ḥazret-i resūl-i Ekrem şallallāhu ‘aleyhi vesselem ⁽¹²⁾ ḥazretlerinüñ ve ecdādınüñ ve ḥulefā-i rāşidīnüñ ve e’imme-i eşnā ‘aşere ⁽¹³⁾ ve ḥulefā-i Emeviyye ve ‘Abbāsiyye’nüñ ve sāir zamān-ı İslāmda olan ⁽¹⁴⁾ pādişāhlarıñ ‘aşırlarında vāḳi’ olan nevādir u bedāyi’i ceste ceste ⁽¹⁵⁾ tebyīn ve her devletüñ ṭulu’ ve ğurūbınüñ tāriḥini ve her pādişāhuñ ⁽¹⁶⁾ müddet-i salṭanatların ta’yīn itmiş idük. Lākin beyāza ḳıḳarmayup müsvedde ⁽¹⁷⁾ idi. Ḥicret-i nebeviyye-i ‘aleyhi efżalüttahıyyenüñ bin elli dōrt zilḥicce ⁽¹⁸⁾ senesinde tedvīn itmege niyyet itdügümüzde bir gice ‘ālem-i mişāilde ⁽¹⁹⁾ gördüm ki ḳarşumda iki ‘azīm bāb meftūḥ olup bir deryā-yı ⁽²⁰⁾ bī-payān zāhir oldı. Yine ‘ālem-i menāmda bu vechile ilhām ⁽²¹⁾ oldu ki ol iki bāb-ı küşādenüñ birisi beyān olunan müsveddāt ⁽²²⁾ olup birisi daḫi selātin-i cihād-āyin-i āl-i ‘Oşmān enārallāhu Ṭe’ālā ⁽²³⁾ bürhānu’s-sālifin ve ‘izzu naşralbāḳīnu’l-müteḥallifin zamān-ı nuşret-ḳarīnlerinde ⁽²⁴⁾ vāḳi’ olan fütūḥāt-ı ‘azīme ve esna-i salṭanatlarında vuḳū’ bulan ⁽²⁵⁾ nevādir u bedāyi’ taḫrīri ola ve lihazettevāriḥi āl-i ‘Oşmānī daḫi [2b] ⁽¹⁾ Ḳāide-i mezbūrā üzre taḫrīr ve te’līfe şürū’ olındı.

Hoca Hüseyin, gördüğü rüyayı eserin ikinci cildini de yazması gerektiğinin işareti olarak yorumlar. Buradaki sözlerinden eserin birinci cildini (1054) 1644 senesinde bitirdiği ikinci cildi ise 1645’te yazmaya başladığı anlaşılmaktadır. Tveritino va da ikinci ciltte verilen bazı tarihlerden yola çıkarak müellifin ölüm tarihinin 1644 değil 1649 ya da 1650 olarak bilinmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Viyana ve Leningrad elyazmalarını inceleyen Tveritino va; iki elyazmanın yazı tipleri, boyut ve süsleme bakımından aynı olmasından, eserlerde istinsah tarihinin ve istinsah edenin adının olmamasından –ki istinsahta ad belirtmek gelenektir- ve eserlerde müellife ait düzeltmelerin bulunmasından dolayı iki elyazmasını da Hoca Hüseyin’in kendi elleriyle yazdığını ifade etmektedir.

Dikkate değer başka bir durum da esas metnin ve sayfalardaki düzeltmelerin çerçevelerinin elyazma bittikten sonra yapılmış olmasıdır. Bazı sayfalarda çerçeveler eksiktir. Bu da eserin bittikten sonra müellif tarafından bir daha gözden geçirildiğini, gereken ilave ve açıklamaların eklediğini göstermektedir..

Bu elyazmalar V. D. Smirnov tarafından kalemle çok hafif izler bırakılarak gözden geçirilmiştir.

Hoca Hüseyin, sultanların saltanat devirleriyle ilgili belgelerden yararlanarak başkent ve vilayetlerdeki siyasi, ekonomik ve harbi olayları kendi bakış açısıyla günü gününe kaleme almıştır. Sultanların hükümdarlığına dair olayları anlatırken onların kişiliklerini, dış görünüşlerini anlatmış, yaşları, hükümdarlık süreleri ve çocuklarından bahsetmiştir. Daha sonra da Osmanlı Devleti'nin komşularından ve bahsedilen dönemde bu komşularla olan ilişkilerden bahsetmiştir. Her bölümün sonunda o dönemin ulemaları, şeyh, vezir, emir ve meşhur kişilerinden ve sultanın yaptığı hayır işleri ve onun şahsi hususiyetlerinden bahsetmiştir.

Hoca Hüseyin'in eserini kendi seleflerinin eserinden ayıran önemli özelliklerden bazıları şöyledir:

- Sosyal ve ekonomik özelliklerle ilgili olan; kazanılan toprakların paylaşılması, yiyeceklerin fiyatları ve vergileri, harbi güçlerin organizasyonları, İmparatorluğun değişik vilayetlerdeki idari yöntemlerle ilgili bilgiler vermektedir.

- Fethedilen ülkelerdeki Türk devlet politikası hakkında dikkat çekici bilgiler vermektedir.

- Osmanlı Devletinin Küçük Asya'daki fetihleri ve daha sonra feodal grupların taht için ve halkın feodallerin zulmüne karşı yaptığı çıkışları yansıtan durumlarla ilgili birçok ilginç detaya yer vermektedir.

Hoca Hüseyin, diğer müelliflerden aktardığı ve kalem odasından ulaştığı bilgileri belgelerle kuvvetlendirmiş ve yararlandığı kaynakları elyazmasında belirtmiştir. Belli sayıda Türk, Arap ve Farsî tarih-nüvislerin eserlerinden faydalandığını söylemektedir. Bu müelliflerin içinde; Aşık Paşazade, Neşri, Hoca Nişancı Celalzade Mustafa, Kemal Paşazade, Sadeddin, İdris Bitlisi, Şerefeddin Ali Yezdi, İbn Arabşah, Suriyeli ulema Hasan Buruni ve başkalarının adlarını da anmaktadır.

Hoca Hüseyin'in eserinde dikkat çeken başka bir unsur ise çağdaşlarının aksine o dönemin yüksek rütbeli şahıslarından bahsederken methiyeleri hiç kullanmamasıdır.

Hoca Hüseyin, eserinde Bizans imparatorları ve şehirleri, son Bizans İmparatorları ve Türk sultanlarının birbiriyle olan münasebetleri, sultanların İstanbul fethinden sonraki yerleşim, kalkınma ve inşaatla ilgili tedbirleri hakkında geniş bilgi vermektedir.

Ayrıca müellif, yer yer ayet, hadis, atasözü ve beyitlerle anlatımı akıcı ve etkili kılmıştır.

Hoca Hüseyin'in bu eseri, XVII. Yüzyıla ait Osmanlı tarihini anlatan önemli vekayinamelerden biridir. Ve her bakımdan üzerinde çalışılması gereken bir eserdir. Dolayısıyla bilimsel bir neşrinin olması öncelikle bu alanda çalışma yapan tarihçiler ve ilgilenen herkes için yararlı bir kaynak olacaktır kanaatindeyiz.

2. TEZİN KAPSAMI

Çalışmamız Hoca Hüseyin'in Bedayü'l-Vekayî'nin 46a-90b arasındaki varaklarını kapsamaktadır. Çalışmamızı oluşturan bu bölüm Orhan Gazi'nin İznik seferiyle başlayan ve Sultan I. Yıldırım Bayezid'in Konya kalesini muhasarası arasındaki olayları içermektedir. Bu

bölümdeki olayların özeti, Y. A. Petrosyan'ın elyazmanın başındaki izahlı fihrist üzerinde yaptığı –tıpkıbasımda* da yer alan- çalışmadan alınmıştır.

İznik Kalesinin Tasviri (46a): İznik kalesinin yerleşimi ve tabiatının tasviri. Şehir tarihinden bazı örnekler. Orhan Gazi'nin ele geçirilen şehirdeki bazı tedbirleri. Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Paşa tarafından Yenice-i Tarakçı (Taraklı), Göynük ve Mudurnu'nun ele geçirilmesi. (46b): 732/1331-32 senelerinde Süleyman Paşa tarafından yukarıda adı geçen üç kalenin ele geçirilmesi.

Gemlik'in Fethi, Kutsal Mescidin Yapımı ve Bursa'daki Medresenin Organizasyonu (47a): 734/1333-1334 senelerinde Gemlik kalesinin zapt edilmesi. Bursa'daki medresenin (739/1335-36) yapımı.

Karesi İlinin Fethi (47a): Aclan Bey'in ölümünden sonra oğulları arasındaki taht için yapılan savaş. Orhan Bey'in bu savaşa müdahalesi. 737/1337-38 tarihlerinde Karesi Beyliğine ait olan toprakların Orhan Gazi'nin mülkiyetine geçmesi.

Rumeli Seferlerinin Başlaması (48b): Orhan Gazi'nin Rumeli seferlerine hazırlanması. Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman'ı Rumeli seferine yönelen askerlere başkumandan tayin etmesi.

Rumeli Ülkelerinin Tasviri (49a): Rumeli'nin coğrafik tanıtımı.

Deniz Yoluyla Geçmek İçin Tavsiye (50b): Türk askerlerinin küçük bir kalenin yanından Rumeli'ye denizden ilk kez kereste sallama geçmeleri. Kalenin ele geçirilmesi.

Gelibolu Kalesinin Fethi (52a): Gelibolu kalesine bitişik olan kalelerin de ele geçirilmesi ve yağmalanması. Gelibolu'nun muhasarası ve kalenin teslim edilmesi. 760/1358-59 senelerinde Gelibolu ve bitişik toprakların Osmanlı mülkiyetine eklenmesi.

Gelibolu'nun Tasviri (53a): İpsala'yı ele geçirme, büyük ganimetleri elde etmek için Hayrabolu ve Çorlu'ya akın etme. Gelibolu'nun coğrafi yerleşiminin önemi.

Kutsallık Kutbundaki Alim Hakkında Hikaye (53b): Mevlevi tarikatının esasçısı Celâlettin Rumi ve onun babası Bahâeddin Veled'in hayatı hakkında bilgiler.

Şehzadenin Ölümü (55b).

Gayrimüslimlerin Müslümanlara Saldırısı (56b): Avrupa hükümdarları tarafından Türklere karşı çok büyük deniz askeri teçhizatının gönderilmesi. Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Paşa'nın ölümü 761/1359-60. Aynı senede Gelibolu'ya Avrupalı hükümdarlar tarafından gönderilen ordunun saldırısı. Türk askerlerinin gelen düşman güçleriyle savaşması ve zafer kazanmaları.

* a.g.e., 1. cilt, s. 24.

Orhan Gazi'nin Ölümü Hakkında (57a): Orhan Gazi'nin Rumeli'de fethettiği toprakların yönetimini oğlu Murat'a teslim etmesi. Murat'ın varis edilmesi. Orhan Gazi'nin vefatı.

Orhan Gazi Dönemindeki Ulema ve Şeyhler (57b): Orhan Gazinin hükümranlığı döneminde devlette faaliyet gösterenler ve bilgin ilahiyat alimlerinin listesi.

(Sultan I. Murat'ın Hükümdarlığı)
(1359-1389)

Sultan I. Murat Dönemindeki Devletler Hakkında Bilgi (58b): Sultan I. Murat'ın hükümranlığı döneminde Diyarbakır, Bağdat, Azerbaycan, Horasan, İran, Kirman, Mısır ve Suriye'deki siyasi durum ve bu ülkelerdeki hükümdarların kısa listesi.

Çerkez ve Abazalar Hakkında Bilgi (60a): Mısırdaki kök salan Memluk egemenliğinin (Bahriye ve Burciye Hanedanlığı) tarihi hakkında kısaca bilgi.

Ankara'nın Fethi ve Hile, Kurnazlıkla Birleşen Suç Ortaklığının Ortadan Kaldırılması (61a): Karaman'daki, Küçük Asya'daki hükümdarların ve Ankara ahisinin Osmanlılara karşı gelmesi. Bursa ve İznik'in tahrip edilmesi. Sultan Murat ordusunun Küçük Asya'ya yürümesi. Ankara'nın ele geçirilmesi ve Karamanlı Bey isyanının bastırılması.

Kanunların Tayin Edilmesi, Kazı-askerin ve Rumeli Mirimiranının Tahsis Edilmesi. Sultanın Rumeli'ye yürümesi . Despot, Çorlu ve Misilli Kalelerinin Fethi (62a): Bursa'ya Halil Çandarlı'nın kazı-asker tayin edilmesi ve sorumluluklarının belirlenmesi. Lala Şahinin Rumeli Beylerbeyi tayin edilmesi. Sultanın Rumeli'ye yürüyüşü ve adı geçen (Gelibolu yarım adası ve Rumeli'nin doğusundaki) kaleleri (763/1361-62) alması.

Edirne ve Dimetoka'nın Zapt Edilmesi (62a): Hacı İlbeyi kumandanlığındaki ordu tarafından Dimetoka'nın ele geçirilmesi. Sultan Murat tarafından Edirne'nin kuşatılması ve kalenin teslim edilmesi. Sultan Murat tarafından başkentin Dimetoka'ya alınması.

Gümölcine, Vardar ve Zagra Kalelerinin Fethi. Genç Cariyelere ve Kölelere Kanuni Fiyatın Kabul Edilmesi (63a): Rumeli'de fetihlerin devam etmesi. Sultanın ordusu tarafından 763/1361-62 senelerinde Gümölcine, Vardar (Rumeli'nin güneyinde) ve Zagra (Bulgaristan'daki) kalelerin ele geçirilmesi. Cariyelere ve kölelere kesin fiyatın biçilmesi ve elde edilen paranın beşte birinin vergi karşılığı olarak hazineye verilmesinin yasallaştırılması.

Filibe (Plovdiva) 'nin Fethi. Şehir Adının Etimolojisi ve Meriç'te Yapılan Köprü (63a): Lala Şahin'in Filibe'ye yürümesi. 765/1363-64 senesinde şehrin ele alınması. Meriç üzerindeki tahta köprüünün yapılması.

Sırp, Macar, Bulgar, Ulah ve Bosnalılardan Oluşan Haçlıların İslam'a Karşı İttifakı (63b): Sırp, Macar, Bulgar, Ulah ve Bosnalılardan meydana gelen Haçlı ordusunun 766/136-64 senesinde Türklere karşı gelmesi. Türk askerlerinin aniden düşman güçlerine saldırması. İttifak birliklerinin Meriç nehri yakınındaki yenilgisi. Sultan Murat'ın Biga kalesini ele geçirmesi.

Şehzadelerin Sünnet Kıyafetleri ve Hayır İşleri Yapan Kurumlar (64b): Bayezid'in oğullarının sünnet düğünü münasebetiyle Bursa'da yapılan törenler. Bursa, Bilecik ve Yenişehir'de mescitlerin ve derviş tekkelerinin yapılması (767/1365-66). Sultan Murat'ın hayır faaliyetleri hakkında hikayeler.

Çirmen Kalesinin Fethi ve Edirne'nin Başkent Yapılması (65a): Edirne'den bir günlük yol uzakta olan Çirmen kalesinin fethi. Sultan Murat tarafından başkent Edirne'ye taşınması. (767/1366-66) Edirne mevkiinin anlatımı.

Şehirlerin Beyler (Sultan Murat'ın Beyleri) Tarafından Fethi (66a): Sultan Murat'ın başkomutanları tarafından 768-772/1366-1371 senelerinde Yanbolu (Yanbol), Kızılağaç Yenice, Samakov, (Karinabad, Süzebolu, Aydos, Hayrabolu, Kırkkilise, Pınar hisar, Vize ve diğer kalelerin fethi. Lala Şahin'in Sofya'ya akını.

Sultanın Köstendil'e Yürüyüşü (66b): Sultan Murat'ın 773/1371-72 senesinin baharında Köstendil'e yürümesi. Köstendil hakiminin Sultanın vassalı olmayı kabul etmesi ve yıllık vergiye bağlanması.

Sultanın Rumeli'ye Geçişi (67a): Sultan Murat'ın Bursa'dan Rumeli'ye yaptığı yeni seferi. (774/1372-73). Uncunuz ve Çatalburgaz (İstanbul yakınlarında) ve Ferecik (Ferra, İpsala'nın kuzeyinde) kalelerinin ele geçirilmesi.

Sultanın Emrine Göre Şehirlerin Zapt Edilmesi (68a): 776/1374-75 senelerinde Hayrettin Paşa, Evrenos Bey ve Lala Şahin Paşa kumandanlığındaki Türk ordularının Balkanlardaki fetihleri. Kavala yakınındaki madenlerin ele geçirilmesi. Türk'lere Siroz kalesinin teslim edilmesi ve birkaç kalenin de ele geçirilmesi. Bursa'ya büyük askeri ganimetlerin gönderilmesi.

Sultanın Sırbistan'a Yürüyüşü. (68b): Sultan Murat'ın başında bulunduğu büyük ordunun 777/1375-76 senelerinde Sırbistan'a yürüyüşü. Niş kalesinin muhasarası ve ele

geçirilmesi. Çok sayıda esir ve ganimetlerin ele geçirilmesi. Sırp Kralı'nın üç senelik haraca bağlanması ve yılda 50 okka (64 kg.) gümüş vermek şartı ile affedilmesi.

Şişman Krallığının Fethi (69a): Sultan Murat'ın Bulgaristan'a yürümesi. (779/1377-78). Bulgaristan Kırallığı Şişman'ın Sultan Murat'a haraç ödemeye ve seferlerine katılmaya razı olması. Kral Şişman'ın hakimiyetinde bırakılması. Sultanın Rumeli'de fethettiği topraklardaki yönetimi düzene sokması. Rumeli'de Timurtaş Paşanın Beylerbeyliğine getirilmesi. Onun teklifine göre tımarlı sipahi ordusunun kurulması.

Yıldırım Bayezid'in Evlenmesi. (70a): Sultan Murat'ın oğlu Bayezid'in Germiyanoglu'nun kızını alması ve gelinin çeyizi olarak Eğrigöz, Kütahya, Simav ve Tavşanlı bölgelerinin Osmanlı ülkesine katılması.

Düğün Töreni (71a): Sultan Murat'ın oğlunun Germiyanoglu kızının düğününün detayları.

Karaman Beyi Oğlunun Evlenmesi (71b): Karamanlıoglu Alaaddin Ali Bey'in Murat Bey'in kızlarından biriyle evlenmesi.

Muzaffer Sultan Murat Tarafından Hamideli (Hamid Beyliği) şehirlerinin satın Alınması (72a): Hamideli Beyliğinin hükümdarı Kemaleddin Hüseyin Bey tarafından Beyşehir, Seydişehir, Yalvaç ve Isparta kalelerin Sultan Murat'a satılması. Bu toprakların Sultan Murat'ın mülkiyetine ilave edilmesi.

Pirlepe ve Manastır'ın Fethi, İştîp, Karlı Ahalisinin Haraca Bağlanması ve Selanik Çevresinin Yağmalanması (72b): Timurtaş Paşa kumandanlığındaki ordunun 784/1382-83 senelerinde Pirlepe ve Manastır'a yürümesi. Pirlepe'nin savaşız alınması ve Manastır'ın zapt edilmesi. İştîp , Karlı (Üsküp yakınındaki) ve Selanik civarına yapılan akın.

Bosna'daki Bazı Kale ve İstihkamların Fethi: (72b): Timurtaş Paşa ordusunun 785/1383-84 senelerinde Bosna ve Arnavutluk'a akın etmesi. Çok sayıda ganimetin ele geçirilmesi.

Bosna Hersek'in Fethi: (73a): 786/1384-85 senelerinde Timurtaş Paşa kumandanlığındaki Türk ordusunun Bosna Hersek'e yürümesi. Bosna Hersek hükümdarlarının Sultana itaat etmesi ve haraç ödemeyi kabul etmeleri.

Şehzade Savcı Bey'in İsyanı (73a): Sultan Murat'ın küçük oğlu Savcı Bey'in 787/1385-86 senesinde Bursa'daki isyanı. Savcı Bey'in hakimiyeti ele geçirip kendisini hükümdar ilan etme teşebbüsleri. Şehzadenin tutuklanması ve gözüne mil çekilmesi.

Sofya'nın Fethi (74a): Sofya Kralının kaçırılması ve onun yardımıyla daha önceden yakıp yıkılan kalelerin ele geçirilmesi.

Karamanlı Beyinin İsyanı (74b): 788/1386/87 senelerinde Karamanlı Beyinin isyanı. Sultan Murat'ın büyük sayıdaki ordunun başında onun mülkiyetine yürümesi. Sultan Murat'la Karamanlı Bey'in müzakereleri. Konya yakınındaki savaş ve Karamanlı Ali Bey'in hezimetini. Sultan Murat'ın Konya'ya yürümesi. Ali Bey'in Sultan Murat'a barış için rica etmesi. Sultan Murat'ın Ali Bey'i affetmesi ve Bursa'ya dönmesi.

Sırp Despotu Lazar'ın İsyanı (77a): Sırp, Boşnak, Arnavut ve Bulgar Haçlı ittifaklarının Türklere karşı yürümesi. 789/1386-87 senelerinde akıncı kumandanlarından Lala Şahin'in aniden üstün kuvvetle saldırması neticesinde ittifakçıların bozguna uğraması.

Gönül Tutkularıyla ilgili (77b): Sultan Murat Han'ın ve iki oğlunun Bizans imparatorunun kızlarıyla evlenmesi. Bursa'daki düğün.

Bulgar Kırallığı Şişman'ın İsyanı (78a): Vezir Ali Paşa komutanlığındaki otuz bin kişilik ordunun boyun eğmeyen Bulgar Kırallığı Şişman'a karşı yürümesi. Türk askerleri tarafından Pravadi, Tırnova, Şumnu kalelerinin ele geçirilmesi. Şişman'ın teslim olduğunu dile getirmesi. Sultan Murat'ın ondan Silistre kalesini istemesi.

Zikredilen Şişman Kralının Durumu (79a): Şişman'ın Sultan Murat'a kaleyi vermek istememesi. Ali Paşa'nın Şişman'ın mülkiyetine yürümesi. Türk askerleri tarafından Tuna nehri boyundaki birkaç kalesinin ele geçirilmesi. Ali Paşa'nın Niğbolu kalesinde bulunan Şişman'ı kuşatması ve Bulgar Kralının kaleyi ailesiyle beraber teslim etmeye mecbur kalması. Şişman'ın Sultan Murat tarafından affedilmesi. Ele geçirilen kalenin Osmanlı topraklarına katılması.

Sultan Murat'ın Gayrimüslimlere Karşı Büyük Yürüyüşü (79b): Sultan Murat Han'ın Sırbistan, Bosna ve Arnavutluk seferlerine hazırlanması. Sırp Kralının Macar, Arnavut, Leh, Çek, Hırvat askerlerinden oluşan iki yüz bin asker toplaması ve Türk akınına karşı yansımalarının hazırlığı.

Sultanın Harekatı ve Gayrimüslimlere Elçisi (80b): Anadolu'da toplanan kuvvetlerin başındaki Sultan Murat Han'ın Filibe'den İhtiman ve Köstendil'e yürümesi. Sultana Sırp Kralından elçi gelmesi.

Sultan Murat Han'ın Huzurunda Maslahat Yapılması (81a): Sultan Murat tarafından çağrılan toplantıda düşmana karşı yapılacak olan savaş planlarının konuşulması. İlk çatışma ve savaşa hazırlıklar.

Sultanın Duası (82a): Sultan Murat Han'ın Kosova savaşından önceki gece yaptığı dua ve o gece zaferi müjdeleyen rüyanın görülmesi.

Müslüman Askerlerinin Yerleşimi: (83a)

Gayrimüslimlere Ordusunun Yerleşimi (83b): Kosova savaş meydanındaki Müslüman ordusu karşısındaki düşmanların yerleşimi.

Sultanın Zaferi (84b)

Sultan Murad'ın Şehit Olması (85a): Sultan Murat ordusunun Kosova'da haçlı birliklerine karşı muharebesi. Türklerin kesin zaferi. Sultanın Sırp Miloş tarafından öldürülmesi. Sultana gelen elçiler tarafından yapılabilecek suikastların önlenmesi. Sultan Murat'ın oğulları arasında taht kavgalarını önlemek için Şehzade Yakup'un öldürülmesi.

Ulema, Vezir ve Başkomutanlar (86b): Sultan Murat Han'ın hükümdarlığı zamanındaki yüksek rütbeli şahıslar, din adamları ve baş komutanların listesi.

Sultan I.Bayezid'in Hükümdarlığı

(1389-1402)

Sultan Yıldırım Dönemdeki hükümdarlar (87b): Osmanlı Sultanlarının doğudaki komşu (Azerbaycan, İran, Irak, Suriye ve Kafkas) ülkelerle iktisadi münasebetleri ve bu ülkelerdeki siyasi durum. Sultan Bayezid'in ilk hükümdarlık yaptığı yıllarda Timur'un fethedici siyaseti. Timur ve Bayezid'in münasebeti.

Yıldırım'ın Çağdaşları (89a): Bayezid'in hükümdarlığındaki topraklara doğu ve güneydoğu kısmından Anadolu, Mısır ve Suriye tarafından komşu olan ülkelerin hükümdarları ve onların Timur'la olan ilişkileri.

Kadı Burhaneddin'in Ortaya Çıkması (89a): Sivas ve Kayseri'nin hakimi Ali Bey'in veziri olan Sivasslı Kadı Burhaneddin'in Ali Bey'in vefatından sonra Sivas, Kayseri, Tokat ve Amasya'da hükümdarlığını ilan etmesi. Bu bölgeye Yıldırım'ın gelmesi. Burhaneddin'in Harput dağlarına kaçması. 794/1391-92 senesinde Akkoyun'lu Kara Osman Bey tarafından öldürülmesi.

Düşmanların Yok Edilmesi (89b): Bayezid'in Anadolu'nun güney batısına yaptığı akınlar. Alaşehir'in fethi. Aydın, Saruhan ve Menteşe Beyliklerinin itaat altına alınması.

Yıldırım Bayezid Tarafından Rumeli'de Fethedilen Topraklar (90a): Bayezid tarafından Üsküp ve Vidin'in alınması. Sultanın emriyle Evrenos tarafından Vodene ve Çitroz kalelerinin alınması.

Germiyan Beyinin Esir Alınması ve Teke'nin Fethi (90b): Bayezid'in Anadolu'nun güneybatısındaki yürüyüşlerinden dönmesi. Teke'nin fethi ve Germiyanoglu Yakup Bey'in esir alınması.

Sultanın Karaman Taraflarına Yürümesi (90b): Bayezid'in Karaman Beyine karşı yürümesi ve Konya'nın kuşatılması. Konya'nın muhasarası. Bayezid'in askerlerine Konya'da hasat zamanı olmasına rağmen halkın ekinlerine dokunmalarını yasaklaması. Şehir halkının Konya'yı isteyerek teslim etmeleri. Bayezid'in Karamanoğulları elinde olan Akşehir, Niğde, Aksaray ve Larende'yi ele geçirmesi.

1.3 TEZİN AMACI

Osmanlı tarihini anlatan müellifler, genellikle belli dönemleri anlattıklarından Osmanlı Devletinin başlangıç dönemini anlatan eserler sınırlı sayıdadır. Hem müellifin kendine has akıcı üslubu hem de eserin çok geniş bir dönemi ve coğrafyayı anlatması yönüyle eser çok değerlidir. Yukarıda da bahsettiğimiz üzere değişik nedenlerden dolayı eserin şimdiye dek Türk tarihçileri tarafından bilimsel bir neşri ortaya konulmamıştır. İlgi çekici detayları içinde barındıran bu eserin bilimsel bir neşrinin ortaya konulmasının bu alana ilgisi olan araştırmacılar ve tarihçiler için önemli bir kaynak olacağını umuyoruz.

1.4 TEZİN HAZIRLANIŞINDA İZLENEN YÖNTEM

Tez konusu olarak bu eseri belirledikten sonra eserle ilgili çeşitli araştırmalar yaptık. Eserin herhangi bir yerde nüshası ve üzerinde çalıştığımız tıpkıbasımdan başka bilimsel bir neşri olmadığını tespit ettik.

Buradan hareketle eser hakkında geniş bir bilgi sahibi olmak için elimizde bulunan tıpkı basımı yayına hazırlayan ve eser üzerinde çalışma yapan Rus araştırmacı A. S. Tveritnova'nın tıpkıbasıma yazdığı Rusça giriş ve elyazmanın başında bulunan -Y. A. Petrosyan'ın Rusça'ya çevirdiği- fihrist bölümü Türkçe'ye çevirtildi. Bu girişten eser hakkında bilgi edinildikten sonra ilgili tarih kitaplarından çalışmamızı kapsayan dönemle ilgili bilgiler toplandı.

Çalışmamızda eserin 46a-90b arasındaki varakları transkribe edildi. Transkripsiyon yapılırken metne bağlı kalınıp sadece hatalı kelimeler düzeltildi; eksik harfler “[]” işareti ile gösterildi. Yazma nüshada müstensih, bölüm başlıklarını ve bazı özel adları kırmızı mürekkeple yazdığı için üzerinde çalışma yaptığımız tıpkıbasımda bu yerler okunamayacak

kadar silik çıkmıştır. Bu nedenle veya değişik nedenlerle okunamayan yerlere “[...]” işareti kondu. Türkçe kelimelerde ve yer adlarında, uzun ünlüler gösterilmedi. Müellifin eserini gözden geçirirken çerçeveni kenarına yaptığı eklemeler “[Hāşiye:yedi yüz altmış iki tārīhinde]” şeklindeki gibi gösterildi.

Metnin orijinalinde bir satıra sığmayıp, diğer satırda devam eden kelimelerden sonra ve satır rakamından sonra kelimenin geri kalan kısmının başına “- “ işareti konuldu. Günümüz imlâsına göre noktalama işaretleri konuldu. Tüm özel isimler bond olarak yazıldı. Ayet, hadis ve Arapça ibareler tırnak içinde italik olarak yazıldı. Ayrıca bölüm başlıkları takip kolaylığı olması için büyük harflerle yazıldı. Bütün sayfalara metne bağlı kalınarak sayfa, satır numarası verildi. Varak numaraları [61b] şeklindeki gibi gösterildi. Satır numaraları ise okuma sırasında kopukluğa neden olmaması için üst simge olarak gösterildi. Yazarın anlatımı güçlendirmek için yer verdiği nazım parçaları beyitler halinde yazıldı.

Dizin ve Sözlük Kısmının Hazırlanışında İzlenen Yöntem:

Metinde geçen bütün kelimeler dizine alındı. Bu kelimelere getirilen bütün çekim ekleri büyük bir titizlikle ayrıldı. Yapım ekleri aynen kaldı. Arapça ve Farsça tamlamalar ve birleşik fiiller her kelimenin altında gösterildi.

Sözlük kısmında ise, dizine alınan her kelime metindeki anlamına göre anlamlandırıldı. Ayrıca her kelimenin hangi dile ait olduğu ve türü kısaltmalarla belirtildi. Anlamdan sonra ise kelimenin geçtiği sayfa ve satır numarası yer aldı.

ābādān Far. s. Şen, mamur, bayındır.

a. 62b/25

a.+1 50a/4

Eğer kelime çokluk halinde ise hangi kelimenin çoğulu olduğu parantez içinde gösterildi.

a'dād Ar. i. (aded'in c.) Sayılar.

Kelime metinde birden fazla anlamda kullanıldıysa bu anlamlar rakamlarla gösterildi.

bāb Ar. i. 1. Kapı. 2. Kısım.

3. Mevzu.

b.+da 47b/11

b.+(feth-i bāb) 74b/11

b.+1 medreseyi 55a/20

b.+1 mezbūrda 66b/4

b.+ında 66a/1

b.+(rāh-1 bāb- 1 ebvāb) 59a/4

Birleşik kelimeler birleşik olarak madde başı yapıldı. Birleşik kelimeyi oluşturan kelimeler farklı menşeden ise bu iki kelimedenden önce ilkinin ait olduğu dilin kısaltması sonra ikincinin ait olduğu dilin kısaltması yazıldı.

'azm-kār Ar. Far. b. s. Azimli, kararlı.

'a.+1 zār 57a/10

Arapça ve Farsça tamlamalar madde altlarına birleşik olarak alındı ve tamlamayı oluşturan her kelime madde başı yapıldı. Dolayısıyla tamlamayı oluşturan her kelimenin altında tamlama yer aldı.

cerā'im Ar. i. (cerime'nin c.) Suçlar, kabahatler, cinayetler.

c.+(istiğfar-1 cerā'im) 79b/5

istiğfār Ar. i. Allah'tan günahını bağışlamasını isteme.

i.+1 cerāyim 79b/5

Özel Adlar Dizinini Hazırlanmasında İzlenen Yöntem:

Özel adlar dizini şahıs adları, yer adları ve diğer özel adlar dizini olmak üzere üç bölüme ayrıldı.

Kişi adları dizininde metinde geçen kişilerin adlarına yer verildi. Kişilerin adları metinde geçen bütün şekillerde madde başı yapıldı.

Yer adları dizininde; ülke, sancak, şehir, kasaba, köy, nehir, deniz, dağ-tepe adaları bulunmaktadır.

Diğer özel adlar dizininde, Allah'ın isimleri, çeşitli din, ırk, dil adları ve eser adları bulunmaktadır.

Bazı özel adlar hakkında yeteri kadar bilgi olmadığı için metnin içindeki bilgi ile yetinildi. Hakkında hiçbir bilgi bulunamayan özel isimler karşısına soru işareti (?) konuldu.

Bazı özel adların metin içinde farklı şekillerde yazıldığı görüldü. Bu farklılıklar dizinde gösterildi.

Metinde geçen Arapça ibareler parçalanmayıp bunlar için ayrı bir dizin oluşturuldu.

'ālimū's-sır vel-ḥafiyāt

Sırları ve gizlilikleri bilen.

a.+sun 82b/13

Aynı zamanda metinde geçen Farsça beyitler de parçalanmayarak bunlar için de ayrı bir dizin oluşturuldu.

Kes çidāned k'enderīn baḥr-ı 'amīḳ

İçinde bu kavim ve milletin boğulduğu o

Çün şodend īn ḳavm ü millethā ḡarīḳ

derin denizi kim bilebilir.

46a/23

1.5 DİLBİLGİSİ ÖZELLİKLERİ

Metnin dilbilgisi özelliklerini bütünüyle ve tam olarak yansıtmak ayrı bir çalışmayı gerektirmektedir. Hazırladığımız tez, proje halinde yürütülen geniş bir çalışmanın sınırlı bir parçası olması dolayısıyla, dilbilgisi bakımından kesin yargılarda bulunmak yanlış olacaktır. Metnin genel olarak dilbilgisi hususiyetlerinin ortaya konulabilmesi, ancak diğer parçaların da incelemesiyle mümkündür. Bu bölümde sadece, çalışmamızı kapsayan 46a-90b varakları arasındaki bölümün dilbilgisi özelliklerine kısaca değineceğiz.

Çalışmamızı kapsayan bölümde Eski Anadolu Türkçesi'nin özelliklerini gördük. Metnin transkripsiyonunu yaparken bu özellikleri dikkate aldık. Aşağıda bu özelliklerden daha çok düzlük-yuvarlaklık bakımından dikkat çeken örnekler gösterdik. İstisnai kullanımları yeri geldikçe belirttik.

Yukarıda bahsettiğimiz özellikler şunlardır:

- İyelik eklerindeki vokal , üçüncü şahıslarda daima düz, diğer şahıslarda daima yuvarlaktır.

ارکانی *erkānı* 48a/6

حالز *hālīmüz* 46b/3

حالکزه *memālikīñūze* 88b/15

- Genetif eki daima dar-yuvarlaktır.

طایفة *tā'ifesiñ* 70a/1

حبوبات *hubūbatuñ* 69b/24

- Akkuzatif eki dama düzdür.

اموالني *emvālini* 74b/23

- Yer yer belirtili nesne görevindeki bir sözcüğün akkuzatif ekini almadığı görülmüştür.

يولن طوتوب *yolın tutup* 74b/6

قدومن مسزومكوم ايدوب *qūdūmın mu'azzez ve mükerrrem idüp* 75a/5

- Görülen geçmiş zaman eki üçüncü şahıslarda daima düz, diğer şahıslarda daima yuvarlaktır.

قبول بودید *qabül buyurdılar* 69a/19,

haber *alduk* 76b/24

- Öğrenilen (duyulan) geçmiş zaman eki daima düzdür.

گلمش *gelmiş* 84a/7

قومشاور *qomışlar* 52a/13, 62a/18

- İstek eklerinden birinci şahıslarda “-ayım, -eyim; -alum, -elüm” kullanılmıştır.

گوستوبم *göstereyim* 65a/23

ایشیکار *ideyim* 85b/21

قيلچدن جورهم *qılıçdan geçürelüm* 81b/21

طورهلم *turalum* 80b/18

- Emir çekiminde ikinci tekil kişi eksizdir.

mukarrer bil 48b/3

- Diğer emir çekimleri yuvarlak vokallerle yapılmıştır.

سَپُونَلَر *serpsünler* 83b/10

- Faktitif eki daima yuvarlak vokallidir.

غَادَتِ اِنْدُرْدِي *ğāret itdürdi* 73a/1, 77a/11

بِلْدُرْمِش *bildürmiş* 77a/21

- -ınca, -ince anlamında “-ıcak..., -icek” gerundiumu kullanılmıştır.

كُوْرِيْجَل *göricek* (görünce) 85a/1

غَالِبِ اُولُجَل *gālib olıcağ* (galip olunca) 62b/14

- “-dığında, -diğinde” ile birlikte “-duk+da, -dük+de” gerundiumu da kullanılmıştır.

وَفَاتِ اِيْلِدُكْدِي *vefāt eyledükde* (vefat eylediğinde) 60a/1

اِحَاذَتِ وِیْرْدُكْدِي *icāzet virdükde* (icazet verdiği) 72a/6

- “-madan, -meden” anlamında “-madın, -medin” şekli kullanılmıştır

اِنْكَارِ اِيْتْمَدِي *inkār itmedin* (inkar etmeden) 60a/17

اِيْرِشْمَدِي *mağşudlarına irişmedin* (erişmeden) 56b/25

2.METİN

(46a-90b)

[46a] ⁽¹⁾ tār-mār eylediler. Ve gemilerinüñ bir kaçını zabt idüp bir miqdār firāriler iki-üç ⁽²⁾ kişi ile ancak halāş oldılar. **Süleymān Paşa**, giriftār olan küffārı, kesilen ⁽³⁾ başlar ile ehl-i hişāra gösterdükde, imdāddan ümīdi kaṭ' eylediler. **Sultān** ⁽⁴⁾ **Orhān** dahı emān ihsān eyledi. Ve 'adālet-i sultān mesmū'ları olmağla cümlesi ⁽⁵⁾ yerlerinde qarār eylediler, ancak tekur-ı maḫhūr hudāyī ile **İstanbul**'a müteveccih oldı. ⁽⁶⁾ Zikr-i evşāf-ı ḫal'a-yı **İznik**: şehri mezbūra dāhıl olduklarında, güyā ki **Cennet-i** ⁽⁷⁾ **Firdevşe** duḫül eylediler. Bir şehir gördiler ki; hevāsı laṭīf ve fezāsı nazīf. ⁽⁸⁾ Bostān ve gülistānda mivehā-yı gūnā gūn mecmū'a-yı *ve fākihетен mimma yetehayyarūn* ⁽⁹⁾ idi.

Cümle ḫaşā'isden kenār-ı hişārda bir deryāçe var idi ki, ḫavz-ı ⁽¹⁰⁾ kevşerden nümü-dār idi. Dā'iresi bir süvār-ı şitāb-endeye bir günlük rāh idi. ⁽¹¹⁾Ve ol gölden deryāya bir nehr-i büzürg dā'imā seyyāl olup ol deryāçe ⁽¹²⁾ ve enhārdan murğ u mähiler şayd olunurdu ki, "ve *te'kulüne laḫmen ṭariyyen*" çāşnisiyle ⁽¹³⁾ şafalanurlardı. Bāğāt ve besātīn belki, kūh ve şahrā-ı hāmūnı ekşertīn ve zeytūn ile ⁽¹⁴⁾ meşhūn idi. Bu āb u hevāya göre ehālisi dahı ḫoş-ḫū ve cevārisi şiken- ⁽¹⁵⁾ mü ve civānları küşāde ebrū idi. Ve meşhūrdur ki, şehir-i **İznik-i Rūm**'da ⁽¹⁶⁾ **Sām Bin Nūḫ** 'aleyhi's-selāmuñ menşeātından olup tekaddümünde ittifaḫ itmişlerdür. ⁽¹⁷⁾ Ve ol deryāçede bir şehir-i mu'azzam ġarḫ olunduğı *beyne'l-ḫavāşş vel-'avām şöhret-i tamām* ⁽¹⁸⁾ bulmuşdur. Ḳillet-i emṭārdan şular çekildüğü evḫātde şayyādlar ba'zı alāt-ı 'imāret ve ⁽¹⁹⁾ bilād buldukları meşhūrdur. Cümleden naḫl iderler ki; bir kerre bir küp bulunup ⁽²⁰⁾ de[r]-dest olmağla içinde bir miqdār toḫum-ı zeytūn bulundu. Bundan fehm olunur ki, ⁽²¹⁾ ġālībā toḫum-ı zeytūn mürūr-ı zamān ile pūşīde ve müteğayyir olmaz imiş. Lakin ol ⁽²²⁾ deryāçenüñ keyfiyyet-i ḫudūş-ı esbābı müsebbibü'l-esbābdan ġayrınıñ ma'lūmu degildür. ⁽²³⁾ Beyt:

“Kes çidāned k'enderīn baḫr-ı 'amīḫ

Çün şodend īn ḫavm ü millethā ġarīḫ

(24) Ğarķ-ı ĩn deryā Şode ĉũn ķavm-i Nũh

Şad hezārān keşti ez ebdān u dũh”

Sultān (25) **Orķān** bũyle bir Şehr-i ‘azĩm ve ‘imāret-i ķadĩme mālĩk olduğına Őukr idũp, ehālisine merķamet ile [46b] (1) nazār eyledi. Bir gũn Şehri devr idũp seyr ve temāŐa ideriken bir bũlũk ‘avratlar (2) ‘arz-ı hāl idũp: “Őevherlerimizũn ekşeri leŐkeriũnũn ķılıĉlarından geĉũp ve niĉesi (3) ķaĥt u Őā‘ũndan helāk olmuşlardur. Faķr u felāketden hālimum dĩđer gũndur.” diyũ feryād (4) eylediler. **Sultān Orķān**, gāzĩyān ve sipāhına ĥiŐāb idũp: “Hāceti olanlar bu ķanumlardan (5) nikāĥla alsunlar.” diyũ fermān eyledi. Ve evlenenlere ev virũp ve vech-i ma‘āŐları ta‘yĩn eyledi. (6) Ol ecilden Şehr-i **İznik** gũnden gũne ma‘mũr ve nĩk oldu. Ve Şehr-i mezbũri kendũye (7) dārũ’s-saltāna idũp bir ‘ālĩ-i bũnyād kũllyāyı cāmi‘ idũp ĉũb (8) ve seng ĉelĩpā ve Őālĩbden minber ve miĥrāb binā itdũrdi. Ve bir manāŐır-ı (9) kebĩri medrese idũp **Őeyĥ Dāvud-ı ŐayŐeri** -ki ‘ulũm-i zāhirede “**Metn-i Mebālĩ**” (10) Őāĥibi **Ķādĩ Sirāĉũddĩn-i Urnevĩnũn** telāmizesinden olup ma‘ārif-i (11) ma‘nevĩde ĥalef-i Őıdķ ĥāzret-i ķutbũ’l- urefā vel-evliyā **Őeyĥ Őadrũddĩn Ķonevĩ** idi- mũderris eyledi. Ve Mevlānā **Ķara Ħalil**’i ķāđĩ ve mũtevellĩ idũp (13) ve bir dārũ’z-ĉiyāfe binā idũp evvelki gũn gũnā gũn eŐime-i lezĩz Őabĥ itdĩrũp (14) ‘adā-i ‘adā ve ĥũruŐ-ı ‘aŐā’yı kendũ nefsi ile taķŐĩm idũp aĥŐām olduķda, (15) ĉerađların kendũ eliyle uyardı. “*Raĥmetu’l-lahi Te‘ālā ‘aleyh ve ķabbellāhu Te‘ālā* (16) *ĥayrātihi*” Şehr-i mezbũr hālā daĥı ma‘mũr olup ĥākinden ĉini zũrũf dũzerler, ma‘rũfdur.

(17) FETH-İ YEÑICE-İ ŐARAĶCI VE GũYNũK VE MUDURNI BĀYED SũLEYMĀN PAŞA-YI ĞĀZİ İBN-İ ORĶAN ĦĀN ĞĀZİ

(18) **Őāh-zāde Sũleymān Paşa İznik**’de fermān-revā olup ve bir ‘ādil ve dil-āver ve [...]

(19) server olup eyāleti ķurbunda olan **Yeñice-i Tarāķci** ve **Gũynũk** ve **MuŐurnı** (20) vilāyetleri

pür-menfa'at memleketler olmağla dārü'l-İslām olmasına himmet idüp ⁽²¹⁾ yedi yüz otuz iki tārîhinde, fethlerine teveccüh ve 'azîmet eyledi. **Yeñice**'nün ⁽²²⁾ ehâlisi taraçcılar ve kaşıkcılar olmağla ticâret ile **İstanbul**'a gider-iken **İznikmid**'e ⁽²³⁾ uğraduklarında **Âl-i 'Osmān**uñ huşušen **Süleymān Paşa**'nuñ 'adâlet ve ra'iyet-perverligin ⁽²⁴⁾ 'ilme'l-yaķîn ve 'ayne'l-yaķîn müşâhede itdükleri ecilden [Hâşiye: mutâba'ata meyillerin fehm idüp] tekurı dağı hişârı teslîm ⁽²⁵⁾ eyledi. **Göynük** ve **Mudurnı** tekurları dağı aña mutâba'at idüp bir senede [47a] ⁽¹⁾ üç memleket teshîr olındı. Ğuzât-ı **İslām** emvâl-i ğanâ'imden muğtenem olmadukları ⁽²⁾ ecilden ol serdâr-ı 'âlî-miķdâr mezâri' ve zıyâ'dan birer miķdâr temlik ⁽³⁾ ve iķtâ' idüp, vâlid-i mâcidleri dağı maķbûl tutup ile'l-ân ⁽⁴⁾ mutaşarrıflardur. Ve **Göynük** ehâlisi müy-tâblar olmağla âdemlerüñ esbleri ⁽⁵⁾ dağı çulların deĝişdürdiler. Ve ğanâ'im-i fethden hişşe-dâr oldılar.

⁽⁶⁾ FETH-İ **GEMLİK** VE BİNÂ-İ CÂMİ'-İ ŞERİF VE TÂB-HÂNE VE 'İMÂRET VE MEDRESE DER-BURUSA HAYRÂT-I ORĞANEST

⁽⁷⁾ Yedi yüz otuz dört şühürinuñ birinde, **Sultân Orhan** meclisinde olan ⁽⁸⁾ a'yânına hiţâb idüp: "**Gemlik** hişârınuñ fethine ne yüzden mübâşeret ⁽⁹⁾ itmek gerekdür?" diyü su'al eyledükde: "Merhûm **Sultân 'Osmān** bir def'a **Āĝca** ⁽¹⁰⁾ **Hâce Alp**'i göndermişidi. **Ķara Timurtaş** dağı bile gitmiş-idi. Ol hişârınuñ ⁽¹¹⁾ medâhil ve mehârici ma'lûmıdur." diyü cevâb virdiler. **Timurtaş**'ı getürdüp ⁽¹²⁾ ba'de'l-müşâvere ğüz eyyâmında bir def'a 'asker ile **Kara Timurtaş**'ı gönderdiler.

⁽¹³⁾ Beş-yüz bahâdır ile varup ehl-i ħal'aya zahîre aldurmayup cümlesini ğâret ⁽¹⁴⁾ idüp ol bahârda kendüleri içün der-enbâr eylediler. Ol bahârda **Sultân** ⁽¹⁵⁾ **Orhan** leşker-i nuşret-nişânla muhâşara eyledi. Bir ay miķdârı 'inâd eylediler. ⁽¹⁶⁾ Āĥirü'l-emr ħaĥt u ğilâ'dan zebûn olup bi'z-zarûre emân ile ħal'ayı ⁽¹⁷⁾ teslîm eylediler. Ol memleket dağı dārü'l-İslām ğâyet bî-

nazîr ü me'âbı olur. ⁽¹⁸⁾ “*Ammerahallâhu Te'âlâ*” Ve yedi yüz otuz altı târihinde **Sultân Orhan** ⁽¹⁹⁾ mahrûse-i **Burusa**'da cāmi'-i şerîf ve fuqarâ u mesākîn ve 'ulemâ-yı şâlihîn için ⁽²⁰⁾ tâb-hâne ve ribâṭ ve 'imâret binâ idüp ve manastır kenîsesini medrese idüp ⁽²¹⁾ müderrisine ve talebesine vezâ'if tã'yîn eyledi. “*Fe-kabbellâhu Te'âlâ*”

⁽²²⁾ TESĦİR-İ VİLĀYET-İ KARESİ

⁽²³⁾ **Karesi** ili hâkimi olan 'Aclân Beg selâṭîn-i Selâçuka ümerâsınıñ ⁽²⁴⁾ neslinden olup kuvvet-i ricâl ve keşret mâl ile istiklâl ⁽²⁵⁾ bulmağın Devlet-i 'Osmâni'ye zuhûrınıñ ibtidâ'sından berü da'vâ-yı şadâkat [47b] ⁽¹⁾ itmegin küçük oğlu **Tursun Beg**'i âstâne-yi hizmetinde tursun diyü **Sultân** ⁽²⁾ **Orhan**'a göndermişidi. **Sultân Orhan** dahı ferzendleri gibi severdi. ⁽³⁾ 'Aclân Beg aḥrete intikâl itdükde, büyük oğlu pederinüñ ka'im-i maḳâmı olup ⁽⁴⁾ mesned-i hükûmete cülûs eyledi. Lakin sitem-kâr olmağla a'yân-ı devleti eṭvâr-ı nâ-hemvârdan ⁽⁵⁾ rû-gerdân olup bir gün rûzigâr-dîdelerden bir cemâ'at vezîri, **Hâcî İlbegi** ⁽⁶⁾ huzûrına gelüp **Tursun Beg**'i taleb idüp anuñ hükûmetine ittifaḳ eyleyüp ⁽⁷⁾ içlerinden ba'zı kimesneleri hedâyâ ile dergâh-ı sultâna risâlete gönderüp huşûş-ı mezbûri ⁽⁸⁾ 'arz eylediler.

Şâh-ı 'âli-câh âgâh olduḳda, **Tursun Beg**'i ihzâr idüp haber-i resûli ⁽⁹⁾ iş'âr itdükde, **Tursun Beg** du'a idüp: “Egerçi bu âstânedede cārüb-keş ⁽¹⁰⁾ olmaḳdan ziyâde haḳḳ idüp sermâye-yi 'izzet bilürüm, lakin **Sultân Melik Nihâduñ** ⁽¹¹⁾ maḳşûd-ı murâdı feth-i bilâd ve iḳâmet-i merâsim-cihâd olduğın dahı bilüp, ol-bâbda ⁽¹²⁾ hidemât-ı lâyıḳa zuhûra getürmek aḳşâ-yı merâmımdur.”

Balikesri şehri ile **Aydıncık** ⁽¹³⁾ şehrini, **Turhala** ve **Manyas**'ı sa'âdetlü hanuma pîş-keş olsun, **Edremid** şehri ile ⁽¹⁴⁾ **Kızılcaṭuzla** ve **Bikar** hişârı ve ayâz-mend ve tevâbi'i bilâdı ve **Bergama** bu ḳullarına ⁽¹⁵⁾ tursun diyü ricâ ve istid'â itdükde, **Sultân Orhan** ri'âyet-i hâṭırı için ⁽¹⁶⁾ 'asker cem' idüp yedi yüz otuz yedi târihinde 'azm-i râh buyurdılar.

Ulubad ⁽¹⁷⁾ nehrinden mürür ider-iken seng-rāh olan **Ḳumlus** ve **Eylūs** nām ḳal'alar ⁽¹⁸⁾ küffār elinden alınup **Kirmasti**'ya duḫūl olınuḳda ḫākimesi baḳāyā-yı **Ḳayāşıra**'dan ⁽¹⁹⁾ **Kirmastır**'ya nām 'avrat idi. Cizye virmegi ḳabul idüp **Mihālice** nām ⁽²⁰⁾ ḳarındaşı **Mihāliç**'de ḫākim idi. Ol-daḫı hemşiresine muvāfaḳat ile iṭā'at ⁽²¹⁾ itmegin pīş-keşleri maḳbūl ve şeref-i pā-būs-ı pād-şāhī ile teşerrüfe vuşūl bulup ⁽²²⁾ mekānlarında muḳarrer ḳaldılar. **Ulubad** tekurı daḫı bu mu'āmeleyi müşāhede idecek. ⁽²³⁾ Ol-daḫı bunlar gibi 'amel eyledi. **Ḳaresi** vilāyetine isti'cāl idüp maḳarr-ı hükümet-i ⁽²⁴⁾ 'Aclānī olan **Balıkesrī**'de iḳāmet ve ol şāha muḳāvemem mümkün olmaduḡın ⁽²⁵⁾ idrāk idüp **Balıkesrī**'den ḳaçup **Bergama** ḫişārında ḳarār i[t]di.

Hācı [48a] ⁽¹⁾ **İlbegi** ki, 'Aclān Beg'ün vezīri idi. Ba'zı erkān memleket-i 'Aclāniye ile āstān-ı ⁽²⁾ **Orḫāniyye**'ye yüz sürdiler. Bunlaruñ reh-nümālıḡı ile **Bergama**'ya varılup ⁽³⁾ muḫāşara olınuḳda, şāh-ı merḫamet-penāh **Ṭursun Beg**'i ve **Hācı ilbegi**'yi ⁽⁴⁾ da'vet idüp ḫiṭāb eylediler ki: "Ehl-i **İslām** arasında mūcib-i ⁽⁵⁾ şer'ī yoḡıken muḫārebeye iḳdām ḫarāmdur. Hem re'āyā pāy-māl olur ⁽⁶⁾ ve hem vebāl lāzım gelür. Çün bu memleket erkānı senüñ ḫükümetüñe ⁽⁷⁾ ṭāliblerdür. Ve birāderüñden nefret idüp hādilerdür. Lāyıḳ-ı ⁽⁸⁾ uḫuvvet oldur ki, a'yān-ı memleketüñ ile pāy-ı ḫişāra varup ⁽⁹⁾ büyük birāderüñ ile muvācehe olup bi'l-mişāḳiha şulḫ ile şıḳāḳ-ı ⁽¹⁰⁾ vifāḳa tebdīl ve şerā'it-i uḫuvveti tekmīl idesün. Veyāḫūd memleketi taşnīf ⁽¹¹⁾ idüp her bir tekur bir nişf ile ḳāni' ve bir tekuruñ rızā'sına tābi' ⁽¹²⁾ olāsun." Bu fikr-i ma'ḳūl ḫużzār-ı meclis ḳatlarında maḳbūl olup ⁽¹³⁾ **Ṭursun Beg** ber-mūcib-i fermān **Ḳaresi** a'yānı ile pāy-ı ḫişāra ⁽¹⁴⁾ vardı. Ḳarındaşıñdan muvācehe iltimās itdi. Lakin birāderi ⁽¹⁵⁾ bir tīr-i cān-süz ile **Ṭursun Beg**'i cānsuz eyledi.

Ḳaresi'nüñ ⁽¹⁶⁾ aḡniyā ve fuḳarāsı emir-zāde-yi maḳbūl-i maḳtūl olduḡın göricek ⁽¹⁷⁾ āstān-ı sulṭāna varup feryād u fiḡān eylediler. Ḥāṭır-ı 'atır-ı ⁽¹⁸⁾ **Orḫānī** bu vaż'dan muḡberr olmaḡın fermānı ile münādīler nidā ⁽¹⁹⁾ itdiler ki, vilāyet-i **Ḳaresi-i** nevāhi ve ḳurāsı ile min ba'd memālik-i ⁽²⁰⁾ **Orḫāniyye**'dendür. Ve ol ṭāḡīye mutāba'at idenler bāḡī olmaḡla ⁽²¹⁾ ḳılıçdan geçürilür diyü i'lām olınmaḡla ḫişārda olan nām-dārlar ⁽²²⁾ feth-i ebvāb idüp **Dergāh-ı**

Sulṭāna şitāb itdiler, ammā o ğaddār ⁽²³⁾ haşānet-i hişāra i'timād ile temerüdlük eyledi. Aḥir-kār ehl-i hişār ⁽²⁴⁾ itdiler ki, sipāh ve re'āyā iṭā'at idüp ḳal'a miftāhlarını ⁽²⁵⁾ teslīm itmişlerdür. Yalñuz “**Bergama** ehālisinde ne ḳudret vardır? [48b] ⁽¹⁾ Be-her-ḥāl mütāba'at idüp cerā'imüñe istiġfār itmek gerekdür. Biz cümlemüz ⁽²⁾ 'afv-ı şāhīye tevessül iderüz. Eger re'imüze mütāba'at eylemez iseñ cebr ⁽³⁾ ve ikrāh ile muḳayyed ü maḥbūs u 'afvdan me'yūs varmaġı muḳarrer bil.” ⁽⁴⁾ didüklerinde bi'z-zarüre hareket-i nā-şāyestesinden i'tizār idüp ⁽⁵⁾ me'yūs şāh-ı haṭā-baḥş ile müşerref olduġda günāhı 'afv olunup ⁽⁶⁾ ḳatlden ḥalāş oldu. Ve **Burusa** şehrine irsāl olındı.

Ve vilāyet-i ⁽⁷⁾ **Ḳaresi** ili bilā-cidāl u ḳıtāl ḳabza-yı taşarruf-ı şāh-ı bā-ikbāle girüp ⁽⁸⁾ eyāletini **Şehzāde Süleymān Paşa-yı Ğāzī**ye virdiler. Ve tedbīr-i umūr-ı ⁽⁹⁾ memleket-i mezbūr **Hācı İlbegi** ve **Ḳādī Fāzıl** ve **Evrenos Beg**'e tefvīz olındı. ⁽¹⁰⁾ Ve **Burusa** cānibine tevcih olunduġda **Ulubad** tekurı is'āl itmeyüp ⁽¹¹⁾ ḥıyāneti zāhir olmaġın ḳatlı olup diyārı dārü'l-İslām ḳılındı.

⁽¹²⁾ Ve yedi yüz otuz sekiz tārīḥinde, deryā kenārında olan **Atāhor** ⁽¹³⁾ ve **Emrudlı** nām hişārlarda tavaṭṭun iden küffāruñ vilāyet-i **İslāmiyyeye** ⁽¹⁴⁾ ızrārı ma'lūm-ı şehr-yār olduġda muḥāşara olup ḳabūl-i 'aḳd-i zımmet itmekle ⁽¹⁵⁾ ol hişārlar daḥı teşḥīr olup sālimen ve ġānimen serīr-i sulṭānlarına mürāca'at ⁽¹⁶⁾ buyurdılar.

İBTİDĀ'-YI FETH U TESHİR-İ DİYĀR-I RŪM İLİ

⁽¹⁷⁾ **Sulṭān Orḥān Anaṭolı**'nuñ ekşer bilād-ı mu'teberesine mālīk olduġdan-şoñra ⁽¹⁸⁾ **RŪm** ili memālīkinüñ fethini ḥāṭıra idüp dā'imā rabbü'l-'izzetden ricā ider idi. ⁽¹⁹⁾ Lakin mā-beynde deryā olmaġla teşḥīri düşvār görünürdi. Ve bu müşkilinüñ ḥalli ferzend-i ⁽²⁰⁾ ercümendi **Süleymān Paşa** vāsıtasıyla olacaġına ḳalbī şehādet ider idi. ⁽²¹⁾ Ammā 'aṭūfet-i pederi mücebince ferzend-i dil-pesendinüñ bu maḳūle ḥaṭar-nāk ḥıdmetine ⁽²²⁾ mübāşeret

itmesini cā'iz görmeyüp bu huşušen müte'allik hâtırasun izhâr ⁽²³⁾ itmez idi. İttifâkan bu eşnâda **Süleymân Paşa Karesi** memleketinden vâlid-i mâcidîni ⁽²⁴⁾ ziyârete gelmişidi. Her guna muşâhabet ve müşâvere olunur iken **Sultân**, ⁽²⁵⁾ bu ma'nâya ârzüsü olduğın münâsebet ile işrâb itdükde, **Süleymân Paşa [49a]** ⁽¹⁾ “*zannü'l-mü'min kihâneten*” mefhûmınca maşşud-ı sulţânı ma'lûm idinüp meclis-i halvet-i ⁽²⁾ hâşşda ihlâş du'âlar idüp merdânelik ve cân-fedâlık izhâr idüp ⁽³⁾ buyurdi ki: “Eger tevfiķ-i bârî yârî olup himmetiñüz olursa dîn ve devlet ⁽⁴⁾ bu hüdmeti bu kuluñuz itmege cür'et iderdüm. Ve 'inâyet-i hüdâ ve himmet-i evliyâ ile ⁽⁵⁾ bu deryâdan gemisüz geçerdüm.” diyüp muntazır-ı fermân oldı. **Sultân Orhân** ⁽⁶⁾ **Süleymân Paşa**'nuñ bu cür'etinden ve kıbâliyyetinden kışver-güşâlığına ümîd-vâr olup ⁽⁷⁾ feth-i nuşret için fâtihâ okıdı. Ve “Bülend-himmet ol ki, herkesüñ rütbeti ⁽⁸⁾ himmeti kadar olur.” diyü naşihat idüp **Süleymân Paşa**'yı **Rûm** ilinüñ fethine ⁽⁹⁾ me'mûr eyledi.

MEMLEKET-İ RÛM İLİ TA'RİFİDÜR

⁽¹⁰⁾ Şahâyıf-ı şuver-i eķâlimde, meşür ve eşhâb-ı mesâhat ve erbâb-ı seyâhat beynlerinde ⁽¹¹⁾ meşûrdur ki, ma'mûre-i 'âlem ve mesâkin-i ben-i âdemden iklim-i râbi'üñ 'arz-ı ⁽¹²⁾ şimâlîdeki ba'zı emsâr ve begden vâķi' ol bilâduñ ekşeri iķlîm-i hâmis ⁽¹³⁾ ve sâdis ü şâbi'dür. Ve bu bilâduñ muķâbili ki, kıtûb-ı cenûbiye mâ'ildür. ⁽¹⁴⁾ Girü iķlîm-i râbi'üñ cenûbında üslûb-ı şimâlî gibi büldân iķlîm-i şâliş ü şânî ⁽¹⁵⁾ olup, tâ nihâyet-i 'umrân-ı hâtt-ı istivâya mütetâbi'dür. Hikmet-i Rabbânî ile ⁽¹⁶⁾ keşret-i 'umrân ve teķârün-i büldân ekşer bu iķlimlerüñ iki tarafında çok vâķi' ⁽¹⁷⁾ olmuşdur. *Hakk Sübhânehu ve Te'âlâ* her cânibde bir hâşşa halk eylemişdür. Bilâd-ı şimâl ⁽¹⁸⁾ sâkinleri sefid reng olup ehl-i cenûb siyâh reng olmuşlardur, ⁽¹⁹⁾ ammâ mizâcî i'tidâle karîb olan zibâ-terîn memâlik-i şimâlî diyâr-ı **Rûm** ⁽²⁰⁾ ve **Frenk** olmağla menşe'-i hükemâ-i şâhib-i hîred ü ferheng olmuşdur. Cümleden ⁽²¹⁾ şimâlî-yi **Rûm**'üñ kışverleri ki, şimdiki hâlde **Rûm** ili dimekle ma'rûfdur. ⁽²²⁾ Kıdîmü'l-eyyâmda ol

memleket-i pür-menfa'at diyâr-ı **Makidon** nâmiyla meşhûr olup ⁽²³⁾ menşe'i **İskender bin Feylekos** olmağla kütüb-i tevârihde, **İskenderi** aña nisbet idüp ⁽²⁴⁾ **İskender-i Makedonî** diyü zikr iderler. Mağarr-ı salţanat-ı **Filikos** yonağı bu memleketde ⁽²⁵⁾ olup ve **İskender**'ün dârü'l-mülk-i aţyebi memleket-i mezbûrede **Atina** şehridür ki, [49b] ⁽¹⁾ **Medînetü'l-hükemâ** diyü meşhûrdur. Ve ol bilâd-ı kadîmi şimdi mehdûm ve mağmûr olup, ⁽²⁾ lakin ba'zı mevâzi' ve büldân hâdiş olup hâlâ meskûn ve ma'mûrdur.

Ve cezîre-yi ⁽³⁾ **Makidon** bir kişver-i bî-mişâldür ki, tûlen ve 'arzan bir aylık yoldur. Cānib-i cenûb ve 'arş-ı ⁽⁴⁾ deryâ-yı **Rûm** ve **Şâm** ve memâlik-i **Frenk**'e mümtedd olan **Haliç**'dür. Ve cānib-i şark ve ⁽⁵⁾ şimālîsi **Karadeñiz** ve **Kefe** deryâsına ve **Tuna** nehrine mağdüddür. Ve nehr-i mezbûr ⁽⁶⁾ **Dicle** ve **Fırat** ve **Ceyhun**'dan efzûndur. Ve bu **Tuna** nehrinüñ şakķından cānib-i şimāl-i ⁽⁷⁾ 'Arabi-Rûm ili tâ bilâd-ı **Bosna** yaķınına dek ol yeri ihâta itmişdür. ⁽⁸⁾ Ve vilâyet-i **Bosna**'dan azacıķ yerden ğayrı ile tâ memleket-i **Arnavuta** deĝin ⁽⁹⁾ âb-ı deryâ muhîtidür. Fe-emmâ ol ţarafdan beĝâyet şa'b-ı düşvâr olup ol ⁽¹⁰⁾ taĝlar tâ sâhil-i **Frenk**'e varınca peyveste-i mesâkin-i insân olup muhaşşâlâ: Memleket-i ⁽¹¹⁾ **Rûm** ili bir cezîre-yi 'azîmedür ki, cümlesi ma'mûr olup derûnında ğayrı meskûn ⁽¹²⁾ maħall yokdur. Meger ki, vādiler ve mecrâ-yı enhâr ola. Ve bu arşada olan bilâd ⁽¹³⁾ ve mesâkin ekşer iķlîm-i hâmis ve hudûd-ı sâdise dâhil olup iķlîm-i râbi'den ⁽¹⁴⁾ daĝı ba'zı mevâtin mülâşıkdur. Ve bi'l-cümle cezîre-yi **Rûm** ili vaz'-ı müşelleşi ⁽¹⁵⁾ üzere düşüp bir zâviyesi cānib-i şark-ı şimālîden **İstanbul** şehri ⁽¹⁶⁾ dür ki, iki deryānuñ mültekâsında vâķi' olmuşdur ki, biri baħr-i **Rûm** ⁽¹⁷⁾ ve biri baħr-i şimālîdür ki, taķvîm-i büldân naķlince cezâir-i hâlidatdan tûlî ⁽¹⁸⁾ kırķ tokuz derece ve elli daķıķadur. Ve 'arż-ı haţt-ı istivâdan kırķ beş derece ⁽¹⁹⁾ ve kırķ dört daķıķadur. Āħir iķlim-i hâmiste iķlim-i sâdise muttaşıl vâķi' ⁽²⁰⁾ olmuşdur.

Ve bu müşelleşüñ bir zâviyesinde daĝı ki, **Rûm** ilinüñ ĝarbî-yi ⁽²¹⁾ cenûbisindedür. Şehr-i **Atina** ve **Medînetü'l-hükemâ** ve cezîre-yi **Mora**'dur. Ve **Atina**'nuñ ⁽²²⁾ hükmen ta'ayyün itdüĝi üzere tûlî elli derece ve kırķ dört daķıķadur. ⁽²³⁾ Ve arzı on bir derece ve kırķ beş

dağıkadur. Ve cezīre-yi **Mora** iklim-i ⁽²⁴⁾ rābi' uñ evāhiründendür. Ammā iklim-i hāmisūñ mesākinē muttaşıldur. Bu tağdirce ⁽²⁵⁾ tūlı kırık beş derece ve otuz dağıkadur. Ve 'arzı on bir derece ve on beş **[50a]** ⁽¹⁾ dağıkadur.

Ve Őimālī-yi ğarbīden bir zāviye-yi müşelleşi dağı memleket-i **Bosna**'dur ki, ⁽²⁾ cānib-i Őimālīden ittişalı **Engerus** memālikinedür. Ve cānib-i ğarbīden **Frenk** ⁽³⁾ vilāyetlerine huşušen **Bendakya** tevābi'ine muttaşıl olur ki, **Venedik** dimekle ma'rūfdur.

⁽⁴⁾ Ve bu üç müşelleşūñ meyānı 'imāret ve ābādānı olup hālā ba'zıları maġmūr ve ba'zıları ⁽⁵⁾ maġmūrdur. Cümleñ tafşılı bu Őahifede ğayr-ı mađdūrdur. Ve bu müşelleşūñ vasaıtında ⁽⁶⁾ egerçi enhār ve kūhlaruñ nihāyeti yođdur. Ammā iki kūh-ı ber-şūkūh vardur ki, ⁽⁷⁾ ekşer mesākin rub'-ı meskūn bu iki kūh menāfi'inden mūntefi'lerdür. Ol kūhlaruñ ⁽⁸⁾ birisi **Balkān** dimekle ma'rūf olup cānib-i Őarđdan sevāhil-i diyār-ı ⁽⁹⁾ **Anatoli** ve **Trabzon** ve vilāyet-i **Gürcistan** ve **Şirvanat** ve **Demürkapu** ⁽¹⁰⁾ **Der-bend**'ine uzanur. Ol mađalldē **Kūh-ı Elburz** nāmıyla meşhūrdur. Andan ⁽¹¹⁾ ser-ħadd-i **Çerkes** ve memālik-i **Rus**'a varur. Ve anuñ mebde'-i duđūl-i **Rūm** ili ⁽¹²⁾ vilāyetlerinde iki deryanuñ karışduđı yerdür ki, **İstanbul** ħurbunda ⁽¹³⁾ **İskender Boġazı** ile müsemmādur. Andan sāhil-i deryā-yı Őimāle ve **Tuna** nehri ⁽¹⁴⁾ kenarına ve andan memālik-i **Engerus** ve aġşā-yı bilād-ı kefereden iki aylık yol ⁽¹⁵⁾ mūmtedd olmışdur. Ve bu kūhuñ iki tarafında ma'mūr Őehirler ile ma'ādīn ğayr-ı ⁽¹⁶⁾ maġşūrdur. Ve ol iki 'azīm kūhuñ biri dađı ki, **Rūm** ilinde vāқи' olmuşdur. ⁽¹⁷⁾ [Hāşiye: **Rum** ili memālikinūñ vasaıtına mūmtedd olup her mađalldē bir ismle müsemmādur tā] **Geliboli** Őehrinden ibtidā' idüp kūh-istān-ı memleket-i **Bosna** ve **Arnavut** ⁽¹⁸⁾ ve sār ir ħaliç-i **Frenk**'e andan meyān-ı memālik-i **Frengistān**'a irişüp bī-nihāyet ma'mūreye ⁽¹⁹⁾ varur.

Ve bu kūh-sāruñ derūnında, huşušen **Rūm** ili diyārlarında menābi'-i enhār ⁽²⁰⁾ mūtenābi' olup ve altun ve ğümüş ve demür ma'denleri ve ğayrı bisyār olup ⁽²¹⁾ cāy-i Őimālī-yi kūh-sāruñ hevāsı serd olup Őehirleri serd-sīrdür ve yüksek ⁽²²⁾ tađlar olup hemīşe berf ve bārān eksük olmaz; ammā bu kūh-sāruñ ⁽²³⁾ cānib-i cenūbīsi cümle bilād-ı germ-sīr olup tā sāhil-i

deryā-yı **Frenk**'e degin ⁽²⁴⁾ ve **Cezāyir-i Yunānī** sâhiline dek kıla' u huşûn hadd ü haşrdan efzündür. ⁽²⁵⁾ Cezāre-yi **Mora** ve **Egriboz** ve 'Arablu gibi ki inşallah fethleri eşnâsında beyân olunur.

[50b] ⁽¹⁾ MEŞVERET-KERDEN-İ GÜZÂR-I BAHR

⁽²⁾ Şeh-zâde **Süleymân Paşa** vâlid-i mâcidlerinüñ fermânyıla **Rûm** ili yaçasına ⁽³⁾ 'ubûra me'mûr oldu. Bi's-şahşiyye birkaç nâm-dârları babasından ricâ idüp ⁽⁴⁾ yanınca bile alup gitdi. Ve **Ķaresi** ilinde sâkin olanlaruñ ehl-i ⁽⁵⁾ vukûflarından "Keştisiz deryâyı geçmek nice mümkün olur?" diyü su'âl ⁽⁶⁾ eyledükde, her biri 'ağlları erişdüğine göre cevâblar virdiler. ⁽⁷⁾ Şeh-zâde-yi kâm-kâr:

"Pîr bâyed rāh-rā tenhâ merev

V'ez-reh-i 'umyâ ⁽⁸⁾ der-in deryâ merev."

diyüp eşhâb-ı müşâvereden birkaç rûzigâr- ⁽⁹⁾ -dîde ve garâ'ib-şenîde pîr-i müşteri-zamîrleri ve birkaç devlet-hâh-ı ⁽¹⁰⁾ civân-ı pîr-tedbîrleri cem' idüp ba'de'l-müşâvere netâyic-i fikirleri ⁽¹¹⁾ bu maqâmda karar buldı ki: "Cümle gemiler **Rûm** ili küffârınuñ kabza-yı ⁽¹²⁾ taşarruflarındadır. Sefâyîñ ve merâkib ile zâhib olmağ mümkün degildür, ⁽¹³⁾ tehlikedür. Lâkin çüb u neyden şal düzüp râkib olursağ ⁽¹⁴⁾ ihtimâldür ki, muvâfaqat-ı bād-ı iqbâl ile güzâr-ı müyesser ola." diyüp ⁽¹⁵⁾ şallar tedârikine iştiğâl eylediler.

Tevâtür-i aḥbâr ile iştiḥâr ⁽¹⁶⁾ bulmuşdur ki, **Ķaresi** iline tâbi' **Aydıncık** nâm kaşabada **Süleymân** ⁽¹⁷⁾ nebiyy-i 'aleyhi's-selâma mensûb bir ḥarâbe şehir yeri olup taḥt-ı **Belkıs** ⁽¹⁸⁾ ol maḥallde zuhûr itmiş el-**Hakk** ol cây-ı felek-fersâyda nümâyân olan ⁽¹⁹⁾ bünyân, güyâ lisân-ı ḥâl ile taşdığ iderler ki, ancılayın bünyâd-ı ⁽²⁰⁾ 'âli 'imâd-ı esâs taḥt-ı **Süleymân** olup diyüler. Mu'âveneti ile olmuşdur. ⁽²¹⁾ Gûna gûn mevzûn sütunlar ve küh-simâ sengler ol deñlü çokdur ki: ⁽²²⁾ "Selâḥîn-i 'Arap ve 'Acem muzâheret ile naḳli için ḥazâ'in-i bî-şümâr ⁽²³⁾ şarf eyleseler

‘aşr-ı ‘aşirin nakilde ‘aciz olurlardı.” diyü ⁽²⁴⁾ rivāyet iderler. “**Ayasofya**’nuñ selāṭīn-i **Oşmānuñ** cāmi’lerine ⁽²⁵⁾ daḥı ol maḥallden mübālağā sūtün ile aḥcār-ı gūna-gūn gelmişdür.” dirler.

[51a] ⁽¹⁾ Şāh-zāde-yi kām-yāb ‘alā ṭarīķi’t-teferrüc ol şeh-r-i pür-‘iberi seyr ider iken ⁽²⁾ bir maḥalline geldiler ki, sāhil-i deryādan **Rūm** ilinüñ ba’zı ḥudūdı nümāyān ⁽³⁾ olmağla bu niyyet-i ‘azīmetde kendü ile yek-dil olan ġāzīleri cem’ idüp ⁽⁴⁾ ḥuşūşen müte‘ayyinān memleket-i **Ece Beg** ve **Ġāzī Fāzıl** ve **Evrenos Beg** ki, ⁽⁵⁾ ser-i ḥaylān-ı **Ķaresi** ili idiler. Ḥuzūrına getürdüp, deryā-yı ‘ubūra ⁽⁶⁾ teveccüh ve ‘azīmet buyurdılar. Ve bir maḥalalde ki, deryā katı inilir degil idi. ⁽⁷⁾ Ve karşı yaķasında **Ķepni** nām bir ḥişār-ı muḥtaşar var idi. Ol ⁽⁸⁾ maḥallden ġüzārı muķarrer eylediler. Geçmege bahri şal bağladılar. ⁽⁹⁾ Evvelā ağaç ile kaşışdan bir şal düzüp **Rūm** ili yaķasından ⁽¹⁰⁾ dil almak için **Ece Beg** ile **Ġāzī Fāzıl** şeh-zādeden ⁽¹¹⁾ ruḥşat alup reh-nümün-ı nücüm ve *‘Inayet-i Hayy u Ķayyūm* ile şālların ⁽¹²⁾ deryāya şāldılar. Ve ḳal’a-yı mezbūreye ḳarīb kenara çıķup, ⁽¹³⁾ küffāruñ bağları arasında bir ehl-i vuķūf kāfir illerine girüp bend ⁽¹⁴⁾ idüp ‘avdet eylediler. Müsā’ade-yi bād-ı murād ile ḥidmet-i şeh-zādeye ⁽¹⁵⁾ gelüp ol kāfiri ḥuzūrına irişdördiler. Ve ol giriftāra ⁽¹⁶⁾ ġüler yüz gösterüp ve ṭatlu dil döküp mülāyemet ile māl ⁽¹⁷⁾ ve mülk ü manşıb va’de idüp meşveret eylediler. Ol kāfir-i ⁽¹⁸⁾ muḫtarr-ı ḥayāt ve zinde-gānı ricāsından ḳaṭ’-i nazār-ı mevā’id ile ⁽¹⁹⁾ *mutma’innü’l-ḥāṭır* olup meşāliḥ-i mücāhidān için kelimāt-ı ma’ķūleye ⁽²⁰⁾ mübāşeret idüp ḥulūş-ı ‘aķīdet ile muvāfiķ ve mürāfiķ oldı. ⁽²¹⁾ Ve bu vechle taķrīr eyledi ki “**Ķepni** ḳal’asınun ḥavālisinde mezbele ⁽²²⁾ ü remād ve ḳāzar ve andan mürūr-ı zamān ile divār-ı ḥişāruñ kenārında ⁽²³⁾ yıġılup bir vechle mürtefi’ olmuşdur ki, sühulet ile ol tilden ⁽²⁴⁾ ḥişāra duḥül müyesser ve bālā-yı ḥişāra ‘oruḳdan şoñra ol ⁽²⁵⁾ kişverün fethi muķarrerdür. Anuñ-içün ki, sükkān-ı ḥişār emin ve emān [51b] ⁽¹⁾ ve ġaflet üzere olmağla muḥāfaza ile muķayyed degillerdür.” diyü ḥaber virdi. ⁽²⁾ *Fi-l-ḥaķīķa* kāfir eşirün tedbiri dil-pezīr görinüp şāh-zāde-yi kām-kār ⁽³⁾ ḥavāşşdan birkaç merd-i şecā’at-şi’ār ile deryā kenārında olan ⁽⁴⁾ diyār-ı küffārdan bir maḥalli ġāret idüp keferenün ġāvların yağma eyledi. ⁽⁵⁾ Atların ġuzāta nafaķa idüp

postların divāl eylediler. Ve büyük [...] ⁽⁶⁾ birbirlerine ol divāl ile üstüvār idüp iki şal tertīb itdiler. ⁽⁷⁾ Ve her şāla mükemmel ve müsellaḥ kırkār nefer-i dil-āver ta'yīn eylediler. 'Aded-i erbā'in ki, ⁽⁸⁾ tekemmül-i rütbet-i nübüvvet ve vilāyet olup meṭālib-i dīnī ve dünyeviyede esrār-ı ⁽⁹⁾ bisyār-ı pinhān olmağla şāluñ birine şeh-zāde-yi kām-kār mücāhidān-ı nām-dārdan ⁽¹⁰⁾ **Aksungur** ve **Ḳaraoğlanoğlu** ve **Ḳara Timurtaş** ve **Ḳara Ḳasanoğlu** ve **Ağca** ⁽¹¹⁾ **Ḳāceoğlu** ve **Balabancıkoğlu** ile kırk nefer yarar yigitler ile süvār oldı. ⁽¹²⁾ Bir şala daḡı **Ḳāci İlbegi** ve **Ece Beg** ve **Ġāzī Fazıl** ve **Evrenos Beg** ⁽¹³⁾ kırk nefer mücāhidler ile bindiler ve ol dil-āverān-ı zamāna ittifaḳ-ı muḡliş-āne ile ⁽¹⁴⁾ şeb-i zūlmānīde bedreḳa-yı hidāyet-i Rabbāni ve reh-nümün-ı nūr u müselmānī ile ⁽¹⁵⁾ ruḡāniyet-i **Ḳāzret-i Nūḡ** nebiyullahdan istimdād idüp şālların deryāya ⁽¹⁶⁾ şāldılar. Ve 'ināyet-i ḡaybiyyet-i kird-ḡār ile ol şeb-i tārdā deryādan ḡüzār ⁽¹⁷⁾ eylediler.

İttifaḳāt-ı tevfiḳātdan sāḡil-i muḳābile-yi ḳal'a-yı **Ḳepni**'de ḳarār eylediler. ⁽¹⁸⁾ Ve ḳal'anuñ müdāḡiline yol bulup berk-i ḡātīf-mişāl ḳulle-i ḳal'aya ⁽¹⁹⁾ şu'ūd idüp küffār-ı ḡāk-sār ḡāb-ı ḡafletde bī-hūş iken reşḡāt-ı ⁽²⁰⁾ şemşīr-i abdāl ile hūşe getürdiler. Ve cümlesün eḡīr itdiler. Lakin ḳatl-i-'āmm ⁽²¹⁾ itmeyüp merḡāmet ve in'ām ile ibḳā'ların ḳişver-ḡüşālīḡa enseb ve aḳreb ⁽²²⁾ gördiler. Ve içlerinden ba'zıların dil-dārlıḳ ile ümīd-vār idüp ol ⁽²³⁾ ḳal'anuñ mu'ayyen olan keştilerin ḳarşu yaḳāya gönderüp ol gice ⁽²⁴⁾ **Anatoli** tarafından üç yüz ādem geçürdiler. Muḡaşşāl üç ḡüne deḡin ol ⁽²⁵⁾ ḡişār küffārınuñ imdādı ile **Rūm** ili yaḳasına üç biñ ehl-i **İslām [52a]** ⁽¹⁾ geçürdiler. Ve ḳal'a-yı mezbūreye ḳarīb **Bolayır** ve **Aḡce Liman** nām ma'berlerde ⁽²⁾ küffār-ı ḡāk-sāruñ gemileri var idi. *Fi-l-ḡāl Ece Beg Ġāzī*'yi bir miḡdār ⁽³⁾ ḡuzātla gönderüp āteşe yaḳdurdılar.

⁽⁴⁾ **GELİBOLİ ḲİŞARI FETHİDÜR**

⁽⁵⁾ **Ḳepni** ḳal'ası ehālisinüñ delāleti ile ḳurbunda vāḳi' Ayaşolunya nām ⁽⁶⁾ ḳal'ayı feth idüp, sā'ir küffāra 'ibret için pīr ü civān cümlesini ⁽⁷⁾ ḳatl-i 'āmm eylediler. Ve emvāl-i

ġanā'imden te'lif-i k̄ulüb için **Çepni** ehālisine ⁽⁸⁾ ziyāde māl in'ām eylediler. Ve ehl ü 'iyālleri **Ķaresi** ili memleketine gönderüp ⁽⁹⁾ ħal'a yarār muħāfizlar ta'yin eylediler.

El-kıŝŝa: "**Rūm** ili memālikinde ⁽¹⁰⁾ olan mülūk-i küffār mā-beynlerinde bu āvāze münteŝir oldu. Bir gürūh -ı ⁽¹¹⁾ ħalilü'l-'aded ve sipāh-ı bī-istizhār ve meded gürūha-yı pervin gibi iki muħaħħar, ⁽¹²⁾ ħal'anuñ ħullesine düŝdiler. Birħaç aġaçları ve ŝaz u ħamıŝları ⁽¹³⁾ birbirlerine bend idüp nāmını ŝal ħomıŝlar. Deryāyı anuñla geħüp ⁽¹⁴⁾ bilā-teŝbih itbāl-ı etfāl ve aġaçdan neħāreler ile kendülerin ⁽¹⁵⁾ itmiŝler. Ve ħitā'u't-ṭarīħ gibi bir gice 'ale'l-ġafle bir bölük ġāfillerūñ ⁽¹⁶⁾ üzerlerine varup ol ser-ħadde **İslām** sancāġını ħaldurmiŝlar." diyüp ⁽¹⁷⁾ ŝanādīd-i müŝrikān ve mülūk-i maġrūrān-ı kāfirān mecālis-i 'iŝretlerinde ⁽¹⁸⁾ ħarbü'l-meŝel idüp hāŝā istihzā ile yād iderler idi. Ba'zı 'uħalā'sı ⁽¹⁹⁾ 'āħıbetine nazār idüp ħazā' ve ħader zuhūrına munṭazır oldılar. Ve muṭlaħā ⁽²⁰⁾ ġuzāt-ı **İslām**'ı gözlerine göstermeyüp "Azacık ādemlerdür. Göñlümüz olduħda ⁽²¹⁾ def'-i āsāndur." diyü muħayyed olmadılar. 'inde't-taħħīħ **Rūm** ilinde olan mülūk-i ⁽²²⁾ küffār baħāyā-yı **Ķayāŝıra** ve a'ħāb-ı cebābireden olup her birisi mīrāŝ-ı ⁽²³⁾ ṭarīħi ile bir memleketde müstaħill ħākimler idi. Mā-beynlerinde ittifaħ olmayup ⁽²⁴⁾ her beg kendü memleketini ħıfz u ħarāŝet idüp mecmā'-ı 'ālide cem'iyet itmezlerdi. ⁽²⁵⁾ Ĥayvānāt gibi hemān kendü menzilini ŝıyānet iderlerdi. Cünūd-ı Müslimīn ħāṭırlarına [52b] ⁽¹⁾ bile gelmez idi. Hemīŝe cem'iyet-i ehl-i **Ĥaħħ** ŝüret-bīn olan erbāb-ı bāṭıl ⁽²⁾ gözlerine az görünür, ammā a'dānuñ ħār gördükleri āġir mūcib-i ⁽³⁾ istilā' ve isti'lā-yı erbāb-ı **Hüdā** olur. Nitekim yedi yüz elli toħuz ⁽⁴⁾ tarġinde **Ķoñur Ĥiŝāri** ħākimi olan **Ķalu Ķonya** nām bī-dīn ki, **Gelibolı** ⁽⁵⁾ tekurinuñ aħrabāsından idi. Ģayret-i cāhiliyyesinden gice ve gündüz ⁽⁶⁾ at arkasından inmeyüp ol ser-ħadde olan **Ģāzī Fāzıl** ile ⁽⁷⁾ **Ece Beg Ģāzī**'nüñ üzerlerine ŝebihün idüp izrārdan ħāli olmaduġı ⁽⁸⁾ ŝeh-zāde'nüñ mesmū'ı olduħda, ħiŝāra ħarīb maħallde puŝuya girdi. ⁽⁹⁾ Tekur-ı maħhūr mezkūr-ı 'ādet-i ma'hūdesi üzere ħiŝārdan ṭaŝra ħıħduħda, ⁽¹⁰⁾ ŝeh-zāde kemīn-ġāhdan ħıħup üzerine hücüm idüp, ħal'asında firār itdükde ⁽¹¹⁾ ġāzīler ħarŝu gelüp etrāfını ihāṭā idüp tekurı eŝir eylediler. ⁽¹²⁾ Maħŝūr olan tekurların maħhūr ve ma'sūr göricek

emān ile al'ayı ⁽¹³⁾ teslīm eylediler. Ba'dehu tekurı ber-dār eyleyüp al'a-yı mezbūreden alınan ⁽¹⁴⁾ anā'im-i bī-pāyānı āzīlere tasīm eyledi. Kendüye alıomadı.

Hikāyet ⁽¹⁵⁾ olunur ki: Ecnās-ı amıe-i mütenevvi'adan ayrı ol-deñlü nuūd-ı zer ve sim-i ⁽¹⁶⁾ meskūk u mesbūk ıarıldı ki, ta'dādında zamet olmaın bir **Mevlevī** ⁽¹⁷⁾ külāhını kile idüp anuñla üledürdi. Ol külāhı **Munlā Hünkār** ⁽¹⁸⁾ kuddise sırrıhunuñ dervılerinden birisi hediye getürmııdi. **āh-zāde** ol ⁽¹⁹⁾ külāhı teyemmünen zer-i hālı ile tezyīn idüp başına giyerdi. Ve muarrebān ve maremānına ⁽²⁰⁾ daı zer-dūzi külahlar giydirüp nāmını üsküf odılar. Nitekim bālāda zıkr ⁽²¹⁾ olınmıdur.

Bu fet-i cedīd-i naīb **eh-zāde**'ye müyesser olıca. ehr-i **Gelibolı** tekurı olan ⁽²²⁾ **alubolı** taammül idemeyüp **āh-zāde Süleymān Paa**'nuñ üzerine geldi. ⁽²³⁾ Telāı-i ferıayn olduda, egeri 'asker-i Müslimīn leker-i müşrikīne öre ⁽²⁴⁾ alilü'l-mıdar orınürdi. Ammā luf-ı hüdā ile **eh-zāde** ālib olup, tekur ⁽²⁵⁾ yarım cān ile ıāra urızān oldu. **eh-zāde-yi** muzaffer **Ece Beg āzī** ile [53a] ⁽¹⁾ **Fāzıl āzī**'yi 'aablarınca onderüp ol al'anuñ teshīrini mezbūrlara ⁽²⁾ sipāri eyledi. Anlar daı tetric ile etraf u eknāfını ılı ile aup ⁽³⁾ zamān-ı alilde -Ol vilāyet ki, imdi **Ece Ovası** dimekle mehūrdur.- ⁽⁴⁾ **Ece Beg āzī**'nuñ eliyle teshīr olındı. Ve **Gelibolı** ıārını bir vechle muāara ⁽⁵⁾ eylediler ki, cānib-i bar u berrden medāhil-i zinde-āneleri mesdūd olmaın, tekurı ⁽⁶⁾ bi'z-zarūre emān taeb idüp ehl ü 'iyālī ile keti-süvār olup cānib-i ⁽⁷⁾ İstanbul'a uzār eyledi. Yedi yüz altmı tārıhinde **Gelibolı** ve **oñur ıārı** ⁽⁸⁾ ve bi't-tamām memleket-i **alu onya dār-ı İslām** oldu. Ve **Ece Beg** ile **Fāzıl** ⁽⁹⁾ **āzī** ol vilāyete vālī nab olındı. Müddetü'l-'ömr ol iki sipah-sālār ⁽¹⁰⁾ tevsī'-i bilād ile muayyed olup mezar ve meradleri ol diyārda ziyāret-āhdur.

⁽¹¹⁾ VASF-I TA'RİFİDÜR GELİBOLİ'NUÑ

⁽¹²⁾ ehr-i **Gelibolı** bir ma'ber-i mehūrdur ki, marı ve maribde ismi mezkūrdur. ⁽¹³⁾ **Rūm** ili yaası ile **Anatolı** yaasınıñ mā-beyni **İstanbul**'dan ⁽¹⁴⁾ **Üsküdar** deñlü olur. Ammā

ķurbunda bir boğaz vardur, ğāyet tardur. ⁽¹⁵⁾ **Rūm** ili ęarafında **Kilidü'l-bahr** ve **Anatoli** cānibinde **Sultāniyye** nāmına ⁽¹⁶⁾ iki metin ęal'alar vardur. İki ęarafdan ęop atılsa boğazdan ⁽¹⁷⁾ gemi geğürtmez. Muħaşşıl 'Arap ve 'Acem şehirlerinden **Rūm** iline ve **Kefe** ve **ķırım** ⁽¹⁸⁾ ve **Engerus** ve **Eflak** ve **Boğdan** ve **Urus** ve **Biç** ve **Çeyh** ve **Leyh** ęarafına ⁽¹⁹⁾ gidenler **Geliboli** ma'berinden 'ubūr iderler. Ve aķşā-yı **Mağrib-zemīn** ⁽²⁰⁾ ve diyār-ı **Mısr**'ı ve **Şām**'ı ve **Frengistān**'dan **İstanbul**'a ve **Kefe** ⁽²¹⁾ ve **ķırım** ve **Trabzon** ve sā'ir **ķaradeñiz** kenarlarında olan medāyīn ⁽²²⁾ ve emşāra giden keştiler, elbette mezbūr-ı **Kilidü'l-bahr**'a uğrayup ⁽²³⁾ **Geliboli** iskelesine yanaşurlar. Bu maķūle kişver ki, **Kilidü'l-bahr** nāmıyla ⁽²⁴⁾ eşher ola. Anuñ fetħi ebvāb-ı fütühātuñ kilidi olduğı günden ⁽²⁵⁾ azherdür. Ve dāveri olan server-i beyne'l-ħukkām mih-ter ü berterdür.

[53b] ⁽¹⁾ Ve **Süleymān Paşa**'nuñ fütühātından biri daħı **Mağalgara**'dur ki, **Hāci** ⁽²⁾ **İlbeği** ihtimāmıyla fetħ olmuşdur. Biri daħı **İpsala** fetħi olup 'asker-i ⁽³⁾ **İslām**-ı zafer-maşīr tekur ęağında olan teshīr idüp ve defa'ātle ⁽⁴⁾ **Hayreboli** ve **Çorlı** üzerine aķın idüp emvāl-i ğanā'im ve esīr ⁽⁵⁾ ve behā'im ile muğtenem oldılar. Ve ol ħudūduñ ęal'a-yı küffārdan infirāğ ⁽⁶⁾ olındı. Merħūm ve mağfūr-leh **Süleymān Paşa**, **Munlā Ħünkār** ħuddise sirruħunuñ ⁽⁷⁾ muħibb-i şādıķı olup ve bir mecmu'a ki, menāķıb-ı selāṭīn-i cihād-āyīndür. ⁽⁸⁾ Ol sultān-ı ħaķīķīnūñ daħı menāķıbı derc olunmaķ münāsib görüldi. ⁽⁹⁾ Ümīddür ki, “*inde zikri-s-şālihīn tenzilü'l-rahme*” mefhūmınca nüzül iden ⁽¹⁰⁾ rahmet-i **Ħüdādan** ħişşe-dār olayüz.

⁽¹¹⁾ MENĀĶIB-I ĦAZRET-İ MUNLĀ ĦÜNĶĀR ĶUDDİSE SIRRUHU

⁽¹²⁾ **Munlā Ħünkār** ħuddise sirruħunuñ nām-ı şerīfleri **Celāleddīn Meħemmedü'l- Belh-i er-Rūmī**'dür. ⁽¹³⁾ Vālid-i mācidleri Sultānū'l-'ulemā **Şeyħ Bahāüddīn Veled** ħudise sirruħudur ki, ⁽¹⁴⁾ **Şeyħ Necmeddīn-i Kübrā**'nuñ ħulefāsından, **Ebū Bekr eş-Şiddīķ radiyallāhu 'anh** evlādından ⁽¹⁵⁾ **Ħüseyn Bin Aħmedü'l Ħaṭībī el-Bekrī**'nüñ ferzend-i ercümendi olup nām-ı

şerîfi **Meḥammed**'dür. ⁽¹⁶⁾ Vālide-yi mükerremesi **Ḥorasan** pād-şāhı **Meḥammed Ḥarezm Şah**'uñ kıızıdır. ⁽¹⁷⁾ **Ḥazret-i Resül-i Ekrem** şāllallāhu 'aleyhi ve's-sellem vākı'asında kıızıñı **Hüseyn Ḥatibî** ⁽¹⁸⁾ nikāḥ ile diyü işāret buyurmağla almışdı. Tokuz aydan-şoñra **Bahāüddīn** ⁽¹⁹⁾ **Veled** dünyāya geldi. İki yaşına girdükde babası vefāt eyledi. Sinn-i temyīze ⁽²⁰⁾ irişdükde taḥşil-i 'ulūm-ı dīnī ve dünyeviye meşğul olup kemālī bir mertebeye irdükde, ⁽²¹⁾ sulṭān-ı enbiyā' vākı'ada aña sulṭānū'l-'ulemā diyü laḳab aṭa eyledi. ⁽²²⁾ Ol diyārda merdüm ve aḥbābı bir vechle keşret üzere oldu ki, ḥuşşād-ı ⁽²³⁾ bed-nihād **Sulṭān Meḥammed Bin Tekşit** ki, aña **Ḳutbeddīn Meḥammed Ḥarezm Şah** dirler.

Ġamz ⁽²⁴⁾ idüp **Bahāüddīn Veled**'i bir gün mürīdleri ittifāḳ idüp taḥta geçürmek ⁽²⁵⁾ muḥtemeldür diyüp vesvese ve teşvīşe düşürdiler. “*Men yesma 'yahillu*” mefhūmınca **[54a]** ⁽¹⁾ **Sulṭān** tefekkür baḥrına ğarḳ olup **Sulṭānū'l-'Ulemāya** ne ṭarīḳ ile ⁽²⁾ i'lām idecegin bilemezdi. Bir gün ḥavāşşından birisi gelüp: “Pād-şāh beni ⁽³⁾ cenāb-ı şerīfñüze gönderdi. Eger ḥazret-i **Mevlānā Salṭānāt-ı Belh** ve **Ḥorasan**'ı ḳabul ⁽⁴⁾ iderse 'asākir ve ḥazā'ini kendülere teslīm idelüm. Bize icāzet buyursunlar, ⁽⁵⁾ āḥir iḳlime gidelüm. Zīrā bir iḳlimde iki sulṭān muḳīm olamaz. Añlara ⁽⁶⁾ dünyā ve āḥret sulṭānlığı müsellemdür. Bu cihān salṭānātın bize iḥsān ⁽⁷⁾ buyursalar luḫf-ı 'azīm idi.”diyü buyurdu. “*Vemā 'ale'l-resül illel belāġ*” ⁽⁸⁾ daḥı sulṭānū'l-'ulemā daḥı: “Var, pād-şāha bizden selām eyle ve söyle ki, ⁽⁹⁾ bu cihānuñ taḥt ve baḥtı añlara lāyıḳdur. Biz dervīşlerüz, salṭānāt ve memleket bizüm ⁽¹⁰⁾ ḥālimüze münāsib degıldür. Biz gönül ḥoşluğu ile sefer eyleyelüm. **Sulṭān** etbā' u itbā'ı bizümle ⁽¹¹⁾ müstaḳill olsun.” diyüp aşḥābına, sefere mübāşeret sipāriş eyledi. Bu ḥaber ⁽¹²⁾ hicret-i şāyi' olduğda, ḳırḳ 'adet müfti-i kāmil rikābınca bile gidecek ⁽¹³⁾ oldılar. Ve sulṭānū'l-'ulemānuñ mürīdleri ve muḥibbleri ayaġa ḳalkdılar. ⁽¹⁴⁾ Ġulüvv-i 'āmm oldu, ḥalḳ birbirlerine girdiler. **Ḥārezm-şāh** mütevvehhim olup ⁽¹⁵⁾ nişfü'l-leylde vezīri ile ḥazretüñ hużūr-ı şerīfine varup, 'özürler ⁽¹⁶⁾ eyledi. Ve ziyāde yalvardı ki: “Sa'ādetle ğitdigüñüz vaḳtde şöyle gidesüz ki, ⁽¹⁷⁾ hiç kimsenüñ iṭṭilā'ı olmaya, yoḥsa fitne zuḥūr ider. 'Ālem ḥarāb ⁽¹⁸⁾ olur.” didi. **Mevlānā** daḥı sulṭānuñ ricāsuñ ḳabul

eyledi. Ve cum'a günü ⁽¹⁹⁾ va'az eyledi. Eşnā-yı va'azda **Cengiz**'ün memleket-i mezbüreyi harāb idüp **Sultān** ⁽²⁰⁾ **Maḥmud**'ün nā-murād ve mağlūb ve vefātı zamānı qarīb olduğın iş'ār eyleyüp ⁽²¹⁾ seşembe günü iki oğlu ḥazret-i **Celāleddīn Meḥemmed** ve 'Alāeddīn **Çelebi** ile ⁽²²⁾ müteveccih-i rāh-ı **Beyt-Ullah** oldu. Ol vaktde **Muñlā Ḥünkār** yedi yaşında ⁽²³⁾ idi. **Bağdad**'a irişdüklerinde bir cemā'at qarşulayup: "Siz ne tā'ifesüz ⁽²⁴⁾ ve қandan gelüp қanda gidersiz?" diyü şordılar. **Mevlānā Bahāüddīn Veled** қuddise sırруhu: ⁽²⁵⁾ "*Mināllah-i ilallah lā ḥavlevelā kuvvete illā billāhī*" diyü cevāb virdi. [54b] ⁽¹⁾ Bu kelāmı **Şeyḥ Şahābeddīn Sühreverdi** қuddise sırруḥu'ya irişdürdüklerinde: "Bu degildür, ⁽²⁾ illā **Bahāüddīn Belḥī**'dür." diyü buyurdu. Ve istikbāl eyledi. Ve merkebinden inüp mübārek ⁽³⁾ dizin öpdi. Ve kendü eliyle çizmesini çekdi. Üç gün **Müstenşeriye** medresesinde ⁽⁴⁾ olup, dördüncü gün **Mekke-yi Mükerrime**'ye 'azīmet buyurdılar. Ḥacc-ı serī'den mürāca'at ⁽⁵⁾ itdükden-şoñra **Rūm** cānibine müteveccih oldılar. Dört yıl **Aķşehir-Erzincan**'da olup ⁽⁶⁾ yedi sene daḥı **Larende** şehrinde oldılar. **Celāleddīn-i Rūmī** ḥazretlerini ⁽⁷⁾ on sekiz yaşında iken **Larende**'de evlendürdiler. Ba'dehu **Sultān 'Alāeddīn** ⁽⁸⁾ **Ḳonya**'ya da'vet idüp, 'azim ve tekrīm ve ta'zīm idüp, bir gün sarāyına ⁽⁹⁾ geldükde, sultān tahtından inüp: "Ey **Ḥüdāvendigār**! Dilerüm ki, taht üzerine ⁽¹⁰⁾ siz oturasuz. Bu gündən şoñra ben sizün subaşıñuz olayum." didi. ⁽¹¹⁾ Sultānū'l-'ulemā i bī-nihāye 'ināyetler idüp: "Ey pād-şāh! Yaқınlarda dünyā ⁽¹²⁾ ve āḥret mülki senün için olur." diyü buyurdu. Sultān daḥı öñine ⁽¹³⁾ gelüp irāde-yi tamām ile mürīdi oldu. Altı yüz yigirmi sekiz tārihinde ⁽¹⁴⁾ māh-ı rebī'ü'l-āḥirün on yedīnci günü қuşluk zamānında, *fī-maḳ'ad-ı şıdḳ* ⁽¹⁵⁾ 'inde melīkin muḳtedirde tavaḥḥun buyurdılar. **Sultān 'Alāeddīn** ziyāde ⁽¹⁶⁾ müte'ellim olup türbe-yi şerīfesini mermer kende-kāri ile binā itdürdi. ⁽¹⁷⁾ "**Sultān Veled** қuddise sırруhu **Ceddüm Behā-yı Veled** seksen beş yaşında iken ⁽¹⁸⁾ intiқāl itdi." diyü buyurdılardı.

⁽¹⁹⁾ "**Ḥazret-i Mevlānā**'nuñ velādet-i bā-sa'adetleri **Belḥ** şehrinde hicret-i nebeviyye-i ⁽²⁰⁾ 'aleyhi efzālū't-taḥiyyenün altı yüz dört rebī'ü'l-evvelinün altıncı gününde ⁽²¹⁾ vāқи' olup, beş-altı yaşında iken üç-dört günde bir iftār ⁽²²⁾ iderdi." diyü mervīdür. Ḥarқ-ı 'ādāt-ı

kerāmātınun nihāyeti olmayup ⁽²³⁾ tafsiline bu mecmū’ānuñ taḥammüli muḥaldür. Lakin teberrüken iki kerre metin zıkr eyleyelüm. ⁽²⁴⁾ Birisi oldur ki; beş yaşından berü şüver-i rüḥāni ve eşkāl-i ğaybī, ya’nī ⁽²⁵⁾ sefere-i melā’ike ve berere-i cin ve ḥavās-ı ins ki, mestürāt-ı kıbāb-ı [55a] ⁽¹⁾ ‘izzet dirler. Aña zāhir olurlardı. Ve mütemeşsil olular idi.

⁽²⁾ Sultānū’l-‘ulemānuñ mübārek ḥaṭṭ-ı şerīfleri ile bulmuşlardur ki, ⁽³⁾ **Celāleddīn Meḥammed Belḥ** şehrinde, altı yaşında idi ki, cum’a güninde, ⁽⁴⁾ küçük oğlancıklar ile dam üzerlerinde seyr iderlerdi. ⁽⁵⁾ Ol eṭfāl birbirlerine: “Gelün sizünle bu damdan şu dama ⁽⁶⁾ şıçrayalum.” didiler. **Celāleddīn Meḥammed** bu maḳūle ḥareket kelplerden ⁽⁷⁾ ve kedilerden ve sā’ir cān-verlerden daḥı şādır olur. Ḥayfdur ki, ⁽⁸⁾ ādem bunlara meşğül ola, eger cān-girde kuvvet var ise, ⁽⁹⁾ geliñüz āsmān tarafına pervāz idelüm. didi. Ve ol ḥāletde ⁽¹⁰⁾ oğlancıklarun gözlerinden ğā’ib oldı. Oğlancıklar feryād ⁽¹¹⁾ eyledidler. Bir laḫzadan soñra levni müteğāyyir olmuş geldi. ⁽¹²⁾ Ve oğlancıklara hikāyet idüp: “Sizünle söyleşürken gördüm ki, ⁽¹³⁾ yaşillar giymiş bir cemā’at beni sizün arañuzdan aldı. Ve āsmān ⁽¹⁴⁾ tarafına iletı. ‘Acā’ib meleküti baña gösterdı, çünkü sizün feryād ⁽¹⁵⁾ ve fiğānuñuz āvāzı geldi. Beni girü buraya indürdiler.” diyü ⁽¹⁶⁾ söyledı.

Birisi daḥı bu olmuşdur ki, **Ḥaleb** şehrinde **Ḥalaviye** medresesinde ⁽¹⁷⁾ olurken melikü’l-ümerā-i **Ḥaleb Kemāleddīn İbn-ü Ādim** nām ruşen-zamīr ve pāk-ı i’tikād ⁽¹⁸⁾ **Ḥazret-i Mevlānā**’ya ḥidmet ider idi. Ḥavāşşından ba’zıları mülāzemetine inkār ⁽¹⁹⁾ iderler idi. Bir gün bevvāb-ı medrese melike gelüp **Munlā** her gice ğā’ib olur. ⁽²⁰⁾ Kıanda gitdügin bilmez ve ḥayretüm bundadır ki, bāb-ı medreseyi baĒlu bulurum diyü ⁽²¹⁾ hikāyet eyledi. **Kemāleddīn** ol nāḫışlarun kelāmından melül olup bir gice ⁽²²⁾ **Bevvāb**’un ḥücrende ḳaldı. Hemānā ki, nişfü’l-leyl oldı. **Munlā Ḥünkār** hücreden ⁽²³⁾ taşra çıķup revāne oldı. Medrese ḳapusu açılıp **Munlā** taşra gitdı. ⁽²⁴⁾ **Kemāleddīn** daḥı eserine düşüp āheste āheste yürüdü. Şehir ḳapusu ⁽²⁵⁾ daḥı açılıp tā **mescid-i İbrahim Ḥalil** ‘aleyhi’s-selāma deĒin gitdiler. Bir beyāz [55b] ⁽¹⁾

kubbeden nūrāni kimseler istikbāl idüp öfnde baş kodılar. **Kemāleddīn** ⁽²⁾ heybetden bi-hūş olup tā gün toğınca kaldı. Ba’dehu kendüye geldi. ⁽³⁾ Ne kubbe gördi ve ne ol cāy-gāhdan kimse göründi. Mutehāyyir olup ol münkir-āne ⁽⁴⁾ imtiḥāna peşimān olup bütün gün yürüdi. Nāzik ayakları kabardı. ⁽⁵⁾ Bu tarafda **Kemāleddīn**’i iki gün göremediler. Melikü’l-ümerā gā’ib oldu diyü ⁽⁶⁾ su’āl şāyi’ oldu. Tevābi’i şahrā ve beyābāna perākende ve perişān olup ⁽⁷⁾ bulamadılar. Āhirü’l-emr **Mevlānā**’ya gelüp: “Melikimüz yād kılundı.” diyü ağlaşdılar. ⁽⁸⁾ **Mevlānā** merḥamet idüp: “Mescid-i Ḥalil yolına gidüñ tã ki, bulāsuz.” diyü buyurdi. ⁽⁹⁾ Ol yola gıtdiler. Bir şahrāda bī-çāre ve fūrümānde olmış, teşnelikten cānı ⁽¹⁰⁾ ağzına gelmiş, rikāb-dārı ayağına düşüp, yedirüp içirdükden-şoñra: “Beni ⁽¹¹⁾ niçe buldıñuz?” diyü su’āl eyledi. **Munlā Ḥünkār** delāleti ile bulduḡ didiler. ⁽¹²⁾ **Mevlānā** āfet-i iştihārdan gürīzān **Şām** tarafına revān oldu. Niçe zamān ⁽¹³⁾ ḡayretde olup altı yüz yetmiş iki cümāziye’l-āḡiresinüñ beşinci güninde, ⁽¹⁴⁾ gūrüb-ı şems zamānında intikāl eyledi. “*Raḡmetu’l-lahi ‘aleyehi*” ḡn-i ihtizārda ⁽¹⁵⁾ bu veşāyāyı buyurdılar: “*Ūşīkum bi-taḡvallāhi fil’birri ve’l-‘alāniyete ve bi-kılleti’t* ⁽¹⁶⁾ *-ta‘ām ve kılleti’n-niyām ve kılleti’l-keḡām ve hicrānū’l-ma‘āsi ve’l-āşām* ⁽¹⁷⁾ *ve muvāzebu’ş-şiyām ve devāmū’l-ḡiyām ve terkū’ş-şehvāt, ‘ale’d-devām ve ihtimālū’l* ⁽¹⁸⁾ *-cefā, min cemīlū’l-enām ve terk-i mücāleseti’s-süfehā ve’l-‘avām ve muşāḡabi’s* ⁽¹⁹⁾ *-sālihīn ve’l-kirām ve innā ḡayru’n-nās ve ḡayru’l-keḡām* ⁽²⁰⁾ *mā-ḡalle ve delle ve’l-ḡamdülillāhi vaḡdehū teberrüken*” bu miḡdār iḡtişād-ı menāḡıb idüp ⁽²¹⁾ girü şadede geḡelüm. Ve **Süleymān Paşa** baḡıyye-yi aḡvālin beyān idelüm. “*İnşā’-Allahu Te‘ālā*”

(22) RIḡLET-İ ŞEH-ZĀDE-İ EZ-DĀR-I FENĀ

⁽²³⁾ **Şeh-zāde-yi** kām-kāruñ diyār-ı küffārda izdiyād-ı iştihāri olmaḡla **Selānik** ⁽²⁴⁾ ve **İḡriboz** ve **Mora** ve **Lās** ve **Bulḡar** vilāyetlerinüñ hākimleri **İstanbul** ⁽²⁵⁾ tekurına ḡaber gönderüp mülük-ı küffāruñ aḡdemi olmaḡla istimdād eylediler. [56a] ⁽¹⁾ Ve leşker-i Müselmān tedbir-i sehl ve āsān ile deryādān ‘ubūr idüp ⁽²⁾ bu deñlü ḡilā’ ve memālike mālīk oldılar.

Günden güne kişver-güşālıkda ⁽³⁾ bezl-i maqdūr ideyorlar. “Eger müsāhele olınsa cümlemüzüñ istişāline ⁽⁴⁾ ve añlaruñ izdiyād-ı iqbāline mü’ezzī olur. Qademlerini diyā[rı]muzdan dūr ⁽⁵⁾ itmek ehemmi umūrdandır.” diyü feryād eylediler.

Hükkām-ı müşrikīn dağı ⁽⁶⁾ ittifaq idüp altmış pāre qadırğanuñ her birine beşer yüz cenkeci koyup ⁽⁷⁾ sipāriş eylediler ki, otuz pāresi **Tuzla** ve **Seydikavağı** nām ⁽⁸⁾ qaşabalara çıqıp otuz pāresi **Gelibolı**’da Müselmānlaruñ üzerine ⁽⁹⁾ hurūc eyleyeler. Ve berr ve baħrden gürūh-ı qalil-i Müslimīni ihāta idüp ⁽¹⁰⁾ **Anatolı** yaqasına ferd ü vāhīd kimesne geçürmeyeler. Tekurān-ı kör-dilān ⁽¹¹⁾ leşker-i **İslāmuñ** çerāğ-ı devletleri **Nūr-ı Mehemmedī** ile fūrūzān olacağından ⁽¹²⁾ ğafiller idi. A’dā-yı müşrikīnuñ hücūmları ğaberi leşker-i Müslimīn arasına ⁽¹³⁾ düşüp sūret-bīn olanlar ğātırada iken, bir gün **Süleymān Paşa** ⁽¹⁴⁾ ğavāşş-ı leşkerine ğitāb idüp: “Eger taqdīr-i **Hakk** ile baña ecel irişüp ⁽¹⁵⁾ bu vaqıtlerde vefāt idersem a’dānuñ çoqluğundan ğavf itemeyesüz. ⁽¹⁶⁾ Mütvekkil-i **Hakk** olup zīr-i livā-yı dīn-i seyyidü’l-mürselīnde merdāne olāsuz.” ⁽¹⁷⁾ diyüp buña münāsib naşīhatler eyledi.

Şāh-zāde ğastalığı olmayup ⁽¹⁸⁾ ve düşman dağı zuhūr itmemiş-iken vaşiyet-ğüne kelimātından herkes bir söz ⁽¹⁹⁾ söyledi. Ba’zıları ğavf ve hirāsına ğaml idüp, ba’zılar naşīhatdür didiler. ⁽²⁰⁾ Meger ki, taqdīr-i **Hüdāda** olacağ var-imiş. Bu eşnāda **Şāh-zāde**’nuñ ⁽²¹⁾ taḫi’atı küşāde olup, şikār için şahrāya ‘azīmet eyledi. Şāh-bāz- ⁽²²⁾ mişāl bāl için şayd ve şikār ardınca esb-i rāh-vār ile tek ü pū ⁽²³⁾ ve cüst u cū ider iken [...] feħvāsınca ‘aynü’l-kemāl irişüp, ⁽²⁴⁾ bindüğü atıñ ayağı bir sūrāħa duş olup **Şeh-zāde** zemīne düşdi. ⁽²⁵⁾ Ve fi’l-ħāl murg-ı ruħ-ı pūr-fütūħı ‘ālem-i bālāya pervāz eyledi. Beyt:

[56b] ⁽¹⁾ Şehbāz-ı rūħ çün pered ez-āşiyān-ı ten

Cevlān-konān be-ravza-i qudsī ⁽²⁾ koned vaḫan

Tabutunu **Anatoli**'ya geçürmeyüp **Bolayır**'da bünyād itdügi 'imārāt ⁽³⁾ ve ḥayrātda defn eylediler. Ve bu muşibet ki, neticesinde **İslām**'a taşarruf vāқи' ⁽⁴⁾ olmışdur. Hicret-i nebeviyyenüñ yedi yüz altmış bir tārīhinde vuқū' bulmışdur. ⁽⁵⁾ Ve **Şeh-zāde**-i cennet-me'āduñ mahrüse-i **Burusa**'da **Helvalı** maḥallesinde daḥı bir mükellef ⁽⁶⁾ mescīd bünyād itmişdür. "*Raḥmetu'l-lahi Te'ālā 'aleyh*"

(7) HÜCŪM-I KĀFİRĀN-I BERR-İ EHL-İ İSLĀM

⁽⁸⁾ Bu vāқи'a-yı fāci'a vuқū'ında herkes ğam u endūh üzere iken: "Altmış pāre ⁽⁹⁾ kāfir gemisi gelüp, otuzı **Tuzla** üzerine dökülüp **Seydikavağı**'na ⁽¹⁰⁾ on beş biñ müsellaḥ kāfir çıқdı. Ve otuzı daḥı on beş biñ kāfir ile ⁽¹¹⁾ **Gelibolı** ma'berini sedd için teveccüh itdiler." diyü ḥaberler geldi. Leşker-i **İslām** ⁽¹²⁾ bu ḥaber-i pür-kederden muţarr olup āḥirü'l-emr muқātele ü muқābeleyi muқarrer ⁽¹³⁾ idüp, sipāh-ı küffār qarīb olıcaқ dergāh-ı İlāhī penāh idüp 'azm-i rezm-gāh ⁽¹⁴⁾ itdiler. Gürūh u enbūh küffār-ı bidāyet-kār ve ol peykerde cem'ıyyet-i ğāziyānı ⁽¹⁵⁾ perākende ve perīşān idüp ḥāh u nā-ḥāh cemi'-i қalil-i mücāhidānı mağlūb ⁽¹⁶⁾ ve meksūr eylediler. Lakin leşker-i **İslām** inhizāmdan-şoñra **Süleymān Paşa**'nuñ ⁽¹⁷⁾ vaşıyyeti mücebince 'amel idüp cümlesi mezarı üzerinde pervin-mişāl ⁽¹⁸⁾ bir yere gelüp dest-i tazarru' ve niyāzı suy-ı semāya ref' idüp ve rūḥ u ⁽¹⁹⁾ pür-fütūḥ-ı şeh-zāde-yi şehīdi şefi' idüp cünūd-ı ğaybi vürūdına terettüb ⁽²⁰⁾ üzere iken mübeşşirān-ı ğaybīden nuşret ve zafer müjdesin istimā' eylediler. ⁽²¹⁾ Meger ki, ğāzīler dergāh-ı vāhibü'l-murāda feryād ider iken *Ḥaққ Sübhānehu ve Te'ālā* ⁽²²⁾ cünūd u ricālü'l-ğaybı ḥavāle idüp leşker-i beşer şüretinde küffār-ı şoma ⁽²³⁾ hücüm idüp ol şeyāḥin-i perākende kefere-i fecere keştilerden çıқup ⁽²⁴⁾ ekşeri қatl ve ta'rācı ümīd-ile ğāzīlerüñ ardlarına düşmüşler. Lakin cümlesi ⁽²⁵⁾ piyāde olmağla menzil-i maқşūdlarına irişmedin gözlerine bu görindi ki, [57a] ⁽¹⁾ nā-gāh kemīn-gāhdan leşker-i 'azīm zāhir olup, yaluñ қılıçlar ile cenge ⁽²⁾ ḥāzır olurlar. Kāfirler: "Puşuda **Türk**'üñ 'azīm 'askeri var-imiş. Hīle

ile ⁽³⁾ kaçak virmişler.” diyü birbirlerine bakmayup çāk gemilerine dek kaçmak ⁽⁴⁾ niyyetine ittifāk itdiler. Leşker-i **İslām** imdād rabbü'l-‘ibād olduğın ⁽⁵⁾ istimā’ itdüklerinde mu’tādları üzere müşrikînüñ ‘aķablarına düşüp ⁽⁶⁾ bir vechle kırdılar ki, gemilerde olan birkaç gemicilerden ğayrı ferd ⁽⁷⁾ ħalāş olmadılar. Giriftārlardan istinād itdiler ki, “Bunca keşreti ⁽⁸⁾ ‘asker ile galebeñüz muķarrer iken sebep-i firār ve mūcib-i idbār ne oldı?” ⁽⁹⁾ Ol melā’İN didiler ki: “Boz atlara binmiş leşker-i bī-şümār size yādġa ⁽¹⁰⁾ geldiler. O ġidñce bir civān-ı bā-veķār tıġ-i āteş-bār ile ‘azm-kār-ı zār ⁽¹¹⁾ idecek ‘ālem gözümüze tīre vü tār ve fezā-yı vāsi’ başımuza tar ⁽¹²⁾ oldı.”

“*Bi-iznillāhi Te‘ālā*” Ol otuz pāre gemi ki, **Gelibolı** ma’berine ⁽¹³⁾ ta’yİN olunup zu’m-ı fāsidlerince ġāzİlerüñ **Anatolı** tarafından ⁽¹⁴⁾ yolların sedd idüp Müselmān leşkeri münhezim olursa deryā kenarına ⁽¹⁵⁾ gelen bozġunları helāk eyleyeler.

Gelibolı muġāfazasında olanlar ⁽¹⁶⁾ **Şeh-zāde**’nüñ ġara ġaberin işitmişler idi. Bu ġuşüşı ‘arz eylediler. ⁽¹⁷⁾ ‘Arzı getürenler muşİbet üzerine geldiler ve düşman leşkerinüñ hücūmın ⁽¹⁸⁾ ve inhizāmın müşāhede eylediler. Ve numüne-yi feth için **Gelibolı**’ya birkaç ⁽¹⁹⁾ esİR iletdiler. Birkaç giriftārları, **Gelibolı** ġāzİleri küffāruñ ⁽²⁰⁾ gemilerine gönderdiler. Keştide olan müşrikİN yoldaşlarınıñ ⁽²¹⁾ inkisārı ġaberin giriftārlardan alduķdan-şoñra rāh-ı firāra reftār ⁽²²⁾ gösterdiler. ġuzāt-ı **İslām** zararlarından emİN ve sālīm oldılar.

⁽²³⁾ BEYĀN-I VEFĀT-I ĤĀN ORĤĀN

⁽²⁴⁾ ġāzİler cem’ olup ittifāk ile **Sultān Orġan**’a mektub yazup ⁽²⁵⁾ **Süleymān Paşa**’nüñ hümā-yı rūġ-ı şerİfi cānib-i ‘arş-ı a’lāya pervāz [57b] ⁽¹⁾ eyleyüp ve küffāruñ ‘ināyet-i cebbār ile ġahr olındukların bildürdiler. ⁽²⁾ Ve **Süleymān Paşa**’nüñ **Burusa** beglerbegi gönderilmek ricā eylediler.

Sultān ⁽³⁾ ‘asker-i **İslāmuñ** muzaffer olduğına şükr eyledi. Ammā ciger-güşesinüñ ⁽⁴⁾ vefātına ğam-nāk olup, bir niçe zamān umūr-ı pādişāhī ile taqayyüd itmiş oldu. ⁽⁵⁾ Āhīrū’l-emr ‘ulemā ve ‘uqālā’dan ba’zıları: “Emr-i hīlāfet vedī‘at-ı kübrādur. ⁽⁶⁾ Ol emānetüñ muhāfazası size vācibdür.” diyü naşīhat eylediler. Ol-dağı ⁽⁷⁾ mütenebbih olup küçük oğı **Şeh-zāde Sultān Murād**’ı sancağından ⁽⁸⁾ getürdüp, a’yān ve ümerāsınuñ huzūrlarında velī-‘ahd eyledi. ⁽⁹⁾ Ve **Süleymān Paşa**’nuñ yerine **Rüm** ilinüñ salṭanat ve eyāletüñ müşārün-ileyh ⁽¹⁰⁾ **Sultān Murād**’a ihsān eyledi. **Sultān Murād Rüm** iline gitmek ⁽¹¹⁾ tedārikinde olup, iki ay miqdār babası hayātında *kālehu ālihi* [Hāşiye: buyurdu.] ⁽¹²⁾ Ol eşnāda **Sultān Orhan** dağı dūr u dırāz bir sefere ⁽¹³⁾ müteveccih oldu. Bu vāқи’a-yı ciger-süz yedi yüz altmış bir senesinde ⁽¹⁴⁾ **Süleymān Paşa-yı Ğāzī**ñ vefātından iki ay soñra vuḳū’ buldı. ⁽¹⁵⁾ Mezār-ı pür-emvārı **Burusa** hişārında, **Manastır**’dadur.

⁽¹⁶⁾ [...]

[Hāşiye: **Ḳara Halil** ve [...] olup lakin sefere gitmeyüp **Burusa**’da olurdu.]

⁽¹⁷⁾ Cümleden biri **Mevlānā Dāvud-ı Ḳayşerī-i Ḳarāmānī** idi ki, **İznik**’de binā itdüdüğü medresede ⁽¹⁸⁾ müderris olup devlet-i ‘**Oşmāniye**’de evvel binā olınan medrese ol idi. [...] ⁽¹⁹⁾ **Geyiklü Baba** ki, ğazāla binerdi. Ve **Burusa** fethinde rākib-i ğazāl olduğu halde ⁽²⁰⁾ bile idi. Ve **Şeyhü’l-‘Ārif-Billāh Ḳaraca Aḫmed** zamānında idi. Müşārün-ileyh ⁽²¹⁾ **Ḳaraca Aḫmed** bilād-ı **Acem**de ebnā’-i mülükdan idi. **Aḫhişar** qurbunda medfündür. ⁽²²⁾ Ve bir şeyh-i meczüb dağı var idi ki, nāmına [...] dirler idi. ⁽²³⁾ Şāhib-i kerāmet idi. Bir kerre qurı penbenüñ üzerine āteş qoyup ⁽²⁴⁾ **Geyiklü Baba**’ya gönderdi. Ol-dağı bir çanağa bir miqdār āhū südi qoyup gönderdi. ⁽²⁵⁾ **Dudağlı Baba** ve **Abdal Murād** dağı **Orhan Hān** zamānında idiler. Ve **kām-kār** [58a] ⁽¹⁾ qarındaşı ‘**Alāeddīn Paşa**, vezīri olup oğı **Süleymān Paşa** ⁽²⁾ **Rüm** ilinde qā’im-i maḳām u ser-‘asker idi. Vefāt eyledükde diğەر oğı **Sultān** ⁽³⁾ **Murād** yerine naşb olındı. Paşa nāmına

kimesne olmayup **Qara Timurtaş Beg** ⁽⁴⁾ ve **Hacı İlbegi** ve **Evrenos Beg** ve **Ğazî Fazıl** ve **Ece Beg Ğazî** ve **Bālāda** ⁽⁵⁾ eşnā-yı hikāyātda mezkūr olan ğāzīler mu'āvin idiler.

[58b] ⁽¹⁾ CÜLÜS-I HAZRET-İ ĞAZİ MURĀD HĀN

⁽²⁾ **Sultān-ı Şehidān Ğazî Murād Hān**'uñ velādet-i bā-sa'ādetleri hicret-i ⁽³⁾ **Resül-i Ekrem** *şalla'llāhu'aleyhi ve sellemüñ* yedi yüz yigirmi altı senesinde ⁽⁴⁾ vāqı' olmuşıdı -ki **Sultān Orhan**'uñ cülüsü senesi idi.- Yedi yüz altmış bir ⁽⁵⁾ senesinde, **Burusa** şehrinde taht-ı salţanata cülüs idüp, otuz yıl salţanat ⁽⁶⁾ idüp yedi yüz toţsan bir tārīhinde Ravza-i Rıdvāna rıhlet eyledi. ⁽⁷⁾ Altmış beş yıl 'ömr sürdi. **Ğazî Hüdāvendigār** demekle ma'rūfdur. ⁽⁸⁾ Serīr-i pād-şāhiye cülüs itdügi salda, **Sultān Yıldırım Bāyezīd Hān** ⁽⁹⁾ dünyāya geldi. Bir senede iki ihsāna mazhar oldu. Hem oğlı toğdı ve hem ⁽¹⁰⁾ pād-şāh oldu.

⁽¹¹⁾ 'AŞR-I SULTĀN MURĀD-I EVVELDE VĀQİ' OLAN MÜLŪK ZİKRİDÜR

⁽¹²⁾ Tārīh-i cülüs-ı **Sultān Murād Ğazî**'de, **Sultān Üveys Bin Emir Şeyh Hasan Celāyir** ⁽¹³⁾ babasından-şoñra **Bagdad** ve **Diyārbekir** ve **Hüzistan**'a pād-şāh olup 'adālet ⁽¹⁴⁾ ve merhamet ile meşhūr oldu. Ve ol evķātde memālik-i **Azerbaycan** ve 'Irak-ı **Acem**'de ⁽¹⁵⁾ **Melik Eşref Bin Timurtaş Bin Emir Çoban**, birāderi **Emir Şeyh Hasan Çobānī**'den ⁽¹⁶⁾ şoñra sultān olmuşıdı. Lakin ğāyet zālīm ve sitem-kār ekşer 'ulemā ve meşāyihden ⁽¹⁷⁾ “*beytü'l-zālīm ħarābun velev ba'de ħīn*” diyüp cilā'-i evţān ihtiyār itmişler idi. ⁽¹⁸⁾ Cümleden **Mevlānā Kuţbeddīn Razī** ve **Şeyh Kemāl Hocend**'i ve **Ķādī Muħiddīn Berd'ī** ⁽¹⁹⁾ sarāy-ı **Hacı Tarhan**'da **Cānibek Hān** yanına vardılar. Bir gün müşārün ileyh ⁽²⁰⁾ **Muħiddīn Berd'ī Sarāy** şehrinde ki,

hālā qādīm hānlarınıñ tahtıdır. Cāmi'-i ⁽²¹⁾ şerīfde hūlāşa-i hānedān-ı **Cengizyān**'dan *mümā ileyh Cānibek Hān*'uñ huzūrında ⁽²²⁾ va'az u naşīhat ider iken **Melik Eşref**'uñ zulm ve 'udvānın beyān idüp: [59a] ⁽¹⁾ “**Eşref-i** azlem-i hānedānū'l-cānīnūñ huddām-ı baqıyyesinden olup ol hāndāndan ⁽²⁾ sizūñ gibi def'a qādir hān-ı 'ālī-şān var iken def' itmemek lāyık degildir.” diyü ⁽³⁾ bi'l-muvācehe **Canibek Hān**'a hitāb eyledi.

Şeyh'uñ kelām-ı derūnında te'sīr idüp ⁽⁴⁾ fi'l-hāl tertīb-i 'asker ve ricāl idüp rāh-ı bābü'l-ebvāb ve der-bend-i **Şirvān** ⁽⁵⁾ dāru'l-mülk-i **Tebriz**'e müteveccih oldı. Vardığı gibi muzaffer olup **Eşref**'i ⁽⁶⁾ qatl eyledi. Ve zulm ü cevr ile cem' itdüğü defā'in ve hazā'ini qabz idüp ⁽⁷⁾ girü dest-i **Hācı Tarhan**'a 'avdet eyledi. Ol 'aşruñ ba'zı zürefası bu beyti ⁽⁸⁾ vird-i lisān eylediler. Beyt:

“Dīdī ki çikerd **Eşref-i har**

O mazlama būd ⁽⁹⁾ ü Cānī Beg zer”

Bu cihetden **Eşref-i Har** diyü meşhūr oldı. Ba'dehu, ⁽¹⁰⁾ **Azerbaycan**'da müstakill pād-şāh olmamaqla 'ādil olduğı-çün **Sultān** ⁽¹¹⁾ **Üveys**'i **Bağdad**'dan **Tebriz**'e getürdüp pād-şāhlığā qabūl eylediler. **Sultān** ⁽¹²⁾ **Üveys** yedi sene istiklāl üzere ekşer memālik-i **Azerbaycan** ve 'Irak-ı 'Arap ⁽¹³⁾ ve 'Acem ve **Hūzistan**'a, tā **İsfihan**'a varınca pād-şāh oldı. Çünki babası ⁽¹⁴⁾ **Emir Şeyh Hasan Celāyir** bir müddet memālik-i **Rūm**'da **Sultān Ebū Sa'id**'uñ niyābeti ile ⁽¹⁵⁾ hākim iken **Sultān Orhān** ile doştlıq ider-imiş. **Sultān Üveysü'l-hubb** ⁽¹⁶⁾ tevārüş hasebiyle **Hānedān-ı 'Osmānī**'ye mürāca'at üzere idi. Nitekim **Sultān** ⁽¹⁷⁾ **Üveys**'uñ oğlu **Sultān Ahmed** **Emir Timur**'uñ memālik-i 'Acem'e hücūmından firār-ı ihtiyār ⁽¹⁸⁾ idüp zıll-ı himāyet-i pād-şāh-ı **Sa'id**, **Yıldırım Bāyezīd**'e ilticā eylemiş-idi. Ve ol ⁽¹⁹⁾ zamānda **Sultān Ahmed**'uñ bir kızını **Yıldırım Bāyezīd Hān** bir oğluna ⁽²⁰⁾ alıvirmiş-idi. **Sultān** yedi yüz altmış altı senesinde, eceli ile **Tebriz**'de ⁽²¹⁾ vefāt eyledi. Birine büyük oğlu **Sultān Hüseyin** cülūs eyledi. ⁽²²⁾ Küçük

oğlu **Sultān Aḥmed**'e eyālet-i **Erdebil** ve **Azerbaycan** ⁽²³⁾ tefvīz olunmuş-ıdı. Lakin **Sultān Hüseyn** şohbet-i nākışānū'l-'aql ⁽²⁴⁾ vālidīne mā'il olup mücāleset-i merdān ve hükümet-i memleketde ġāfil ⁽²⁵⁾ idi. Birāderi **Sultān Aḥmed**'ün ṭab'ı ber-'aķis olup bir ḳahhār [59b] ⁽¹⁾ ve seffāk ve ehl-i ma'rifet pād-şāh idi.

Ümerā ve erkān-ı devlet yedi yıl ⁽²⁾ miḳdārı **Sultān Hüseyn**'ün ḥidmetinde olup ba'dehu yüz döndürdiler. ⁽³⁾ Yedi yüz seksen dört senesinde, bir gice **Sultān Aḥmed Erdebil**'den ⁽⁴⁾ ḳalkup **Tebriz**'e üç merḥale yol iken, bir şeb-i tārīkde kūh-ı **Sürḥābdan** ⁽⁵⁾ yürüyüp şebihūn eyledi. Ve ḳarındaşı **Hüseyn**'i ḍarb-ı şimşir ile mesnedinden ⁽⁶⁾ iḥrāc idüp kendüsi müstaķill pād-şāh oldu. Ve bu tārīḥde henüz ⁽⁷⁾ **Sultān Murād Ğāzī** cihān-güşālık ile muḳayyed idi. Cülūs-ı tārīḥinden ⁽⁸⁾ on yıl şoñra ki, yedi yüz yetmiş bir senesi idi. **Emir Timurleng** ⁽⁹⁾ **Belḥ** şehrinde serīr-i ḥāniye cülūs idüp **Sultān Murād**'ün vefātı tārīḥine dek ⁽¹⁰⁾ memālik-i **Tūrān-zemīni** kendüye musahḥar idüp, āheng-i teşḥīr-i memālik-i **İran-zemīn** ⁽¹¹⁾ eyledi. Yedi yüz seksen sekiz tārīḥinde **Azerbaycan** ṭarafına 'azīmeti ⁽¹²⁾ **Sultān Aḥmed Bin Üveys**'ün mesmū'ı olduḳda **Tebriz**'i fedā idüp **Bağdad**'a ⁽¹³⁾ firār eyledi. Ba'zı ümerā-yı Timur ardına düşüp **Erzenü'r- Rūm** nevāhisinde ⁽¹⁴⁾ münhezim oldu. **Timur**, **Azerbaycan** ve **Kürdistan** ve **Gürcistan**'ı iḥāta ⁽¹⁵⁾ ḥudūdına deġin taşarruf eyledi.

Ve minha: Tārīḥ-i cülūs-ı **Sultān** ⁽¹⁶⁾ **Murād Ğāzī**'de memālik-i **Ḥorasan** ḥuşuşen dārū'l-mülk-i **Herat Muinüddīn Ḥān** ⁽¹⁷⁾ **İbni Melik Ğıyāseddīn**'ün ki, anlara mülūk-ı **Kürt** dirler idi. **Sultān**'ün olṭurduġı ⁽¹⁸⁾ senesi idi. Ba'dehu oğlu **Ğıyāseddīn Pir 'Ali** istiḳlāl bulmuş-ıdı. **Emir** ⁽¹⁹⁾ **Timur-ı maġrūr** memālik-i **Turan**'ı teşḥīrden rub'-ı meskūn birḳaç pād-şāhlık ⁽²⁰⁾ olmaġa muhtemel degildir. Cümlesi bir pād-şāhuñ taşarrufunda olmaḳ gerekdür diyüp ⁽²¹⁾ yedi yüz seksen dört senesinde oğlu **Mīran-şāh**'ı gönderüp **Herat**'ı ⁽²²⁾ muḥāşara idüp mülk-i **Ğıyāseddīn**'i egerçi emān ile iḥrāc eyledi. Ammā ⁽²³⁾ āvāre ve ser-gerdān idüp āḥirü'l-emr ḳatlı eylediler. Ve bi'l-cümle ol ṭā'ifenüñ ⁽²⁴⁾ nām ve nişānların şaḥīfe-yi 'ālemden maḥv eylediler.

Ve minha: Ol tārīhde ⁽²⁵⁾ memālik-i **Fars** ve **Kirman** āl-i muẓafferden **Şāh Şücā'** taşarrufunda idi. [60a] ⁽¹⁾ Saltanatınuñ evvelki senesi idi. [Hāşiye: Yigirmi beş seneden şoñra] Vefāt eyledükde, qarındaşı **Şah Mahmud Bin Mübārüziddīn** ⁽²⁾ **Meħemmed Paşa** olup saltanatınuñ beşinci senesinde **Sultān Murād Ğāzī** terk-i ⁽³⁾ saltanat-ı mecāzī eyledi.

Ve minha: Diyār-ı **Mışr** ve **Şām**'da **El-melikü'l-** ⁽⁴⁾ **Eşref Şa'bān bin Hüseyn bin Meħemmed Bin Ğalāvun**'uñ saltanatı zamānı idi. Toğuz senesi ⁽⁵⁾ **Sultān Orhan** zamānında olup, beş yıl iki ay daħı saltanat itdükde ħal' ⁽⁶⁾ idüp boğdılar. Yerine el-melikü'l-**Manşūr 'Alī Bin Şa'bānū**'l-mezbūr pād-şāh oldı. ⁽⁷⁾ Bunuñ zamānında fetret-i kebīre olup ve bir şaħış zāhir oldı ki, kelāmı ⁽⁸⁾ dīvār ardından işidilürdi. Kendüsi görünmez idi. Andan-şoñra **El-Melikü's-Şālih** ⁽⁹⁾ **Sultān Hācı Bin el-melikü'l-Eşref Bin Şa'bānū**'l-mezbūr pād-şāh olup bir buçuk ⁽¹⁰⁾ yıldan şoñra, yedi yüz seksen dört tārīhinde 'azl olındı. Memālik-i ⁽¹¹⁾ **Bahreyn** ve **Türkiye**'nün saltanatları bunda münkārıza olup Selāṭīn-i ⁽¹²⁾ **Çerākise** zuhūr eyledi.

ZİKR-İ EVŞĀF-I ÇERKES VE ABAZA

⁽¹³⁾ **Çerkes** ve **Abaza** birbirlerine qarīb iki meşhūr ŗāifelerdür. Anlara ⁽¹⁴⁾ enbiyā' tebliği olmamışdur. Añun-içün ki, kitābī degillerdür. Dīn emrinde ⁽¹⁵⁾ kitābī kāfirler gibi 'inād üzerine olmazlar. Kibār-ı zükür ü ināşi ⁽¹⁶⁾ diyār-ı **İslāma** getirilüp ĩmān 'arz olınsa hiç ibā' ve inkār ⁽¹⁷⁾ itmedin ĩmāna gelürler. Şecā'atle mevşūflardur. Ammā lisānları ğāyet ⁽¹⁸⁾ şaķil olur. Elbette dilleri çalar, söyledüklerinde **Çerkes** oldukları ⁽¹⁹⁾ fehm olınur. Ekşeri ħüsn-i şekl ve şıħhat-i beden ve vaķār ve diyānet ⁽²⁰⁾ ve emānet üzere olurlar. Sādelik ve belāhet ve noķşan-ı tedbīr ⁽²¹⁾ ve 'ucb u naħvetden daħı ħāli degillerdür. **El-melikü'l-Manşūr Seyfeddīn-i** ⁽²²⁾ **Ğalāvun el-Ātifī el-Alāyī es-Şālihī Çerkes** ve **Abaza** emīrlerin be-ğāyet ⁽²³⁾ severdi. **Eyyübīlerden el-melikü's-Şālihī Necmeddīn Eyüb** kendüleri ⁽²⁴⁾ tertīb idüp nāmlarını

memālikü'l-Bahriyye ve Türkiyye ködukları gibi ⁽²⁵⁾ Müşārün-ileyh Seyfüddīn dahı cins-i mezbürdan vāfir kullar olup [60b] ⁽¹⁾ Mısr al'asında kendünüñ sarayı urbunda olan burçlarda ⁽²⁾ oyup, oıdup ve yazdırup muhkem-i terbiyyet itdirüp nāmlarını ⁽³⁾ memālik-i burciyye odı. Büyüdüklerinde abiliyyetlerine göre her birini ⁽⁴⁾ merātibe irişdirüp kendüye yakın ider idi. Añun neslinden ⁽⁵⁾ ve ayrırlardan olan Selāñin-i Etrāk dahı işrine zāhib olup ⁽⁶⁾ giderek beglerbegi ider oldılar. Tedric ile vilāyet-i Mısr'da ⁽⁷⁾ aderleri 'ālī olup memālik-i Bahriyye'ye alebe eylediler.

Tüccār ⁽⁸⁾ her anda yarār oğlanlar bulurlarsa Mısr'a celb iderler idi. Ziyāde ⁽⁹⁾ bahāya şatarlar idi. Ol ecilden anlara eclāb dahı dirler ⁽¹⁰⁾ idi. Lañife: "Ol 'ařda Mısr'a gelen her Çerkes kölesinüñ ⁽¹¹⁾ dimāđında salñanat ārzüsünüñ hayāli mütemekkin idi. Hattā mezbürdur ki, ⁽¹²⁾ bir kel başlu, ayağı saa Çerkes kölesinüñ dellāl eline yapışup ⁽¹³⁾ gezdürürken. "Hiç Mısr'a kel başlu, aqsak sulñan olduğın bilür misün? ⁽¹⁴⁾ diyü dellāla su'al itmişdür." didiler." Netice-yi kelām:

"Selāñin-i ⁽¹⁵⁾ Türkiyye'de Sulñan Hasan'ıñ Çerākiseden terbiye olmiş Yelbođa ⁽¹⁶⁾ adlu bir ulı var idi. Hāřřa iři idi. Cümle umür-ı salñanatı aña ⁽¹⁷⁾ ışmarlamış-idi. Āhir başına ařd idüp efendisi mezbür-ı Sulñan ⁽¹⁸⁾ Hasan'ı atıl idüp arındaşi oğlını pād-řāh itmiş-idi. řoñradan ⁽¹⁹⁾ El-Melikü'l-Eřref zamānında anı-dahı atıl eylemişler idi. Mezbür-ı Yelbođa-yı ⁽²⁰⁾ Hāřeki'nüñ Berkük adlu bir ulı var idi. Anı āzād idüp ⁽²¹⁾ sā'ir memālik-i eclāb'dan atılmış-idi. Berkük 'Ořmānī dimekle ma'rūf ⁽²²⁾ idi. Yelbođa atıl olınuğda Melikü'l-Eřref cümle Eclāb'ı Mısr'dan ⁽²³⁾ sürüp ıarmış-idi. Ol cümle birisi mezbür-ı Berkük idi. ⁽²⁴⁾ Dimiř şehrinde kendü cinslerinden bir beg var idi. Aña yanaşdı. ⁽²⁵⁾ Ba'de'z-zemān Melik Eřref bir sebep olup Mısr'dan sürdüği ol [61a] ⁽¹⁾ eclāb'ı yine getürtdi. Mezkūr Berkük dahı bile gelüp Melik Eřref'üñ oğlları ⁽²⁾ 'Ali ve Hāci'ya hidmet idüp selāñin-i Etrākuñ āhiri olan ⁽³⁾ mezkūr Hāci Mısr'a sulñan olıca veziri oldu. Ba'dehu, Yelbođa'nuñ ⁽⁴⁾ eclāb-ı kulları ile

yek-dil olup, **Hācı**'yı hāl' eylediler. **Hicretüñ** ⁽⁵⁾ yedi yüz seksen dördüncü senesinüñ ramazānınuñ on toközuncı ⁽⁶⁾ günü **Mıŝr** tahtına cülüs eyledi. **Lakābu's-Sultānū'l Melikū't-Ṭāhir** ⁽⁷⁾ **Seyfüddīn Ebū Sa'īd Berķūķ Bin Anas** idi. **Çerākise**'nüñ ⁽⁸⁾ evvelki pād-ŝāhıdır. Altı yıldan-ŝoñra ümerā ittifaķıyla hāl' olunup ⁽⁹⁾ gerek ķal'asında haps olındı. Yine **Hācı**'yı pād-ŝāh itdiler. ⁽¹⁰⁾ Saltanatdan evvelki senede **Sultān Murād Ğāzī** ŝehīd oldı.

⁽¹¹⁾ **Diyarbakir** ve **Mardin**'de yine **Sultān 'İsā** pād-ŝāh idi. ⁽¹²⁾ Ve **ķonya** ve tevābī'i **ķaramanođlı 'Ali Beg**'üñ taŝarrufında olup, sā'irleri dađı ⁽¹³⁾ sābıķū'z-zıkr olan mülūk-ı müteferriķanuñ zabtlarında idi.

⁽¹⁴⁾ FETH-İ ENGÜRİYYE VE ĶAHR-I GÜRÜH-I MEKR Ū KİN

⁽¹⁵⁾ **Sultān Murād Ğāzī** ābā ve ecdādı mu'tādı üzere ğazā ve cihād mühimmātına ⁽¹⁶⁾ mübāŝeret üzere iken bir haber istimā' eyledi. **Anatolı** cānibinde olan ⁽¹⁷⁾ ba'zı mülūk-ı cümleden hükkām-ı **ķaraman** ve **Rūmiyye-yi ŝuđra** ve **Āhiyān-ı Engürıyye** ⁽¹⁸⁾ ve ğayrıları zuhūr-ı devlet-i **'Oŝmānīnūñ** ibtidā'sından bed ve maķām-ı hāsed ve nifāķda ⁽¹⁹⁾ olup bu def'a birbirleriyle müttefiķ olmuŝlar ki, **Sultān Murād Rūm** iliye ⁽²⁰⁾ küffār ile ğazāya gitdükde, **Burusa** ve **İznik** ŝehirlerin ğāret ve haŝāret ⁽²¹⁾ eyleyeler. Ve bu fikr-i fāsidlerin mülūk-ı küffāra dağı i'lām idüp müŝrikīn ile ⁽²²⁾ münāfiķīn mücāhidīn-i Müslimīni aradan tarđ eyleyeler. **Sultān Ğāzī** ⁽²³⁾ 'ulemā-yı müteħayyirīn ve eimme-yi mühtedīni cem' idüp *cāhidü'l-küffār vel-münāfiķīn* ⁽²⁴⁾ naŝŝ-ı ŝerīfi üzere: "İki tā'ifenüñ dağı cihādı farz-ı 'ayndur. ⁽²⁵⁾ Ammā ķanđısını taķdīm ideyüm?" diyü istiftā' eyledükde, *muħaķķiķān-ı tarīķ-i dīn-i ķadīm* [61b] ⁽¹⁾ def'-i münāfiķīnūñ taķaddümini cā'iz görmekle **Ğāzī Ğüdāvendigār** ⁽²⁾ **Rūm** ili tarafından **Anatolı** cānibine ğüzār idüp dāru'l-mülk-i ⁽³⁾ **Burusa**'dan ŝayb-ı mesākin-i münāfiķāna 'azīmet eyledi. Evvelā ⁽⁴⁾ ağlez-i münāfiķān olan hükkām-ı **ķaramanuñ** te'dībi

niyeti ile kişver-i ⁽⁵⁾ **Engüriyye** şahrasına nüzül buyurdu. Ve t̄a'ife-i bāğiyenüñ şikāka ⁽⁶⁾ ittifāklarına bī-şekk ve şüphe vākıf oldu. Meger ki, **Sultān** ⁽⁷⁾ ḥāliyü'z-zihn şanup bu maķūle ārā-yı fāsıdeleri olmuş imiş. ⁽⁸⁾ Rāz-ı nihānları āşikār olmağla itdüklerine nādım oldılar. Ve **Burusa** ⁽⁹⁾ ve **İznik** ehālisi ḥaķķında kazduķları çāha kendüler düşdiler. ⁽¹⁰⁾ Niçe müddetden berü **Engüri**'nüñ mu'ayyen ve müstevli vālisi olmayup ⁽¹¹⁾ ā'yān-ı memleketden āhiler dimekle ma'rūf bir cemā'at ittifāk ile ⁽¹²⁾ zabt idüp ğayrı mülūke baş indürmezler-imiş. **Hüdāvendigār Ğāzī** ⁽¹³⁾ üzerlerine varduķda, muķāvemete mecāleri olmaduğın bilüp ⁽¹⁴⁾ heđāyā ve emvāl-i firāvān ile çıķup āstāne-i **Sultāna** yüz ⁽¹⁵⁾ sürüp ķāl'ayı teslīm eylediler. **Sultān-ı Kerim** dağı āhilere in'am-ı ⁽¹⁶⁾ 'azīm idüp ķāl'ayı zabt eylediler. **Engüri** memleketi ki, bir nāmı **Anķara**'dur. ⁽¹⁷⁾ Sā'ir maḥşūlātından ğayrı şūf ol diyārda işlenüp sā'ir ⁽¹⁸⁾ memālike ol yerden münteşir olur. Bir revānı da 'Amūriye didükleri ⁽¹⁹⁾ şehr-i mu'azzam ki, ḥulefā-i 'Abbāsiyyeden Mu'taşım-ı ḥalīfe aylak atlar ile ⁽²⁰⁾ ğazā idüp, bir seyyide ḥātūnı küffārdan ḥalāş eylemişdür. ⁽²¹⁾ Ol Mu'taşım-ı ḥalifenüñ nāmı henüz ḥaber ile zıkr olunur. ⁽²²⁾ Ol sene **Ğāzī Hüdāvendigār** muzaffer ve manşür dönüp ol kış ⁽²³⁾ **Burusa**'da olup ol bahārda **Rūm** iline ğazāya gitmege niyyet eyledi. ⁽²⁴⁾ Ve **Ķaraman** beglerinüñ ve eşkıyāsınūñ ol diyārdan ayakları kesildi. ⁽²⁵⁾ Ve **Engüri** ehālisi re'āyā defterine kayd olup kār u kesblerinde oldılar.

[62a] ⁽¹⁾ VAZ'-I KAVĀNİN VE NAŞB-I KĀZĪ-'ASKER VE MİR-İ MİRĀN-I RŪMELİ VE MŪRŪR-I SULTĀN BE-RŪMELİ VE FETH-İ DESPOT VE ÇORLI VE MİSİLLİ VE BURĖAZ HİŞĀRI

⁽²⁾ **Sultān Murād Ğāzī** yedi yüz altmış üç bahārında, 'asker cem'ine ve ba'zı ⁽³⁾ kavānīn-i ḥasene vaz'ına muķāyyed oldılar. Cümleden kĀzī-'asker yoğ-imiş. ⁽⁴⁾ Her seferde pāy-taht kĀđīsını götürürler-imiş. **Burusa** kĀđīsı olan ⁽⁵⁾ **Çandarlu Mevlānā Ḥalil**'i kĀzī-'asker naşb idüp seferde ve ḥaşrda ⁽⁶⁾ ķat'-ı münāza'āt ve sā'ir umūr-ı şer'iyye aña tefvīz buyurıldı.

Ve ābā ve ecdād ⁽⁷⁾ cennet-ma'ādları zamānında **Orhan Ğāzī** ile **Süleymān Paşa** ⁽⁸⁾ emīrū'l-ümerā idi. **Ğāzī Hüdāvendigār**'uñ sinn-i şebāba vāşıl oĝlı ⁽⁹⁾ olmamaĝla **Lala Şāhin**'i beglerbegi naşb idüp tertīb-i sipāha me'mūr ⁽¹⁰⁾ eylediler. Ve **Anaṭolı**'dan **Rüm** iline 'asker geçürmek için gemiler binā olınuş ⁽¹¹⁾ müstevfī 'asker geçürdiler. **Sultān Ğāzī** daĝı ma'ber-i **Gelibolı**'dan 'ubūr idüp ⁽¹²⁾ **Bolayır**'a varup, qarındaşı **Süleymān Paşa**'nuñ türbesini ziyāret idüp, ⁽¹³⁾ bezl-i şadākat ve ta'ayyün-i evkāt-i ḥayır andan-şoñra, **Despot** nām ḥişārı ⁽¹⁴⁾ emān ile fetḥ idüp ve **Çorlı** ḳal'asını muḥāşara eyledüklerinde, tekurınuñ ⁽¹⁵⁾ bir gözi oĝ ḍarbından kör olup, 'askere yaĝmaya icāzet virildükde, ⁽¹⁶⁾ ṭurfetü'l-'aynda ḳal'ayı fetḥ idüp tekurını ḳatlı eylediler. Ve ḳal'ayı virān ⁽¹⁷⁾ itdiler. Ve **Misilli** ḥişārını tekurı teslīm idüp, **Burgaz** ḥişārınuñ ⁽¹⁸⁾ muḥāfızları ḳal'ayı ḥālī ḳomışlar. Anı-daĝı dibinden yıkdılar. Ve ol memleketleri ⁽¹⁹⁾ bi'l-küllıye dār-ı **İslām** eylediler.

EDRENE VE DİMETOKA FETHİDÜR

⁽²⁰⁾ Merḥūm **Süleymān Paşa Hācı İlbegi**'yi **Maĝalĝara** cānibinden ve **Evrenos Beg**'i ⁽²¹⁾ **İpşāla** cānibinden tevsi'-i memālike me'mūr itmiş-idi. Ḥattā **Süleymān Paşa** ile ⁽²²⁾ **Sultān Orhan** intikālinden-şoñra bir yıldan ziyāde **Rüm** ili cānibi ser-dār ve ⁽²³⁾ ḥākimsiz ḳalmış iken ve leşker-i küffāruñ 'aşr u 'aşīri miḳdārı degil iken ol ⁽²⁴⁾ iki nām-dār şerr-i küffārdan ol diyārları ḥimāyet iderlerdi. **Hācı İlbegi** [Hāşıye:yedi yüz altmış iki tāriḥinde] ⁽²⁵⁾ **Meriç** nehri kenarında [Hāşıye:teşḥīr itdüĝi ḳal'a] **Burgaz**'a tābi' memleketlerde ekşer evkāt-i eṭrāfa aḳın [62b] ⁽¹⁾ idüp niçe ĝanā'im alurlar idi.

Bir gice **Dimetoka** tekurı şebihün için ⁽²⁾ ḳal'adan çıkmış ittifāk-ı **Hācı İlbegi** daĝı 'ādeti üzere ol gice aḳın ⁽³⁾ idüp tekur-ı mezḳūra mülākī olur. “*Bī-'ināyetillah*” tekurı giriftār idüp ⁽⁴⁾ **Dimetoka** ḳal'ası önine iletdükde, tekurın oĝlı babasını giriftār göricek, ⁽⁵⁾ emān ṭaleb idüp ḳal'ayı teslīm eyledi. **Evrenos Beg** daĝı sāhil-i deryāda ⁽⁶⁾ vāḳi' **Keşan** ḳal'asını fetḥ eyleyüp **Hüdāvendigār Ğāzī Burgaz** ḳal'asını ⁽⁷⁾ yaḳup yıḳmaḳ emr idüp, **Çorlu** ve **Misilli**

teshîrine muqayyed iken ol iki rükn-i rekîn ⁽⁸⁾ devlet ve dîn ve ol iki sipah-sâlar cünüd-i Müslimîn pāye-yi serîr-i a'lâlarına yüz sürüp ⁽⁹⁾ nefâis-i emti'â ve ecnâs-ı ganâ'imden bî-ḥadd pîş-keşler çeküp hil'atler giydiler. ⁽¹⁰⁾ Ve **Edrene** fethi için müşâvere eylediler. Ve maqşüden bi'z-zât **Edrene** fethi olmağla ⁽¹¹⁾ **Beglerbegi Lala Şahin**'i 'asker ile **Edrene** cānibine gitmege me'mûr idüp, ⁽¹²⁾ **Sultân Ğazî Babaeski**'si fethine müteveccih oldılar. **Edrene** tekurı ki, ⁽¹³⁾ ismi **Edrene**'dür. Uş-daḥı leşker-i bî-kıyās ile **Lala Şahin**'i qarşulayup ⁽¹⁴⁾ **Sazludere** nām maḥallde mukābele vāki' oldı. 'Asker-i İslām ğālib olıcak ⁽¹⁵⁾ küffâr-ı leyyām ḥārîb olup tekur ḥişâra girdi. **Lala Şahin** giriftârlardan ⁽¹⁶⁾ birkaç nām-dārını dergāh-ı sultāna gönderüp bi'z-zât **Edrene** üzerine ⁽¹⁷⁾ teveccüh buyurılmaq ricā eyledi. **Sultân** daḥı bilâ-ihmâl **Edrene** cānibine irtihâl ⁽¹⁸⁾ itdükde 'asker-i sultānî ve rāyât-ı cihān-bānî ḳal'anuñ eṭrafını ihāta itdüklerin ⁽¹⁹⁾ tekur-ı makhûr göricek çäre-yi kâr firârdur diyüp ḥāzır gemiler pinhān itmiş imiş. ⁽²⁰⁾ Bir gice ehl ü 'iyâl ve nefâis-i emvâli ile keştiye süvâr oldı. Faşl-ı bahâr olup ⁽²¹⁾ **Meriç** nehri tuğyân üzere olmağın keştisi **Enez**'de qarâr eyledi. ⁽²²⁾ 'Ale's-şabah ehl-i ḥişâr teslîm-i miftāḥ eylediler. Ol ḥişn-ı ḥaşîn 'ināyet-i **Rabb**-ı ⁽²³⁾ 'ālemîn ile makârr-ı Müslimîn olup **Lala Şahin**'i muḥāfız ta'yîn buyurdılar. ⁽²⁴⁾ Ve kendüleri nuşret ve iḳbâl ile **Dimetoka**'ya varup āb u hevāsını teneffüs ⁽²⁵⁾ itmekle pāy-taḥt eylediler. Ol zamānda **Edrene** ma'mûr ve ābādān olmamağın **[63a]** ⁽¹⁾ birkaç yıl **Dimetoka**'yı dārü's-saltanat idüp varduqça vüs'atı artup ⁽²⁾ 'imâreti ziyâde olıcak taḥt-gāh-ı '**Osmānî** ve medâr-ı emānî oldı.

⁽³⁾ FETH-İ GÜMÜLCİNE VE VARDAR VE ZAĞRA VE VAZ'-I HÜMS-I ŞER'İ VE BAHĀ VE CEVĀRĪ VE ĞILMĀN

⁽⁴⁾ **Sultân Ğazî** dārü's-saltanatı olan **Dimetoka**'da qarâr idüp ⁽⁵⁾ **Evrenos Beg**'i **Gümülcine** ve **Vardar** teshîrine ve **Lala Şahin Paşa**'yı **Zağra** ⁽⁶⁾ fethine me'mûr eylemiş-idi. Yedi yüz altmış üç târîhinde, **Evrenos Beg** ⁽⁷⁾ **Gümülcine** ve **Vardar**'ı feth idüp, **Şahin Paşa**

Zağra'yı feth idüp ⁽⁸⁾ iltifāt-ı hüsrev-āneye mazhar oldılar. Ve gānīmet mālī ile erbāb-ı fazl ve kemālī ⁽⁹⁾ dahı māl-ā-māl eylediler. Ve bu evānda 'ulemā-yı zamāndan **Mevlānā Kara Rüstem** ki, ⁽¹⁰⁾ diyār-ı **Karaman**'dan gelmiş-idi. Edā'-yı hūms-ı şer'ī mūcāhidīn arasında mer'ī ⁽¹¹⁾ olmaduđını göricek kāzī-'asker **Mevlānā Halil** hūzūrına varup vūcūb-ı ⁽¹²⁾ edā'-yı hūms hakkında ĩrād-ı delīl idüp **Mevlānā Halil** dahı şāh-ı bī-'adīle ⁽¹³⁾ 'arz eyledügin hūms-ı gānā'im zabtını **Mevlānā Rüstem**'e tefvīz buyurıldı. ⁽¹⁴⁾ ol zamānda gānā'im fīrāvān olup cevārī ve ğilmānuñ bahāları ⁽¹⁵⁾ erzān olmađla herbirine yüz yigirmi beşer aqçe bahā taqdīr olunup ⁽¹⁶⁾ yigirmi beş '**Osmānī** aqçe penc-i yek ta'yīn olındı ki, beş direm ve rub'-ı ⁽¹⁷⁾ sīm hāliş olur imiş. Bu taqdīrce ma'lūm olur ki, zamān-ı mezbūrda ⁽¹⁸⁾ sā'ir metā'uñ dahı çokluk i'tibārı olmaz imiş. El-hāşıl: Sulţān-ı 'ādil ⁽¹⁹⁾ yedi yüz altmış dört tārīhine degin memālik-i **Rūm** ilinde olup ⁽²⁰⁾ şāh ve sipāh-ı muḥabbet-i evţān idüp gānā'im-i bī-pāyān ile şehir-i **Burusa**-yı ⁽²¹⁾ cennet-āsāya 'avdet eylediler. **Lala Şahin**'i ve **Hacı İlbegi** ve **Evrenos** ⁽²²⁾ **Gāzī**'yi **Rūm** ilinde alıqoyup **Şahin Paşa**'yı şehir-i vilāyet-i **Filibe** ⁽²³⁾ fethine me'mūr eyledi.

FETH-İ FİLİBE VE SEBEB-İ TESMİYE-İ EV VE BİNĀ-İ CİSR DER-NEHR-İ MERİÇ

⁽²⁴⁾ **Sulţān Gāzī** *merraten ceş ve merraten 'ayş* meşeli muqtezāsınca **Burusa** ⁽²⁵⁾ şehrinde istirahat idüp **Lala Şahin** cem'-i mūcāhidīn idüp [63b] ⁽¹⁾ **Filibe** cānibine aqın eyledi. Tekurınuñ nāmı **Filisbolı** olmađla ⁽²⁾ **Filibe** ol nāmdan müştakq olmışdur. Tekur-ı mezbūr imtidād-ı muḥāşaradan ⁽³⁾ zebūn olmamađla emān taleb idüp qal'ayı teslīm eyleyüp, kendüsi ⁽⁴⁾ şarq cānibine revān oldı. Bu feth-i cedīd yüz altmış beşde ⁽⁵⁾ bedīd olıcaq **Lala Şahin** taraf-ı pād-şāhīden **Filibe** şehrini ma'mūr itmege ⁽⁶⁾ me'mūr olup şehrūñ vasaţında cārī olan **Meriç** ırmađınuñ ⁽⁷⁾ üzerine ađaçdan bir köpri binā eyledi ki, iki oq atımı deñlü ⁽⁸⁾ tolu olup, 'arzında iki 'araba suhūlet ile yürür idi. ⁽⁹⁾ Ve şehir-i mezbūruñ arāzīsinde maḥşūlāt-ı mütenevvi'adan

ğayı pirinç ⁽¹⁰⁾ hāşıl olup yalnız mīrī için her senede kırk kerre yüz biñ ⁽¹¹⁾ aqçelik maşşül olur.

İTTİFĀK-I KÜFFĀR-I SERF VE BOSNA VE ENGERUS VE EFLAK BERR-İSTİŞĀL-İ EHL-İ İSLĀM

⁽¹²⁾ **Filibe** tekurı, şark hākimi despot yanına varup ehl-i İslāmdan intikām ⁽¹³⁾ almağa istimdād eyledi. despot dağı **Bosna** ve **Engerus** ve **Eflak** krallarıyla ⁽¹⁴⁾ ittifāk idüp yedi yüz altmış altı senesinde, **Edrene** üzerine müteveccih ⁽¹⁵⁾ oldu. **Lala Şahin** haber-dār olduğda, **Rüm** ili ‘askeri muqāvemete kādır ⁽¹⁶⁾ degiller diyü, **Ġāzī Hüdāvendigār**’uñ bi’z-zāt kudūmın ricā eyledi. **Sultān** dağı ⁽¹⁷⁾ **Gelibolı**’dan ‘ubūra teveccüh idüp **Biğa** hişarı civārına varduğda, ⁽¹⁸⁾ leşker-i küffār **Dernek** maħalline gelünce: “**Rüm** ilinde intizār olunmağdan ise ⁽¹⁹⁾ **Biğa** qal’ası fetħi evlādur. Zīrā birkaç def’a ol qal’ayı fetħe niyet ⁽²⁰⁾ itmişdük. Ba’zı mānī’ zuhūri ile te’hīr olunmuş-ıdı.” diyüp qal’a-yı **Biğanuñ** ⁽²¹⁾ teşhīriyle muqayyed oldu. Bu eşnāda küffār-ı hāk-sāruñ **Edrene** şehrine ⁽²²⁾ iki günlük yerde, **Meriç** kenarına nüzül eylediler. Bu haber **Lala Şahin**’e ⁽²³⁾ irişdükde, müteħayyir oldu. Yanında mevcūd olan cünūd-ı leşker-i küffāruñ ⁽²⁴⁾ ‘öşri miqdārı ancak olup **Hüdāvendigār**’uñ imdādından dağı ⁽²⁵⁾ ümīdi qat’ idüp, qazāya rızā’ diyüp du’āya meşğül oldu.

[64a] ⁽¹⁾ Ümerā-yı nām-dār ile müşāvere idüp ölüm eri oldılar. Ġuzātın ⁽²⁾ **Hacı İlbegi**’yi istihbār-ı eṭvār-ı küffār için gönderdiler. Ol dağı ⁽³⁾ dil almak için cem’-i küffāra ilğar itdükde, bir leşker gördi ki, ‘asker-i İslāmdan ⁽⁴⁾ birkaç kat ziyāde bir vechle ki, meselā ; biñ kāfiri qatl itmege ancak on ⁽⁵⁾ Müselmān düşerdi. “*Erbāb-ı düvel mülhemūn*” mazmūnınca hātırına bu hātıra ⁽⁶⁾ huṭūr eyledi ki: “Kefere Müselmānlar’uñ kıletti haberin almışlardur. Kendüleri ġālib-i muṭlaq ⁽⁷⁾ bilüp, mağrūrlar, gündüz mest ve gice maħmūrlardur. Bunlara

şebihün münāsibdür.”⁽⁸⁾ diyüp puşuya girdiler. Cevf-i leyde, düşmanuñ kimi hābda ve kimi mest-āne⁽⁹⁾ iken **Hācı İlbegi** üzerlerine şebihün eyledi. Ve hem ‘aliyye-yi ricāl-i ğaybden⁽¹⁰⁾ istimdād idüp her tarafdan ğırīv ve feryād peydā eylediler. Ve tabl u nefir⁽¹¹⁾ ve ğulğul-i tehlil ve tekbir ile her tarafdan āvāz-ı bülend idüp ğulüb-ı küffāra⁽¹²⁾ vahşet ve dehşet birağup hāb-ı ğafletden uyandurdılar. Ol gice⁽¹³⁾ bir şeb-i tārīk idi. Melā’ın şaşup haşm-ı mülāhazasıyla şabāha dek⁽¹⁴⁾ birbirlerine kılıç urdılar. Kimisi daĥı ğürizān ve niçesi nehr-i **Meriç**’e vīrān⁽¹⁵⁾ oldılar. Ol şahrāya hālā “**Serfsındığı**” yerler dirler. Egerçi bu fetḥ-i⁽¹⁶⁾ ğarīp **Hācı İlbegi**’ye naşīb oldu. Ammā **Lala Şāhin Paşa** bunda⁽¹⁷⁾ kendünüñ medḥali olmaduĝı cihetden ğam-ĝin ve ḥased-i müfriḥ ile ḥazīn⁽¹⁸⁾ olmaĝla, rāviyān-ı aḥbār şöyle iḥbār itmişlerdür ki: “Ol şir-i ma’reke-yi⁽¹⁹⁾ kār-zārī **Lala Şāhin** ma’rifeti ile tesmīm ve şerbet-i zehr-ālūd ile⁽²⁰⁾ müteveccih-i dār-ı na’īm eylemişler.

EL-UHDETÜ ‘ALE’R-RĀVİ FETH-İ **BiĝA** VE ‘AVD-I ŞĀH-I **VEĝĀ**

Sābıkan beyān olınuĝı üzere, **Sultān** cānib-i berrden **Biĝa**’yı muḥāşara⁽²²⁾ idüp Ve **Gelibolı** ve **Aydıncık** tarafından keştiler ile cānib-i baḥrdan nigeḥ-bān⁽²³⁾ olmaĝ fermān olınmış-ıdı. ““Asker mā-beynlerinde yıĝmadur.” diyü nidā olınmaĝın⁽²⁴⁾ hücum-ı ğuzāt ile ğal’a fetḥ olunup maḥşūr olanlaruñ kimi kılıçdan geçürilüp⁽²⁵⁾ ve kimisi esir olunup kenāyis ve ma’bedleri mesācid ğılundu. Bu sürürda iken [64b]⁽¹⁾ **Serf** küffārınuñ inhizāmı ḥaberi daĥı geldi. Bu iki beşāret bir ğünde vāḳi’⁽²⁾ oldu. Sultān-ı ‘ālī-cenāb şükr-i bī-ḥisāb idüp ğānim ve sālīm **Burusa**⁽³⁾ cānibine mu’āvedet buyurdılar.

(4) HATENE-Yİ ŞEH-ZĀDE-GĀN VE VAŐ'-I HAYRĀT-I HĪSĀN

(5) **Sultān Murād Ğāzī** yedi yūz altmıř yedi senesi bahārında, oĝulları (6) **Bāyezīd Hān** ve **Ya'kūb Ćelebi**'yi ve **Savcı Beg**'i ihtitān iĉin Őehr-i behiřt-āsā-yı (7) **Burusa**'da dūĝun tertīb idūp 'ulemā ve meřāyihi ĥal'-ı fāhire ile ikrām (8) ve fuĉarā vū mesākin iř'am olındılar. Ve **Burusa** Őehrinde izdiĥām-nās olmaĝla (9) tekřir-i cevāmi' ü mesācid ve ta'mīr-i 'amā'ir ve ma'ābid iĉtizā' itmekle bir cāmi'-i Őerīf ile (10) ĉapluca ile ma'rūf āb-germ üzere bir ĥammām-ı lařif civārında bir 'imāret (11) ve misāfirhāne ve mescid fevkinde medrese ve hucrāt-ı talebe binā buyuruldu. (12) Ve **Gökdere** maĉsiminde olan mescid daĝı ol **Őehr-yāru**ndur. Ve **Bilecik**'de (13) daĝı bir cāmi' ve **Yeñiřehir**'de postīn-pūř-nām derviř iĉin ĥān-kāh binā (14) itdürdiler. Ve ol pād-řāh dil-āĝāh-ı řāfi i'tiĉāduñ ba'zı mükāřefāt (15) ve kerāmātı naĉl olunur.

Cümle-yi mükāřefātından biri bunu ĥikāyet (16) iderler ki: "Bir ĝun Őikāra sūvār olup ĥālā eski ĉapluca olduĝı (17) maĥallde bir ĝūsfend-i Őāĥrāyī zāhir oldu. **Sultān** ardına dūřup (18) ĉoĝ yeldi, yūpürdi. Őayda ĉarīb olduĝda ol hayvān ıztırāb (19) ĥāline dūřup Őimdi 'imāret olduĝı mevzi'de emr-i **Hūdā** ile lisāna (20) gelūp, **Sultān**'a ĥiřāb idūp, ayıtdı: "**Ĥaĉĉ Sübhānehu ve Te'ālā** seni (21) maĥluĉātını rencīde itmek iĉin mi ĥalĉ eyledi? Yoĝsa maĥluĉāt-ı İlähiye (22) nef' iĉin mi yaratdı?" diyūp nařarından ĝā'ib oldu. **Sultān Ğāzī** (23) dāde-yi ĥaĉĉikat-bīnī ile mu'āyeneten ĝörūp ve kendūnüñ ĝūř-ı pūr-sürūřı ile (24) tařriĥ-i lafz ile istedükde, hemān ol maĥallde atından inūp istiĝfār (25) ve niyāza āĝāz eyledi. Ümerā ve nevvāb 'aĉabinden iriřup mūcib-i zāhirī [65a] (1) yoĝiken **Sultān**'ı mūtefekkir ve mūte'emmil ĝördiler. **Sultān** erkān-ı devletine (2) ĥiřāb idūp: "Bu mevzi'de 'imāret binā olınsun." diyū fermān eyledi. (3) Erbāb-ı devlet ittifāĉ ile: "Bu maĥall Őehirden ĝāyet dürdur. 'Ulemā ve fuĉarā (4) gelūp ĝitmekde 'usret ĉekerler." didüklerinde, **Sultān Ğāzī** 'an *ĉarīb*: (5) "Bu maĥall Őehr ve bāzār ve matāf-ı misāfirān-ı aĉřār olacaĉdur." diyū buyurdılar. (6) Bu eřnāda **Yalāĉ Ābād** tarafından bir miĉdār eřirler gelmiř-idi. İĉlerinden (7) birisi üstād-ı mi'mār olmaĝla bālāda mezĉūr olan ebniye-i

ḥayrātı itmāma ⁽⁸⁾ irişdördiler. Merḥūmuñ kerāmātından biri daḥı budur ki: “Bir gün ol ⁽⁹⁾ binānuñ teferrüçine varduḡda mübārek destinde olan řāh-bāz pervāz idüp ⁽¹⁰⁾ ol ‘imāretüñ derünında olan bir çöpüñ üzerine ḡondı. Bāz-dārlar ⁽¹¹⁾ oḡduḡça nüzül itmedüġinden beddu‘ā idüp ḡuruyı ḡal didüklerinde, ⁽¹²⁾ ol bāz daḥı pervāz idemeyüp ḡurduġı yerde ḡuruyı ḡalduġı ⁽¹³⁾ ḡaberi mütevātır olup niçe zamān per ü bālī ol dal üzere ḡurdu.” ⁽¹⁴⁾ dirler. Ve ḡālā merḡad-ı mübārekleri üzere du‘ā maḡbül olup ḡāk-i pākī ⁽¹⁵⁾ devā’-yı emrāz idüġi meřḡurdur.

“*Raḡmetu’l-lahi ‘aleyh rahmeten vāsi‘aten*”

⁽¹⁶⁾ ÇİRMEN’ÜN FETHİ VE HEM EDRENE TAHT OLDUġIDUR

⁽¹⁷⁾ **Edrene**’ye bir merḡale ḡarīb yerde, **Çirmen** ḡal’ası küffār taşarrufında olduġı ⁽¹⁸⁾ münāsib olmamaġın bir miḡdār dil-āver gönderilüp, emān ile feth olındı. ⁽¹⁹⁾ Ve tevābi’i olup **Meriç** kenarında olan yerler diyār-ı **İslām**’a zamm ve ilḡāḡ ⁽²⁰⁾ olındı. Ve **Hüdāvendigār Ġāzī Dimetoka** şehrinde, mücāleset-i ‘ulemā ve řuleḡā ile muvāneset ⁽²¹⁾ üzere iken bir gice ‘ālem-i menāmda kendüni bir ḡoř-nümā maḡāmda görür ki, ⁽²²⁾ seyr ve temāřā ider iken bir řaḡř-ı nūrānī āřikār olup muḡabbet yüzinden ⁽²³⁾ ḡiḡāb idüp: “Saña bir maḡbül ve dil-ġīr maḡall ḡostereyüm ki, anı taht-ı salḡanat ⁽²⁴⁾ ve müstaḡırr-ı ḡilāfet eylesün.” **Edrene**’de devlet-ḡāne-yi ḡadīm olan sarāy ⁽²⁵⁾ yerini ḡořterdi ki; henüz āřārı mevcüddur. **Sultān Ġāzī** bīzār olduḡda, **[65b]** ⁽¹⁾ ümerā-yı nām-dārı ihzār idüp ol fezā-yı behçet iḡtizā’yı tefahḡuř için ⁽²⁾ süvār olup **Edrene** diyārına ḡüzār eylediler. ḡālā dārü’s-sa‘āde olan ⁽³⁾ maḡall-i řāfā-baḡřa nazār-ı řāh-ı nikü-siyer müte‘allıḡ olduḡda, ‘ālim-i miřālde nümāyān ⁽⁴⁾ olan nüzhet-ġāh idüġi mütebeyyin ve ol heykel-i nūrānī delālet itdüġi ⁽⁵⁾ nişimen olduġı muta‘ayyin olup ol mekānda važ’-ı bünyāna fermān-şudür ⁽⁶⁾ itdi. Fi’l-ḡāl mühendisān-ı kārđan bāġ-ı firdevs-veř ḡařır-ı refi’-i dil-keř ⁽⁷⁾ peydā itdiler. Ve **Sultān**’a nişimen olmaġa ḡābil sarāy-ı sürür-efzā bünyād ⁽⁸⁾ itdiler. Ve a‘yān-ı devlet için daḥı eḡrāfında menāzil-i ‘āliye binā ⁽⁹⁾ olınup zamān-ı yesirde ol belde-yi dil-pezişde cem’-i kesīr-ı tavaḡḡun idüp ⁽¹⁰⁾ ebniye-i ‘āliye bünyān ve ‘amā’ir-ı rāsiḡü’l-erkān

iḥdās olup niçe ⁽¹¹⁾ bāğ ve bostān tertīb olunmağla ol şehr-i mu'azzam sevād-a'zam olmuşdur. ⁽¹²⁾ Himem-i selāḫīn-i muḥterem ile mebānī-yi ḥayrāt ve mesācid ve cevāmi' ve medrese ⁽¹³⁾ ve ḥān-gāhlar ve şādirīn ve vāridīn için ārām-gāhlar ve mu'allim-ḥāneler ⁽¹⁴⁾ ve mükellef sūklar ve bāzārlar ve köprüler ve ḥanlar yapı olup ol belde-yi ḥayyibe ⁽¹⁵⁾ ḳubbetü'l-İslām ve mişāl-i dārü's-selām olmuşdur.

Ol şehr-i cennet-nümünüñ ⁽¹⁶⁾ derūnında üç 'azīm nehirler cāri olur. Birinüñ nāmına **Meriç** ve birine ⁽¹⁷⁾ **Tunca** ve birisine **Arda** dirler. Üçü daḫı **Dicle** mişāl nehirlerdür. Ve şehr-i mezbūr ⁽¹⁸⁾ vasaḫ-ı ma'müre-yi büldānda vāḳi' olup cānib-i şimālīsi **Ḳara-Boğdan** ve **Eflak** ⁽¹⁹⁾ ve **Deşt-i Türkistan** ve **Moğolistan** olup lūḫūm u dumūma iḥtiyāc çekilmez. ⁽²⁰⁾ Zīrā gūsfend ve gāvuñ yeridür. Cānib-i cenūbisi diyār-ı Deryā-bār ve ma'ābir-i ⁽²¹⁾ **Frenk** ve **Mıṣr** ve diyār-ı **Mağrib** ve '**Arabistān**'dur. Cānib-i şarkīsi ḳaṣabāt ve ḳara-yı ⁽²²⁾ ma'müre olup beşinci merḫalede dārü'l-ḫilāfe-i **Ḳoştāntiniyye** ve bender-gāhdur. Pāy-i ⁽²³⁾ şimāl ve **Ḥaliç-i Rūm** ve **Frengistān** ve ḫaraf-ı ğarbīden bir aylıḳ yol vilāyāt-ı ⁽²⁴⁾ ma'müre-yi **Rūm** ilidür ki, ni'am-ı gūnā gūn ile memlūdur ve bi'l-cümle şehr-i mezkūrda ⁽²⁵⁾ esbāb-ı ma'āş ve meşāliḫ-i zindegānī ve intāş firāvān ve mevāşī-i bī-pāyān [66a] ⁽¹⁾ olduğı cihetden pāy-taḫt-ı sultān-ı 'ālī-maḳām olmaḳ bābında cümleten ⁽²⁾ ḫavāşş ve 'āvām müttefikü'l-kelām olmağın, tāriḫ-i merḳūmda ki, yedi yüz ⁽³⁾ altmış yedi senesi idi, **Edrene** şehri dārü's-salḫana oldı. ⁽⁴⁾ “‘*Amme-rahā Allahu Te'ālā*”

Rūm ilinde beş sene **Ġāzī Murād**

⁽⁵⁾ Begleriyle eyledi fetḫ-i bilād

⁽⁶⁾ **Sultān**-ı ḳiṣver-i kiber diyār-ı küffārı teşḫir için ḫüsn-i tedbīr idüp ⁽⁷⁾ **Tirmurtaş Beg**'i **Yanbolı** ve **Ḳızılağaç Yefīcesi** fetḫine ve **Lala Şāhin** ⁽⁸⁾ **Paşa**'yı **Şamaḳov** Ve **İḫtimān** teşḫirine irsāl eyledi. Yedi yüz altmış sekiz ⁽⁹⁾ tāriḫinde **Ḳızılağaç** ve **Yanbolı**'yı **Timurtaş Beg**

feth idüp, **Şāhin** ⁽¹⁰⁾ **Paşa** dağı **Şamağov** ve **İhtimān**'a ağın idüp ol iki ser-dār-ı dergāh ⁽¹¹⁾ pād-şāha yüz sürüp pīş-keşlerin teslīm itdükdē mazhar-ı iltifāt-ı şāh- ⁽¹²⁾ kerīm oldılar. Yedi yüz altmış tokuz senesinde, **Edrene** sarayı ⁽¹³⁾ tamām olmaduğı cihetden **Dimetoka**'da kışlayup, ol bahārda ⁽¹⁴⁾ 'asker ile **Aydos**'a vardılar. **Aydos** hākimi iṭā'at eyleyüp ba'dehū, qarīn-ābād ⁽¹⁵⁾ cānibine 'azīmet olındı. Ol diyār dağı feth olunup andan **Sözebolı** ⁽¹⁶⁾ hişārına varıldı. Anuñ dağı keferesi hārāc-güzār olup **Hayrabolı**'ya ⁽¹⁷⁾ varıldı. Ol-dağı feth olunup **Sultān Ğāzī Edrene**'ye mu'āvedet ⁽¹⁸⁾ buyurup yedi yüz yetmiş senesi şitāsını dārü's-sa'āde-yi cedīdde ⁽¹⁹⁾ geçürdiler. Ol bahār olduğda, **Kırk Kilise** fethine 'azīmet ve zamān-ı ⁽²⁰⁾ kālilde keferesini hezīmet itdiler. Andan-şoñra **Bikar** hişāra varılup ⁽²¹⁾ ol-dağı feth olındı. Ve **Mihālođı** dağı **Vize** ғal'asını feth ⁽²²⁾ itdüginuñ haberi gelüp muhāfazasına şīr-i merd-nām dil-āver ta'yīn ⁽²³⁾ olındı. **Sultān-ı İslām Rüm** ilinde beş yıl ārām idüp ⁽²⁴⁾ yedi yüz yetmiş iki senesinde **Burusa**'ya sāye şālup ⁽²⁵⁾ **Lala Şāhin Paşa**'yı ser-dār idüp **Rüm** ilinde alığodı. [66b] ⁽¹⁾ Ol-dağı vilāyet-i **Şamağov** ve **İhtimān** cāniblerine müteveccih olduğda, yolları ⁽²⁾ ғapulu der-bende uğradı. Ol der-bend iki tağın arasında bir ğāyet ⁽³⁾ teng gedükde, vāki' olmağla küffār zamānında bir 'ālī ғapusu var imiş. ⁽⁴⁾ Henüz eşeri bağıdır. Lakin mehdümdür. Bāb-ı mezbūrda tüfeng-endāz kāfirler ⁽⁵⁾ var imiş. 'Asker-i **İslāmuñ** hücūmına tākāt getüremeyüp ekşerin tu'me-yi şimşīr ⁽⁶⁾ idüp ba'zıların der-bend eylediler. Ol ғapuyı yığup andan **İhtimān**'ı teshīr ⁽⁷⁾ idüp re'āyāsı hārāc-güzār oldılar. Andan **Şamağov** cānibine 'azīmet itdiler. ⁽⁸⁾ **Çamurlu** şahrāsına varduğda, gördiler. **Lās** kāfiri leşker-i begāyetle ⁽⁹⁾ şahrā yüzini tutmuş 'asker-i **İslām** egerçi küffār 'askerine nisbet ғalil idi. ⁽¹⁰⁾ Ammā imdād-ı melīk-i celīl ile ğālib olup müşrikīn mađhūr oldılar. Ve meğānim-i ⁽¹¹⁾ keşire ile muğtenem olup **Şamağov** vilāyetine nüzül itdiler. Ol ma'den-i cedīd ⁽¹²⁾ dağı “*luṭf u Rabb ü mecīd*” ile zamīme-yi memālik-i sultān-ı sa'īd oldı. **Şāhin** ⁽¹³⁾ **Paşa** mağarr-ı hükümeti olan **Filibe**'ye mu'āvedet idüp **Şofya** nevāhisi ⁽¹⁴⁾ teshīr-i tedbīrinde oldı. Ve mükellef pīş-keşler tertīb idüp cānib-i sultāna ⁽¹⁵⁾ irsāl eyledi. Ğanīmet alduğı emvāl ile bağsız ricāl eyledi. Ol ⁽¹⁶⁾ zamānda **Rüm** ili beglerbegleri

Filibe[de] ⁽¹⁷⁾ ser-ḥadd idi. Ve **Lala Şāhin** yanında olan ‘asker ile **Şaruyar** ⁽¹⁸⁾ şahrāsına müteveccih oldu. Ve ol mevāzı’ **Verilye** nām taḡuñ dāmānında ⁽¹⁹⁾ vāķi’ olmuşdur. Ol vilāyet daḡı ehl-i **İslāma** muṭī’ oldılar. Ve cizye ⁽²⁰⁾ kabul eylediler. Ve **Lala Şāhin** ol maḡallden **Şofya** şehri üzerine ⁽²¹⁾ şebihūn eyleyüp ‘ale’ş-şabāḡ ol diyāruñ ṭavarın ve esīrin sürüp ⁽²²⁾ ve emvālin ḡāret idüp girü **Filibe** şehrine geldi. Ve bu vākayı’ ⁽²³⁾ yedi yüz yetmiş iki ḡudūdında vāķi’ olmuş dirler.

⁽²⁴⁾ ‘AZM-İ SULTĀN BE-ŞAVB-I KÖSTENDİL

⁽²⁵⁾ **Sultān Murād Ğāzī** yedi yüz altmış üç senesi bahārında mahṛüse-i [67a] ⁽¹⁾ **Burusa**’dan ḡareket buyurup memālik-i **Rūm** iline ‘azīmet buyurdılar. **Zīrā** ⁽²⁾ ser-ḡadde olan sipeh-dārlar birkaç def’a pād-şāhuñ **Rūm** iline ⁽³⁾ ḡudūmını ricā itmişler idi. Egerçi **Lala Şāhin** fütūḡat ile muḡayyed idi, ⁽⁴⁾ ammā Yalñuz **Rūm** ili ‘askeri **Bulḡar** tekurınuñ istişāline ḡādir ⁽⁵⁾ degil idi. Ol tārīḡde **Bulḡar** vilāyetinūñ ḡākimi olan tekur-ı maḡḡūra ⁽⁶⁾ **Ḳoştantın** dirler idi. Şimdi ol memleket **Köstendil** dimekle ma’rūfdur. ⁽⁷⁾ tekur-ı mezbūr keşret-i memālik ve sipāḡ ile meşḡūr olup diyār-ı **Bulḡar**’da ⁽⁸⁾ emri yürüdi. Ve altun ve ḡümüş ma’denlerini müşt Emil memleketlerde şehr-yār idi. ⁽⁹⁾ Ḳudretine ma’zūr olmaḡla civārında olan mülūke iṭā’at itmez idi, ⁽¹⁰⁾ ammā heybet-i sultān ḡalbine te’şīr idüp diyārına ‘azīmetleri mesmū’ı olıcaḡ ⁽¹¹⁾ maḡlūb olmasını muḡarrer bilüp hedā’yā ile istiḡbāl eyledi. Mefātiḡ-i ⁽¹²⁾ ḡılā’ı teslīm ve ‘ubūdiyyet şerā’itini taḡdīm eyledükde, naḡar-ı iltifāt ile ⁽¹³⁾ manḡūr olup ta’yīn-i cizye ve ḡarāc ile girü memleketine vāli olmasına ⁽¹⁴⁾ fermān-ı ‘ālī-i şudūr eyledi. Ve **Sultān Burusa** ṭarafına gitdi.

⁽¹⁵⁾ ‘UBÜR-I ŞEH BE-RŪM İLİ

⁽¹⁶⁾ **Sultān Ğāzī Burusa**’da iken yedi yüz yetmiş dōrt senesinde, ⁽¹⁷⁾ **Vize** ḡākimi şīr-i merd cānibinden ḡaber geldi ki, **İstanbul** tekurı ‘asker ⁽¹⁸⁾ ḡōnderüp **Vize** eṭrāfını ḡāret ve

al'ayı almağa 'azımet eyledi. ⁽¹⁹⁾ Lā-cerem mavādd-ı ġazab-ı sultānı hareketeye gelüp 'asker cem'ine fermān idüp ⁽²⁰⁾ **Gelibolu** ma'berinden 'ubūr eyledi. **MaĐalĐara**'ya varduğda, **Lala Şāhin** ⁽²¹⁾ ve **Evrenos Beg** ve sā'ir ümerā-i 'asker istibāl idüp **Rūm** ili ve **Anatolu** ⁽²²⁾ 'askeri bir yere cem' olduğda, **İstanbul** tekurinuñ fitnessi def'ine, ⁽²³⁾ "'Asker-i bī-nihāye nehāya lāzım degildür." diyü **Şāhin Paşa**'yı **İpşāla** nevāhisinden ⁽²⁴⁾ **Ferecik** şehrini fethe gönderüp baıyye-i mücāhidin ile **Şāh** ⁽²⁵⁾ bā-temkīn **İstanbul**'a bir ġünlük yolda **İncüġöz** al'asını muĐāşara idüp **[67b]** ⁽¹⁾ iki üç ġünde feth idüp mütemerridlerin ılığdan geğürüp 'avrat ⁽²⁾ ve oğlanların esir eyledi. Ba'dehū **Çatalburġaz**'a varup zabtı ⁽³⁾ **İncüġöz** ġākiminuñ ser-ġüzeştine vāıf olmağın ġişāri teslīm eyledi. ⁽⁴⁾ ġüsn ü ittifāatdan ol evātde **Lala Şāhin Ferecik** şehrini ⁽⁵⁾ teşir itdüği **Sultān**'a tebşir olındı. Ve **Şāhin Paşa** ġanā'im ile dergāh-ı ⁽⁶⁾ şāha geldi. **Sultān ġāzı Çatalca**'dan alkup **Navlonya** nām-ı al'anuñ ⁽⁷⁾ üzerine -şimdi ol al'a tekurı yığduğı dimekle ma'rūfdur- sebep-i tesmiye ⁽⁸⁾ bu olmuş ki, al'a-yı mezbūrenüñ üzerinde on beş ġün cenk olur. ⁽⁹⁾ ġāyet muğkem olup fethinde 'usret çekilmekle ol al'anuñ teşirinüñ te'ħiri ⁽¹⁰⁾ mizāc-ı sultāna kesel virmekle dergāh-ı **Rabbü'l-'izzetden ġulūş-i alb** ⁽¹¹⁾ ve teveccüh-i ġāır ile du'ā idüp bu yığılacak bizi oyalandıyor. ⁽¹²⁾ Meger ki, tekurı yığa diyü lisānına cārı oldu. Ve kendüsi ⁽¹³⁾ al'a altından alkup **aradeñiz** kenarında olan yaylağa 'azımet ⁽¹⁴⁾ eyledi. Bir miĐdār yürüyüp istirahat için bir dırağt-ı 'ālīnūñ ⁽¹⁵⁾ sāyesinde atından inüp diñlenüp muşāħibleri söyleşürken: ⁽¹⁶⁾ "Birbiri ardınca muştucular gelüp seyr-i sa'adet ile gitdükleri gibi ⁽¹⁷⁾ sebep-i zāhirisi yoğıken añsuzdan āl'a yığıldı." didiler. Meger ki, ⁽¹⁸⁾ **ġüdāvendigār**'uñ tır-i du'ası hedef-i icābete arın olup muĐāşarada ⁽¹⁹⁾ alıonılan ġuzāt niĐe eylesün diyü müşāvere ider iken al'anuñ ⁽²⁰⁾ divarı düşüp gedük açıldığda, yürüyüş idüp feth eylemişler. ⁽²¹⁾ **Sultān ġāzı** bu ġaberden ziyāde mesrūr olup şükr eyledi. ⁽²²⁾ Ve bu aĐacunuñ nāmı devletlü avaĐ olsun diyü buyurdı. ġālā ⁽²³⁾ ol mağall ziyāret-ġāħdur dirler.

Sultān, fi'l-hāl **Şāhin Paşa**'yı ⁽²⁴⁾ şālup i bī-nihāye altun ve gümüş evānisi ve nuḳūd şikār idüp ⁽²⁵⁾ ve re'āyāsını yerlerinde ibkā' idüp mübālağa-ı emvāl-i ḡanā'im ile [68a] ⁽¹⁾ pād-şāha gelüp ḥāk-i pāyine nişār eyledi. Rāvi ider ol ḡal'ada ⁽²⁾ alāt-ı nuḳre ve zehab vāfir olmaḡla leşkerden birinüñ eline bir altun ⁽³⁾ tās girdi. İster zehübüñ mefhūmınca külāhı içine koyup kelle-püş ⁽⁴⁾ yerine başına giydi. Ve yolu uğrayup pād-şāhuñ öñinden ⁽⁵⁾ geçer iken pād-şāh "Mu'tāda muḡālif külaha nigāh idecek bu ne külahdur?" ⁽⁶⁾ diyü şordı. Ol-daḡı tāsını āşikār idüp: "Ġanā'imden elime ⁽⁷⁾ girdi. Elimden alalar diyü ḡavf idüp bu tārīk ile pinhān itmişidim. ⁽⁸⁾ Fermān senüñdür." diyüp tāsı başından çıkardı. Pād-şāha şürdi. ⁽⁹⁾ Hoş gelüp tāsı mezbūra baḡışladı ve kemāl-i inbisāt ile a'yān-ı ⁽¹⁰⁾ devletine ḡiṭāb idüp: "Kāşki ekşer ḡullarımızuñ ve ḡidmet-kārlarumuñ ⁽¹¹⁾ külahları böyle olaydı." buyurdu. Erkān-ı devlet daḡı: "Sa'ādetlü ⁽¹²⁾ **Ḥüdāvendigār**'uñ emri olursa aḡ kiçe külah ki, ḡāşş ḡullarıñuz ⁽¹³⁾ giyerler. Eṭrāfını zer-düzī işledüp müzeyyen eylesünler. Hemān buña ⁽¹⁴⁾ müşābih olurdu." didiler. Pād-şāh daḡı emr eyledi. Herkes külāhı ⁽¹⁵⁾ eṭrāfını zer-düzī işledüp, nāmını üsküf ḡodılar. Vaz'-ı ⁽¹⁶⁾ üsküf **Süleymān Paşa-yı Ġāzī**nüñ iḡtirā'ı olduḡı muḡaddemā beyān ⁽¹⁷⁾ olunmuşıdı. Lakin ol zamānda hemān pād-şāh ve ḡavāşş-ı pād-şāha ⁽¹⁸⁾ maḡşuş imiş. Bu def'a yeñiçeriler ve ḡapucılar ve ekābir ḡulları 'umūmen ⁽¹⁹⁾ üsküf giymeye fermān olunup iştihār bulmuşdur diyü mervīdür. "el-'uhdetü ⁽²⁰⁾ 'ale'r-rāvi" pād-şāh ḡānim ve sālīm ol sene **Edrene**'de ḡışladı.

⁽²¹⁾ FETH-İ BÜLDĀN Bİ-EMR-İ SULTĀNĪ

⁽²²⁾ Sābıḡa ḡāzī-'asker olup, ba'dehū vezīr-a'zam olan **Ḥayreddīn Paşa** ki, ⁽²³⁾ **Mevlānā Çandarlı Kara Ḥalil**'dür. Vezīr olıcaḡ **Ḥayreddīn Paşa** diyü mülakḡab ⁽²⁴⁾ olmuşıdı. **Rūm** ilinüñ cānib-i ḡarbīsinden sāhil-i deryāya ḡarīb ⁽²⁵⁾ **Borlı** ve **İskete** ve **Marulya** ḡilā'ını feth ve teshīr içün ser-dār [68b] ⁽¹⁾ idüp **Evrenos Beg Ġāzī**'yi sipeh-ḡārlıḡ tārīḡi ile bile ḡoşdılar. Yedi yüz ⁽²⁾ yetmiş beş senesinde, **Ḥayreddīn Paşa Gümülcine**'de tevaḡḡuf idüp **Evrenos Beg** ⁽³⁾ sā'ir

ümerā ile **Borlı** ve **İskete**'yi teşhīr idüp **Marulya**'ya vardılar. **Marulya** ⁽⁴⁾ nām 'avrat ol
 çal'anuñ hākimesi idi. **Siroz** hākimi ile qarābeti olup ⁽⁵⁾ aña istinād itmegın ibtidā'ī hālide
 inkıyād itmedi. İmdād olınmamağla ⁽⁶⁾ şulhe rāğıb olup teslīm-i hişār eyledi. Ol hişār hāliyā
 'avrat ⁽⁷⁾ hişārı diyü iştiħār bulmuşdur. **Hayreddīn Paşa** nuķūd-ı bī-şümār ve ğılmān ⁽⁸⁾ ve
 cevārī-i perī-ruhsār ile **Sultān-ı** kām-kār dergāhına yüz sürdi. ⁽⁹⁾ ve sene-yi mezbūrede henüz
Hayreddīn Paşa mürāca'at itmemişken **Sultān** ⁽¹⁰⁾ **Delü Balābān** nām dil-āveri **Siroz** hişārını
 muhāşaraya göndermişler idi. ⁽¹¹⁾ Egerçi **Siroz** hākiminüñ **Marulya**'ya imdād itmedüğine 'illet
 oldı. ⁽¹²⁾ Ammā **Hayreddīn** 'avdetinden soñra **Delü Balābān**'a 'asker ile imdād lazım olmağın
⁽¹³⁾ **Lala Şāhin Paşa**'yı imdād için **Siroz**'a gönderdiler. **Şāhin Paşa** ⁽¹⁴⁾ muķaddemā **Qavalaya**
 havāle olup ve hīle-i evlāda feth idüp anda ⁽¹⁵⁾ olan gümüş ma'denlerini zabt eyledi. Andan
Drama'ya varup anı-dağı ⁽¹⁶⁾ musahħar itdi. Andan **Zihne** çal'asına varup feth 'alemini diküp
⁽¹⁷⁾ **Siroz** çal'asına dağı şulh tarīķile mālīk oldılar. Ba'dehū **Qara Ferye** ⁽¹⁸⁾ çal'asını emān ile
 feth idüp yedi yüz altmış altı senesinde emvāl-i ⁽¹⁹⁾ ğanā'im ile dergāh-ı **Hüdāvendigār**
Ġāzī'ye 'azīmet itdüğın **Sultān Ġāzī** ⁽²⁰⁾ dest-i du'ā u niyāzı dergāh-ı bī-niyāza ref idüp
 şükürler eyledi ⁽²¹⁾ ve **Burusa** tahtını teşrīf itdi.

⁽²²⁾ 'AZM-İ SULTĀN BE-FETH-İ KİŞVER-İ SERF

⁽²³⁾ Küffār-ı **Serf** bilād-ı **İslām**'a mazarrat işāline maķdūrların şarf itdükleri ⁽²⁴⁾ ma'rüz
 olduķda, **Ġāzī Hüdāvendigār** leşker-i bī-şümār ihzār idüp ⁽²⁵⁾ ferzend-i ercümendleri **Sultān**
Yıldırım Bāyezīd Hān'ı cā-nişīn idüp ve [Hāşiye: **Timurtaş Beg**'i yanında alıķoyup] [69a] ⁽¹⁾
 yedi yüz yetmiş yedi senesi bahārında **Gelibolı**'dan geçüp **Serf** diyārına ⁽²⁾ 'āzim ve hākimi
 olan **Lās** oğlanınuñ istisāline cāzim oldılar. "Hākim-i ⁽³⁾ **Serf** haber-dār olıcaķ zu'm-ı
 fāsıdlarınca tağlara taħaşşun idelüm. Memleketi ⁽⁴⁾ boş kıoya, **Türkler** niķe zamān harābe
 memleketde ser-gerdān olsunlar. Kış ⁽⁵⁾ olduķda tıramazlar. Her biri mekanlarına
 gitdüklerinde ardıların alalum." diyü ⁽⁶⁾ tedbīr idüp cümle re'āyāsı ile ve leşkeri ile şa'b

tağlara firār ⁽⁷⁾ eylediler. Fi'l-hakīka, leşker-i **İslām** dört ay miqdārı harābe memleketlerde ⁽⁸⁾ tek ü pū ve cüst u cū eylediler. Şenlik bulamayup küllī iztırāb ⁽⁹⁾ çekdiler. Āhirü'l-emr, **Sultān Ğāzī** vüzerā ve ümerāsiyla müşāvere ⁽¹⁰⁾ idüp **Semendire** kırbunda vāķi' **Niş** nām kal'ayı muhāşara eylediler. ⁽¹¹⁾ muhārebāt-ı 'azīme vuķū'uyla iki țarafdan çok ādem telef oldı. Āhir ⁽¹²⁾ yağmadur diyü nidā olınmağla “*bī 'ināyetillah*” fetħ olunup guzāt-ı **İslām** ⁽¹³⁾ țoyum oldılar. **Sultān** dahı girān-bahā bī-hādd u ihşā emti'a ile ⁽¹⁴⁾ cevārī ve ğılmān hāşıl oldı. Hınța ve şa'irūñ vefret ve keşreti ⁽¹⁵⁾ sipāh u mevāşinūñ sebeb-i ma'āşı oldı. Fetħ-i vilāyet-i **Nişūñ** ⁽¹⁶⁾ haberi **Lāsoğlunı** bī-ārām ve pür-teşvīş idüp ber-vech-i pīşin ⁽¹⁷⁾ üç yıllık harāc gönderüp ve her yıl elli vakye gümüş irsālını ⁽¹⁸⁾ kabul ve iltizām eyledi. Ve ümerā ve erkān-ı devletine pīş-keşler getürdüp ⁽¹⁹⁾ sā'ir kefere gibi harāc-güzār olmağı istid'a' eyledükde, müdde'āsını kabul buyurdılar. ⁽²⁰⁾ Ve **Niş** hişārı levāzımı tedā'rik olındıktan-şoñra **Burusa**'ya ⁽²¹⁾ teveccüh buyurılıp ol şitāda **Burusa**'da iķāmet olındı.

⁽²²⁾ TESHİR-İ DİYAR-I ŞOŞMĀNUS

⁽²³⁾ Hicret-i nebeviyye-i 'aleyh-i efzālū't-tahiyyenūñ yedi yüz yetmiş toķuzuncı ⁽²⁴⁾ senesinde **Sultān Ğāzī** tekrar **Burusa**'dan hareket buyurup ⁽²⁵⁾ ve **Yıldırım Bāyezīd Hān**'ı girü **Burusa**'da kaim-i maķām eyledi. [69b] ⁽¹⁾ **Yıldırım Hān**'ı veliyyü'l-'ahd idüp ğāyet müctebā olmağla nām-ı 'ālemdede şöhet ⁽²⁾ bulsun diyü dāimā kaim-i maķām iderdi. Ve **Sultān Ğāzī** mülük-i ⁽³⁾ 'izām-ı küffār-ı leyyām'dan **Niğbolı** ve **Silisre** hākimi olan **Şoşmanos** ⁽⁴⁾ nām kāfirūñ memleketine ğazā niyyeti ile **Gelibolı** ma'berinden 'ubūr eyledi. ⁽⁵⁾ Mezķūr **Şoşmanos** sultānuñ üzerine geleceğini işitdüğü gibi ⁽⁶⁾ a'yān-ı memleketi bir cem' idüp müşāvere eyledi. Cümlesi **Lās** ⁽⁷⁾ oğlı eyledüğü gibi cizye virmege rāzı olup ber-vech-i pīşin ⁽⁸⁾ üç yıllık

h r clarn g nder p ‘arz-ı ‘ub diyyet eyled kde, her seferde ⁽⁹⁾ c mle ‘askeri ile h zır ve m heyy  olup h dmetinde bulunmak Őartıyla k bul ⁽¹⁰⁾ id p memleket ve h k meti mu arrer id p ellerine ‘ahid-n me-i h m y n ⁽¹¹⁾ ihs n eyledi. Ve ol kış ma r se-i **Edrene**’de kışlayup ⁽¹²⁾ **R m** ilin n niz m ve intiz mı ta ayy d buyurdılar.

Evvel  ⁽¹³⁾ **R m** ilin n n m-d r-ı  mer sından **Timurtaş Beg**’e istikl l ⁽¹⁴⁾ * zere **R m** ili beglerbegini ihs n eylediler. Mezb r **Timurtaş** ⁽¹⁵⁾ bir ‘ kıl ve k r-g z r ve ‘asker tertibinde haber-d r-ı sipah-s l r olma la ⁽¹⁶⁾ tevfir ve teksir-i ‘askere m te‘allik ba‘zı ted rikleri ⁽¹⁷⁾ oldu. C mleden biri **Voynu ** t yifesi anu n ihtir ’ıdur. Zir  anlar mu addem  ⁽¹⁸⁾ k ff r h k meti zam nında ‘asker-i t ’ifesinden idiler. Ra’iyyel k ⁽¹⁹⁾ zilleti anlara g yet g c gelmişidi. Gir  bu t r kle **Voynu ** olup ⁽²⁰⁾ ‘asker h dd mı olma la s ’ir ehl-i zimmetden m mt z oldılar. Ol ⁽²¹⁾ ecilden m tesell  olup anlar-da ı k ll  ‘asker oldılar. Seferlerde ve haŐda ⁽²²⁾ iŐabl-ı ‘ mireye h dmet iderler ve bu t ’ifeye baŐtinalar ⁽²³⁾ ta’y n olunup ya’n  birer çiftlik yer viril p zir ’at itd kleri ⁽²⁴⁾ h b b tu n ‘ Őrinden ve s ’ir tek lif-i ‘ rfiyyeden mu‘af ve m sellem ⁽²⁵⁾ oldılar. Ol mu‘ fiyyet anlara ‘ul fe bedeli virilmiŐdir.

Ve m Ő r n ileyh [70a] ⁽¹⁾ **Timurtaş Paşa**’nu n bir tedbiri da ı sip hi o lanları t ’ifesin n ⁽²⁾ zuh rıdur. B ’iş bu olmışıdı ki: M c hid n-ı leşker-i **İsl m** u r-ı ⁽³⁾ h m y nda Şehid olup vey h d gayrı vechle fevt olduklarında ⁽⁴⁾ iriŐmiŐ yarar ve  f k o ulları  alup anlar-da ı babaları mertebesine ⁽⁵⁾ varmak vey  da ı ziy de mer tibe iriŐmek ihtimali olma la ma r m ⁽⁶⁾ olm larını rev  g rmey p **Sult n G zi** H zretlerine ‘arz eyley p ⁽⁷⁾ sip hi o lanı b l g n anlardan id p alaylarda ve cenklerde ⁽⁸⁾ sanca -ı h m y na yakın yerde ma am ta’y n eylediler ve **Timurtaş** ⁽⁹⁾ **Paşa**’dan bu na m nend ni e k n n-ı metin ve kav ’id-i saltanat- y n ⁽¹⁰⁾ men uld r. “*Ra metu’llahi Te’ la ‘aleyı ra meten v si’aten*” ve **Sult n G zi** ⁽¹¹⁾  ullarına ihs nlar id p sa’ det ve i b l ile **Burusa**’ya m teveccih ⁽¹²⁾ oldılar.

TEEHÜL-KERDEN-İ ŞEH YILDIRUM HÂN

(13) **Germiyanoğlu** ziyâde pîr olmağla bir gün oğlu **Ya'küb Beg**'i huzûrına (14) getirüp naşihatler eyledi. Cümle naşâyıñden birisi bu oldu ki: “**Âl-i 'Osmân** (15) şer'-i muṭahhara muṭi' sultânlardur. Ve koñşuluk haqqı vardır. Eger babañuñ mülki (16)saña qalsun dir iseñ ol hânedâ'na 'ubüdiyyet ve ihlâş üzere olup (17) hıdmetkârlıkların kendüñe 'izzet bil.” diyüp 'âkılane delîller getürdi. (18) **Ya'küb Beg** dañı babasına du'âlar idüp “*El-ḥamdi lillâhi Te'âlâ*” henüz şihhatdesüz. (19) 'Âkıbet-endîşlik idüp zamân-ı hayâtıñuzda **Sultân Ğâzî**ñuñ ferzend-i (20) ercümendleri **Şeh-zâde Yıldırım Bâyezîd Hân**'a virseñüz, mâ-beynde muşâheret (21) olsa ve cihâzı için **Germiyan** ili memâlikinden ba'zısını virseñüz ğâyet (22) münâsib fehm olunur idi.” didükde, pîrñ 'aqlına mülâyim gelüp oğlına (23) taḥsîn eyledi. Ve bu huşuş için âstâne-i sultâna bir faşih ve kârdan (24) ilçi gönderdi. Resûl-i mezbûr **Hüdâvendigâr Ğâzî**'ye **Germiyanoğlu** (25) lisânından taqrîr eyledi ki: “Zamîr-i münîr-i pâd-şâh-ı 'âlem-ğire vâziḥ ve rüşendür ki, [70b] (1) benüm 'ömrüm pâyâna irişdi. “*Bi-ḥamdi li'l-lâhi Te'âlâ*” bu 'ömre gelince hânedân-ı sultâna (2) muḥabbet ve hülüş üzere oldum. Şimdi ki, soñ vaktümdür. Ricâ iderüm ki, (3) oğlum **Ya'küb**'ı hıdmetkârlığa qabul buyuralar ve hemşiresini dañı ḥarem-serây-ı (4) şeh-zâde-yi 'âlî-şân-ı **Yıldırım Bâyezîd Hâna** ulaşduralum. Ve şehir-i **Kütahiye** ve **Egrigöz** (5) ve vilâyet-i **Simav** ve **Tavşanlı** kâl'ası kızımuza cihâz olsun. Bu vuşlat (6) ve irtibâṭ vâsıtasıyla ṭarafeynün evlâd u a'qâbı mâ-beynlerinde vifâḫ ve ittifâḫ (7) muqarrer olsun.” diyü ricâ eyledi. Bâkî fermân devletlü **Hüdâvendigâr**ñdur.” didi. (8) **Sultân Ğâzî** istiḥâre ve istişâreden-soñra **Germiyanoğlu**'nuñ (9) alınmasın qabûl eyledi. Ve ilçiyeye i'zâz ve ikrâm eyleyüp müreffehü'l-bâl irsâl (10) eyledi. Ve yedi yüz seksen senesinden yedi yüz seksen üçe varunca (11) mâ-beynde vâki' olan hengâm-ı sürûr-encâmde **Sultân Yıldırım Hân**ñ (12) te'ehhüli meşâlihine muqayyed olup şehir-i cennet-âsâ **Bursa**'da düğün tedârikinde (13) muqaddimâtına şürû' olındı.

MİN E'ĀZİMİ'L-'ARĀYİS

(14) **Sultān Murād Hān Ğāzī** düğüne da'vet için eṭrāfda olan (15) selāṭīn ve hükkāma ilçiler gönderüp karīb mülükı gerek muvāfık ve gerek münāfık (16) **Aydın** ili ve **Menteşe** ili ve **Kaṣtamonu**'ya ve **Karaman** hākimleri gibi ve uzaqda olup (17) dostluq eyledükleri mülük-i 'izām ki, **Mıṣr** ve **Şām** hākimleri idi, mu'tād üzere (18) düğüne oqıdılar. Ve zamān-ı cem'iyet faşl-ı bahārda her dem bahār olan **Burusa**-yı (19) behişt- āsāda olacağın i'lām eylediler. Ol bahār-ı huçeste-i āşārda (20) **Burusa** şahrāsında bir müferriḥ cāy-gāhda bār-gāh-ı pād-şāh-ı 'ālī-cāh (21) qurılıp ve eṭrāf-ı mülükdan gelen ilçilere daḥı münāsib ḥar-gāhlar (22) ve sāye-bānlar qurılıp ve ordū-yi hümāyūn gūnā gūn tezyīn olınup (23) ve düğün olmaq için bir mübārek ve meymūn gūn ta'yīn olınup ol rüz-ı (24) bih-rüzda cümle a'yān ve eṣrāf ve resūlān-ı mülük-ı eṭraf cem' olup (25) **Sultān Ğāzī** daḥı kuşluq vaqtinde otağ-ı hümāyūnuna çıkup sa'ādetle [71a] (1) taht-ı sa'ādet-baht üzere qarār eyledi. Sultān-ı **Mıṣr**'uñ ilçisini huḍdām-ı (2) ḥaremeyn-i şerifeyn oldukdaları için cümle ilçilere taşaddur itdürdiler. (3) Ve ri'āyet ve ta'zīmde kuşur qomadılar. Ol-daḥı getürdüğü nāmeyi virüp (4) ve hedā'ya ve pīş-keşini çekdi. Getürdüğü yarar atlar ile **İskenderiyye** ve **Mıṣr**'uñ (5) aqmişe ve emti'āsından bī-nihāye tuḥaf u tefārīk idi. Andan-şoñra sā'ir (6) mülük'uñ ilçileri daḥı pīş-keşlerin çekdiler. Ba'dehū vüzerā ve ümerā ve erkān-ı (7) devlet manşib u mertebelerine göre pīş-keşlerin çekdiler. Ol cümleden biri (8) **Evrenos Ğāzī** idi ki, bu minvāl üzere pīş-keş çekdi. Evvelā yüz nefer (9) gūlām-ı serv-ḳadd ve yüz kenīzek-i gūl-ḥad idi. Ve zıkr olan yüz gūlām memlūkuñ (10) on neferinüñ ellerinde gūmişden tabaqlar olup içlerinde **Sultān Ğāzī** (11) ism-i şerīfine ḍarb olınmış çil filori ṭolı idi. Ve on oğlanuñ ellerinde (12) çil aqçe ile memlū on sim ṭabaq var idi. Sā'ir seksen gūlāmlaruñ (13) ellerinde gūmişden maşrabalar ve ibriqler ve kāseler ve gūnā gūn gūmiş evānīyi (14) var idi. Ḥavāşş ve āvām **Evrenos Beg**'e taḥşīn ve āferin eylediler. **Sultān Ğāzī** (15) **Evrenos Beg**'uñ çekdüğü eger gūlmān u 'abīd ve eger nuḳūd u ecnās-ı bī-taḥdīddür. (16) Cümlesini **Sultān-ı**

MıŖruñ ilçisine bađıŖlayup ve **Sultān-ı MıŖrdan** gelen ⁽¹⁷⁾ esbān-ı tāzīyi **Evrenos Ėāzī**'ye ihsān eyledi. Ve sā'ir mülük ⁽¹⁸⁾ ve ümerādan gelen saçıyı 'ulemā ve meŖāyih ü fuķarāya kısmet idüp kendüsi ⁽¹⁹⁾ içün bir fül-i aħmer ve bir re'is at alıķomadı ve ilçilere tamām ziyāfetden-Ŗoñra ⁽²⁰⁾ in'ām ve ihsānla icāzet virdi ve gelin almağa ādem gönderdi.

⁽²¹⁾ Ve minhā: ⁽²²⁾ Duħter-i pākize-i gevheri getürmek içün **Burusa** ķāđīsı olan **Hāce** ⁽²³⁾ **Efendi**'yi ki, Ėāđī-zāde-yi Rümī ceddidür. Hātunı ile ve emr-i 'ilm olan ⁽²⁴⁾ **Aķsunğur Ađa**'yı ve sā'ir a'yān-ı devletden birķaç mu'temed-i 'aliyye kimesneleri ⁽²⁵⁾ hātunları ile ta'yīn idüp ve bi'l-cümle biñ nefere ķarīb ādem ta'yīn eyledi. [71b] ⁽¹⁾ Ve **Timur Hān Ėavuş**'ı ve Ŗeh-zādenüñ dāyesi muħadderātdan birķaç hātun-ı ⁽²⁾ muħteremeyi bile getürdiler. Āzīn-i cānib-i **Germiyānođlı** dağı **Kütahiyye** ⁽³⁾ Ŗehrinde bir müferriħ ve dil-güŖā maħalalde düğün yeri ta'yīn idüp velīme ⁽⁴⁾ tedā'rikinde oldı. **Sultān Ėāzī** tarafından gelin almağa gelenler **Kütahiyye**'ye ⁽⁵⁾ bir ķonak yaķın geldüklerinde havāŖşından olanları ve 'āmmeten ekābir ve a'yān-ı ⁽⁶⁾ memleketin istikbāle gönderdi. Ta'zīm ile ķondurup 'azīm ri'āyetler eylediler. ⁽⁷⁾ Birķaç gün ziyāfetden-Ŗoñra bir mübārek günde düğün idüp nikāh olmak ⁽⁸⁾ içün bir vaķt-ı sa'd ihtiyār olunup ol gün **Sultān** tarafından gelenlerüñ ⁽⁹⁾ girü ve vazīfe-i mertebelerine göre hil'atler giydirilüp ri'āyetler olunup 'azīm ⁽¹⁰⁾ Ŗoy oldı. Ve ol duħter-i nik aħtere nikāh olındı. Ve **Germiyanoğlı** ⁽¹¹⁾ kendü tarafından **PaŖacıķ** nām mu'temedīni hātunı ile ta'yīn eyledi. Zīrā ⁽¹²⁾ kıızı küçükden berü **PaŖacıđuñ** menkūhası terbiyet iderdi. Ol 'arūsı ⁽¹³⁾ **Burusa** ķāđīsı **Mevlānā**'yı müŖārün ileyh maħzarında muħadderāt-ı mezbüreye [...] nuķūd-ı i'āne ⁽¹⁴⁾ teslīm-i Ŗer'ī eylediler. Ve ĖāŖni-gīr baŖı mezbür **PaŖacıķ Ađa**'nuñ hātunını yenge ⁽¹⁵⁾ idüp bu vechle āstān-ı sultāna revāne oldılar. Ve 'ahdleri üzere ⁽¹⁶⁾ **Kütahiyye** ve **Simav** ve **Egrigöz** ve **ŤavŖanlı**'yı cihāz Ŗarīķi ile virüp ⁽¹⁷⁾ ķal'alaruñ miftāħların **Aķsunğur Ađa**'ya teslīm eylediler. Žabtı içün ādemler ⁽¹⁸⁾ gönderüp duħter-i sa'd aħteri 'izzet ve ikrām ile maħrüse-i **Burusa**'ya

getürüp ⁽¹⁹⁾ harem-serāy-ı şehzāde-yi ‘ālī-miḳdāra teslīm eylediler. Ol maḥbūbe-i bī-maḥtūbe ile ⁽²⁰⁾ **Şeh-zāde** izdivāç ve şīr ü şeker gibi imtizāc eylediler.

⁽²¹⁾ ZĪKR-İ DĀMĀDĪ-YĪ İBN-İ KARAMAN

⁽²²⁾ **Sultān Murād Ğāzī** şādīḳü’l-ḳalb olmağla herkesi şādīḳ zann iderdi. ⁽²³⁾ **Ḳaramanoğlı ‘Ali Beg**’den daḥı şadāḳat ve ihlāş üzere olup dīn ⁽²⁴⁾ ve devlete ḥidmet-kār olmaḳ ümīd iderdi. Ol ecilden **Sultān Yıldırım Bāyezīd**’ün ⁽²⁵⁾ şād-mān ve sürürü eşnāsında harem-serayında olan kızlarından bir duḡter-i [72a] ⁽¹⁾ pākize-i gevheri mezkūr **‘Ali Beg**’e nāmzed eyledi. Lakin bed-aşl olmağla ümīd ⁽²⁾ olunduğı üzere vefā-dār olmayup ba’dehū evzā’-ı nā-hem-vārı oldı. ⁽³⁾ Şoñ üçü cezā’sın buldı. Nitekim beyān olınacaḳdur.

⁽⁴⁾ İBTİYĀ’-I ŞAH ĞĀZĪ-YĪ BA’ZĪ BÜLDĀN-İ ḤAMĪD

⁽⁵⁾ Hicret-i nebeviyye ‘aleyh-i efzālū’t-tahiyyenüñ yedi yüz seksen üçüncü senesinde ⁽⁶⁾ **Sultān Murād Ğāzī** düğüne gelen ilçilere icāzet virdükde, ⁽⁷⁾ **Ḥamid-ili** ḥākimi olan **Ḥüseyn Beg**’ün ilçisine ḥīn-i vedā’da didi ki: ⁽⁸⁾ “Birāderüm **Ḥüseyn Beg**’e söyleyesün ki, muḥabbet ve dostlığa binā’en andan ⁽⁹⁾ bir iltimāsım vardur, çünki hemīşe ḥākim-i **Ḳaraman** olan **‘Ali Beg**’ün ⁽¹⁰⁾ evzā’-ı nā-pesendīdesinden ḥātırımız rencīde olur. Memleket-i **Ḳaraman** ⁽¹¹⁾ civārında **Ḥamid-ili** vilāyetinden bir iki ḳal’a ve ḥişārı birāderüm ⁽¹²⁾ bey’ ü şirā-yı şer’ī ile baña şatun, tā ki, ba’zı leşkerimiz anda şākin ⁽¹³⁾ olmağla memleketimizün eṭrāf ve ḥudūdı muḥāfaẓa olunup maşūn ⁽¹⁴⁾ ola.” didi. İlçi bu ḥaberi **Ḥüseyn Beg**’e iblāğ eyledükde, ol-daḥı ⁽¹⁵⁾ **Ḳaramanoğlı**’nuñ ādemlerinüñ ta’arruzından rencīde-ḥātır olmağla **Sultān**’un ⁽¹⁶⁾ bu iltimāsımı ḳabül eyledi. Bu eşnāda **Ḥüdāvendigār Ğāzī, Kütahiyye** ⁽¹⁷⁾ diyārımı teferrüc için müteveccih olmışıdı. **Kütahiyye Ḥamid** vilāyetinüñ ⁽¹⁸⁾ civārında olmağla, mezkūr **Ḥüseyn** kendü

memleketi teşhîri kaçına gelmişdür, diyü ⁽¹⁹⁾ vehme düşüp fi'l-hâl izhâr-ı 'ubūdiyyet için âdemini irsâl ⁽²⁰⁾ idüp birkaç kal'alaruñ fūrūhtına rızâ' virdi. **Sultân** dahı ⁽²¹⁾ **Begşehir**'i ve **Seydişehir**'i ve **Yalvaç** ve **Karaağaç** ve **Isparta** ⁽²²⁾ kal'aların mübāya'a-yı şer'iyeye ile tâlib ve rāğıb oldı. **Hüseyn Beg** ⁽²³⁾ dahı va'desinden 'udül idemeyüp hâh ve nâ-hâh bilād-ı ⁽²⁴⁾ mezbüreyi mübāya'a-yı şer'iyeye ile **Sultānuñ** vekiline şatup ⁽²⁵⁾ sicil ve hüccet itdürdiler. Ol memâlik dahı memâlik-i sultāna manzûm olup [72b] ⁽¹⁾ sa'adet ve iqbâl ile dāru's-salṭanaları olan maḥrûse-i **Burusaya** ⁽²⁾ 'avdet buyurdılar.

FETH-İ PİRLEPE VE MANASTIR VE HARĀC-GÜZĀRĪ-İ ĀHĀLĪ-İ ÜŞTÛP VE KARLI VE NEHB-İ ETRĀF-I SELĀNĪK

⁽³⁾ **Sultân Ğāzī** mu'tādı üzere cihād dā'iyesin idüp 'asker ile ⁽⁴⁾ **Rûm** ili beglerbegi **Timurtaş Paşa**'yı yedi yüz seksen dördüncü ⁽⁵⁾ senede **Pirlepe** ve **Manastir** fethine irsâl eyledi. Ol-dahı **Pirlepe**'yi ⁽⁶⁾ şulḥ ile ve **Manastir** kal'asın ḍarb-ı şimşîr ile teşhîr idüp andan-şoñra ⁽⁷⁾ vilāyet-i **İştîp** ve **Karlı** üzerine varup ehālisi harāc-güzār oldılar. ⁽⁸⁾ Ba'dehü **Selānîk** üzerine mütevvcih olup, lakin tedā'rik-i külliye ile ⁽⁹⁾ dūr ve dırāz teḍābire muḥtāc olmağın kalkup eṭrāfında olan ⁽¹⁰⁾ kaçabāt ve kara ehālisinüñ mutāba'āt idenlerine ri'āyet idüp 'inād ⁽¹¹⁾ üzere olanları nehb ve ğāret eyledi. **Timurtaş Paşa**'nuñ şecā'at ⁽¹²⁾ ve şehāmeti nāmı diyār-ı küffārda iştiḥār buldı. Ve ḥāşıl olan ğanā'imi ⁽¹³⁾ feth-nāme ile **Sultân-ı İslāma** gönderdi.

⁽¹⁴⁾ ZĪKR-İ TESHĪR-İ BA'ZĪ KİLĀ' VE HİŞĀR-I BOSNA

⁽¹⁵⁾ **Hüdāvendigār Ğāzī**, yedi yüz seksen beş senesinde **Rûm** ili ⁽¹⁶⁾ cānibini teşrîf idüp **Timurtaş Paşa**'yı ser-dār eyledi. Ve **Rûm** ili ⁽¹⁷⁾ 'askeri ile varup vilāyet-i **Arnavut** ve **Bosna**'yı

teshîr itmege me'mûr ⁽¹⁸⁾ eyledi. Zîrâ **Sultân Gâzî Edrene**'de a'yân-ı devletün ehl-i vuķūfları ile ⁽¹⁹⁾ müşāvere eyledükde: "Bu eṭrāfda **Arnavud** ve **Bosna**'nuñ ḥākimleri itā'at ⁽²⁰⁾ üzere degillerdür. Bi'z-zāt üzerlerine varılmaķ lāzımdur. Lākin sâ'ir memālik-i küffār ⁽²¹⁾ gibi duḥūli āsān degıldür. Sa'ādetle **Bosna** taḥtūnuzda mümkin olup ⁽²²⁾ eski ḥāşş kullarıñuzdan defa'ātle şedā'id-i dünyāda azmüde olan bir bendeñüzi ⁽²³⁾ gönderün muḳaddem dār u diyārların ḥarāb ve yebāb eylesünler. Ümıddür ki, ⁽²⁴⁾ giderek fetḥ-i bilād daḥı müyesser ola." dimişler idi. Lā-cerem, **Timurtaş Paşa** daḥı ⁽²⁵⁾ ber-mücib-i emr-i 'ālî **Arnavut** memleketlerine müteveccih olup eṭrāf-ı vilāyete [73a] ⁽¹⁾ aḳıncılar şālup nehb ve gāret itdürdi. Kendüsi daḥı ba'zı ḳal'alaruñ ⁽²⁾ fetḥ ve teshîri tedbîrinde oldı. Her çend ol memleketün fetḥinde 'usret ⁽³⁾ ve ta'ab muḳarrer idi. Lākin kuvvet-i ṭālî' **Pād-şāh-ı İslām** ve 'ināyet-i melik-i 'allām ile ⁽⁴⁾ çok ḳılā' ve ḥişār musahḥar-ı ehl-i **İslām** oldı. Ve civārı ğılmān-ı ⁽⁵⁾ 'adımü'l-mişālden bî-nihāye esîrler çıkarılıp ve ğanā'imden ḥums-ı sultān ⁽⁶⁾ iḥrāc olındı. Ve ol memleketün ekşer ḥükkāmına ḥarāc tarḥ idüp ⁽⁷⁾ ğānimîn ve sālīmîn ḥidmet-i sultāna mürāca'at eylediler. Ve niçe ḳal'alar miftāḥını ⁽⁸⁾ sâ'ir māl-ı ğanā'im ile **Sultāna** teslîm eyledi. Ve ol ḳış **Edrene**'de **Sultānuñ** ⁽⁹⁾ ḥidmetinde olup ol bahārda ğazāya ḥāzır ve āmāde oldı.

⁽¹⁰⁾ ZİKR-İ TESHİİR-İ BOSNA VE HERSEK

⁽¹¹⁾ **Sultān Murād Hān Gâzî, Edrene**'de iken yedi yüz seksen altı ⁽¹²⁾ bahārında vilāyet-i **Bosna** ve memleket-i **Hersek** fetḥi içün girü **Timurtaş Beg'i** ⁽¹³⁾ ser-dār idüp ḥāşş kullarından beş biñ 'asker ta'yîn idüp ⁽¹⁴⁾ ve **Rüm** ili ve **Anaṭolı** 'askerin bi'l-küllıye bile me'mûr eyledi. Ol-daḥı ⁽¹⁵⁾ ber-mücib-i emr-i 'ālî muḳaddem vilāyet-i **Bosnayı**, ba'dehü diyār-ı **Herseki** nehb ⁽¹⁶⁾ ve gāret idüp ve ba'zı yol üzerinde olan ḳal'aları muḥāşara ⁽¹⁷⁾ idüp ḥayṭa-i teshîre getürdiler. Ve bî-nihāye ğanā'im ele getürüp ⁽¹⁸⁾ vāfir-ğulām ve kenîzekler esîr eylediler. Ve ol diyāruñ ḥüsn-i şüret ve ḥişāl-i ⁽¹⁹⁾ pesendide ile mevşūf ḳavmi olmağla ğüzîdelerin emvāl-i

ġanā'im ile ⁽²⁰⁾ ġidmet-i sulţāna getürüp mahrüse-i **Edrenede** pāye-i serīr-i a'lāya ⁽²¹⁾ yüz sürdiler. Ve ġükkām-ı **Bosna** ve **Hersek** daġı 'ākıbet-endişlik idüp ⁽²²⁾ āstān-ı sulţāna ādem gönderüp her sene ġarāc virmege rāzī ⁽²³⁾ oldılar. Memālik-i mezbüre daġı sā'ir memālik-i pād-şāġiye mülġak oldu.

⁽²⁴⁾ 'UġŪĶ-I ŞġġH-ZġDE-İ SAVCI BEġ

⁽²⁵⁾ **ġüdāvendigār ġāzī** tevzī'-i bilād için mu'tādı üzere **RŪm** iline [73b] ⁽¹⁾ geġdükde, büyük oġlı **Yıldırım Bāyezīd**'i **Germiyan** ili memleketinden **KŪtahiyye**'de, ⁽²⁾ ve ortanca oġlı **Ya'ġŪb ġelebi**'yi **Ķarasi** ili muġāfazasında alıġoyup, ⁽³⁾ küçük oġlı **Savcı Beg**'i **Burusa** ġıfz ve ġarāseti için ta'yīn idüp ⁽⁴⁾ leşkerden ba'zıların yanında alıġomışdı. **Sulţān ġāzī RŪm** ilinde ⁽⁵⁾ ziyādece meġş itmekle mezkŪr **Savcı Beg** 'aġl ve idrākten bī-naşīb ⁽⁶⁾ olmaġla ve ba'zı müfsidlerŭn sözlerine uyup fitne-engīz bed-endişlik ⁽⁷⁾ šarīġine sālİK oldu. İstİġlāl da'vāsın idüp yedi yüz ⁽⁸⁾ seksen yedi senesi şŪhŪrİnuñ birinde, bir ġŪn ġānŪn-ı cŪlŪs-ı selāġīn ⁽⁹⁾ üzere, **Burusa**'da taġt-ı salţanata cŪlŪs eyledi. Ve ba'zı müfsidler ⁽¹⁰⁾ bī'at idüp minberde kendŪ nāmına ġuġbe oġutdı. ⁽¹¹⁾ Ve sulţānuñ ġazīnelerin aġup, māl-ı beytŪ'l-mālı bir bŪlŪk eşİrrāya ⁽¹²⁾ tevzī' idüp yanına vāfir eşġıyā cem' eyledi. Ve re'āyāya ⁽¹³⁾ envā'-ı zulm ve ta'addī itdŪrŪp, kŪstāġlıġlar idüp, babasına ⁽¹⁴⁾ 'āġġ ve 'āşī oldu. **Sulţān ġāzī** oġlınuñ 'uġŪġını istimā' ⁽¹⁵⁾ itdŪkde, ol müfside-i 'uzmānuñ def'i için **Anatolı** yaġasına ⁽¹⁶⁾ mŪrŪr eyledi. Ammā tecāhŪlŪ'l-'ārif ġā'idesi üzere oġlı ⁽¹⁷⁾ **Savcı Beg**'e ġŪkm-i şerīf gönderŪp: “Azīm-şİkāra niyyet itmişŪzdŪr. ⁽¹⁸⁾ Siz daġı **Burusa**'dan ġalġup istİġbāl šarīġiyle **Biga**'ya ⁽¹⁹⁾ gelesŪn. Ol şayd-ı şİkārda bizŪmle bile olāsun” diyŪ emr eyledi. ⁽²⁰⁾ **Savcı Beg Sulţānuñ** ġŪkmİne İġā'āt itmeyŪp kendŪye tābi' ⁽²¹⁾ olanları birİkdŪrŪp **Sulţān ġāzī** ile muġābele ve muġātele ⁽²²⁾ itmegİ muġarrer eyledi. Ve ġünden ġüne šŪġyānını arturdı.

Sultān ⁽²³⁾ **Ġāzī** def-i fiten için **Bursa**'ya 'azīmet idüp **Kefe** ⁽²⁴⁾ şahrāsına dāhıl oldukda, **Savcı Beg** dahı **Nilüfer Şuyı** ⁽²⁵⁾ kenarına gelüp babasınun karşısında cenk ve harb için [74a] ⁽¹⁾ şaf bağladı. Lākin zerrenün āf-tāb yanında vücudı olmamağın ⁽²⁾ 'asker-i İslāmun ikdāmından aqdām-ı şebātları mütezelzil olup ⁽³⁾ 'urfetü'l-'aynda perākende ve perīşān oldılar. Ve **Savcı Beg**'i ⁽⁴⁾ giriftār idüp **Sultānun** huzūrına getürdiler. **Sultān Ġāzī** ⁽⁵⁾ fitne-engizlerun hāklarından gelüp merhamet ve şefkat-i übüvvet muḳtezāsınca ⁽⁶⁾ **Savcı Beg**'e naşihatler eyledi. Günāhına mu'terif olup 'afv-ı harem-i ⁽⁷⁾ ricāsında olursa suçını bağışlamak murād edinmişidi. Lākin **Şeh-zāde** ⁽⁸⁾ bī-edeb-āne evzā' idüp re'yinde şā'ib olmak da'vāsın ⁽⁹⁾ idüp vālid-i mācidlerine küstāh-āne kelimāt idüp 'uḳūḳ ⁽¹⁰⁾ u 'işyānını 'ayān eyledi. **Sultān Ġāzī** yine merhamet idüp ⁽¹¹⁾ ḳatlı itmedi. Ammā iki gözlerine mīl çeküp kör eyledi.

⁽¹²⁾ ZİKR-İ FETH-İ ŞOFYA

⁽¹³⁾ **Şofya** vilāyetine **Lala Şāhin** zamānında kerrāt ile aḳınlar olup ⁽¹⁴⁾ ekşer nevāhisi taşarruf-ı mücāhidīne dāhıl olup hişārına zafer ⁽¹⁵⁾ müyesser olmamışidi. Zīrā hākimî olan kāfir-i **Serf** ḫā'ifesine istizhār ⁽¹⁶⁾ ile ḳal'anun hıfz u harāşetinde daḳikā fevt itmez idi. Ġuzāt-ı İslām ise ⁽¹⁷⁾ **Şofya**'nun teshīri tedbīrinde, anūn-ıçün ki, **Şofya** mülūk-ı küffārun dernek ⁽¹⁸⁾ ve cem'iyet idecek yerleri ve bahār ve tāb-istānda letāfet-i hevā ve 'uzūbet-i mā ⁽¹⁹⁾ ve keşret ve vefret-i giyāh ve sā'ir mā-yahtāc-ı sipāhda nazīri nādir idi. ⁽²⁰⁾ 'Asker-i İslāma dahı bu maḳūle dernek yeri iḳtizā' itmişidi. Ol ecilden ⁽²¹⁾ fethi için günā gün tedbīrleri iderler idi. "Mine't-tedā'biri'l-müstaḫsene" ⁽²²⁾ Yeni Müselmānlardan bir civān-ı tevānā üstād-ı **Toğancı** olup **Filibi** hākimî olan ⁽²³⁾ **İnce Balaban** nām **Ġāzī**'ye gelüp gider iken bir gün ehl-i İslām meyānında ⁽²⁴⁾ firār ḫarīkiyle gıybet idüp **Şofya** hākiminun yanına varur. Bir müddet hıdmet ider ⁽²⁵⁾ fenn-i şikārīde māhir olmağla giderek tekurun muşāhibi olur. Tekur dahı ḡāyet [74b] ⁽¹⁾ şikār-ı dost olmağla bir mertebede ülfet ider ki, mu'temed-i 'aliyye olur.

(2) Bir gün tekur ile **Ṭogāncı**, yalñuz ikisi bir şikāruñ ardına düşerler. Bir maħalle (3) varurlar ki, tek ve tenhā, ikisinden ğayrı ādem yok. Hemān **Ṭogāncıbaşı** bundan eyü (4) şikār mı olur?” diyü ‘*ale’l-fi’lihi* tekurı emr-ħānesinden dūr eyleyüp (5) elin ve ayağın muħkem bend idüp muħayyed ve maħbūs atına bindirirüp hemān küh-sār (6) yolın ıtutup sür’atle yürüyüp “bī-‘ināyetillāh” emīn ve sālīm **Filibe**’de leşker-i **İslāma** (7) ulaşdurdı. Muħaddemā kimi mürtedd oldı dir iken yüzi aķ oldı. Ve bu ħidmet (8) sebebi ile eyü nāmı ıaldı. Ve ehl-i **İslām** meyānında mu’azzez ve mükerrrem ve aķrānı miyānında (9) mümtāz ve müsellem oldı. Ba’dehū tekur-ı mezkūrı hem-rāh idüp **Şofya** üzerine (10) müteveccih ve revāne olurlar. Ehl-i ħişār ser-dārların giriftār göricek **İnce Balabān** (11) **Ġāzī**’den emān dileyüp fetħ-i bāb itdiler.Şimdiki ħāle daħı **Şofya**, **Rüm** ili (12) beglerbeglerine maķām ta’yīn olınuş dernek maħallidür. “*‘Amme-rahā Allahu Te’ālā*”

(13) ZİKR-İ ‘İSYĀN-I ĤĀKİM-İ KARAMAN

(14)**Sultān Murād Ĥān Ġāzī Karamanoğlı ‘Ali Beg**’i dāmād idüp da’vā-yı şadāķat (15) itdüĝine i’timād itmekle yedi yüz seksen sekiz tārīħinde **Edrene**’de iķāmet (16) buyurup **Ĥayreddīn Paşa** ile **Evrenos Beg**’i **Çitroz** ve **Çayħişār** ve **Yeñişehir** (17) fetħi içün ‘asker ile gönderdiler. **Ĥayreddīn Paşa Yeñice-i Vardarda** maraź-ı (18) mevt ile vefāt itmekle oğlı olup ol evānda kāzī-‘asker olan (19) ‘**Ali Paşa**’yı babası yerine vezīr-a’zam idüp ‘asākir-i manşüreyi rabṭ içün (20) **Yeñice** cānibine gönderdiler. Bu eşnāda **Ĥamid**-ili tarafından ħaber geldi ki, (21) ħākim-i **Karaman** olan ‘**Ali Beg** ‘işyān idüp **Sultān Ġāzī**’nüñ şatun alduğı (22) **Begşehir**’i ve **Seydişehir**’i ve **Yalvaç** ve **Karaağaç** ve tevābi’i ĝāret idüp (23) Müselmānlaruñ emvālını tārāc itmekden ħālī degil imiş. Ĥātır-ı sultānī bağy-i (24) **Karamānī**’den müte’eşşir ve mütekedir olup iṭfā-i nā’ire-i fesādına ‘azīmet buyurdılar. (25) İttifāķan ol evānda **Mısr** sultānından ilçi gelüp nāmesinde **Sultān**’a [75a] (1) ziyāde ta’zīm ve tekrīm idüp elķābinde sultānü’l-mücāhidīn diyüp (2) ve maźmün-ı nāmede: “N’olaydı ben-daħı sizüñle küffār-ı ħāk-sāra ĝazā

ide idüm.”⁽³⁾ diyü izhâr-ı tahassür idüp ‘**Arabî**’ atlardan ve **Mısrî** kılıçlardan ve sâ’ir akmîşe⁽⁴⁾ ve emti’adan bî-nihâye hedâyâ getürmişidi. **Sultân Gâzî** dahı ilçinüñ⁽⁵⁾ kudûmın mu’azzez ve mükerrem idüp hüsrevânî hil’atler ile teşrîf idüp gılmân⁽⁶⁾ ve cevârî ve nuqûd ile hoşnûd idüp **Mısr** tarafına yolladukdan-şoñra İbn-i⁽⁷⁾ **Qaramanuñ** def’-i fitnesine muqayyed oldılar. **Rûm** İli beglerbegi **Timurtaş Paşa**’ya:⁽⁸⁾ “**Rûm** ili ‘askeri ile ve leşker-i **Lâsdan** iki biñ cebe-puş leşker ile gelesün.” diyü⁽⁹⁾ fermân olınmağla **Kütahiyye**’de ordû-yi hümâyûna dâhil oldılar. Ve bi’l-cümle **Sultân**⁽¹⁰⁾ şeh-zâdeleri ile ve **Rûm** ili ve **Anatolı** ‘askeri ve kapu kılı ile “*mütevekkilen ‘alellâh*”⁽¹¹⁾ **Qaraman** ser-hâddine müteveccih oldı.

Qaramanoğlı Sultânıñ hücumı haberin⁽¹²⁾ alduğda, cân başına sıçrayup itdügi evzâ’a nâdim oldı. Ammâ gayret-i⁽¹³⁾ câhiliyyeyi elden kımayup kabâ’il ve aşâ’irinüñ ser-dârlarını **Turgudlu**⁽¹⁴⁾ ve **Tatar** ve **Türkmen** ve **Haymana** ve **Bayburdlı** ve **Varsak** ve **Eski İllü** buña⁽¹⁵⁾ beñzer ‘asâkir-i hüsrân-müeşşerîni cem’ idüp: “**Âl-i ‘Osmâni** gâzaba getürdük. Diyârınıza⁽¹⁶⁾ geldiler. Muqâvemete mecâl muhâldür. Evlâ budur ki, muqâddem ilçi gönderelüm. Tenezzül⁽¹⁷⁾ ve teşeffü’ şüretin gösterelüm. Ve bu bahâne ile ‘askerlerinüñ miqdârını bilelüm.” didiydi.⁽¹⁸⁾ Ve bir ilçi gönderüp hezârân te’vîlât ve telbiyyâtle i’tizâra âğâz idüp⁽¹⁹⁾ şulh ve şalâh ricâsında oldılar.

Veziir-a’zam **‘Ali Paşa, Sultân Gâzî**’ye⁽²⁰⁾ cümle erkân-ı devlet ile ittifaq idüp **Hüdâvendigâr Gâzî**’nüñ huzûrına⁽²¹⁾ varup: “Benüm pād-şahum egerçi bende-gân dergâhından gâh gâh cürm ve günâh⁽²²⁾ şâdır olup ba’dehu, istiğfâr itmekle günâhları ‘afv olunur. Ammâ **Qaraman**-⁽²³⁾**oğlunuñ** bu maqûle kabâ’ih ü cerâ’imi kat kat olup her çend mücâzat⁽²⁴⁾ kaşd olındukça tarîk-i i’tizâra sülûk itmekle günâhı ‘afv olunup itdükleri⁽²⁵⁾ yanına qalmışdur. Defa’âtle İmân-ı gulâz ve şeddâd ile ‘ubüdiyyet ve ihlâş [75b]⁽¹⁾ için ‘ahd u peymân itmişiken girü ‘işyân itmişdür. Bu def’a dahı ‘özri⁽²⁾ maqbûl olursa yine tek turtmaz güşmâl lâzım olmuşdur.” diyü ‘arz itdükde,⁽³⁾ veziirüñ tevbîri **Hüdâvendigâr**’uñ zamîr-i münîrlerine muvâfîk vâki’ olmağla⁽⁴⁾ **Qaramanoğlı**’nuñ ilçisine bi’l-müşâfehe hitâb ve bu

 ar kile  it b ⁽⁵⁾ buyurdılar ki: “ imdiye dek  Ali Beg’e  in yet ve ri yette tak ir t ⁽⁶⁾
 olunmayup d m dımız olma la h li  ve muhli  dostumuz bil rd k. ⁽⁷⁾ M selm nlı a d  er
 vaz’ mı idi ki, biz  az da iken **İsl m** memleketine ⁽⁸⁾ nehb   g reti rev  g r p  asker-i **İsl m**
 d nd r p  az   ev bından ⁽⁹⁾ alı odı.  imden- o ra anu   ahd u peym nına ni e i’tim d
 olunur?” ⁽¹⁰⁾ did kde res l-i ** araman** olan n -d n  ulhdan me’y s olıca  ⁽¹¹⁾ k st h- ne
 kelim ta  g z ve der nında olan r zı   ik r id p: ⁽¹²⁾ “Biz m  ulh ve  al h iltim s itd gimiz
 havf ve hir sımızdan kıyas ⁽¹³⁾ olunmasun. Biz da ı cenk ve cid le h zır ve  m de
 olmu uzdur. ⁽¹⁴⁾ Hem n er sizde mid r?” diy  l f u g z f itmekle sult nu  n r-ı ⁽¹⁵⁾  az bına
 iltih b vir p il iye ic zet vir ldi. **Sult n  az ** ⁽¹⁶⁾ da ı hareket id p ** aramano lı**’nu 
  askerin n mecm ’ı olan  ehr-i ⁽¹⁷⁾ ** onya** c nibine m s ra’at olındı. ** aramano lı** da ı  ehr
 ⁽¹⁸⁾ ve hi  arına isti k m vir p ** onya**  ehrini n h ricinde dernek ⁽¹⁹⁾ eyledi. **Sult n  az ** da ı
Adlası demekle ma’r f bir  az -yı v sı’da ⁽²⁰⁾ n z l buyurup c mle  askeri  ol  ol tert b
 eyledi. Kend leri bi z-z t ⁽²¹⁾  alb-g hda- ki,  rem-g h-ı p d-  hdur- ye i eri dil- verleri ve
  azab  askeri ⁽²²⁾ ve ba’zı hav    ve mu  rreb n derg hı ile  ar r eyledi.  a   ola o lıyla
 edd d ⁽²³⁾ **Ya’ ub  elebi**’yi ** aruca Pa a** ve **Bal ban Beg** ve ** lyas Beg** ve **M stec b Beg** ⁽²⁴⁾ ve
  a’ir **Anatoli**  mer sından bir cem’ ile ta’y n buyurup  ol  olda ⁽²⁵⁾ ** eh-z de Yıldırum H n’ı**
F r z Beg ve ** a amonu Beg**’i **H cı Beg** ve le keriy n-ı [76a] ⁽¹⁾ **L s**’dan iki bi n merd-i  hen-
 p   ile mu’ayyen eyledi. **R m** ili beglerbegi ⁽²⁾ **Timurta  Pa a**’yı tev bi’i ile ve **R m** ili
  mer sından ve le ker-i h   adan ⁽³⁾ cem’-i ke ir ile  asker n ardında alı odı ki, meymene ve
 meysere ve cen heynden ⁽⁴⁾ meded isted klerinde, imd d eyleye ve tam m-ı e r f-ı le kere
 g z ve  ulak ⁽⁵⁾  uta. H kim-i ** araman** da ı hi  ara ar a vir p mu  tele i  n  aflar ⁽⁶⁾ ba latdı.
 Ve  Ali Beg  askerin n  albinde  ar r id p **Turgudlu** ve **Tatar** ⁽⁷⁾ ve **T rkmen** ve **Varsa ** ve
Baybudlu’yı b l k b l k her  abilen n serverlerle ⁽⁸⁾ meymene ve meysereye ta’y n id p
 cenge  g z eylediler. H k an budur ki, c n ⁽⁹⁾ ve dilden  alı dılar.  ki  arafdan ba lar kesil p
  anlar d k ldi.

(10) **Yıldırım Hân**'uñ muqābelesine **Varsak** ve **Tatar** t̄a' ifesi düşmişidi. Cümlesi (11) t̄ir-endāz olmağla 'asker-i **İslāmuñ** üzerine t̄ir-bārān eylediler. **Yıldırım Hân** (12) kemāl-i şecā'atinden yüzine kalkan dahı t̄utmayup berk-i lāmi' gibi (13) t̄ig-i şā'ika-i kir-dār ile 'adūnuñ ālāyına kuyuldu. Ve tevābi'ine "yere (14) komañ" diyü kaçıyup yıldırım gibi şakıdı. **Qaraman**'uñ ser-dārları **Yıldırım** (15) **Hân**'uñ galebe ve şaf-şikenliğini görüp yerlerinde qarār idemeyüp (16) yüz döndürdiler. **Timurtaş Paşa** 'Ali Beg'uñ muqābelesinde vāki' olmuşidi. (17) Ol-dahı 'Ali Beg'uñ üzerine sürdi. **Rūm** ili dil-āverlerinüñ darb ve harbine (18) t̄akāt getüremeyüp pāy-ı şebātı mütezelzil olup hişārına firār eyledi. (19) H̄in-i firārda ekşer nām-dārları giriftār olup cemi'-i emvāl ve hıyām-ı (20) **Qaramāniyān** leşker-i 'Oşmāniyāna naşīb oldı. Ve sulṭān-ı kam-kār **Hamid**-i perverd-gār (21) idüp ma'reke-i kıtālde dilirlik idenlere günā gün ihsānlar idüp (22) ekşer emvāl-i 'azīme-i gānīmeyi muqaddime-yi feth ve zafer olan **Şehzāde** (23) **Yıldırım Hân**'a virüp ve **Qaramanoğlı**'nuñ esbāb ve emvāl-inüñ ekşerisi (24) inhizāma bā'is olan **Timurtaş Paşa**'ya 'ināyet buyurdu. (25) ve manşib-ı sābıqana vezāret manşibını zamm idüp bu iki manşıbı cem' muqaddemā [76b] (1) **Timurtaş Paşa**'ya müyesser oldı. Ve bir müddet **Qonya** hişārını muhāşara ve cenk (2) ve **Qaramāniler**'uñ gözlerine 'ālemī tār u teng eylediler. Lākin nevāhi ve qurāda (3) olan re'āyāya merḥamet idüp herkes kendü kārında oldılar. (4) Hattā **Lās** 'askerinden birkaçınıñ re'āyā ve 'acezenüñ mällarına ve tavarlarına (5) ta'arruzları olduğı ma'lūm olduqda, emān ve zamān virmeyüp (6) siyāset eylediler. **Qaramanoğlı** leşkerinden āşār-ı inkisār-ı müşāhede idecek (7) eṭvār-ı nā-hem-vārından peşimān olup müteḥāyyir ve sergerdān oldı. Āhirü'l-emr (8) Şāh-ı bā-'adl ve dāduñ keremine i'timād idüp faḥrū'l-muhadderāt-ı ḥarem-i 'aliyyesi (9) olan kerīme-yi şālibiyye-yi sulṭānı şefā'ati-çün ve 'arz-ı meskenet ve darā'ati için (10) beldesinüñ 'ulemā ve meşāyihi ile dergāh-ı şāha gönderdi. Sulṭān-ı mekremed-niṣān (11) duḥterinüñ dümū'-ı cārī ve tazarru' ve zārisine merḥamet idüp 'ırq-ı übüvvet (12) ve şefkāti ḥarekete gelmekle şevher-i bed-gevherinüñ şenāyi'-i ḥarekātını ve kuşūr u zellātını (13) dāmen-i 'afv ile setre mā'il ve cerīde-yi seyyiātına raqam-ı 'ināyet

çekmege kâ'il⁽¹⁴⁾ oldu. Ve bu vechle karar virüldi ki, 'Ali Beg Konya hisarından taşra çıka⁽¹⁵⁾ ve Sultân Gâzi'nün gelüp ayağın öpe. Ve yeñiden 'ahd u yemîn eyleye.⁽¹⁶⁾ Sultân dahı memleket-i Karamanı girü aña 'inâyet ü erzânî kıla. 'Ali Beg⁽¹⁷⁾ mürde iken namâza cân bulup fermân-ı 'alî-şânla kal'adan çıkup Sultân-ı⁽¹⁸⁾ 'alî-şânun bâr-gâhına yüz sürüp ayağın-büs eyledi. Hüdâvendigâr Gâzi⁽¹⁹⁾ mazâ mâ mazâ diyüp itdügi kabâhatlerini yüzine urmayup hil'atler giydirüp⁽²⁰⁾ memleket-i Karamanı girü ihsân eyledi. 'Ali Beg dahı tecdîd-i 'ahd u mişâk idüp:⁽²¹⁾ "Min-ba'ad ittiḥād ve ittifâk üzere olayum." diyü galîz yeminler eyledi. Ve Hamidoğlı'ndan⁽²²⁾ ibtiyâ' olınan kıla' ki, Karamanoğlı gâşb itmişidi, girü Sultân'ın⁽²³⁾ taşarrufına dâhil oldu.

Bir gün ba'zı erkân Sultân Gâzi'ye gelüp "Karaman-⁽²⁴⁾ oğlı'nı Hamidoğlı Hüseyin Beg tahrik itdüğünü haber aldık. Bu mahalle gelmişiken üzerine⁽²⁵⁾ varılsa münâsib idi." diyü 'arz eyledüklerinde, Sultân Gâzi kemâl-i luḫ ile [77a]⁽¹⁾ merḫametinden erkân-ı devletine mülâyemetle hitâb idüp: "Hüseyin Beg'ün hulâşa-i⁽²⁾ memleket ve vilâyeti hemân ol idi ki, bey'-i şer'î ile biz aldık. Şimdi bir iki⁽³⁾ muḫâkḫar kaşaba ve şehruñ hükümetine kanâ'at idüp geçinür iken aña ta'rîz itmek⁽⁴⁾ mürüvvetden ba'iddür. Mürün 'ağzından bir dâne almak gibidür. Eger zamîrinde nifâk⁽⁵⁾ cây-gîr olmuş ise Karamanoğlı'nun vâқи'ası aña dahı tenbîhdür." diyü buyurdılar.⁽⁶⁾ Ve sa'âdetle kalkup dârü's-sa'âdeleri olan Bursa'ya müteveccih olup⁽⁷⁾ 'askere icâzet virdiler.

ZİKR-İ 'İŞYÂN-I LÂS-I PÜR-VESVÂS

⁽⁸⁾ Sultân Gâzi mücib-i ra'yyet-nevâzi üzere Karamân seferinde re'âyâya ta'addî⁽⁹⁾ iden birkaç Lâs'a siyâset itdügi ol kefere-yi bâ-nifâka şakḫ gelmekle⁽¹⁰⁾ memleketlerine varduḫda, ḫâkimlerine şikâyet idüp 'işyân itdürdiler. Ol-dahı⁽¹¹⁾ ḫarâc-güzârlıḫdan yüz döndürüp ba'zı vilâyet-i İslâmî gâret itdürdi.⁽¹²⁾ Lâs'ın tuğyânı Sultân'ın ma'lûmı olduḫda, Lala Şâhin'i yigirmi biñ⁽¹³⁾ süvârî ile yedi yüz seksen toḫuz târiḫinde ılgar ile memâlik-i

küffāra ⁽¹⁴⁾ irsāl eyledi ki mülük-ı küffārı cem'iyet itdürmege kıomaya. **Lās-ı** şerrü'n-nās dağı ⁽¹⁵⁾ teveccüh-i sulţāndan ĥaber-dār olduğda, ĥā'if ve mükedderü'l-ĥāl oldu. Bi'ż-zarüre ⁽¹⁶⁾ mülük-ı küffār-ı şaĥib-i i'tibārdan istimdād ü istinşār idüp hem-civārı olan ⁽¹⁷⁾ **Bosna** kıralına ki, bađāyā-yı **Ķayāşıra**-i 'izāmdan idi. Hezārān tazarru' ve niyāz ile ⁽¹⁸⁾ mektüb ve ādem gönderüp mu'āvenet taleb eyledi. **Bosna** kıralı dağı iltimāsın ⁽¹⁹⁾ kıabül idüp muđaddemā pād-şāĥ-ı **İslāma** mutāba'at eyledüği için ser-zenişler ⁽²⁰⁾ eyleyüp: “Niçün millet-i **Mesīhi** tezlīl itdün, Müselmānlara ĥarāc virdün? Çünkü 'askere ⁽²¹⁾ zarūratuñ var idi. Evvelden baña bildürmiş olayduñ, ben saña umduđuñdan ⁽²²⁾ ziyāde imdād iderdüm. Millet-i 'İsānuñ ĥayretuñ çekmek cümlemuze lāzımdur.” diyüp ⁽²³⁾ imdād itmege müte'ahhid oldu. Kendü müte'allikātından ĥayrı sā'ir ĥarāc-güzār olan ⁽²⁴⁾ **Yanbolı** ve **Nigbolı** ĥākimi olan **Şoşmanos** ve **Arnavut İskenderiyesi** ⁽²⁵⁾ ĥākimi dağı kendüye uydurdu. Lakin **İskenderiyye** ĥākimi 'adāvetin āşikār [77b] ⁽¹⁾ itmeyüp zāĥiren āstāne-yi sa'ādete itā'at üzere olup belki devlet-ĥāĥāne⁽²⁾ rāy u tedbīrlere ilķā' idüp ve bi'l-cümle ser-dār-ı **İslām** olan **Şāĥin Paşa**'nuñ ⁽³⁾ tamām mu'temedi olmuşıdı. Ve 'askerüñ kıulağuzluğın iltizām idüp **Bosna** ⁽⁴⁾ vilāyetine 'asker-i **İslāmı** selāmet ile duĥül ve ĥurūca ve envā'-ı ĥanā'im ile ⁽⁵⁾ muğtenem olmālarına müte'allik niçe ta'ahĥüdlere itmişıdı.

Ve ibtidāen **Bosna** memleketine ⁽⁶⁾ dāĥil olduğlarında, 'asker-i **İslāma** bir nāĥiyeyi ĥāret ve ĥasāret itdirüp ⁽⁷⁾ ellerine vāfir māl-ı ĥanā'im girüp esīrlere kııkārdılar. Ammā münāfık-ı mezkūr Müselmānlara ⁽⁸⁾ **Bosna** diyārı içine girdükleri ĥaddārlık tarīķine zāĥib olup kemāinde ⁽⁹⁾ ĥāzır ve āmāde olan 'asker-i küffāra ĥafıyyeten ĥaber gönderüp: “Fırşat maĥallidür, gelesüz.” didi ⁽¹⁰⁾ Puşuda olan otuz biñ miđdārı küffār var idi. **Şāĥin Paşa** ise ⁽¹¹⁾ biñ nefer ĥāzī ile bir maĥallde тұrup sā'ir 'asker taĥmīl-i ĥanā'im için eţrāfa ⁽¹²⁾ perākende olmuşlar idi. Melā'in bu kıalīlü'l-'aded olan ehl-i **İslām** üzerine ⁽¹³⁾ ĥücüm idüp muĥkem cenk eylediler. Lakin 'asker-i **İslām** leşker-i küffār-ı liyāma nisbet eķall-i kıalīl ⁽¹⁴⁾ olup ve maĥall-i ma'reke teng dereler olup atlu cevelān idecek yerler olmamağla ⁽¹⁵⁾ ĥuzāt-ı **Müslimīn**

münhezim olup **Lala Şāhin** hezār mihnet ile kendüyi ol ⁽¹⁶⁾ mehlekeden hālāş idüp gāzīlerden çoğı şehīd oldılar. Şol vechle ki, ⁽¹⁷⁾ yigirmi biñ **İslām** ‘askerinden beş biñe qarīb ādem hezār hīle ile hālāş ⁽¹⁸⁾ olabildiler. Ve “*min āsārı müştehiyyātı nefsiyye*” pād-şāhlar ‘*inde’t-tahkīk*’ huzūr ⁽¹⁹⁾ ve refāhiyet için maḥlūk olmayup gürūh-ı ‘ibādullāhuñ şebānı olup ⁽²⁰⁾ dā’imā münebbih olmak gerekdür.

Huşūşā **Hüdāvendigār Ğāzī** ki, “*müeyyed min ‘indillāh*” ⁽²¹⁾ bir pād-şāh-ı dil-āgāh idi. Hikmet-i **İlāhī** ol evkātde **Burusa**’ya tābi’ **Yeñişehir** ⁽²²⁾ şahrāsında ferāğat ile oturup ve niçe müddet idi ki, evkātini ⁽²³⁾ düğünler ile ve münākehāt-ı müteceddide ile geçürmişidi. Cümleden vālī-i **Qoştaniniyye** ⁽²⁴⁾ olan **Qayşer-i Rūm** ki, ‘ulüvv-i cāh ile aqdem-i tāt-darān-ı mülūk-ı küffār-ı **Rūm** idi. ⁽²⁵⁾ Anuñ üç kızlarını bir def’ada nikāhla aldı. Birini kendüsi tezevvüç idüp **[78a]** ⁽¹⁾ ikisini iki oğullarına tezvīc eylemişidi. **Yıldırım Bāyezīd Hān**’uñ üç nefer ⁽²⁾ şeh-zādelerini daḥı ol sūr-ı pūr-sürūr eşnāsında sūnet itdürmişidi. ⁽³⁾ Muḥaşşālā; ol pād-şāh-ı yegāne meger zamāneden hilāf-ı mu’tadı üzere ⁽⁴⁾ birkaç eyyām-ı ğaflet üzere olmuşıdı. Ve ṭabī’at-ı beşeriyye hükmince ⁽⁵⁾ birkaç gün iktinā’-yı lezzet hissetti ve istifā’-yı müştehiyāt-ı nefsiyye ⁽⁶⁾ şarf-ı evkāt itmişidi. Ğālibā ğayret-i **İlāhī** çeşm-i ‘‘ibret ile ⁽⁷⁾ āgāh olmak için mücāzāt eylemişidi. Zīrā ol pād-şāh-ı dil-āgāh- ⁽⁸⁾ -dan iki vechle ihmāl ve müsāhele zūhūra gelmekle berāy-ı intiyāh ⁽⁹⁾ bu maḥūle ibtilā’-yı maḥāfāt ile mülhem-i ‘ālem-i ğayb olmuşıdı. ⁽¹⁰⁾ Biri bu ki, ḥākim-i **İstanbul** olan bī-dīn-i ‘adū-yı dīn-i ⁽¹¹⁾ mübīn iken emr-i dūnyevī ciheti için anuñla dostluk eyledi. ⁽¹²⁾ Ve bir niçe zamān tenezzühāt-ı cismānī ve lezzāt-ı bedeniyye müdāvet ⁽¹³⁾ idüp ğaflet ile meşālīh-i Müslimīnden qalmışıdı. Çünkü ⁽¹⁴⁾ ol pād-şāh-ı dīn-penāh “*mü’eyyed min ‘indillāh*” idi. Buncılayın aḥbār-ı ⁽¹⁵⁾ inkisār istimā’iyle mütenebbih olup istiğfār eyledi. Ve şamīm-i ⁽¹⁶⁾ cenāndan kemer-i mücāhedeti der-miyān idüp cebr-i inkisār-ı ehl-i ⁽¹⁷⁾ **İslām** idüp aqdam-ı iqdām üzere kıyām eyledi.

(18) DER-BEYĀN-I ŐİKĀĀ-I ŞOŞMANOS

(19) Sulţān-ı ‘ālī-miĳdār ‘asker-i nuşret-Şi‘āruñ inkisārı aĳbārını istimā’ (20) itdükde, fermān-ı ĳadr-i tüvānı bu minvāl üzere ĳarār buldı ki, (21) ümerā-yı kibār ve vüzerāyı ‘ālī-miĳdārı tamām ‘asākir-i zafer-girdārı ile (22) **YeñiŐehir** Őahrāsına cem’ olalar. Ba‘dehü def‘-i a‘dā-yı leyyām için (23) teveccüh-i tām göstereler. Ve **Őāh-zāde Yıldırım Īān**’a ve destür-ı ma‘hüd (24) üzere cemi‘-i mülük ve ĳükkāma, gerek Müselmānlardan ve gerek Őanādīd-i kefere-yi (25) fecereden olsun aĳkām gönderilüp ordü-yi hümāyüna da‘vet [78b] (1) olındılar.

Nigbolı ĳākimi olan **ŐoŐmanos**-ı bī-nāmus resül-i **Őulţān Īāziye** (2) ĳilāf-ı ma‘müd-ı ‘unf u ‘inād üzere cevab virüp ‘iŐyānın āŐikār eyledi. (3) **Sulţān Īāzi** mezbürüñ tuĳyānından ve küfrān-ı ni‘met olduĳından ta‘accüb eyledi. Bed-peymānlık (4) ümīd itmez idi. Münāfiĳ ile muvāfiĳ temeyyüzinden Őoñra tīz ender tīz vezīr-a‘zam (5) ‘**Ali PaŐa**’ya: “Otuz biñ süvār ile **Gelibolı**’dan geĳüp **ŐoŐmanos**’uñ memālikini (6) maĳdūruñ olduĳı deñlü ĳāret itdürüp mümkün olduĳı mertebede ĳılā‘ı (7) fetĳ eylesün.” diyü fermān eyledi. ‘**Ali PaŐa**’ daĳı **Edrene**’ye varup a‘dā-yı dīn [HāŐiye:ĳudūmından](8) ĳaber-dār olmazdan muĳaddem beŐ biñ yarar ‘asker seĳüp üzerlerine **TimurtaŐ PaŐa** (9) oĳlı **YahŐi Beg**’i baŐ u büğ naŐb idüp gönderdi. Anlar-daĳı Őeb-i tārda (10) berĳ-i ĳāţıf gibi **Pravadi** ĳal‘asınuñ üzerine inüp ve müte‘āĳıben ĳürüh (11) ĳürüh ‘asker-i **İslām** mededlerine iriŐdiler. Ve *fil’l-fevr* **Īüseyn** nām bir dilīr, kemend ile (12) ĳal‘anuñ bālāsına ĳıĳup ĳāzīlerden ba‘zıları daĳı yukaru ĳıĳup müstaĳfazān-ı (13) ĳal‘a ĳāb-ı ĳafletde iken baŐların kesdiler. Ve ĳal‘ayı ĳabza-yı taŐarrufa getürdiler. (14) ‘Ale’Ő-Őabāĳ bu ĳaber-i fetĳi ‘**Ali PaŐa**’ya bildürdiler. ‘**Ali PaŐa**’ daĳı Őevket-i tamām ile (15) **Tırnavi** ĳal‘asınuñ fetĳine müteveccih oldu. Az müddetde anı-daĳı fetĳ (16) idüp ve **Őumnu** ĳal‘ası ĳalkı ‘**Ali PaŐa**’yı istiĳbāl eylediler. Ve emān ųaleb (17) idüp ĳal‘ayı teslīm eylediler. Bu eŐnāda **Sulţān Īāzi**’nün **Gelibolı**’dan (18) ‘ubürı ĳaberi gelmekle ‘**Ali PaŐa**’ fetĳ olınan ĳal‘alara diz-dārlar ve muĳafızlar ta‘yīn (19) idüp kendüsi **Edrene**’de pā-būs-ı pād-Őāh-ı ‘izzet-me’nūsıla

müşerref oldu. ⁽²⁰⁾ Ve envā'-ı 'ināyāta mazhar olup hil'atler giydi. Ve fermān-ı 'ālī mücebince ⁽²¹⁾ **Nigbolı** ve **Tavaslu** üzerine yürüyüp te'yīd-i sübhānī ile her gün ⁽²²⁾ bir kişver feth ider idi.

Beyt:

Tāvus-ı murād-çün be-cevlān bīnī
⁽²³⁾ Der-cilve-i baht 'aql hayrān bīnī

Şoşmanos bī-nāmus olup ⁽²⁴⁾ ekşer memāliki elinden kimünle ıztırāb deryāsına gark olup 'Ali Paşa'nuñ ⁽²⁵⁾ mu'āveneti ile necāt ricāsında olup dāmān-ı şefā'atine teşebbüs eyledi. [79a] ⁽¹⁾ 'Ali Paşa dahı araya girüp **Şoşmanos**'ı dergāh-ı pād-şāha ⁽²⁾ getürdi. Ve hūn ve māl ve 'ırzını şıyānete ta'ahhüd eyledi. Ol-dahı ⁽³⁾ maqđuri miqđarı hedā'yā ve teberrükāt ile birkaç yıllık güzeşte ⁽⁴⁾ ve ātiye-i cizye içün emvāl-i firāvān virüp tīg ber-dehen ⁽⁵⁾ ü kefen bergerden ordū-yi hümāyūna gelüp şermendelikden 'gāyet ⁽⁶⁾ mużtarib olup endāmına lerze düşdi. Ammā sultān-ı mülātafāt-şi'ār ⁽⁷⁾ ol bed-kāruñ cürminden geçüp güne-güne mülāyemet ve naşihat ile dil-i ⁽⁸⁾ pür-i havf ve hirāsına teskīn virüp memleket-i eyāletten ihsān eyledi. ⁽⁹⁾ Lakin **Silisre** kal'asın taleb eyledi. Ol-dahı teslīm idecek oldu. ⁽¹⁰⁾ **Sultān Ğāzī** dahı: “'Ali Paşa'ya taşarruf eylesün.” diyü fermān eyledi. “Ve anda ⁽¹¹⁾ mütemekkin olāsun.” diyü buyurdi.

MEĀL-HĀL-İ ŞOŞMANOS-I MEZKÜR

⁽¹²⁾ **Şoşmanos-ı** bī-'ār u nāmūs yine 'ahd ve yemīnine vefā itmeyüp **Silisre** kal'asını ⁽¹³⁾ 'Ali Paşa'nuñ ādemlerine virmedi. 'Ali Paşa, **Sultān Ğāzī**'den şerm-sār ⁽¹⁴⁾ olup vuķū'ı üzere 'arz eyledükde, ol kāfir-i pür-nifākuñ cem'i-i memālिकini ⁽¹⁵⁾ hayta-i teshīre idhāl ve ol kāfirü'l-ni'menüñ izlāliline isti'cāl ile ⁽¹⁶⁾ me'mūr oldu. Ve ümerā ve 'askerden imdād içün cem'-i keşir irsāl olındı. ⁽¹⁷⁾ 'Ali Paşa dahı **Şumnu**'dan kalkup **Derpeçe** kal'ası fethine müteveccih oldu. ⁽¹⁸⁾ Kal'a halkı miftāh-ı kal'ayı karşı getürdiler. Ol maħallden **Kosova**'ya ⁽¹⁹⁾

âdem gönderilüp hizmet-i pād-şāhīye da'vet olındı. Ol kāfir-i mütemerrid ⁽²⁰⁾ izhār-ı 'işyān idüp paşanuñ resūline ihānet eyledi. 'Ali Paşa dağı ⁽²¹⁾ **Yaralu Toğan Beg** nām mübāriz-i nām-dārı bāz-ı şikārī gibi ılğar ile ⁽²²⁾ **Ķosova**'ya şāldı. Ol-dağı birkaç biñ süvār ile ol diyārı ⁽²³⁾ yağma ve tārāc idüp mübālağa esīr çıkardılar. Tekurları olan ⁽²⁴⁾ maḫhūr, esīrleri ricā idüp 'ıvaızı için bir ḫal'a virecek oldı. ⁽²⁵⁾ 'Ali Paşa hem ḫal'ayı zabt eyledi. Ve hem esīrleri virmedi. Ol kāfirüñ [79b] ⁽¹⁾ derūnına āteş-i ḫasret ve nedāmet düşdi. Ve 'Ali Paşa **Tuna** kenārında **Şoşmanos**'a ⁽²⁾ tābi' olan ḫal'aları ḫabza-yı teshīre getürdi. Ve **Şoşmanos** ehl ve iyāli ile ⁽³⁾ **Nigbolı** ḫişārına ḫapanmışıdı. 'Ali Paşa dağı ḫişār-ı mezbūrı muḫāşara eyledi. **Şoşmanos** ⁽⁴⁾ ḫal'asınuñ musahḫar olacağın *ilme'l-yakīn* bilmekle ḫal'adan ehl-i iyāli ile taşra ⁽⁵⁾ çıkup 'Ali Paşa eline ve ayağına düşdi. Ve istiğfār-ı cerā'im idüp kendüyi ḫāke ⁽⁶⁾ berāber eyledi. 'Ali Paşa dağı **Nigbolı** ḫal'asını taşarruf idüp **Şoşmanos**'ı evlād ve etbā'ıyle ⁽⁷⁾ **Tāvaslu** nām menzilde ordū-yi hümāyūna ulaşdurdı. Ve Sulṫān-ı kerīmü'ş-şāna ⁽⁸⁾ keyfiyyet-i ḫālī vuḫū'ı üzere beyān idüp tekrar 'ırz ve ḫūn ricā eyledi, ⁽⁹⁾ egerçi **Şoşmanos** ḫayavātndan me'yūs olmışıdı. Lakin sulṫān-ı mülātefet-me'nūs ⁽¹⁰⁾ ḫanından geçüp ehl-i iyāli ile emān iḫsān eyledi. Fe-emmā; cümle memālikine ⁽¹¹⁾ ehl-i **İslām** tarafından ḫākimler naşb ve ta'yīn olındı.

⁽¹²⁾ CİHĀD-I EKBER ĠĀZĪ MURĀD ḪĀN

⁽¹³⁾ **Ĥazret-i Ġāzī Ĥüdāvendigār** civārlarında olan mülūk-ı küffāruñ diyār-ı **İslāma** ⁽¹⁴⁾ ızrārlarından ḫuşūşen **Serf** ḫākimi olan **Lās**-ı şerrü'n-nāsuñ **Bosna** ḫralı ⁽¹⁵⁾ ve **Arnavut İskenderiyesi** ḫākimi ile müttefiḫ olup **Lala Şāhin Paşa**'ya ⁽¹⁶⁾ itdükleri ḡadr ve ḫilelerinden müteellim ve mütefekkir olup şer'an ve 'aḫlen olmağa ⁽¹⁷⁾ ve münāfiḫlaruñ ḫaḫlarından gelünmek ehemm ve elzem olduğı ecilden hicret-i nebeviyye 'aleyh-i ⁽¹⁸⁾ efzālū't-taḫiyyenüñ yedi yüz ṫoḫsan birinci senesinde maḫrüse-i **Filibe**'de ⁽¹⁹⁾ ḫışlayup ol bahār-ı ḫuceste-i āşārda diyār-ı küffār-ı ḫāk-sāra ḡazā ve cihāda ⁽²⁰⁾ müteheyyi ve āmāde olmuş idi. Çünki **Sulṫān Ġāzī**'nüñ bu ḡazā-yı ekbere ⁽²¹⁾ 'azīmetleri mülūk-ı küffāruñ mesmū'ları olduḫda,

mużtaribü'l-aḫvāl ve müşevveşü'l-bāl⁽²²⁾ oldılar. Huşuşen; **Lās-ı** ḥannās cümle selāṭin-i küfr-istināsa ilçiler getürdüp: ⁽²³⁾ “Bugün baña ise yarım sizedür. Ḥürmet ve ğayret-i dīn-i **Mesīhiyyaya** ri'āyet⁽²⁴⁾ idüp benümle 'ahd ve sevgend eylesüz. Herkes kâdir olduğı mertebede baña⁽²⁵⁾ mu'āvenet eylesünler. Ben-dağı meydāna çıķup **Türk** ile muḥārebe ve muķāteleye **[80a]**⁽¹⁾ ikdām ideyüm. Ümīddür ki, ittifaķ ile 'askerini münhezim idüp **Rūm** ili memleketini⁽²⁾ düstür-ı sâbıķ üzere girü millet-i **Mesīḥāya** alıvireyüz.” diyüp ve buña münāsib⁽³⁾ temşiller idüp küffarı cenk ve ḥārbe taḥrīz eyledi.

Cümleden muķaddem⁽⁴⁾ **Bosna** kralı ki, ol eṭrāfdā olan mülük-ı küffaruñ cümlesinden pīş-ter⁽⁵⁾ ü bīş-ter ve ehl-i **İslām** 'adāvetine mücidd ü sâ'ī olup **Lās-ı** şerrü'n-nāsuñ⁽⁶⁾ tuğyān ve vesvāsına dağı bā'ış ü bādī **Bosna** kralı olmışıdı. ⁽⁷⁾ Huşuşen ğuzāt-ı **İslāma** bir miķdār şikest virmekle mağrūr olmışıdı. Fi'l-ḥāl⁽⁸⁾ 'asker-i şeyāṭin rehberin ihzār eyledi. Ve selāṭin-i **Frenk** ve **Engerus**⁽⁹⁾ ve **Eflaķ** ve **Arnavut** ve **Boğdan** ve **Aķvām-ı Şakālibe** ki, şimdi **Lipe**⁽¹⁰⁾ ve **Çeh** dimekle mevsümlardur, cümlesi istimdād idüp ve bi'l-cümle eṭrāfdan⁽¹¹⁾ iki yüz biñ miķdārı 'asker kaleme getürdiler. Çünki esbāb-ı muḥāşamet⁽¹²⁾ ve muķāvemeti müretteb ve müheyyā kıldılar. **Sultān Ğazī Filibe**'de iken⁽¹³⁾ **Lās-ı** Ḥannāsuñ ilçisi gelüp ğāyet tekbīr ve tuğyānından nāmesinde sultāna⁽¹⁴⁾ karındaşum diyü yazup: “Zu'm-ı fāsidi üzere biz ḥāzır olmışuzdur. Hemān⁽¹⁵⁾ siz dağı vaktiñuze ḥāzır olasuz. Ve şeh-zādeleri bile getürüp merd-āne⁽¹⁶⁾ ḥareket eylesüz.” diyü lāf u ğüzāf eylemiş. **Sultān Ğazī** resül-i **Lāsı** ḥuzūrına⁽¹⁷⁾ getürüp merāḥim-i pād-şāhāne ile emvāl-i **Lāsı** suāl buyurup: “*İnşā'-Allahu Te'ālā*”⁽¹⁸⁾ ol bahārda 'asākir-i nuşret-şi'ār ve ferzendān-ı 'āli-miķdār ğazā-yı⁽¹⁹⁾ ekber niyyeti ile birāderi kâfir-i sitem-ger ile **Kosāva** şahrāsında bir yere⁽²⁰⁾ cem' olalum taķdīr-i **Hakk** ve rızā'-yı fā'il-i muṭlaķ her nice ise zuḥūra gelür. ⁽²¹⁾ Kendü kārında şarf-ı maķdūr eylesün.” diyü ilçiyi tayyib-i ḥāṭır ile gönderdi. ⁽²²⁾ Ve **Sultān Ğazī** şeh-zādelerüñ ikisi dağı yanına da'vet buyurup ve ḥākim-i⁽²³⁾ **Kaşamonuya İsfendiyar Beg**'i ve ḥākim-i **Germiyan Ya'ķub Beg**'i ve **Şaruḥan**⁽²⁴⁾ ve **Menteşe-i Aydın** ili ve **Ḥamid**-ili ḥākimlerini ve mülük-ı küffardan muṭī'⁽²⁵⁾ ve münķād

olanları ahkām-ı şerīfe ile ordū-yi hūmāyūna da'vet eyledi. [80b] ⁽¹⁾ Ve'l-**Hakk** gayret-i dīn-i **İslām** ile **Anatoli** ve **Rūm** ili memleketlerinden mübālağa ⁽²⁾ 'asker-i zafer-encām ordu-yi pād-şāh-ı 'ālī-maḳāma cem' oldılar.

⁽³⁾ TEVECCÜH-İ SULTĀN ĞĀZĪ VE ĀMEDEN-İ İLÇİ-Yİ KĀFİRĀN

⁽⁴⁾ Ol bahār hüceste-i āşār irişdükte, nehr-i **Meriç** tuğyān itmekle **Sultān Ğāzī** ⁽⁵⁾ birkaç gün **Filibe**'de tevaḳḳuf buyurup **Timurtaşoğlu Yahşı Beg**'i beş biñ ⁽⁶⁾ dil-āver ile ser-ḥadd-i **İslām-ı** diyār-ı küffār olan şehr kūyına gönderüp ol ⁽⁷⁾ memleketi gāret idüp girü döndiler. **Lās** haber-dār olduğda, ardlarınca ⁽⁸⁾ on beş biñ süvār gönderdi. Lākin irişmeyüp ḥasret ve nedā'metle girü ⁽⁹⁾ gitdiler. Çünkü tarafeynden muḳāteleye āgāz olındı. **Sultān Ğāzī** daḫı ḥāreket ⁽¹⁰⁾ buyurup **İhtimān** şahrāsına nüzül eyledi. Ve a'dādan muḳaddem ma'reke-gāha ⁽¹¹⁾ varmağı münāsib görüp reh-nümünü te'yid ile def'-i ḥaşma müteveccih oldı. ⁽¹²⁾ Ve **Köstendil** yolından gitmekle ḥākimi olan **Koşantin** istikbāl idüp 'azim ⁽¹³⁾ pīş-keşler çeküp leşkeri ile ordu-yi hūmāyūna mülḥaḳ oldı. Egerçi 'asker-i **İslām** ⁽¹⁴⁾ leşker-i küffāruñ rub'ı miḳdārı ancak var idi. Ammā mücerred **Sultān Ğāzī**'nün hücceti ⁽¹⁵⁾ ḥaberi gūş-ı bī-hūşlarına irişmekle zu'b ve hirāsdan medhūş olayazdılar. ⁽¹⁶⁾ Ve bir yere cem' olup āyin-i bātılları üzere turuban eylediler. İçlerinden ba'zıları: ⁽¹⁷⁾ "Ḳarşu varalum ve ot ve şuda müzāyāka virelüm." didiler. Ba'zıları daḫı: "Yerimüzden ⁽¹⁸⁾ ḥareket itmeyelüm, ṭaburumuzda ṭuralum ve **Türk** pād-şāhına bir mütekellim ilçi gönderelüm, ⁽¹⁹⁾ tā ki sultāna ṭa'n-āmiz kelimāt idüp rencide ḥāṭır eylesün ve **Türk**'uñ 'askerin ⁽²⁰⁾ bir ḥoşça görüp bize ḥaber virsün. **Sultān** gayrete gelüp isti'cāl ile ⁽²¹⁾ üzerimize gelse gerekdür. Ṭar boğazlarda üzerlerine varup muḳaffer oluruz." diyüp ⁽²²⁾ āḫirü'l-emr rāy-i şānīyi ihtiyār idüp **Sultān Ğāzī** bir ḥaber-zebān ilçi gönderdiler. ⁽²³⁾ Ve kendüler ṭaburlarında oturdılar. Ve nāmelerinde **Sultān Ğāzī**'ye niçün gelmek ⁽²⁴⁾ istemezsun murāduñ ta'līl ve iḥmāldür diyü ser-zenişler idüp *keennehū* dilir-āne peygām ⁽²⁵⁾ getürdiler ve

ilçi dağı bî-edeb-âne birkaç peygâm-ı nâ-hemvâr-ı hezîmet-encâmı teblîğ eyledi. [81a] ⁽¹⁾ ilçinüñ küstâh-âne kelimâtından sulţānuñ âteş-i gâzabı mültehib olup tamâm muztarib ⁽²⁾ oldu. Ve emr eyledi, leşker-i **İslâmı** ilçiyeye ‘arz eylediler: “Ol bü’l-fudûl ⁽³⁾ eşnâ-yı temâşâ-yı leşkerde muvâcehe-i sulţānda eger ‘arz-ı sipehdân gârağ ⁽⁴⁾ bizi tahvif ise sizün ‘askeriñüz bizüm leşkerimizün ‘öşri ancak vardur.” diyü ⁽⁵⁾ lâf u güzâf eyledi. Muhaşşâl, ol edebsizün tekebbürinden dil-i bî-ğill-ı pād-şāhı ⁽⁶⁾ tîre olup ol kâfir-i siyeh-dile bu şive ile hıţâb buyurdu ki: ⁽⁷⁾ “*El-ğamdülillāh* hemîşe zümre-i ehl-i **Hakk** bā-vücüd kılllet-i a’dād ve keşret-i ezdād muzaffer ⁽⁸⁾ ve manşür olup āşār-ı cemîleleri şahâyıf-ı a’vām u şühürda meşûr ve mezkûr ⁽⁹⁾ olgelmişdür. Bîşe-zârda vahşî himâr bî-şümâr iken bir iki şîr-i hün-hāruñ ⁽¹⁰⁾ pençesinden kan-kuşanurlar. Kıralarıñuza söyle vağtlerine hâzır ⁽¹¹⁾ olsunlar. “*İnşâ’-Allāhu Te’ālā*” şahrâ-yı **Kosova** rezm-gâh olacağdur.” diyüp ⁽¹²⁾ ilçiyeye icâzet virüldi. Ve ‘ağabince leşker-i **İslâm** dağı yürümeğ fermân olıñdı.

⁽¹³⁾ MEŞVERET-KERDEN-İ SULţĀN MURĀD

⁽¹⁴⁾ Ve eyyām-ı feth-encāmdan bir şubğ-gāmda müşāvere olınmağ için cem’iyyet ⁽¹⁵⁾ emr olunup cümle sipeh-sālārān ve dil-āverān bār-gāh-ı sulţānda hâzır ⁽¹⁶⁾ oldılar. **Sulţān-ı Şāhib-Mağāzî** evvelā **Evrenos Beg Ğāzî**ye hıţâb ⁽¹⁷⁾ idüp “Niçe muğābele olınmağ gereğdür?” diyü su’âl eyledi. **Evrenos Ğāzî** dağı ⁽¹⁸⁾ ‘arz-ı du’ā ve senā’dan-şoñra: “Benüm sa’adetlü pād-şāhum! Çünkü mev’id-i muğārebe-yi ⁽¹⁹⁾ kavm-i şüm gāyet yakın kalmışğdur. Münāsib olan budur ki, ol şahrāya küffār-ı ⁽²⁰⁾ hāk-sārdan muğaddem varılıp menzil-gāhuñ eyüsine nüzül olına. Ammā cenk ⁽²¹⁾ güninde ‘acele olmayup bu cemā’at ile muğābelede te’ennî üzere olup ⁽²²⁾ ve muğāteleye tedric ile şürü’ olına. Zîrā leşker-i küffār şaf şaf turup ⁽²³⁾ ve cenk-gāhda birbirlerine girüp meşelā bir demür-ğışār olurlar. Sedd-i ⁽²⁴⁾ hadîd ve Ğışār-ı āhenîni Ğarb-ı şimşîr ile tefriğa ve perākende itmek niçe müyesserğdür. ⁽²⁵⁾ Ammā ol gürüh-ı mekrūhuñ ba’zıları şaf-şikenlik hāğırasıyla ‘azm-i mübārezet [81b] ⁽¹⁾ idüp alaylarından taşra çığsalar

gerekdür. Ol zamānda ‘ināyet-i ⁽²⁾ mülk-i mennān ile maḫhūr olmāları āsāndur. Bu rāy-ı şavāb cümleñüñ ⁽³⁾ pesendīdeleri olup bu tarīkle cenk idecek oldılar. ‘Ale’ş-şabah ⁽⁴⁾ göç idüp müteveccih-i kār-zār oldılar. Ve müşārün-ileyh **Evrenos Beg** ile ⁽⁵⁾ **Paşa Yigit** nām merd nām-dār bir miḫdār leşker-i zafer-şi’ār ile çarḫacı olup ⁽⁶⁾ ilerü yürüdiler. Yolları bir şa’b der-bende uğradı. Otuz nefer ⁽⁷⁾ yarar muḫāfızı olup her birisi ejderḫā-girdār ser-i rāhda ṭururlar idi. ⁽⁸⁾ **Evrenos Ğāzī** şan’at-ı tīr-endāzīde māhir olup atduğı oḫ ⁽⁹⁾ yabana gitmeyüp ya etde veyāhūd atda idi. Kāfirūñ birisinūñ sīnesine ⁽¹⁰⁾ bir oḫ urdı, arḫasından çıḫdı. Birini daḫı hedef-i tīr idüp ⁽¹¹⁾ ‘ādemler daḫı irişüp sekiz nefer mu’ayyen kāfiri ḫatlı eylediler. Mā-‘adāsı ⁽¹²⁾ firār eylediler. Birḫaçını giriftār idüp ḫuzūr-ı şeh-r-yāra getürüp “Muḫaddime-yi fetḫ ⁽¹³⁾ ve zaferdür.”diyü ḫaber virdi. Ve ol der-bendi güzer idüp [Hāşiye: ve **Mora**’da nehri geḫüp] bir münāsib ⁽¹⁴⁾ fezāya nüzül eylediler. Ve küffāruñ gözlerine ḫarşu kerr ü fer gösterdiler. ⁽¹⁵⁾ Mülük-i küffār daḫı leşker-i **İslāmı** gözlerine aldurmayup rüz-ı meşāffa ḫāzır oldılar. ⁽¹⁶⁾ **Hüdāvendigār Ğāzī Şāh-zāde Yıldırım Hān** ile bir yüksek yere çıḫup leşker-i ⁽¹⁷⁾ ‘adūyı taḫmīn eyledi. Rūy-ı zemīn müşriḫīn ile memlū olup ‘asker-i Müslimīn beşde ⁽¹⁸⁾ bir deñlü ancak müşāhede olinmaḫla tedbīr-i kār için tekrar müşāvere eyledi. ⁽¹⁹⁾ Ba’zıları: “Ordū-yi hümāyūnda olan develeri saflaruñ öñine ḫoyalum. ⁽²⁰⁾ Küffāruñ atları develerden ürküp girü dönseler gerekdür. Ol ḫīnde ⁽²¹⁾ ardılarından irişüp ḫılıçdan geḫürelüm.” didiler. **Yıldırım Hān**: “Şimdiye degin ⁽²²⁾ vāḫi’ olan ma’rekelerde ḫīleye tevessül itmeyüp cenāb-ı **Hakḫa** ⁽²³⁾ tevekkül ide-gelmişüzdür. ḫāliyā daḫı meydāna merd-āne girüp *fī-sebīlillāh* ⁽²⁴⁾ ḫazā ve cihādda bezl-i içtihad idelüm. Ümīddür ki, ‘asker-i **İslām** muḫaffer ⁽²⁵⁾ ve manşūr ve küffār-ı leyyām müdemmer ve maḫhūr olalar.” didi. **Sultān Ğāzī [82a]** ⁽¹⁾ bu tedbīri pesend idüp “Ber-ḫurdār olasun.” diyü du’ā eyledi. ⁽²⁾ ‘**Ali Paşa** daḫı tedbīr-i **Şāh-zāde Bāyezīdi** te’yīd idüp ayıtdı ki: ⁽³⁾ “Bu gice muşḫaf-ı mecīdden tefe’ül itdüm. Fetḫ-i cedīdi müş’ir bu kelām-ı ⁽⁴⁾ sa’īd zāhir ve bedīd oldı. “*Yā eyyühenebiyyü cāhidü’l-küffāra vel-münāfiḫīn* ⁽⁵⁾ *İnşallah* ḫazret-i İllāh sipāh-ı **İslāma** püşt ü penāh olur.” didi. ⁽⁶⁾ **Sultān Ğāzī** bu fāldan müreffehü’l-bāl

olup cenāb-ı melik-i müte'ālaya ⁽⁷⁾ şükürler eyledi. Ve vezīr-i dīger **Timurtaş Paşa** daḥı söze gelüp: “Devletlü ⁽⁸⁾ **Hüdāvendigār**, zamīr-i münīriñüze hafī ü setīr olmaya ki, muḳaddemā taḳrīr eyledükleri ⁽⁹⁾ develer tedbīri zāhire enseb görilür. Fe’emmā küffār alāyı heyl ve heylemān ile ⁽¹⁰⁾ ṭop ve ṭüfeng ataraḳ geldüklerinde cā’iz ki, develer remīde olalar. ⁽¹¹⁾ ‘*İyāzen b’-illāh*’ aḳablarına düşmekle ‘askere şaşkınlıḳ düşer. Bu maḥallde düşman ⁽¹²⁾ fırsat bulur. Evvelī ve ensebi budur ki, **Hakḳ Sübhānehū ve Te’ālā**nuñ ‘ināyetine ⁽¹³⁾ i’timād ve **Resūl-i Ekrem ṣāllallāhu ‘aleyhi vessellem** ḫāzretlerinūñ rühāniyyetlerinden ⁽¹⁴⁾ istimdād eyleyüp **Allah** yolına çalışalum. Ümīddür ki, **İslām** sancāḡı ⁽¹⁵⁾ manşūr olup livā’-ı a’dā ser-nigūn ola.” diyüp ḫatm-i kelām eyledi. ⁽¹⁶⁾ **Hüdāvendigār Gāzī Timurtaş Paşa**’ya ḫayır du’ā idüp cümleñüñ ⁽¹⁷⁾ ittifāḳı ile rü-be-rü cenk itmege cāzim ve irtesi gün tertīb-i ‘āyīn ⁽¹⁸⁾ cenge ‘āzim oldılar.

DU’Ā-YI ḤAZRET-İ SULTĀN GĀZĪ

⁽¹⁹⁾ Ol gice ki; irtesi ḫarb ve ḳitāle ‘azm-i taşmīm olunmışıdı. Bir aḳīm ⁽²⁰⁾ rüzgār peydā oldı. Maḥall-i ma’reke ise bir tozlu şahrā idi. ⁽²¹⁾ **Sultān Gāzī**’nūñ ol ecilden ḳalbine ḡubār tāri olup “Āyā, yarım ⁽²²⁾ ‘askerūñ ḫāli niçe olcaḳdur! Bād ‘asker-i **İslām** üzerine eserse ⁽²³⁾ ḡubārdan göz gözi görmez olur.” diyüp ḡam u endūh deryāsına ⁽²⁴⁾ ṭaldı. Zīrā ehl-i silāh ve mübārezet meyānlarında muḳarrer şeklinedür ki, ⁽²⁵⁾ ekşeriyā ḡālebe-i sipāh, bād ḳanḡı ṭarafdan eserse ol cānibe olaḡandur. [82b] ⁽¹⁾ Nitekim “(‘a) *izā hebbet bike’r-riyāḡu faḡtenmāh*” meşel-i meşhūrdur. Bir yañadan ⁽²⁾ daḥı leşker-i küffāruñ adedde izdiyādı ḫātırına gelüp ḫalvet-ḫānesine ⁽³⁾ girdi. Ve cenāb-ı ḳāḏī’l-ḫācāta envā’-ı tezellül ve tazārru’ ile derūñi ⁽⁴⁾ münācāt idüp, yüzün yerlere sürdi. Gözyaşlarını döküp ⁽⁵⁾ ‘asker-i **İslām** için fırsat ve nuşret ricā eyledi. Ve ayıtdı ki: “**İlāhī**, ⁽⁶⁾ sen bir pād-şāh-ı kerīmsün ki; **Rabbū**’l-‘ālemīnsün! Müselmānlar ve kāfirler, ⁽⁷⁾ cümlesi senden meded umarlar. Yā **Rabbī**! Saña ma’lūmdur ki; bu ‘abd-i ḫaḳīrūñ ⁽⁸⁾ taḳayyüd ve iḳdāmı mücerred hevā-yı nefis için olmayup, dīn-i **İslām**uñ ⁽⁹⁾ taḳviyeti içündür. Bu yaḳınlarda, bu deñlü küffār bir yerde cem’iyyet itmek ⁽¹⁰⁾ vāḳi’

olmamışdır. Huşuşen ‘asker-i İslāmuñ dördü vü beşi deñlü olmayup ⁽¹¹⁾ ve maħall-i ma’reke daħı pür-gerd ü ğubār olup rüzgāruñ şiddeti vardur. ⁽¹²⁾ Şöyle ki; bu def’a küffār ğālib olursa ümmet-i Mehemmedüñ pāy-māl ⁽¹³⁾ olmasına bāışdür. ‘*Ālimü’s-sır ve’l-ħafiyātsun* ‘ilminden ħāriç ⁽¹⁴⁾ nesne yokdur. *Fā’il-i muħtārsun*. Ricā ve tazarru’ iderüm ki; bir avuç ⁽¹⁵⁾ ħāke ‘ināyet nazarı ile nāzır olasun. Ve āsmāndan bārān-ı ⁽¹⁶⁾ rahmet inzāl idüp bu gerd ü ğubārı teskīn eyleyüp, ‘asker-i İslāmı ⁽¹⁷⁾ sālīmīn ve ğanimīn-i müşrikīnūñ zararlarından emīn kılasun. Ve bu bende-i ⁽¹⁸⁾ miskīn ki, senūñ luṭf u ‘ināyetūñ ile zümre-i selāṭīnden ‘ad olup ⁽¹⁹⁾ niçe sinīndür ki, beyne’l-enām **Ġāzī Ĥüdāvendigār** nāmı iştihār-ı ⁽²⁰⁾ tām iħsān ve in‘ām buyurmışsuñdur. Tazarru’ iderüm ki, bu ‘abdiñi sa‘ādet-i ⁽²¹⁾ şehādet ile müşerref idüp ‘asker-i İslāma fedā’ eylesün.” didi. ⁽²²⁾ Ve bu maḳūle cān ve dilden du‘ālar idüp, ağlayup, āh u enīn ⁽²³⁾ ider iken seccāde üzerinde gözlerine bir miḳdār ħāb geldi. ⁽²⁴⁾ “*Beyne’n-nevm ve’l-yaḳaza*” anı gördi ki; āsmāndan zemīne bir ferişte ⁽²⁵⁾ nāzil oldı. Güyā emtār üzerine müvekkel olan melek idi.

[83a] ⁽¹⁾ **Sultān Ġāzī**’ye ħiṭāb eyledi-ki: “**Ĥazret-i Ĥüdāvendigār-ı** āferīd-ġarında nevāzende- ⁽²⁾ -sinūñ münācātuñ icābete maḳrūn oldı. Ve her ne du‘ā itmiş iseñ ⁽³⁾ maḳbūl olup cemī’-i ebvāb-ı ħācāt meftūf oldı.” diyü müjde eyledi. ⁽⁴⁾ **Sultān Ġāzī** bu ma’nāyı ‘ayn-ı rühānī ile müşāhede itdükdē, ħābdan ⁽⁵⁾ bīdār olup ḳalḳdı. Ve ziyān ve sā’ir cevārih ve erkān ile **Ḥaḳḳ Te‘ālā**’ya ⁽⁶⁾ şükürler ve fi’l-ħāl ol rü’yā-yı şāliħanuñ āşarı zuhūr idüp ⁽⁷⁾ āsmāndan bārān-ı rahmet nāzil oldı. Rūy-ı zemīnden ve ħāṭır-ı sultān-ı ⁽⁸⁾ cihād-āyīnden ğubārı def’ idüp tozdan eşer ḳalmadı. **Sultān Ġāzī** ⁽⁹⁾ taḳḳīḳ bildi ki, tīr-i du‘āsı hedef-i icābete maḳrūn olmışdır. Lā-cerem; ⁽¹⁰⁾ ħuşūl-i fetḥ ve firūzi munṭazır olup müntehā-yı murādına vusūle ⁽¹¹⁾ ümīd-vār oldı. Beyt:

Çü-ġitī der-i rüşenī bāzkerd

Cihān bāzī-i ⁽¹²⁾ ṭurfe ağāzkerd

ZİKR-İ TERTİB-İ 'ASKER-İ İSLÂM

(13) Leşker-i küffâr-ı dalâlet-mâlik kıralları dağı ta'yîn-i yevm-i maşâff itdüklerinde, (14) **Hüdâvendigâr Ğâzî** tertîb-i şufûf ile muqayyed olup cenâb-ı celâlet-(15) -me'âbları kalb-i leşkerde rûh-ı pür-fütûh gibi karar eyleyüp, ferzend-i ercümendleri (16) **Yıldırım Hân**'ı sağ kola ser-dâr ta'yîn buyurup; **Şaruca Paşa**'yı (17) ve ümerâ-yı nâm-dârdan birkaç dil-âverleri hizmetine me'mûr eyledi. Ve diğere oğlu (18) **Ya'kûb Çelebi**'yi şol kola ta'yîn idüp, **İnce Balâbân** ve **Topca Balâbân** (19) yarar begleri anlara mu'âdil ümerâyı alıqop, **Evrenos Beg**'i cenâh-ı yumnâya (20) ve **Eyne Beg Şubaşı**'yı cenâh-ı yusrâya mu'ayyen eylediler. Haqqâ ki, bunların (21) ikisi kâr-âzmûde ve kerem ve serd-keşîde begler idi. Ve mülûk ve hükâm-ı (22) **İslâm**dan ol sefer-i nuşret-eşerde bile olanlar **Sultân**uñ sağ ve şolında (23) tevâbi' ve levâhiki ile hazır ve müheyyâ ' şurdılar. Mâhiṭâbı kevâkib ihâta (24) itdügi gibi pâd-şâhı ortaya aldılar. Çavuşân-ı dergâh-ı 'âlî sağ (25) ve şoldan 'askeri yaşâyup şafları tertîb eylediler. Vezîr-a'zâm [83b] (1) 'Ali Paşa dağı **Sultân**uñ sağ tarafında ve **Timurtaş Paşa** şol tarafında tedbîr (2) ve tedârîke meşğûl oldılar. Yeniçeri tâ'ifesi 'âdetleri üzere (3) pâd-şâhuñ önünde şaflar bağlayup ve top u darb-zenler kâ'ide-i (4) muqarrere üzere zencîr ile dizilüp ordu-yi hümâyûn ve 'askerüñ (5) ağırığı develer ve sek-bânelere yüklenüp alâyların ardında hişâr (6) mişâlinde bir muhkem ve üstüvâr yerde şurdılar. Bir vechle ki, arasından (7) şu sızmaz ve üzerinden tıyûr pervâz idemez idi. İki biñ tîr-endâz (8) yigitler ile bir nâm-dâr-ı sipeh-sâlar ağırık ardına muhâfaza için (9) kodılar. Ve meymene ve meysereye dağı biñer yarar tîr-endâzlar ta'yîn idüp (10) bir ağızdan küffâr alâyına oğ serpsünler diyü tenbîh eylediler. Zîrâ (11) küffâr tîrden ziyâde ıztırâb çekmeleri muqarrerdür didiler.

(12) ZİKİR-İ TERTİB-İ LEŞKER-İ KÜFFĀR

(13) **Lās**-ı şerrü'n-nās leşker-i hannāsını cem' idüp; “Her kim Müselmānlaruñ pād-şāhını (14) tutup getirürse kızumu añā vireyim. Ve on pāre kal'a bağışlayayım.”(15) **Bosna** kralı dağı, “Beş kal'a in'ām ideyim.” diyüp; cümle kırallar bu minvāl (16) ta'ahhüdler eylediler. **Lās**'uñ birāder-zādesi ve **Yalaçoğlı** didükleri (17) bī-dīn ki; dil-āverlikle meşhūr idi. **Bosna** kralı ile ve **Boğdan** ve **Eflak** (18) ve **Arnavut** hākimleri ta'ahhüd eylediler ki; rüz-ı ma'rekede her biri başka (19) hamle idüp **Sultān Ğāzī**'ye mu'āraza eyleyeler. Ve leyle-i rüz-ı (20) kıtalde - ki mezkūr olduğı **Sultān Ğāzī** cenāb-ı bī-niyāza niyāz (21) ider idi- mecmā'-ı küffārda olan yedi kral dağı 'ādet-i fāsıdeleri (22) üzere fişq u fücūra muqayyed olup bir yañadan şarāb-ı gurūr bir taraftan (23) āb-ı engūr ile mest ve lā-ya'qıl olup her biri lāf u güzāflar (24) eylediler. **Lāsoğlı** - ki rezānet-i tedbīrde cümle mümtāz geçinürdi- Ayıtdı ki: (25) “Hemān bu gice **Türkleruñ** üzerlerine şebihūn eyleyelüm. Zīrā 'asker-i **İslām [84a]** (1) katı azdur. Fi'l-hāl tār-mār olup kılıçdan halāş olanları (2) firār iderler.” Didükde; ekşeri re'yi ma'küldur diyü pesend eylediler. (3) Ammā **Yorgi** nām kāfir-i bed-nām ki, elli biñ askerüñ ser-'askeri olup (4) bu maķüle müşāverelerinde müşār u müsteşār bir bed-kirdār idi. (5) Pelīd-i bī-dīn: “ Şimdi biz şebihūn idersek gice қараñusunda (6) **Türkleruñ** ekşeri firār idüp cānların қurtarsalar gerekdür. (7) Hāzır şikārimuzı elden çıkarmayalum. Bir bölük қannāre gelmiş қoyunları (8) sağ esen salıvirmeyelüm. Böyle fırsat millet-i **Mesihāya** bir dağı (9) ne zamān müyesser olur. Evlā budur ki, şabāha te'hīr idelüm. (10) Göz gözi gördükden-şoñra cenk idüp, cān қurtarmayalum.” didi. (11) Ve bu maķüle mağrūr-āne kelimāt ile bir bölük ser-hoşlaruñ gönüllerin (12) hoş eyledi. Anlar dağı şebihūn tedbīrinden vazgeçdiler. Şabāh (13) olduğda, şaflar düzüp, her maħalle şanādīd-i küffārdan bir nām-dārı (14) ta'yīn eylediler. **Lāsoğlı Ergün** -ki, mülük-ı kefer-i fecerenüñ azğunu (15) idi- cümlenüñ ittifaķıyla anı leşker-i hezīmet irlerinüñ қalbine ta'yīn (16) eylediler. Hemşire-zādesi ve **Yalaçoğlı**'nı sağ қolda қodılar. (17) **Bosna** kralı olan **Lübedoğlı** nām bed-hişāli şol қola (18) ser-dār eylediler. Ve şanādīd-i **Engerus** ve **Eflak** ve **Boğdan** ve

Arnavud ⁽¹⁹⁾ ve cemā'at-i **Çeh** cenāhına yerleşdürilüp sâ'ir levāzım-ı şufûfi yerlü yerinde tertîb ⁽²⁰⁾ eylediler. Mudhike melâ'in-i hāsırın bir vechle mağrūr-āne ⁽²¹⁾ hareket eylediler ki; her süvāra birer ip virdiler. Tā ki, Müselmānları ⁽²²⁾ anuñla bağlayup ağır bahā ile **Frengistān**'a şatalar. Ve bahālarına ⁽²³⁾ gümüş kadehler alup şarāblar nüş eyleyeler. Bu maķūle tafrayı bir mertebeye ⁽²⁴⁾ irişdurdiler ki, içlerinde bir meřhūr maşharaları var idi. ⁽²⁵⁾ Bī-ihtiyār mecmā'-ı küffārda şavt-ı a'lā ile nidā eyledi ki: “Şimdiye dek **[84b]** ⁽¹⁾ kerrāt ve merrāt ile **Türkler** bizüm tã'ifeyi bu maķūle ipler ile bağlayup ⁽²⁾ esİR eyledükleri görilmişdür. Ammā millet-i **Mesİhā** Müselmānları bağlayup der-zencİR ⁽³⁾ itdükleri müřāhede olınmamışdur. Ğāliba añlanan budur ki; bu tedā'rik ⁽⁴⁾ itdüğünüz tınābları kendünüz bağlatmaķ içün ihzār ideyorsuz.” diyü ⁽⁵⁾ fāl eyledi. Beyt:

Besā fālī ki, ez-bāzİçe ber hūst

Çü aħter⁽⁶⁾ mi güzeşt ān fāl řodrāst

Fi'l-hakİka; ol ipler ile kendüler bağlandılar. ⁽⁷⁾ Nitekim beyān olınacaķdur.

MUZAFFER-GEşTEN-İ SULTĀN ĞĀZİ

⁽⁸⁾ Ol gün ki; alāylar tertîb olup, şaflar düzüldi. Meydān-ı ğazā ⁽⁹⁾ ve cihāda cümleden muķaddem **Hācı Evrenos Beg** kadem koyup izn-i **Sultān** ⁽¹⁰⁾ **Ğāzİ** ile küffār-ı hāk-sār alāyına tİR-bārān eylediler. Bir vechle ki, küffārı ⁽¹¹⁾ çil yavrusı gibi tağıdup zaħm-ı tİrden niçe kāfir-i dilİri ka'r-ı cehenneme ⁽¹²⁾ gönderdiler. Ammā melâ'in-i hāsırınuñ āteř-feşan olan 'azİM ⁽¹³⁾ alāyları sol koluñ üzerine yürüdiler. Bir miķdār cenk ü harb ⁽¹⁴⁾ itdükden-řoñra **İslām** 'askerin yerinden koparup, girüye sürdiler. ⁽¹⁵⁾ giderek MüslimİN ile müşrikİN birbirlerine karışup aĝrıĝa tayandılar. ⁽¹⁶⁾ aĝrıĝ ise bir sedd-i sedİd idi. Ařlā güzār mümkün degil idi. ⁽¹⁷⁾ Ol maħallde iki 'asker kılıç kılıca olup tarafeynden çok kimesne maķtül ⁽¹⁸⁾ oldılar. Ve ğāzİlerden daħı ĝuruħ-ı 'azİM řehādet şerbetin nüş eylediler. ⁽¹⁹⁾ **Yıldırım Bāyezİd Hān** şol

kola şikest vâki' olduğın göricek ⁽²⁰⁾ kendüsini zabt idemedi. Berķ-i hâţif gibi yerinden kopup musâra'at ile ⁽²¹⁾ meydâna girdi. Ve şol kolda olan 'asker-i İslâmuñ imdâdına ⁽²²⁾ yürüdi. Şol kolda olanlar mütehayyir ve ser-gerdan iken **Yıldırım Hân**'ı ⁽²³⁾ gördüklerinde tâze cân buldılar. **Yıldırım Hân** dağı âteş-i süzân gibi ⁽²⁴⁾ küffâr alâyına kıyulup ve göz açdurmayup bir vechle cenk eyledi ki, ⁽²⁵⁾ ta 'bîri mümkün olmaz. 'asker-i İslâm'da olan ümerâ ve sipeh-sâlâr ve sâ'ir [85a] ⁽¹⁾ ser-dârlar **Yıldırım Hân**'uñ bî-bâk ve bî-pervâ sürdüğün göricek: "Şeh-zâdemüz ⁽²⁾ kendüyi İslâm yolına fedâ' eyleye. Ya biz ne tıruruz, dağı ne güne ⁽³⁾ katlanıruz?" diyüp her tarafından şîr-i jiyân ve bebr-i demân gibi yürüyüp ⁽⁴⁾ **Yıldırım Hân**'uñ mu'âvenetine irişdiler. Ve **Evrenos Beg Ğazî** ve **Timurtaş** ⁽⁵⁾ **Paşaoğlı Yağşı Beg** ve **Lala Şahin** ve 'Aynî Beg ve **Şaruca Paşa** ⁽⁶⁾ ve **Eyne Beg Şubaşı** ve **Qara Mukbil** ve **İnce Balâbân** ve **Topca Balâbân** ⁽⁷⁾ ve şîr-i merd şubaşı ve müstecâb şubaşı ve sâ'ir sipeh-dâr: "Gün bugündür. ⁽⁸⁾ Vâlidemüzden bugün için toğmuşuzdur." diyüp "*Mütevekkilen 'alelallâhu Te'âlâ*" ⁽⁹⁾ düşmen-i dînüñ üzerine hamle eylediler. Ve bir vechle şaruldılar ki, kendülerin ⁽¹⁰⁾ ferâmüş eylediler. *Bi-inâyetillâhi Te'âlâ* küffâr-ı hâk-sâra bir kılıç urdılar ki; ⁽¹¹⁾ ol yedi kıral-ı bed-fi'âl her biri kendüyi yedi başlu ejdehâ ⁽¹²⁾ kıyas ider-iken mür-ı bî-mecâl gibi şokılacak sūrâh aramağâ başladılar. ⁽¹³⁾ Bir demde dem-i a'dâ seyl-i revân gibi aqđı. Ğazîlerüñ nîzeleri ⁽¹⁴⁾ a'dâ serleri ile toplu mızrağ oldu. Küffâr-ı leyyâmuñ sancaqları ⁽¹⁵⁾ ser-nigün olup ancılayın mecmâ'-ı 'azîm bir ânüñ içinde târ-mâr olup ⁽¹⁶⁾ şahrâda küştelerden püşteler zâhir olup 'asker-i İslâm'dan ⁽¹⁷⁾ her biri birkaç kâfiri esîr ve dest-gîr eylediler. Melâ'in-i hâsirîn ⁽¹⁸⁾ Müslimîni bağlamak için hâzır eyledükleri ipler ile kendüleri ⁽¹⁹⁾ bağlandılar. Ol müdhik kendüler hâkqında itdügi tatayyür zâhir oldu. ⁽²⁰⁾

Muħâşşâl-ı kelâm: Bî-hadd ve nihâye küffâr-ı hâkq helâka düşüp katı yarâr ⁽²¹⁾ atları olanlardan bir miqđarı güç-ile firâr idebildiler. Kibâr-ı ⁽²²⁾ mülük-ı küffârdan giriftâr olanları **Ğazî Hüdâvendigâra** ber-güzâr getürdiler. ⁽²³⁾ İkinci vaqtından ahşâm zamânına degin bu minvâl üzere geçdi.

(24) DER-BEYĀN-I ŐEHĀDET-İ SULTĀN

(25) **Hüdāvendigār Ğāzī** ‘asker-i **İslāmuñ** manşūr ve muzaffer olduklarından ğāyet [85b]

(1) feraḥ-nāk ve şād-mān oldu. Ve cenāb-ı k̄āḍi’l-hācātda du’āsı müstecāb olduĝın (2) müşāhede idüp secde-yi şükür eyledi. Ammā mütefekkir ve müteḥayyiz olup (3) ol sultān-ı şāfi-cenān bu endiřeye düşündi. Ve “Āyā! Hikmetdür ki, (4) bu k̄alīlū’l-bizā’anuñ cenāb-ı **Rabbū**’l-‘izzetde itdügüm du’ā maḳbūl olup (5) yağmur yağdı. Ve ‘asker-i **İslām** muzaffer oldılar. Lakin kendü ḥaḳḳumda Őehādet ricā (6) itmiş idüm. Eřeri zāhir olmadı.” diyüp egerçi zāhirde sürür u ḥubūr (7) izḥār iderdi. Ammā bātinen maḥzūn olup bu efkārūñ ıztırabından (8) ārām idemez idi. Tā ki, nihān-ḥāne-i ğaybdan bir Őüret-i ğayr-ı ma’hūda (9) yüz gösterdi ve iḳtizā’-yı taḳdīr-i melik-i k̄adīr ile bir ḥādiře-i ğarībe (10) zuhūr idüp ol murāda daḥı iriřdi. Tafşīli budur ki:

(11) Ćünkü ol yedi kraluñ kimi k̄atlı ve kimi giriftār olup birkaçı daḥı (12) firār eylediler. **Őah-zādegān** ve ekřer ümerā ğuriḥte olan keferenūñ (13) ardılarına düşüp gitmişler idi. **Sultān Ğāzī** daḥı rüz-ı feth (14) u firüzide k̄alb-i leřker-i **İslām**da Őevket-i tām ve sekīne-i tamām ile (15) muzaffer ve manşūr ve feraḥ-nāk ve mesrūr-ı a’dā-yı dīn ve devletūñ maḳtūlleri (16) arasında gezüp küffārūñ ḥāk u ḥūñ içinde pāy-māl oldukların (17) ve esīrlerūñ ğürūha ğürūh dest ve pābeste oldukların müşāhede (18) idüp fettāḥ-ı lā-yezāle Őükürler ideyor-iken maḳtūller arasından (19) birisi k̄alkup feryād u fiĝān eyledi. Ve “Ben Müselmān oldum. (20) Devletlü pād-řāha beni buluřduruñ, bir maḥfī sırrum vardır. Ḥuzūr-ı (21) řerīflerinde āřikār ideyüm.” didi. Ćāvūřlar iltifāt itmeyüp (22) k̄ovdılar. Kāfir ise muřir olup: “Elbette beni pād-řāha buluřduruñ.” (23) diyü iḳdām eyledi. Bir vechle ki, āvāz sem’-i pād-řāh-ı ğāzīye (24) iriřüp cibilletlerinde olan merḥamet muḳtezāsınca: “Gelsün, murādi (25) nedür bildürsün.” diyü fermān eyledi. Meger ki, ol kāfir-i la’īn [86a] (1) ve ol müřrik bī-dīn-i yedi kraluñ birisi olup ıřılāh-ı küffārda (2) **Bān** didükleri Őeytān olup nāmına **Miloř Niĝola** derler imiř. (3) Rüz-ı ma’rekede ğuzāt-ı **İslāmuñ** birisi mel’ūn-ı mezbūrı atından (4) yıĝup, helāk oldu řanmış. Ve

kim olduğın bilmeyüp ⁽⁵⁾ birağup gitmiş imiş. Ol la'īn-i h̄ile-kār daḥı kendüsini maḳṭūl ⁽⁶⁾ şūretinde gösterüp ḥāk u ḥūn arasında ğaltān yaturken ⁽⁷⁾ sulṭānı gördükde, şeyṭān vesvesesiyle bu ma'nāyı zamīrinde ⁽⁸⁾ cāy-gīr ider ki: “Öñ soñ bu maḥallden ḥulāşa-i mecāl muḥāldür, ⁽⁹⁾ hiç olmazsa giriftār ve esīr olup izlāl muḳarrerdür, bāri ⁽¹⁰⁾ aḳrān ve emşālüm mā-beyninde bir nām ḳoyayum ki, ḳıyāmete dek ⁽¹¹⁾ beni zıkr eyleyeler. Ve elsine-i ebālisede yonaḳlığum söylenüp ⁽¹²⁾ ‘aşḳuma ṭolular içeler.” diyüp ol niyyet ile ḳalḳup feryād ⁽¹³⁾ u figān itmiş imiş. Sulṭān-ı sāde dil ve ḥālis-derūn anı ⁽¹⁴⁾ bir faḳir-i zebūn mülāḥaza itmekle yanına getirilmesin fermān itdükde, ⁽¹⁵⁾ mel'ūn-ı mezbūr pād-şāh-ı ğāzīnūñ mübārek ayakların būs itmek ⁽¹⁶⁾ şeklinde ilerü yürüdi. Meger ki, ol mekkāruñ āstīni aralarında ⁽¹⁷⁾ bir ḥançer-i zehr-alūd var imiş. Hemān ol ḥançeri şikem-i sulṭāna ⁽¹⁸⁾ ḥavāle idüp bir zaḥm-ı mühlik irişdüdi ki, ‘ilāc-pezīr olacak ⁽¹⁹⁾ degil idi. Egerçi mel'ūn-ı mezbūr i'tiḳād-ı fāsīdince kendüyi ⁽²⁰⁾ aḳrānı melā'īn mā-beyninde bu maḳūle bir nām ile bed-nām eyledi. ⁽²¹⁾ Ammā ki, **Sulṭān Ğāzī**'nūñ sa'ādet-i şehādete fā'iz olmasına ⁽²²⁾ bā'ış olup ol sulṭān-ı ‘ālī-şānuñ ilā āhiri'd-devrān ⁽²³⁾ nām nāmīsi şaḥāyif-ı şühedā'da mestūr olup elsine-i ḥavās ⁽²⁴⁾ ve ‘avāmda **Sulṭān Ğāzī** iken sulṭān-ı şehīd ile mezḳūr oldu. ⁽²⁵⁾ Ve leyle-i münācātıda itdügi du'āsı maḳbūl olduğına mesrūr [86b] ⁽¹⁾ olup: “*Bi-ḥamdi li'l-lāhi Te'ālā*” dünyāda niçe fütūḥāt-ı cemīleye bā'ış olup ⁽²⁾ **ümme-i Mehemmede** nāfi' envā'-ı ḥidmetler eyledim. Ve bu eyyāmda, mülük-ı küffāruñ ‘uzemā'sına ⁽³⁾ ğālib olup murāduma vāşil oldum.” diyüp muḥaşşal-ı fetḥ itdügi sürürdan ⁽⁴⁾ ziyāde mesrūr oldu.

Bu ḥīn şeh-zāde-i civān-baḥt **Sulṭān Yıldırım Bāyezīd** ⁽⁵⁾ **Ḥān** daḥı gelüp **Sulṭān Ğāzī**'nūñ mübārek elin būs idüp ḥayır du'āsın ⁽⁶⁾ aldı. **Sulṭān Ğāzī** daḥı bi'l-muşāfehe **Sulṭān Bāyezīd**'e vaşīyyetler idüp ⁽⁷⁾ vedī'ātu-ı ḥilāfeti zimmet-i himmetine tefvīz eyleyüp kelime-yi şehādeti zākir ⁽⁸⁾ olup da'vet-i **Ḥaḳḳa** lebbeyk-güyān icābet idüp:

Sāl-i sī ve yekom şehādet yāft

⁽⁹⁾ Bād cāvīd der-fezā-yı behişt

“*Raḥmetullahi rahmeten vāsi’aten.*” Ol la’īn-i merdūdı ⁽¹⁰⁾ pāre pāre eylediler.

Üstādlarımızdan istimā’ olunmuşdur ki; Küffār ilçilerinden ⁽¹¹⁾ birisi pāye-i serīr-i pād-şāhīye yüz sürmek iktizā itdükçe çapucı başları ⁽¹²⁾ koltuklarına girüp bir vechle zābt iderler ki, harekete mecālleri olmaz-imiş. ⁽¹³⁾ Ol zamāndan berü çanūn-ı muçarrer olmuşdur.

Ve bu vāki’-a-yı ‘acībe ḥudūşında ⁽¹⁴⁾ Sultānuñ küçük oğlu **Ya’kūb Çelebi** adū leşkeri ardınca gitmişidi. Geldükde, ⁽¹⁵⁾ ḥavāşş ve muçarrebān-ı salṭanat ittifāk idüp meretebe-yi sultānı ulūhiyyet-i **Yezdānī** ⁽¹⁶⁾ timşālidür. “*Zilluke şahibi zillihī*” lāzımdur. “Pād-şāh yalnız olmak gerekdür.” diyüp ⁽¹⁷⁾ “*el fitnetü eşeddü mine’l-kaṭl*” mażmūmınca ‘amel idüp ol şeh-zāde-i vālidīne ⁽¹⁸⁾ hem-rāh idüp ol iki tabut şehīdi şehir-i **Burusada** medfenlerine īşāl ⁽¹⁹⁾ eylediler. İbtidā’ ḥakk-i mükerrer ol zamānda vāki’ olmuşdur. Ve şehādet-i **Ġāzī Hünkār** ⁽²⁰⁾ yedi yüz toçsan bir ramazānınuñ dördüncü günü vuçū’ bulmaç mervīdür. *El-’uhdeti ‘ale’r-rāvi*

⁽²¹⁾ DER-BEYĀN-I VÜZERĀ VE ÜMERĀ

⁽²²⁾ Kāzī-’asker olan **Çandarlı Kara Ḥalil** vezīr-a’zām olup, **Ḥayreddīn Paşa** ⁽²³⁾ nāmıyla meşhūr oldu. Ve **Lala Şāhin Beg Rūm** ili beglerbegi oldu. İbtidā’ ⁽²⁴⁾ **Müşārūn ileyh Rum** ili beglerbegi olmuşdur. Ba’dehū **Timurtaş Beg Rum** ili beglerbegi olup ⁽²⁵⁾ soñradan vezāret-i zamīme olmuşdur. Ve **Şaruca Paşa Anaṭolı** beglerbegi [87a] ⁽¹⁾ olup ümerā-yı nām-dārdan **Yahşı Beg** ve **Fīrūz Beg** ve muçaddemā mezkūr olan nām-dārlar ⁽²⁾ ğazā ve cihādda **Sultān Murād**’a mu’ayyen ve zāhīr idiler. Ve **Ḥayreddīn Paşa**’nuñ oğlu ⁽³⁾ **Mevlānā ‘Alāeddīn** kāzī-’asker olup seferde, ḥuzūrda pād-şāh ile ⁽⁴⁾ olmaç fermān olunmuşıdı. Ve ‘ulemā-i ‘izāmndan **Mevlānā Kara Rüstem** ki; vāz’-ı ḥums-ı ⁽⁵⁾ şer’ī idi. Teftīş-i kuçāt aña tefvīz olunmuşıdı. Yedi yüz seksen sekiz ⁽⁶⁾ tārīhinde **Ḥayreddīn Paşa** vefāt idüp kāzī-’asker olan **Mevlānā ‘Alāeddīn** ⁽⁷⁾ vezīr-a’zām olup; ‘**Ali Paşa** diyü meşhūr oldu.

⁽²⁾ **Sultān Yıldırım Bāyezīd Hān**'uñ velādet-i bā-sa'ādetleri yedi yüz altmış bir ⁽³⁾ senesinde vāқи' olup, cülūs-ı 'izzet-i me'nūsuları yedi yüz toksan bir ⁽⁴⁾ ramazān-ı şerīfinuñ dördüncü günü vuķū' bulmuşdur. Tārīh-i vefātları sekiz yüz ⁽⁵⁾ beş şa'bānınuñ on dördüncü günü yevm-i hamīsde muķadder olup bu taķdīrce ⁽⁶⁾ 'ömri, kırk dört yıl ve müddet-i salṭanatı on dört seneye ķarīb olmuşdur. ⁽⁷⁾ **Sultān Yıldırım Bāyezīd** te'yīd-i **Rabb-i mecīd** ile serīr-i pederi ve mesned-i **Ḳayserīyye**'ye ⁽⁸⁾ cülūs buyurduķda, ol ma'reke-i cihādda olan ecnāda dād ⁽⁹⁾ u dihiş ve 'aṭā' u baḫşiş idüp dārū's-salṭana-yı **Edereneye** varup ⁽¹⁰⁾ ol kışda, anda kışlayup esbāb-ı kıtāl ihzārına iştigāl itdiler. ⁽¹¹⁾ Ol şāh-ı 'adīmü'l-'adīlden altı-yedi fer'-i cemīl zuhūr itmişidi. Nāmları: **Ertuğrul** ⁽¹²⁾ ve **Emīr Süleymān** ve **Sultān Mehemed** ve **Mūsa Çelebi** ve **'İsa Çelebi** ve **Muştafa Çelebi** ⁽¹³⁾ ve **Ḳāsim Çelebi** idi. Eyyām-ı ḫayāt-ı **Yıldırım Hānda** **Ertuğrul Beg** civār-ı rahmet-i **Hakk**ka güzār ⁽¹⁴⁾ eyledi. *Rahmetullāhi Te'ālā*.

Yıldırım Hān için: “Altmış beş yaşında intikāl idüp ⁽¹⁵⁾ otuz beş yıl huṭbesi oķunmuşdur.” diyü yazanları **Tācū't-Tevārīh** şāhibi ⁽¹⁶⁾ **Mevlānā Sa'adeddīn**-i cennet-mekān taķbiḫ ile taşriḫ itmişdür. *El-'ilmü 'inde'lāhi Te'ālā*

⁽¹⁷⁾ 'AŞR-I SULTĀN YILDIRŪM HĀNDA VĀQİ' OLAN MÜLŪK ZİKRİDÜR

⁽¹⁸⁾ Tārīh-i cülūs-ı **Yıldırım Hānda**, **Emīr Timur-ı Gürgān** miyān-ı **Moğolistān** ve deşt-i **Özbekden** ⁽¹⁹⁾ muvaffaķ u mesrūr, **Semerķand**'a 'avdet eyledi. Ba'dehū; memālik-i **İranı** feth niyyeti ile beş yıl ⁽²⁰⁾ sefer emr eyledi. Bu nevbette tamām-ı **İraķ** ve **Farisi** āl-i muzafferden intizā' idüp ⁽²¹⁾ **Bağdad**'ı teshīr ve **Sultān Aḫmed**'i ref' itmege āheng eyledi. Ve **Sultān Aḫmed** ⁽²²⁾ muķāvemete ṭākatı olmamağla ıztırār ṭarīķiyle **Şām** ve **Dimişķ** cānibine firār ⁽²³⁾ eyledi. Sekiz yüz toksan yedi tārīhinde, **Emīr Timur Sultān Aḫmed**'uñ ardınca [88a] ⁽¹⁾ **Diyarbakir**

cānibine teveccüh eyledi. Ser-ḥadd-i **Şām** olan **Dehā** şehrine geldükde, ⁽²⁾ ol evkātde, pād-şāh-ı **Mısr** ve **Şām** olan el-melikü't-**Tāhır Sultān** ⁽³⁾ **Berkük**'a ilçi gönderüp **Sultān Aḥmed**'i taleb eyledi. Ve ol eyyāmda, ⁽⁴⁾ **Qaraqoyunlu**'dan **Qara Meḥmedođlı Qara Yūsuf Azerbaycan**'da ḥurūc idüp ⁽⁵⁾ da'vā-yı salṭanat eylemişidi. **Emīr Timur**'uñ bu seferden murādı ⁽⁶⁾ memālik-i **Azerbaycan** ve 'Irak-ı 'Arap ve **Bađdad** olmađla **Azerbaycan** ⁽⁷⁾ tarafına teveccüh eyledi. **Kara Yūsuf** muḳāvemət idemeyüp bi'z-zarūre ⁽⁸⁾ ser-ḥadd-i memālik-i **Rūma** varup **Sultān Yıldırım Ḥān**'uñ āstānesine ⁽⁹⁾ ilticā eyledi. Sultān-ı mücāhidān envā'-ı mülātafāt ile ri'āyet ⁽¹⁰⁾ eyledi. Yedi yüz toḳsan yedi zemīstānında **Timur Qarabađ**'da ⁽¹¹⁾ kışlayup girü deşt-i **Ḥācı Tarḥān**'da **Toḳtamış Ḥān-ı Cüci-Nijāduñ** ⁽¹²⁾ ḥaberin istimā' itmekle üzerine müteveccih oldı. Ol iki pād-şāh muḳābil ⁽¹³⁾ olduklarında, **Timur** manşūr olup taht-gāh-ı **Ḥācı Tarḥān**'da, kendüsi ⁽¹⁴⁾ karar idüp 'askerini gönderüp deşt-i **Özbek**'i tā memālik-i **Çerkes** ve **Rus** ⁽¹⁵⁾ ve **Kūh-ı Elbürz**'e varınca ğāret itdürdi. Ve taht-ı **Ḥācı Tarḥān**'ı kendü ⁽¹⁶⁾ āstānesi mülāzımı olan **Arūs Ḥān ođlı Foyer**'i ođlana ⁽¹⁷⁾ iḥsān eyledi. Ve zimām-ı ihtiyār **Alus Ḥācı Ḥānı** müşārün ileyh tefvīz eyledi. [Hāşiye: Ḥālā olan **Qırım** Ḥānları anuñ neslidür.] ⁽¹⁸⁾ Bu ešnāda **Qara Yūsuf** girü **Azerbaycan**'a geldügi **Timur**'uñ mesmū'ı olduğda, ⁽¹⁹⁾ **Tebriz**'i ođlı **Mirān-şāh**'a virüp, yedi yüz toḳsan tārḥinde rāh-ı ⁽²⁰⁾ sultāniyyeden 'Irak'a müteveccih oldı. **İran** memleketini bi'l-külliyeye zabt idüp ⁽²¹⁾ ḥudūd-ı **Şāmdan Hind** ḥaddīne degin fetḥ eyledi. Ve ḥükümetlerin ođullarına ⁽²²⁾ tevcīh itdi. Ve sekiz yüz senesinde emīr **Timur Semerkand**'dan kałkup **Hind** ⁽²³⁾ memāliki fetḥi ile muḳayyed oldı. Sekiz yüz iki tārḥinde ođlı müşārün ileyh **Mirān-şāh** ⁽²⁴⁾ **Tebriz**'de atdan düşüp dimāđı fahl olmađla **Qara Yūsuf** girü **Azerbaycan** ⁽²⁵⁾ tađında olup **Sultān Aḥmed** dađı **Rūm** ve **Şām** tarafından **Bađdad**'a gelüp [88b] ⁽¹⁾ ol-dađı **Azerbaycan**'ı teshīre yüz tutdı. Zīrā muḳaddemā ikisi bir yerde iken ⁽²⁾ müttefik olmađ için birbirleriyle ḳavl ve karar eylemişler idi. Ol ecilden ⁽³⁾ **Emīr Timur Azerbaycan**'a müteveccih olduğda, **Qara Yūsuf** ile **Sultān Aḥmed** ⁽⁴⁾ muḳāvemət idemeyüp ikisi dađı **Yıldırım Ḥān**'uñ āstānesine ilticā ⁽⁵⁾ eylediler. **Emīr Timur Sultān Yıldırım Ḥān**'a ilçi gönderüp mezbūrları taleb eyledi. ⁽⁶⁾

Ve mülāyemet ve tehdīdi müş’ir mektüb ile hedā’yā gönderdi. Kendüsi istiğnā’⁽⁷⁾ yüzinden teshīr-i **Şāma** ‘azīmet idüp maḥkūm-ı **Yıldırım Hān**’ı olan⁽⁸⁾ **Sivas** ve **Malatiyye** rāhından yürüyüp ol memleketleri ḍarbla teshīr eyledi.⁽⁹⁾ Bu taqdīrce **Yıldırım Hān**’uñ inkızā’-ı eyyāmına dek **İrān** ve **Turan Emīr**⁽¹⁰⁾ **Timur**’uñ zabtında idi.

Ve minhā:⁽¹¹⁾ Memālik-i **Fars** ve **Kirmān** āl-i Muzafferden **Şāh Maḥmud bin Meḥammed**’uñ, ba’dehū **Şāh Maṣṣūr**⁽¹²⁾ ve **Şāh Yaḥyā bin Muzaffer**’uñ ve **Şāh Zeyne’l-‘Ābidīn bin Şücā**’uñ taşarrufında iken **Emīr Timur**⁽¹³⁾ muḥabbet-āmīz mektüb gönderüp: “Merḥūm babañ **Şāh Şücā**’ vefāt itdügi ḥinde⁽¹⁴⁾ baña kendü inşā’sı ile mektüb gönderüp, seni sipāriş itmiş idi. Ben-dahı⁽¹⁵⁾ saña ri’āyet itmege müte’ahhid oldum idi. Ḥālā memālikinüze yakın geldük. Mu’accelen⁽¹⁶⁾ gelesün didükde, **Zeyne’l-‘Ābidīn**, **Timur**’a varmayup ilçisini alıḳodı. **Timur**,⁽¹⁷⁾ ḡaḏab idüp **Fārs** ve **‘Irāq**-ı **‘Acem** ṭaraflarına ‘azīmet eyledi. Ve **İsfihān**’ı⁽¹⁸⁾ zabt idüp ḳatl-i-‘āmm eyledi. Ve **Şirāz**’a müteveccih olup, **Zeyne’l-‘Ābidīn**’uñ⁽¹⁹⁾ üzerine yürüdi. **Zeyne’l-‘Ābidīn** ḥākim-i **Tüster** olan ‘ammusioḡlı **Şāh**⁽²⁰⁾ **Maṣṣūr bin Muzaffer**’e ilticā eyledi. **Şāh Maṣṣūr**, **Zeyne’l-‘Ābidīn**’uñ leşkerin ayardup⁽²¹⁾ kendüsini esīr idüp ḳal’a-yı selāsile gönderdi. **Timur** dahı şehr-i **Şirāzı**⁽²²⁾ taşarruf itdi. **Şāh Emīr Timur**-ı maṣṣūr otuz biñ süvār ile yedi yüz ṭoḳsan beş senesinde⁽²³⁾ ḥavālī-yi **Şirāz**da iken **Şāh Maṣṣūr** beş biñ civān-būd ve süvār ile üzerine⁽²⁴⁾ **Timur**’uñ başına şimşīr ḥavāle eyledi. ‘Ādil ihtācī ve ḥumārī yasāvul⁽²⁵⁾ başı üzerine siper çeküp cümlesini redd eylediler. Bu iki dil-āverden ḡayrı **[89a]**⁽¹⁾ **Timur**’uñ maḡriblerinden yanında kimse ḳalamayup hezīmete yüz ṭutdılar. **Timur** ile⁽²⁾ āşinā olmamaḡla ḡayrı ṭarafa yürüdi. Āḥirü’l-emr gerdenine bir tīr⁽³⁾ ve ruḡsārına bir şimşīr işābet itmekle atından yıḳup başın tenden cüdā⁽⁴⁾ eylediler. Tārīḡ-i mezbūrda **‘Irāq**-ı **‘Acem** ve **Fārs** āl-i muzafferden intizā’ eyledi.

(5) VE MİN MU'ĀŞİR-I YILDIRŪM HĀN

(6) **Emīr Timur** yūriş-i penc-sālede şehr-i **Dehāya** varduķda, ol cānibde olan (7) hūkkāmdan **Ḳara 'Oşmān Beg Bāyındırı** iṭā'āt eyledi. **Diyārbekir** ve **Mardin** (8) hākimi olan **Sultān 'İsā Mardin** ḳal'asın teslīm itmeyüp temerrüd (9) göstermekle üç sene **Emīr Timur**'uñ ḳayd ve ḥapsine mübtelā oldı. Ve **Diyārbekir**'uñ (10) mu'teber ḳal'alaruñ ekşerin cebren ve ḳahren taşarruf eyledi.

Ve minhā: (11) Tārīḥ-i cülüs-ı **Yıldırım Hān**'da **Mısr** ve **Şām** ve memālik-i **Bahriyyenūñ** şoñra gibi olan (12) **Hācı**'nuñ taşarrufında idi. Saltanatdan dört ay geçdükte, nefes-i ḥal idüp (13) girü **Çerākise**'den evvelki sultān olan **el-melikü'n-Nāşır Sultān Berkük** (14) **ibn-i Afs** pād-şāh oldı. Yedi yüz ṭoksan yedi tārīḥinde **Timur sultān Mısr**'a (15) bu mektüb ile ilçi gönderüp **Sultān Aḥmed**'i ṭaleb eyledi. **Berkük**, **Sultān Aḥmed**'i (16) virmeyüp timur'uñ ilçisini ḳatl eylemişidi. Sekiz yüz bir senesinde vefāt idüp (17) yerine oğlu **el-melikü'n-Nāşır Fereç bin Berkük**'ı sultān eylediler. Bunuñ zamānında (18) **Timur Haleb** ve **Dimişķ** şehirlerin bir vechle yağma ve gāret ve ḳatl-i nüfūs ve ḥasāret (19) eyledi ki, müşrikīn Müslimīne ol mertebede merḥametsizlik eylemezler idi (20) Müşārün ileyh **Sultān Fereç**'uñ saltanatından dördünci senede **Sultān Yıldırım** (21) **Bāyezīd Hān** āḥrete intīķal eyledi. Ve **Ḳonya** girü **Ḳaramanoğlu** taşarrufında (22) olup, sā'ir mülük-ı müteferriķa daḥı yerlü yerlerinde idi. Ammā **İrān** ve **Turan** (23) cümle **Timur**'uñ istīḳlāl üzere taşarrufında idi.

TAFŞİL-İ ZUHŪR-I BURHĀN

(24) Zamān-ı mezbūrda **Sivās** ve **Ḳayşeriyye**'de **Sultān Burhān** nāmına bir şāḥib- (25) -zuhūr varidi. Mezbūr **Burhān Ḳayşeriyye** ḳādīsı olup bir ehl-i 'ilm ve şāḥib-i fazīlet [89b] (1) ve yarār ve nām-dār kimesne idi. Ol 'aşrda **'Ali bin Meḥemmed bin Ertena** ol diyārlarda (2)

fermān-fermā olmağla mezkūr **Burhān** vezīri olup **‘Ali Beg** fevt olduğda, ⁽³⁾ zamān-ı mülūk-i tevāyif olmağla ol-dahı zıkr olınuğı üzere **Sivas** ⁽⁴⁾ ve **Ḳayşeriyye** ve **Toḳat** ve **Amāsiyye**’de pād-şāh olup otuz-kırk biñ ‘askere ⁽⁵⁾ mālīk oldı. Ve tevsī’-i memālīk ile muḳayyed iken **Sultān Yıldırım Ḥān** ol diyāra ⁽⁶⁾ müteveccih olduğda, muḳāvemete ḳudreti olmamağla **Diyārbekir**’e tābī’ **Ḥarpūt** ⁽⁷⁾ tağlarına taḥaşşun idüp **Yıldırım Ḥān** ‘avdet itdükde, girü **Sivas**’a ric’at ⁽⁸⁾ itmek için fırşat gözedir-iken **Aḳḳoyunlu**’dan **Ḳara ‘Oşmān Bāyındır**’ı *‘ale’l fi’lihi* ⁽⁹⁾ üzerine varup ḳatlı eyledi. Ve bu ḥuşuş yedi yüz ḳoşsan dōrt tārīhinde ⁽¹⁰⁾ vuḳū’ buldı. Şimden-şoñra **Yıldırım Ḥān**’uñ fütūḫātı beyānına şürū’ olındı.

⁽¹¹⁾ ZİKR-İ İSTİŞĀL-İ ERBĀB-I NİFĀḲ

⁽¹²⁾ Pād-şāh-ı cedīd-i **Sultān Yıldırım Bāyezīd** mālīk-i serīr-i sūrūrı olduğı sāl-ı ⁽¹³⁾ feraḥ-fāl bahārında **Ḳadimi Ḥānedān-ı ‘Oşmānī** bed-ḥāhlarından ba’zı bed-girdārlaruñ ⁽¹⁴⁾ etvār-ı nā-hem-vārları ‘arz olunup cümleden **Aydın** ve **Şarūḫān** ve **Menteşe** ⁽¹⁵⁾ vilāyetlerinüñ ḥākimleri **Ḳaramanoğlı** ile ittifāḳ idüp maḳām-ı şıḳāḳda ⁽¹⁶⁾ oldukları mesmū’ları olduğda yedi yüz ḳoşsan iki tārīhinde devlet ⁽¹⁷⁾ ve iḳbāl ile **Edrene**’den ḳālḳup **Burusa**’ya nüzül buyurdılar. A’dā-yı ⁽¹⁸⁾ hem-sāyenüñ te’dībi evlā görilmegin evvelā bakāyā-yı ḳılā’-ı küffārdan **Alaşehir** ⁽¹⁹⁾ ḳal’asınun fethine ‘azīmet eyledi. Ve ‘ahd eyledi-ki, fetḥ müyesser olursa ḥayrāta ⁽²⁰⁾ vaḳf eyleye. Ḳal’a-yı mezbūreye muḫāşara eyledükde, tekurı cenk ve cidāle şürū’ ⁽²¹⁾ itmekle ‘askere “yağmadur” diyü nidā olınuğda, tekurı bi’z-żarūre ḳal’ayı teslīm ⁽²²⁾ eyledi. Pād-şāh ‘ahdi üzere **Alaşehir**’i **Burusa**’da olan ḥayrātına vaḳf ⁽²³⁾ eyledi.

Ba’de’l-feth: **Aydın** ili memleketine müteveccih ḥākimisi olan **Aydınoglı** ‘āḳıbet-⁽²⁴⁾ endīşlik idüp henüz pād-şāh **Alaşehir** nevāḫisinde iken ḥāk-i pāyīne yüz ⁽²⁵⁾ sürüp teslīm-i memleket eyledi. Pād-şāh dahı vilāyet-i **İzmiri Aydınoglı**’na [90a] ⁽¹⁾ muḳarrer ve müsellem idüp ābā ve ecdādından ḳalan emlāk ve evḳāfı vükelāsına ⁽²⁾ teslīm idüp sār bilād ve biḳā’-i yi memālīk-i maḫrūseye mülḫaḳ idüp ⁽³⁾ büyük oğlı olan **Ertuğrul**’a ‘ināyet ve iḫsān eyledi.

Ba'dehū⁽⁴⁾ [...] memleketin daḥı emān ile teshīr eyledi. **Menteşeoglı**⁽⁵⁾ saṭvet-i. pād-şāhīden qarārı firār-ı tebdīl idüp **Kaştamoniyye** hākimi⁽⁶⁾ olup **İsfendiyār**'uñ oğlı **Kötürüm Bāyezīd**'uñ yanına varmağla böyle⁽⁷⁾ memleket-i pūr-menfa'at taşarruf-ı **Yıldırım Hān**'a dāhil olup birkaç günden şoñra⁽⁸⁾ **Aydınoğlı** ve **Şaruḥānođlı** daḥı memālik-i ücūddan ma'zül oldılar.⁽⁹⁾ Oğulları **Kötürüm Bāyezīd**'uñ yanında ḥār ve zelīl geçinürler idi.

(10) ZIKR-İ MEFTŪḤĀT-I SULTĀN YILDIRŪM DER-RŪM İLİ

(11) **Sultān Yıldırım Hān Bursa**'ya varduğda, **Anatoli**'da olan kılā'uñ fethine⁽¹²⁾ müteveccih olmazdan muḳaddem zabṭ-ı memālik-i **Lās** ve taḥşīl-i ḡanā'im-i bī-ḳıyās için⁽¹³⁾ **Timurtaş Paşa**'yı ta'yīn itmekle **Qaraṭova** ma'denini tevābi'i ile ve sā'ir⁽¹⁴⁾ ma'ādīni ve ekşer memālik-i **Lāsı** zabṭ idüp ba'zıların daḥı nehb u ḡāret⁽¹⁵⁾ eyleyüp ḡanā'im-i bī-ḥisāb ile şāh-ı 'ālī-cenāb dergāhına şitāb eyledi.⁽¹⁶⁾ Ve **Üsküp** şehrinuñ ve tevābi'inuñ hükümetine **Paşa Yigit** nām emīr-i be-nāma [Ḥāşıye: **Bosna** vilāyetine] tefvīz⁽¹⁷⁾ buyurup ol eṭrāfa aḳın itmekle me'mūr olmuşıdı. Ol daḥı ḡanā'im-i⁽¹⁸⁾ bī-şümār ile muḡtenem oldı. **Fīrüz Beg**'e ser-ḥādd-i vilāyeti **Engerus** olan⁽¹⁹⁾ **Vidīn** eyāleti tefvīz olunup ol eṭrāfi ḡāret fermān olunmağla⁽²⁰⁾ **Ṭuna** nehrinden qarşuya geçüp ba'de'l-muḥārebe küllī ḡanā'im ellerine girdi.⁽²¹⁾ Ve **Evrenos Beg**'i hükümet-gāhı olan **Siroz**'a irsāl buyurmuşlar idi.⁽²²⁾ Ol-daḥı **Vodene** ve **Çitroz** ḥişārların feth idüp pād-şāha⁽²³⁾ **Bursa**'da pīş-keşlerin 'arz eylediler. **Bāyezīd Hān** cümlesini **Bursa**'da binā⁽²⁴⁾ itdükleri cāmi' ve medrese ve 'imāret ve dārü'ş-şifā bināsına ve **Aḳçāđlān**⁽²⁵⁾ dimekle ma'rūf, üç degirmen yürüdür şuyı bir bülend-kūhdan kārīz ile [90b]⁽¹⁾ getürdüp refī' kemerler ve ṭāklar üstinden icrā idüp maḥallātda müte'āddid⁽²⁾ çeşmeler bināsına şarf buyurdılar. **Şeyh Ebū İshāḳ ḳuddise sırruhu** fuḳarāsı-çün⁽³⁾ bir zāviye daḥı binā eylemişlerdür. “*Taḳabbelalāh Te'ālā*”

(4) HABS-İ İBN-İ GERMİYÂN FETH-İ TEKE

(5) Yıldırım Bâyezîd Hân te'dîb-i ibn-i **Qaraman** için müteveccih olduğda, evvelâ (6) **Teke** ilinüñ fethi şâlih görilmekle **Germiyân** ili yolundan revâne olup (7) hudûd-ı vilâyet-i mezbûreye geldükde, hâkim-i **Germiyân** olan **Ya'qûb Beg** -ki, (8) peder-zen sultân idi- istikbâl eyledükde, mecârî ahvâl-i a'mâlınden (9) âsar-ı nifâk zımnı taḥaddüs olunmağla tevâbi'i ile haps olındı. Qarâbet (10) ve lühûk nisbet-i i'tibâr olunmadı. Beyt:

Hâtarhâst der-kâr-ı şâhân besî

(11) Ki bā-şâh ḥiṣî nedâred kesî

Sultân-ı **Kâm-Rân** memleket-i **Germiyân**dan 'ubûr (12) idüp **Teke** ili memâlikini teşrîf eyledükde, azâcık teveccüh ile memleket-i (13) **Teke** ser-be-ser musahḥar-ı 'asâkir-muzaffer oldı. Ve ol diyârüñ hükümetin **Fîrûz** (14) **Beg**'e ihsân eyledi.

'AZM-İ SULTÂN BE-CÂNİB-İ QARAMAN

(15) Sultân Yıldırım Bâyezîd Hân **Qaramanoğlı 'Ali Beg**'üñ **Hamid** vilâyetini ğâret (16) itdüğün istimâ' eyledükde, **Teke** ili fethinden-şoñra **Qaraman** cânibine revân (17) oldılar. **Qaramanoğlı 'Ali Beg** eṭvârından peşimân olup **Tâşilin**'e (18) baş urup sa'b tağlara taḥaşşun eyledi. **Yıldırım Hân** dahı **Qonya** ḥiṣârını (19) muḥâşara eyledi. “*Ve min âşâri'l-'adâlet*” Sultân-ı 'adâlet-şi'âr **Qonya** (20) ḥiṣârını ḥarman zamânında muḥâşara itmişidi. Qal'aya kapananların (21) maḥşûlâtı cümleten yerlerinde ṭururdu. Şâ'ika-yı ğâzab **Yıldırım Hân**iden (22) hiç eḥad gendüm dânesine cev kadar tama' eylemedi. Ammâ bu sebebden 'askere (23) müzâyâka ṭarî olup âḥirü'l-emr ba'zı aşḥâb-ı tedbiri tedâ'rik idüp (24) ḥiṣâr kenarına vardılar. Ve eşḥâb-ı ğılâle nidâ idüp Sultân-ı 'âdil (25) yasâğını inhâ' eylediler. Ve hem didiler ki, maḥşûlîñuzı mürġân-ı hevâyı ve ḥaşerât

3. İNDEKSLİ SÖZLÜK

-A-

āb	Far. i. Su. a. 46a/14, 62b/24 a.+1 deryā 49b/9 a.+1 engūr 83b/23 a.+1 germ 64b/10
ābā	Ar. i. Babalar, pederler. a. 61a/15, 62a/6, 90a/1
ābādān	Far. s. Şen, mamur, bayındır. a. 62b/25 a.+1 50a/4
‘abd	Ar. i. Kul,köle. ‘a.+1 Hākīrūñ 82b/7 ‘a.+ifni 82b/20
abdāl	Ar. i. ve s. (bidl'in c.) 1. Eskiden bazı gezgin dervişlere verilen ad. 2. Dilenci kılıklı, üstü başı perişan kimse. a.+(şemşīr-i abdāl) 51b/20
‘abīd	Ar. i. (abd'in c.)Kullar, köleler. ‘a. 71a/15
‘acā’ib	Ar. i. Çok tuhaf şey, anlaşılmaz. ‘a. 55a/14
‘acele	Ar. i. Çabuk, çabukluk. ‘a. 81a/21
‘aceze	Ar. i. (‘aciz'in c.) Acizler, güçsüzler, düşkünler.

‘acībe	‘a.+nūñ 76b/4 Ar. i. şaşılacak şey. ‘a.+(vakı‘a-yı ‘acībe) 86b/13
‘āciz	Ar. s. 1. Beceriksiz, kabiliyetsiz. 2. Zayıf, güçsüz. ‘a.+olurlardı 50b/23
aç-	f. Savaşla almak, feth etmek. a.-up 53a/2, 73b/11
açdur-	f. Açmak işini yaptırmak. a.-mayup 84b/24
açıl-	f. Açmak işine konu olmak. a.-dukda 67b/20 a.-up 55a/23, 55a/25
‘ad	Ar. s. Sayılmış, sayılan. ‘a. 82b/18
a’da	Ar. i. (adu’ ve adüvv’ün c.) Düşmanlar, yağılar. a. 85a/14 a.+(a’da-i a’da) 46b/14 a.+dan 80b/10 a.+(def-i a’da-yı liyam) 78a/22 a.+(dem-i a’da) 85a/13 a.+i+a’da 46b/14 a.+(liva-ı a’da) 82a/15 a.+(mesrūr-ı a’da-yı dīn) 85b/15 a.+nuñ 52b/2, 56a/15 a.+yı dīn 78b/7 a.+yı hem-sāyenūñ 89b/17 a.+yımüşrikīnūñ 56a/12

a'dād	Ar. i. (aded'in c.) Sayılar. a.+(kıllet-i a'dād) 81a/7	'a.+i fāsıdeleri 83b/21 'a.+leri 83b/2
'adālet	Ar. i. Hakka ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme, doğruluk. 'a. 46b/23, 58b/13	'a.+(mezkūr-ı 'ādet-i ma'hūdesi) 52b/9
'adālet-şi'ār	Ar. s. Adaletli. 'a.+(sultān-ı 'adālet-şi'ār) 90b/19	'ādil Ar. s. Adeletle iş gören, hakkı yerine getiren, adaletli. 'a. 46b/18 'a.+i ihtācı 88b/24 'a.+olduğu 59a/10 'a.+(sultān-ı 'ādil) 63a/18, 90b/24
'ādāt	Ar. i. (adet'in c.) Adetler, görenekler, alışkanlıklar. 'a.+(hark-ı 'ādāt-ı kerāmātınūñ) 54b/22	'adīmü'l-'ādil Ar. s. Adaletsiz. 'a.+(şāh-ı 'adīmü'l-'ādilden) 87b/11
'adāvet	Ar. i. Düşmanlık, yağılık. 'a.+in 77a/25 'a.+ine 80a/5	'adīmü'l-miṣāl Ar. s. Eşi, örneği, benzeri olmayan. 'a.+(civār-ı ğılmān-ı 'adīmü'l-miṣālden) 73a/5
'aded	Ar. i. Sayı. 'a.+de 82b/2 'a.+i erba'īn 51b/7	adlu s. Adı olan. a. 60b/16, 60b/20
ādem	Ar. i. 1. İnsan. 2. Adam, kul. a. 51b/24, 55a/8, 69a/11, 71a/20, 71a/25, 73a/22, 74b/3, 77a/18, 77b/17, 79a/19 a.+(ben-i ādemden) 49a/11 a.+ini 72a/19 a.+ler 71b/17, 81b/11 a.+lerdür 52a/20 a.+lerine 79a/13 a.+lerinūñ 72a/15 a.+lerūñ 47a/4	'adū Ar. i. Düşman, yağı. 'a. 86b/14 'a.+(bi-dīn-i 'adū-yı dīn-i mübīn) 78a/10 'a.+(leşker-i 'adūyı) 81b/17 'a.+nuñ 76a/13
'ādet	Ar. i. 1. Bir kimsenin yapmaya alışmış olduğu şey. 2. Topluluk içinde eskiden beri uyulan kural. 'a. 54a/12 'a.+i 62b/2	āf-tāb Far. b. i. 1. Güneş. 2. Güneşin ışığı a. 74a/1
		āfāk Ar. i. (ufk'un c.) Ufuklar. a. 70a/4
		āferīd-gār Far. b. s. i. Yaratan, yaratıcı, Tanrı a.+ında 83a/1

āferīn	Far. ünl. Alkışlama, beğenme gibi duyguları belirtmek için söylenir, bravo. a.+eylediler 71a/14	ağız	i. 1. Yüzde, avurtlarla iki çene arasında, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye ve besinleri içeri almaya yarayan boşluk. 2. Bu boşluğun dudakları çevrelediği bölüm. a.+ına 55b/10 a.+ından 77a/4
āfet	Ar. i. Çok güzel insan. a.+i iştihardan 55b/12	ağla-	f. Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle göz yaşı dökmek. a.-yup 82b/22
‘afv	Ar. i. 1. Suçunu bağışlama. 2. Özür dileme. ‘a.+(dāmen-i ‘afv) 76b/13 ‘a.+dan 48b/3 ‘a.+ı harem 74a/6 ‘a.+ı şāhiya 48b/2 ‘a.+olunup 48b/5, 75a/24 ‘a.+olunur 75a/22	ağlaş-	f. Birlikte ağlamak. a.-dılar 55b/7
ağaç	i. Gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki. a. 51a/9 a.+dan 52a/14, 63b/7 a.+ları 52a/12 a.+uñ 67b/22	ağlez	Ar. s. (daha, pek, çok) Kaba ve galiz. a.+i münāfiḳān 61b/4
āgāh	Far. s. Bilgili, haberli, uyanık. a.+olmak 78a/7	ağniyā	Ar. s. (ganī’ nin c.) Zenginler. a. 48a/16
āgāz	Far. i. Başlama. a. 75b/11, 80b/9 a.+eyledi 64b/25 a.+eylediler 76a/8 a.+idüp 75a/18	ağrıġ	i. (bkz: aġrıġ) a.+a 84b/15 a.+ı 83b/5
āgeh	Far. s. (bkz: āgāh) a. 47b/8	ağrıġ	i. 1. Eşya, yük, 2. Yolculukta öndegönderilen eşya. a. 83b/8, 84b/16
aġır	s. Deġeri çok olan, gösterişli. a. 84a/22	aġuz	i. Aġız. a.+dan 83b/10
		ah	i. İnleme, beddua. a. 82b/22
		āhālī	Ar. i. (ehl’in c.) Halk. a.+(ḫarac-güzārī-i ahālī-i Üştüb) 72b/2

aḥbāb	Ar. i. Kendisiyle yakın ilişki kurulup sevilen, sayılan kimse. a.+ı 53b/22		
aḥbār	Ar. i. (haber'in c.) Heber, ortada dönen söylentiler. a.+ı inkisār 78a/14 a.+ını 78a/19 a.+(rāviyān-ı aḥbār) 64a/18 a.+(tevātür-i aḥbār) 50b/15		
aḥcār	Ar. i. (hacer'in c.) Taşlar. a.+ı gūnā-gūn 50b/25		
'ahd	Ar. i. 1. Söz verme 2. And, yemin. 'a. 75b/1, 75b/9, 79a/12, 79b/24 'a.+eyledi 89b/19 'a.+i 89b/22 'a.+leri 71b/15 'a.+(tecdīd-i 'ahd) 76b/20		
'ahd u yemīn	Ar. i. (bkz:'ahd) 'a.+eyleye 76b/15		
āhen-pūş	Far. b.s. Demirler giymiş, demir kuşanmış, zırh giymiş. a.+(merd-i āhen-pūş) 76a/1		
āheng	Far. i. 1. Uygunluk düzen. 2.Çalıp çağırıp eğlenme, cümbüş etme. a.+eyledi 87b/21 a.+i teşhīr-i memālik-i İrān-zemīn 59b/10		
āhenīn	Far. s. 1. Demirden. 2. Demir gibi, pek sağlam. a.+(ḥiṣār-ı āhenīni) 81a/24		
āheste	Far. s. Yavaş, ağır, yavaş yavaş.		
		āḥī	a. 55a/24, 55a/24 Ar. öz. i. ahilik ocağından olan kimse. a. 57b/16 a.+ler 61b/11 a.+lere 61b/15
		'ahid-nāme	Ar. Far. b. i. Anlaşma şartlarını ve iki tarafın imzasını taşıyan kağıt. a.+i hümāyūn 69b/10
		āḥir	Ar. s. Son, sonraki, en sonra. a. 49b/19, 52b/2, 54a/5, 60b/17, 69a/11 a.+i 61a/2
		āḥiri'd-devrān	Ar. b. zf. Devrinin, döneminin sonu. a. 86a/22
		āḥir-kār	Ar. Far. zf. İşin sonunda, neticede. a. 48a/23
		āḥirü'l-emr	En nihayet, sonunda. a. 47a/16, 55b/7, 56b/12, 57b/5, 59b/23, 69a/9, 76b/7, 80b/22, 89a/2, 90b/23
		aḥkām	Ar. i. (hüküm'ün c.) Emirler, hükümler. a. 78a/25 a.+ı şerīfe 80a/25
		aḥmer	Ar. s. Kırmızı, kızıl. a.+(füls-i aḥmer) 71a/19
		aḥret	Ar. i. Öbür dünya. a. 54a/6, 54b/12 a.+e 47b/3, 89a/21
		aḥşām	i. Akşam. a. 46b/14, 85a/23
		aḥter	Far. i. Yıldız.

āhū a.+i 71b/18
Far. i. Ceylan, karaca.
a. 57b/24

aḥvāl Ar. i. (hāl'in c.) DuRūmlar,
haller, vaziyetler.
a.+(bākīye-yi aḥvālin)
55b/21
a.+i a'mālinden 90b/8

aḳ i. Beyaz.
a. 68a/12
a.+oldı 74b/7

'ākḳ Ar. s. Dik başlı, asi, serkeş,
anne-babaya karşı gelme.
'a. 73b/14

aḳ- f. Art arda ve toplu olarak
gitmek.
a.-dı 85a/13

'aḳab Ar. i. Arka, art.
'a.+ı 70b/6
'a.+ı cebābireden 52a/22
'a.+ince 81a/12
'a.+inden 64b/25
'a.+larına 57a/5, 82a/11
'a.+larınca 53a/1

aḳçe i. 1. Küçük gümüş para.
2. Her tür madeni para.
a. 63a/15, 63a/16, 71a/12

aḳçelik s. ...Akçe kadar, akçe
değerinde.
a. 63b/11

'aḳd Ar. i. Sözleşme,
kararlaştırma.
'a.+(ḳabūl-i 'aḳd-i zımmet)
48b/14

aḳdām Ar. i. (kadem'in c.)
Ayaklar.
a.+ı iḳdām 78a/17

aḳdem a.+ı şebātları 74a/2
Ar. s. İlk, önce, önceki, daha
önceki
a.+i 55b/25
a.+i tāk-darān-ı mülūk-ı
küffār-ı Rūm 77b/24

'aḳıbet Ar. i. Nihayet, son.
'a. 89b/23
'a.+ine 52a/19

'aḳıbet-endīşlik Ar. Far. b. sīşin
sonunu önceden düşünen,
düşünceli, tedbirli olma
durumu.
'a. 73a/21
'a.+idüp 70a/19

aḳın i. Düşman topraklarını
tedirgin etme, yıldırma
amaçlı yoplu olarak yapılan
baskın.
a. 62a/25, 62b/2
a.+eyledi 63b/1
a.+idüp 53b/4, 66a/10
a.+itmekle 90a/17
a.+lar 74a/13

aḳıncı i. Düşman ülkesine akın
yapan savaşçı.
a.+lar 73a/1

'ākıl Ar. s. Akıllı kimse.
'a. 69b/15

'ākılāne Ar. Far. zf. Akıllıcasına.
'a. 70a/17

'aḳīdet Ar. i. Akide. İman, dini
inanış.
'a.+(ḥulūş-ı 'aḳīdet) 51a/20

'aḳl Ar. i. Akıl, us.
a. 73b/5, 78b/23
a.+ına 70a/22

‘aklen a.+ları 50b/6
Ar. zf. Akıl ile, akıldan.
a. 79b/16

aķmiſe Ar. i. (kumaſ’ın c.)
Kumaſlar, yünden veya
pamuktan yalıſmıſ bezler,
dokumalar.
a. 71a/5, 75a/3
a.+(ecnās-ı aķmiſe-i
mütenevviādan) 52b/15

aķrabā Ar. i. Aralarında soy
yakınlığı olanlar.
a.+sından 52b/5

aķrān Ar. i. (karīn’in c.) Eſ ve
benzer olanlar, yaſıtlar,
yaſdaſlar.
a. 86a/10
a.+ı 74b/8
a.+ı mülā’īn-i mābeyninde
86a/20

aķreb Ar. s. (en, daha, pek) Yakın.
a. 51b/21

aķſā Ar. s. Son, en son, uzak.
a.+yı bilād-ı kefereden
50a/14
a.+yı mağrib-zemīn 53a/19
a.+yı merāmımdur 47b/12

aķsak s. Aksayan, hafifçe
topallayan.
a. 60b/13

aķtār Ar. i. (kutr’un c.) Taraflar,
yanlar.
a.+(maṭāf-ı misāfirān-ı
aķtār) 65a/5

aķvām Ar. i. (kavm’in c.) Milletler,
uluslar.
a.+ı ſaķālibe 80a/9

āl Ar. i. 1. Aile 2. Evlat.
3. Sülale.
a.+ı muẓafferden 59b/25,
87b/20, 88b/11, 89a/4

al- f. 1. Bir ſeyi veya kimseyi
bulunduğu yerden almak.
2. Bir ſeyi elle veya baſka
bie araçla tutarak bulunduğu
yerden ayırmak, kaldırmak.
a.-alar 68a/7
a.-alum 69a/5
a.-dı 55a/13, 77b/25, 86b/6
a.-duķdan 57a/21
a.-dılar 83a/24
a.-dil almak 51a/10, 64a/3
a.-duğı 66b/15
a.-duk 77a/2
a.-dukda 75a/12
a.-gelin almağa 71a/20,
71b/4
a.-haber alduk 76b/24
a.-ınan 52b/13
a.-ınup 47b/18
a.-ıvireyüz 80a/2
a.-ıvirmiſidi 59a/20
a.-maga 63b/13, 67a/18
a.-maķ 77a/4
a.-miſıdı 53b/18
a.-miſlardur 64a/6
a.-ruhsat alup 51a/11
a.-satun aldugı 74b/21
a.-sunlar 46b/5
a.-up 84a/23
a.-urlar 62b/1

a’lā Ar. s. (daha, en, pek)
Yüksek.

a.+(cānib-i 'arş-ı a'lāya) 57a/25
a.+(pāye-i serīr-i a'lāya) 73a/20
a.+(pāye-yi serīr- i a'lālarına) 62b/8
a.+(savt-ı a'lā) 84a/25
ālāt Ar. i. (alet'in c.) Vasıtalar, aygıtlar.
a.+ı imāret 46a/18
a.+ı nukre 68a/2
alay Far. i. Alay.
a.+ı 82a/9
a.+ına 76a/13, 83b/10, 84b/10, 84b/24
a.+lar 84b/8
a.+larda 70a/7
a.+ları 84b/13
a.+larından 81b/1
a.+larıñ 83b/5
aldur- f. 1. Almak işini yaptırmak. 2. Getirtmek.
a.-mayup 47a/13, 81b/15
'ale'l-fi'lihi İşinin gereği üzere.
'a. 74b/4, 89b/8
'ale'l-ğafle Ar. zf. Dalgınlığa gelerek, boş bulunarak, dalgınlığa getirerek.
'a. 52a/15
'ālem Ar. i. Dünya, cihan.
'a. 54a/17, 57a/11
'a.+ı 76b/2
'a.+ı bālāya 56a/25
'a.+ı menāmda 65a/21
'a.+ını 68b/16
'a.+(ma'müre-i 'ālem) 49a/11

'a.+(nām-ı 'ālemde) 69b/1
'a.+(sahife-yi 'ālemden) 59b/24
'ālem-gīr Ar. Far. b. s. Cihanı tutan, dünyayı zapteden, bütün aleme yayılan.
'a.+(zāmīr-i münīr-i pād-şāh-ı 'ālem-gīre) 70a/25
'ālemin Ar. i. (alem'in c.) Dünyalar.
'a. 62b/23
'ale'r-rāvī Ar. zf. Rivayet edenin söylediğine göre.
'a. 68a/20
'ale's-şabah Ar. zf. Sabahleyin, erkenden.
a. 62b/22, 66b/21, 78b/14, 81b/3
'aleyhi Ar. e. Onun üzerine.
'a. 54b/20
alıko- f. 1. Bir süre için bir yerde tutmak. 2. Birini yapmakta olduğu veya yapmak istediği işten geri tutmak.
a.-dı 66a/25, 75b/9, 76a/3, 88b/16
a.-madı 52b/14, 71a/19
a.-mışdı 73b/4
a.-nılan 67b/19
a.-p 83a/19
a.-yup 63a/22, 68b/25, 73b/2
alın- f. Almak işi yapılmak.
a.-masın 70b/9
'ālī Ar. s. Yüce, ulu.
'a. 60b/7, 61a/2, 66b/3, 79a/1

	‘a.+(ber-mücbib-i emr-i ‘ālī) 72b/25, 73a/15		‘a.+(fermān-ı ‘ālī-şānla) 76b/17
	‘a.+(bünyād-ı ‘ālī) 50b/20		‘a.+(hān-ı ‘ālī-şān) 59a/2
	‘a.+(çavuşān-ı dergāh-ı ‘ālī) 83a/24		‘a.+(sulṭān-ı ‘ālī-şānuñ) 86a/22
	‘a.+(dıraḥt-ı ‘ālīnün) 67b/14		‘a.+(şeh-zāde-yi ‘ālī-şān) 70b/4
	‘a.+(fermān-ı ‘ālī) 78b/20		‘a.+uñ 76b/18
	‘a.+(fermān-ı ‘ālī-i şudūr) 67a/14	‘ālī-cāh	Ar. Far. b. s. Yüksek rütbeli. ‘a.+(şāh-ı ‘ālī-cāh) 47b/8
	‘a.+i+bünyād 46b/7		‘a.+(bar-gāh-ı pād-şāh-ı ‘ālī- cāh) 70b/20
	‘a.+(mecma’-ı ‘ālīde) 52a/24	‘ālim	Ar. s. Bilen, bilici. ‘a.+i mişālde 65b/3
‘ālī-cenāb	Ar. Far. b. s. 1. Cömert. 2. Şerefli, haysiyetli kimse.		‘a.+(mülhem-i ‘ālim-i ğayb) 78a/9
	‘a.+(sulṭān-ı ‘ālī-cenāb) 64b/2	‘āliye	Ar. i. Bir şeyin en yukarısı, tepesi. a.+(ebniye-i ‘āliye) 65b/10
	‘a.+(şāh-ı ‘ālī-cenāb) 90a/15		a.+(menāzil-i ‘āliye) 65b/8
‘ālī-maḳām	Yüce maḳām.	‘aliyye	Ar. s. Yüksek, büyük, necip, meşhur, ünlü. a.+(fahru’l-muhadderat-ı harem-i ‘āliyesi) 76b/8
	‘a.+(pāy-taht-ı sulṭān-ı ‘ālī- maḳām) 66a/1		a.+(mu’temed-i ‘āliye) 71a/24, 74b/1
	‘a.+(ordū-yi pād-şāh-ı ‘ālī- maḳāma) 80b/2	‘allām	Ar. s. Çok bilgin. (Allah’ın sıfatıdır.) a.+(ināyet-i melik-i ‘allām) 73a/3
‘ālī-miḳdār	Ar. b. s. Miktarı fazla olan, sayıca fazla olan.	alt	i. Bir şeyin yere bakan yanı, üst karşıtı. a.+ından 67b/13
	‘a.+(ferzendān-ı ‘ālī- miḳdār) 80a/18		
	‘a.+(harem-seray-ı şeh- zāde-yi ‘ālī-miḳdāra) 71b/19	altı	i. Beşten sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 6.
	‘a.+(serdār-ı ‘ālī-miḳdār) 47a/2		
	‘a.+(sulṭān-ı ‘ālī-miḳdār) 78a/19		
	‘a.+(vüzerā-yı ‘ālī-miḳdārı) 78a/21		
‘ālī-şān	Ar. b. s. Şan ve şerefi büyük olan.		

	a. 47a/18, 54b/13, 54b/20, 54b/21, 55a/3, 55b/13, 58b/3, 59a/20, 61a/8, 63b/14, 68b/18, 73a/11, 87b/11		
	a.+ncı 54b/20		
altmış	i. Elli dokuzdan sonra gelen rakam ve bu sayıyı gösteren rakam, 60.		
	a. 53a/7, 56a/6, 56b/4, 56b/8, 57b/13, 58b/4, 58b/7, 59a/20, 62a/2, 62a/24, 63a/19, 63a/6, 63b/14, 63b/4, 64b/5, 66a/12, 66a/3, 66a/8, 66b/25, 68b/18, 87b/14, 87b/2		
altun	s. Altından yapılmış.		
	a. 50a/20, 67a/8, 67b/24, 68a/2		
āmāde	Far. s. Hazır, hazırlanmış.		
	a.+olan 77b/9		
	a.+oldı 73a/9		
	a.+olmuşuzdur 75b/13		
	a.+olmuş 79b/20		
a'māl	Ar. i. (amel'in c.) İşler.		
	a.+(aḥvāl-i a'mālinden) 90b/8		
'amā'ir	Ar. i. (imaret'in c.) İmaretler.		
	'a.+i rāsiḥü'l-erkān 65b/10		
	'a.+(ta'mīr-i 'amā'ir) 64b/9		
āmeden	Far. s. 1. Gelen. 2. Bir işi yapan, meydana getiren.		
	a.+i ilçi-yi kāfirān 80b/3		
'amel	Ar. i. 1. İş. 2. Niyet.		
	'a.+eyledi 47b/23		
	'a.+idüp 56b/17, 86b/17		
		'āmire	Ar. s. 1. Mamur eden, şenlendiren. 2. imar olunmuş.
			'a.+(iştābl-ı 'āmireye) 69b/22
		ammā	Ar. e. Ama, fakat, lakin, ancak; şu kadar ki, öyle ki, o kadar ki.
			a. 48a/22, 48b/21, 49a/19, 49b/24, 50a/22, 50a/6, 52b/2, 52b/24, 53a/14, 57b/3, 59b/22, 60a/17, 61a/25, 64a/16, 66b/10, 67a/10, 67a/4, 68b/12, 73b/16, 74a/11, 75a/12, 75a/22, 77b/7, 79a/6, 80b/14, 81a/20, 81a/25, 84a/3, 84b/12, 84b/2, 85b/2, 85b/7, 86a/21, 89a/22, 90b/22
		'ammusioğlı	b. i. Amcasının oğlu.
			a. 88b/19
		aña	z. O zamirinin yaklaşma durumu.
			a. 46b/25, 49a/23, 53b/21, 53b/23, 55a/1, 60b/16, 60b/24, 62a/6, 68b/5, 76b/16, 77a/3, 77a/5, 83b/14, 87a/5
		ancağ	bağ. 1. Yanız sadece gibi sınırlama anlatır. 2. Olsa olsa 3. lakin, ama, yalnız.
			a. 46a/2, 46a/5, 63b/24, 64a/4, 80b/14, 81a/4, 81b/18
		ancılayın	z. Onun gibi, o kadar, öyle.
			a. 50b/19, 85a/15

anda z. O zamirinin bulunma duRūmu.
a. 68b/14, 72a/12, 79a/10, 87b/10

andan z. O zamirinin ayrılma duRūmu.
a. 50a/10, 50a/13, 50a/14, 50a/18, 51a/22, 60a/8, 62a/13, 66a/15, 66a/20, 66b/6, 66b/7, 68b/15, 68b/16, 71a/5, 72a/8, 72b/6

anı z. O zamirinin belirtme duRūmu.
a. 60b/19, 60b/20, 62a/18, 65a/23, 68b/15, 78b/15, 82b/24, 84a/15, 86a/13

añla- f. 1. Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak; yeni bilgileri eskileriyle bir araya getirerek sonuç nitelğinde başka bir bil edinmek. 2. Sorup öğrenmek.
a.-nan 84b/3

añlar z. O zamirinin çoğulu.
a. 53a/2, 54a/5, 54a/9, 69b/17, 69b/21, 70a/4, 78b/9, 84a/12
a.+a 59b/17, 60a/13, 60b/9, 69b/19, 69b/25, 83a/19
a.+dan 70a/7
a.+ın 56a/4

anuñ z. O zamirinin tamlayan duRūmu.
a. 47b/6, 50a/11, 51a/25, 53a/24, 60a/14, 60b/4, 66a/16, 69b/17, 74a/17,

75b/9, 77b/25, 85a/15, 88a/17
a.+la 52a/13, 52b/17, 78a/11, 84a/22

ara i. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, aralık, boşluk, mesafe.
a.+dan 61a/22
a.+larında 86a/16
a.+ñuzdan 55a/13
a.+sına 56a/12
a.+sında 48a/4, 51a/13, 63a/10, 66b/2, 85b/16, 86a/6
a.+sından 83b/6, 85b/18
a.+ya 79a/1
a.+y-ı fāsıdeleri 61b/7

ara- f. 1. Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak. 2. Bir yöntem bulmaya çalışmak.
a.-maga 85a/12

'araba i. Araba, at arabası.
'a. 63b/8

ārām Far. i. 1. Durma, eğlenme, dinlenme. 2. Yerleşme, istirahat etme, karar kılma.
a.+idemez 85b/8
a.+idüp 66a/23

ārām-gāh Far. b. i. Dinlenilecek yer, dinlenme yeri.
a.+lar 65b/13

arāzī Ar. i. (arz'ın c.) Yerler, topraklar.
a.+sinde 63b/9

ard i. ve s. 1. Arka, geri. 2. Bir şeyin öbür yüzü.
a.+ıların 69a/5
a.+ılarına 85b/13

	a.+ılarınca 80b/7		‘a.+eyledükde 79a/14
	a.+ılarından 81b/21		‘a.+eyledüklerinde 76b/25
	a.+ına 59b/13, 64b/17, 74b/2, 83b/8		‘a.+eyleyüp 70a/6
	a.+ınca 56a/22, 67b/16, 86b/14, 87b/23		‘a.+ı 49b/23, 49b/25, 57a/17
	a.+ında 76a/3, 83b/5		‘a.+ı du‘ā 81a/18
	a.+ından 60a/8		‘a.+ı hāl 46b/2
	a.+larına 56b/24		‘a.+ı meskenet 76b/9
ārem-gāh	Far. b. i. (bkz: ārām-gāh)		‘a.+ı sipeh-dār 81a/3
	a.+ı pād-şāhdur 75b/21		‘a.+ı şimālindeki 49a/11
arqa	i. 1. Bir şeyin temel tutulan yüzünün tam tersi. 2. Bir şeyin sırt duRümunda olan yüzeyi. 3. Art, peş.		‘a.+ı ‘ubūdiyyet 69b/8
	a.+sından 52b/6, 81b/10		‘a.+ı 79a/24
	a.+virüp 76a/5		‘a.+ında 63b/8
‘arşa	Ar. i. Yer, toprak.		‘a.+itdükde 75b/2
	‘a.+da 49b/12		‘a.+olinsa 60a/16
‘arş	Ar. i. Dokuzuncu gök.		‘a.+olunup 89b/14
	‘a.+(cānib-i ‘arş-ı a‘lāya) 57a/25	arż	Ar. i. 1. Dünya. 2. Toprak.
	‘a.+ı+(deryā-yı Rūm) 49b/3		a.+ı haṭṭ-ı istivādān 49b/18
art-	f. Eskisinden daha çok çoğalmak.	‘arzan	Ar. zf. Enine, enliliğine, genişliğine.
	a.-up 63a/1		‘a. 49b/3
artur-	f. Artmasını sağlamak, çoğaltmak.	ārzū	Far. i. İstek, heves.
	a.-dı 73b/22		a.+sı 48b/25
‘arūs	Ar. i. Gelin.		a.+sınıñ 60b/11
	‘a.+ı 71b/12	‘asākir	Ar. i. (asker’in c.) Epler.
‘arż	Ar. i. Sunma, gösterme, takdim etme.		‘a. 54a/4
	‘a.+eylediler 47b/8, 57a/16, 81a/2, 90a/23		‘a.+ı hüsrān 75a/15
	‘a.+eyledüğün 63a/13		‘a.+ı manşüreyi 74b/19
			‘a.+ı nuşret-şi‘ār 80a/18
			‘a.+ı zafer-girdārı 78a/21
		‘asākir-mużaffer	Ar. b. s. Zafer kazanmış askerler.
			‘a.+(muşahhar-ı ‘asākir mużaffer) 90b/13
		āsān	Far. s. Kolay.
			a. 56a/1, 72b/21
			a.+(def‘-i āsāndur) 52a/21
			a.+dur 81b/2

āṣār	<p>Ar. i. (eser'in c.) İzler, nişaneler, alametler.</p> <p>a.+(bahār-ı hüceste-i āṣārda) 79b/19</p> <p>a.+(hüceste-i+ āṣār) 80b/4</p> <p>a.+1 65a/25, 83a/6</p> <p>a.+1 cemīleleri 81a/8</p> <p>a.+1 inkisār-ı müşāhede 76b/6</p> <p>a.+1 nifāk 90b/9</p>	<p>‘a.+i islām 62b/14, 66b/9, 77b/13, 78b/11, 80b/13, 81b/24, 81b/24, 82a/22, 82b/5, 83b/25, 85b/5</p> <p>‘a.+i islāma 74a/20, 77b/6, 82b/21</p> <p>‘a.+i islāmda 84b/25</p> <p>‘a.+i islāmıdan 64a/3, 85a/16</p> <p>‘a.+i islāmı 75b/8, 77b/4, 82b/16</p>	<p>‘a.+i islāmuñ 57b/3, 66b/5, 74a/2, 76a/11, 82b/10, 84b/21, 85a/25</p> <p>‘a.+i küffāra 77b/9</p> <p>‘a.+i Müslimīn 52b/23, 81b/17</p> <p>‘a.+i nusret-şi‘āruñ 78a/19</p> <p>.a.+i sultānī 62b/18</p> <p>‘a.+i şeyātīn 80a/8</p> <p>‘a.+i ṭā’ifesinden 69b/18</p> <p>‘a.+i zafer-encām 80b/2</p> <p>‘a.+in 73a/14, 80b/19, 84b/14</p> <p>‘a.+inden 76b/4, 77b/17</p> <p>‘a.+ine 66b/9</p> <p>‘a.+ini 80a/1, 88a/14</p> <p>‘a.+inüñ 75b/16, 76a/6</p> <p>‘a.+iñüz 81a/4</p> <p>‘a.+lerinüñ 75a/17</p> <p>‘a.+(teksīr-i ‘askere) 69b/16</p> <p>‘a.+(tertīb-i ‘asker) 59a/4</p> <p>‘a.+(ümerā-i ‘asker) 67a/21</p> <p>‘a.+üñ 76a/3, 77b/3, 82a/22, 83b/4, 84a/3</p> <p>‘a.+(zikr-i tertīb-i ‘asker-i islām) 83a/12</p>
aṣḥāb	<p>Ar. i. (sahib'in c.) Sahipler.</p> <p>a.+1 tedbīri 90b/23</p> <p>a.+ına 54a/11</p>		
‘aṣī	<p>Ar. s. 1. Baş kaldıran, isyan eden. 2. Hayırsız, dik başlı.</p> <p>‘a.+oldı 73b/14</p>		
‘asker	<p>Ar. i. Erden mareşale kadar orduda görevli bulunan herkes.</p> <p>‘a. 47a/12, 47b/16, 53b/2, 57a/8, 58a/2, 62a/10, 62a/11, 62a/2, 62b/11, 64a/23, 66a/14, 66b/17, 67a/17, 67a/19, 68b/12, 69b/15, 69b/20, 69b/21, 72b/3, 73a/13, 74b/17, 77b/11, 78b/8, 80a/11, 84b/17</p> <p>‘a.+den 79a/16</p> <p>‘a.+e 62a/15, 77a/20, 77a/7, 82a/11, 89b/21, 89b/4, 90b/22</p> <p>‘a.+i 57a/2, 63b/15, 67a/22, 67a/4, 69b/9, 72b/17, 75a/10, 75a/8, 75b/20, 75b/21, 83a/25</p> <p>‘a.+i bi-nehāya 67a/23</p>		

aşlā	Ar. zf. Hiçbir zaman, hiçbir biçimde. a. 84b/16		a.+ideyüm 85b/21 a.+idüp 68a/6, 75b/11 a.+olmağla 61b/8 a.+olup 65a/22
āsmān	Far. i. Gök, sema. a. 55a/13, 55a/9 a.+dan 82b/15, 82b/24, 83a/7	āşinā	Far. s. 1. Bildik, tanıdık, dost, arkadaş. 2. bilinen, tanıdık olan. a.+olmamağla 89a/2
‘aşr	Ar. i. Yüzyıl. ‘a.+da 60b/10, 89b/1 ‘a.+ı Sultān Murād 58b/11 ‘a.+ı Sultān Yıldırūm Hānda 87b/17 ‘a.+uñ 59a/7	‘aşīr	Ar. s. Onda bir. ‘a.+(‘aşr-ı ‘aşīrin) 50b/23 ‘a.+i 62a/23
āstān	Far. i. Dergah. a. 48a/1 a.+ı sultāna 48a/17, 71b/15, 73a/22	‘aşk	Ar. i. Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, sevgi. ‘a.+uma 86a/12
āstāne	Far. i. 1. Payitaht. 2. Büyük tekke. 3. Allah’a yakın kimselerin kabri. a.+de 47b/9 a.+ı sultāna 61b/14 a.+ı 88a/16 a.+sine 88a/8, 88b/4 a.+ye 47b/1 a.+yı sa‘ādete 77b/1 a.+yı sultāna 70a/23	‘aşr	Ar. i. On sayıdan birini alma, dokuzda bir ilave etme ile on etme. ‘a. 62a/23 ‘a.+ı ‘aşīrin 50b/23
āstīn	Far. i. Giysi kolu, yen. a.+ı 86a/16	at	i. Atgillerden, binme, yük çekme veya taşıma gibi hizmetlerde kullanılan hayvan. a. 52b/6, 71a/19 a.+dan 88a/24 a.+ımı 63b/7 a.+ına 74b/5 a.+ından 64b/24, 67b/15, 86a/3, 89a/3 a.+lar 71a/4 a.+lara 57a/9 a.+lardan 75a/3 a.+ları 81b/20, 85a/21 a.+ların 51b/5 a.+uñ 56a/24
‘aşā’	Ar. i. Akşam yemeği. ‘a.+(hūruş-ı ‘aşā’yı) 46b/14		
‘aşā’ir	Ar. i. (aşiret’in c.) Kabileler. ‘a.+inūñ 75a/13		
āşikār	Far. s. Belli, açık, apaçık, meydanda olan. a. 77a/25 a.+eyledi 78b/2		

at-	f. 1. Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak. 2. Bir şeyi tere doğru bırakmak. a.-arak 82a/10 a.-duğı 81b/8		a.+(dārū'l-mülk-i aṭyebi) 49a/25
atıl-	f. Atmak işine konu olmak. a.-sa 53a/16		Ar. i. (am'in c.) Yıllar, seneler. a. 66a/2, 71a/14 a.+da 86a/24 a.+(şahāyif-ı a'vām) 81a/8
'aṭā'	Ar. i. Bağışlama, bahşiş. 'a. 87b/9 'a.+eyledi 53b/21		āvāre Far. s. İşsiz, işsiz güçsüz, başıboş, başıboşluk, aylak. a. 59b/23
atbāl	Ar. i. (tabl'in c.) Davullar. i.+ı etfāl 52a/14		āvāz Far. i. Ses, seda. a. 85b/23 a.+ı 55a/15 a.+ı bülend 64a/11
āteş	Far. i. Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık. a. 57b/23 a.+e 52a/3 a.+ı gāzābı 81a/1 a.+ı ḥasret 79b/1 a.+ı sūzān 84b/23		āvāze Far. i. Yüksek ses. a. 52a/10
āteş-bār	Far. b. s. Ateş yağdıran. a.+(tīg-i āteş-bār) 57a/10		'avd Ar. i. Geri gelme, dönme. 2. Yoldan sapma. 'a. 64a/20
āteş-feşān	Far. b. s. Ateş saçan, ateş püsküren. a. 84b/12		'avdet Ar. i. Geri gelme, dönme, dönüş. 'a.+buyurdılar 72b/2 'a.+eyledi 59a/7, 87b/19 'a.+eylediler 51a/14, 63a/21 'a.+inden 68b/12 'a.+itdükde 89b/7
'āṭır	Ar. s. 1. Güzel kokulu. 2. Kokuları seven. a.+(ḥāṭır-ı 'āṭır-ı Orḥānī) 48a/17		'avrat Ar. i. Kadın. 'a. 47b/19, 67b/1, 68b/4, 68b/6 'a.+lar 46b/1
'ātiye	Ar. s. İsyen eden, kafa tutan. a.+ı cizye 79a/4		avuç i. Elin iç tarafı. a. 82b/14
atlu	s. Atlı, Atı olan. a. 77b/14		ay i. Bir ayın herhangi bir gününden ertesi ayın aynı gününe kadar geçen ve yaklaşık 30 gün olarak karar edilen süre.
'aṭūfet	Ar. i. Şefkat, merhamet. a.+ı pederi 48b/21		
aṭyeb	Ar. s. (daha, pek, en çok) Güzel.		

	a. 47a/15, 57b/11, 57b/14, 60a/5, 69a/7, 89a/12 a.+dan 53b/18		
āyā	Far. e. Şüphe ve tereddüt bildiren edat.		
	a. 82a/21, 85b/3		
ayak	i. Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü. a.+a 54a/13 a.+ı 56a/24, 60b/12 a.+ın 74b/5, 76b/15, 76b/18 a.+ına 55b/10, 79b/5 a.+ları 55b/4, 61b/24 a.+ların 86a/15	aylık	a.+i bāṭılları 80b/16 a.+(tertīb-i āyīn) 82a/17 i. Bir ay içinde olan veya bir ay süren. a. 49b/3, 50a/14, 65b/23
		'ayn	Ar. i. 1. Aslı, kendisi. 2. Bir şeyin eşi, tıpkısı. 'a.+farz-ı 'ayndur 61a/24 'a.+ı rūḥānī 83a/4
'ayān	Ar. s. (bkz: āşikār) 'a. 57b/8, 70b/24 'a.+eyledi 74a/10 'a.+ı 48a/13 'a.+ı devlet 65b/8 'a.+ı devletden 71a/24 'a.+ı devleti 47b/4 'a.+ı devletine 68a/9 'a.+ı devletüñ 72b/18 'a.+ı memleketden 61b/11 'a.+ı memleketi 69b/6 'a.+ı memleketin 71b/5 'a.+ı memleketüñ 48a/8 'a.+ına 47a/8	'aynü'l-kemāl	Ar. b. i. Nazar değmesini önleyen bakış. a. 56a/23
		az	i. Alışılmış olandan, umulandan, veya gerekenden eksik. a. 52b/2, 78b/15 a.+dur 84a/1
		azāb	Ar. i. İşkence, keder. a. 75b/21
		azacıq	s. Çokaz, biraz. a. 49b/8, 52a/20, 90b/12
		āzād	Far. s. Kurtulmuş, serbest olan. a.+idüp 60b/20
		azğun	s. Azmış olan. a.+ı 84a/14
		azher	Ar. s. Besbelli, apaçık, meydanda olan. a.+dür 53a/25
ayart-	f. 1. Baştan çıkarmak, doğru yoldan saptırmak. 2. Kandırmak. a.-up 88b/20	'azīm	Ar. s. Büyük, ulu, iri. 'a. 50a/16, 54b/8, 57a/2, 61b/16, 65b/16, 69a/2, 71b/6, 80b/12, 82a/19, 84b/12 'a.+(gürüh-ı 'azīm) 84b/18 'a.+ı tavī 71b/9 'a.+(leşker-i 'azīm) 57a/1
ayıt-	f. Söylemek. a.-dı 64b/20, 82a/2, 82b/5, 83b/24		
āyīn	Far. i. Merasim, tören.		

‘a.+(lüt-f-i ‘azīm) 54a/7
‘a.+(mecma‘-ı ‘azīm)
85a/15
‘a.+oldılar 82a/18
‘a.+(şehir-i ‘azīm) 46a/25
‘azīm-şikār Ar. Far. b. i. Büyük
ganimet.
a.+a 73b/17
‘azīme Ar. s. (bkz: ‘azīm)
‘a.+(cezīre-yi ‘azīmedür)
49b/11
‘a.+(emvāl-i ‘azīme-i
ganīmeyi) 76a/22
‘a.+(muḥārebāt-ı ‘azīme)
69a/11
‘azīmet Ar. i. Gitme, gidiş.
‘a. 46b/21, 51a/6, 66a/19,
67b/13
‘a.+buyurdılar 54b/4, 67a/1,
74b/24
‘a.+de 51a/3
‘a.+eyledi 56a/21, 61b/3,
67a/18, 88b/17, 89b/19
‘a.+i 59b/11
‘a.+idüp 73b/23, 88b/7
‘a.+itdiler 66b/7
‘a.+itdügin 68b/19
‘a.+leri 67a/10, 79b/21
‘a.+olındı 66a/15
āzīn Far. i. 1.Donanma. 2. Kaide,
kanun.
a.+i cānib-i Germiyanoglu
71b/2
‘azl Ar. i. İşinden çıkarma, yol
verme.
‘a.+olındı 60a/10

azlem Ar. s. (daha, pek, en, çok)
Zulmeden.
a.+(eşref-i azlem) 59a/1
‘azm Ar. i. Kasıt, niyet, karar.
‘a.+i mübārezet 81a/25
‘a.+i rāh 47b/16
‘a.+i rezm-gāh 56b/13
‘a.+i sultān 66b/24, 68b/22
‘a.+i taşmīm 82a/19
‘azm-kār Ar. Far. b. s. Azimli, kararlı.
‘a.+ı zār 57a/10
azmüde Far. s. Tecrübe etmiş olan.
a. 72b/22

-B-

bā-‘adl Far. Ar. b. zf. Doğrulukla.
b.+(şāh-ı bā-‘adl) 76b/8
bā-iqbāl Far. Ar.b. s. Şanslı, mutlu.
b.+(şāh-ı bā-iqbāle) 48b/7
bā-nifāk Far. Ar. b. zf. Münafıklık
ile, iki yüzlülükle.
b.+(kefere-yi bā-nifāka)
77a/9
bā-sa‘ādet Far. Ar. b. s. Mutlu.
b.+(velādet-i bā sa‘ādetleri)
54b/19, 58b/28, 7b/2
bā-temkīn Far. Ar. b. s. Ağırbaşlı.
b. 67a/25
bā-veķār Far. Ar. b. zf. (bkz: bā-
temkīn)
b.+(civān-ı bā-veķār) 57a/10
bā-vücūd Far. Ar. b. zf. Varlığıyla.

	b. 81a/7		b. 90a/20
bāb	Ar. i. 1. Kapı. 2. Kısım. 3. Mevzu. b.+da 47b/11 b.+(feth-i bāb) 74b/11 b.+ -1 medreseyi 55a/20 b.+ -1 mezbürda 66b/4 b.+ında 66a/1 b.+(rāh-ı bāb- ı ebvāb) 9a/4	ba'de'l müşāvere	Ar. b.zf. İstişareden sonra. b. 47a/12, 50b/10
baba	i. Baba, ata. b.+ları 70a/4 b.+ñ 88b/13 b.+ñuñ 70a/15 b.+sı 53b/19, 57b/11, 59a/13, 74b/19 b.+sına 70a/18, 73b/13 b.+sından 50b/3, 58b/13 b.+sını 62b/4 b.+sınuñ 73b/25	bāğ	Far. i. Bağ, bahçe. b. 65b/11 b.+ -1 firdevs-veş 65b/6 b.+ları 51a/13
bād	Far. e. Yel, rüzgar. b. 82a/22, 82a/25, 86b/9 b.+ -1 iqbāl 50b/14 b.+ -1 murād 51a/14	bağāt	Far. i.(bağ'ın c.) Bahçeler, bağlar. b. 46a/13
ba'dehū	Ar. z. Ondan sonra, daha sonra. b. 52b/13, 54b/7, 55b/2, 59b/18, 59b/2, 60b/25, 61a/3, 66a/14, 67b/2, 68a/22, 68b/17, 71a/6, 72a/2, 72b/8, 73a/15, 74b/9, 75a/22, 78a/22, 86b/24, 87b/19, 88b/11, 90a/3,	bāğı	Ar. s. Haksızlık eden serkeş. b. 48a/20
ba'de'l-feth	Ar. b.zf. Fetihden sonra. b. 89b/23	bağışla-	f. Herhangi bir kötü davranışı için cezā' vermekten vazgeçmek, affetmek. b.-dı 68a/9 b.-mak 74a/7 b.-yayum 83b/14 b.-yup 71a/16
ba'de'l-muhārebe	Ar. b.zf. muharebeden sonra.	bağıye	Ar. s. Geri kal'an, fazla, artan; bundan başka. b.+(t̄āyife-i bāğıyenüñ) 61b/5
		bağla-	f. Bağ veya başka bir araçla tutturmak. b.-dılar 51a/8 b.-şaf bağladı 74a/1 b.-mak 85a/18 b.-yup 83b/3, 84a/22, 84b/1, 84b/2
		bağlan-	f. Bağlanmak işine konu olmak. b.-dılar 84b/6, 85a/19
		bağlat-	f. Bağlamak işini yaptırmak. b.-dı 76a/6

bağlu b.-mak 84b/4
Bir bağ ile tutturulmuş olan.
c. 55a/20

bağy Ar. i. azgınlık, serkeşlik,
ileri gitme.
b.+i aramanı 74b/23

bahā' Far. i. Paha.
b. 63a/15, 63a/3, 84a/22
b.+ları 63a/14
b.+larına 84a/22
b.+ya 60b/9

bahādır Far. s. Savařlarda gūcū ve
yılmazlıđıyla ūstūnlūk
kazanana ve yiğitlik gōsteren
(kimse).
b. 47a/13

bahāne Far. i. Bir Şeyin gercek
sebebi gizlenerek ileri
sūrūlen sebep.
b. 75a/17

bahār Far. i. Kışla yaz arasındaki
mevsim. 22 Mart'la 21
Haziran arası. İlkyaz.
b. 66a/19, 70b/18, 74a/18,
80b/4
b.+da 47a/14, 47a/14,
61b/23, 66a/13, 73a/9,
80a/18
b.+(faşl-ı bahār) 62b/20
b.+(faşl-ı bahārda) 70b/18
b.+ı hūceste-āřarda 70b/19
b.+ı hūceste-i āřarda
79b/19
b.+ında 62a/2, 64b/5,
66b/25, 69a/1, 73a/12,
ferah+fal

bađr Ar. i. 1. Deniz. 2. būyūk gōl
veya nehir.
b.+(cānib-i bağr-ı berden)
53a/5
b.+(cānib-i bağrdan) 64a/22
b.+den 56a/9
b.-ı 46a/23
b.+ına 54a/1
b.+i 51a/8
b.+i Rūm 49b/16
b.+i Őimālidūr 49b/17
b.+(meşveret-kerden-i
gūzār-ı bađr) 50b/1

bağşış Far. i. Bir hizmet gōrene
hakkından ayrı olarak
verilen para.
b. 87b/9

bağt Far. i. Talih, kader, kısmet.
b.+(der-cilve-i bağt 78b/23
b.+ı 54a/9

bađtsız s. Bađtı kōtū olan, kadersiz.
b. 66b/15

ba'ıd Ar. s. Uzak, ırak.
b.+dūr 77a/4

bā'iş Ar. i. 1. Sebep olan. 2.
Gōnderen. 3. İcabbettiren.
b. 70a/2
b.+dūr 82b/13
b.+olan 76a/24
b.+olup 86a/22, 86b/1

bāiř ū bādı Ar. b. s. Aslını, esasını
bulan, sebep olan.
b. 80a/6

bađ- f. Bakıřı bir Őeyin ūzerine
çevirmek.
b.-mayup 57a/3

bakāyā Ar. i. (bakıyye'nin c.) Fazla kalan şeyler, kalıntılar.
b.+yı kıyasıra-i 'izāmdan 77a/17
b.+yı Kıyasıra 52a/22
b.+yı kılā-ı küffārdan 89b/18
b.+yı Kıyasıradan 47b/18

bakıyye Ar. s. Artan, geri kal'an, artık.
b.+yi aḥvalin 55b/21
b.+i mücāhidīn 67a/24
b.+sinden 59a/1

bākī Ar. i. 1. Tanrı. 2. Daimi, kalıcı.
b.+dür 66b/4

bāl Far. i. 1. Kanat. 2. Kol.
b. 56a/22
b.+i 65a/13

bālā Far. s. Yüksek, yukarı, üst, yüce.
b.+(ālem-i bālāya) 56a/25
b.+da 52b/20, 58a/4, 65a/7
b.+sına 78b/12
b.+yı ḥiṣāra 51a/24

baña z. Ben zamirinin yönelme hâli.
b. 72a/12

bār-gāh Far. b. i. Girmek için izin alınması gereken, girilebilecek yer, çadır, yüksek divan.
b.+ı pād-şāh-ı alicah 70b/20
b.+ı sultānda 81a/15
b.+ına 76b/18

bārān Far. i. Yağmur.

b. 50a/22
b.+ı rahmet 82b/15, 83a/7
b.+(tīr-i bārān) 84b/10

bārī Ar. ö. i. Yaratan, yaratıcı.
b. 86a/9
b.+(tevfīk-i bārī) 49a/3

baş i. İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız gibi organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa.
b. 61b/12
b.+ı 71b/14, 88b/25
b.+ımuza 57a/11
b.+ın 89a/3
b.+ına 52b/19, 60b/17, 68a/4, 75a/12, 88b/24
b.+ından 68a/8
b.+kodılar 55b/1
b.+lar 46a/3, 76a/9
b.+ları 86b/11
b.+ların 78b/13
b.+urup 90b/18

baş u buğ b. i. 1. Eski Türklerde baş, başkan, komutan. 2. Osmanlı İmparatorluğunda savaş zamanı başka birliklerden ayrılıp bir araya getirilerek oluşturulan birliğin veya milis güçlerinin komutanı.
b. 78b/9

başka s. Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge.
b. 83b/18

başla- f. Bir işe girişmek, harekete geçmek.

	b.-dılar 85a/12		59b/13, 61a/17, 62a/2,
başlu	s. Başlı olan.		63b/20, 64b/14, 69b/16,
	b. 60b/12, 60b/13, 85a/11		72a/12, 72a/4, 73a/1,
başına	i. Osmanlı döneminde miras yoluyla geçen arazi hakkında kullanılan bir tabirdir. Slavcadan geçmiş bir kelimedir.		73a/16, 73b/6, 73b/9,
	b.+lar 69b/22		75b/22, 77a/11, 90b/23
bâtil	Ar. s. 1. Doğru ve haklı olmayan. 2. Çürük, temelsiz.		b.+lar 56a/19
	b.+(âyîn-i bâtılları) 80b/16		b.+ları 50a/4, 50a/4, 55a/18,
	b.+(erbâb-ı bâtil) 52b/1		56a/19, 57b/5, 78b/12,
bâtin	Ar. zf. Dahilen, iç yüzünde; içinden olarak.		80b/16, 80b/17, 81a/25,
	b. 85b/7		81b/19
bayındır	s. Gelişip güzelleşmesi, hayat şartlarının uygun duRûma getirilmesi için üzerinde çalışılmış olan, mamur.	-be	b.+ların 51b/22, 66b/6,
	b.+ı 89a/7, 89b/8		73b/4, 90a/14
bâz	Far. i. Doğan, şebaz, şahin.		b.+sını 70a/21
	b. 65a/12		b.+(zıkr-i teşhîr-i ba'zî kıla) 72b/14
	b.+ı şikâri 79a/21		Far. e. 1.Kelimelere -e halini verir. 2. -e kadar manası verir.
bâz-dâr	Far. b. i. Doğancı, avcı, kuşcu, kuşcubaşı.		b.+68b/22, 60a/22, 48b/1,
	b.+lar 65a/10	bebr	67a/15, 62a/1, 66b/24,
bâzâr	Far. i. 1. Pazar, çarşı. 2. Pazar yeri.		Far. i. Eski kitaplara göre Hindistan'da ve Afrika'da bulunur, kediye benzer, gayet büyük, üstü yol yol tüylü, saldırdığı zaman derisindeki tüyleri kabarıp korkunç bir manzara arzeden, arslanın bile korktuğu, azgın bir canavarmış.
	b. 65a/5		b.+i demân 85a/3
	b.+lar 65b/14	bed	Far. s. 1. Fena, yaramaz, çirkin. 2. Kötülük.
ba'zî	Ar. zf. Birazı, bir kısmı, kimi.		b. 61a/18
	b. 46a/18, 47b/7, 48a/1,	bed-aşl	Far. Ar. b. s. Soyu kötü, aslı fena.
	49a/12, 49b/14, 49b/2,		b. 72a/1
	51a/2, 52a/18, 59a/7,		

bed-endişlik Far. b. s. Kötülük düşünmek.
b. 73b/6

bed-fi'āl Far. Ar. b. s. Yaptığı işler kötü olan.
b.+(kral-ı bed-fi'āl) 85a/11

bed-gevher Far. b. s. (bkz: bed-aşl)
b.+(şovher-i bed-gevherinüñ) 76b/12

bed-hāh Far. b. s. Her işin kötülüğünü isteyen.
b.+larından 89b/13

bed-hişāl Far. Ar. b. s. Huyları kötü olan.
b.+i 84a/17

bed-kār Far. b. s. İşi, hareketi kötü olan.
b.+uñ 79a/7

bed-girdār Far. b. s. (bkz: bed-kār)
b. 84a/4
b.+laruñ 89b/13

bed-nām Far. b. s. kötü adla anılan, adı kötüye çıkmış.
b.+eyledi 86a/20
b.+(kāfir-i bed-nām) 84a/3

bed-nihād Far. b.s. (bkz: bed-aşl)
b.+huşşād-ı bed-nihād 53b/23

bed-peymānlık Far. T. b. i. Sözünde durmamak.
b. 78b/3

bed-du'ā Far. Ar. b. i. İnkisar, ilenç.
b.+idüp 65a/11

bedel Ar. i. 1. Karşılık, karşı. 2. Bir şeyin yerine verilen ve yerini tutan şey.
b.+i 69b/25

beden Ar. i. Canlı varlıkların maddi bölümü, vücut.
b.+(şihhat-i beden) 60a/19

bedeniyye Ar. s. Bedene mensup, vücutla ilgili.
b.+(lezzāt-ı bedeniyye) 78a/12

bedīd Far. s. (bkz: āşikār)
b. 63b/5
b.+oldı 82a/4

bedreka Far. i. Yol gösteren, kılavuz,
b.+yı hidāyet **Rabbāni** 51b/14

beg i. Bey.
b. 52a/24, 60b/24
b.+den 49a/12
b.+e 90b/14
b.+i 75b/25
b.+ler 83a/21
b.+leri 83a/19
b.+lerinüñ 61b/24
b.+leriyle 66a/5

begāyet Ar. zf. Pek çok, aşırı, son derece, pek ziyade.
b. 49b/9
b.+(leşker-i begāyet) 866b/

beglerbegi i. Beylerbeyi. Osmanlı idaresinde sancak beylerinin başına verilen ad veya unvan.
b. 57b/2, 60b/6, 62a/9, 62b/11, 66b/16, 76a/1, 86b/23, 86b/24, 86b/24, 86b/25
b.+lerine 74b/12
b.+ni 69b/14, 72b/4, 75a/7

behā'im Ar. i. Dört ayaklı hayvan.

behçet b. 53b/5
Ar. i. 1. Sevinç. 2. Güzellik, gülyüzlülük.
b.+(fezâ-yı behçet) 65b/1

be-her-hâl Far. Ar. b. zf. Her halde, mutlaka.
b. 48b/1

behişt-āsā Far. b. s. Cennet gib.
b.+(Burusaya-yı behişt-āsāda) 70b/19
b.+(şehir-i behişt-āsā-yı Burusada) 64b/6

belāhet Ar. i. Bönük, alıklık, kalın kafalılık.
b. 60a/20

belde Ar. i. Şehir, kasaba, memleket.
b.+sinüñ 76b/10
b.+yi dil-pezirde 65b/9
b.+yi Tayyibe 65b/14

belki Ar. Far. b. zf. 1. Muhtemel olarak, olabilir ki. 2. bağ. Olsa olsa
b. 46a/13, 77b/1

ben z. Tekil birinci kişiyi gösteren zamir.
b. 54b/10, 75a/2, 77a/21, 79b/25, 85b/19, 88b/14
b.+a 55a/14, 56a/14, 77a/21, 79b/23, 79b/24, 88b/14
b.+i 54a/2, 55a/13, 55a/15, 55b/10, 85b/20, 85b/22, 86a/11
b.+i âdemden 49a/11
b.+üm 70b/1, 75a/21, 81a/18
b.+ümle 79b/24

be-nām Far. b. s. Ünlü, meşhur olan.
b.+(emir-i be-nāma) 90a/16

bend Far. i. Bağ, yular, bağlama.
b. 51a/13
b.+idüp 52a/13

bende Far. i. Kul, köle.
b.+ñüzi 72b/22
b.+i miskin 82b/17

bende-gān Far. i. (bende'nin c.) Kullar, köleler.
b. 75a/21

bender-gāh Far. b. i. İşlek iskele, liman, şehir.
b.+dur 65b/22

beñzer s. Nitelik, görünüş ve yapı bakımından bir başkasına benzeyen veya ona eş olan (şey) , müşabih.
b. 75a/15

berr Ar. i. Kara, toprak.
b. 56a/9, 56b/7
b.+(cānib-i baħr-ı berrden) 53a/5
b.+(cānib-i berrden) 64a/21

ber-'akis Far. Ar. b. e. Tersine, aksine.
b. 59a/25

ber-dār Far. s. Salbedilmiş, asılmış insan.
b.+eyleyüp 52b/13

ber-güzār Far. b. s. Hediye, Hatıra.
b. 85a/22

ber-ħurdār Far. b. s. Berhudar olan, mesut olan.
b.+olasun 82a/1

ber-istīṣāl Far. Ar. b. s. Kökünü kurutan.
b.+i ehl-i İslām 63b/11

ber-gerden Far. b. i. Omzunda, göğsünde.
b. 79a/5

ber-mūcib Far. Ar. zf. Mucibince, gereğince.
b.+i fermān 48a/13
b.+i emr-i ‘ālī 72b/25, 73a/15

ber-şükūh Far. b. s. Ulu, yüce olan.
b.+(kūh-ı ber-şükūh) 50a/6

berāber Far. zf. Birlikte, bir arada.
b. 79b/6

berāy Far. e. İçin, maksadıyla.
b.+i intiyāh 78a/8

ber-dehen Far. b. i. Ağzında.
b. 79a/4

berere Ar. s. (berr’in c.) Hayır sahibi olan, iyilik severler.
b.+i cin 54b/25

berf Far. i. Kar.
b. 50a/22

berķ Ar. i. Şimşek.
b.+i hātīf 78b/10, 84b/20
b.+i hātīf-miṣāl 51b/18
b.+i lāmi 76a/12

berter Far. b. s. Daha, pek, en yüksek, meziyetli, değerli.
b.+dūr 53a/25

berū i. Konuşanın önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olanı.
b. 47a/25, 54b/24, 61b/10, 71b/12, 86b/13

ber-vech Far. Ar. b. zf. Olduğu gibi, olarak.
b.+i pīṣīn 69a/16, 69b/7

besātīn Ar. i. (būstan’ın c.)
Bostanlar, sebze bahçeleri.
b. 46a/13

beş i. Dörtten sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam 5.
b. 47a/13, 49b/18, 49b/22, 49b/23, 49b/25, 49b/25, 54b/17, 54b/21, 54b/24, 56b/10, 56b/10, 58b/7, 60a/1, 60a/5, 63a/16, 63a/16, 66a/23, 66a/4, 67b/8, 68b/2, 72b/15, 73a/13, 77b/17, 78b/8, 80b/5, 80b/8, 83b/15, 87b/14, 87b/15, 87b/19, 87b/5, 88b/22, 88b/23
b.+de 63b/4, 81b/17
b.+i 82b/10

beşer s. Beş sayısının üleştirme biçimi, her birine beş, her defasında beşi bir arada.
b. 56a/6, 63a/15

beşinci s. Beş sayısının sıra sayı sıfatı, sırada dördüncüden sonra gelen.
b. 55b/13, 60a/2, 65b/22

beşāret Ar. i. Müjde, muştu.
b. 64b/1

beşer Ar. i. İnsanoğlu, insan.
b.+(leşker-i beşer) 56b/22

beşeriyye Ar. s. İnsana mensup, insanla ilgili.

	b.+ (ṭabī'at-ı beşeriyye) 78a/4		b. 46a/23, 56a/25, 59a/8, 83a/11, 84b/5, 8b/22, 90b/10
bevvāb	Ar. i. Kapıcı, çocukları evlerine getirip götürən okul hademesi. b.+ -ı medrese 55a/19 b.+uñ 55a/22		b.+i 59a/7
bey'	Ar. i. Satma, satış, satılma, satın alma. b. 72a/12 b.+i şer'î 77a/2	beytü'l-māl	Ar. i. Maliye hazinesi. b.+(māl-ı beytü'l-māl) 73b/11
beyābān	Far. i. Kır, çöl. b.+a 55b/6	bezl	Ar. i. Bol bol verme, saçma. b.+i içtihad 81b/24 b.+i maqdūr 56a/3 b.+i şadaqāt 62a/13
beyān	Ar. i. Anlatma, açık söyleme, bildirme. b. 64a/21, 68a/16, 72a/3 b.+ -ı vefāt-ı Hān Orhān 57a/23 b.+ına 89b/10 b.+idelüm 55b/21 b.+idüp 58b/22, 79b/8 b.+olınacakdur 84b/7 b.+olınur 50a/25	bırağ-	f. Bırakmak. b.-up 64a/12, 86a/5
beyāz	Ar. i. Aydınlık. b. 55a/25	bi-	Ar. e. Başlarına eklendiği zaman kelimeleri –e haline getiri; ile, içi manalarını vererek Farçadaki be- edatıyla aynı işi görür. b.(bi-maḥṭūbe) 71b/19
beyn	Ar. i. 1. Ara, aralık. 2. Arada, araya, arasında. b.+lerinde 49a/10	bī-'adīl	Far. Ar. b. s. Benzersiz, benzeri olmayan. b.+(şāh-ı bī-'adīle) 63a/12
beyne'l-enām	Ar. b. i. Halk arasında. b. 82b/19	bī-'ār	Far.Ar. b. s. Arsız, utanmaz. b.+(Sosmanus-ı bī-'ār) 79a/12
beyne'l-hükkām	Hakimler arasında. b.+(server-i beyne'l- hükkam) 53a/25	bī-ārām	Far. b.s.Rahatsız. b. 69a/16
beyt	Ar. i. ed. Anlam bakımından birbirine bağlı iki dizeden oluşmuş şiir parçası.	bī-bāḳ	Far. b. s. Korkmayan, çekinmeyen, sakınmayan. b. 85a/1
		bī-çāre	Far. b. s. Çaresiz, zavallı. b. 55b/9
		bī-dīn	Far. Ar. b. s. Dinzis. b. 52b/4, 83b/17, 86a/1 b.+i 'adū-yı dīn-i mübīn 78a/10 b.+(pelid-i bī-dīn) 84a/5

bī-edeb-āne	Far. zf. Edepsizcesine. b. 74a/8, 80b/25		
bi-emr	Ar. zf. Emir alarak. b.+i sulṭāni 68a/21		
bī-ġill	Far. Ar. b. s Kin gütmeyen, gizli düşmanlığı olmayan. b.+(dil-i bī-ġill) 81a/5		
bī-ḥadd	Far. Ar. b. s. Hadsiz, sınırsız, pek çok. b. 62b/9, 69a/13, 85a/20		
bī-ḥisāb	Ar. b. s. Hesapsız, sayısız, pek çok. b.+(ġanā'im-i bī-ḥisāb) 90a/15 b.+(şükr-i bī-ḥisāb) 64b/2		
bī-ḥüş	Far. b. s. Şaşkın, sersem, bihoş, b. 51b/19 b.+(ġüş-ı bī-ḥüşlarına) 80b/15 b.+olup 55b/2		
bī-iḥtiyār	Far. Ar. b. z. Kendiliğinden, elde olmayarak. b. 84a/25		
bī-istizhār	Far. Ar. b. z. Yardım istemeksizin, güvenmeksizin. b.+(sipāh-ı bī istizhār) 52a/11		
bī-ḳıyās	Far. Ar. b. s. Ölçüsüz. b.+(leşker-i bī-ḳıyās) 62b/13 b.+(taḥşīl-i ġanā'im-i bī- ḳıyās) 90a/12		
bī-mecāl	Far. Ar. b. s. Anlamsız, hükümsüz, saçmasapan. b.+(mūr-ı bī-mecāl) 85a/12		
bī-miṣāl	Far. Ar. b. s. Eşsiz, eşi benzeri olmayan.		
			b.+(kişver-i bī-miṣāldür) 49b/3
bī-nāmūs	Far. Ar. b. s. Namussuz. b.+olup 78b/23		
			b.+(Şosmānūs-ı bī-nāmūs) 78b/1
bī-naşīb	Far. Ar. b. s. Nasipsiz, talihsiz, talihi kapalı. b. 73b/5		
bī-naẓīr	Far. Ar. b. s. (bkz: bī-miṣāl) b. 47a/17		
bī-nihāye	Far. Ar. s. Sonu gelmeyen, pek çok. b.+(asker-i bī-nihāye) 67a/23 b.+ya 54b/11, 67b/24		
bī-nihāye	Far. Ar. b. s. Nihayetsiz, sonsuz, tükenmez. b. 71a/5, 73a/17, 73a/5, 75a/4		
bī-nihāyet	Far. b. s. (bkz: bī-nihāye) b. 50a/18		
bī-niyāz	Far. b. s. Yalvarmasız, yakarmasız, ihtiyaçsız. b.+(cenāb-ı bī-niyāza) 83b/20 b.+(dergāh-ı bī-niyāza) 68b/20		
bī-pāyān	Far. b. s. (bkz: bī-nihāye) b.+(ġanā'im-i bī-pāyān) 63a/20 b.+ġanā'im-i bī-pāyānı) 52b/14 b.+(mevāşī-i bī-pāyān) 65b/25		
bī-pervā	Far. b. s. Pervasızca, çekinmeksizin, sakınmadan.		

	b. 85a/1		b. 48a/9
bī-şekk	Far. Ar. b. s. Şüphesiz.		bi'l-muvācehe Ar. zf. Yüz yüze, yüzleştirerek.
	b. 61b/6		b. 59a/3
bī-şümār	Far. b. s. Hadsiz, sayısız, pek çok.		bi'l-müşāfehe Ar. b. zf. Konuşarak.
	b. 81a/9		b. 75b/4, 86b/6
	b.+(ġanā'im-i bī-şümār)		bil- f. Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
	90a/18		b.-elüm 75a/17
	b.+(ḥazāyin-i bi-şümār)		b.-emezdi 54a/2
	50b/22		b.-'izzet bil 70a/17
	b.+(leşker-i bī-şümār) 57a/9,		b.-mekle 79b/4
	68b/24		b.-meyüp 86a/4
	b.+(nuḳūd-ı bī-şümār) 68b/7		b.-mez 55a/20
bī'at	Ar. i. Qarār ve tasdik muamelsei.		b.-muqarrer bil 48b/3
	b.+idüp 73b/10		b.-muqarrer bilüp 67a/11
bīdār	Far. b. s. Uyanık, uyumayan, uykusuz.		b.-taḥkīk bildi 83a/9
	b.+olup 83a/5		b.-üp 47b/11, 61b/13, 64a/7
bidāyet-kār	Ar. Far. b. s. Harekete geçen, başlayan.		b.-ürdük 75b/6
	b.+(küffār-ı bidāyet-kār)		b.-ürmisün 60b/13
	56b/14		b.-ürüm 47b/10
bih-rüz	Far. b. s. 1. "Günü iyi", iyi günlü, mutlu.		bilā-cidāl Ar. b. i. Kavgasız, savaşız.
	b.+(rüz-ı bih-rüzda) 70b/24		b. 48b/7
bikā'	Ar. i. (buk'a'nın c.) Yerler, topraklar, ülkeler.		bilā-ihmāl Ar. b. zf. İhmal etmeden
	b.+yı memālik-i maḥruseye		b. 62b/17
	90a/2		bilā-teşbih Ar. b. zf. Benzetmeden.
bi'l-cümle	Ar. b. zf. Hep, bütün, toptan.		b. 52a/14
	b. 49b/14, 59b/23, 65b/24,		bilād Ar. i. (Belde'nin c.) Memleketler, beldeler, kasabalar.
	71a/25, 75a/9, 77b/2, 80a/10		b. 46a/19, 90a/2
bi'l-külliye	Ar. b. zf. Büsbütün, bütün bütün.		b.+(aḳşā-yı bilād-ı kefereden) 50a/14
	b. 62a/19, 73a/14, 88a/20		b.+(fetḥ-i bilād) 47b/11, 66a/5, 72b/24
bi'l-mişākiha	Ar. b. zf. Onun sözü ile.		b.+ı 47b/14, 49b/12
			b.+ı Acemde 57b/21

	b.+ -1 Bosna 49b/7		b.+itdürdi 54b/16
	b.+ -1 germ-sîr 50a/23		b.+itdüdüğü 57b/17
	b.+ -1 islâma 68b/23		b.+nuñ 65a/9
	b.+ -1 qadîmi 49b/1		b.+olınan 57b/18
	b.+ -1 mezbüreye 72a/23		b.+olunup 62a/10
	b.+ -1 mu'teberesine 48b/17		b.+sına 90a/24, 90b/2
	b.+ -1 şimâl 49a/17	binâ'en	Ar. zf. 1. -den dolayı, -den ötürü, -diği için. 2. Dayanarak.
	b.+(tevsî'-i bilâd) 53a/10 53a/10, 73a/25		b. 72a/8
bildür-	f. Herhangi bir şeyi haber vermek.	bindir-	f. Bir kimseyi bir şeyin üzerine çıkartmak, oturtmak veya içine yerleştirmek, binmesini sağlamak.
	b.-diler 57b/1, 78b/14		b.-irüp 74b/5
	b.-miş 77a/21	binî	Far. i. 1. Burun [İnsanda ve denizde] 2. Uç. 3. Dağ tepesi.
	b.-sün 85b/25		b. 78b/23,
bile	zf. ve e. 1. Birlikte. 2. Aynı zamanda, dahi.	biñ	s. ve i. Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı.
	b. 47a/10, 50b/4, 52b/1, 54a/12, 57b/20, 61a/1, 68b/1, 71b/2, 73a/14, 73b/19, 80a/15, 83a/22		b. 51b/25, 56b/10, 56b/10, 63b/10, 64a/4, 71a/25, 73a/13, 75a/8, 76a/1, 77a/12, 77b/10, 77b/11, 77b/17, 78b/5, 78b/8, 79a/22, 80a/11, 80b/5, 80b/8, 83b/7, 84a/3, 88b/22, 88b/23, 89b/4
bin-	f. Yüksek bir şeyin veya hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak.		b.+e 77b/17
	.-diler 51b/13	biñer	s. Bin sayısının üleştirme biçimi, her birine bin.
	b.-düğü 56a/24		b. 83b/9
	b.-erdi 57b/19	bir	i. 1. Sayıların ilki. 2. Herhangi bir varlığı belirsiz gösterir.
	b.-miş 57a/9		
binâ	Ar. i. Yapı.		
	b. 46b/8, 64b/13, 65a/2, 65b/8, 90a/23, 90b/3		
	b.+buyuruldu 64b/11		
	b.+eyledi 63b/7		
	b.+ -i cāmi' -i şerîf 47a/6		
	b.+ -i cîsr fetḥ -i Filibe		
	b.+idüp 47a/20		

b. 46a/1, 46a/10, 46a/10,
46a/11, 46a/17, 46a/19,
46a/19, 46a/20, 46a/25,
46a/7, 46a/9, 46b/1, 46b/1,
46b/13, 46b/18, 46b/25,
46b/7, 46b/8, 47a/12,
47a/15, 47a/9, 47b/5, 47b/5,
48a/11, 48a/11, 48a/15,
49a/17, 49b/11, 49b/20,
49b/23, 49b/25, 49b/3,
49b/3, 50a/17, 50b/17,
51a/13, 51a/2, 51a/23,
51a/6, 51a/7, 51a/9, 51b/12,
51b/4, 52a/10, 52a/15,
52a/15, 52a/2, 52a/23,
52b/16, 53a/12, 53a/14,
53a/4, 53b/20, 53b/22,
53b/24, 53b/7, 54a/2,
54a/23, 54a/5, 54b/8,
55a/11, 55a/13, 55a/19,
55a/21, 55a/25, 56a/13,
56a/18, 56a/24, 56b/18,
56b/4, 56b/5, 57a/10, 57a/6,
57b/12, 57b/13, 57b/22,
57b/23, 57b/24, 57b/24,
57b/4, 58b/19, 58b/4, 58b/6,
58b/9, 59a/14, 59a/19,
59a/19, 59a/25, 59b/20,
59b/3, 59b/4, 59b/8, 60a/7,
60a/9, 60b/12, 60b/16,
60b/20, 60b/24, 60b/25,
61a/16, 61b/11, 61b/16,
61b/18, 61b/20, 62a/15,
62a/22, 62b/20, 63b/7,
64a/13, 64a/3, 64a/4, 64b/1,
64b/10, 64b/10, 64b/13,
64b/16, 64b/17, 64b/9,

65a/10, 65a/17, 65a/18,
65a/21, 65a/21, 65a/22,
65a/23, 65a/6, 65a/8,
65b/23, 66b/2, 66b/3,
67a/22, 67a/25, 67b/14,
67b/14, 68a/2, 69b/15,
69b/6, 70a/1, 70a/13,
70a/23, 70b/20, 70b/23,
71a/19, 71a/19, 71b/25,
71b/3, 71b/5, 71b/7, 71b/8,
72a/11, 72a/9, 72b/22,
73b/11, 73b/8, 74a/22,
74a/23, 74a/24, 74b/1,
74b/2, 74b/2, 74b/2, 75a/18,
75b/19, 75b/24, 76b/1,
77a/2, 77a/4, 77b/11,
77b/21, 77b/25, 77b/6,
78a/12, 78b/11, 79a/24,
80a/19, 80a/7, 80b/16,
80b/18, 80b/20, 80b/22,
81a/14, 81a/23, 81a/9,
81b/10, 81b/13, 81b/16,
81b/18, 81b/5, 81b/6,
82a/19, 82a/20, 82b/1,
82b/14, 82b/23, 82b/24,
82b/6, 82b/9, 83b/10,
83b/22, 83b/22, 83b/6,
83b/6, 83b/8, 84a/11,
84a/13, 84a/20, 84a/23,
84a/24, 84a/4, 84a/7, 84a/8,
84b/10, 84b/13, 84b/16,
84b/24, 85a/10, 85a/13,
85a/15, 85a/21, 85a/9,
85b/20, 85b/23, 85b/8,
85b/9, 86a/10, 86a/14,
86a/17, 86a/18, 86a/20,
86b/12, 86b/20, 87b/2,

	87b/3, 88b/1, 89a/16, 89a/18, 89a/2, 89a/24, 89a/25, 89a/3, 8b/22, 90a/25, 90b/3, dört, ve b.+i 49b/17, 50a/16, 53b/1, 53b/2		b. 49b/16, 50b/6, 57b/16, 65a/8, 69b/17, 71a/7, 78a/10, 85a/11, cümle.yi+mükaşefatından b.+ne 59a/21, 65b/16 b.+ni 77b/25, 81b/10 b.+nüñ 65b/16, 68a/2 b.+si 50a/8, 52a/22, 52b/18, 54a/2, 54b/24, 55a/16, 60b/23, 65a/7, 70a/14, 85b/19, 86a/1, 86a/3, 86b/11 b.+sine 65b/17 b.+sinüñ 81b/9
birer	s. Bir sayısının üleştirme sayı sıfatı, her birine bir. b. 47a/2, 60b/8, 69b/23, 84a/21		birikdür- f. 1. Toplayıp yığmak. 2. Bir şeyi, parayı ölçülü kullanarak artırmak. b.-üp 73b/21
birinci	s. 1. Bir sayısının sıra sıfatı. 2. Zaman, yer, sıra bakımından başkal'arından önce gelen. b. 79b/18 b.+inde 47a/7, 73b/8 b.+ine 51b/9		birkaç s. Çok olmayan, az sayıda, az. b. 50b/3, 50b/8, 50b/9, 51b/3, 52a/12, 57a/18, 57a/19, 57a/6, 59b/19, 62b/16, 63a/1, 63b/19, 64a/4, 67a/2, 71a/24, 71b/1, 71b/7, 72a/20, 77a/9, 78a/4, 78a/5, 79a/22, 79a/3, 80b/25, 80b/5, 83a/17, 85a/17, 90a/7 b.+ını 81b/12 b.+ınuñ 76b/4
birāder	Far. i. Erkek kardeş. b.+i 48a/14, 58b/15, 59a/25, 80a/19 b.+üm 72a/11, 72a/8 b.+üñ 48a/9 b.+üñden 48a/7		birkaçı z. Az sayıda olan kimse veya şey. b. 85b/11 b.+nı 46a/1
birāder-zāde	Far. b. i. Kardeş çocuğu, yeğen. b.+si 83b/16		bisyār Far. s. Çok. b.+ı pinhān 51b/9 b.+olup 50a/20
birbiri	z. 1. Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu. 2. Biri diğerinin yanı sıra. b. 67b/16 b.+lerine 51b/6, 52a/13, 54a/14, 55a/5, 57a/3, 60a/13, 64a/14, 81a/23, 84b/15 b.+leriyle 61a/19, 88b/2		
bir	z. 1. Bir tanesi. 2. birisi.		

bi'ş-şahşiyye Ar. zf. Bizzat, şahsi olarak.
b. 50b/3

bīş-ter Far. e. Daha fazla, daha çok.
b. 80a/5

bīşe-zār Far. b. i. Ormanlık, meşelik,
sazlık.
b.+da 81a/9

bi't tamām Ar. zf. Tamamıyla.
b. 53a/8

biz z. Çoğul birinci kişi zamiri.
b. 48b/1, 54a/10, 54a/9,
75b/13, 75b/7, 77a/2,
80a/14, 84a/5, 85a/2
b.+den 54a/8
b.+e 54a/4, 54a/6, 80b/20
b.+i 67b/11, 81a/4
b.+üm 54a/9, 75b/12, 81a/4,
84b/1
b.+ümle 54a/10, 73b/19

bi'z-zarūre Ar. zf. İster istemez.
b. 47a/16, 48b/4, 53a/6,
77a/15, 88a/7, 89b/21

bi'z-zāt Ar. zf. Kendi, kendisi.
b. 62b/10, 62b/16, 63b/16,
72b/20, 75b/20

bīzār Far. s. Rahatsız, bıkmış,
usanmış, küskün.
b.+oldukda 65a/25

boğ- f. Boğmak.
b.-dılar 60a/6

boğaz i. Boynun önü ve bu
kısımdaki organların
tamamı.
b. 53a/14
b.+dan 53a/16
b.+ı 50a/13
b.+larda 80b/21

bol- f. (bkz: bul-)
b.-dınız 55b/11

bostān Far. i. 1. Sebze bahçesi. 2.
Kavun karpuz.
b. 46a/8, 65b/11

boş s. İçinde, üstünde hiçkimse
veya hiçbir şey bulunmayan.
b. 69a/4

boz i. 1. Açık toprak rengi. 2. Bu
renkte olan.
b. 57a/9

bozğun i. Yenilen bir ordunun,
düzen bağını yitirerek asker
onurunun gerektirdiği bütün
bağları bozması, hezimet.
b.+ları 57a/15

bölük i. Bir bütünden ayrılmış olan
parça, kısım.
b. 46b/1, 52a/15, 73b/11,
76a/7, 76a/7, 84a/11, 84a/7
b.+ün 70a/7

böyle s. 1. bunun gibi, buna
benzer. 2. zf. Bu yolda, bu
biçimde. 3. zf. Bu derece.
b. 46a/25, 68a/11, 84a/8,
90a/6

bu s. 1. Yerde, zamanda veya
söz zincirinde en yakın olanı
gösterir. 2. z. En yakında
bulunan bir varlığı veya
biraz önce anılan şeyi işaret
yoluyla göstermek için
kullanılır.
b. 46a/14, 46b/4, 47b/14,
47b/22, 47b/9, 48a/12,
48a/18, 48a/6, 48b/19,
48b/21, 48b/22, 48b/23,

48b/25, 49a/13, 49a/16,
49a/24, 49a/4, 49a/4, 49a/5,
49a/6, 49b/12, 49b/20,
49b/24, 49b/6, 50a/15,
50a/19, 50a/22, 50a/4,
50a/5, 50a/5, 50a/7, 50b/11,
51a/21, 51a/3, 52a/10,
53a/23, 54a/11, 54a/6,
54a/9, 54b/1, 54b/1, 54b/10,
54b/23, 55a/16, 55a/5,
55a/6, 55b/15, 55b/20,
55b/5, 55b/9, 56a/15, 56a/2,
56a/20, 56a/22, 56b/12,
56b/25, 56b/3, 56b/8,
57a/16, 57b/13, 59a/7,
59b/6, 61a/19, 61a/21,
61b/7, 63a/17, 63a/9,
63b/21, 63b/22, 63b/4,
64a/15, 64a/25, 64a/5,
64b/1, 65a/2, 65a/3, 65a/5,
65a/6, 66b/22, 67b/11,
67b/21, 67b/22, 67b/8,
68a/18, 68a/5, 68a/7,
69b/19, 69b/22, 70a/14,
70a/2, 70a/23, 70b/1, 70b/5,
71a/8, 71b/15, 72a/14,
72a/16, 72a/16, 72b/19,
74a/20, 74b/20, 74b/7,
75a/17, 75a/23, 75b/1,
75b/4, 76a/25, 76b/14,
76b/24, 77b/12, 78a/10,
78a/20, 78a/9, 78b/14,
78b/17, 79b/20, 81a/21,
81a/6, 81b/2, 81b/3, 82a/1,
82a/11, 82a/3, 82a/3, 82a/6,
82b/12, 82b/16, 82b/17,
82b/20, 82b/22, 82b/7,

82b/9, 82b/9, 83a/4, 83b/15,
83b/25, 84a/11, 84a/23,
84a/4, 84b/1, 84b/3, 85a/23,
85b/3, 85b/4, 85b/7, 86a/20,
86a/7, 86a/8, 86b/13, 86b/2,
86b/4, 87b/20, 87b/5,
88a/18, 88a/5, 88b/25,
88b/9, 89a/15, 89b/9,
90b/22

b.+dur 65a/8, 75a/16, 76a/8,
81a/19, 82a/12, 84a/9,
84b/3, 85b/10

b.+dur 55a/20

b.+nlar 47b/23

b.+nlara 55a/8, 64a/7

b.+nlaruñ 48a/2, 83a/20

buçuk

s. (sayı ve üleştirme
sıfatlarından sonra gelir, tek
başına kullanılmaz.)

b. 60a/9

bugün

s. İçinde bulunduğumuz
gün.

b. 79b/23, 85a/8

b.+dür 85a/7

bul-

f. 1. 1. Bir şeyi elde etmek.
2. Kazanmak, kavuşmak,
nail olmak.

b.-amadılar 55b/7

b.-amayup 69a/8

b.-asuz 55b/8

b.-cân bulup 76b/17

b.-dı 72a/3

b.-dılar 84b/23

b.-duç 55b/11

b.-duçları 46a/19

b.-firşat bulur 82a/12

b.-ınup 46a/19

	b.-istiklāl bulmuş 59b/18	bunda	z. Bu zamirinin bulunma duRūmu.
	b.-iştihār buldı 72b/12		b. 46a/20, 74b/3
	b.-iştihār bulmuşdur 68a/19, 68b/7	bundan	z. Bu zamirinin ayrılma eki almış duRūmu.
	b.-qarar buldı 50b/11, 78a/20		b. 60a/11, 64a/16
	b.-mağın 47a/25	bunu	z. Bu zamirinin belirtme eki almış durmu
	b.-mışdur 46a/18, 50b/16		b. cümle.yi+mükaşefatından
	b.-mişlardur 55a/2	bunuñ	z. Bu zamirinin tamlayan duRūmu.
	b.-sun 69b/2		b. 60a/7, 89a/17
	b.-undı 46a/20	bura	i. 1. (bu ve ara kelimelerinden. 2. Kalma ve çıkma duRūmlarında orta hecenin düştüğü ve burda, burdan biçimlerinde kullanıldığında görülür.
	b.-urlarsa 60b/8		b.+ya 55a/15
	b.-uRūm 55a/20	burciyye	Far. s. Burçla ilgili, burcu olan.
	b.-vuqu' buldı 57b/14, 89b/10		b.+(memālik-i burciyye) 60b/3
	b.-vuqu' bulmak 86b/20	burç	Ar. i. Kale, hisar çıkıntısı, kule.
	b.-vuqu' bulmuşdur 56b/4, 87b/4		b.+larda 60b/1
	b.-vuşul bulup 47b/21	būs	Far. i. Öpmei öpüş, öpücük.
	b.-yol bulup 51b/18		b.+eyledi 76b/18
bulun-	f. Bulmak işine konu olmak.	buyur-	F. Emretmek.
	b.-mak 69b/9		b.-'avdet buyurdılar 72b/2
buluşdur-	f. Bir araya gelmelerini sağlamak, bir araya getirmek.		b.-'azimet buyurdılar 54b/4, 67a/1, 74b/24
	b.-uñ 85b/20, 85b/22		b.-binā buyurıldı 64b/11
buña	z. Bu zamirinin yönelme eki almış duRūmu.		b.-cülüs buyurduğda 87b/8
	b. 56a/17, 68a/13, 70a/9, 75a/14, 80a/2		b.-dāvet buyurup 80a/22
bunca	s. 1. Epey, çok. 2. Bu kadar, bu deli.		
	b. 57a/7		
buncılayın	z. Bunun gibi, bu kadar, böyle.		
	d. 78a/14		

b.-dı 49a/3, 54a/7, 54b/12, 54b/2, 55b/8, 57b/11, 67b/22, 68a/11, 79a/11
b.-dılar 47b/16, 48b/16, 51a/6, 55b/15, 62a/6, 65a/5, 69b/12, 75b/5, 77a/5
b.-dıldı 54b/18
b.-hareket buyurup 67a/1
b.-hiṭāb buyurdu 81a/6
b.-icāzet buyursunlar 54a/4
b.-ināyet buyurdu 76a/24
b.-irsāl buyurmışlar 90a/21
b.-işāret buyurmağla 53b/18
b.-ḳabūl buyuralar 70b/3
b.-ḳabūl buyurdılar 69a/19
b.-mıṣṣuñdur 82b/20
b.-mu'āvedet buyurdılar 64b/3
b.-nüzūl buyurdu 61b/5
b.-nüzūl buyurdılar 89b/17
b.-nüzūl buyurup 75b/20
b.-salar 54a/7
b.-şarf buyurdılar 90b/2
b.-suāl buyurup 80a/17
b.-ta'yīn buyurdılar 62b/23
b.-ta'yīn buyurup 75b/24, 83a/16
b.-tefvīz buyurıldı 63a/13
b.-tevaḳḳuf buyurup 80b/5
b.-tevaṭṭun buyurdılar 54b/15
b.-teveccüh buyurılıp 69a/21
b.-up 66a/18, 69a/24, 74b/16, 80b/10, 90a/17
f. Buyurmak işi yapılmak.

buyurıl-

b.-teveccüh buyurılmağ 62b/17
bü'l-fuḍūl Far. b. s. Boşboğaz, münasebetsiz söz söyleyen, kendinden büyük işlere karışan (kimse).
b. 81a/2
büldān Ar. i. (belde'nin c) Memleketler, şehirler, iller.
b. 49a/14, 49b/2
b.+(feth-i büldān) 68a/21
b.+ı Ḥamid 72a/4
b.+(taḳvīm-i büldān) 49b/17
b.+(teḳārūn-i büldān) 49a/16
b.+(vasaṭ-ı ma'mūre-yi büldānda) 65b/18
bülend Far. s. Yüksek, yüce.
b.+(āvāz-ı bülend 64a/11
bülend-himmet Far. Ar. b. s. İyi çalışır; himmeti, gayreti, çalışması yüksek olan.
b. 49a/7
bülend-kūh Far. b. i. Yüksek tepe.
b.+dan 90a/25
bünyād Far. i. Bina, yapı.
b. 65b/7
b.+(ālī-i bünyād) 46b/7
b.+ı 'ālī 50b/19
b.+itdügi 56b/2
b.+itmişdür 56b/6
bünyān Ar. i. (bkz: bünyād)
b. 50b/19, 65b/10
b.+(vaż'-ı bünyāna) 65b/5
bütün s.1. eksiksiz, tam. 2. Parçalanmamış.

b. 55b/4

büyü- f. Organizmanın bütününde veya bu bütünün bir bölümünde, boyutlar artmak, irileşmek, eskisinden büyük duRūma gelmek.

büyük b.-düklerinde 60b/3

s. ve i. 1. (somut nesnelere için) Boyutları benzerlerinden daha fazla olan. 2. (soyut kavramlar için) Çok, ortalamayı aşan.

b. 47b/3, 48a/9, 51b/5, 59a/21, 73b/1, 90a/3

büzürg Far. s. Büyük ulu.

b.+(nehr-i büzürg) 46a/11

-C-

cā-niṣīn Ar. Far. b. s. Birinin yerine geçen, birinin yerine oturma; vekil.

c.+idüp 68b/25

cāh Ar. i. İtibar, maḳām.

c.+(‘ulüvv-i cāh) 77b/24

cāhiliyye Ar. s. Cahilliğe ait.

c.+(ġayret-i cāhiliyyeyi) 75a/13

c.+(ġayret-i cāhiliyesinden) 52b/5

cā’iz Ar. s. İşlenilmesinde cevaz olan; olabilir, olur.

c. 82a/10

c.+görmekle 61b/1

c.+görmeyüp 48b/22

cāmi’ Ar. i. Müslümanların hep birlikte namaz kılmak için toplandıkları yer.

c. 46b/7, 64b/13, 90a/24

c.+(binā-i cāmi’-i şerīf 47a/6

c.+i şerīf 47a/19, 64b/9

c.+i şerīf de 58b/20

c.+lerine 50b/24

cān Far. i. 1. İnsan ve hayvanlarda yaşamayı sağladığına ve ölümle vücuttan ayrıldığına inanılan madde dışı varlık. 2. Yaşam, hayat.

c. 52b/25, 75a/12, 76a/8, 82b/22, 84a/10, 84b/23

c.+bulup 76b/17

c.+ı 55b/9

c.+ların 84a/6

cān-fedālīk Ar. T. b. i. Bir şey uğruna canını feda etme durumu.

c. 49a/2

cān-gīr Far. b. s. Can sıkıcı.

c.+de 55a/8

cān-sūz Far. b. s. Fazla can yakan, keder ve sıkıntı veren,

c.+eyledi 48a/15

c.+(tīr-i cān-sūz) 48a/15

cān-ver Far. b. s. Can veren.

c.+lerden 55a/7

cānib Ar. i. Taraf, cihet, yan.

c. 53a/6

c.+(āzīn-i cānib-i
Germiyanoğlu) 71b/2
c.+de 49a/17, 89a/6
c.+e 82a/25
c.+i 'arş-ı a'lāya 57a/25
c.+i baħr-ı berden 53a/5
c.+i baħrdan 64a/22
c.+i berden 64a/21
c.+i cenūb 49b/3
c.+i cenūbīsi 50a/23,
65b/20
c.+i ğarbīden 50a/2
c.+i ğarbīsinden 68a/24
c.+i sulṭāna 66b/14
c.+i şarḫ 49b/4
c.+i şarḫ-ı şimālīden
49b/15
c.+i şarḫdan 50a/8
c.+i şarḫisi 265b/1
c.+i şimāl-i 'Arabī-Rūm
49b/6
c.+i şimālīden 50a/2
c.+i şimālīsi 65b/18
c.+inde 53a/15, 61a/16
c.+inden 62a/20, 62a/21,
67a/17
c.+ine 48b/10, 54b/5, 61b/2,
62a/22, 62b/11, 62b/17,
63b/1, 63b/4, 64b/3, 66a/15,
66b/7, 74b/20, 75b/17,
87b/22, 88a/1, 90b/16
c.+ini 72b/16
c.+lerine 66b/1
cārī Ar. s. Cereyan eden, akan,
geçen, yürüyen.
c. 63b/6
c.+dümü'-ı cārī 76b/11

c.+oldı 67b/12
c.+olur 65b/16
cārüb-keş Far. b. s. Süpürücü.
c. 47b/9
cāy Far. i. Yer.
c.+ı felek 50b/18
c.+i şimālī-yi kühsāruñ
50a/21
cāy-ġāh Far. i. 1. Yer. 2. Mevki,
rütbe.
c.+da 70b/20
ç.+dan 55b/3
cāy-ġīr Far. b. s. Yer tutan,
yerleşen, yerleşmiş.
c.+ider 86a/8
c.+olmuş 77a/5
cāzim Ar. s. Karar veren, kesen,
kestirp atan.
c. 82a/17
c.+oldılar 69a/2
cebābire Ar. s. (cebbar'ın c.)
Zorlayıcılar, zorbalar.
c.+(a'ḫāb-ı cebābireden)
52a/22
cebbār Ar. s. Kuvvet, kudret sahibi,
Allah.
c.+(ināyet-i cebbār) 57b/1
cebe-püş Ar. Far. b. s. Zırh giyen.
c. 75a/8
cebr Ar. i. 1. Zor, zorlama. 2.
Düzeltilme.
c. 48b/2
c.+i inkisār-ı ehl-i islām
78a/16
cebren Ar. zf. Zorla.
c. 89a/10

cedīd	Ar. s. Yeni, kullanılmamış olan. c.+(dārū's-sa'āde-yi cedīdde) 66a/18 c.+(feth-i cedīd) 63b/4 c.+(feth-i cedīdi) 82a/3 c.+(ma'den-i cedīd) 66b/11 c.+(pād-şāh-ı cedīd-i sultān YıldıRūm Bayezid) 89b/12	c.+itdügi 59a/6 c.+olalar 78a/22 c.+olalum 80a/20 c.+oldılar 80b/2 c.+olduğda 67a/22 c.+olup 57a/24, 70b/24, 80b/16
cehennem	Ar. i. Ahirette, günahkar kulların gideceği yer, tamu. Yedi kattır. c.+(ka'r-ı cehenneme) 84b/11	cemā'at Ar. i. 1. İnsan topluluğu. 2. İmamın arkasında namaz kılanlar. c. 47b/5, 54a/23, 55a/13, 61b/11, 81a/21 c.+çe 84a/19
celālet-me'āb	Ar. b. s. Ululuk, büyüklük sahibi, azametli. c.+(cenāb-ı celālet me'ābları) 83a/14	cemī' Ar. e. Cümle, hep, bütün. c.+i ebvāb-ı hācāt 83a/3 c.+i emvāl 76a/19 c.+i kalīl 56b/15 c.+i memālikini 79a/14 c.+i+mülük 78a/24
celb	Ar. i. 1. Çekme, çekiş, kendine çekme. 2. Yazı ile çağırma. c.+iderler 60b/8	cemīl Ar. s. Güzel. c.+(fer'-i cemīl) 87b/11
celīl	Ar. s. Büyük, ulu. c.+(imdād-ı melik-i celīl) 66b/10	cemīle Ar. i. Hoşa gitmek için yaranma. c.+(āşār-ı cemīleleri) 81a/8 c.+(fütūhāt-ı cemīleye) 86b/1
cem'	Ar. i. Toplama, yığma. c. 75b/24 c.+eyledi 73b/12 c.+i kesīr 76a/3, 79a/16 c.+i kesīr-i tevaṭṭun 65b/9 c.+i küffāra 64a/3 c.+i muḳaddimā 76a/25 c.+i mücāhidīn 63a/25 c.+idüp 47b/16, 50b/10, 61a/23, 69b/6, 75a/15, 83b/13 c.+ine 62a/2, 67a/19	cem'iyet Ar. i. Topluluk. c. 74a/18, 81a/14 c.+i ehl-i ḥaḳḳ 52b/1 c.+i gāziyānı 56b/14 c.+itdürmege 77a/14 c.+itmek 82b/9 c.+itmezlerdi 52a/24 c.+(zamān-ı cem'iyet) 70b/18

cenāb Ar. i. Şeref, onur ve büyüklük terimi olarak kullanılır, hazret.
c.+1 bī-niyāza 83b/20
c.+1 celālet-me'abları 83a/14
c.+1 haḳḳa 81b/22
c.+1 kāḏil ḥācāta 82b/3
c.+1 kāḏil ḥācātda 85b/1
c.+1 melik-i mūte'ālaya 82a/6
c.+1 Rabbū'l-'izzetde 85b/4
c.+1 şerīfīñūze 54a/3

cenāḥ Ar. i. Yan, taraf.
c.+1 yumnāya 83a/19
c.+1 yusrāya 83a/20
c.+1ına 84a/19

cenāḥeyn Ar. i. İki taraf.
c.+den 76a/3

cenān Ar. i. Kalp, yürek, gönül.
c.+(şamīm-i cenāndan) 78a/16

cenk Far. i. Savaş, vuruşma.
c. 67b/8, 73b/25, 75b/13, 76b/1, 80a/3, 81a/20, 81b/3, 84b/13, 89b/20
c.+e 57a/1, 76a/8, 82a/18
c.+eyledi 84b/24
c.+eylediler 77b/13
c.+idüp 84a/10
c.+itmege 82a/17
c.+lerde 70a/7

cenk-gāh Far. b. i. Savaş meydanı.
c.+da 81a/23

cenkci s. Savaşçı, kavgacı
c. 56a/6

cennet Ar. i. 1. Dini inanışlara göre, iyilik yapanların, günahsızların, öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer, uçmak. 2. Çok güzel huzur veren yer.
c.+i firdevse 46a/6

cennet-āsā Ar. Far. b. s. Cennet gibi
c.+(şehir-i Burusa-yı cennet āsāya) 63a/21
c.+(şehir- i cennet-āsā) 70b/12

cennet-ma'ād Ar. b. s. Gideceği yer cennet olan.
c.+ları 62a/7
c.+(şehir-zāde-icennet-ma'āduñ) 56b/5

cennet-mekān Ar. b. s. Gideceği yer cennet olan.
c.+(Mevlānā Sa'adeddīn-i cennet-mekān) 87b/16

cennet-nümūn Ar. b. s. Cennet gibi.
c.+(şehir-i cennet-nümūnuñ)

cenūb Ar. i. Güney.
c.+(cānib-i cenūb) 49b/3
c.+(cānib-i cenūbisi) 50a/23, 65b/20
c.+(ğarbī-yi cenūbisindedür) 49b/21
c.+(ehl-i cenūb) 49a/18
c.+ında 49a/14
c.+(kuṭb-ı cenūbiye) 49a/13

cerā'im Ar. i. (cerime'nin c.) Suçlar, kabahatler, cinayetler.
c.+i 75a/23
c.+(istiğfar-ı cerā'im) 79b/5
c.+üñe 48b/1

cerīde	Far. s. Yalnız, تنها. c.+yi seyysi'ātına 76b/13		c.+yi 'azīmedür 49b/11 c.+yi Makedon 49b/2
cev	Far. i. Arpa. c. 90b/22		c.+yi Mora 49b/23, 50a/25 c.+yi Moradur 49b/21
cevāb	Ar. i. Sorulan şeye verilen karşılık, yanıt. c.+lar 50b/6 c.+virdi 54a/25 c.+virdiler 47a/11 c.+virüp 78b/2		c.+yi Rūm 49b/14
cevāmi'	Ar. i. (cāmi' ve cāmia'nın c.) 1. İbadet yerleri, mescitler. 2. Toplu şeyler. c. 65b/12 c.+(tekşīr-i cevāmi') 64b/9	cibillet	Ar. i. Huy, yaradılış. c.+lerinde 85b/24
cevārī	Ar. i. (Cāriye'nin c.) Cariyeler, hizmetçi kızlar. c. 63a/14, 63a/3, 69a/14, 75a/6 c.+i peri-ruhsār) 68b/8	cidāl	Ar. i. Karşılıklı kavga, savaş. c.+e 75b/13, 89b/20
cevārīh	Ar. i. (cāriha'nın c.) c. 83a/5	ciger-gūşe	Far. b. i. Evlat, sevgili. c.+sinūñ 57b/3
cevelān	Ar. i. Dolaşma, dolanma, gezinme. c. 77b/14	ciger-süz	Far. b. s. Bağır yakan, acıklı. c.+(vākı'a-yı ciger-süz) 57b/13
cevf	Ar. i. Boşluk. c.+i leylde 64a/8	cihād	Ar. i. Din uğruna düşmanla savaşım. c. 61a/15, 72b/3 c.+a c. 79b/19, 84b/9 c.+da 81b/24, 87a/2 c.+ı 61a/24 c.+ı ekber 79b/12 c.+(ma'reke-i cihād) 87b/8
cevr	Ar. i. Haksızlık, eza, cafa, eziyet. c. 59a/6	cihād-āyīn	Ar. b. s. Devamlı cihad eden, işi cihad olan. c.+(hātır-ı sulţān-ı cihād-āyīnden) 83a/8 c.+(menākıb-ı selāţīn-i cihād-āyīndür) 53b/7
cezā'	Ar. i. Ceza, karşılık. c.+sın 72a/3	cihān	Far. i. Dünya, alem. c. 54a/6, 71b/16 c.+uñ 54a/9
cezāir	a.i. (cezire'nin c.) adalar (cezāir-i hālidāt: Kanarya Adaları) c.+i hālidāt 49b/17	cihān-bānī	Far. b. s. Hükümdarla ilgili. c.+(rāyāt-ı cihān-bānī) 62b/18
cezāire	Ar. i. Ada.		

cihān-küşālīk Far. T. b. i. Cihan açıcı, cihan fethetdici olma durumu.
c. 59b/7

cihāz Ar. i. Çeyiz.
c. 70b/5
c.+1 70a/21

cihet Ar. i. (bkz: cenāh)
c.+den 64a/17, 66a/1, 66a/13,
c.+i 78a/11

cilā' Ar. i. Parlama, parlaklık.
c.+i evṭān 58b/17

cin Ar. i. Gözle görülmes, latif cisimlerden ibaret bir yaratık.
c.+(berere-i cin) 54b/25

cins Ar. i. Tür, çeşit.
c.+i mezbūrdan 60a/25
c.+lerinden 60b/24

cismāni Ar. i. Cisimle bedenle ilgili.
c.+(tenezzühāt-ı cismāni) 78a/12

cisr Ar. i. Köprü.
c.+(binā-i cisr) 63a/23

civān Far. s. Genç.
c. 52a/6
c.+1 bā-veḳār 57a/10
c.+1 pir 50b/10
c.+1 tevāna 74a/22
c.+ları 46a/15

civān-baht Far. b. s. Talihli, şanslı.
c.+(şeh-zāde-i civān-baht) 86b/4

civān-büd Ar. Far. b. s. ençlik sahibi, yiğit.
c. 88b/23

civār Ar. i. Çevre, yöre, yakın yer, dolay.
c.+1 73a/4
c.+1 rahme-i Ḥaḳḳa 87b/13
c.+ına 63b/17
c.+ında 64b/10, 67a/9, 72a/11, 72a/18
c.+ını 46a/14
c.+larında 79b/13

cizye Ar. i. Müslüman devletlerde Müslüman olmayanlardan alınan bir çeşit vergi.
c. 66b/19, 69b/7
c.+(ātiye-i cizye) 79a/4
c.+(ta'yīn-i cizye) 67a/13
c.+virmegi 47b/19

cum'a Ar. i. Perşembeden sonra gelen isim.
c. 54a/18, 55a/3

cüdā Far. s. Ayrı düşmüş, ayrılmış.
c. 89a/3

cülüs Ar. i. 1. Oturma. 2. Tahta çıkma.
c.+buyurduḳda 87b/8
c.+eyledi 47b/4, 59a/21, 61a/6
c.+eyledive 73b/9
c.+1 58b/4
c.+1 ḥāzret-i ḡāzī-Murād Ḥān 58b/1
c.+1 ḥāzret-i Şeh Yıldırūm Ḥān 87b/1
c.+1 'izzet-i me'nūsları 87b/3
c.+1 tāriḥinden 59b/7
c.+idüp 58b/5, 59b/9

c.+itdügi 58b/8
c.+kânün-ı cülüs-ı selâḫīn
73b/8
c.+(tāriḫ-i cülüs-ı sulṭān)
59b/15
c.+(tāriḫ-i cülüs-ı Sulṭān
Murād Ġāzīde) 58b/12
c.+(tāriḫ-i cülüs-ı Yıldırūm
Ḥānda) 87b/18, 89a/11

cümle
Ar. i. Bütün, hep, herkes.
c. 46a/9, 50a/23, 50b/11,
60b/16, 60b/22, 60b/23,
69a/6, 69b/9, 70a/14,
70b/24, 71a/2, 75a/20,
75b/20, 79b/10, 79b/22,
81a/15, 83b/15, 83b/24,
89a/23
c.+den 46a/19, 49a/20,
57b/16, 58b/18, 62a/3,
69b/17, 71a/7, 77b/23,
80a/3, 84b/9, 89b/14
c.+(mülük-ı cümleden)
61a/17
c.+müz 48b/1
c.+müze 77a/22
c.+müzüñ 56a/3
c.+nüñ 50a/5, 81b/2, 82a/16,
84a/15
c.+si 46a/4, 47a/13, 49b/11,
56b/17, 56b/24, 59b/20,
69b/6, 76a/10, 80a/10, 82b/7
c.+sinden 80a/4
c.+sini 52a/6, 71a/16,
88b/25, 90a/23
c.+sün 51b/20
c.+ten 66a/1, 90b/21

cünüd
Ar. i. (cünd'ün c.) Askerler,
ordular.
c. 56b/22
c.+ı ğaybī 56b/19
c.+ı leşker-i küffāruñ
63b/23
c.+ı müslīmīn 52a/25,
62b/8

cür'et
Ar. i. Cesaret, atılganlık,
yiğitlik.
c.+iderdüm 49a/4
c.+inden 49a/6

cürm
Ar. i. Suç.
c. 75a/21
c.+inden 79a/7

cüst u cū
Far. b. i. Arayıp sorma,
araştırma.
e. 56a/23, 69a/8

-Ç-

çāh
Far. i. Kuyu, çukur.
ç.+a 61b/9

çāk
Far. i. Yarık, yırtık.
ç. 57a/3

çal-
f. Başkasını malını gizlice
almak, hırsızlık etmek,
aşırmaq.
ç.-ar 60a/18

çalış-
f. Bir şeyi oluşturmak veya
ortaya çıkarmak için emek
harcamak.

	ç.-alum 82a/14		ç.-mek 77a/22
	ç.-dılar 76a/9		ç.-siper çeküp 88b/25
çanak	i. Toprak veya metalden yapılmış yayvan, çukurca kap.		ç.-'usret çekerler 65a/4
	ç.+a 57b/24		ç.-'usret çekilmekle 67b/9
çäre	Far. i. bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.	çekil-	ç.-üp 62b/9, 74a/11, 80b/13
	ç.+yi kâr 62b/19		f. Çekme işi yapılmak.
çarhacı	i. Yürüyüş halindeki ordunun önünde giden en seçkin ileri kuvvet, öncü asker.	çelîpâ	ç.-dügi 46a/18
	ç.+olup 81b/5		ç.-mez 65b/19
çāšnī	Far. i. Çeşni, lezzet, tat; tadımlık.	çend	Far. i. Haç, put.
	ç.+siyle 46a/12		ç. 46b/8
çāšnī-gīr	Far. b. i. Yemeklerin tadına bakan kimse, çeşnigir, ahçıbaşı.	çerāg	Far. s. Birkaç.
	ç. 71b/14		ç. 73a/2, 75a/23
çāvūş	Far. i. Çavuş, onabaşından sonra gelen erbaş.		Far. i. Çırak.
	ç.+lar 85b/21		ç. 56a/11
çāvūşān	Far. i. (çāvūş'un c.) Çavuşlar.	çeşm	ç.+ların 46b/15
	ç.+ı dergāh-ı 'ālī 83a/24		Far. i. Göz.
çek-	f. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.	çeşme	ç.+i 'ibret 78a/6
	ç.-di 54b/3, 71a/4, 71a/8		Far. i. Çoğunlukla herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalıklı su hazinesi veya yapısı.
	ç.-diler 69a/9, 71a/6, 71a/7		ç.+ler 90b/2
	ç.-dügi 71a/15	çık-	f. İçeriden dışarıya varmak, gitmek.
	ç.-ıztırāb çekmeleri 83b/11		ç.-a 76b/14
	ç.-mege 76b/13		ç.-dı 56b/10, 81b/10
			ç.-duğda 52b/9
			ç.-mış 62b/2
			ç.-salar 81b/1
			ç.-up 51a/12, 52b/10, 55a/23, 56a/8, 56b/23, 61b/14, 70b/25, 76b/17, 78b/12, 78b/12, 79b/25, 79b/5, 81b/16

çıkār- f. (birinin veya bir şeyin) Çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olamk.
ç.-dı 68a/8
ç.-dılar 77b/7, 79a/23
ç.-mayalum 84a/7
ç.-mışidi 60b/23

çıkārıl- f. Çıkārılmak işine konu olmak.
ç.-dı 52b/16
ç.-up 73a/5

çiftlik i. Tarım yapılan, hayvan yetiştirilen ve orada çalışanların oturması için evleri bulunan geniş toprak parçası.
ç. 69b/23

çil s. yeni ve parlak.
ç. 71a/11, 71a/12, 84b/11

çinī Far. i. 1. Duvarları kaplayıp süslemek için kullanılan, bir yüzü sırlı ve genellikle çiçek resimleriyle bezeli, pişmiş, balçı levha, fayans. 2. s. Sırlı ve süslü, pişmiş balçıktan yapılmış olan.
ç. 46b/16

çizme i. Koncu diz kapaklarına kadar çıkan bie çeşit ayakkabı.
ç.+sini 54b/3

çok s. Sayı, derece, güç, nicelik, değer, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı.
ç. 49a/16, 64b/18, 69a/11, 73a/4, 84b/17

ç.+dur 50b/21
ç.+ı 77b/16

çokluk i. Sayı ve ölçü yönünden çok olma duRümü.
ç. 63a/18
ç.+ından 56a/15

çöp Far. i. Saman inceliğinde herhangi bir sap, dal veya tahta parçası.
ç.+uñ 65a/10

çüb Far. i. Ağaç değernek, odun, sopa; çöp.
ç. 46b/7, 50b/13

çul Ar. i. Genellikle kıldan yapılmış kaba dokuma.
ç.+ların 47a/5

çün Far. e. Gibi, mademki, çünkü, nasıl, nice, niçin.
ç. 46a/23, 46a/24

çün Far. e. (bkz: çün)
ç. 48a/6, 59a/10, 76b/9, 90b/2,

çünkü Far. e. şundan dolayı.
ç. 55a/14, 59a/13, 72a/9, 77a/20, 78a/13, 79b/20, 80a/11, 80b/9, 81a/18, 85b/11

-D-

dād Far. i. Adalet, doğeruluk.
d. 87b/8
d.+uñ 76b/8

dağı

zf. 1. Şimdiye kadar, henüz.

2. Olana ek olarak, olana katarak.

d. 46a/14, 46a/4, 46b/16, 46b/24, 46b/25, 47a/10, 47a/17, 47a/3, 47a/5, 47b/11, 47b/2, 47b/20, 47b/22, 47b/23, 48b/15, 49b/14, 49b/20, 50a/16, 50b/25, 51b/12, 52b/20, 53a/2, 53b/1, 53b/2, 53b/8, 54a/18, 54a/8, 54a/8, 54b/12, 54b/6, 55a/16, 55a/24, 55a/25, 55a/7, 56a/18, 56a/5, 56b/10, 56b/5, 57b/12, 57b/22, 57b/24, 57b/25, 57b/6, 60a/21, 60a/25, 60a/5, 60b/19, 60b/5, 60b/9, 61a/1, 61a/12, 61a/21, 61a/24, 61b/15, 62a/11, 62a/18, 62b/17, 62b/2, 62b/5, 63a/12, 63a/18, 63a/9, 63b/13, 63b/16, 63b/24, 64a/14, 64a/2, 64b/1, 64b/12, 64b/13, 65a/12, 65a/8, 65b/17, 65b/8, 66a/10, 66a/15, 66a/16, 66a/17, 66a/21, 66a/21, 66b/1, 66b/12, 66b/19, 68a/11, 68a/14, 68a/6, 68b/15, 68b/17, 69a/13, 69b/21, 70a/1, 70a/18, 70a/4, 70a/5, 70b/21, 70b/25, 70b/3, 71a/3, 71a/6, 71b/2, 71b/23, 72a/14, 72a/20, 72a/23, 72a/25,

72b/24, 72b/24, 72b/5, 73a/1, 73a/14, 73a/21, 73a/23, 73b/18, 73b/24, 74a/20, 74a/25, 74b/11, 75a/2, 75a/4, 75b/1, 75b/13, 75b/16, 75b/17, 75b/19, 76a/12, 76a/17, 76a/5, 76b/16, 76b/20, 77a/, 77a/14, 77a/18, 77a/25, 77a/5, 78a/2, 78b/12, 78b/14, 78b/15, 78b/7, 78b/9, 79a/1, 79a/10, 79a/17, 79a/2, 79a/20, 79a/22, 79a/9, 79b/25, 79b/3, 79b/6, 80a/15, 80a/22, 80a/6, 80b/17, 80b/25, 80b/9, 81a/12, 81a/17, 81b/10, 81b/11, 81b/15, 81b/23, 82a/2, 82a/7, 82b/11, 82b/2, 83a/13, 83b/1, 83b/15, 83b/21, 83b/9, 84a/12, 84a/8, 84b/18, 84b/23, 85a/2, 85b/10, 85b/11, 85b/13, 86a/5, 86b/5, 86b/6, 88a/25, 88b/1, 88b/14, 88b/21, 88b/4, 89a/22, 89b/25, 89b/3, 90a/14, 90a/17, 90a/22, 90a/4, 90a/8, 90b/18, 90b/3, ve

dağıl

Ar. i. 1. İç, içeri. zf. 2. İçinde olmak üzere, ile birlikte.

d.+oldı 76b/23

d.+oldılar 75a/9

d.+olduğda 73b/24

	d.+olduklarında 46a/6, 77b/6			d.+(zıkr-i dāmād-ı İbn ü Karaman) 71b/21
	d.+olup 74a/14, 90a/7		dāmān	Far. i. Etek.
dā'imā	Ar. zf. Sürekli, kalıcı, temelli.			d.+ı şefā'atine 78b/25
	d. 46a/11 48b/18, 69b/2, 77b/20		dāmen	d.+ında 66b/18
dā'ire	Ar. i. Çember.			Far. i. (bkz: dāmān)
	d.+si 46a/10		dāne	d.+ı 'afv 76b/13
dā'iyē	Ar. i. İçten gelen bir duyguyu teşvik edici hal.			Far. i. Tane, tohum.
	d.+sin 72b/3		dār	d. 77a/4
daķīķa	i. Bir saatlik zamanın altmışta biri.			d.+sine 90b/22
	d. 74a/16			Ar. i. 1. Ev. 2. Yer. 3. Yurt.
	d.+dur 49b/18, 49b/19, 49b/22, 49b/23, 49b/25, 50a/1			d. 72b/23
dal	i. Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her bir.			d.+(ez-dar-ı fena) 55b/22
	d. 65a/13			d.+ı İslām 53a/8, 62a/19
dalālet-mālik	Ar. b. i. ve s. Doğruluk sahibi, doğru.			d.+(müteveccih-i dār-ı na'īm) 64a/20
	d.+(Leşker-i küffār-ı dalālet-mālik) 83a/13		darā'at	Ar. i. Miskinlik gösterme.
dam	i. Yapıları dış etkilere koRūmak amacıyla üzerlerine yapılan çoĝu kiremit kaplı bölüm.			d.+i 76b/9
	d. 55a/4			Ar. i. Dövme, vurma.
	d.+a 55a/5			d. 71a/11, 76a/17
	d.+dan 55a/5			d.+ı şimşir 59b/5, 72b/6, 81a/24
dāmād	Far. i. 1. Güvey. 2. Padişah soyundan kız almış kimse.			d.+ından 62a/15
	d.+ımız 75b/6			d.+la 88b/8
	d.+idüp 74b/14		darb-zen	Ar. Far. b. i. Kale döven.
				d.+ler 83b/3
			darbü'l-meşel	Ar. b. i. Atalar sözü, atasözler.
				d.+idüp 52a/18
			dārü'l-hilāfe	Far. b. i. Hilāfet merkezi, İstanbul.
				d.+ı Kōstantīniyye 65b/22
			dārü'l-İslām	Far. Ar. b. i. İslam ülkesi.
				d. 46b/20, 47a/17
				d.+(diyār-ı dārü'l-İslām) 48b/11
			dārü'l-mülk	Ar. b. i. Başşehir, başkent.

d. 61b/2
d.+i atyebi 49a/25
d.+i Herat 59b/16
d.+i Tebrize 59a/5

dārū's-sa'āde Ar. b. i. Saadet yeri, saray.
d. 65b/2
d.+leri 77a/6
d.+yi cedīdde 66a/18

dārū's-salṭana Ar. b. i. Saltanat yeri.
(Bursa, Edirne, İstanbul gibi
Osmanlı İmparatorluğunun
başkentlerine verilen ad.
d. 46b/7, 66a/3
d.+ları 72b/1
d.+yı Edereneye 87b/9

dārū's-salṭanat Ar. b. i. (bkz: dārū's-
salṭana)
d.+ı 63a/4
d.+idüp 63a/1

dārū's-selām Ar. b. i. 1. Cennet.
f. 65b/15

dārū'ş-şifā Ar. b. i. Şifa yurdu, sağlık
yurdu.
d. 90a/24

dārū'z-ziyāfe Ar. b. i. Ziyafet yeri.
d. 46b/13

da'vā Ar. i. Bir mesele üzerinde
hususî bir fikir sahibi olma,
idda.
d.+sın 73b/7, 74a/8
d.+yı şadākat 47a/25,
74b/14
d.+yı salṭanat 88a/5

dāver Far. i. Doğru, insafî olan
hükümdar, vezir ya da
hakim.
d.+i 53a/25

da'vet Ar. i. Çağırma, çağrı; dua.
d. 70b/14, 78a/25, 79a/19
d.+buyurup 80a/22
d.+eyledi 80a/25
d.+i Hāḳḳa 86b/8
d.+idüp 48a/4, 54b/8

dāye Far. i. Çocuğa bakan dadı.
d.+si 71b/1

def Ar. i. Savma, giderme.
d.+i 73b/15
d.+i a'dā-yı liyām 78a/22
d.+i āsāndur 52a/21
d.+i fiten 73b/23
d.+i fitnesine 75a/7
d.+i ḥaşma 80b/11
d.+i münāfikīnūñ 61b/1
d.+idüp 83a/8
d.+ine 67a/22
d.+itmemek 59a/2

def'a Ar. i. Kere, kez.
d. 47a/12, 47a/9, 59a/2,
61a/19, 63b/19, 67a/2,
68a/18, 75b/1, 82b/12
d.+da 77b/25

defa'āt Ar. i. (def'ā'nın c.) Kereler,
kezler.
d.+le 53b/3, 72b/22, 75a/25

defā'in Ar. i. (define'nin c.) Altın
vesaire gömülmüş kıymetli
şeyler, gömüler, defneler.
d. 59a/6

defn Ar. i. Gömme, gömülme.
d.+eylediler 56b/3

defter Ar. i. Genellikle hafif bir
kapak içerisinde, bir araya
tutturulmuş kağıt yaprakları.
d.+ine 61b/25

değil i. isim cümlesinde yüklemeye veya başka öğelere olumsuzluk anlamı veren kelime.
d. 51a/6, 62a/23, 67a/5, 74b/23, 86a/19, 84b/16
d.+dür 46a/22, 50b/12, 54a/10, 54b/1, 59a/2, 59b/20, 67a/23, 72b/21
d.+ler 63b/16
d.+lerdür 51b/1, 60a/14, 60a/21, 72b/20

degin e. Kadar, dek gibi bir işin bir duRûmun sona erdiği zamanı veya yeri gösterir.
d. 49b/8, 50a/23, 51b/24, 55a/25, 59b/15, 63a/19, 81b/21, 85a/23, 88a/21

degirmen i. Öğüten araç veya alet.
d. 90a/25

değişdür- f. Başka bir biçime sokmak değişikliğe uğratmak.
d.-diler 47a/5

dehşet Ar. i. Bir tehlike vey korkunç bir şey karşısında duyulan ürküntü.
d. 64a/12

dek e. Kadar, değin.
d. 49b/7, 50a/24, 57a/3, 59b/9, 64a/13, 75b/5, 84a/25, 86a/10, 88b/9

delâlet Ar. i. Kılavuzluk, aracılık.
d.+i 52a/5, 55b/11
d.+itdügi 65b/4

delik i. Dar, küçük açıklık.
d.+den 79a/5

delîl Ar. i. İnsanı aradığı gerçeğe ulaştırabilecek iz, kanıt, emare.
d. 78b/11
d.+(îrād-ı delîl) 63a/12
d.+ler 70a/17

dellâl Ar. i. Tellal.
d. 60b/12
d.+a 60b/14

dem Far. i. an, vakit, saat, zaman.
d. 70b/18
d.+de 85a/13
d.+i a'dā 85a/13

demân Far. s. 1. Kükremiş. 2. Heybetli.
d.+(bebr-i demân) 85a/3

demür i. Bir element, Fe.
d. 50a/20

deñlü e. "Kadar" anlamında üstünlük derecesini belirtir.
d. 50b/21, 52b/15, 53a/14, 56a/2, 63b/7, 78b/6, 81b/18, 82b/10, 82b/9

der Far. e. 1.-de, içinde. 2. Kapı.
d. 47a/6

der-bend Far. b. i. 1.Boğaz, dar geçit. 2. Sınır kalesi. 3. Memleket sınırı.
d. 66b/2
d.+e 66b/2, 81b/6
d.+eylediler 66b/6
d.+i 81b/13
d.+i Şirvân 59a/4
d.+ine 50a/10

der-beyân Far. Ar. b. i. Beyanında.
d.+ı şehâdet-i sultân 85a/24

d.+1 ŧikāk-1 Sosmanus
78a/18
d.+1 vüzerā 86b/21
der-enbār Far. Ar. s. Anbarda.
d. 47a/14
der-nehr Far. Ar. b. s. Nehirde.
d.+1 Meriç 63a/23
der-zencir Far. Ar. b. s. Zincirde,
zincire vurulmuş.
d. 84b/2
derc Ar. i. Kitaba koyma.
d.+olınmak 53b/8
der-dest Far. b. i. tutma, elde etme.
d.+olmağla 46a/20
dere i. İki dağ arasındaki uzunca
çukur.
d.+ler 77b/14
derece Ar. i. Basamak, aşma.
d. 49b/18, 49b/18, 49b/22,
49b/23, 49b/25, 49b/25
dergāh Far. i. Tarikattan olanların
barındıkları, ibadet ve tören
yaptıkları yer, tekke.
d. 67b/5
d.+(çavüşān-1 dergāh-1 ‘ālī)
83a/24
d.+1 75b/22
d.+1 bī-niyāza 68b/20
d.+1 Hüdāvendigār Ğāzī’ye
68b/19
d.+1 ilāhi 56b/13
d.+1 pād-şāha 79a/1
d.+1 Rabbü’l-‘izzetden
67b/10
d.+1 sulţāna 47b/7, 48a/22,
62b/16
d.+1 şāha 76b/10

d.+1 vāhibü’l-murāda
56b/21
d.+ına 68b/8, 90a/15
d.+ından 75a/21
d.+(serdār-1 dergāh) 66a/10
dernek i. 1. toplantı, düğün. 2.
Pazar veya panayır kurulan
gün.
d. 63b/18, 74a/17, 74a/20,
74b/12, 75b/18
derün Far. i. 1. İç, içeri, dahil. 2.
Kalp, gönül, yürek.
d.+ına 79b/1
d.+ında 49b/11, 50a/19,
65a/10, 65b/16, 75b/11
d.+(kelām-1 derünında 59a/3
derünī Far. s. İçten, gönülden.
d. 82b/3
derviş i. Bir tarikata girmiş, onun
yasa ve törelerine bağılı
kimse.
d. 64b/13
d.+lerinden 52b/18
d.+lerüz 54a/9
deryā Far. i. Deniz.
d. 46a/24, 48b/12, 48b/19,
51a/6, 51b/3, 57a/14
d.+āb-1 deryā 49b/9
d.+(‘arş-1 deryā-yı Rūm)
49b/4
d.+dan 49a/5, 51b/16, 56a/1
d.+nuñ 49b/16, 50a/12
d.+(sāhil-i deryā-yı Fernke)
50a/23
d.+(sāhil-i deryā-yı şimāle)
50a/13
d.+(sāhil-i deryādan) 51a/2

	d.+(sāhil-i deryāya) 68a/24 d.+sına 49b/5, 78b/24, 82a/23 d.+ya 46a/11, 51a/5, 51a/12, 51b/15 d.+yı 50b/5, 52a/13		
deryā-bār	Far. b. s. Deniz gibi coşan. d.+(diyār-ı deryā-bār) 65b/20		
deryāçe	Far. b. i. Küçük deniz, göl. d. 46a/11, 46a/9 d.+de 46a/17 d.+nüñ 46a/22		
despot	Osmanlı dönminde, özellikle Bizans imparatorları için kullanılan bir unvan 63b/12, 63b/13		
dest	Far. i. El. d. 85b/17 d.+i du'ā 68b/20 d.+i Hācı Tarhana 59a/7 d.+i tazarru' 56b/18 d.+inde 65a/9		
dest-gīr	Far. b. s. Elinden tutma, yardımcı. d.+eylediler 85a/17		
destūr	Far. i. İzin, müsaade, ruhsat. d.+ı ma'hūd 78a/23		
deşt	Far. i. Bozkır, kır, çöl, ova. d.+i Hācı 88a/11 d.+i Özbekden 87b/18 d.+i Özbeki 88a/14 d.+i Türkistan 65b/19		
devā'	Ar. i. İlaç, çare. d.+yı emrāz 65a/15		
		deve	i. Yük taşımakta kullanılan hayvan. d.+ler 82a/10, 82a/9, 83b/5 d.+lerden 81b/20 d.+leri 81b/19
		devlet	Ar. i. toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasi bakımdan teşkilatlanmış millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık. d. 49a/3, 62b/8, 89b/16 d.+(a'yān-ı devlet) 65b/8 d.+(a'yān-ı devletden) 9 71a/24 d.+(a'yān-ı devleti) 47b/4 d.+(a'yān-ı devletin) 68a/10 d.+(a'yān-ı devletün) 72b/18 d.+e 71b/24 d.+(erbāb-ı devlet) 65a/3 d.+(erkān-ı devlet) 68a/11, 71a/7, 75a/20, d.+(erkān-ı devletin) 69a/18, 77a/1 d.+(erkān-ı devletin) 65a/1 d.+i 'Osmāniye 47a/25 d.+i 'Osmāniyede 57b/18 d.+leri 56a/11 d.+üñ 85b/15 d.+(zuhūr-ı devlet-i 'Osmānīnūñ) 61a/18
		devlet-hāh	Ar. Far. b. s. Mevki ve zenginlik düşkünü. d. 50b/9
		devlet-hāhāne	Ar. Far. b. zf. Mutluluğunu istercesine d. 77b/1

devlet-hāne	Ar. Far. b. i. Ev, konak. d.+ye 65a/24	d.-r 70a/16, 74b/7
devletlü	Ar. T. b. i. Refah, saadet ve nimet sahibi, vezir ve müşir gib büyük rütbeli kimselere verilen bir unvan. d. 70b/7, 67b/22, 82a/7, 85b/20	d.-rler 50b/25, 53b/23, 55a/1, 57b/22, 59b/17, 60b/9, 64a/15, 65a/14, 65b/17, 66b/23, 67a/6, 67b/23, 86a/2
devr	Ar. i. Dönme, dönüp dolaşma. d.+idüp 46b/1	d.-yüp 49a/5, 50b/14, 50b/8, 52a/16, 53b/25, 54a/11, 56a/17, 58b/17, 59b/20, 62b/19, 63b/20, 63b/25, 64a/8, 64b/22, 68a/8, 70a/17, 75a/1, 76b/19, 77a/22, 80a/2, 80b/21, 81a/11, 82a/15, 82a/23, 83b/15, 85a/3, 85a/8, 85b/6, 86a/12, 86b/16, 86b/3
dıraht	Far. i. Ağaç. d.+ı 'ālīnūñ 67b/14	Far. i. Göz. d. 50b/9
dırāz	Far. s. Uzun. d. 57b/12, 72b/9	d.+yi haķīkat-bīnī 64b/23
di-	f. Söylemek, söz söylemek. d.-di 54a/18, 54b/10, 55a/9, 59a/8, 60b/14, 70b/7, 72a/14, 72a/7, 77b/9, 81b/25, 82a/5, 82b/21, 84a/10, 85b/21 d.-diler 55a/6, 55b/11, 56a/19, 57a/9, 67b/17, 68a/14, 80b/17, 81b/21, 83b/11, 90b/25 d.-diydi 75a/17 d.-dükde 70a/22, 75b/10, 84a/2, 88b/16 d.-dükleri 61b/18, 83b/16, 86a/2 d.-düklerinde 48b/4, 65a/11, 65a/4 d.-mekle 49a/21, 50a/3, 50a/8, 53a/3, 58b/7, 60b/21, 61b/11, 67a/6, 67b/7, 75b/19, 80a/10, 90a/25 d.-mişler 72b/24	dīde Far. s. Başka, özge, öteki, öbür. d. 46b/3, 58a/2, 83a/17 d.+(vezīr-i dīger) 82a/7
		dīger
		Far. i. Verme, veriş, bağışlama. d. 87b/9
		dīhiş
		Far. i. 1. Savaşta alınan esir. 2. Tat alma organı. d. 51a/16, 79a/7 d.+almak 51a/10, 64a/3 d.+den 76a/9, 82b/22 d.+i bī-ğull 81a/5 d.+leri 60a/18
		dik-
		f. Bir cismi dik olarak durdurmak. d.-üp 68b/16
		dil

dil-āgāh	Far. b. s. Gönül anlar; kalbi uyanık, bilgin, akıllı. d.+ -i şāfī 64b/14 d.+(pād-şāh-ı dil-āgāhdan) 77b/21, 78a/7	d.+(ferzend-i dil-pesendinūn) 48b/21
dil-āver	Far. b. s. Yiğit, yürekli. d. 46b/18, 65a/18, 66a/22, 80b/6 d.+den 88b/25 d.+i 68b/10 d.+leri 75b/21, 83a/17 d.+lerinūn 76a/17 d.+(nefer-i dil-āver) 51b/7	dil-pezir Far. b. s. (bkz: dil-pesend) d. 51b/2 d.+(belde-yi dil-pezirde) 65b/9
dil-āverān	Far. b. s. (dil-āver'in c.) Yiğitler, yürekliler. d. 81a/15 d.+(dil-āverān-ı zamāna) 51b/13 d.+ -i zamāna 51b/13	dile- f. Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, rica etmek, arzu etmek. d.-emān dileyüp 74b/11 d.-rüm 54b/9
dil-āverlik	i. Dilaver olma durūmu. d.+le 83b/17	dilīr Far. s. Cesur, yiğit. d.+(kāfir-i dilīri) 84b/11
dil-dārlik	Far. T. b. i. Birinin gönlünü alma işi. d. 51b/22	dilīr-āne Far. zf. Yiğitcesine, mertcesine. d. 80b/24
dil-gīr	Far. b. s. Gönül tutan, kalbe sıkıntı veren; gücenik, kırgın. d. 65a/23	dilīrlik Far. T. b. i. Cesur olma duRūmu. d.+idenlere 76a/21
dil-güşā	Far. b. s. Gönül açan, kalbe ferahlık veren. d. 71b/3	dimāğ Ar. i. 1. Beyin. 2. Akıl, şuur. d.+ı 88a/24 d.+ında 60b/11
dil-keş	Far. b. s. Gönül çekici. d.+(kaşr-ı refi'-i dil-keş) 65b/6	dīn Ar. i. 1. Tanrı'ya, doğaüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kururm. 2. Bu nitelikteki inançları kurallar, kurumlar, töreler ve semboller biçiminde toplayan, sağlayan düzen. 3. İnanılıp çok bağlanılan düşünce, inanç. d. 49a/3, 60a/14, 62b/8, 71b/23 d.+(a'dā-yı dīn) 78b/7
dil-pesend	Far. b. s. Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği.	

	d.+(bī-dīn-i ‘adū-yı dīn-i mübīn) 78a/10		
	d.+(düşmen-i dīnūñ) 85a/9		
	d.+(ğayret-i dīn-i İslām) 80b/1		
	d.+(ğayret-i dīn-i Mesīhiyyaya) 79b/23		
	d.+i İslāmuñ 82b/8		
	d.+(mesrūr-ı a’ dā-yı dīn) 85b/15		
	d.+(muḥakkikān-ı tariḳ-i dīn-i ḳadīm) 61a/25		
	d.+(müṭālib-i dīnī) 51b/8		
	d.+ taḫşil-i ‘ulūm-ı dīnī 53b/20		
dīn-penāh	Ar. Far. b. s. Dini koruyan; dine destek olan.		
	d.+(pād-şāh-ı dīn-penāh) 78a/14		
diflen-	f. Yorgunluğu gidermek için çalışmaya ara vermek, istirahat etmek.		
	d.-üp 67b/15		
dip	i. Taban		
	d.+inden 62a/18		
direm	Ar. i. Dirhem; bir tür gümüş para.		
	d. 63a/16		
divāl	Far. i. Mukavvadan motif şekillerin sırma veya kılaptan sarılması suretiyle işlenen kabartma nakış.		
	d. 51b/6		
	d.+eylediler 51b/5		
divār	Far. i. Duvar.		
	d. 60a/8		
	d.+ı 67b/20		
		d.+ı hişaruñ 51a/22	
diyānet		Ar. i. 1. Din. 2. Dindarlık, din duygusu.	
		d. 60a/19	
diyār		Ar. i. Memleket, ülke.	
		d. 66a/15	
		d.+a 89b/5	
		d.+da 53a/10, 53b/22, 61b/17	
		d.+dan 61b/24	
		d.+ı 77b/8, 79a/22	
		d.+ı Bulğarda 67a/7	
		d.+ı dārü’l İslām 48b/11	
		d.+ı deryā-bār 65b/20	
		d.+ı Herseki 73a/15	
		d.+ı İslāma 60a/16, 65a/19, 79b/13	
		d.+ı Ḳaramandan 63a/10	
		d.+ı küffār 80b/6	
		d.+ı küffār-ı ḫāksāra 79b/19	
		d.+ı küffārda 55b/23, 72b/12	
		d.+ı küffārdan 51b/4	
		d.+ı küffārı 66a/6	
		d.+ı Mağrib 265b/1	
		d.+ı Makidon 49a/22	
		d.+ı Mısır ve	
		d.+ı Mısrı 53a/20	
		d.+ıRüm 49a/19	
		d.+ımuздan 56a/4	
		d.+ına 65b/2, 67a/10, 69a/1	
		d.+ını 72a/17	
		d.+ınuza 75a/15	
		d.+larda 89b/1	
		d.+ları 62a/24	

diyü

d.+ların 72b/23
d.+larında 50a/19
d.+(sevāhil-i diyār-ı Anaṭolı) 50a/8
d.+(teşhīr-i diyār-ı Rūm) 48b/16
d.+(teşhīr-i diyār-ı Sosmanus) 69a/22
d.+uñ 66b/21, 73a/18, 90b/13
zf. Diye.
d. 46b/3, 46b/5, 47a/11, 47a/9, 47b/1, 47b/15, 48a/21, 49a/24, 49a/8, 49b/1, 50b/23, 50b/5, 51b/1, 52a/21, 53b/18, 53b/21, 54a/24, 54a/25, 54a/7, 54b/12, 54b/18, 54b/2, 54b/22, 55a/15, 55a/20, 55b/11, 55b/5, 55b/7, 55b/8, 56a/5, 56b/11, 57a/3, 57b/6, 59a/2, 60b/14, 61a/25, 63b/16, 64a/23, 65a/2, 65a/5, 67a/23, 67b/12, 67b/19, 67b/22, 68a/19, 68a/23, 68a/6, 68a/7, 68b/7, 69a/12, 69a/5, 69b/2, 70b/7, 72a/18, 73b/19, 74b/4, 75a/3, 75a/8, 75b/14, 75b/2, 76a/14, 76b/21, 76b/25, 77a/5, 78b/7, 79a/10, 79a/11, 80a/14, 80a/16, 80a/21, 80b/24, 81a/17, 81a/4, 81b/13, 82a/1, 83a/3, 83b/10, 84a/2, 84b/4, 85b/23, 85b/25, 87a/7, 87b/15, 89b/21, bu

d.+ler 50b/20
diz i. Kaval, baldır, uyluk kemiğinin birleştiği yer.
d.+in 54b/3
diz-dār Far. b. i. Kale muhafızı.
d.+lar 78b/18
dizil- f. Dizi durumuna getirmek, dizmek işi yapılmak.
d.-üp 83b/4
dost Far. i. Sevilen, güvenilen , yakın arkadaş, gönüldaş.
d.+ımız 75b/6
d.+(şikār-ı dost) 74b/1
dostlık i. Dost olma durumu.
d. 59a/15, 70b/17
d.+a 72a/8
d.+eyledi 78a/11
dök- f. Sıvı veya tane durumunda olan şeyleri buldukları yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak.
d.-üp 51a/16, 82b/4
dökül- f. Dökmek işine konu olmak.
d.-di 76a/9
d.-üp 56b/9
dön- f. 1. Kendi eksenini üzerinde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek. 2. Geri gelmek, geri gitmek.
d.-diler 80b/7
d.-seler 81b/20
d.-üp 61b/22
döndür- f. Dönmesini sağlamak.
d.-diler 59b/2
d.-üp 75b/8
d.-yüz döndürdiler 76a/16

dört d.-yüz döndürüp 77a/11
i. ve s. Üçten sonra gelen rakam.
d. 47a/7, 49b/19, 54b/20, 54b/5, 59b/21, 59b/3, 60a/10, 63a/19, 67a/16, 69a/7, 87b/6, 87b/6, 89a/12, 89b/9
d.+i 82b/10

dördüncü s. Dört sayısının sıra sıfatı.
d. 54b/4, 61a/5, 72b/4, 86b/20, 87b/4, 87b/5, 89a/20

du'ā Ar. i. Cenab-ı Hak'tan hayır ve rahmet dileme. Allah'ın rızasını, hidayet ve istikamete muvaffakiyeti dilemek, yalvarmak.
d. 65a/14, 83a/2, 85b/4
d.+(ʿarz-ı du'ā) 81a/18
d.+(dest-i du'ā) 68b/20
d.+eyledi 82a/1
d.+idüp 47b/9, 67b/11, 82a/16
d.+lar 49a/2, 70a/18, 82b/22
d.+sı 85b/1, 86a/25
d.+sın 86b/5
d.+(tīr-i du'āsı) 67b/18, 83a/9
d.+ya 63b/25
d.+y-ı Hāzret-i Sulṭān Ġāzī) 82a/18

duḡter Far. i. Kız, kerime.
d.+i nik oldu
d.+i pākize-i gevheri 71a/22, 71b/25
d.+i sa'd 71b/18

duḡul d.+inüñ 76b/11
Ar. i. İçeri girme.
d. 51a/24, 77b/4
d.+eylediler 46a/7
d.+i 72b/21
d.+(mebde-i duḡul-i Rūm) 50a/11
d.+olındukda 47b/18

dumūm Ar. i. (dem'in c.) İçkiler.
d.+a 65b/19

dūr Far. s. Uzak.
d. 56a/4, 57b/12, 72b/9
d.+dur 65a/3
d.+eyleyüp 74b/4

duş ol- f. Rastlamak.
d.+up 56a/24

düğün i. 1. Evlenme dolayısıyla yapılan tören, eğlence. 2. Sünnet düğünü.
d. 64b/7, 70b/12, 70b/23, 71b/3
d.+e 70b/14, 70b/18, 72a/6
d.+idüp 71b/7
d.+ler 77b/23

dümū' Ar. i. (dem'in c.) Göz yaşları.
d.+ı cārī 76b/11

dünyā Ar. i. Üstünde yaşadığımız gök cismi.
d. 54a/6, 54b/11
d.+da 86b/1
d.+(şedāyid-i dünyāda) 72b/22
d.+ya 53b/19, 58b/9

dünyevī Ar. s. Dünyaya ait, dünya ile ilgili.
d.+(emr-i dünyevī) 78a/11

d.+ye 53b/20

dünyeviyye Ar. s. (bkz: dünyevî)
d. 49b/16

düstür Ar. i. 1. kanun, kural, kaide.
2. Vezir, müşir.
d.+ -1 sâbık 80a/2

düş- f. 1. Düşmek. 2. Payına düşmek. 3. Uğramak, kapılmak.
d.-di 56a/24, 79a/6, 79b/1, 79b/5
d.-diler 52a/12, 61b/9
d.-er 75b/7, 82a/11
d.-erdi 64a/5
d.-erler 74b/2
d.-mekle 82a/11
d.-mişidi 76a/10
d.-müşler 56b/24
d.-üp 49b/15, 55a/24, 55b/10, 56a/13, 57a/5, 59b/13, 64b/17, 64b/19, 67b/20, 85a/20, 85b/13, 88a/24
d.-vehme düşüp 72a/19

düşmân Far. i. ve s. 1. Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışsan (kimse), yağı, hasım. 2. Birbiriyle savaşılan devletler ve bu devletlerin asker, sivil bütün uyrukları.
d. 56a/18, 57a/17, 82a/11
d.+uñ 64a/8

düşmen Far. s. (bkz: düşmân)
d.+i+dīnūñ 85a/9

düşün- f. Bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilere yararlanarak, düşünce üretmek.
d.-di 85b/3

düşür- f. Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak.
d.-diler 53b/25

düşvār Far. s. Güç, zor.
d. 48b/19
d.+(şa'b-ı düşvār) 49b/9

düz- f. 1. Düzene sokmak, elverişli hale getirmek, sıralamak. 2. Yaratmak, oluşturmak, meydana getirmek.
d.-erler 46b/16
d.-p 51a/9
d.-üp 50b/13, 84a/13

düzül- f. Düzmek işine konu olmak veya düzmek işi yapılmak.
d.-di 84b/8

-E-

ebālise Ar.i. (iblis'in c.) Şeytanlar.
e.+(elsine-i ebālisede) 86a/11

ebdān Far. i. Kavim, kabile.
e. 46a/24

ebnā' Ar. i. (ibn'in c.) Oğullar.

	e.+i mülük dan 57b/21		e.+ı 60b/22, 61a/1
ebniye	Ar. i. (bina'nın c.) Binalar, yapılar.		e.+ı kavilleri 61a/4
	e.+i 'āliye 65b/10		e.+(memālik-i eclābdan) 60b/21
	e.+i ḥayrātı 65a/7	ecnād	Ar. i. (cün'ün c.) Askerler, taburlar. (bkz: cünūd)
ebrū	Far. i. Kaş.		e.+a 87b/8
	e. 46a/15	ecnās	Ar. i. (cins'in c.) Cinsler, türler, çeşitler, soylar.
ebūk	Ar. s. Kaçmış, kaçan.		e.+ı aqmişe-i mütenevvi'ādan 52b/15
	e. 74a/5		e.+ı bī-taḥdīddür 71a/15
ebvāb	Ar. i. (bab'ın c.) 1. Kapılar. 2. Kısımlar, bölümler.		e.+ı ġanā'imden 62b/9
	e.+(cemī'-i ebvāb-ı ḥacāt) 83a/3	edā'	Ar. i. Borç veya borç gibi olan herhangi bir şeyi ödeme; yerine getirme.
	e.+ı fütühātuñ 53a/24		e.+(vücüb-ı edā'-yı ḥums) 63a/12
	e.+(rāh-ı bāb-ı ebvāb) 59a/4		e.+ı ḥums-ı şer'ī 63a/10
	e.+(feth-i ebvāb) 48a/22	edebtsiz	Sakınılacak, kötü (kimse).
ecdād	Ar. i. (cedd'in c.) Dedeler, büyükbabalar, atalar.		e.+uñ 81a/5
	e. 62a/6	edin-	f. Kendini bir şeye sahip kılmak, kendine sağlamak, iktisab etmek.
	e.+ı 61a/15		e.-murād edinmişidi 74a/7
	e.+ından 90a/1	efendi	Yun. İ. Eğitim görmüş kişi için özel adlardan sonra kullanılan unvan.
ecel	Ar. i. Hayatın sonu, ölüm zamanı.		e.+si 60b/17
	e. 56a/14		e.+yi 71a/23
	e.+ı 59a/20	efkār	Ar. i. (fıkr'in c.)
ecil	Ar. e. Arapça'da sebep anlamına gelen kelime, dilimizde Ecilden ve lieceli... söyleyişlerinde geçer.		e.+uñ 85b/7
	e.+den 46b/24, 46b/6, 47a/2, 60b/9, 69b/21, 71b/24, 74a/20, 79b/17, 82a/21, 88b/2	efzūn	Far. s. Fazla, çok, yukarı, aşkın.
			e.+dur 49b/6, 50a/24
eclāb	Ar. i. Çerkez kölelerine verilen isim.	eger	Far. b. Şayet.
	e. 60b/9		

	e. 48b/2, 49a/3, 54a/3, 55a/8, 56a/14, 56a/3, 70a/15, 71a/15, 71a/15, 77a/4, 81a/3		e.+i cenūp 49a/18
egerçi	Far. b. Her ne kadar ... , olsa da, ise de. e. 47b/9, 50a/6, 52b/23, 59b/22, 64a/15, 66b/9, 67a/3, 68b/11, 75a/21, 79b/9, 80b/13, 85b/6, 86a/19		e.+i ھیشار 48a/23, 62b/22, 74b/10 e.+i ھیشارا 46a/3 e.+i 'ilm 89a/25 e.+i islām 48a/4, 51b/25, 56b/7, 74a/23, 74b/8, 77b/12, 79b/11, 80a/5 e.+i İslāma 66b/19 e.+i İslāmdan 63b/12 e.+i 'iyāli 53a/6, 79b/10, 79b/4 e.+i 'iyalleri 52a/8 e.+i ڭal'aya 47a/13 e.+i ma'rifet 59b/1 e.+i silah 82a/24 e.+i vuḳūf 51a/13 e.+i vuḳūfları 72b/18 e.+i vuḳūflarında 50b/4 e.+i zimmetden 69b/20 e.+(musahḫar-ı ehl-i İslām) 73a/4 e.+(zümre-i ehl-i Ḥaḫḫ) 81a/7
eḫad	Ar. s. Tek, bir, ilk sayı. e. 90b/22		
ehālī	Ar. i. (ehl'in c.) 1. Bir memlekette, kasabada, bir köyde, bir semtteveya mahallede yerleşip oturanlar. 2. Halk, ahali. e.+si 46b/22, 47a/4, 61b/25, 61b/9, 72b/7 e.+sinden 48a/25 e.+sine 46a/25, 52a/7 e.+sinüñ 52a/5, 72b/10 e.+yi 46a/14		
ehemm	Ar. s. Daha önemli, çok önemli. e. 79b/17 e.+i umürdandır 56a/5	e'imme	Ar. i. Önde bulunan, önyak olan kimse. e.+yi mühtedīni 61a/23
ehl	Ar. s. 1. Sahip, malik, mutasarrıf olan. 2. Usta, kabiliyetli, becerikli. 3. Bir yerde oturan. e. 62b/20, 79b/2 e.+(cebr-i inkisār-ı ehl-i İslām) 78a/16 e.+(cemiyyet-i ehl-i Ḥaḫḫ) 52b/1	ejdehā	Far. i. 1. büyük yılan. 2. Korkunç ve hayali bir hayvan. e. 85a/11
		ejderhā-girdār	Far.b. s. Ejderha gibi. e.+yı girdār-ı serirāhda 81b/7
		ekābir	Ar. s. (ekber'in c.) Rütbece, görgüce, faziletçe büyük olanlar, devlet ricali.

	e. 68a/18, 71b/5		e.+imden 68a/7
eḳālīm	Ar. i. (iklim'in c.) Dünyanın mıntıkaları, meleketler, diyarlar.		e.+ime 68a/6
	e.+(şahāyif-ı şuver-i eḳālimde) 49a/10		e.+in 74b/5, 86b/5
eḳall	Ar. s. En az, en aşağı.		e.+inden 47b/18, 78b/24
	e.+i ḳalīl 77b/13		e.+ine 60b/12, 68a/2, 79b/5
ekber	Ar. s. Daha (en, pek) büyük.		e.+iyle 46b/15, 53a/4, 54b/3
	e.+(cihād-ı ekber) 79b/12		e.+lerinde 71a/10, 71a/11, 71a/13
	e.+(ġazā-yı ekber) 80a/19	el-ḥaḳḳ	e.+lerine 69b/10, 77b/7, 90a/20
	e.+(ġazā-yı ekbere) 79b/20		Ar. zf. Hakikaten, doğrusu, doğrusu ya.
eknāf	Ar. i. (kenef'in c.) yanlar, taraflar.		e. 50b/18
	e.+ını 53a/2	el-ḥāşıl	Ar. zf. Netice itibarıyla, sözün kısası, uzatmayalım, kısacası, kısa söyleyelim.
ekser	Ar. s. en çok, daha ziyade.		e. 63a/18
	e. 46a/13, 48b/17, 49a/16, 49b/13, 50a/7, 58b/16, 59a/12, 62a/25, 68a/10, 73a/6, 74a/14, 76a/19, 76a/22, 78b/24, 82a/25, 85b/12, 90a/14	elbette	Ar. zf. Elbet.
	e.+in 66b/5, 89a/10		e. 53a/22, 60a/18, 85b/22
ekseri	Ar. Far. zf. En çok, çoğu kez, çoğu.	elḳāb	Ar. i. (lakab'ın c.) Ünvanlar, soyadları.
	e. 46b/2, 49a/12, 56b/24, 60a/19, 84a/2, 84a/6		e.+inde 75a/1
	e.+si 76a/23	elli	i. Kırk dokuzdan sonra gelen sayının adı, 50.
eksük	i. Gerek duyulan, ihtiyaç duyulan, eksik.		e. 49b/18, 49b/22, 52b/3, 69a/17, 84a/3
	e. 50a/22	elsine	Ar. i. (lisan'ın c.) Diller.
el	i. kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü.		e.+i eyālisede 86a/11
	e.+den 75a/13, 84a/7	elzem	e.+i ḥavās 86a/23
	e.+e 73a/17		Ar. s. Çok gerekli, vazgeçilmez.
			e. 79b/17
		emān	Ar. i. 1. Eminlik, korkusuzluk. 2. Yardım isteme, aman dileme.
			e. 46a/4, 47a/16, 51a/25, 52b/12, 53a/6, 59b/22,

	62a/14, 62b/5, 63b/3, 65a/18, 68b/18, 76b/5, 78b/16, 79b/10, 90a/4 e.+dileyüp 74b/11		
emānet	Ar. i. Korunmak için birine veya bir yere bırakılan eşya. e. 60a/20 e.+üñ 57b/6	emr	Ar. i. Buyruk, komut. e.+(ber-müciib-i emr-i 'ālī) 72b/25, 73a/15 e.+eyledi 68a/14, 73b/19, 81a/2, 87b/20 e.+i 67a/8, 68a/12 e.+i dünyevi 78a/11 e.+i hilāfet 57b/5 e.+i Hüdā 64b/19 e.+i 'ilm 71a/23 e.+idüp 62b/7 e.+inde 60a/14 e.+olınup 81a/15
emānī	Ar. i. (ümniyye'nin c.) Arzular, istekler, gayeler, emeller. e.+(medār-ı emānī) 63a/2	emr-hāne	Ar. Far. b. i. Karargah. e.+sinden 74b/4
emīn	Ar. s. 1. İnanılır, güvenilir. 2. Sakıncasız, emniyetli, tehlikesiz. e. 51a/25, 57a/22, 74b/6 e.+kılısun 82b/17	emrāz	Ar. i. (maraz'ın c.) illetler, hastalıklar. e.+(devā-yı emrāz) 65a/15
emīr	Ar. i. Araplar ve daha başka Müslüman ülkelerde bir kavim, şehir veya ülkenin başı. e. 88b/9 e.+i be-nāma 90a/16 e.+lerin 60a/22	emşāl	Ar. i. (misl'in c.) 1. Örnekler. 2. Benzerler, eşler. e.+üm 86a/10
emīr-zāde	Ar. Far. b. i. Kumandanın oğlu. e.+ye 48a/16	emşār	Ar. i. (mısr'ın c.) Büyük şehirler, memleketler, kasabalar. e. 49a/12 e.+a 53a/22
emīrū'l-ümerā	Ar. b. i. Emirlerin emir. Mülkiyede paşalık unvanının ilk derecesi ki ikinci rütbeyi karşılar. e. 62a/8	emṭār	Ar. i. (matar'ın c.) Yağmurlar. e. 82b/25 e.+(kıllet-i emṭārdan) 46a/18
emlāk	Ar. i. (mülk'ün c.) Ev, arsa, bahçe gibi taşınmayan mal ve mülklerin ortak adı, taşınmazlar, gayrimenkul. e. 90a/1	emti'a	Ar. i. (meta'ın c.) 1. Kumaşlar. 2.Satılacak şeyler, mallar. e. 69a/13

	e.+dan 75a/4		e. 56b/8
	e.+(nefâis-i emti'a) 62b/9	engür	Far. i. Üzüm.
	e.+sından 71a/5		e.+(âb-ı engür) 83b/23
emvâl	Ar. i. (mal'ın c.) Mülkler, para ile satın alınan şeyler.	enhâr	Ar. i. (nehr'in c.) Nehirler, ırmaklar.
	e. 66b/15, 68b/18		e. 50a/6
	e.+(cemi'-i emvâl 76a/19		e.+dan 46a/12
	e.+i 'azîme-i ğanîmeyi		e.+(mecrâ-yı enhâr) 49b/12
	76a/22		e.+(menâbi'-i enhâr) 50a/19
	e.+i firāvân 79a/4, 61b/14	enîn	Ar. i. İnilti, inleme.
	e.+i ğanâ'im 53b/4, 73a/19		e. 82b/22
	e.+i ğanâ'imden 47a/1,	enseb	Ar. s. Daha münasip, çok yerinde, uygun.
	52a/7		e. 51b/21
	e.+i Lası 80a/17		e.+görülür 82a/9
	e.+in 66b/22		e.+i 82a/12
	e.+ini 74b/23	envâ'	Ar. i. (nev'in c.) Çeşitler, türler.
	e.+inüñ 76a/23		e.+ı ğanâ'im 77b/4, 77b/4
	e.+(mübâlağa-ı emvâl-i		e.+ı hizmetler 86b/2
	ğanâ'im) 67b/25		e.+ı 'inâyâta 78b/20
	e.+(nefâis-i emvâl) 62b/20		e.+ı mülâtafât 88a/9
enbiyâ'	Ar. i. (neb'nin c.) Nebiler, peygamberler.		e.+ı tezellül 82b/3
	e. 60a/14		e.+ı zulm 73b/13
	e.+(sulţân-ı enbiyâ') 53b/21	er	i. Asker, nefer.
enbuh	Far. s. Çok, kalabalık, başka.		e. 75b/14
	e. 56b/14		e.+i 64a/1
endām	Far. i. Vücut, beden, boy pos.	erbâb	Ar. i. (rabb'in c.) Sahipler.
	e.+ına 79a/6		e.+ı bâtıl 52b/1
endîşe	Far. i. 1. Düşünce. 2. Tasa, kaygı, korku.		e.+ı devlet 65a/3
	e.+ye 85b/3		e.+ı fazl 63a/8
endîşlik	i. Endişeli olma durumu.		e.+ı seyâhat 49a/10
	e. 89b/24		e.+(isti'lâ-yı erbâb-ı Hüdâ)
endüh	Far. i. Gam, keder, tasa, kaygı.		52b/3
			e.+(zıkr-i istişâl-i erbâb-ı
		erba'in	nifâk) 89b/11
			Ar. s. Kırk.

	e.+(aded-i erba'ın) 51b/7		e.+ -ı ma'āş 65b/25
ercümend	Far. s. ve i. Muhterem, şerefli, itibarlı, haysiyetli, seçkin.		e.+ -ı muhāşemet 80a/11
	e.+(ferzend-i ercümendi) 53b/15	esbān	e.+(keyfiyyet-i hūdūş-ı esbābı) 46a/22
	e.+(ferzend-i ercümendleri) 68b/25, 83a/15		Ar. i. Kadınların başlarını ve yüzlerini örttükleri ince bir örtü.
	e.+i 48b/20	esen	e.+ -ı tāzīyi 71a/17
	e.+leri 70a/20		s. Sağlıklı, sıhhatli.
erkān	Ar. i. (rük'n'ün c.) Bir topluluğun ileri gelenleri, üstler.	eser	e. 84a/8
	e. 48a/1, 83a/5, bir		Ar. i. İz, işaret.
	e.+i 48a/6		e. 83a/8
	e.+ -ı devlet 68a/11, 71a/6, 75a/20,	eşhāb	e.+i 66b/4, 85b/6
	e.+i+devletine 65a/1, 69a/18, 77a/1		e.+ine 55a/24
erzān	Far. s. Uygun layık, yerinde.		Ar. i. 8sahib ve sahb'ın c.) 1. Sahipler. 2. Peygamber efendimizi görmek ve onun sohbetine ermek şerefine erişmiş kimseler.
	e. 63a/15		e.+ -ı gılāle 90b/24
erzānī	Far. i. Layık görülme, liyakat.	esīr	e.+ -ı mesāhat 49a/10
	e. 76b/16		e.+i+müşāvereden 50b/8
es-	f. (hava için) Hava bir yönden bir yöne akmak, rüzgar olmak.		Ar. s. Tutsak.
	e.-erse 82a/22, 82a/25		e. 53b/4, 57a/19, 79a/23, 85a/17
esās	Ar. i. Asıl, temel.		e.+eyledi 67b/2
	e.+(imdad-ı esās) 50b/20		e.+eylediler 52b/11, 73a/18
esb	Far. i. At, beygir.		e.+eyledükleri 84b/2
	e.+leri 47a/4		e.+idüp 88b/21
	e.+ -i rah-vār 56a/22		e.+in 66b/21
esbāb	Ar. i. (sebeb'in c.) Vasıtalar, lazımlar.		e.+itdiler 51b/20
	e. 76a/23		e.+ler 65a/6, 73a/5, 77b/7
	e.+ -ı kıtāl 87b/10		e.+leri 79a/24, 79a/25
			e.+lerüñ 85b/17
			e.+olınup 64a/25
			e.+olup 86a/9
			e.+üñ 51b/2

eski s. çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan.
e. 72b/22

eşnā' Ar. i. Bir işin yapıldığı an, sıra.
e.+da 48b/23, 56a/20, 57b/12, 63b/21, 65a/6, 72a/16, 74b/20, 78b/17, 88a/18
e.+sında 50a/25, 71b/25, 78a/2
e.+y1 hikāyātda 58a/5
e.+y1 temāšā-y1 leşkerde 81a/3
e.+y1 va'azda 54a/19

esrār Ar. i. (sırr'ın c.) Gizler, sırlar.
e. 51b/8

eşher Ar. s. En şöhretli, pek meşhur.
e.+ola 53a/24

eşirrā Ar. s. (şerir'in c.) Azıllılar, kötülük edenler, fesat karıştıranlar.
e.+ya 73b/11

eşkıyā Ar. i. (şāki'nin c.) Dağda, kırdada, yol kesen hırsızlar, haydutlar.
e. 73b/12
e.+sınıñ 61b/24

eşkāl Ar. i. (şekl'in c.) Biçimler, suretler.
e.+i ğaybī 54b/24

eşrāf Ar. s. (şerif'in c.) Şeref ve itibar sahibi kimseler, ileri gelenler.

e. 70b/24

et i. İnsanlarda, hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka.
e.+de 81b/9, 81b/9

etbā' Ar. s. (tabi'nin c.) 1. Birinin sözüne işine uyanlar. 2. Hizmetçiler, uşaklar.
e. 54a/10
e.+iyle 79b/6

eṭfāl Ar. i. (tıfl'ın c.) Çocuklar.
e. 55a/5
e.+(atbāl-ı eṭfāl) 52a/14

eṭ'ime Ar. i. (taam'ın c.) Yemekler.
e.+i lezīz 46b/13

etrāf Ar. i. (taraf'ın c.) Yanlar, uçlar, kıyıları.
e. 72a/13
e.+a 77b/11, 90a/17
e.+da 70b/14, 72b/19, 80a/4
e.+dan 80a/10
e.+ı 90a/19
e.+ı mülükdan 70b/21
e.+ı vilāyete 72b/25
e.+ında 65b/8, 72b/9
e.+ını 52b/11, 62b/18, 67a/18, 68a/13, 68a/15
e.+(nehb-i etrāf-ı Selānik) 72b/2
e.+(resulān-ı mülük-ı etrāf) 70b/24
e.+(tamām-ı etrāf-ı leşkere) 76a/4

eṭvār Ar. i. (tavr'ın c.) Hal ve hareketler, işler, tarzlar.
e.+ı nā-hem-vārları 89b/14
e.+ı nā-hemvārından 76b/7

e.+ -1 nā-hem-vārdan 47b/4
e.+ından 90b/17
e.+(istiḥbar-ı etvār-ı küffār)
64a/2

ev i. Bir kimsenin ve ya ailenin içinde yaşadığı yapı, konut.
e. 46b/5

evāhir Ar. i. (ahir'in c.) Sonlar.
e.+ündendür 49b/24

evān Ar. i. Vakit, zaman, çağ.
e.+da 63a/9, 74b/18, 74b/25

evānī Ar. i. (ina'nın c.) Kapkacaklar, kaplar.
e.+i 71a/13
e.+si 67b/24

evkāf Ar. i. (vakf'in c.) Cami, medrese, imaret gibi hayratın idaresine ayrılan arazi, bina vesaire.
e.+ı 90a/1

evkāṭ Ar. i. (vakt'in c.) Zamanlar, çağlar.
e.+de 46a/18, 58b/14, 67b/4, 77b/21, 88a/2
e.+ -i etrāfa 62a/25
e.+ini 77b/22
e.+(şarf-ı evkāṭ) 78a/6
e.+(ta'ayyün-i evkāṭ) 62a/13

evlā Ar. s. Daha uygun, daha iyi, daha layık.
e. 75a/16, 84a/9, 89b/18
e.+dur 63b/19

evlād Ar. i. (veled'in c.) 1. Çocuklar 2. Sülale, nesil.
e. 70b/6, 79b/6
e.+(hile-i evlāda) 68b/14
e.+ından 53b/14

evlen- f. Erkekle kadın, aile kurmak için kanuna uygun olarak birleşmek, izdivaç etmek.
e.-enlere 46b/5

evlendür- f. Evlenmesini sağlamak.
e.-diler 54b/7

evliyā' Ar. i. (veli'nin c.) Erenler, ermişler, veliler.
e.+(himmət-i evliyā) 49a/4

evşāf Ar. i. (vasf'in c.) Sıfatlar, kaliteler.
e.+(zıkr-i evşāf-ı ḳal'a-yı İznik) 46a/6
e.+(zıkr-i evşāf-ı çerkes) 60a/12

evṭān Ar. i. (vatan'in c.) İnsanın doğup büyüdüğü ve sevdiği memleketler, uğruna ölünen topraklar.
e.+(cilā'-i evṭān) 58b/17
e.+(sipāh-ı muḥabbet-i evṭān) 63a/20

evvel Ar. s. 1. Önce, ilk. 2. zf. Eski, geçmiş.
e. 57b/18
e.+den 77a/21
e.+i 82a/12
e.+ki 46b/13, 60a/1, 61a/10, 61a/8, 89a/13

evvelā Ar. zf. İlk olarak, her şeyden önce.
e. 51a/9, 61b/3, 69b/12, 71a/8, 81a/16, 89b/18, 90b/5

evzā' Ar. i. (vaz'in c.) Haller, tavırlar.
e.+a 75a/12

	e.+ı nā-hem-vārı 72a/2	e.-ata eyledi 53b/21
	e.+ı nā-pesendīdesinden 72a/10	e.-'avdet eyledi 59a/7, 87b/19
ey	e.+idüp 74a/8 Ar. Far. T. ünl. (Arapçada) “Bak, dinle dikkat et, yahut demektir ki” manalarına gelir. Bir ibareyi tefsir için kullanılır. Türkçede: Yakın nida içindir.	e.-'avdet eylediler 51a/14, 63a/21
	e. 54b/11, 54b/9	e.-ayağın būs eyledi 76b/18
eyālet	Ar. i. Vilayet. Bir valinin idaresinde olan memleket, şehir.	e.-a'yān eyledi 74a/10
	e.+i 46b/19, 90a/19	e.- 'azīmet eyledi 56a/21, 61b/3, 67a/18, 88b/17, 89b/19
	e.+ini 48b/8	e.-bed-nām eyledi 86a/20
	e.+(memleket-i eyāletten) 79a/8	e.-ber-dār eyleyüp 52b/13
	e.+üñ 57b/9	e.-binā eyledi 63b/7
eyle-	f. Etmek, yapmak.	e.-cānsüz eyledi 48a/15
	e.-āferin eylediler 71a/14	e.-cem' eyledi 73b/12
	e.-āğāz eyledi 64b/25	e.-cenk eyledi 84b/24
	e.-āğāz- eylediler 76a/8	e.-cenk eylediler 77b/13
	e.-'ahd eyledi 89b/19	e.-cülūs eyledi 47b/4, 59a/21, 61a/6, 73b/9
	e.-'ahd u yemīn eyleye 76b/15	e.-da'vet eyledi 80a/25
	e.-āheng eyledi 87b/21	e.-defn eylediler 56b/3
	e.-ağın eyledi 63b/1	e.-der-bend eylediler 66b/6
	e.-'amel eyledi 47b/23	e.-dest-gīr eylediler 85a/17
	e.-'arż eylediler 47b/8, 57a/16, 81a/2, 90a/23	e.-di 46b/12, 46b/21, 46b/25, 54a/16, 56a/17, 59b/11, 60a/3, 66a/5, 67a/14, 67b/14, 68b/20, 68b/6, 69a/25, 70a/14, 70b/10, 72b/18, 74a/6, 75b/19, 76b/21, 79b/6, 82a/15, 82a/7, 85b/2, 87b/14, 87b/23, 88a/10, 89a/19, 89b/22, 89b/23, 89b/25
	e.-'arż eyledüğün 63a/13	e.-didler 55a/11
	e.-'arż eyledükde 79a/14	e.-diler 46b/4, 47a/14, 51b/17, 53a/5, 59a/8,
	e.-'arż eyledüklerinde 76b/25	
	e.-'arż eyleyüp 70a/6	
	e.-āşikār eyledi 78b/2	

62a/10, 62a/19, 62b/22,
62b/25, 69a/7, 69a/8,
71b/14, 71b/6, 80b/16,
83b/24, 84a/16, 84a/20,
84b/10, 86b/19, 88b/5,
89a/4
e.-dim 86b/2
e.-divāl eylediler 51b/5
e.-dostlık eyledi 78a/11
e.-du'ā eyledi 82a/1
e.-duḥūl eylediler 46a/7
e.-dūr eyleyüp 74b/4
e.-dügi 69b/7
e.-dükde 69b/8
e.-dükleri 70b/17
e.-düler 63a/9
e.-emr eyledi 68a/14,
73b/19, 81a/2, 87b/20
e.-esīr eyledi 67b/2
e.-esīr+eylediler 52b/11,
57a/19, 73a/18
e.-esīr eyledükleri 84b/2
e.-fāl eyledi 84b/5
e.-fedā eyleye 85a/2
e.-fedā eyleyesün 82b/21
e.-ferāmūş eylediler 85a/10
e.-fermān eyledi 46b/5,
65a/2, 78b/7, 79a/10, 85b/25
e.-feryād eyledi 85b/19
e.-feryād eylediler 48a/17,
56a/5
e.-feth eyledi 88a/21
e.-feth eylemişler 67b/20
e.-feth eyleyesün 78b/7
e.-feth eyleyüp 62b/6
e.-figān eyledi 85b/19
e.-figān eylediler 48a/17

e.-firār eyledi 59b/13,
76a/18
e.-firār eylediler 81b/12,
85b/12
e.-ḡalebe eylediler 60b/7
e.-ḡāret eyledi 72b/11
e.-güzār eyledi 53a/7
e.-güzār+eylediler 65b/2
e.-ḡal' eylediler 61a/4
e.-ḡalāş eylemişdür 61b/20
e.-ḡalk eyledi 64b/21
e.-ḡalk eylemişdür 49a/17
e.-ḡamle eylediler 85a/9
e.-ḡareket eylediler 84a/21
e.-ḡavāle eyledi 88b/24
e.-ḡāzır eyledükleri 85a/18
e.-helāk eyleyeler 57a/15
e.-ḡikāyet eyledi 55a/21
e.-ḡiṭāb eyledi 59a/3, 83a/1
e.-ḡiṭāb eylediler 48a/4
e.-hoş eyledi 84a/12
e.-ḡurūç eyleyeler 56a/9
e.-ḡuṭūr eyledi 64a/6
e.-iblāḡ eyledükde 72a/14
e.-ihānet eyledi 79a/20
e.-ihrāc eyledi 59b/22
e.-ihşān eyledi 46a/4,
57b/10, 69b/11, 71a/17,
76b/20, 79a/8, 79b/10,
88a/17, 90a/3, 90b/14
e.-ihşān eylediler 69b/14
e.-ihzār eyledi 80a/8
e.-iḡdām eyledi 85b/23
e.-ikrām eyleyüp 70b/9
e.-i'lām eylediler 70b/19
e.-ilticā eyledi 88a/9, 88b/20
e.-ilticā eylemişidi 59a/18

e.-iltizām eyledi 69a/18
e.-imdād eyleye 76a/4
e.-imtizāç eylediler 71b/20
e.-inād eylediler 47a/15
e.-inām eylediler 52a/8
e.-inhā' eylediler 90b/25
e.-intikāl eyledi 55b/14,
89a/21
e.-intizā' eyledi 89a/4
e.-irsāl eyledi 66a/8, 66b/15,
72b/5, 77a/14
e.-istid'ā eyledükde 69a/19
e.-istiftā' eyledükde 61a/25
e.-istiğfār eyledi 78a/15
e.-istikbāl eyledi 54b/2,
67a/11
e.-istikbāl eylediler 78b/16
e.-istikbāl eyledükde 90b/8
e.-istimā' eyledi 61a/16
e.-istimā' eylediler 56b/20
e.-istimā' eyledükde 90b/16
e.-istimdād eyledi 63b/13
e.-istimdād eylediler 55b/25
e.-istimdād eyleyüp 82a/14
e.-iş'ār eyleyüp 54a/20
e.-iştiğāl eylediler 50b/15
e.-iṭā'at eyledi 89a/7
e.-iṭā'at eyleyüp 66a/14
e.-ittifāk eyleyüp 47b/6
e.-ḳabūl eyledi 54a/18,
70b/9, 72a/16
e.-ḳabūl eylediler 59a/11,
66b/20
e.-ḳarār eyledi 62b/21,
71a/1, 75b/22
e.- +eylediler 46a/5,
e.- ḳarār eylemişler 88b/2

e.- ḳarār eyleyüp 83a/15
e.-ḳat' eylediler 46a/3
e.-ḳatl eyledi 59a/6, 89b/9
e.-ḳatl eylediler 59b/23,
62a/16, 81b/11
e.-ḳatl eylemişdi 89a/16
e.-ḳatl eylemişler 60b/19
e.-ḳatliāmm eylediler 52a/7
e.-ḳatliām eyledi 88b/18
e.-ḳıyām eyledi 78a/17
e.-kör eyledi 74a/11
e.-lāf u güzāf eyledi 81a/5
e.-maḥv eylediler 59b/24
e.-meksūr eylediler 56b/16
e.-me'mūr eyledi 49a/9,
63a/23, 73a/14, 83a/17
e.-me'mūr+eylemişdi 63a/6
e.-merḥametsizlik
eylemezler 89a/19
e.-meşveret eylediler 51a/17
e.-miş 80a/16
e.-mişdi 88a/5
e.-mişler 64a/20
e.-mişlerdür 90b/3
e.-mu'āraza eyleyeler
83b/19
e.-mu'āvenet eylesünler
79b/25
e.-mu'ayyen eyledi 76a/1
e.-mu'ayyen eylediler
83a/20
e.-muḥāşara eyledi 47a/15,
79b/3, 90b/19
e.-muḥāşara eylediler
69a/10
e.-muḥāşara eyledükde
89b/20

e.-muḥāṣara eyledüklerinde
62a/14
e.-muḳarrer eyledi 73b/22
e.-muḳarrer eylediler 51a/8
e.-mutābaʿat eyledügi
77a/19
e.-mücāzāt eylemişidi 78a/7
e.-müjde eyledi 83a/3
e.mürācaʿat eylediler 73a/7
e.-mürür eyledi 73b/16
e.-müṣāhede eylediler
57a/18
e.-müṣāvere eyledi 69b/6,
81b/18
e.-müṣāvere eylediler
62b/10
e.-müṣāvere eyledükde
72b/19
e.-mütābaʿat eylemez 48b/2
e.-müzeyyen eylesünler
68a/13
e.-nāmzed eyledi 72a/1
e.-naṣīḥat eylediler 57b/6
e.-naẓar eyledi 46b/1
e.-nidā eyledi 84a/25
e.-niṣār eyledi 68a/1
e.-niyyet eyledi 61b/23
e.-nuṣret-rehā eyledi 82b/5
e.-nūṣ eylediler 84b/18
e.-nūṣ eyleyeler 84a/23
e.-nüzül eyledi 80b/10
e.-nüzül eylediler 63b/22,
81b/14
e.-pāre pāre eylediler 86b/10
e.-pervāz eyledi 56a/25
e.-pesend eylediler 84a/2
e.-peydā eylediler 64a/10

e.-redd eylediler 88b/25
e.-riḥlet eyledi 58b/6
e.-ricā eyledi 62b/17,
63b/16, 70b/7, 79b/8
e.-ricā eylediler 57b/2
e.-ricāl eyledi 66b/15
e.-şarf eyleseler 50b/23
e.-sefer eyleyelüm 54a/10
e.-selām eyle 54a/8
e.-serdār eyledi 72b/16
e.-serdār eylediler 84a/18
e.-sevgend eylesesüz 79b/24
e.-sipāriş eyledi 53a/2,
54a/11
e.-sipāriş eylediler 56a/7
e.-siyāset eylediler 76b/6
e.-suʿāl eyledi 55b/11,
81a/17
e.-suʿāl eyledükde 47a/9, /6
e.-sultān eylediler 89a/17
e.-sün 80a/21, 80b/19
e.-sün 67b/19
e.-şebihün eyledi 59b/5,
64a/9
e.-şebihün eyleyelüm
83b/25
e.-şebihün eyleyüp 66b/21
e.-şitāb eyledi 90a/15
e.-şükr eyledi 57b/3, 67b/21
e.-taʿaccüb eyledi 78b/3
e.-taʿahhüd eyledi 79a/2
e.-taʿahhüd eylediler 83b/18
e.-taʿahhüdler eylediler
83b/16
e.-taḥaṣṣun eyledi 90b/18
e.-taḥmīn eyledi 81b/17
e.-taḥrīz eyledi 80a/3

e.-taḥsīn eyledi 70a/23
e.-taqdīm eyledükde 67a/12
e.-taqrīr eyledi 51a/21,
70a/25
e.-taqrīr eyledükleri 82a/8
e.-taksīm eyledi 52b/14
e.-ṭaleb eyledi 77a/18,
79a/9, 88a/3, 88b/5, 89a/15
e.-tama' eylemedi 90b/22
e.-tār-mār eylediler 46a/1
e.-tār u teng ylediler 76b/2
e.-ṭarḥ eyleyeler 61a/22
e.-taṣarruf eyledi 59b/15,
89a/10
e.-taṣarruf eylesün 79a/10
e.-ta'yīn eyledi 46b/5,
47a/21, 70a/8, 71a/25,
71b/11, 84a/14
e.-ta'yīn eylediler 51b/7,
52a/9
e.-teblīg eyledi 80b/25
e.-tefvīz eyledi 88a/17
e.-tefvīz eyleyüp 86b/7
e.-temerüdlük eyledi 48a/23
e.-tenbīh eylediler 83b/10
e.-tertīb eyledi 75b/20
e.-tertīb eylediler 83a/25
e.-teshīr eyledi 88b/8, 90a/4
e.-teskīn eyleyüp 82b/16
e.-teslīm eyledi 62b/5,
67b/3, 73a/8
e.-teslīm eylediler 47a/17,
52b/13, 61b/15, 71b/17,
71b/19, 78b/17
e.- teslīm eyleyüp 63b/3
e.-teṣebbūs eyledi 78b/25
e.-teṣrīf eyledükde 90b/12

e.-teveccüh eyledi 88a/1,
88a/7
e.-tezvīç eylemişidi 78a/1
e.-tīr-bārān eylediler 76a/11
e.-'ubūr eyledi 67a/20,
69b/4
e.-va'az eyledi 54a/19
e.-vaḳf eyleye 89b/20
e.-vefāt eyledi 53b/19,
59a/21
e.-vefāt eyledükde 58a/2,
60a/1
e.-velī-'ahd eyledi 57b/8
e.-yağma eyledi 51b/4
e.-yebāb eylesünler 72b/23
e.-yeler 61a/21
e.-yesün 65a/24
e.-yesüz 80a/16
e.-yüp 57b/1, 77a/20, 90a/15
e.-zabt eyledi 68b/15,
79a/25
e.-zabt eylediler 61b/16
e.-zīkr eyleyeler 86a/11
e.-zīkr eyleyelüm 54b/23
e.-zuhūr eyledi 60a/12
s. İstenilen, beğenilen
nitelikleri taşıyan,
beğenilecek biçimde olan.
e. 74b/3, 74b/8
e.+sine 81a/20
eyyām Ar. i. (yevm'in c.) Günler.
e.+da 86b/2, 88a/3
e.+ı fetḥ-encāmdan 81a/14
e.+ı ğaflet 78a/4
e.+ı hayāt-ı Yıldırım
Hānda 87b/13
e.+ında 47a/12

	e.+(inkıızā-ı eyyāmına) 88b/9		
ez	Far. e. “-den, -dan”	farz	f.+dan 82a/6 f.+eyledi 84b/5 Ar. i. Müslümanlıkta özür olmadıkça yapılması zorunlu, yapılmaması günah sayılan.
ezdād	e.+dār-ı fenā 55b/22 Ar. i. (zıdd’ın c.) Karşıtlar. e.+(kesret-i ezdād) 81a/7		f.+1 ‘ayndur 61a/24
		fāsıd	Ar. s. 1. Kötü, bozuk. 2. Arz bozucu, fesat çıkaran. f.+(fıkr-i fāsıdlerin) 61a/21 f.+(i’tikād-ı fāsıdince) 86a/19 f.+(zu’m-ı fāsıdi) 80a/14 f.+zum+1+fāsıdlerince 57a/13, 69a/3
	-F-	fāsıde	Ar. s. (bkz: fāsıd) f. 61b/7 f.+(adet-i fāsıdeleri) 83b/21
fāci’a	Ar. i. Çok üzüntü veren acıklı olay. f.+(vākı’a yı fāci’a) 56b/8	faşih	Ar. s. Güzel ve düzgün konuşan kimse. f. 70a/23
fāhire	Ar. s. 1. Onurlu, şerefli. 2. Mükemmel. f.+(ḥal’-ı fāhire) 64b/7	faşl	Ar. i. Dört mevsimden her biri. f.+1 bahār 62b/20 f.+1 bahārda 70b/18
fāhl	Ar. s. 1. Aygır. 2. Akıllı, zeki. f.+olmağla 88a/24	fātiḥa	Ar. i. Kur’an’ın ilk suresi f. 49a/7
fā’il	Ar. s. Eden, yapan, işleyen. f.+1 muḥtārsun 82b/14 f.+(rıızā-yı fā’il-i muḥtāk) 80a/20	fā’iz	Ar. s. Muradına kavuşan, bir başarı kazanan. f.+olmasına 86a/21
fākır	Ar. i. Geçimini güçlkle sağlayan, yoksul, fakara. f.+1 zebūn 86a/14	fazīlet	Ar. i. Erdem. f.+(sahib-i fazilet) 89a/25
fākır	Ar. i. Fakirlik, muhtaçlık, yoksulluk. f. 46b/3	fazl	Ar. s. 1. Fazla, ziyade. 2. İyilik, erdem. f.+(erbāb-ı fazl) 63a/8
fāl	Ar. i. Geleceği öğrenmek, şans ve kısmeti anlamak amacıyla oyun kağıdı, kahve telvesi, el ayası gibi şeylere bakarak anlam çıkarma.		

fecere	Ar. s. (facir'in c.) 1.Kötü huylular, günahkarlar. 2. Ayyaşlar, sefiller. f.+(kefere-i fecere) 56b/23 f.+(mülük-ı kefere-i fecerenüñ) 84a/14 f.+(şanādīd-i kefere-yi fecereden) 78a/25		
fedā	Ar. i. Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme. f.+eyleye 85a/2 f.+eyleyesün 82b/21 f.+idüp 59b/12	ferāgat	f.+i cemīl 87b/11 Ar. i. Hakkından kendi isteğiyle vazgeçme. f. 77b/22
fe-emmā	Ar. bağ. Kaldı ki; gelince. f. 49b/9, 79b/10, 82a/9	ferah	Ar. i. sıkıntısız, tasasız olma durumu, iç rahatlığı, gönül açıklığı. f.+hard u ferahnun 49a/20.
feh̄m	Ar. i. Anlama, anlayış. f. 70a/22 f.+idüp 46b/24 f.+olinur 46a/20, 60a/19	ferāh-fāl	Far. Ar. b. s. Taliqli, uğurlu. f.+(şāl-ı farah-fāl) 89b/13
feh̄vā	Ar. i. Anlam, mana, kavram. f.+sınca 56a/23	ferah-nāk	Ar. Far. b. s. Sevinçli. f. 85b/1, 85b/15
felāket	Ar. i. Büyük zarar, üzüntü ve sıkıntılara yol açan olay veya durum. f.+den 46b/3	ferāmūş	Far. i. Unutma, hatırdan çıkma. f.+eylediler 85a/10
felek-fersāy	Far. b. i. Feleğin bozduğu, yıprattığı yer. f.+(cāy-ı felek-fersāyda) 50b/18	ferd	Ar. s. Tek, yalnız olan şey, çift olmayan, eşi olmayan. f. 56a/10, 57a/6
fenā	Ar. s. İyi nitelikte olmayan, kötü. f.+(ezdār-ı fenā) 55b/22	ferheng	Far. i. 1. Bilgi. 2. Akıl. f. 49a/20
fenn	Ar. i. Hüner, marifet, sanat, ilim. f.+i şikārīde 74a/25	ferīqayn	Ar. i. İki askeri fırka, iki taraf. f.+(telāki-i ferīqayn) 52b/23
fer'	Ar. i. Dal,budak.	ferište	Far. i. Melek. f. 82b/24
		fermān	Far. i. Emir, buyruk. f. 64a/23, 68a/19, 68a/8, 70b/7, 75a/9 f.+ı şudūr 65b/5 f.+(ber-müci-i fermān) 48a/13 f.+eyledi 46b/5, 65a/2, 78b/7, 79a/10, 85b/25 f.+ı 48a/18 f.+ı 'ālī 78b/20 f.+ı 'ālī-i şudūr 67a/14 f.+ı 'ālī-şānla 76b/17

	f.+ı kadr-tüvānı 78a/20		f. 64a/15, 65a/18, 66a/21,
	f.+ıyla 50b/2		68a/25, 68b/16, 73a/2,
	f.+idüp 67a/19		78b/15, 87b/19, 89b/19
	f.+(muntazır-ı fermān)		f.+e 63b/19, 67a/24
	49a/5		f.+eyledi 88a/21
	f.+olındı 81a/12		f.+eylemişler 67b/20
	f.+olınmağla 90a/19		f.+eyleyesün 78b/7
	f.+olınmışıdı 87a/4		f.+eyleyüp 62b/6
fermān-fermā	Far. b. s. Fermanı, emri yürüten, hükmü geçen.		f.+(ğānā'im-i fethden) 47a/5
	f. 89b/2		f.+(haber-i fethi) 78b/14
fermān-revā	Far. b. s. Emri kabul edilen padişah.		f.+(hüşül-i feth) 83a/10
	f. 46b/18		f.+i 51a/25, 53a/24, 53b/2,
feryād	Far. i. Yardım istemek için çıkarılan yüksek ses; bağışma, çağrışma.		62b/10, 62b/10, 63b/19,
	f. 46b/3, 55a/10, 55a/14,		65a/16, 73a/12, 74a/21,
	64a/10, 86a/12		74b/17, 88a/23, 90b/6
	f.+eyledi 85b/19		f.+i bāb 74b/11
	f.+eylediler 48a/17, 56a/5		f.+i Biğa
	f.+ider 56b/21		f.+i bilād 47b/11, 66a/5,
ferzend	Far. i.. Oğul, çocuk.		72b/24
	f. 48b/19, 70a/19		f.+i büldān 68a/21
	f.+i dil-pesendinūñ 48b/21		f.+i cedīd 63b/4
	f.+i ercümendi 53b/15		f.+i cedīd-i naşīb
	f.+i ercümendleri 68b/25,		f.+i cedīdi 82a/3
	83a/15		f.+i Despot 62a/1
	f.+leri 47b/2		f.+i ebvāb 48a/22
ferzendān	Far. i. (ferzend'in c.) Çocuklar. (bkz: evlād)		f.+i Engüriyye 61a/14
	f.+ı 'ālī-mikdār 80a/18		f.+i Gemlik 47a/6
fesād	Ar. i. Bozukluk.		f.+i Gümülcine 63a/3
	f.+(iṭfā-i nāyire-i fesādına)		f.+i kişver-i Serf 68b/22
	74b/24		f.+i nuşret 49a/7
feth	Ar. i. Bair şehir veya ülkeyi savaşarak alma.		f.+i Pirlepe 72b/2
			f.+i Teke 90b/4
			f.+i vilāyet-i Nişūñ 69a/15
			f.+i Yeñice 46b/17
			f.+(ibtidā-yı feth) 48b/16
			f.+ider 8b/22

f.+idüp 52a/6, 62a/14, 62a/16, 63a/7, 63a/7, 66a/9, 67b/1, 68b/14, 68b/18, 90a/22
f.+idür 52a/4, 62a/19
f.+inde 57b/19, 67b/9, 73a/2
f.+inden 90b/16
f.+ine 47a/8, 49a/8, 62b/12, 63a/23, 63a/6, 66a/19, 66a/7, 72b/5, 78b/15, 79a/17, 89b/19, 90a/11
f.+ini 48b/18
f.+leri 50a/25
f.+lerine 46b/21
f.+(muhaşşal-ı feth) 86b/3
f.+(muqaddime-yi feth) 76a/22, 81b/12
f.+(numüne-yi feth) 57a/18
f.+olınan 78b/18
f.+olındı 66a/21
f.+olınup 64a/24, 66a/15, 66a/17, 69a/12
f.+olmuşdur 53b/2
f.+(rüz-ı feth) 85b/13
f.+(zıkr-i feth-i Şofya) 74a/12

feth-encām Ar. b. i. Son feth.
f.+(eyyām-ı feth-encāmdan) 81a/14

feth-nāme Ar. Far. b. i. Bir feth'e dair yazılan şiir veya risale; düşmanın mağlubiyetini bildirmek için yazılan mektup.
f. 72b/13

fetret Ar. i. İki peygamber veya padişah arasında

peygambersiz veya padişahsız geçen süre.
f.+i kebire 60a/7

fettāh Ar. s. 1. Zafer kazanmış, üztün gelmiş. 2. Fetheden, açan.
f.+ı lā-yezāle 85b/18

fevķ Ar. i. Üst, üs taraf, yukarı.
f.+inde 64b/11

fevt Ar. i. Bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, elden çıkarma, kaybetme.
f.+itmezidi 74a/16
f.+olduklarında 70a/3

fezā Ar. i. Ucu bucağı bulunmayan boşluk, dünyanın sonsuz olan genişliği.
f.+sı 46a/7
f.+ya 81b/14
f.+yı behçet 65b/1
f.+yı vāsı' 57a/11

fırsat Ar. i. Uygun zaman, uygun durum veya şart.
f. 77b/9, 82b/5, 84a/8
f.+bulur 82a/12
f.+gözedir 89b/8

fısk Ar. i. 1. Hak yolundan veya hak yoldan çıkma. 2. Hainlik.
f. 83b/22

fiğān Far. i. (bkz: feryād)
f.+eyledi 85b/19
f.+eylediler 48a/17
f.+itmiş 86a/13
f.+uñuz 55a/15

fıkr Ar. i. Düşünce.

	f.+i fâsidlerin 61a/21 f.+i ma'kûl 48a/12 f.+(netâyic-i fikrleri) 50b/10		
fill-fevr	Ar. b. zf. Derhal, çabucak, hemen. f. 78b/11		firāvān Far. s. Çok, bol, fazla, aşırı. f. 63a/14, 65b/25 f.+(emvāl-i firāvān) 61b/14, 79a/4
fi'l-hakika	Ar. zf. Hakikatte, kakikaten, gerçekten, doğrusu. f. 51b/2, 69a/7, 84b/6		firdevs Ar. i. Cennet. f.+(Cennet-i Firdevs) 46a/7
fi'l-hāl	Ar. b. zf. Bu anda, hemen, şimdi. f. 52a/2, 56a/25, 59a/4, 65b/6, 67b/23, 72a/19, 80a/7, 83a/6, 84a/1		firdevs-veş Ar. Far. b. e. Cennet gibi. f.+(bāğ-ı firdevs-veş) 65b/6
filori	İtal. i. ilk olarak Floransa'da basılan, sonradan Avrupa'da ve Osmanlı ülkesinde kullanılan, üzeri zambak çiçekli altın para. f. 71a/11		firūzī Ar. s. Mesut, mutlu, sevinçli, uğurlu. f. 83a/10 f.+de 85b/14
firār	Ar. i. Kaçma. f. 69a/6, 74a/24, 87b/22 f.+dur 62b/19 f.+eyledi 59b/13, 76a/18 f.+eylediler 81b/12, 85b/12 f.+(hīn-i firārda) 76a/19 f.+ı ihtiyār 59a/17 f.+ı tebdīl 90a/5 f.+idebildiler 85a/21 f.+iderler 84a/2 f.+idüp 84a/6 f.+itdükde 52b/10 f.+(rāh-ı firāra) 57a/21 f.+(sebeb-i firār) 57a/8		fiten Ar. i. (fitne'nin c.) Fitneler. f.+(def'-i fiten) 73b/23
firāri	Ar. s. ve i. Kaçak, kaçkın, kaçmış. f.+ler 46a/1		fitne Ar. i. 1. Bela, sıkıntı. 2. Ayartma, ara bozma. 3. Fesat, karışıklık. f. 54a/17 f.+(def'-i fitnesine) 75a/7 f.+si 67a/22
			fitne-engīz Ar. Far. b. s. Fesat koparan, fesat çıkarıcı. f. 73b/6 f.+lerūñ 74a/5
			fī-sebilillāh Ar. zf. Allah yolunda; karşılık beklemeksizin. f. 81b/23
			fukarā Ar. s. (fakir'in c.) Fakirler, yoksullar. f. 47a/19, 64b/8, 65a/3 f.+sı 48a/16, 90b/2 f.+ya 71a/18
			fücūr Ar. i. Günahkarlık, ahlaka aykırı durum.
			fūls Ar. i. Akçe, para. f.+i aḥmer 71a/19

fürümānde Far. b. s. Geride kalmış olan, beceriksiz, aciz, şaşkın.
f. 55b/9

fürūht Far. i. Satma, satım, satış.
f.+ına 72a/20

fürüzān Far. s. Parlayıcı, parlayan, parlak.
f. 56a/11

fütūhāt Ar. i. (feth'in c.) Fetihler.
f. 67a/3
f.+(ebvāb-ı fütūhatuñ)
53a/24
f.+ı 89b/10
f.+ı cemīleye 86b/1
f.+ından 53b/1

-G-

ğaddār Ar. s. Acıması olmayan, merhametsiz, başkalarına kötülük eden.
ğ. 48a/22

ğaddārlik i. Gaddar olma durumu.
ğ. 77b/8

ğadr Ar. i. 1. Zulm. 2. Haksızlık.
ğ. 79b/16

ğāfil Ar. s. Dikkatsiz, iyi düşünmeyen, uyanık olmayan. Haberi olmayan, ihtiyatsız, başına geleceği önceden düşünmeyen.

ğ. 59a/24
ğ.+ler 56a/12
ğ.+leruñ 52a/15

ğaflet Ar. i. Dalgınlık, dikkatsizlik, boş bulunma, aymazlık, ihtiyatsızlık.
ğ. 51b/1, 78a/13
ğ.+(eyyām-ı ğaflet)t 78a/4
ğ.+(hāb-ı ğafletde) 51b/19, 78b/13
ğ.+(hāb-ı ğafletden) 64a/12

ğāh Far. e. Zaman bildirir.
g. 75a/21, 75a/21

ğā'ib Ar. s. Görünmeyen, hazır olmayan, yok olan.
ğ.+oldı 55a/10, 55b/5, 64b/22
ğ.+olur 55a/19

ğalebe Ar. i. Üstünlük. 2. Galibiyet, üstün gelme.
ğ.+76a/15
ğ.+eylediler 60b/7
ğ.+i sipāh 82a/25
ğ.+ñüz 57a/8

ğālib Ar. s. Yenen, üstün gelen.
ğ.+i mutlak 64a/6
ğ.+olıcak 62b/14
ğ.+olup 52b/24, 66b/10, 86b/3
ğ.+olursa 82b/12

ğālibā Ar. zf. Görünüşe göre sanılır ki, anlaşılan.
ğ. 46a/21, 78a/6, 84b/3

ğālīz Ar. s. Kaba ve çirkin, iğrenç.
ğ. 76b/21

ğalṭān Far. s. Yuvarlanıcı, yuvarlanan, tekerlenen.
ğ. 86a/6

ğam Ar. i. Keder, tasa, kaygı, dert.
ğ. 56b/8

ğam-ğīn Ar. Far. b. s. Kederli, tasalı, hüznü.
ğ. 64a/17

ğam-nāḳ Ar. Far. b. s. (bkz: ğam-ğīn)
ğ.+olup 57b/4

ğam u enduh Ar. Far. b. i. (bkz: ğam)
ğ. 82a/23

ğamz Ar. i. Münafıklık etme, dedikodu yapma.
ğ. 53b/23

ğanā'im Ar. i. (ganimet'in c.) Ganimetler.
g. 62b/1, 63a/14, 67b/5, 68b/19, 73a/17, 77b/4, 90a/20
ğ.+den 68a/6, 73a/5
ğ.+(ecnās-ı ğanā'imden) 62b/9
ğ.+(emvāl-i ğanā'im) 47a/1, 53b/4, 73a/19
ğ.+(emvāl-i ğanā'imden) 52a/7
ğ.+(ḥums-ı ğanā'im) 63a/13
ğ.+i 72b/12
ğ.+i bī-ḥisāb 90a/15
ğ.+i bī-pāyān 63a/20
ğ.+i bī-pāyānı 52b/14
ğ.+i bī-şümār 90a/17
ğ.+i fethden 47a/5
ğ.+(māl-ı ğanā'im) 73a/8, 77b/7

ğ.+(mübālağa-i emvāl-i ğanā'im) 67b/25
ğ.+(taḥmīl-i ğanā'im) 77b/11
ğ.+(taḥşīl-i ğanā'im-i bī-ḳıyās) 90a/12

ğānim Ar. s. Ganimet alan.
ğ. 64b/2, 68a/20

ğānīme (bkz: ğanīmet)
ğ.+(emvāl-i 'aẓīme-i ğanīmeyi) 76a/22

ğānimen Ar. zf. Ganim olarak, ganimet almış olarak.
ğ. 48b/15

ğānīmet Ar. i. Düşmandan alınan mal.
ğ. 63a/8, 66b/15
ğ.+(sermāye-i ğānīmet) 47b/10

ğānīmīn Ar. i. Savaşta hazır bulunup ganimet alan mücahitler.
ğ. 73a/7
ğ.+i müşrikīnūñ 82b/17

ğarā'ib-şenīde Ar. Far. b. s. Pek çok gariplği işitmiş, şahit olmuş (kimse).
ğ. 50b/9

ğarāz Ar. i. Hedef, gaye, maksat.
ğ. 81a/3

ğarbī Ar. i. Batı ile ilgili, Avrupa'ya mensup.
ğ.+den ve
ğ.+(cānib-i ğarbīden) 50a/2
ğ.+(cānib-i ğarbīsinden) 68a/24
ğ.+yi cenūbisindedür 49b/20

ğāret ğ.+(ṭaraf-ı ğarībden) 65b/23
Ar. i. Yağma.
ğ. 47a/13, 61a/20, 67a/18,
77b/6, 89a/18, 90a/14,
90a/19, 90b/15
ğ.+eyledi 72b/11
ğ.+i 75b/8
ğ.+i Hüdāvendigār 61b/22
ğ.+idüp 51b/4, 66b/22,
73a/16, 74b/22, 80b/7
ğ.+itdürdi 73a/1, 77a/11,
88a/15
ğ.+itdürüp 78b/6

ğarīb Ar. s. Tuhaf, şaşılacak şey.
ğ. 64a/16

ğarībe Ar. s. (bkz. ğarīb)
ğ.+(ḥādīşe-i ğarībe) 85b/9

ğark Ar. i. Boğma, boğulma.
ğ.+olunduğı 46a/17
ğ.+olup 54a/1, 78b/24

ğaşb Ar. i. Zorla alma, zaptetme.
ğ.+itmişidi 76b/22

gāv Far. i. Öküz, sığır.
g.+ların 51b/4

gāvūñ i. Kabakgillerden, sürüngen
gövdeli, iri meyveli bir bitki.
g. 65b/20

ğayb Ar. s. 1. Gizli olan, göze
görülmeleyen şey. 2.
Bilinmeyen, belirsiz.
ğ.+(‘aliyye-yi ricāl-i
ğaybden) 64a/9
ğ.+(mülhem-i ‘ālim-i ğayb)
78a/9
ğ.+(nihān-ḥāne-i ğaybdan)
85b/8

ğaybī Ar. s. Göze görülmeyen,
belirsiz şeylere ait.
ğ.+(cünūd-ı ğaybī) 56b/19
ğ.+(eşğāl-i ğaybī) 54b/24
ğ.+(mübeşşirān-ı ğaybīden)
56b/20

ğaybiyye Ar. s. (bkz: ğaybī)
ğ.+(‘ināyet-i ğaybiyye-i
kird-gār) 51b/16

ğāyet Ar. zf. Çok fazla, son
derece, oldukça.
ğ. 47a/17, 53a/14, 58b/16,
60a/17, 60a/22, 65a/3,
66b/2, 67b/9, 69b/1, 69b/19,
70a/21, 74a/25, 79a/5,
80a/13, 81a/19, 85a/25

ğayr Ar. s. Ayrı, başka, özge,
artık, diğer.
ğ.+ı maḥşürdur 50a/15,
50a/16
ğ.+ı maḥdürdur 50a/5
ğ.+ı meskūn 49b/11
ğ.+(şūret-i ğayr-ı ma‘hūda)
85b/8

ğayret Ar. i. Çalışma, çabalama.
ğ.+e 80b/20
ğ.+i cāhiliyyeyi 75a/12
ğ.+i cāhiliyesinden
ğ.+i dīn-i İslām 80b/1
ğ.+i dīn-i mesīhiyyaya
79b/23
ğ.+i ilāhī 78a/6
ğ.+ūñ 77a/22

ğayrı Ar. s. (bkz: ğayr)
g. 49b/8, 50a/20, 52b/15,
7a/6, 61b/12, 61b/17, 63b/9,

	70a/3, 74b/3, 77a/23, 88b/25, 89a/2 g.+lardan 60b/5 g.+ları 61a/18 g.+nuñ 46a/22		ğ.+ler 52b/11, 56b/21, 57a/24, 58a/5 ğ.+lerden 77b/16, 78b/12, 84b/18 ğ.+lere 52b/14 ğ.+leri 51a/3, 57a/19 ğ.+lerin 56b/24 ğ.+lerüñ 57a/13, 85a/13 ğ.+(pād-şāh-ı ğāzīnūñ) 86a/15 ğ.+(sem'-i pād-şāh-ı ğāzīye) 85b/23 ğ.+(Süleymān Paşa-yı Ġāzīnūñ) 57b/14, 68a/16 ğ.+ye 74a/23 ğ.+yi 63a/22
ġazā	Ar. i. Din uğruna savaş, muharebe. g. 61a/15, 69b/4, 75a/2, 75b/8, 79b/19, 81b/24, 87a/2 ğ.+da 75b/7 ğ.+idüp 61b/20 ğ.+meydān-ı ġazā) 84b/8 ğ.+ya 61a/20, 61b/23, 73a/9 ğ.+yı ekber 80a/18 ğ.+yı ekbere 79b/20		ġāzīyan Far. i. (gazi'nin c.) Gaziler. ğ. 46b/4
ġazāb	Ar. i. Dargınlık, kızgınlık, darılma, kızma, hiddet. ğ.+a 75a/15 ğ.+(āteř-i ġazābı) 81a/1 ğ.+idüp 88b/17 ğ.+(mavādd-ı ġazāb-ı sultānī) 67a/19 ğ.+(nār-ı ġazābına) 75b/15 ğ.+(řā' iķa-yı ġazāb) 90b/21		geç- f. 1. Bir yerden başka bir yere gitmek. 2. Bir yandan girip öbür yandan çıkmak. 3. Yol olarak kullanmak. g.-di 85a/23 g.-dükde 73b/1, 89a/12 g.-er 68a/5 g.-erdüm 49a/5 g.-mek 50b/5 g.-mege 51a/8 g.-üp 46b/2, 52a/13, 69a/1, 78b/5, 79a/7, 79b/10, 81b/13, 90a/20
ġazāl	Ar. i. 1. Ceylan. 2. Geyik. ğ.+a 57b/19 ğ.+(rākib-i ġazāl) 57b/19		geçin- f. 1. Yaşamak için gerekeni sağlamak. 2. Uzlaşmak, anlaşmak. g.-ür 77a/3 g.-ürdi 83b/24 g.-ürler 90a/9
ġāzī	Ar. i. Din uğruna harbeden. Cihadda yaralanmış veya harbetmiş olan kimse. Harpte ordunun başına geçen kumandan. Muzaffer olan ve harpten sağ dönen. ğ. 53a/9, 56b/14, 73b/23, 77b/11, 84b/10 ğ.+den 74b/11		

geçür-	f. Geçmesini sağlamak. g.-diler 51b/24, 52a/1, 62a/11, 66a/19 g.-elüm 81b/21 g.-ilüp 64a/24 g.-ilür 48a/21 g.-mek 53b/24, 62a/10 g.-meyeler 56a/10 g.-meyüp 56b/2 g.-mişidi 77b/23 g.-üp 67b/1	g.-esün 73b/19, 75a/8, 88b/16 g.-esüz 77b/9 g.-ince 70b/1 g.-iñüz 55a/9 g.-karşu gelüp 52b/11 g.-lâzum gelür 48a/6 g.-mek 80b/23 g.-mekle 76b/12, 77a/9, 78a/8, 78b/18 g.-mez 52b/1 g.-miş 55b/10, 84a/7 g.-mişdür 50b/25, 72a/18 g.-mişidi 48b/24, 63a/10, 65a/6, 69b/19 g.-mişiken 76b/24 g.-mülâyim gelüp 70a/22 g.-se 80b/21 g.-sün 85b/24 g.-ünce 63b/18 g.-ünmek 79b/17 g.-üñ 55a/5 g.-üp 47b/6, 51a/15, 54a/2, 54a/24, 54b/13, 55a/19, 55b/7, 56b/18, 56b/9, 61a/1, 64b/20, 65a/4, 66a/22, 67a/19, 67b/16, 68a/1, 68a/9, 73b/25, 74a/23, 74a/5, 74b/25, 76b/15, 79a/5, 80a/13, 80b/20, 82a/7, 82b/2, 86b/5, 88a/25, bir g.-ür 80a/20 g.-ürler 60a/17 g.-yağın geldük 88b/15
geçürt-	f. Geçirme işini yaptırmak. g.-mez 53a/17	
gedük	i. Bir düzey üstündeki yıkık, çatlak veya aralık, rahne. g. 67b/20 g.+de 66b/3	
gel-	f. Bir yere gitmek, varmak. g.-di 52b/22, 53b/19, 55a/11, 55a/15, 55b/2, 56b/11, 58b/9, 64b/1, 66b/22, 67a/17, 67b/6, 74b/20, 82b/23 g.-diler 51a/2, 57a/10, 57a/17, 75a/16 g.-dügi 88a/18 g.-dükde 54b/9, 86b/14, 88a/1, 90b/7 g.-düklerinde 71b/5, 82a/10 g.-ecegini 69b/5 g.-elüm 55b/21 g.-en 57a/15, 60b/10, 70b/21, 71a/16, 71a/18, 72a/6 g.-enler 71b/4 g.-enlerüñ 71b/8	

gelin	i. Evlenmek için hazırlanmış, süslenmiş kız veya yeni evlenmiş kadın. g.+almağa 71a/20, 71b/4	g.-di 61a/1, 70a/17, 79a/2, 79b/2 g.-diler 51b/20, 71b/2, 73a/17, 74a/4, 78b/13, 80a/11, 80b/25, 85a/22
gemi	i. Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt, sefine. g. 53a/17, 57a/12 g.+ler 50b/11, 62a/10, 62b/19 g.+lerde 57a/6 g.+leri 52a/2 g.+lerine 57a/20, 57a/3 g.+lerinün 46a/1 g.+si 56b/9 g.+süz 49a/5	g.-dügi 71a/3, 71a/4 g.-dük 75a/15 g.-düp 51a/5, 57b/8 g.-enler 57a/17 g.-ilüp 60a/16 g.-karşu getürdiler 79a/18 g.-mek 47b/12, 71a/22 g.-miş 52b/18 g.-mişidi 75a/4 g.-tākāt getüremeyüp 66b/5, 76a/18
gemici	i. Gemide çalışan veya gemi işleten kimse. g.+lerden 57a/6	g.-üp 70a/14, 71b/18, 73a/17, 73a/20, 80a/15, 80a/17, 81b/12
gendüm	Far. i. buğday. g. 90b/22	g.-ürse 83b/14
gerd	Far. i. Toz, toprak. g. 82b/16	getüril- f. Gelmesini sağlamak. g.-mesin 86a/14
gerden	Far. i. Gerdan, boyun. g.+ine 89a/2	getürt- f. Getirtmek, getirmek işini yaptırmak. g.-üp 47a/11, 59a/11, 69a/18, 79b/22, 90b/1
gerek	i. Lazım. g. 61a/9, 70b/15, 70b/15, 78a/24, 78a/24 g.+dür 47a/9, 48b/1, 59b/20, 77b/20, 80b/21, 81a/17, 81b/1, 81b/20, 84a/6, 86b/16	gevher Far. i. Cevher. g.+(duhter-i pākize-i gevheri) 71a/22
germ	Far. s. Sıcak. g.+(āb-ı germ) 64b/10	gez- f. Bir amaçla bir yere gitmek, seyran etmek. g.-dirürken 60b/13 g.-üp 85b/16
germ-sir	Far. b. s. Çok sıcak. g.+(bilād-ı germ-sir) 50a/23	ğılāl Ar. i. (galle'nin c.) 1. Tahıllar, mahsuller. 2. Gelirler. ğ.+(eşhāb-ı ğılāle) 90b/24
getür-	f. Gelmesini sağlamak.	

gılmān Ar. i. (gulam'ın c.) Esirler, köleler.
g. 63a/3, 68b/7, 69a/14, 71a/15, 75a/5
ğ.+ı 'adīmü'l-mișālden 73a/4
ğ.+uñ 63a/14

gırıv Far. i. Bağırma, bağrışma.
ğ. 64a/10

gıybet Ar. i. Aleyhinde bulunma, arkasından söyleme.
ğ.+idüp 74a/24

gibi e. 1. Benzer. 2. zf. İmişçesine. 3. ... yakışır biçimde. 4. Eş,örnek.
g. 47b/2, 47b/23, 49a/14, 50a/25, 52a/11, 52a/15, 52a/25, 59a/2, 59a/5, 60a/15, 60a/24, 67b/16, 69a/19, 69b/5, 69b/7, 70b/16, 71b/20, 72b/21, 76a/12, 76a/14, 78b/10, 79a/21, 83a/15, 83a/24, 84b/11, 84b/20, 84b/23, 85a/12, 85a/13, 85a/3, 89a/11
g.+dür 77a/4

gice i. Gece.
g. 51b/23, 52a/15, 52b/5, 55a/19, 55a/21, 59b/3, 62b/2, 62b/20, 64a/12, 64a/7, 65a/21, 82a/19, 82a/3, 83b/25, 84a/5,

gir- f. 1. Dışarıdan içeri girmek. 2. Yer almak, katılmak.
g.-di 52b/8, 62b/15, 68a/3, 68a/7, 82b/3, 84b/21, 90a/20

g.-diler 54a/14, 64a/8
g.-dükde 53b/19
g.-dükleri 77b/8
g.-ip 51a/12
g.-üp 48b/7, 51a/13, 77b/7, 79a/1, 81a/23, 81b/23, 86b/12

girān-bahā Far. b. s. Pahası ağır, kıymetli, değerli.
g. 69a/13

giriftār Far. s. Yakalanmış, esir.
g. 46a/2, 62b/4, 74b/10, 85a/22, 86a/9
g.+a 51a/15
g.+idüp 62b/3, 74a/4, 81b/12
g.+lardan 57a/21, 57a/7, 62b/15
g.+ları 57a/19
g.+olup 76a/19, 85b/11

girü i. Arka, bir şeyin sonra gelen bölümü; art, alt taraf.
g. 49a/14, 55a/15, 55b/21, 59a/7, 66b/22, 67a/13, 69a/25, 69b/19, 71b/9, 73a/12, 75b/1, 76b/16, 76b/20, 76b/22, 80a/2, 80b/7, 80b/8, 81b/20, 88a/11, 88a/18, 88a/24, 89a/13, 89a/21, 89b/7
g.+ye 84b/14

git- f. Bir yere doğru yönelmek. 2. Bir yerden veya bir işten ayrılmak. 3. Varmak, ulaşmak.
g.-di 50b/4, 55a/23, 67a/14
g.-digüñüz 54a/16

	g.-diler 55a/25, 55b/9, 80b/9	göç	i. İnsan kitlelerinin çeşitli sebeplerle yer değiştirmesi.
	g.-dügin 55a/20		g.+idüp 81b/4
	g.-dükde 61a/20	göl	i. Oluşması genellikle teknotik, volkanik vb. olaylara bağlı olan, toprakla çevrili, derin ve geniş, tuzlu veya tuzsuz durgun su örtüsü.
	g.-dükleri 67b/16		g.+den 46a/11
	g.-düklerinde 69a/5	gönder-	f. Yollamak.
	g.-ecek 54a/12		g.-di 54a/3, 57b/24, 57b/24, 70a/24, 71a/20, 71b/6, 72b/13, 76b/10, 78b/9, 80a/21, 80b/8, 88b/21, 88b/6
	g.-elüm 54a/5		g.-diler 47a/12, 57a/20, 64a/2, 68b/13, 74b/17, 74b/20, 80b/22, 84b/12
	g.-en 53a/22		g.-elüm 75a/16, 80b/18
	g.-enler 53a/19		g.-haber+gönderüp 55b/25, 77b/9
	g.-er 46b/22, 74a/23		g.-ilüp 65a/18, 78a/25, 79a/19
	g.-erek 60b/6, 72b/24, 74a/25, 84b/15		g.-mektüb gönderüp 88b/13, 88b/14
	g.-ersüz 54a/24		g.-mişidi 47a/10, 47b/2
	g.-esüz 54a/16		g.-mişler 68b/10
	g.-ince 57a/10		g.-ün 72b/23
	g.-mege 61b/23, 62b/11		g.-üp 47b/7, 51b/23, 52a/3, 52a/8, 53a/1, 59b/21, 62b/16, 67a/18, 67a/24, 69a/17, 69b/8, 70b/15, 71b/18, 73a/22, 73b/17, 75a/18, 77a/18, 80b/6, 88a/14, 88a/3, 88b/5, 89a/15
	g.-mek 57b/10		
	g.-mekde 65a/4		
	g.-mekle 80b/12		
	g.-meyüp 57b/16, 81b/9		
	g.-miş 86a/5		
	g.-mişidi 47a/10, 86b/14		
	g.-mişler 85b/13		
	g.-ün 55b/8		
giy-	f. Örtünüp korunmak için vücuda bir şeyi geçirmek.		
	g.-di 68a/4, 78b/20		
	g.-diler 62b/9		
	g.-erdi 52b/19		
	g.-erler 68a/13		
	g.-meye 68a/19		
	g.-miş 55a/13		
giyâh	Far. i. Nebat, bitki.		
	g.+(vefret-i giyâh) 74a/19		
giydir-	f. Giymek işini yaptırmak.		
	g.-ilüp 71b/9		
	g.-üp 52b/20, 76b/19		

gönderil- f. Gönderilmek işi yapılmak veya gönderme işine konu olmak.
g.-mek 57b/2

göñül i. Yürek, kalp.
g. 54a/10
g.+lerin 84a/11
g.+ümüz 52a/20

gör- f. 1. Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak. 2. anlamak, kavramak. 3. Yanına gidip konuşmak. 4. Değerlendirmek.
g.-cā'iz görmeyüp 48b/22
g.-ca'iz görmekle 61b/1
g.-di 55b/3, 64a/3, 82b/24
g.-diler 46a/7, 51b/22, 65a/1, 866b/
g.-dükde 86a/7
g.-dükden 84a/10
g.-dükleri 52b/2
g.-düklerinde 84b/23
g.-düm 55a/12
g.-emediler 55b/5
g.-icek 48a/16, 52b/12, 62b/19, 62b/4, 63a/11, 74b/10, 84b/19, 85a/1
g.-inür 52b/2
g.-mez 82a/23
g.-münāsib görüldi 53b/8
g.-münāsib görüp 80b/11
g.-revā görmeyüp 70a/6
g.-revā görüp 75b/8
g.-ünmez 60a/8
g.-üp 64b/23, 76a/15, 80b/20
g.-ür 65a/21

göre e. Bir şeye uygun olarak, bakılırsa, gereğince.
g. 46a/14, 50b/6, 52b/23, 60b/3, 71a/7, 71b/9

göril- f. Göz yardımıyla bir şey, varlık algılanmak, seçilmek.
g.-enseb görülür 82a/9
g.-megin 89b/18
g.-mişdür 84b/2
g.-şālih görülmekle 90b/6

görin- f. Görülür duruma gelmek, görülür olamk.
g.-di 55b/3, 56b/25
g.-üp 51b/2
g.-ürdi 48b/19, 52b/24

göster- f. 1. İşaret etmek. 2. Belirtmek.
g.-di 55a/14, 65a/25
g.-diler 57a/22, 81b/14
g.-dükde 46a/3
g.-eler 78a/23
g.-elüm 75a/17
g.-eyüm 65a/23
g.-mekle 89a/9
g.-meyüp 52a/20
g.-üp 51a/16, 86a/6
g.-yüz gösterdi 85b/9

götür- f. Götürülmesini sağlamak.
g.-ürlerimiş 62a/4

göz i. Görme organı.
g. 76a/4, 82a/23, 84a/10, 84b/24
g.+i 62a/15, 82a/23, 84a/10
g.+lerinden 55a/10
g.+lerine 52a/20, 52b/2, 56b/25, 74a/11, 76b/2, 81b/14, 81b/15, 82b/23

gözet- g.+ümüze 57a/11
f. Korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek.
g.-fırsat gözedir 89b/8

gözyaşı i. Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklardan her biri.
g.+larını 82b/4

ğubār Ar. i. toz.
ğ. 82b/16
ğ.+dan 82a/23
ğ.+ı 83a/8
ğ.+ı tārī 82a/21

ğulām Ar. s. Köle.
ğ. 71a/9
ğ.+ı serv-ğadd 71a/9
ğ.+larıñ 71a/12

ğulāz Ar. s. Kaba, kalın.
ğ.+ (imān-ı ğulāz) 75a/25

ğulgul Ar. i. Gürültü, şamata, bağrışıp çağrışma.
ğ.+ı tehlil 64a/11

ğulüvv-i ‘āmm Ar. b. i. umumi ayaklanma.
ğ. 54a/14

ğün Far. s. Renk.
g. 50b/21
g.+dur 46b/3

ğünā Far. i. Türlü, gidiş, yol, tarz.
g. 50b/21

ğünā-ğün Far. zf. Renk, renk, türlü türlü.
g. 46b/13, 70b/22, 71a/13, 74a/21, 76a/21
g.+ (aḥcār-ı ğünā-ğün) 50b/25

g.+ (mivehā-yı ğünā ğün) 46a/8

ğüne-ğüne Far. zf. Rengarenk, türlü, türlü
g. 79a/7

ğurūb Ar. i. Bir gök cisminin batıda görünmez olması, batması.
ğ.+ı şems 55b/14

ğurūr Ar. i. Kıymetsiz şeylere güvenip mağrur olmak.
ğ.+ (şarāb-ı ğurūr) 83b/22

ğūsfend Far. i. Koyun.
g. 65b/20
g.+ı şahrāyı 64b/17

ğūş Far. i. 1. Kulak. 2. İşitme, dinleme.
g.+ı bī-hūşlarına 80b/15
g.+ı pūr-sürüşü 64b/23

ğūşmāl Far. i. Yola getirme.
g. 75b/2

ğuzāt Ar. s. (gazi'nin c.) (bkz: ğāzī)
g. 67b/19
g.+a 51b/5
g.+dan 64a/1
g.+ (hücüm-ı ğuzāt) 64a/24
g.+ı İslām 47a/1, 57a/22, 69a/12, 74a/16
g.+ı İslāmı 52a/20, 80a/7
g.+ı İslāmuñ 86a/3
g.+ı Müslimīn 77b/15
g.+la 52a/3

ğüç s. 1. Ağır ve yorucu emekle yapılan. 2. Yapılması zor, çetin.
g. 69b/19, 85a/21

gül-ḥadd	Far. Ar. b. s. Gül yanaklı. g.+(ken̄izek-i gül-ḥadd) 71a/9	g.+e 48b/24, 51b/24, 56a/2, 73b/22, 85a/2
gül-	f. Hoşuna veya tuhafına giden olaylar, durumlar karşısında, genellikle sesli bir biçimde duygusunu açığa vurma. g.-er 51a/16	g.+i 54a/18, 54a/21, 54b/14, 61a/6, 86b/20, 87b/4, 87b/5 g.+inde 54b/20, 55a/3, 55b/13, 81a/21
gülistān	Far. i. Gül bahçesi. g.+da 46a/8	günāh Far. i. Dince suç sayılan iş, kötülük. g. 75a/21 g.+ı 48b/5, 75a/24 g.+ına 74a/6 g.+ları 75a/22
gümiş	i. 1. Parlak beyaz renkte, kolay işlenir ve tel durumuna gelebilen element. Kısaltması Ag. 2. s. Bu elementten yapılan. g. 50a/20, 67a/8, 67b/24, 68b/15, 69a/17, 71a/13, 84a/23 g.+den 71a/10, 71a/13	günden güne zf. Her gün biraz daha, giderek. g. 46b/6
gün	i. Yer yuvarlağının kendi ekseni etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre. g. 46b/1, 46b/13, 47b/5, 53b/24, 54a/2, 54b/3, 54b/4, 54b/8, 55a/19, 55b/2, 55b/4, 55b/5, 56a/2, 56a/13, 58b/19, 64b/16, 65a/8, 67b/8, 70a/13, 70b/23, 71b/7, 71b/8, 73b/8, 74a/23, 74b/2, 78a/5, 78b/21, 80b/5, 82a/17, 84b/8, 85a/7, bir g.+de 64b/1, 67b/1, 71b/7, g.+den 53a/24, 54b/10, 73b/22, 90a/7	gündüz i. Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü, gece karşıtı. g. 52b/5, 64a/7
		günlük s. 1. O günkü, o günle ilgili. 2. Üzerinden gün geçmiş veya geçecek. g. 46a/10, 63b/22, 67a/25
		gürhte Far. s. Kaçmış, kaçkın. g. 85b/12
		gürizān Far. s. Kaçıcı, kaçan. g. 55b/12, 64a/14 g.+oldı 52b/25
		gürūh Far. i. Cemaat, bölük, takım. g. 52a/10, 78b/10, 78b/11, 85b/17 g.+a 85b/17 g.+ı 'aẓīm 84b/18 g.+ı 'ibādullāhuñ 77b/19 g.+ı-ıkalil-i Müslimīni 56a/9 g.+ı mekrūhuñ 81a/25

g.+(kahr-ı gürüh-ı mekrūkīn) 61a/14
g.+(meded-i gürüha) 52a/11
gürüh- Far. i. Topluluk, kalabalık, cemaat.
g. 56b/14
güyā Far. zf. Söзде, sanki.
g. 46a/6, 50b/19, 82b/25
güz i. Eylül, ekim ve kasım aylarını içine alan süre, sonbahar.
g. 47a/12
güzār Far. i. Geçme, geçiş.
g. 51b/16, 84b/16, 87b/13
g.+eyledi 53a/7
g.+eylediler 65b/2
g.+ı 51a/8
g.+ı müyesser 50b/14
g.+idüp 61b/2
g.+(meşveret-kerden-i güzār-ı baħr) 50b/1
güzer Far. i. (bkz: güzār)
g.+idüp 81b/13
güzeşte Far. i. ve s. Geçme, geçiş; geçen.
g. 79a/3
güzīde Far. s. Seçkin, seçilmiş, beğenilmiş.
g.+lerin 73a/19

-H-

hāb Far. i. Uyku.

h. 82b/23
h.+da 64a/8
h.+dan 83a/4
h.+ı ğafletde 51b/19, 78b/13
h.+ı ğafletden 64a/12
haber Ar. i. Bir olay bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık.
h. 54a/11, 61a/16, 61b/21, 63b/22, 67a/17, 74b/20
h.+aldık 76b/24
h.+den 67b/21
h.+gönderüp 55b/25, 77b/9
h.+ı 56a/12, 64b/1, 65a/13, 66a/22, 69a/16, 72a/14, 78b/18, 80b/15
h.+ı fetħi 78b/14
h.+ı pür-kederden 56b/12
h.+ı resūli 47b/8
h.+ın 57a/16, 57a/21, 64a/6, 75a/11, 88a/12
h.+ler 56b/11
h.+verdi
h.+virdi 51b/1, 81b/13
h.+virsün 80b/20
haber-dār Ar. Far. b. s. ve i. Haberli, bilgili.
h.+ı sipah-sālār 69b/15
h.+oldukda 63b/15, 77a/15, 80b/7
h.+olıcak 69a/3
h.+almazdan 78b/8
haber-zebān Ar. b. s. Haber götüren.
h. 80b/22
hācāt Ar. i. (hacet'in c.) İstekler, dilekler.

	h.+(cemî'-i ebvâb-ı hâcât) 83a/3		h. 85b/16, 86a/6 h.+e 79b/5, 82b/15
hacc	Ar. i. İslamın beş şartından biri olan, müslümanlarca zilhicce ayında Mekke'de yapılan Kabe'yi ziyaret ve tavaf töreni.		h.+i pâyine 68a/1, 89b/24 h.+(küffâr-ı hâk) 85a/20 h.+(hâk-i pâki) 65a/14
	h.+ -1 seri' den 54b/4	hâkî	Far. s. Toprak rengi, toprakla ilgili. h.+nden 46b/16
hâcet	Ar. i. İhtiyaç, gereklilik, muhtaçlık.	hâkikat-bîn	Ar. Far. b. s. Doğruyu gören, doğru görüşlü. h.+dide+yi+hakikat+bini 64b/23
	h.+i 46b/4		
hadd	Ar. s. Sınır, iki devlet toprağının birleştiği yer.	hâkîkî	Ar. s. Gerçekle ilgili, gerçek. h.+(sultân-ı hâkîkînüñ) 53b/8
	h. 50a/24 h.+ine 88a/21		
hâdi	Ar. s. Hidayet eden, doğru yolu gösteren.	hâkim	Ar. s 1. Duygu ve davranış vb.ni iradesiyle denetleyebilen kimse. 2. Egemenliğini yürüten. h. 47b/20, 59a/15, 80a/22 h.+i 47a/23, 52b/4, 63b/12, 66a/14, 67a/17, 67a/5, 68b/4, 69a/2, 69b/3, 72a/7, 74a/15, 74a/22, 77a/24, 77a/25, 77a/25, 78b/1, 79b/14, 79b/15, 80b/12, 89a/8, 89b/23, 90a/5 h.+i Germiyân 80a/23, 90b/7 h.+i İstanbul 78a/10 h.+i Karaman 72a/9, 74b/21, 76a/5 h.+i Serf 69a/2 h.+i Tüster 88b/19 h.+inüñ 67b/3, 68b/11, 74a/24
	h.+lerdür 48a/7		
hâdîd	Ar. s. Öfkeli, hiddetli, şiddetli.		
	h.+(sedd-i hâdîd) 81a/24		
hâdiş	Ar. s. 1. Çıkan, meydana gelen. 2. Yeni yeni çıkan.		
	h.+olup 49b/2		
hâdişe	Ar. i. Olay, yeni bir şey, ilk defa ortaya çıkan bir durum.		
	h.+i gâribe 85b/9		
hâfî ü setîr	Ar. b. s. Gizli, saklı, örtülmüş olan.		
	h. 82a/8		
hâfiyyeten	Ar. zf. Saklı olarak, gizlice.		
	h. 77b/9		
hâh u nâ-hâh	Far. b. zf. İster istemez.		
	h. 56b/15, 72a/23		
hâ'if	Ar. s. Korkan, korkak.		
	h. 77a/15		
hâk	Far. i. Toprak.		

	h.+ler 52a/23, 79b/11
	h.+leri 55b/24, 70b/16, 70b/17, 72b/19, 83b/18, 89b/15
	h.+lerine 77a/10
	h.+lerini 80a/24
	h.+siz 62a/23
	h.+(zıkr-i 'isyān-ı hākīm-i Karaman) 74b/13
hākime	Ar. i. hākīm'in müennesi.
	h.+si 47b/18, 68b/4
hākīr	Ar. s. Değersiz, itibarsız.
	h.+(‘abd-i hākīrūñ) 82b/7
hākķ	Ar. i. 1. Allah, Tanrı. 2. Doğruluk. 3. Bir insana ait olan şey.
	h.+(cemiyet-i ehl-i hākķ) 52b/1
	h.+(cenāb-ı Hākķa) 81b/22
	h.+(civār-ı rahme-i Hākķa) 87b/13
	h.+(da‘vet-i Hākķa) 86b/8
	h.+ı 70a/15
	h.+ında 61b/9, 63a/12, 85a/19
	h.+i+mükerrer 86b/19
	h.+larından 74a/5, 79b/17
	h.+(mütevekkil-i Hākķ) 56a/16
	h.+(taķdīr-i Hākķ) 56a/14, 80a/20
	h.+umda 85b/5
	h.+(zümre-i ehl-i hākķ) 81a/7
hākķā	Ar. zf. Doğrusu.
	h. 76a/8, 83a/20

hāk-sār	Far. b. s. Toz toprak içinde kalmış, hali perişan.
	h.+(diyār-ı küffār-ı hāk- sāra) 79b/19
	h.+(küffār-ı hāk-sār) 51b/19, 84b/10
	h.+(küffār-ı hāk-sāra) 75a/2, 85a/10
	h.+(küffār-ı hāk-sārdan) 81a/20
	h.+(küffār-ı hāk-sārun) 52a/2
	h.+(küffār-ı hāk-sāruñ) 63b/21
hāl	Ar. i. 1. Durum, vaziyet, tavır. 2. Şimdiki zaman, geçmiş ve gelecek olmayan zaman.
	h. 60a/5
	h.+(‘arz-ı hāl) 46b/2
	h.+de 49a/21, 57b/19, 68b/5, 74b/11
	h.+i 82a/22
	h.+imüz 46b/3
	h.+imüze 54a/10
	h.+ine 64b/19
	h.+(lisān-ı hāl) 50b/19
	h.+(nefes-i hāl) 89a/12
hāl‘	Ar. i. 1. Soyma. 2. Boşanma. 3. Tahttan indirme.
	h.+eylediler 61a/4
	h.+ı fāhire 64b/7
	h.+olunup 61a/8
hālā	Ar. zf. Şimdi, henüz.
	h. 46b/16, 49b/2, 50a/4, 58b/20, 64a/15, 64b/16,

65a/14, 65b/2, 67b/22,
88a/17, 88b/15

ḥalāṣ Ar. i. Kurtulma.
ḥ. 77b/17
ḥ.+eylemişdür 61b/20
ḥ.+idüp 77b/16
ḥ.+olanları 84a/1
ḥ.+oldı 48b/6
ḥ.+oldılar 46a/2
ḥ.+olmadılar 57a/7

ḥalef Ar. i. Birinin yerine
sonradan giren kimse.
ḥ.+i+şıdık 46b/11

ḥālet Ar. i. Hal, suret, keyfiyet,
nitelik.
ḥ.+de 55a/9

ḥālī Ar. s. Gamsız, kayıtsız.
ḥ.+52b/7, 62a/18, 74b/23

ḥālī Ar. s. Hale mensup, şimdiki.
ḥ. 60a/21,
ḥ.+(keyfiyet-i ḥālī) 79b/8

ḥālidāt Ar. i. (halide'nin c.) Sürüp
gidenler.
ḥ.+(cezāir-i ḥālidāt) 49b/17

ḥālīfe Ar. i. 1. Birinin yerine geçen
kimse.
ḥ.+(mu'taşım-ı ḥālīfe)
61b/19
ḥ.+nüñ 61b/21

ḥālīş Ar. s. Hilesiz, katıksız.
ḥ. 75b/6
ḥ.+olur 63a/17
ḥ.+(zer-i ḥālīş) 52b/19

ḥālīş-derün Ar. b. s. Kalbi, niyeti temiz,
gönlü saf.
ḥ. 86a/13

ḥāliyā Ar. zf. Şimdiki halde.
ḥ. 68b/6, 81b/23

ḥalk Ar. i. 1. Yaratma, yaratılma.
2. insanlar. 3. İnsanlardan
bir bölük.
ḥ. 54a/14
ḥ.+eyledi 64b/21
ḥ.+eylemişdür 49a/17
ḥ.+ı 78b/16, 79a/18

ḥallī Ar. s. Halle mensup, tahlil
ile olan.
ḥ. 48b/19

ḥalvet Ar. i. Tenha yer.
ḥ.+(meclis-i ḥalvet-i ḥāşda)
49a/1

ḥalvet-ḥāne Ar. Far. b. i. Dinlenme yeri;
yalnız başına oturulup
ibadetle vakit geçirilen yer.
ḥ.+sine 82b/2

ḥāmis Ar. s. Beşinci, dördüncüden
sonra gelen sayı.
h.+(iḳlīm-i ḥāmis) 49a/12,
49b/13
ḥ.+(iḳlīm-i ḥāmisde) 49b/19
ḥ.+(iḳlīm-i ḥāmisün) 49b/24
ḥ.+(yevm-i ḥāmisde) 87b/5

ḥaml Ar. i. İsnat, atf.
h.+idüp 56a/19

ḥamle Ar. i. Atılış, atılma, saldırı,
saldırma.
h.+eylediler 85a/9
h.+idüp 83b/19

ḥammām Ar. i. Hamam, banyo.
h.+ı+latife 64b/10

ḥāmūn Far. i. Büyük şahrā, düz ova.
h.+(şahrā-ı ḥāmūnı) 46a/13

ḥān Far. i. Hükümdar, hakan.

	h. 86b/5		h.+(Lās-ı hannāsuñ) 80a/13
	h.+ı 'ālī-şān 59a/2		h.+(leşker-i hannāsını) 83b/13
	h.+lar 65b/14		
	h.+ları 88a/17	h̄aps	Ar. i. Bir yere kapatıp salıvermeme.
	h.+larının 58b/20		h.+ı ibn-i Germiyān 90b/4
	h.+uñ 76a/15		h.+ine 89a/9
h̄ān-gāh	Far. b. i. Dervişlerin evi, tekke.		h.+olındı 61a/9, 90b/9
	h.+lar 65b/13	h̄ar	Far. i. Eşek.
h̄ān-kāh	Ar. i. (bkz: h̄ān-gāh)		h. 52b/2, 90a/9
	h. 64b/13		h.+(eşref-i h̄ar) 59a/8
h̄ançer	Ar. i. Ucu sivri, iki tarafı keskin büyük bıçak.	h̄ar-gāh	Far. i. Büyük çadır, otağ.
	h.+ı 86a/17		h.+lar 70b/21
	h.+ı zehr alūd 86a/17	h̄arāb	Ar. s. Yıkık, viran.
h̄andān	Far. s. Gülen, güler, sevinçli.		h. 54a/17, 72b/23
	h.+dan 59a/1		h.+idüp 54a/19
h̄ānedān	Far. i. 1. Hükümdar veya devlet büyüğü gibi bir kişiye dayanan soy, büyük aile. 2. s. Belli ve büyük soydan gelen.	h̄arābe	Ar. s. Yıkılmış veya yıkılmaya yüz tutmuş yapı.
	h.+a 70a/16		h. 50b/17, 69a/4, 69a/7
	h.+(h̄ülāşa-i h̄ānedān-ı Cengizyāndan) 58b/21	h̄arāc	1. Osmanlı Türklerinde genel olarak tokrak sahiplerinden devletçe alınan vergi. 2. Osmanlı Türklerinde Müslüman olmayanların devlete ödemekle yükümlü oldukları vergi.
	h.+ı 'Oşmānī		h. 73a/6
	h.+ı 'Oşmānīye 59a/16		h.+virmege 73a/22
	h.+ı sultāna 70b/1		h.+h̄arāc virdüñ 77a/20
h̄anum	i. Kız ve kadınlara verilen unvan, kadın.	h̄arāc-güzār	Far. b. s. Haraç verici.
	h.+a 47b/13		h. 66a/16, 66b/7, 69a/19, 77a/23
	h.+lardan 46b/4		h.+oldılar 72b/7
h̄āniyye	Ar. s. Hana ait, hanla ilgili.	h̄arāc-güzārī	Far. b. i. Haraç verenle ilgili.
	h.+(serīr-i h̄āniye) 59b/9		h.+ı ahāli-i Üştüb 72b/2
h̄annās	Ar. i. Şeytan.		
	h.+(Lās-ı hannās) 79b/22		

ḥarāc-güzārlik i. Haraç verici olma durumu.

ḥ.+dan 77a/11

ḥarām Ar. s. 1. Din kurallarına aykırı olan.

ḥ.+dur 48a/5

ḥarāset Ar. i. Çiftçilik.

ḥ. 52a/24

ḥ.+i 73b/3

ḥ.+inde 74a/16

ḥarb Ar. i. Savaş.

ḥ. 73b/25, 82a/19, 84b/13

ḥ.+e 80a/3

ḥ.+ine 76a/17

ḥarekāt Ar. i. (hareket'in c.) Davranışlar, işler.

ḥ.+(şenāyi'-i ḥarekātını) 76b/12

ḥareket Ar. i. 1. Bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi. 2. Davranış. 3. Yola çıkma.

ḥ. 55a/6, 69a/24, 80a/16, 80b/9

ḥ.+buyurup 67a/1

ḥ.+e 67a/19, 76b/12, 86b/12

ḥ.+eylediler 84a/21

ḥ.+i nā-şāyestesinden 48b/4

ḥ.+idüp 75b/16

ḥ.+itmeyelüm 80b/18

ḥarem Ar. i. Saray ve konaklarda kadınlara ayrılan bölüm.

ḥ.+(ʿafv-ı ḥarem-i ricāsında) 74a/6

ḥ.+(faḥrū'l-muḥadderāt-ı ḥarem-i 'aliyyesi) 76b/8

ḥarem-serāy Ar. Far. b. i. 1. Harem dairesi.

ḥ. 70b/3

ḥ.+ı şeh-zāde-yi 'ālī-miḳdāra 71b/19

ḥ.+ında 71b/25

ḥārīb Ar. s. Yıkan, harab eden.

h. 62b/15

ḥāriç Ar. i. Dış, dışarı.

ḥ. 82b/13

ḥ.+inde 75b/18

ḥarḳ Ar. i. Yakma.

ḥ.+ı 'ādāt-ı kerāmātınıñ 54b/22

ḥaşā'is Ar. i. (hassiyet'in c.) Bir şeye, birine has olan nitelikler.

ḥ.+den 46a/9

ḥaşānet Ar. i. Bir bina veya başka yapının zaptolunmayacak derecedeki sağlamlığı.

ḥ.+i ḥişāra 48a/23

ḥasāret Ar. i. Zarar, ziyan.

ḥ. 61a/20, 89a/18

ḥ.+itdirüp 77b/6

ḥasebiyle e. Dolayısıyla, ... -dan / -den ötürü.

ḥ.+iyle 59a/16

ḥased Ar. i. Kıskançlık, çekememezlik.

ḥ.+i müfrit 64a/17

ḥ.+(maḳām-ı ḥased) 61a/18

ḥasene Ar. i. İyilik, iyi hal, hayırlı iş, iyi iş.

ḥ.+(ḳavān-ı ḥasene) 62a/3

ḥāşıl Ar. s. Olan, ortaya çıkan, görünen.

ḥ. 72b/12

ḥ.+oldı 69a/14

ḥasirîn ḥ.+olup 63b/10
Ar. s. Zarara, ziyana uğrayanlar.
ḥ.+(melâ'în-i ḥāsirîn) 84a/20, 85a/17
ḥ.+(melâ'în-i ḥasirînüñ) 84b/12

ḥaṣîñ Ar. s. Kuvvetli ,sağlam, müstahkem.
ḥ.+(ḥıṣn-ı ḥaṣîñ) 62b/22

ḥaşm Ar. i. ve s. 1. Düşman. 2. Karşı taraf.
ḥ.+ -ı mülâḥazasıyla 64a/13
ḥ.+(def' -i ḥaşma) 80b/11

ḥaşr Ar. i. Sıkıştırma, dar bir yerin içine alma.
ḥ.+da 62a/5, 69b/21
ḥ.+dan 50a/24

ḥasret Ar. i. Özlem.
ḥ. 80b/8
ḥ.+(âteş-i ḥasret) 79b/1

ḥāşş Ar. s. 1. Mahsus, özel. 2. Hükümdarın kendine mahsus olan.
ḥ. 68a/12, 72b/22, 73a/13
ḥ.+(meclis-i ḥalvet-i ḥāşşda) 49a/2

ḥāşşa Ar. i. Özgülük, özellik, hasiyet.
ḥ. 49a/17, 60b/16
ḥ.+(leşeker-i hassadan) 76a/2

ḥāşā Ar. ünl. Bir durum veya davranışın kesinlikle kabul edilmediğini anlatır.
ḥ. 52a/18

ḥaşerāt Ar. i. (haşere'nin c.) Küçük böcekler.
ḥ. 90b/25

ḥāşiye Ar. i. Bir kitabın sayfeleri kenarına veya altına yazılan yazı.
ḥ. 46b/24, 50a/17, 57b/16, 60a/1, 62a/24, 62a/25, 68b/25, 78b/7, 81b/13, 88a/17, 90a/16

ḥaṭā-baḥş Ar. Far. b. s. Kusurları bağışlayan, affeden.
ḥ.+(şāh-ı ḥaṭā-baḥş) 48b/5

ḥatene Ar. i. (hitan'ın c.) Sünnet düşünleri.
ḥ.+ -yi şeh-zāde-gān 64b/4

ḥāṭıf Ar. s. Göz kamaştırıcı
ḥ.+(berk-i ḥāṭıf) 84b/20
ḥ.+(berk-i ḥāṭıf) 78b/10

ḥāṭır Ar. i. 1. Zihin, fikir. 2. Keyif, hal. 3. Gönül.
ḥ. 80b/19
ḥ.+ -ı 'ātır-ı Orḥānī 48a/17
ḥ.+ -ı sulṭān-ı cihād-āyīnden 83a/7
ḥ.+ -ı sulṭānī 74b/23
ḥ.+ -ı muz 72a/10
ḥ.+ -ına 64a/5, 82b/2
ḥ.+ -larına 52a/25
ḥ.+(ri'āyet-i ḥāṭır) 47b/15
ḥ.+(tayıb-i ḥāṭır) 80a/21
ḥ.+(teveccüh-i ḥāṭır) 67b/11

ḥāṭıra Ar. i. Geçmişte yaşanmış çeşitli olaylardan belleğin sakladığı her türlü iz, anı.
ḥ. 64a/5
ḥ.+da 56a/13

h.+idüp 48b/18
 h.+sıyla 81a/25
 h.+sun 48b/22
h̄aṭar-nāk Ar. Far. b. s. Tehlikeli.
 h̄ 48b/21
h̄ātuf Ar. s. Göz kamaştırıcı.
 h.+(berk-i h̄ātuf-miṣāl)
 51b/18
h̄atm Ar. i. 1. Kur'an'ı başından
 sonuna kadar okuma. 2.
 Bitirme.
 h̄.+i+kalam 82a/15
h̄aṭṭ Ar. i. 1. Çizgi. 2. Satır. 3.
 Yol. 4. Yazı. 5. Ferman.
 h̄.+('arż-ı h̄aṭṭ-ı istivādan)
 49b/18
 h̄.+ı şerīfleri 55a/2
 h̄.+(nihāyet-i 'umrān-ı h̄aṭṭ-ı
 istivāya) 49a/15
h̄attā Ar. bağ. Bile, hem de,
 üstelik, ayrıca.
 h̄. 60b/11, 62a/21, 76b/4
h̄ātūn Far. i. 1. Kadın. 2. Bayan,
 hanım.
 h̄.+ı 61b/20, 71a/23, 71b/11
 h̄.+ı muhteremiyi 71b/1
 h̄.+ını 71b/14
 h̄.+ları 71a/25
h̄avāle Ar. i. Bir işi veya bir şeyi
 başka birine bırakma,
 ısmarlama.
 h̄.+eyledi 88b/24
 h̄.+idüp 56b/22, 86a/18
 h̄.+olup 68b/14
h̄avālī Ar. i. Çevre, yöre, dolay.
 h̄.+sinde 51a/21
 h̄.+yi Şirāzda 88b/23

h̄avāṣṣ Ar. s. (hass ve hassa'nın
 c.)Muhterem, saygın
 olanlar. h.+dan 51b/3
 h. 66a/2, 71a/14, 75b/22,
 86b/15
 h̄.+(elsine-i h̄avāṣṣ) 86a/23
 h̄.+ı ins 54b/25
 h̄.+ı leşkerine 56a/14
 h̄.+ı pād-şāha 68a/17
 h̄.+ından 54a/2, 55a/18,
 71b/5
h̄avf Ar. i. Korku, korkma.
 h̄. 56a/19, 75b/12
 h̄.+idüp 68a/7
 h̄.+itmeyesüz 56a/15
 h̄.+(pür-i h̄avf) 79a/8
h̄avz Ar. i. Havuz.
 h̄.+ı kevser 46a/9
h̄ayāl Ar. i. Zihinde tasarlanan,
 canlandırılan ve
 gerçekleşmesi özlenen şey,
 düş, imge.
 h̄.+ı 60b/11
h̄ayāt Ar. i. Yaşam.
 h.+(eyyām-ı h̄ayāt-ı
 Yıldırūm H̄ānda) 87b/13
 h̄.+ında 57b/11
 h̄.+(muṣṭar-ı h̄ayāt) 51a/18
 h̄.+(zamān-ı h̄ayātūnzda)
 70a/19
h̄ayf Ar. e. Yazık ki.
 h̄.+dur 55a/7
h̄ayır Ar. i. İyilik; iyi, faydalı iş;
 fayda.
 h̄. 82a/16, 86b/5
 h̄.+(ta'ayyün-i evkāt-i h̄ayır)
 62a/13

ḥayrān Ar. s. Çok beğenen, hayranlık duyan.
ḥ. 78b/23

ḥayrāt Ar. i. (hayre'nin c.) 1. Sevap kazanmak için yapılan iyilik. 2. Halkın yararlanması için yapılan okul, çeşme, han gibi yapılara verilen ad.
ḥ.+a 89b/19
ḥ.+da 56b/3
ḥ.+(ebniye-i ḥayrātı) 65a/7
ḥ.+ı Orḥānest 47a/6
ḥ.+ına 89b/22
ḥ.+(mebānī-i ḥayrāt) 65b/12
ḥ.+(vaż'-ı ḥayrāt-ı ḥisān) 64b/4

ḥayret Ar. i. Şaşma, şaşırma, şaşma kalma.
ḥ.+de 55b/13
ḥ.+üm 55a/20

ḥayṭa Ar. i. 1. Urgan, ip, çadır ipi. 2. Kazık, çadır kazığı.
ḥ.+i teşhīre 73a/17, 79a/15

ḥayvān Ar. i. 1. Bitkilerden farklı olarak duyu ve hareket yeteneği olan canlı yaratık. 2. İnsanlardan farklı olarak, dil ve akıldan yoksun canlı yaratık.
ḥ. 64b/18
ḥ.+dan 79b/9

ḥayvānāt Ar. i. (hayvan'ın c.) Hayvanlar.
ḥ. 52a/25

ḥazā'in Ar. i. (hazine'nin c.) Hazine.

ḥ.+i 54a/4, 59a/6
ḥ.+i bī-şümār 50b/22

ḥāzır Ar. i. 1. Bir işi yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan, anık. 2. Belli bir işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirilmiş.
h. 62b/19, 69b/9, 73a/9, 75b/13, 77b/9, 81a/10, 81a/15, 83a/23, 84a/7
ḥ.+eyledükleri 85a/18
ḥ.+olasuz 80a/15
ḥ.+oldılar 81b/15
ḥ.+olmuşuzdur 80a/14
ḥ.+olur 57a/2

ḥazīn Ar. s. Acıklı, üzüntü veren, dokunaklı.
ḥ. 64a/17

ḥazīne Altın, gümüş, mücevher gibi değerli eşya yığı, büyük servet.
ḥ.+lerin 73b/11

ḥazret Ar. i. Kutsal sayılan kimselerin adlarının başına getirilen unvan.
ḥ.+(cülüs-ı ḥazret-i Ġāzī Murād Ḥān) 58b/1
ḥ.+(cülüs-ı ḥazret-i Şeh Yıldırüm Ḥān) 87b/1
ḥ.+i Celaleddīn Meḥemmed 54a/21
ḥ.+i Ġāzī Ḥüdāvendigār 79b/13
ḥ.+i Ḥüdāvendigār-ı āferīd-gārında 83a/1
ḥ.+i İläh 82a/5

	h.+i Mevlānā 54a/3		
	h.+i Mevlānānuñ 54b/19		
	h.+i Mevlānāya 55a/18		
	h.+i Resūl-i Ekrem 53b/17		
	h.+lerine 70a/6		
	h.+lerini 54b/6		
	h.+lerinüñ 82a/13		
	h.+(menākıb-ı hāzret-i Munlā Hünkār) 53b/11		
	h.+(reḥāniyyet-i hāzret-i Nūḥ nebiyullahdan) 51b/15		
	h.+üñ 54a/15		
	h.+i ḳutbü'l-urefa vel- evliyā		
	h. 46b/11		
hazz	Ar. i. Hoşlanma, zevk.		
	h.+idüp 47b/10		
hedāyā	Ar. i. (hediyeye'nin c.) Armağanlar, hediyeler.		
	h. 47b/7, 61b/14, 67a/11, 71a/4, 75a/4, 79a/3, 88b/6		
hedef	Ar. i. 1. Nişan alınacak yer. 2. amaç, gaye, maksat.		
	h.+i icābete 67b/18, 83a/9		
	h.+i tīr 81b/10		
hediyeye	Ar. i. Armağan.		
	h. 52b/18		
helāk	Ar. i. 1. Ölme, öldürme, yok etme, yok olma. 2. Bitkin bir duruma gelme, veya getirme.		
	h.+a 85a/20		
	h.+eyleyeler 57a/15		
	h.+oldı 86a/4		
	h.+olmuşlardır 46b/3		
hem	Far. bağ. Ve zf. 1. Özellikle, zaten, bir de, şurası da var		
		ki. 2. Açıklayıcı netelikte olan ikinci cümleyi birinciye bağlar.	
		h. 48a/5, 48a/6, 58b/9, 58b/9, 64a/9, 65a/16, 79a/25, 79a/25, 90b/25	
hemān	Far. zf. Hiç vakit geçirmeden, gecikmeden, çabucak.		
		h. 52a/25, 64b/24, 68a/13, 68a/17, 74b/3, 74b/5, 75b/14, 77a/2, 80a/14, 83b/25, 86a/17	
hemānā	Far. e. 1. Güya, sanki. 2. Tamamen, aynen, tıpkı.		
		h. 55a/22	
hem-civār	Far. Ar. b. i. Komşu.		
		h.+ı 77a/16	
hemīşe	Far. zf. Daima, her vakit, her zaman.		
		h. 50a/22, 52b/1, 72a/9, 81a/7	
hem-rāh	Far. b. i. yoldaş, yol arkadaşı.		
		h.+idüp 74b/9, 86b/18	
hem-sāye	Far. b. i. (bkz: hem-civār)		
		h.+(a'dā-yı hem-sāyenüñ) 89b/18	
hemşire	Far. i. "Sütleri bir olan": Kız kardeş.		
		h.+sine 47b/20	
		h.+sini 70b/3	
hemşire-zāde	Far. b. i. kız kardeş çocuğu, yeğen.		
		h.+si 84a/16	
hengām	Far. i. Zaman, çağ, sıra, vakit, mevsim.		

henüz	h.+ı sürür-encāmda 70b/11 Far. zf. Az önce, daha şimdi. h. 59b/6, 61b/21, 65a/25, 66b/4, 68b/9, 70a/18, 89b/24		h.+(letāfet-i hevā) 74a/18 h.+(mürgān-ı hevāyı) 90b/25 h.+sı 46a/7, 50a/21 h.+sını 62b/24 h.+ya 46a/14 h.+yı+nefs 82b/8
her	Far. s. Tekil isimlere tamlayan görevinde getirilerek birer birer olarak, “...-in hepsi anlamı verir. h. 48a/11, 48b/24, 49a/17, 50a/17, 50b/6, 51b/7, 52a/22, 52a/24, 55a/19, 60b/10, 60b/8, 62a/4, 63b/10, 64a/10, 64a/11, 69a/17, 69b/8, 70b/18, 73a/2, 73a/22, 75a/23, 76a/7, 78b/21, 80a/20, 83a/2, 83b/13, 84a/13, 84a/21, 85a/11, 85a/3	heybet	Ar. i. korku ve saygı uyandıran görünüş. h.+den 55b/2 h.+i sultān 67a/10
her biri	zm. Ayrı ayrı hepsi. h. 69a/5, 83b/18, 83b/23, 85a/17 h.+ne 56a/6, 63a/15 h.+ni 60b/3 h.+si 81b/7	heykel	Ar. i. Taş, tunç, bakır, kil, alçı gibi maddelerden yontularak, kalıba dökülerek veya yoğrulup pişirilerek biçimlendirilen eser. h.+i nūrānī 65b/4
herkes	Far. i. 1. İnsanların bütünü. 2. olur olmaz kimseler, önüne gelen. h. 56a/18, 56b/8, 68a/14, 76b/3, 79b/24 h.+i 71b/22 h.+üñ 49a/7	heyl ü heylemān	Ar. ünl. (Savaşta düşmana korku salmak için.)Bağrıışıp, çağırışma, şamata. h. 82a/9
hevā	Ar. i. Hava yuvarını oluşturan, bütün canlıların solunumuna yarayan, renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı, hava.	hezār	Far. s. Pek çok. h. 77b/15, 77b/17
		hezārān	Far. s. (hezār'ın c.) Pek çoklar, binler. h. 46a/24, 75a/18, 77a/17
		hezīmet	Ar. i. Bozgun, yenilgi. h. 84a/15 h.+e 89a/1 h.+itdiler 66a/20
		hezīmet-encām	Ar. b. i. Son bozgun. h.+(peygām-ı nā-hemvār-ı hezīmet-encāmı) 80b/25
		hıfz	Ar. i. 1. Saklama. 2. ezberleme. h. 52a/24, 73b/3, 74a/16

hınța	Ar. i. Buğday. h. 69a/14		
hıred	Far. i. Akıl. h.+(menşeó-i hükemā-i şāhib-i hıred) 49a/20	hidemāt	h.+i+rabbani 51b/14 Ar. i. (hizmet ve hidmet'in c.) h.+ı lāyika 47b/12
hıřāl	Ar. i. (haslet'in c.) Huylar, tabiatlar, ahlaklar. h.+ı pesendīde 73a/18	hidmet	Ar. i. İş, hizmet, vazife. h. 74b/7 h.+(envā'-ı hıdmetler) 86b/2 h.+ı 49a/4
hışn	Ar. i. Sağlam, sarp (yer), kale. h.+ı haşın 62b/22		h.+ı pād-řāhiye 79a/19 h.+ı sultāna 73a/20, 73a/7 h.+ı şeh-zādeye 51a/14 h.+ıder 55a/18, 74a/24 h.+ıderler 69b/22 h.+ıdüp 61a/2 h.+ıinde 47b/1, 59b/2, 69b/9, 73a/9 h.+ıine 48b/21, 83a/17
hıyām	Ar. i. (hayme'nin c.) Çadırlar. h.+ı Karamāniyān 76a/19	hidmet-kār	Ar. Far. b. i. Hizmetkar, hizmetçi. h.+ılarumuñ 68a/10 h.+ıolmak 71b/24
hıyānet	Ar. i. Güveni kötüye kullanma, aldatma, vefasızlık. h.+ı 48b/11	hidmet-kārlık	i. Hizmetkarın işi, uşaklık. h.+a 70b/3 h.+ıların 70a/17
hicret	Ar. i. 1. Göç. 2. İslam takviminde tarih başı sayılan Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç etmesi. h. 58b/2 h.+ı nebeviyyenuñ 56b/4 h.+ı nebeviyye-i 'aleyhi efzālū't-taħıyyenuñ 54b/19, 69a/23, 72a/5, 79b/17 h.+ı řāyi' 54a/12 h.+ıñ 61a/4	hıkāyāt	Ar. i. (hikaye'nin c.) Hikayeler. h.+(eřnā-yı hıkāyāt) 58a/5
hiç	Far. zf. olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiri. h. 54a/17, 60a/16, 60b/13, 86a/9, 90b/22	hıkāyet	Ar. i. Anlatma. h. 64b/16 h.+eyledi 55a/21 h.+ıdüp 55a/12
hidāyet	Ar. i. Doğru yol, hak olan Müslümanlık yolu.	hikmet	Ar. i. 1. Bilgelik. 2. Sebep, gizli sebep. h.+ıdür 85b/3 h.+ı İlāhī 77b/21 h.+ı Rabbānī 49a/15

	h.+(muntā-yı hikmet-i şāhib) 49a/20		h.+i selāṭīn-i muḥterem 65b/12
ḥilāf	Ar. i. 1. Aykırı, karşı, ters. 2. Yalan.	himmet	Ar. i. Gayret, çalışma, emek. h.+i 49a/8
	h.+(-1 ma' mūd 78b/2 h.+(-1 mu'tedi 78a/3		h.+(-i evliyā 49a/4 h.+idüp 46b/20 h.+iñüz 49a/3 h.+(zimmēt-i himmetine) 86b/7
ḥilāfet	Ar. i. Halifelik. h.+(emr-i ḥilāfet) 57b/5 h.+(müstakırr-ı ḥilāfet) 65a/24	ḥīn	Ar. i. An, zaman, vakit, sıra. h. 86b/4 h.+de 81b/20, 88b/13 h.+(-i firārda 76a/19 h.+(-i ihtizārda 55b/14 h.+(-i vedāda 72a/7
	h.+(vedī'āt-ı ḥilāfeti) 86b/7		hirās
ḥil'at	Ar. i. Padişahların, gönül almak, ödüllendirmek için birine giydirdikleri değerli kumaş ve kürkten yapılmış kaftan.		Far. i. Korku. h.+dan 80b/15 h.+ımuздan 75b/12 h.+ına 56a/19, 79a/8
	h.+ler 62b/9, 71b/9, 75a/5, 76b/19, 78b/20	ḥisān	Ar. s. (hasen'in c.) Güzeller. h.+(vaz'-ı ḥayrāt-ı ḥisān) 64b/4
ḥīle	Ar. i. Birini aldatmak, yanıltmak amacıyla yapılan düzen, dolp.	ḥişār	Ar. i. Bir şehrin veya önemli bir yerin korunması için taştan yapılmış yüksek duvarlı ve kuleli, çevresinde hendekler bulunan küçük kale.
	h. 57a/2, 77b/17 h.+(-i evlāda 68b/14 h.+lerinden 79b/16 h.+ye 81b/22		h. 51b/25, 68b/6, 73a/4, 81a/24, 83b/5, 90b/24 h.+a 51a/24, 52b/25, 52b/8, 62b/15, 66a/20, 76a/5 h.+(bālā-yı ḥişāra) 51a/24 h.+da 48a/21 h.+dan 52b/9 h.+(divār-ı ḥişārun) 51a/22
ḥīlekār	Ar. Far. b. i. Hileci. h.+(la'īn-i ḥīle-kār) 86a/5		
ḥimār	Ar. i. Erkek eşek. h. 81a/9		
ḥimāyet	Ar. i. koruma, korunma. h.+iderlerdi 62a/24 h.+(zıll-ı ḥimāyet-i pād-şāh- ı Sā'id) 59a/18		
himem	Ar. i. (himmet'in c.)Gayretler, emekler, çalışmalar, yüksek iradeler.		

ḥ.+(ehl-i ḥiṣār) 46a/3,
 48a/23, 62b/22, 74b/10
 ḥ.+(ḥaṣānet-i ḥiṣāra) 48a/23
 h.+ı 46b/24, 47b/14, 52a/4,
 52b/4, 53a/7, 62a/1, 62a/13,
 63b/17, 67b/3, 68b/7,
 69a/20, 72a/11
 ḥ.+ı Bosna 72b/14
 ḥ.+ı mezbūri 79b/3
 ḥ.+ı muhtaşar 51a/7
 ḥ.+ına 66a/16, 74a/14,
 75b/18, 76a/18, 79b/3
 ḥ.+ında 47b/25, 57b/15
 ḥ.+ından 76b/14
 ḥ.+ını 53a/4, 62a/17,
 68b/10, 76b/1, 90b/18,
 90b/20
 ḥ.+ınıñ 47a/8, 62a/17
 ḥ.+(kenār-ı ḥiṣār) 46a/9
 ḥ.+lar 48b/15
 ḥ.+larda 48b/13
 ḥ.+ların 90a/22
 ḥ.+(pāy-ı ḥiṣāra) 48a/13,
 48a/8
 ḥ.+(sükkān-ı ḥiṣār) 51a/25
 ḥ.+(teslīm-i ḥiṣār) 68b/6
 ḥ.+uñ 47a/10
ḥiṣṣe-dār Ar. Far. b. i. Hissesi olan,
 paydaş.
 ḥ. 47a/5, 53b/10
hisset- Ar. T. b. f. 1. Fiziksel bir
 uyarıyı duymak. 2. Bir
 şeyden etkilenmek. 3.
 Sezmek, farkına varmak.
 h.-ti 78a/5

ḥiṭāb Ar. i. Sözü birine veya
 birilerine yönelme,
 seslenme.
 ḥ. 75b/4, 81a/16
 ḥ.+buyurdı 81a/6
 ḥ.+eyledi 59a/3, 83a/1
 ḥ.+eylediler 48a/4
 ḥ.+idüp 46b/4, 47a/8,
 56a/14, 64b/20, 65a/2,
 65a/23, 68a/10, 77a/1
ḥoş Far. s. Beğenilen, duyguları
 okşayan, zevk veren.
 ḥ. 68a/9
 ḥ.+ça 80b/20
 ḥ.+eyledi 84a/12
ḥoş-ḥu Far. b. i. İyi huylu, güzel
 tabiatlı.
 ḥ. 46a/14
ḥoşluk i. Hoş olma durumu.
 ḥ.+ı 54a/10
ḥoşnūd Far. s. Bir davranış, bir
 durum veya bir kimseden
 memnun olan, yakınması
 olmayan.
 ḥ.+idüp 75a/6
ḥoş-nümā Far. b. s. Güzel görünen.
 ḥ. 65a/21
ḥubūbāt Ar. i. (hebbe ve hubub'un
 c.) Tahıl.
 ḥ.+uñ 69b/24
ḥubūr Ar. i. Sevinç. (bkz: sürūr)
 ḥ. 85b/6
ḥuceste Far. s. Uğurlu, saadetli,
 hayırlı, kutlu.
 ḥ.+(bahār-ı ḥuceste-i āṣārda)
 70b/19, 79b/19
 ḥ.+ı āṣār 80b/4

hucrāt Ar. i. (hücre'nin c.)
Hücreler, odalar.
h.+1 talebe 64b/11

hudāyī Far. i. 1. Allah'la ilgili. 2. s.
Allah'a mensup.
h.+(tekur-1 maḫhūr-1 hudāyī)
46a/5

huddām Ar. i. (hadem'in c.)
Hizmetçiler.
h. 71a/1
h.+1 59a/1, 69b/20

hudūd Ar. i. Sınır.
h.+1 51a/2, 72a/13
h.+1 sādise 49b/13
h.+1 Şamdan 88a/21
h.+1 vilāyet-i bilād 90b/7
h.+1ına 59b/15
h.+1ında 66b/23
h.+1uñ 53b/5

hudūş Ar. i. Sonradan peyda olma.
h.+1ında 86b/13
h.+(keyfiyyet-i hudūş-1
esbābı) 46a/22

hulāşā Ar. i. Bir şeyin, bir sözün
özü.
h.+1-i hānedān-1
Cengizyāndan 58b/21
h.+1-i mecāl 86a/8
h.+1+memleket 77a/1

hulefā' Ar. i. (halife'nin c.)
h.+1sından 53b/14
h.+1-yi Abbāsiyeden 61b/19

hulūş Ar. i. Gönül temizliği.
h. 70b/2
h.+1 'akīdet 51a/20
h.+1-i ḳalb 67b/10

humār Ar. i. İçkiden sonra gelen
baş ağrısı ve sersemlik.
h. 88b/24

hums Ar. s. Beşte bir.
h.+(edā-yı hums-1 şer'ī)
63a/10
h.+1 gānā'im 63a/13
h.+1 sultān 73a/5
h.+(vaz'-1 hums-1 şer'ī)
63a/3, 87a/4
h.+(vücüb-1 edā-yı hums)
63a/12

hūn Far. i. 1. Kan. 2. Öldürme,
öc.
h. 79a/2, 79b/8, 85b/16,
86a/6

hūn-hār Far. b. s. Kan dökücü, zalim.
h.+(şīr-i hūn-hāruñ) 81a/9

hurūc Ar. i. Çıkış, çıkma; dışarı
çıkma; ayaklanma.
h.+1a 77b/4
h.+1idüp 88a/4
h.+1eyleyeler 56a/9

hurūş Far. i. Coşma, gürültü,
şamata, telaş.
h.+1 'aşā'yı 46b/14

hussād Ar. s. (hasid'in c.)
Kıskananlar.
h.+1 bed-nihād 53b/22

huşūl Ar. i. Üreme, türeme, çıkma.
h.+1-i fetḥ 83a/10

huşūn Ar. i. (hısn'ın c.) Kaleler.
h. 50a/24

huşūş Konu.
h. 70a/23, 89b/9
h.+1 57a/16
h.+1 mezbūrı 47b/7

huşuşen Ar. zf. Hususi olarak, hele, ayrıca.
h. 46b/23, 48b/22, 50a/3, 50a/19, 51a/4, 59b/16, 79b/14, 79b/22, 80a/7, 82b/10

hūŝ Far. i. Akıl, fikir; ŝuur, us.
h.+e 51b/20

huţbe Ar. i. Cuma ve bayram namazlarında minberde okunan dua ve verilen öğüt.
h.+okutdı 73b/10
h.+si 87b/15

huţūr Ar. i. Hatıra gelme, akla gelme.
h.+eyledi 64a/6

huţūr Ar. i. Ön, yan, kat, maķām.
h. 77b/18
h.+da 87a/3
h.+ı şehr-yāra 81b/12
h.+ı ŝerīf ine 54a/15
h.+ı ŝerīf lerinde 85b/20
h.+ına 47b/6, 51a/5, 51a/15, 63a/11, 70a/13, 74a/4, 75a/20, 80a/16
h.+ında 58b/21
h.+larında 57b/8

huţzār Ar. s. (hazır'ın c.) Huzurda, meydanda, göz önünde olanlar, bizzat bulunanlar.
h.+ı meclis 48a/12

hüccet Ar. i. Senet, vesika, delil.
h.+i 80b/14
h.+itdürdiler 72a/25

hücre Ar. i. Küçük oda.
h.+den 55a/22
h.+sinde 55a/22

hücüm Ar. i. Saldırma, saldırı, saldırıŝ.
h.+ı 75a/11
h.+ı ğuzāt 64a/24
h.+ı kafirān 56b/7
h.+ın 57a/17
h.+ına 66b/5
h.+ından 59a/17
h.+idüp 52b/10, 56b/23, 77b/13
h.+ları 56a/12

hüdā Ar. i. 1. Doğru yol gösterme. 2. Kur'an'ı Kerim.
h.+(emr-i hüdā) 64b/19
h.+(ināyet-i hüdā) 49a/4
h.+(isti'lā-yı erbāb-ı hüdā) 52b/3
h.+(lütf-i hüdā) 52b/24
h.+(raĥmet-i hüdādan) 53b/10
h.+(taķdīr-i hüdāda) 56a/20

hükkām Ar. i. (hakim'in c.) Hakimler.
h.+a 70b/15, 78a/24
h.+dan 89a/7
h.+ı Bosna 73a/21
h.+ı islāmıdan 83a/21
h.+ı Karaman 61a/17
h.+ı Karamanuñ 61b/4
h.+ı müŝrikīn 56a/5
h.+ına 73a/6

hüküm Ar. i. Emir.
h.+ı ŝerīf 73b/17
h.+ince 78a/4
h.+ine 73b/20

hükmen Ar. zf. Hüküm vererek.

hükümet h. 49b/22
Ar. i. Devletin görevlerini yerine getirmesini sağlayan yetkili organ, bakanlar kurulu, kabine.
h.+i 69b/10, 69b/18
h.+i memleketde 59a/24
h.+in 90b/13
h.+ine 47b/6, 77a/3, 90a/16
h.+lerin 88a/21
h.+(mağarr-ı hükümet) 47b/23, 66b/13
h.+(mesned-i hükümete) 47b/4
h.+üñe 48a/6

hükümet-gāh Ar. Far. b. i. Hükümet merkezi, idare merkezi.
h.+ı 90a/21

hümā[y] Far. i. Saadet, kutluluk.
h.+y-ı rūh-ı şerīfi 57a/25

hümāyūn Far. s. 1. Mübarek, kutlu. 2. Padişaha ait.
h.+(‘ahid-nāme-i hümāyūn) 69b/10
h.+(otağ-ı hümāyūnuna) 70b/25
h.+(uğūr-ı hümāyūnda) 70a/3

hürmet Ar. i. Saygı.
h. 79b/23

hüsn Ar. s. 1. Güzel, iyi. 2. Güzellik, iyilik.
h. 60a/19, 67b/4
h.+i şüret 73a/18
h.+i tedbīr 66a/6

hüsran Ar. i. 1. Zarar, ziyan. 2. Beklenen şeyin elde edilememesi.
h.+(‘asākir-i hüsran) 75a/15

hüsran-müesşerīn Ar. b. s. Hüsrana uğramış olanlar.
m.+i 75a/15

hüsrev-āne Far. zf. Hükümdarca, hükümdara yakışır şekilde.
h.+(iltifāt-ı hüsrev-āneye) 63a/8

hüsrevānī Far. s. Hükümdara layık.
h. 75a/5

-I-

‘ibādullāh Ar. b. i. Allah’ın kulları, halk.
ı.+(gürūh-ı ‘Ibādullāhuñ) 77b/19

ılğar i. Akın, saldırı.
ı. 77a/13, 79a/21
ı.+itdükde 64a/3

‘ırk Ar. i. Damar; kök, asıl..
‘u.+ı übüvvet 76b/11

ırmak i. Çoğunlukla denize dökülen, özellikle genişliği ve taşıdığı su niceliği bakımından en büyük akarsu, nehir.
ı.+ınuñ 63b/6

‘ırz Ar. i. Bir kimsenin başkaları tarafından dokunulmaması

	ve saygı gösterilmesi gereken iffeti.	46b/12, 47b/19, 47b/20, 48a/1, 48b/18, 48b/20, 48b/23, 51a/5, 51a/6, 51a/7, 52a/18, 52a/2, 52a/23, 52b/1, 52b/18, 52b/5, 54a/23, 54a/7, 55a/1, 55a/18, 55a/19, 55a/3, 56a/12, 57a/16, 57b/17, 57b/18, 57b/20, 57b/20, 57b/21, 57b/22, 57b/22, 57b/23, 58a/2, 58b/17, 58b/4, 59a/16, 59a/25, 59b/1, 59b/17, 59b/18, 59b/18, 59b/25, 59b/7, 59b/8, 60a/1, 60a/4, 60a/8, 60b/10, 60b/11, 60b/16, 60b/16, 60b/17, 60b/19, 60b/20, 60b/22, 60b/23, 60b/24, 60b/4, 60b/8, 60b/9, 61a/11, 61a/13, 61a/7, 62a/8, 62b/1, 63b/8, 64a/13, 66a/3, 66b/17, 66b/9, 67a/3, 67a/3, 67a/5, 67a/6, 67a/8, 67a/9, 68b/10, 68b/4, 70a/22, 70b/17, 71a/11, 71a/12, 71a/14, 71a/5, 71a/8, 71a/9, 72b/24, 73a/3, 74a/19, 74a/21, 75b/7, 76b/25, 77a/17, 77a/2, 77a/21, 77b/10, 77b/12, 77b/21, 77b/22, 77b/24, 78a/14, 78b/4, 79b/20, 80b/14, 81b/7, 81b/9, 82a/20, 82b/25, 83a/21, 83b/17, 83b/21, 83b/7, 84a/15, 84a/24, 84a/4, 84b/16, 84b/16, 85b/13,
ışmarla-	f. Bir şeyin yapılmasını veya getirilmesini, bu işlerle uğraşan birine söylemek, sipariş etmek. 1.-mış 60b/17	
ışılāh	Ar. i. İlim sözü, tabir, terim. 1.+1 küffârda 86a/1	
ıtılā'	Ar. i. Öğrenme, tanıma, bilme, haberli olma. 1.+1 54a/17	
ızrār	Ar. i. Zara sokma, ziyana uğratma. 1.+1 48b/14 i.+dan 52b/7 1.+larından 79b/14	
ıztırāb	Ar. i. Acı, elem, azap, sıkıntı. 1. 64b/18, 69a/8, 78b/24 1.+çekmeleri 83b/11 1.+ından 85b/7	
ıztırār	Ar. i. Mecburiyet, çaresizlik, ihtiyaç. 1. 87b/22	
	-İ-	
i-	f. Ek fiil, cevher fiil, imek. i.-di 46a/10, 46a/10, 46a/14, 46a/15, 46a/9, 46a/9,	

	85b/8, 86a/19, 87a/5, 87b/13, 88b/10, 88b/14, 88b/15, 88b/2, 89a/12, 89a/19, 89a/22, 89a/23, 89a/25, 89b/1, 8b/22, 90a/21, 90a/9, 90b/8 i.-diler 57b/25, 58a/5, 69b/18, 87a/2 i.-düm 75a/2, 85b/6 i.-miş 46a/21, 61b/12, 61b/7, 62b/19, 63a/17, 63a/18, 66b/3, 66b/5, 68a/18, 74b/23, 86a/2, 86a/13, 86a/17, 86a/5 i.-se 55a/8, 63b/18, 77a/5, 77b/10, 74a/16, 79b/23, 80a/20, 81a/4, 82a/20, 84b/16, 85b/22 i.-señ 48b/2, 70a/16, 83a/2		
i'âne	Ar. i. Yardım. i.+(nuķūd-ı i'âne) 71b/13		
ibā'	Ar. i. 1. Çekinme razı olmama. 2. İğrenme, tiksinme. i. 60a/16		
ibkā'	Ar. i. 1. Baki, devamlı, sürekli kılma. 2. Yerinde, eski halinde bırakma. i.+idüp 67b/25 i.+ların 51b/21		
iblağ	Ar. i. 1. Eriştirme, vardırma. 2. Ulaştırma. i.+eyledükde 72a/14		
ibn	Ar. i. Oğul. i.+(ħaps-i ibn-i Germiyān) 90b/4 i.+i Melik Ğiyāseddīn		
			i.+i Karamanun 75a/6 i.+i Orħān Ğāzī 46b/17 i.+(te'dīb-i ibn-i Karaman) 90b/5 i.+(zıkr-i dāmād-ı ibn ü Karaman) 71b/21 i.+i Orħān Ğāzī 46b/17 Ar. i. Kötü bir hadiseden alınan ders. 'i. 52a/6 'i.+(çeşm-i 'ibret) 78a/6
'ibret			
ibrīķ			Ar. i. Toprak veya madenden yapılmış, kulplu ve emzikli su kabı. i.+ler 71a/13
ibtidā'			Ar. i. 1. Başlama. 2. Başlangıç. i. 86b/19, 86b/23 i.+idüp 50a/17 i.+sından 47a/25, 61a/18 i.+y-ı fetħ 48b/16
ibtidā'ī			Ar. s. İlkle ilgili, ilke mensup. i. 68b/5
ibtidā'en			Ar. zf. Başlangıç olarak, en önceden. i.
ibtılā'			Ar. i. Bir şeye düşkün olma, düşkünlük. i.+y-ı muħāfāt 78a/9
ibtiyā'			Ar. i. Satın alma. i. 76b/22 i.+ı şāh Ğāzī 72a/4
icābet			Ar. i. Kabul etme, kabul edilme. i.+e 83a/2

	i.+(hedef-i icābete) 67b/18, 83a/9		i. 47a/14, 47a/19, 47b/15, 49a/7, 50b/22, 51a/10, 51a/19, 51a/25, 52a/6, 52a/7, 54b/12, 56a/21, 56a/22, 56b/11, 57a/18, 60a/14, 62a/10, 62b/10, 63b/10, 64a/2, 64a/3, 64b/13, 64b/21, 64b/22, 64b/6, 65b/1, 65b/13, 65b/8, 66a/6, 67b/14, 68a/25, 68b/13, 70a/21, 70a/23, 70b/14, 70b/23, 71a/19, 71a/2, 71a/22, 71b/17, 71b/8, 72a/17, 72a/19, 73a/12, 73a/25, 73b/15, 73b/23, 73b/25, 73b/3, 74a/17, 74a/21, 74b/17, 74b/19, 75b/1, 76a/5, 76b/9, 77a/19, 77b/11, 77b/19, 78a/11, 78a/22, 78a/7, 79a/16, 79a/24, 79a/4, 81a/14, 81b/18, 82b/5, 82b/8, 83b/8, 84b/4, 85a/18, 85a/8, 87b/14, 88b/2, 89b/8, 90a/12, 90b/5, bir
icāzet	Ar. i. İzin, ruhsat.		i.+dür 82b/9
	i.+buyursunlar 54a/4		idbār Ar. i. Talihsizlik, bahtsızlık.
	i.+viridi 71a/20		i.+(mücib-i idbār) 57a/8
	i.+virdiler 77a/7		idhāl Ar. i. Dahil etme, içeri sokma.
	i.+virdükde 72a/6		i. 79a/15
	i.+virildükde 62a/15		idrāk Ar. i. Anlayış, akıl erdirme.
icrā'	Ar. i. Yapma, yerine getirme, bir işi yürütme.		i.+den 73b/5
	i.+idüp 90b/1		i.+idüp 47b/25
iç	i. Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dahil.		iftār Ar. i. oruç açma, oruç bozma.
	i.+inde 46a/20, 85a/15, 85b/16		i. dört
	i.+ine 68a/3, 77b/8		
	i.+lerinde 71a/10, 84a/24		
	i.+lerinden 47b/7, 65a/6, 80b/16		
	i.+leründen 51b/22		
iç-	f. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.		
	i.-eler 86a/12		
içir-	f. İçmek işini yaptırmak, içmesini sağlamak.		
	i.-dükden 55b/10		
içtihād	Ar. i. Görüş, özel görüş, anlayış, kavrayış.		
	i.+(bezl-i içtihād) 81b/24		
içün	e. 1. Amacıyla, maksadıyla. 2. Sebep ve sonuç belirtir. 3. -dan / -den dolayı, ...-dan / -den ötürü.		

ihānet	Ar. i. Hıyanet, hainlik. i.+eyledi 79a/20	i.+a 58b/9 i.+eyledi 46a/4, 57b/10, 69b/11, 71a/17, 76b/20, 79a/8, 79b/10, 88a/17, 90a/3, 90b/14
ihāta	Ar. i. Kuşatma, sarma, çevirme, çevreleme. i. 59b/14 i.+idüp 52b/11, 56a/9 i.+itdüklerin 62b/18 i.+itmişdür 49b/7 i.+(māhiṭāb-ı kevākib-i ihāta) 83a/23	i.+eylediler 69b/14 i.+la 71a/20 i.+lar 70a/11, 76a/21
ihbār	Ar. i. Bildirme, bildirilme, haber verme. i.+itmişlerdür 64a/18	ihtāc ? i. 88b/24
ihdās	Ar. i. Ortaya çıkarma, meydana getirme. i.+olunup 65b/10	ihtimāl Ar. i. Bir şeyin olabilmesi durumu, olabirliklik. i.+dür 50b/14 i.+i 70a/5
ihlās	Ar. i. 1. Temiz sevgi ve yürekten bağlılık. 2. Saf ibadet. i. 49a/2, 70a/16, 71b/23, 75a/25	ihtimām Ar. i. Özen, özenme, itina. i.+ıyla 53b/2
ihmāl	Ar. i. Gereken ilgiyi göstermeme, savsaklama, önem vermeme. i. 78a/8 i.+dür 80b/24	ihtira' Ar. i. Benzeri görülmemiş bir şey icad etme, vücuda getirme, getirme. i.+ı 68a/16 i.+ıdur 69b/17
ihrāc	Ar. i. Çıkarma, dışarıya atma. i.+eyledi 59b/22 i.+idüp 59b/6 i.+olındı 73a/6	ihtitān Ar. i. Sünnet ettirme. i. 64b/6
ihsā'	Ar. i. Sayma, sayılma. i. 69a/13	ihtiyāc Ar. i. Gereksinme, gerekseme. i. 65b/19
ihsān	Ar. i. 1. İyilik etme. 2. bağış bağışlama. 3. Bağışlanan şey. i. 54a/6, 82b/20	ihtiyār Ar. i. Seçme. i.+(firār-ı ihtiyar) 59a/17 i.+idüp 80b/22 i.+itmişler 58b/17 i.+olunup 71b/8 i.+(zimām-ı ihtiyār) 88a/17
		ihtizār Ar. i. Can çekişme. i.+(hīn-i ihtizārda) 55b/14
		ihzār Ar. i. Hazırlama, hazır etme. i.+eyledi 80a/8 i.+ına 87b/10

i.+ideyorsuz 84b/4
i.+idüp 47b/8, 65b/1, 68b/24
iķāmet Ar. i. Bir yerde ourma,
eğleşme.
i. 47b/24, 74b/15
i.+i merāsım-cihād 47b/11
i.+olındı 69a/21
iķbāl Ar. i. Baht açıklığı veya
yüksek bir maķāma, duruma
erişmiş olma.
i. 62b/24, 70a/11, 72b/1,
89b/17
i.+(bād-ı iķbāl) 50b/14
i.+(izdiyād-ı iķbāline) 56a/4
iķdām Ar. i. Gayretle çalışma,
sürekli çalışma.
i. 48a/5
i.+(aķdām-ı iķdām) 78a/17
i.+eyledi 85b/23
i.+ı 82b/8
i.+ından 74a/2
i.+ideyüm 80a/1
iķen zf. Esnasında, ...-dığı / -diği
halde, ...-dığı / -diği zaman.
i. 46b/1, 46b/22, 47b/17,
48b/24, 51a/1, 51b/19,
54b/17, 54b/21, 54b/7,
56a/13, 56a/23, 56b/20,
56b/21, 56b/8, 57a/8,
58b/22, 59a/15, 59a/2,
59b/4, 61a/16, 62a/23,
62a/23, 62b/7, 64a/25,
64a/9, 65a/21, 65a/22,
67a/16, 67b/19, 68a/5,
73a/11, 74a/23, 74b/7,
75b/7, 76b/17, 77a/3,
78a/11, 78b/13, 80a/12,

81a/9, 82b/23, 84b/22,
85b/18, 86a/24, 88b/1,
88b/12, 88b/23, 89b/24,
89b/5, 89b/8
iki i. Birden sonra gelen sayının
adı ve bu sayıyı gösteren
rakam, 2.
i. 46a/1, 46b/21, 49a/16,
49b/16, 50a/12, 50a/14,
50a/15, 50a/16, 50a/6,
50a/7, 51b/6, 52a/11,
53a/16, 53a/16, 53a/9,
53b/19, 54a/21, 54a/5,
54b/23, 55b/13, 55b/5,
57b/11, 57b/14, 58b/9,
60a/13, 60a/5, 61a/24,
62a/24, 62a/24, 62b/7,
62b/8, 63b/22, 63b/7, 63b/8,
64b/1, 66a/10, 66a/24,
66b/2, 66b/23, 67b/1,
69a/11, 72a/11, 74a/11,
75a/8, 76a/1, 76a/25, 76a/9,
77a/2, 78a/1, 78a/8, 80a/11,
81a/9, 83b/7, 84b/17,
86b/18, 88a/12, 88a/23,
88b/25, 89b/16
i.+si 74b/2, 80a/22, 83a/21,
88b/1, 88b/4
i.+sinden 74b/3
i.+sini 78a/1
ikindi i. Öğle ile akşam arasındaki
süre.
i. 85a/23
iklim Ar. i. 1. Yeryüzünün
herhangi bir yerinde, hava
yuvarı olaylarının ortaklaşa
gerçekleştirdikleri etkilerin

	uzun yılların ortalamasına dayanan durumu. 2. Ülke, diyar.	hizmetlerinin gereklerine göre, ülke üzerinde yapılmış, bir vali yönetimindeki en önemli bölümü, vilayet.
	i.+de 54a/5	i.+i 47a/23, 48b/16, 48b/18,
	i.+e 54a/5	48b/7, 49a/21, 49a/9,
	i.+i hāmīs 49a/12, 49b/13	49b/11, 49b/14, 49b/7,
	i.+i hāmīsde 49b/19	50a/11, 50a/17, 50a/19,
	i.+i hāmīsüñ 49b/24	50b/11, 50b/16, 50b/2,
	i.+i rābi'den 49b/13	51a/5, 51a/9, 51b/25, 52a/8,
	i.+i rābi.uñ 49a/11, 49a/14,	53a/13, 53a/15, 61b/2,
	49b/23	62a/22, 63b/15, 66b/16,
	i.+i sādise 49b/19	67a/15, 67a/21, 67a/4,
	i.+i şāliš 49a/14	69b/14, 70a/21, 70b/16,
	i.+lerün 49a/16	70b/16, 72a/11, 72a/7,
ikrāh	Ar. i. Tiksinme, iğrenme.	72b/15, 72b/16, 72b/4,
	i. 48b/3	73a/14, 73b/1, 73b/2,
ikrām	Ar. i. 1. Konuğu ağırlama.	74b/11, 74b/20, 75a/10,
	2. Bir şeyi armağan olarak verme.	75a/7, 75a/8, 76a/1, 76a/17,
	i. 64b/7, 71b/18	76a/2, 80a/1, 80a/24,
	i.+eyleyüp 70b/9	80a/24, 80b/1, 86b/23,
ik̄tinā'	Ar. i. Çalışarak kazanma.	86b/24, 86b/24, 89b/23,
	i.+yı lezzet 78a/5	90a/10, 90b/12, 90b/16,
ik̄tişād	Ar. i. 1. Tutum, tuma. 2. Biriktirme, artırma.	90b/6, el+kıssa
	i.+ı menāķıb 55b/20	i.+idür 65b/24
ik̄tizā'	Ar. i. Lazım gelme, gerektirme.	i.+inde 50a/16, 50b/4,
	i. 86b/11	52a/21, 58a/2, 63a/19,
	i.+itmekle 64b/9	63a/22, 63b/18, 66a/23,
	i.+itmişidi 74a/20	66a/25, 66a/4, 73b/4
	i.+yı 65b/1	i.+ine 53a/17, 57b/10,
	i.+yı taķdīr-i melik-i ķadīr	61b/23, 62a/10, 67a/1,
	85b/9	67a/2, 73a/25, 90b/17
il	i. Merkezi yönetimin, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara, kamu	i.+inüñ 49a/8, 49b/20,
		51a/2, 57b/9, 68a/24,
		69b/12, 69b/13, 90b/6
		i.+iye 61a/19

	i.+lerine 51a/13		
ilā	Ar. e. -den, ...-e kadar. i. 86a/22		yapmaya yarar. 2. e. Bazı soyut isimlere getirilince durum bildiren zarflar oluşturur. 3. bağ. Cümle içinde ayrı görevde bulunan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarar.
ilāc-pezīr	Ar. Far. b. i. İlaç kabul edip şifasını bulan, çaresi bulunabilen. i. 86a/18		
i'lām	Ar. i. Bildirme, bildirilme, anlatma. i. 54a/2 i.+eylediler 70b/19 i.+idüp 61a/21 i.+olinmağla 48a/21		i. 46a/13, 46a/2, 46a/21, 46a/25, 46a/3, 46a/5, 46b/14, 46b/22, 47a/12, 47a/13, 47a/16, 47a/24, 47b/13, 47b/20, 47b/21, 47b/7, 48a/1, 48a/11, 48a/13, 48a/15, 48a/18, 48a/19, 48a/2, 48a/23, 48a/8, 48a/9, 48a/9, 48b/25, 48b/3, 48b/5, 49a/15, 49a/4, 49b/8, 50a/13, 50a/15, 50b/12, 50b/14, 50b/15, 50b/19, 50b/20, 50b/22, 50b/25, 51a/10, 51a/11, 51a/14, 51a/16, 51a/18, 51a/20, 51a/22, 51a/23, 51a/3, 51a/9, 51b/1, 51b/11, 51b/11, 51b/13, 51b/13, 51b/14, 51b/16, 51b/20, 51b/21, 51b/22, 51b/25, 51b/3, 51b/6, 52a/14, 52a/18, 52a/23, 52a/5, 52b/12, 52b/19, 52b/24, 52b/25, 52b/25, 52b/6, 53a/10, 53a/13, 53a/2, 53a/2, 53a/6, 53a/8, 53b/18, 53b/5, 54a/1, 54a/10, 54a/15, 54a/21, 54b/13, 54b/16, 55a/2, 55a/4, 55b/11, 56a/1, 56a/11,
ilçi	i. Elçi, bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir. i. 70a/24, 72a/14, 74b/25, 75a/16, 75a/18, 80b/18, 80b/22, 80b/25, 88a/3, 88b/5, 89a/15 i.+ler 70b/15, 79b/22 i.+lere 70b/21, 71a/19, 71a/2, 72a/6 i.+leri 71a/6 i.+lerinden 86b/10 i.+nüñ 75a/4, 81a/1 i.+si 80a/13 i.+sine 71a/16, 72a/7, 75b/4 i.+sini 71a/1, 88b/16, 89a/16 i.+ye 70b/9, 75b/15, 81a/12, 81a/2 i.+yi 80a/21		
ile	e. ve bağ. 1. Bir kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler		

56a/14, 56a/22, 56b/10,
56b/24, 57a/1, 57a/10,
57a/2, 57a/24, 57a/8, 57b/1,
57b/4, 58b/14, 59a/14,
59a/15, 59a/20, 59a/6,
59b/22, 59b/5, 59b/7, 60b/6,
61a/20, 61a/21, 61a/4,
61b/11, 61b/14, 61b/19,
61b/21, 61b/4, 62a/14,
62a/21, 62a/7, 62b/11,
62b/13, 62b/20, 62b/23,
62b/24, 63a/20, 63a/8,
63b/20, 63b/8, 64a/1,
64a/11, 64a/17, 64a/19,
64a/19, 64a/22, 64a/24,
64b/10, 64b/19, 64b/23,
64b/23, 64b/24, 64b/7,
64b/9, 65a/18, 65a/20,
65a/3, 65b/12, 65b/24,
66a/14, 66b/10, 66b/11,
66b/12, 66b/15, 66b/17,
67a/11, 67a/12, 67a/13,
67a/24, 67a/3, 67a/7,
67b/11, 67b/16, 67b/25,
67b/5, 68a/7, 68a/9, 68b/1,
68b/12, 68b/18, 68b/19,
68b/3, 68b/4, 68b/8, 69a/13,
69a/6, 69a/6, 69b/4, 69b/9,
70a/11, 71a/12, 71a/23,
71a/25, 71a/4, 71b/11,
71b/16, 71b/19, 71b/6,
72a/12, 72a/22, 72a/24,
72b/1, 72b/13, 72b/17,
72b/18, 72b/3, 72b/6, 72b/6,
72b/8, 73a/19, 73a/19,
73a/3, 73a/8, 73b/21,
74a/13, 74a/16, 74b/16,

74b/17, 74b/18, 74b/2,
74b/8, 75a/10, 75a/10,
75a/17, 75a/20, 75a/25,
75a/5, 75a/6, 75a/8, 75a/8,
75b/22, 75b/24, 76a/1,
76a/13, 76a/2, 76a/3,
76b/10, 76b/13, 76b/25,
77a/13, 77a/13, 77a/17,
77a/2, 77b/11, 77b/15,
77b/17, 77b/22, 77b/23,
77b/23, 77b/24, 77b/4,
77b/4, 78a/13, 78a/21,
78a/6, 78a/9, 78b/11,
78b/14, 78b/21, 78b/25,
78b/4, 78b/5, 79a/15,
79a/21, 79a/22, 79a/3,
79a/7, 79b/10, 79b/15,
79b/2, 79b/25, 79b/4, 80a/1,
80a/17, 80a/19, 80a/19,
80a/21, 80a/25, 80b/1,
80b/11, 80b/13, 80b/20,
80b/6, 81a/21, 81a/22,
81a/24, 81a/6, 81b/16,
81b/17, 81b/2, 81b/4, 81b/5,
82a/17, 82a/9, 82b/15,
82b/18, 82b/21, 82b/3,
83a/14, 83a/23, 83a/4,
83a/5, 83b/17, 83b/23,
83b/4, 83b/8, 84a/11,
84a/22, 84a/25, 84b/1,
84b/1, 84b/10, 84b/15,
84b/20, 84b/6, 85a/14,
85a/18, 85a/21, 85b/14,
85b/9, 86a/12, 86a/20,
86a/24, 87a/3, 87b/16,
87b/19, 87b/7, 88a/23,
88a/9, 88b/14, 88b/22,

	88b/23, 88b/3, 88b/6, 89a/1, 89a/15, 89b/15, 89b/17, 89b/5, 90a/13, 90a/15, 90a/18, 90a/25, 90a/4, 90b/12, 90b/9,		
ile'l-ān	Ar. zf. Bu ana kadar, şimdiye kadar, hala. i. 47a/3		iyilik etmek. 2. ilgi gösterme rağbet. i.+ -ı hüsrev-āneye 63a/8 i.+itmeyüp 85b/21 i.+(mazhar-ı iltifāt-ı şāh- kerīm) 66a/11 i.+(naẓar-ı iltifāt) 67a/12
ilerü	i. İleri, herhangi bir şeye göre daha ötede olan yer. i. 81b/6, 86a/16	iltihāb	Ar. i. Alevlenme, tutuşma. i.+virüp 75b/15
ilet-	f. Götürmek, ulaştırmak, nakletmek. i.-di 55a/14 i.-diler 57a/19 i.-dükde 62b/4	iltimās	Ar. i. Haksız yere, yasa ve kurallara uymaksızın kayıрма, arka çıkma. i.+ını 72a/16 i.+itdi 48a/14 i.+itdügimüz 75b/12 i.+um 72a/9
ilhāk	Ar. i. 1. katma, bağlama, ekleme. 2. Egemenliği altına alma. i. 65a/19	iltizām	Ar. i. Gerekli bulma. i.+eyledi 69a/18 i.+idüp 77b/3
ilkā'	Ar. i. Bırakma, bırakılma. i.+idüp 77b/2	'imād	Ar. i. Direk , dikme, sütun. i.+ -ı esās 50b/20 Īmān Ar. i. Dinin ortaya koyduğu doğrulara inanma, din inancı, kutsal inanç, inanç, itikat. 'i. 60a/16 'i.+a 60a/17 'i.+ -ı gülāz 75a/25
illā	Ar. e. Mutlaka. i. 54b/2	'imārāt	Ar. i. (imaret'in c.) Īmaretler, yoksullara yiyecek dağıtmak üzere kurulmuş olan hayır evleri, aşevleri. 'i. 56b/2
'illet	Ar. i. Hastalık, sakatlık. 'i.+oldı 68b/11	'imāret	Ar. i. Yoksullara yemek dağıtmak için kurulmuş olan hayır evi.
'ilm	Ar. i. Bilim. 'i.+(ehl-i 'ilm) 89a/25 'i.+(emr-i 'ilm) 71a/23 'i.+inden 82b/13		
ilticā'	Güvenilir bir yere sığınma, sığınma. i. 88b/4 i.+eyledi 88a/9, 88b/20 i.+eylemişidi 59a/18		
iltifāt	Ar. i. 1. Birine güzel yüz gösterme, teveccüh etmek,		

‘i. 47a/20, 47a/6, 50a/4, 64b/10, 64b/19, 65a/2, 90a/24
‘i.+(alāt-ı ‘imāret) 46a/18
‘i.+i 63a/2
‘i.+i-ı qādīme 46a/25
‘i.+üñ 65a/10

imdād Ar. i. Yardım.
i. 57a/4, 68b/12, 68b/13, 68b/5, 79a/16
i.+dan 46a/3
i.+eyleye 76a/4
i.+ı 51b/25
i.+ı melik-i celīl 66b/10
i.+ına 84b/21
i.+ından 63b/24
i.+iderdüm
i.+itmedüğine 68b/11
i.+itmege 77a/23

imtidād Ar. i. Uzama; uzun sürme.
i.+ı muhāşaradan 63b/2

imtiḥān Ar. i. Sınav.
i.+a 55b/4

imtizāc Ar. i. İyi geçinme, uyuşma.
i.+eylediler 71b/20

in- f. 1. Yukarıdan aşağıya doğru gelmek, çıkmak karşıtı. 2. Bir taşıt vey abinek hayvanından yere basmak.
i.-meyüp 52b/6
i.-üp 54b/2, 54b/9, 64b/24, 67b/15, 78b/10

‘inād Ar. i. Bir konuda direnme, ayak direme, diretme.
‘i. 60a/15, 72b/10, 78b/2
‘i.+eylediler 47a/15

in‘ām Ar. i. Nimet verme, iyilik etme.
i. 51b/21, 61b/15, 71a/20, 82b/20
i.+eylediler 52a/8
i.+ideyüm 83b/15

ināş Ar. i. (ünsa’nın çoğulu) Dişiler, kadınlar.
e.+ı 60a/15

‘ināyāt Ar. i. (inayet’in c.) Ar. i. İyilikler.
‘i.+(envā’-ı ‘ināyāta) 78b/20

‘ināyet Ar. i. 1. Dikkat, gayret, özenme. 2. İyilik, luft, ihsan.
‘i. 75b/5, 76b/16, 82b/15, 90a/3
‘i.+buyurdu 76a/24
‘i.+ı cebbār 57b/1
‘i.+ı gaybiyyet-i kird-gār 51b/16
‘i.+ı hüdā 49a/4
‘i.+ı hayy u kayyüm 51a/11
‘i.+ı melik-i ‘allām 73a/3
‘i.+ı mülk-i mennān 81b/1
‘i.+ı Rabb-ı ‘ālemīn 62b/22
‘i.+ıne 82a/12
‘i.+ler 54b/11
‘i.+(raḡam-ı ‘ināyet) 76b/13
‘i.+üñ 82b/18

inbisāt Ar. i. Ferahlık.
i.+(kemāl-i inbisat) 68a/9

indür- f. İnmesini sağlamak.
i.-diler 55a/15
i.-mezler 61b/12

infirāg Ar. i. Boşalma.
i. 53b/5

inhā’ Ar. i. ulaştırma, yetiştirme.

inhizām i.+eylediler 90b/25
Hezimete uğrama, bozulma, yenilme; bozgunluk.
i.+a 76a/24
i.+dan 56b/16
i.+ı 64b/1
i.+ın 57a/18

inil- f. İnme işi yapılmak.
i.-ir 51a/6

inkār Ar. i. Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu gizleme, saklama.
i. 55a/18, 60a/16

inkıyād Ar. i. Boyun eğme, kendini teslim etme.
i.+itmedi 68b/5

inkızā' Ar. i. Bitme, sona erme, tamam olma.
i.+ı eyyāmına 88b/9

inkisār Ar. i. 1. Kırılma. 2. Gücenme. 3. Beddua.
i.+(ahbār-ı inkisār) 78a/15
i.+(āşār-ı inkisār-ı müşāhede) 76b/6
i.+(cebr-i inkisār-ı ehl-i İslām) 78a/16
i.+ı 57a/21, 78a/19

ins Ar. i. İnsan.
i.+(ḥavās-ı ins) 54b/25

insān Ar. i. Adam.
i.+(peyvest-i mesākin-i insān) 49b/10

inşā' Ar. i. Kaleme alma.
i.+sı 88b/14

intāş Ar. i. Tohum, toprakta çimlenip filizlenme.
i. 65b/25

intikāl Ar. i. 1. Bir yerden başka bir yere geçme. 2. Geçem, birinden diğerine geçeme. 3. Ölme, öbür dünyaya geçme.
i.+eyledi 55b/14, 89a/21
i.+idüp 87b/14
i.+inden 62a/22
i.+itdi 54b/18
i.+itdükde 47b/3

intikām Ar. i. Öc alma.
i. 63b/12

intiyāh Ar. i. Ağlama, gözyaşı dökme.
i.+(berāy-ı intiyāh) 78a/8

intizā' Ar. i. Çekip koparma, koparıp alma.
i.+eyledi 89a/4
i.+idüp 87b/20

intizām Ar. i. Tertipli, düzgün olma.
i.+ı 69b/12

intizār Ar. i. Bekleme, gözleme.
i.+olınmağdan 63b/18

inzāl Ar. i. İndirme, indirilme.
i.+idüp 82b/16

ip i. Dokuma maddelerin bükülmüş liflerinden yapılan bağ.
i. 84a/21
i.+ler 84b/1, 84b/6, 85a/18

ir i. (bkz: er)
i.+lerinüñ 84a/15

ir- f. Erişmek, kavuşmak, ermek.
i.-dükde 53b/20
i.-işmiş 70a/4

irād Ar. i. Söylem.
i.+ı delīl 63a/12

irāde	Ar. i. İstek, dilek. i.+yi tamām 54b/13	irtibat	Ar. i. Bağlantı, bağlı olma. i. 70b/6
iriş-	f. Varılması zamana ve emeğe bağlı olan veya uzakta bulunan bir amaca varmak, ulaşmak, erişmek. i.-di 70b/1, 85b/10 i.-diler 78b/11, 85a/4 i.-dirüp 60b/4 e.-dügine 50b/6 i.-dükde 53b/20, 63b/23, 80b/4 i.-düklerinde 54a/23 i.-dürdüklerinde 54b/1 i.-medin 56b/25 i.-mek 70a/5 i.-mekle 80b/15 i.-meyüp 80b/8 i.-üp 50a/18, 56a/14, 56a/23, 64b/25, 81b/11, 81b/21, 85b/24	irtihāl	Ar. i. Göçme, ölme. i. 62b/17
irişdür-	f. Erişmesini sağlamak, eriştirmek. i.-di 86a/18 e.-diler 51a/15, 65a/8, 84a/24	işābet	Ar. i. Hedefe varma, hedefi vurma. i.+itmekle 89a/3
irsāl	Ar. i. Gönderme, yollama. i. 70b/9, 72a/19, 79a/16 i.+buyurmuşlar 90a/21 i.+eyledi 66a/8, 66b/15, 72b/5, 77a/14 i.+ini 69a/17 i.+olındı 48b/6	īsāl	Ar. i. Ulaştırma, ulaştırılma, eriştirme, eriştirilme. i. 86b/18 i.+ine 68b/23 i.+itmeyüp 48b/10
irte	i. Bir günün veya olayın arkasından gelen zaman, erte. i.+si 82a/17, 82a/19	isim	i. Ar. i. Ad. i.+i 53a/12, 62b/13 i.+le 50a/17 i.+i şerīfine 71a/11
		iskele	i. Deniz taşıyalarının yanaştığı, çoğu tahta ve betondan yapılmış, denize doğru uzanan yer. i.+sine 53a/23
		işr	Ar. i. İz, eser, nişan. i.+ine 60b/5
		iştābl	Ar. i. Ahır. i.+ı ʿāmireye 69b/22
		iste-	f. 1. İstek duymak, arzulamak. 2. Bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını istemek. i.-dükde 64b/24 i.-meded istediklerinde 76a/4 i.-mezsün 80b/24 i.-r 68a/3
		isti'cāl	Ar. i. İvedilik, acele etme. i. 79a/15, 80b/20 i.+idüp 47b/23

istid‘ā’	Ar. i. Yalvararak isteme. i.+eyledükde 69a/19		i.+eylediler 78b/16 i.+eyledükde 90b/8
istifā’	Ar. i. Tamamıyla alma, alınma; ödetilme. i.+ -y1 müştehiyyāt-ı nefsiyye 78a/5	istiklāl	Ar. i. Bağımsızlık. i. 47a/24, 59a/12, 69b/13, 73b/7, 89a/23 i.+bulmuş 59b/18
istiftā’	Ar. i. Fetva almak istemek. i.+eyledükde 61a/25	istilā’	Ar. i. Bir ülekeyi silahlı gücüyle ele geçirme. i. 52b/3
istiğfār	Ar. i. Allah’tan günahını bağışlamasını isteme. i. 64b/24 i.+eyledi 78a/15 i.+ -ı cerāyim 79b/5 i.+itmek 48b/1 i.+itmekle 75a/22	isti‘lā’	Ar. i. Yükselme, üste çıkma, üstün gelme. i.+ -y1 erbāb-ı Hüdā 52b/3
istiğnā’	Ar. i. Aza kanaat etme, tokgözlülük. i. 88b/6	istimā’	Ar. i. Dinleme, dinlenilme, işitme, işitilme. 2. Dinleyip kabul etme. i. 73b/14, 78a/19 i.+eyledi 61a/16 i.+eylediler 56b/20 i.+eyledükde 90b/16 i.+itdüklerinde 57a/5 i.+itmekle 88a/12 i.+iyle 78a/15 i.+olunmuşdur 86b/10
istihāre	Ar. i. Bir işin hayırlı olup olmayacağını anlamak üzere abdest alıp, dua edip uykuya yatma. i. 70b/8	istimdād	Ar. i. Yardım isteme. i. 77a/16 i.+eyledi 63b/13 i.+eylediler 55b/25 i.+eyleyüp 82a/14 i.+idüp 51b/15, 64a/10, 80a/10
istiḥbār	Ar. i. Haber ve bilgi alma. i.+ -ı etvār-ı küffār 64a/2	isti‘nād	Ar. i. İnad etme, direnme. i.+ittiler 57a/7
istiḥkam	Ar. i. Sağlamlık, kuvvetlilik; kuvvetli siper. i.+virüp 75b/18	istinād	Ar. i. Dayanma, güvenme. i.+itmegin 68b/5
istihzā’	Ar. i. Biriyle eğlenme, alay etme. i. 52a/18	istinās	Ar. i. Alışma.
istikbāl	Ar. i. 1. Karşı çıkma, karşılama. 2. Gelecek (zaman), ati. i. 73b/18 i.+e 71b/6 i.+eyledi 54b/2, 67a/11		

	i.+(selāḫīn-i küfr-i istināsa) 79b/22	iş'ār	Ar. i. Yazı ile bildirme, haber verme.
istinsār	Ar. i. Yardım isteme. (bkz: istimdād) i.+idüp 77a/16		i.+eyleyüp 54a/20 i.+itdükde 47b/9
istirāḫat	Ar. i. Ar. i. Rahat etme, dinlenme. i. 67b/14 i.+idüp 63a/25	işāret	Ar. i. Anlam yükletinlen şey, anlamlı. i.+buyurmağla 53b/18
istīşāl	Ar. i. Kökünden koparıp çıkarma, kökünü kurutma. i.+ine 56a/3, 67a/4, 69a/2 i.+(zıkr-i istīşāl-i erbāb-ı nifāḫ) 89b/11	işit-	f. Kulakla algılamak, duymak. i.-dilürdi 60a/8 i.-dügi 69b/5 i.-mişler 57a/16
istişāre	Ar. i. Fikir sorma, danışma. i.+den 70b/8	işlen-	f. İşlemek işi yapılmak. i.-üp 61b/17
istivā'	Ar. i. Düz olma, düzlük. i.+(ʿarz-ı ḫaṭṭ-ı istivādan) 49b/18 i.+(nihāyet-i ʿumrān-ı ḫaṭṭ-ı istivāya) 49a/15	işlet-	f. İşlemesini sağlamak. i.-üp 68a/13, 68a/15
istizhār	Ar. i. Dayanma, güvenme, arka verme. i. 74a/15	işrāb	Ar. i. Bir maksadı kapalı olarak anlatma. i.+itdükde 48b/25
ʿiṣyān	Ar. i. 1. İtaatsizlik etme, boyun eğmeme. 2. ayaklanma. ʿi.+ın 78b/2 ʿi.+ımı 74a/10 ʿi.+idüp 74b/21 ʿi.+itdürdiler 77a/ ʿi.+itmişdür 75b/1 ʿi.+(izḫār-ı ʿiṣyān) 79a/20 ʿi.+(zıkr i ʿiṣyān-ı ḫākīm-i Ḳaraman) 74b/13 ʿi.+(zıkr-i ʿiṣyān-ı Lā-s-ı pür-vesvās) 77a/7	ʿişret	Ar. i. İçki. i.+(mecālis-i ʿişretlerinde) 52a/17
		iştigāl	Ar. i. Uğraşma, ilgilenme, meşgul olma. i.+eylediler 50b/15 i.+itdiler 87b/10
		iştihār	Ar. i. Ün salma, tanınma. i. 50b/15 i.+(āfet-i iştihārdan) 55b/12 i.+buldı 72b/12 i.+bulmuşdur 68a/19, 68b/7 i.+ı tām 82b/19 i.+(izdiyād-ı iştihārda) 55b/23
		it-	f. Bir işi yapmak. 2. Bir durumu ortaya çıkarmak. 3. (iyi kötü zarflarıyla)

Davranmak. 4. (olumsuz olarak) Bir ihtiyacı karşılamak.

i.-āğāz idüp 75a/18
i.-'ākıbet endīşlik idüp 70a/19
i.-ağın idüp 53b/4, 66a/10
i.-ağın itmekle 90a/17
i.-'amel idüp 56b/17, 86b/17
i.-ārām idemez 85b/8
i.-ārām idüp 66a/23
i.-'arż itdükde 75b/2
i.-āşikār ideyüm 85b/21
i.-āşikār idüp 68a/6, 75b/11
i.-atlu cevelān idecek 77b/14
i.-'avdet itdükde 89b/7
i.-āzād idüp 60b/20
i.-'azīmet idüp 73b/23, 88b/7
i.-'azīmet itdiler 66b/7
i.-'azīmet itdügin 68b/19
i.-beddu'ā idüp 65a/11
i.-bend idüp 52a/13, 74b/5
i.-beyān idelüm 55b/21
i.-beyān idüp 58b/22, 79b/8
i.-bī'at idüp 73b/10
i.-binā idüp 46b/13, 47a/20
i.-binā itdürdi 54b/16
i.-binā itdürdügi 57b/17
i.-būs idüp 86b/5
i.-būs itmek 86a/15
i.-bünyād itdügi 56b/2
i.-bünyād itmişdür 56b/6
i.-cā-nişin idüp 68b/25
i.-cāy-gīr ider 86a/8
i.-celb iderler 60b/8

i.-cem' idüp 47b/16, 50b/10, 51a/3, 61a/23, 69b/6, 75a/15, 83b/13
i.-cem' itdügi 59a/6
i.-cem'iyyet itmek 82b/9
i.-cem'iyyet itmezlerdi 52a/24
i.-cenk idüp 84a/10
i.-cenk itmege 82a/17
i.-cülüs idüp 58b/5, 59b/9
i.-cülüs itdügi 58b/8
i.-cür'et iderdüm 49a/4
i.-dāmād idüp 74b/14
i.-đarbu'lmeşel-idüp 52a/18
i.-dārü's-salţanat idüp 63a/1
i.-da'vet idüp 48a/4, 54b/8
i.-def' idüp 83a/8
i.-def' itmemek 59a/2
i.-delālet itdügi 65b/4
i.-dermiyān idüp 78a/16
i.-devr idüp 46b/1
i.-di 65b/6
i.-diler 48a/19, 48a/24, 56b/14, 62a/17, 65b/8, 74b/11
i.-dilīrlık idenlere 76a/21
i.-dirüp 60b/2
i.-du'ā idüp 47b/9, 67b/11, 82a/16
i.-dügi 75a/12, 76b/19, 83a/24, 85a/19, 86a/25, 86b/3
i.-dügin 90b/16
i.-dügine 74b/15
i.-düginün 66a/22
i.-düginüz 84b/4
i.-dügüm 85b/4

i.-dügün idüp 71b/7
i.-dükçe 86b/11
i.-dükde 62b/18, 73b/15,
78a/20
i.-dükden 54b/5, 84b/14
i.-dükleri 46b/24, 75a/24,
79b/16, 84b/3, 90a/24
i.-düklerinde 83a/13
i.-düklerine 61b/8
i.-dürdi 46b/8
i.-dürdiler 64b/14
i.-e 75a/2
i.-ecegin 54a/2
i.-ecek 47b/22, 57a/11,
74a/18, 76b/6, 81b/3
i.-elüm 81b/24
i.-emr idüp 62b/7
i.-en 77a/9
i.-er 46b/1, 48b/20, 56a/23,
60b/4, 60b/6, 68a/1, 82b/23,
83b/21
i.-erdi 54b/22, 69b/2
i.-erimiş 59a/15
i.-erler 55a/19, 64b/16,
74a/21
i.-erlerdi 52a/25
i.-erse 54a/4
i.-esîr idüp 88b/21
i.-esîr itdiler 51b/20
i.-evzâ' idüp 74a/8
i.-eyor 85b/18
i.-eyorlar 56a/3
i.-fedâ idüp 59b/12
i.-fehm idüp 46b/24
i.-fermân idüp 67a/19
i.-fermân itdükde 86a/14
i.-feryâd ider 56b/21

i.-feth ider 8b/22
i.-feth idüp 52a/6, 62a/14,
62a/16, 63a/7, 63a/7, 66a/9,
67b/1, 68b/14, 68b/18,
90a/22
i.-fevt itmezidi 74a/16
i.-figân itmiş 86a/13
i.-firâr idebildiler 85a/21
i.-firâr iderler 84a/2
i.-firâr idüp 84a/6
i.-firâr itdükde 52b/10
i.-ğâret idüp 51b/4, 66b/22,
73a/16, 74b/22, 80b/7
i.-ğâret itdürdi 73a/1,
77a/11, 88a/15
i.-ğâret itdürüp 78b/6
i.-ğaşb itmişidi 76b/22
i.-ğâzâ idüp 61b/20
i.-ğâzab idüp 88b/17
i.-ğybet idüp 74a/24
i.-giriftâr idüp 62b/3, 74a/4,
81b/12
i.-göç idüp 81b/4
i.-güzâr idüp 61b/2
i.-güzer idüp 81b/13
i.-halâş idüp 77b/16
i.-haml idüp 56a/19
i.-hamle idüp 83b/19
i.-harâb idüp 54a/19
i.-hareket idüp 75b/16
i.-hareket itmeyelüm 80b/18
i.-hasâret itdirüp 77b/6
i.-hâtıra idüp 48b/18
i.-havâle idüp 56b/22,
86a/18
i.-havf idüp 68a/7
i.-havf itemeyesüz 56a/15

i.-ḥazz idüp 47b/10
i.-hem-rāh idüp 74b/9,
86b/18
i.-hezīmet itdiler 66a/20
i.-ḥidmet ider 55a/18,
74a/24
i.-ḥidmet iderler 69b/22
i.-ḥidmet idüp 61a/2
i.-hikāyet idüp 55a/12
i.-ḥimāyet iderlerdi 62a/24
i.-himmet idüp 46b/20
i.-ḥiṭāb idüp 46b/4, 47a/8,
56a/14, 64b/20, 65a/2,
65a/23, 68a/10, 77a/1
i.-ḥoşnūd idüp 75a/6
i.-ḥurūc idüp 88a/4
i.-hüccet itdürdiler 72a/25
i.-hücūm idüp 52b/10,
56b/23, 77b/13
i.-ilḡar itdükde 64a/3
i.-ibḳā' idüp 67b/25
i.-ibtidā' idüp 50a/17
i.-icābet idüp 86b/8
i.-icrā idüp 90b/1
i.-idrāk idüp 47b/25
i.-ihata+idüp 52b/11, 56a/9
i.-ihāta itdüklerin 62b/18
i.-ihāta itmişdür 49b/7
i.-ihbār itmişlerdür 64a/18
i.-ihrāc idüp 59b/6
i.-ihṭiyār idüp 80b/22
i.-ihṭiyār itmişler 58b/17
i.-ihzār ideyorsuz 84b/4
i.-ihzār idüp 47b/8, 65b/1,
68b/24
i.-iḳdām ideyüm 80a/1
i.-iḳtā' idüp 47a/3

i.-iḳtizā' itmekle 64b/9
i.-iḳtizā' itmişidi 74a/20
i.-i'lām idüp 61a/21
i.-ilkā' idüp 77b/2
i.-iltifāt itmeyüp 85b/21
i.-iltimās itdi 48a/14
i.-iltimās itdügimüz 75b/12
i.-iltizām idüp 77b/3
i.-imdād iderdüm 77a/22
i.-imdād itmedüğine 68b/11
i.-imdād itmege 77a/23
i.-in'am ideyüm 83b/15
i.-inḳiyād itmedi 68b/5
i.+inüp
i.-intiḳāl idüp 87b/14
i.-intiḳāl itdi 54b/18
i.-intiḳāl itdükde 47b/3
i.-intizā' idüp 87b/20
i.-inzāl idüp 82b/16
i.-işābet itmekle 89a/3
i.-is'al itmeyüp 48b/10
i.-isti'cāl idüp 47b/23
i.-istid'ā itdükde 47b/15
i.-istiḡfār itmek 48b/1
i.-istiḡfār itmekle 75a/22
i.-istiḳbāl idüp 55b/1,
67a/21, 80b/12
i.-istimā' itdüklerinde 57a/5
i.-istimā' itmekle 88a/12
i.-istimdād idüp 51b/15,
64a/10, 80a/10
i.-istinād itdiler 57a/7
i.-istinād itmegin 68b/5
i.-istinşār idüp 77a/16
i.-istirāḡat idüp 63a/25
i.-'işyān idüp 74b/21
i.-.işyan itdürdiler 77a/

i.-'işyan itmişdür 75b/1
i.-iş'ār itdükde 47b/9
i.-iştirāb itdükde 48b/25
i.-iştigāl itdiler 87b/10
i.-iṭā'at idüp 48a/24
i.-iṭā'at itmeyüp 73b/20
i.-iṭā'at itmez 67a/9
i.-i'timād idüp 76b/8
i.-i'timād itmekle 74b/15
i.-i'tizār idüp 48b/4
i.-ittifāk idüp 53b/24
i.-ittifāk idüp 56a/6, 63b/14,
75a/20, 86b/15, 89b/15
i.-ittifāk itdiler 57a/4
i.-ittifāk itmişlerdür 46a/16
i.-izhār iderdi 85b/7
i.-izhār idüp 49a/2
i.-ķabül idüp 47b/19, 77a/19
i.-ķabz idüp 59a/6
i.-ķanā'at idüp 77a/3
i.-ķarār idemeyüp 76a/15
i.-ķarār idüp 63a/4, 76a/6,
88a/14
i.-ķarār itdi 47b/25
i.-ķaşd idüp 60b/17
i.-ķat' idüp 63b/25
i.-ķatl idüp 60b/18
i.-ķatl itmedi 74a/11
i.-ķatl itmege 64a/4
i.-ķısmet idüp 71a/18
i.-ķıyas ideriken 85a/12
i.-lāf u güzāf itmekle 75b/14
i.-ma'mūr itmege 63b/5
i.-medīn 60a/17
i.-mege 49a/4
i.-megi 73b/22
i.-megin 47b/1, 47b/21

i.-mek 47a/9, 56a/5, 81a/24,
89b/8
i.-mekle 62b/25, 89b/21
i.-meks itmekle 73b/5
i.-me'mūr idüp 62b/11
i.-me'mūr itmişidi 62a/21
i.-merḥamet idüp 55b/8,
74a/10, 76b/11, 76b/3
i.-meyüp 51b/21, 77b/1
i.-mez 48b/23
i.-miş 83a/2, 85b/6
i.-mişdük 63b/20
i.-mişidi 77b/5, 78a/6
i.-mişler 52a/15
i.-mu'āvedet idüp 66b/13
i.-muḥāşara idüp 59b/22,
67a/25
i.-muḥāşara itmişidi 90b/20
i.-muķarrer idüp 69b/10
i.-muķāvemmet idemeyüp
88a/7, 88b/4
i.-musaḥḥar idüp 59b/10
i.-musaḥḥar itdi 68b/16
i.-mutāba'at idenler 48a/20
i.-mutāba'at idenlerine
72b/10
i.-mutāba'at idüp 46b/25
i.-mübāşeret idüp 51a/20
i.-mübāşeret itmesini 48b/22
i.-mükerrem idüp 75a/5
i.-mülāḥaza itmekle 86a/14
i.-mülḥaķ idüp 90a/2
i.-münācāt idüp 82b/4
i.-münhezim idüp 80a/1
i.-mürāca'at itmemişken
68b/9
i.-mürür ider 47b/17

i.-müsellem idüp 90a/1
i.-müšāhede idüp 85b/2
i.-müšāhede itdükde 83a/4
i.-müšāvere ider 67b/19
i.-müšāvere idüp 64a/1
i.-müšerref idüp 82b/21
i.-mütāba‘at idüp 48b/1
i.-nafaqa idüp 51b/5
i.-naql iderler 46a/19
i.-naşb idüp 62a/5, 62a/9,
78b/9
i.-naşīhat ider 58b/22
i.-naşīhat idüp 49a/8
i.-nazar idüp 52a/19
i.-nefret idüp 48a/7
i.-nidā idüp 90b/24
i.-niğāh idecek 68a/5
i.-nisbet idüp 49a/23
i.-niyyet itmişüzdür 73b/17
i.-nüzü l iden 53b/9
i.-nüzü l itdiler 66b/11
i.-nüzü l itmedüğinden
65a/11
i.-pād-şāh itdiler 61a/9
i.-pād-şāh itmişidi 60b/18
i.-penāh idüp 56b/13
i.-perīşān idüp 56b/15
i.-pervāz idelüm 55a/9
i.-pervāz idemeyüp 65a/12
i.-pervāz idemez 83b/7
i.-pervāz idüp 65a/9
i.-pesend idüp 82a/1
i.-peydā itdiler 65b/7
i.-peymān itmişiken 75b/1
i.-pinhān itmiş 62b/19
i.-pinhān itmişidim 68a/7
i.-ref idüp 56b/18, 68b/20

i.-ref itmege 87b/21
i.-rencide itmek 64b/21
i.-ri‘āyet idüp 72b/10
i.-ri‘āyet itmege 88b/15
i.-ricā ider 48b/18
i.-ricā iderüm 70b/2
i.-ricā idüp 50b/3, 79a/24
i.-ricā itdükde 47b/15
i.-ricā itmişler 67a/3
i.-ricāl idüp 59a/4
i.-rivāyet iderler 50b/24
i.-salţanat itdükde 60a/5
i.-şarf itdükleri 68b/23
i.-sedd idüp 57a/14
i.-ser-gerdān idüp 59b/23
i.-ser-zenīşler idüp 80b/24
i.-serdār idüp 66a/25, 73a/13
i.-seyr ider 51a/1
i.-seyr iderlerdi 55a/4
i.-sipāriş itmiş 88b/14
i.-siyāset itdüğü 77a/9
i.-su‘āl itmişdür 60b/14
i.-sülük itmekle 75a/24
i.-şebihün idersek 84a/5
i.-şebihün idüp 52b/7
i.-şefi‘ idüp 56b/19
i.-şikār idüp 67b/24
i.-şikāyet idüp 77a/10
i.-şitāb itdiler 48a/22
i.-şükr idüp 46a/25
i.-ta‘addī itdirüp 73b/13
i.-taḃḃ itdirüp 46b/13
i.-taḃammül idemeyüp
52b/22
i.-taḃaşşun idelüm 69a/3
i.-taḃaşşun idüp 89b/7
i.-taḃrīk itdüğünü 76b/24

i.-taḳayyüd itmiş 57b/4
i.-taḳdīm ideyüm 61a/25
i.-taḳsīm idüp 46b/14
i.-ṭaleb idüp 47b/6, 53a/6,
62b/5, 63b/3
i.-tārāç idüp 79a/23
i.-tārāç itmekden 74b/23
i.-ṭarḥ idüp 73a/6
i.-ta'rīz itmek 77a/3
i.-taṣaddur itdürdiler 71a/2
i.-taṣarruf idüp 79b/6
i.-taṣarruf itdi 88b/22
i.-taṣdīk iderler 50b/19
i.-taṣriḥ itmişdür 87b/16
i.-ta'yīn idüp 71a/25, 71b/3,
73a/13, 73b/3, 76a/8,
83a/18, 83b/9
i.-ta'yīn itmekle 90a/13
i.-taẓarru' iderüm 82b/14,
82b/20
i.-te'ayyün itdügi 49b/22
i.-tedārik idüp 90b/23
i.-tedbīr idüp 69a/6
i.-tefe'ül itdüm 82a/3
i.-te'hīr idelüm 84a/9
i.-tekmīl idesün 48a/10
i.-tekrīm idüp 75a/1
i.-temāšā ider 65a/22
i.-terbiyyet iderdi 71b/12
i.-tertīb idüp 60a/24, 64b/7,
66b/14
i.-tertīb itdiler 51b/6
i.-teṣḥīr idüp 53b/3, 68b/3,
72b/6
i.-teṣḥīr itdügi 62a/25, 67b/5
i.-teṣḥīr itmege 72b/17
i.-teṣīr idüp 59a/3, 67a/10

i.-teslīm idecek 79a/9
i.-teslīm idelüm 54a/4
i.-teslīm idüp 62a/17, 90a/2
i.-teslīm itdükde 66a/11
i.-teslīm itmeyüp 89a/8
i.-teslīm itmişlerdür 48a/25
i.-teṣrīf idüp 72b/16, 75a/5
i.-teṣrīf itdi 68b/21
i.-tevaḳḳuf idüp 68b/2
i.-tevaṭṭun iden 48b/13
i.-tevcīh itdi 88a/22
i.-teveccūh idüp 63b/17
i.-teveccūh itdiler 56b/11
i.-tevekkül idgelmişüzdür
81b/23
i.-tevessül iderüz 48b/2
i.-tevessül itmeyüp 81b/22
i.-tevezī' idüp 73b/12
i.-te'yīd idüp 82a/2
i.-tezevvüç idüp 77b/25
i.-tezlīl itdüh 77a/20
i.-tezyīn idüp 52b/19
i.-tuḡyān itmekle 80b/4
i.-'ubūr iderler 53a/19
i.-'ubūr idüp 56a/1, 62a/11
i.-'udül idemeyüp 72a/23
i.-ügi 65a/15, 65b/4
i.-ülfet ider 74b/1
i.-ümīd iderdi 71b/24
i.-ümīd itmez 78b/4
i.-üp 46b/12, 46b/2, 46b/7,
46b/7, 46b/9, 47a/14,
47a/20, 48a/11, 48a/22,
49a/2, 51a/14, 51b/19,
51b/22, 51b/6, 52a/24,
52b/17, 53b/24, 54b/11,
54b/8, 55b/20, 56b/13,

58b/6, 59a/18, 60a/6,
61b/16, 62b/1, 62b/3,
63a/12, 63a/20, 63a/25,
64a/11, 64a/22, 64b/2,
65b/9, 66a/6, 66b/6, 66b/7,
68b/1, 69a/10, 69a/16,
69b/1, 69b/10, 70a/11,
70a/18, 70a/7, 71b/15,
72a/20, 72b/3, 73a/17,
73a/21, 73b/13, 73b/7,
74a/9, 74a/9, 74b/19, 75a/3,
76a/21, 76a/21, 76b/20,
78a/13, 78a/17, 78b/16,
78b/17, 78b/19, 79a/20,
79b/24, 79b/5, 80a/3,
80b/19, 81a/17, 81b/1,
81b/10, 82b/22, 85b/18,
86b/6, 87b/9, 89a/12,
89b/24, 90a/5, 90b/12
i.-va`de idüp 51a/17
i.-vefâ itmeyüp 79a/12
i.-vefât idersem 56a/15
i.-vefât idüp 87a/6, 89a/16
i.-vefât itdügi 88b/13
i.-vefât itmekle 74b/18
i.-yâd iderler 52a/18
i.-yürüyüş idüp 67b/20
i.-zabṭ idemedi 84b/20
i.-zabṭ iderler 86b/12
i.-zabṭ idüp 46a/1, 61b/12,
88a/20, 88b/18, 90a/14
i.-zamm idüp 76a/25
i.-zann iderdi 71b/22
i.-zıkr+iderler 49a/24
i.-zirâ`at itdükleri 69b/23
i.-ziyâret idüp 62a/12
i.-zuhûr ider 54a/17

iṭâ`at

i.-zuhûr idüp 83a/6, 85b/10
i.-zuhûr itmemişken 56a/18
i.-zuhûr itmiş 50b/18
i.-zuhûr itmişidi 87b/11
Ar. i. Söz dinleme, boyun
eğme, buyruğa uyma.
i. 47b/20, 72b/19, 77b/1
i.+eyledi 89a/7
i.+eyleyüp 66a/14
i.+idüp 48a/24
i.+itmeyüp 73b/20
i.+itmez 67a/9

`itâb

Ar. i. Tersleme, paylama,
azarlama.
i. 75b/4

iṭ`âm

Ar. i. Yemek verme, yemek
yedirme.
h. 64b/8

itbâ`

Ar. i. Tabi kılma, arkasına,
ardına katma.
e.+1 54a/10

itdür-

f. Başkasının yapmasını
sağlamak.
i.-cem`iyyet itdürmege
77a/14
i.-sünnet itdürmişidi 78a/2

iṭfâ`

Ar. i. Söndürme,
söndürülme.
i.+i nâyire-i fesâdına
74b/24

i`tibâr

Ar. i. 1. Saygı gösterme. 2.
Önem verme. 2. Şeref,
haysiyet.
i.+1 63a/18
i.+(mülük -ı küffâr-ı şâhib-i
i`tibârdan) 77a/16
i.+(nisbet-i i`tibâr) 90b/10

i'tidāl Ar. i. Aşırı olmama hali, ölçülülük.
i.+e 49a/19

i'tikād Ar. i. İnanma, gönülden tasdik ederek inanma.
i.+ı fasidince 86a/19
i.+pāk-ı i'tikād 55a/17
i.+uñ 64b/14

i'timād Ar. i. Güven, emniyet.
i. 48a/23, 75b/9, 82a/13
i.+idüp 76b/8
i.+itmekle 74b/15

i'tizār Ar. i. Özür dileme.
i.+a 75a/18
i.+idüp 48b/4
i.+(ṭarīḳ-i i.tizāra) 75a/24

itmām Ar. i. Tamamlama, bitirme, sona erdirme.
i.+a 65a/7

ittifāk Ar. i. Birleşme, uyuşma, sözleşme.
i. 57a/24, 61b/11, 65a/3, 70b/6, 76b/21, 80a/1
i.+eyleyüp 47b/6
i.+ı 82a/17
i.+ı Hācı İlbegi 62b/2
i.+ı muhlişāne 51b/13
i.+ıyla 61a/8, 84a/15
i.+idüp 53b/24, 56a/6, 63b/14, 75a/20, 86b/15, 89b/15
i.+itdiler 57a/4
i.+itmişlerdür 46a/16
i.+larına 61b/6
i.+olmayup 52a/23

ittifākan Ar. zf. Rastgele, tesadüfen.
i. 48b/23, 74b/25

ittifākāt Ar. i. (ittifak'ın c.) Birleşmeler, sözleşmeler; tesadüfle olan şeyler.
i.+dan 67b/4

ittihād Ar. i. Bir olma, birleşme, aynı fikirde olma.
i. 76b/21

ittişāl Ar. i. Bitişme, kavuşma, ulaşma.
i.+ı 50a/2

'iyāl Ar. i. Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler.
'i. 62b/20
'i.+(ehl-i 'iyāli) 53a/6, 79b/10, 79b/4
'i.+(ehl-i 'iyālleri) 52a/8
'i.+ı 79b/2

'izām Ar. i. Büyütme, büyütülme.
2. Fazla önemseme.
'i.+(bekāyā-yı ḳayāşıra-i 'izāmdan) 77a/17
'i.+ı küffār-ı liyāmdan 69b/3
'i.+(mülük-i 'izām) 70b/17
'i.+(ulemā-i 'izāmdan) 87a/4

i'zāz Ar. i. 1. aziz kılma, saygı gösterme. 2. İkrām etme, ağırlama.
i. 70b/9

izdiḥām Ar. i. Kalabalık, yığılma; kalabalıktan sıkışma.
i. 64b/8

izdivāç Ar. i. Evlenme.
i. 71b/20

izdiyād Ar. i. Ziyadeleşme, artma, çoğalma.
i.+1 82b/2
i.+1 iqbāline 56a/4
i.+1 iştihārı 55b/23

izhār Ar. i. Gösterme, meydana çıkarma.
i. 48b/22
i.+1 işyan 79a/20
i.+1 taḥassür 75a/3
i.+1 ubūdiyyet 72a/19
i.+1 iderdi 85b/7
i.+1 idüp 49a/2

izlāl Ar. i. Hakir görme, küçültme, alçaltma.
i. 86a/9
i.+1 ine 79a/15

izn Ar. i. İzin, ruhsat, mücade.
i.+1 i sultān 84b/9

‘izzet Ar. i. 1. Değer, kıymet. 2. Hürmet, saygı, ağırlama.
‘i. 71b/18
‘i.+1 bil 70a/17
‘i.+(cülūs-1 ‘izzet-i me’nūsları) 87b/3
‘i.+(müstedāt-1 kıbāb-1 ‘izzet) 55a/1

‘izzet-me’nūs Ar. b. s. Yücelik sahibi, yüce ola.
i.+(pābūs-1 pād-şāh-1 ‘izzet-me’nūs) 78b/19

-J-

jiyān Far. s. Kızgın, kükremiş, hışımlı.
j.+(şīr-i jiyān) 85a/3

-K-

ķabāḫāt Ar. i. Çirkin hareket, uygunsuz iş, suç, kusur.
ķ.+1erini 76b/19

ķabā’ih Ar. i. (kabiha’nın c.) Yakıksız, çirkin şeyler.
ķ. 75a/23

ķabar-f. Şişmek, genişlemek.
ķ.-dı 55b/4

ķabā’il Ar. i. (kabile’nin c.) Kabileler, “boylar.
ķ. 75a/13

ķābil Ar. s. Kabul eden, kabul edici.
ķ. 65b/7

ķabīle Ar. i. Boy.
ķ.+1nūñ 76a/7

ķābiliyyet Ar. i. Yetenek.
ķ.+1inden 49a/6
ķ.+1lerine 60b/3

ķabūl Ar. i. 1. Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olma. 2. Sunulan bir şeyi, armağanı alma.
ķ. 54a/3, 69a/18, 69b/9
ķ.+1buyurular 70b/3
ķ.+1buyurdılar 69a/19

	<p>ķ.+eyledi 54a/18, 70b/9, 72a/16</p> <p>ķ.+eylediler 59a/11, 66b/20</p> <p>ķ.+i ‘aķd-i zımmet 48b/14</p> <p>ķ.+idüp 77a/19</p>		
ķabz	Ar. i. “Alma” anlamında.		
	ķ.+idüp 59a/6		
ķabza	Ar. i. Tutulacak yer, tutak.		
	ķ.+yı taşarruf 48b/7		
	ķ.+yı taşarrufa 78b/13		
	ķ.+yı taşarruflarındandır 50b/11		
	ķ.+yı teşhıre 79b/2		
ķaç-	f. Kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak, fırar etmek.		
	ķ.-mak 57a/3		
	ķ.-up 47b/25		
ķaçak	s. Bağlı bulunduğu yerden veya yasadn kaçan, uzaklaşan kimse.		
	ķ. 57a/3		
ķadar	Ar. e. Ölçüsünde, derecesinde.		
	ķ. 49a/8, 90b/22		
ķadeh	Ar. i. İçki içmeye yarayan küçük bardak.		
	ķ.+ler 84a/23		
ķadem	Ar. i. Ayak, adım.		
	ķ.+koyup 84b/9		
	ķ.+lerini 56a/4		
ķader	Ar. i. Alın yazısı, yazğı.		
	ķ. 52a/19		
	ķ.+leri 60b/7		
ķādī	Ar. i. Tanzimat’a kadar her türlü davalara, Tanzimat’la Medeni Kanun arasındaki		
	dönemde ise yalnız evlenme, boşanma, miras davalarına bakan mahkemelerin başkanlarına verilen ad.		
	ķ. 46b/12		
	ķ.+sı 62a/4, 71a/22, 71b/13, 89a/25		
	ķ.+sını 62a/4		
ķādī-zāde	A. Far. b. i. Kadı oğlu.		
	k.+yı Rūmī 71a/23		
ķadıręa	Yun. i. Hem yelken, hem kürekle yol alan, özellikle Akdeniz’de kullanılmış bir savaş gemisi.		
	ķ.+nuñ 56a/6		
ķādī’l-ħacāt	Ar. b. i. Herkesin isteklerini, dileklerini yerine getiren, Allah.		
	ķ.+(cenāb-ı ķādī’l-ħacata) 82b/3		
	ķ.+(cenab-ı ķādī’l-ħacatda) 85b/1		
ķadīm	Ar. s. Eski.		
	ķ. 58b/20, 65a/24		
	ķ.+(bilād-ı ķadīmi) 49b/1		
	ķ.+(muħaķķikān-ı tarīķ-i dīn-i ķadīm) 61a/25		
ķadīme	Ar. s. [ķadīm’in müennesi] (bkz: ķadīm)		
	ķ.+(imāret-i ķadīme) 46a/25		
ķadīmül-eyyām	Ar. b. i. Eski günler.		
	ķ.+da 49a/22		
ķadīr	Ar. i. Değer, kıymet.		
	ķ. 59a/2, 63b/15, 67a/4, 79b/24		

ḳadr ḳ.+(iḳtizā'-yı taḳdīr-i melik-i ḳadīr) 85b/9
Ar. i. Değer, itibar.
ḳ.+(fermān-ı ḳadr-i tüvānı) 78a/20

kāfir Ar. i. ve s. 1. Genellikle Müslüman olmayanlara verilen ad. 2. Allah'ın varlığını inkar eden.
k. 51a/13, 51a/17, 51b/2, 56b/10, 56b/10, 56b/9, 85b/22
k.+i 51a/15, 64a/4, 81b/11, 85a/17, 866b/
k.+i bed-nām 84a/3
k.+i dilīri 84b/11
k.+i la'īn 85b/25
k.+i mütemerrid 79a/19
k.+i pür-nifāḳuñ 79a/14
k.+i Serf 74a/15
k.+i sitem-ger 80a/19
k.+i siyeh-dile 81a/6
k.+ler 57a/2, 60a/15, 66b/4, 82b/6
k.+üñ 69b/4, 79a/25, 81b/9

kāfirān Ar. i. (kafir'in c.) Kafirler.
k.+(āmeden-i ilçi-yi kāfirān) 80b/3
k.+(hücüm-ı kāfirān) 56b/7
k.+(mülük-i mağrūrān-ı kāfirān) 52a/17

kāfirü'l-ni'me Ar. b. s. Nimeti inkar eden, nankör.
k.+nüñ 79a/15

ḳahhār Ar. s. Kahredici, kahreden, yok eden.
ḳ. 59a/25

ḳahr Ar. i. Üstün gelerek mahvetme, helak etme, batırma, ezme.
ḳ.+ı gürüh-ı mekrükīn 61a/14
ḳ.+olındukların 57b/1

ḳahren Ar. zf. Kahr ile, zorla, ezerek.
ḳ. 89a/10

ḳaḥṭ u ḡilā Ar.b. i. Kıtlık ve pahalılık.
ḳ. 46b/3, 47a/16

ḳā'ide Ar. i. Kural.
ḳ.+i muḳarrere 83b/3
ḳ.+si 73b/16

ḳā'il Ar. s. Razı olmuş, boyun eğmiş.
k.+oldı 76b/13

ḳā'im-i maḳām Ar. i. Bir ilçenin en büyük yönetim görevlisi.
ḳ. 58a/2, 69a/25, 69b/2
ḳ.+ı 47b/3

ḳaḳı- f. Öfkelenmek, kızmak, darılmak, paylamak.
ḳ.-yup 76a/14

ḳal- f. 1. Olduğu yeri ve drumu korumak, sürdürmek. 2. oturmak, yaşamak, eğlenmek. 3. Varlığını korumak, sürdürmek.
ḳ. 65a/11
ḳ.-amayup 89a/1
ḳ.-an 90a/1
ḳ.-dı 55a/22, 55b/2, 74b/8
ḳ.-duğı 65a/12
ḳ.-madı 83a/8
ḳ.-miş 62a/23
ḳ.-mişdur 75a/25, 81a/19

kal'a

ķ.-mişidi 78a/13
ķ.-mişidi 60b/21
ķ.-muķarrer ķaldılar 47b/22
ķ.-sun 70a/16
ķ.-up 70a/4
Ar. i. Düşmanın gelmesi
baklenilen yollar üzerinde,
askeri önem taşıyan
şehirlerde, geçit ve dar
boğazlarda güvenliği
sağlamak için yapılan kalın
duvarlı, burçlu, mazgallı
yapı.
ķ. 48a/24, 52a/9, 56a/2,
62a/25, 64a/24, 67b/13,
67b/17, 67b/7, 72a/11,
79a/18, 79a/24, 83b/14,
83b/15
ķ.+da 68a/1
ķ.+dan 62b/2, 76b/17, 79b/4
ķ.+(ehl-i kal'a) 47a/13
ķ.+(ķulle-i kal'aya) 51b/18
ķ.+lar 47b/17, 53a/16, 73a/7
ķ.+lara 78b/18
ķ.+ları 73a/16, 79b/2
ķ.+ların 72a/22
ķ.+laruñ 71b/17, 72a/20,
73a/1, 89a/10
ķ.+(miftāh-ı kal'ayı) 79a/18
ķ.+(müstahfazān-ı kal'a)
78b/13
ķ.+(nām-ı kal'anuñ) 67b/6
ķ.+nuñ 51b/18, 51b/23,
52a/12, 53a/1, 62b/18,
67b/19, 67b/9, 68b/4,
74a/16, 78b/12

kalb

ķ.+sı 52a/5, 62b/4, 63b/19,
65a/17, 70b/5, 78b/16,
79a/17
ķ.+sın 72b/6, 79a/9, 89a/8
ķ.+sına 68b/16, 68b/17
ķ.+sında 52b/10, 60b/1,
61a/9
ķ.+sını 62a/14, 62b/6,
62b/6, 66a/21, 67a/25,
68b/18, 79a/12, 79b/6
ķ.+sınuñ 51a/21, 78b/10,
78b/15, 79b/4, 89b/19
ķ.+ya 90b/20
ķ.+yı 47a/16, 52a/6, 52b/12,
61b/15, 61b/16, 62a/16,
62a/16, 62a/18, 62b/5,
63b/19, 63b/3, 67a/18,
69a/10, 78b/13, 78b/17,
79a/25, 89b/21
ķ.+yı Biđanuñ 63b/20
ķ.+yı Çepnide
ķ.+yı küffārdan 53b/5
ķ.+yı mezbüreden 52b/13
ķ.+yı mezbüreye 51a/12,
52a/1
ķ.+yı mezbürenüñ 67b/8
ķ.+yı mezbüreye 89b/20
ķ.+yı selāsile 88b/21
ķ.+(zıkr-i evsāf-ı kal'a-yı
İznik) 46a/6
Ar. i. 1. yürek. 2. Gönül.
ķ.+(hulūş-i kalb) 67b/10
ķ.+i leşker-i İslāmda
85b/14
ķ.+i leşkerde 83a/15
ķ.+inde 76a/6

.+ine 67a/10, 82a/21,
 84a/15
alb-gah Ar. Far. b. i. Ordunun sağ ve
 sol kanatlarının arası,
 merkez blm.

.+da 75b/21
alb Ar. s. Kalbe mensup, kalple
 ilgili.

. 48b/20
aldur- f. Yukarı doğru hareket
 ettirmek.

.-mişlardur 52a/16
alem Ar. i. (bazı deyimlerde)
 Yazı.

.+e 80a/11
all Ar. s. Az, ok olmayan.

. 66b/9
 .+(ceml-i all) 56b/15
 .+(eall-i all) 77b/13
 .+(grh- all-i
 Mslimni) 56a/9
 .+(zamn- allde) 53a/3,
 66a/20

all'l-aded Ar. b. i. Sayı bakımından az
 olan.

. 52a/11, 77b/12
all'l-biz'a Ar. b. s. Bilgisi kltr az
 olan kimse.

.+nuş 85b/4
all'l-mikdr Ar. b. i. (bkz: all'l-aded)
 . 52b/24

alk- f. 1. Oturuş durmundan dik
 duruma gelmek, doğrulmak.
 2. Gitmek zere yerinden
 ayrılmak.

.-d 83a/5
 .+dlar 54a/13

.-up 59b/4, 67b/13, 67b/6,
 72b/9, 73b/18, 77a/6,
 79a/17, 85b/19, 86a/12,
 88a/22, 89b/17

alkan i. oktan veya kılıtan
 korunmak iin savaşcların
 kullandğı korunmalık.

. 76a/12
km-kr Far. b. s. İsteğine kavuşmuş,
 devlet ve ikbal sahibi.

k. 57b/25
 k.+(suln- km-kr) 68b/8,
 76a/20
 k.+(şh-zde-yi km-kr
 50b/7
 k.+(şeh-zde-yi km-kr)
 51b/2, 51b/9
 k.+(şeh-zde-yi km-kruş)
 55b/23

km-rn Far. b. s. (bkz: km-kr)
 k.+(suln- km-rn)
 90b/11

km-yb Far. b. s. Talihli, isteğine
 ulaşmuş, mutlu.

k.+(şh-zde-yi km-yb)
 51a/1

amış i. Sulak nemli yerlerde
 yetişen, boğumlu, sert
 gvdesi olan bitkilere
 verilen ad.

.+dan 51a/9
 .+ları 52a/12

kmil Ar. s. Yatkin, yetişkin,
 ağbaşlı, mkemmel.

k.+(mfti'-i kmil) 54a/12

n i. Atardamar ve
 toplardamarların iinde

	dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı. ķ.+ından 79b/10 ķ.+lar 76a/9		
ķān-ķuşān-	f. Kana bulanmak, kan içinde kalmak. ķ.-urlar 81a/10		
ķanā'at	Ar. i. elindekinden hoşnut olma durumu, yetinme, fazlasını istememe. ķ.+idüp 77a/3		
ķanda	zm. Nerede, nereye. ķ.+da 54a/24, 55a/20, 60b/8		
ķandan	zm. Nereden. ķ.+dan 54a/24		
ķannāre	Ar. i. Kesim evi, mezbaha. ķ. 84a/7		
ķanġı	s. İki veya daha çok şeyden bir tanesini belirtecek bri cevap istemek için kullanılan soru sıfatı, hangi. ķ. 82a/25 ķ.+sını 61a/25		
ķāni'	Ar. s. Kanaat eden. ķ. 48a/11		
ķānūn	Ar. i. 1. Tasa. 2. Geçerli olan kural. ķ.+ı cülūs-ı selāṭīn 73b/8 ķ.+ı metin 70a/9 ķ.+ı muķarrer 86b/13		
ķapan-	f. Kapalı duruma gelmek. ķ.-anlaruñ 90b/20 ķ.-mışıdı 79b/3		
ķapluca	i. Kaplıca, ılıca.		
		ķapu	ķ. 64b/10 i. Kapı. ķ.+sı 55a/23, 55a/24, 66b/3 ķ.+yı 66b/6
		ķapucı	i. Osmanlı devlet teşkilatında saray kapılarını bekleyen görevli sınıfı. ķ. 86b/11 ķ.+lar 68a/18
		ķapu ķulı	i. Osmanlılarda, devletten ödenek alan, sürekli görev yapan atlı veya askerlerden oluşan teşkilat. ķ. 75a/10
		ķapulu	s. Kapısı olan. ķ. 66b/2
		ķa'r	Ar. i. Çukur şeyin dibi, dip. ķ.+ı cehennem 84b/11
		ķār	Far. i. Yarar, fayda. k. 61b/25 k.+(çāre-yi ķār) 62b/19 k.+dan 70a/23 k.+ında 76b/3, 80a/21 k.+(mühendisān-ı ķārdan) 65b/6 k.+(tedbīr-i ķār) 81b/18
		ķār-āzmūde	Far. b. s. Görmüş geçirmiş, görgülü. k. 83a/21
		ķār-güzār	Far. b. s. İşbeceren, becerikli. k. 69b/15
		ķār-zār	Far. i. Ceng, kavga, savaş. k.+(mütevccih-i ķār-zār) 81b/4
		ķār-zārī	Far. s. Savaşla ilgili.

k.+(şīr-i ma‘reke-yi kār-zārī) 64a/19

qara Ar. i. Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.
q. 57a/16, 68b/17, 72b/10
q.+da 76b/2
q.+yı ma‘müre 65b/22

qarābet Ar. i. Yakınlık, hısımlık.
q. 90b/9
q.+i 68b/4

qarañu i. Karanlık.
q.+sında 84a/5

qarār Ar. i. 1. Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı. 2. Tartışılarak verilen kesin yargı.
q.+buldı 50b/11, 78a/20
q.+eyledi 62b/21, 71a/1, 75b/22
q.+eylediler 46a/5,
q.+eylemişler 88b/2
q.+eyleyüp 83a/15
q.+ı 90a/5
q.+idemeyüp 76a/15
q.+idüp 63a/4, 76a/6, 88a/14
q.+itdi 47b/25
q.+virüldi 76b/14

qarındaş i. Kardeş.
k.+ı 47b/20, 58a/1, 59b/5, 60a/1, 60b/18, 62a/12
q.+ından 48a/14
q.+um 80a/14

qarış- f. İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde

dağılmak, birbirinin içine girmek.
q.-duğı 50a/12
q.-up 84b/15

qarīb Ar. s. Yakın, yakın olan, uzak olmaya; soyca yakın.
q. 49a/19, 52a/1, 52b/8, 54a/20, 56b/13, 60a/13, 65a/17, 68a/24, 70b/15, 71a/25, 77b/17, 87b/6
q.+olduqda 64b/18

qarīn Ar. s. (bkz: qarīb)
q.+olup 67b/18

karīz Far. i. Keriz, yer altı lağamı.
q. 90a/25

qarşu i. 1. Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi. 2. Yol, deniz, ırmak vb. nin öbür kıyısı veya yanı. 3. Ön, kat, huzur. 4.s.Bulunan yere göre ileride olan. 5. s. Karşıt,zıt, muhalif.
q. 51a/7, 51b/23, 81b/14
q.+gelüp 52b/11
q.+getürdiler 79a/18
q.+sında 73b/25
q.+varalum 80b/17
q.+ya 90a/20

qarşula- f. Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etmek.
q.-yup 54a/23, 62b/13

qaşaba Ar. i. Şehirden küçük, köyden büyük, henüz kırsal keski özelliklerini yitirmemiş olan yerleşim merkezi.

	ķ. 77a/3		ķ.+den 48b/6
	ķ.+da 50b/16		ķ.+eyledi 59a/6, 89b/9
	ķ.+lara 56a/8		ķ.+eylediler 59b/23, 62a/16, 81b/11
ķařabāt	Ar. i. (kasaba'nın c.) Kasabalar.		ķ.+eylemişidi 89a/16
	ķ. 265b/1, 72b/10		k.+eylemişler 60b/19
ķařd	Ar. i. 1. Bile bile yapma. 2. Dövmey, öldürme, yaralama gibi işlere kalkışma.		k.+i nüfus 89a/18
	ķ. 75a/24		k.+idüp 60b/18
	ķ.+ına 72a/18		k.+itmedi 74a/11
ķāse	Far. i. 1. Çiniden, fağfurdan, billurdan, porselenden, madenden veya topraktan yapılmış çanak.	ķatlı-i'āmm	k.+olınuğda 60b/22
	k.+ler 71a/13		k.+olınup 48b/11
ķařr	Ar. i. kısa kesme, kısaltma, kısma.		Ar. i. Topluca öldürme, kırım, soy kırım.
	ķ.+ı refi'-i dil-keş 65b/6		ķ. 51b/20
ķařıķcı	i. Kaşık yapan ve satan.		ķ.+eyledi 88b/18
	k.+lar 46b/22	ķatlan-	ķ.+eylediler 52a/7
ķāřkī	Far. e. Dilek anlatan cümlelerin başına getirilerek "ne olurdu" gibi özlem veya pişmanlıktanlatır.		f. Katlamak işi yapılmak.
	k. 68a/10		ķ.-ıruz 85a/3
ķař'	Ar. i. 1. Kesme, kesilme, biçme. 2. Halletme, karar verme, sona erdirme.	ķavā'id	Ar. i. (kaide'nin c.) Kurallar, kaideler.
	ķ. 64a/4, 75a/23, 75a/23		ķ.+i şaltanat-āyīn 70a/9
	ķ.+ı 51a/6, 84a/1, 85a/20	ķavak	i. Söğütgillerden, sulak bölgelerde yetişen, boyu uzun, kerestesinden yararlanılan bir ağaç.
	ķ.+i naşar-ı mevā'id 51a/18		ķ. 67b/22
	ķ.+idüp 63b/25	ķavānīn	Ar. i. (kanu'nun c.) Kanunlar.
	ķ.+larında 48a/12		ķ.+i şasene 62a/3
	ķ.+ı münāza'āt 62a/6	ķavil	ķ.+(vaş'-ı řavānīn) 62a/1
ķatlı	Ar. i. Öldürme.		Ar. i. Söz.
	ķ. 56b/24, 85b/11	ķavil	ķ.+(Eclāb-ı şavilleri) 61a/4
		ķavlı	Ar. i. (bkz: şavil)
			ķ. 88b/2
		ķavm	Ar. i. Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı bulunan boy ve soy bakımından da

birbirine bağlı insan topluluğu, budun.
 k. 46a/23
 k.+i 73a/19
 k.+(mev'id-i muhārebe-yi kavm-i şüm) 81a/19

ḳayd Ar. i. 1. Bir yere mal ederek deftere geçme. 2. Bir yazının, bir hesabın, tarih, numara vb. nin veya kopyasının bir yerde yazılı bulunması.
 k. 89a/9
 k.+olunup 61b/25

ḳaz- f. Herhangi bir araçla toprağı açmak, oymak.
 k.-duḳları 61b/9

ḳazā' Ar. i. Olacağı önceden Allah tarafından taktir olunan oalyların meydana gelmesi.
 k. 52a/19
 k.+ya 63b/25

ḳāzar Ar. i. Pislenme,kirlenme.
 k. 51a/22

ḳāzī-'asker Ar. Far. b. i. ilmiye sınıfının yüksek derecesinde bulunan devlet görevlisi.
 k. 62a/3, 62a/5, 63a/11, 68a/22, 74b/18, 86b/22, 87a/3, 87a/6
 k.+(naşb-ı ḳāzī-'asker) 62a/1

kebīr Ar. s. Büyük, ulu.
 k.+i 46b/9

kebīre Ar. i. Büyük günah.
 k.+(fetret-i kebīre) 60a/7

keci i. Kedigillerden, köpek dişleri iyi gelişmiş, kasları çevik ve kuvvetli evcil veya yabani , küçük memeli hayvan.
 k.+lerden 55a/7

keennehu Ar. zf Güya, sanki, benzer.
 k. 80b/24

kefere Ar. i. (kafir'in c.) Kafirler.
 k. 64a/6, 69a/19
 k.+(aḳşā-yı bilād-ı kefereden) 50a/14
 k.+i fecere 56b/23
 k.+(mülük-ı kefere-i fecerenüñ) 84a/14
 k.+nüñ 51b/4, 85b/12
 k.+(şanādīd-i kefere-yi fecereden) 78a/24
 k.+si 66a/16
 k.+sini 66a/20
 k.+yi ba-nifāka 77a/9

kefen Ar. i. Ölünün sarıldığı bez.
 k. 79a/5

kel Far. s. Herhangi bir nedenden dolayı saçları dökülmüş olan.
 k. 60b/12, 60b/13

kelām Ar. i. Söz.
 k.+(ḥatm-i kelām) 82a/15
 k.+ı 54b/1, 60a/7
 k.+ı derūnında 59a/3
 k.+ı sa'īd 82a/3
 k.+ından 55a/21
 k.+(muḥaşşal-ı kelām) 85a/20
 k.+(netīce-yi kelām) 60b/14

kelimāt Ar. i. (kelimenin c.)
Kelimeler, sözlür.
k. 74a/9, 80b/19, 84a/11
k.+a 75b/11
k.+ı ma'kūleye 51a/19
k.+ından 56a/18, 81a/1

kelime Ar. i. Anlamı olan ses veya ses birliği.
k.+ıyı şehādeti 86b/7

kelle-pūş Far. b. i. Bir çeşit baş örtüsü.
k. 68a/3

kelp Ar. i. Köpek.
k.+lerden 55a/6

kemāl Ar. i. Bilgi ve erdem bakımından olgunluk, yetkinlik, erginlik, eksiksizlik.
k.+ı inbisāt 68a/9
k.+ı lutf 76b/25
k.+ı şecā'atinden 76a/12

kemālī Ar. s. Kemal ile ilgili olan.
k. 53b/20, 63a/8

kemend Far. i. Hayvanları yakalamak için kullanılan, ucu ilmikli, kaygan uzun ip.
k. 78b/11

kemer Far. i. Belden dolayarak tıoka ile tutturulan, kumaş, deri veya metalden yapılan bel bağı.
k.+ı mücāhedeti 78a/16
k.+ler 90b/1

kemīn Ar. i. Pusu.
k.+de 77b/8

kemīn-gāh Ar. Far. b. i. Pusu yeri.
k.+dan 52b/10, 57a/1

kenā'is Ar. i. (kilise'nin c.)
Kiliseler.
k. 64a/25

kenār Far. i. Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını.
k.+a 51a/12
k.+ı hişārda 46a/9
k.+ına 50a/14, 57a/14, 63b/22, 73b/25, 90b/24
k.+ında 48b/12, 51a/22, 51b/3, 62a/25, 65a/19, 67b/13, 79b/1
k.+larında 53a/21

kende-kāri Far. b. s. Oyan, nakşeden, kazıyan.
k. 54b/16

kendü zm. 1. iyelik ekleri olarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarar. 2. Kişiler üzerinde direnilerek durulduğunu anlatır. 3. Bir işte başkalarının etkisi bulunmadığını belirtir.
k. 46b/14, 46b/15, 51a/3, 52a/24, 52a/25, 54b/3, 60b/24, 71b/11, 72a/18, 73b/10, 76b/3, 77a/23, 80a/21, 85b/5, 88a/15, 88b/14
k.+ler 61b/9, 80b/23, 84b/6, 85a/19
k.+lere 54a/4
k.+leri 47a/14, 60a/23, 62b/24, 64a/6, 75b/20, 85a/18
k.+lerin 52a/14, 85a/9
k.+ni 65a/21

	k.+nüñ 60b/1, 64a/17, 64b/23 k.+ñe 70a/17 k.+ñüz 84b/4 k.+si 59b/6, 60a/8, 63b/3, 67b/12, 71a/18, 73a/1, 77b/25, 78b/19, 88a/13, 88b/6 k.+sini 84b/20, 86a/5, 88b/21 k.+ye 46b/6, 52b/14, 55b/2, 59b/10, 60b/4, 73b/20, 77a/25 k.+yi 77b/15, 79b/5, 85a/11, 85a/2, 86a/19		
kenise	Ar. i. Kilise.		
kenizek	Far. i. Küçük cariyeye veya acındırma manasıyla cariyeniz. k.+i gül-ḥad 71a/9 k.+ler 73a/18		
kerāmāt	Ar. i. (keramet'in c.) Ermiş kişilerin gösterdiklerine inanılan, doğa üstü, şaşkınlık uyandırıcı durumlar. k.+(ḥarḳ-ı 'ādāt-ı kerāmātınıñ) 54b/22 k.+ı 64b/15 k.+ından 65a/8		
kerāmet	Ar. i. 1. Ermiş kişilerin gösterdiklerine inanılan, doğa üstü, şaşkınlık uyandırıcı durum. 2. Olağanüstü durum. k.+(şāhib-i kerāmet) 57b/23		
		kerem	Ar. i. 1. Soyluluk, asalet. 2. Bağış olarak verme, iyilik, lütuf. k. 83a/21 k.+ine 76b/8
		kerīm	Ar. s. 1. Soylu. 2. Eli açık, cömert. k. 66a/12 k.+(maḫhar-ı iltifāt-ı şāh- kerīm) k.+(pād-şāh-ı kerīmsūñ) 82b/6 k.+(sulṭān-ı kerīm) 61b/15
		kerīme	Ar. i. Kız evlat. k.+yi şālibiyye-yi sulṭāñı) 76b/9
		kerīmü'ş-şān	Ar. b. s. Şanı kerim, kerem sahibi. k.+(sulṭān-ı kerīmü'ş-şāna) 79b/7
		kerr ü fer	Ar. b. i. Savaşta, bir ara geriledikten veya geriler gibi göründükten sonra tekrar saldırma. k. 81b/14
		kerrāt	Ar. i. (kerre'nin c.) Kezler, defalar. k. 74a/13, 84b/1
		kerre	Ar. i. Kez, yol, defa, sefer. k.+de 46a/19, 54b/23, 57b/23, 63b/10
		kes-	f. Bıçak, makas gibi bir araçla bir şeyi ikiye ayırarak, parçalamak, doğramak, ameliyat etmek. k.-diler 78b/13
		kesb	Ar. i. Kazanma.

kesel k.+lerinde 61b/25
Ar. i. Gevşeklik, tembellik, uyuşukluk.
k. 67b/10

kesil- f. Kesme işine konu olmak.
k.-di 61b/24
k.-en 46a/2
k.-üp 76a/9

keşir Ar. s. Çok çok olan, bol.
k.+(cem‘-i keşir) 76a/3, 79a/16
k.+(cem‘-i keşir-i tevaṭṭun) 65b/9

keşire Ar. s. (bkz: kesir)
k. 66b/11

keşret Ar. i. Çokluk, bolluk, ziyadelik.
k. 47a/24, 53b/22, 74a/19
k.+i 57a/7, 69a/14
k.+i ezdād 81a/7
k.+i ‘umrān 49a/16
k.+i memālik 67a/7

keşti Far. i. Gemi.
k. 46a/24
k.+de 57a/20
k.+ler 53a/22, 64a/22
k.+lerden 56b/23
k.+lerin 51b/23
k.+si 62b/21
k.+siz 50b/5
k.+ye 62b/20

keşti-süvār Far. b. s. Gemiye binmiş veya bindirilmiş.
k. 53a/6

kevākib Ar. i. (kevkeb’in c.) Yıldızlar.

kevser k.+(māḥiṭāb-ı kevākib-i iḥāṭa) 83a/23
Ar. i. Cennet’te bir havuzun ismi.
k.+(ḥavz-ı kevserden) 46a/10

keyfiyyet Ar. i. 1. Nitelik. 2. Durum.
k.+i ḥālī 79b/8
k.+i ḥudūs-ı esbābı 46a/22

kezā Ar. bağ. Tekrarlamalardan sakınmak amacıyla “aynı, aynı biçimde” anlamında kullanılır.
k. 57b/16

ķıbāb Ar. i. (kubbe’nin c.) Kubbbeler.
ķ.+(müstevdāt-ı ķıbāb-ı ‘izzet) 54b/25

ķıl- f. Etmek, yapmak anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır.
ķ.-a 76b/16
ķ.-dılar 80a/12
ķ.-emin ķılasun 82b/17
ķ.-ındı 48b/11
ķ.-yād ķılındı 55b/7

ķılā‘ Ar. i. (kal’a’nın c.) Kaleler, surlar.
ķ. 50a/24, 73a/4, 76b/22
k.+(bekāyā-yı ķılā‘-ı küffārdan) 89b/18
ķ.+ı 78b/6
ķ.+ını 68a/25
ķ.+(mefātiḥ-i ķılā‘ı) 67a/12
ķ.+uñ 90a/11

ķılıç i. Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü

	keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah. k. 53a/2, 84b/17, 85a/10 k.+a 84b/17 k.+dan 48a/21, 64a/24, 67b/1, 81b/21, 84a/1 k.+lar 57a/1 k.+lardan 75a/3 k.+larından 46b/2 k.+urdılar 64a/14		
killet	Ar. i. Azlık. k.+i 64a/6 k.+i a'dād 81a/7 k.+i emtārdan 46a/18		
kılun-	f. Kılmak işi yapılmak. k.-mesācid kılundu 64a/25		
kır-	f. Vurarak veya ezerek parçalara ayırmak. k.-dılar 57a/6		
kırk	i. Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı, 40. k. 49b/18, 49b/18, 49b/19, 49b/22, 49b/23, 49b/25, 51b/11, 51b/13, 54a/12, 63b/10, 87b/6, 89b/4		
kırkar	kırk sayısının üleştirme biçimi, her birine kırk, her defasında kırkı bir arada olan. k. 51b/7		
kısmet	Ar. i. Allah'ın her kişiye uygun gördüğü yaşama biçimi, nasip. k.+idüp 71a/18		
kış	i. (Kuzey yarım küre için) aralık ayının yirmi ikisinde başlayıp martın yirmi birine		
			kadar süren, yılın en soğuk mevsimi. k. 61b/22, 69a/4, 69b/11, 73a/8 k.+da 87b/10 f. Kışı (bir yerde) geçirmek. k.-dı 68a/20 k.-yup 66a/13, 69b/11, 79b/19, 87b/10, 88a/11
kışla-			Ar. i. Vuruşma, birbirini öldürme; savaş. k. 48b/7 k.+e 82a/19 k.+esbab+i+kıtāl 87b/10 k.+leyle+i+ruz+i+kıtālde 83b/20 k.+(ma'reke-i kītālde) 76a/21
kıtāl			Ar. i. Kalkma, ayağa kalkma, ayakta durma k.+eyledi 78a/17
kıyām			Ar. i. Tek Tanrılı dinlerin inanışına göre dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman. k.+e 86a/10
kıyāmet			Ar. i. Bir tutma, denk sayma. k. 75b/12 k.+ideriken 85a/12
kıyās			i. Dişi çocuk. k.+ı 71b/12 k.+ıdur 53b/16 k.+ımuza 70b/5 k.+ıñı 53b/17, 59a/19 k.+larından 71b/25
kız			

ki

ķ.+larını 77b/25
ķ.+umu 83b/14
Far. bağ. 1. anlam bakımından birbiriyli ilgili cümleleri birbirine bağlar. 2. Özneyi tümleci güçlendirerek cümlenin temel bölümüne bağlar. 3. “Öyle, o denli” gibi öğelerden sonra kullanıldığı cümleye güç katar.
k. 46a/12, 46a/15, 46a/19, 46a/20, 46a/6, 46a/7, 46a/9, 46b/9, 48a/1, 48a/19, 48a/24, 48a/4, 48a/8, 49a/11, 49a/13, 49a/21, 49a/25, 49a/3, 49a/7, 49b/11, 49b/12, 49b/16, 49b/16, 49b/17, 49b/20, 49b/3, 50a/12, 50a/16, 50a/25, 50a/3, 50a/6, 50b/11, 50b/14, 50b/16, 50b/19, 50b/21, 51a/2, 51a/21, 51a/23, 51a/25, 51a/4, 51a/6, 51b/7, 52b/15, 52b/16, 52b/4, 53a/12, 53a/23, 53a/3, 53a/5, 53b/1, 53b/13, 53b/22, 53b/23, 53b/7, 53b/9, 54a/16, 54a/16, 54a/8, 54b/24, 54b/25, 54b/9, 55a/12, 55a/16, 55a/2, 55a/20, 55a/22, 55a/3, 55a/7, 55b/8, 56a/20, 56a/7, 56b/21, 56b/25, 56b/3, 57a/12, 57a/6, 57a/7, 57a/9, 57b/17, 57b/19, 57b/22, 58b/20,

58b/4, 59a/8, 59b/17, 59b/8, 60a/14, 60a/7, 60b/11, 61a/19, 61b/16, 61b/19, 61b/6, 62b/12, 63a/16, 63a/17, 63a/9, 63b/7, 64a/18, 64a/3, 64a/4, 64a/6, 64b/16, 65a/21, 65a/23, 65a/25, 65a/8, 65b/24, 66a/2, 67a/17, 67b/12, 67b/17, 67b/8, 68a/12, 68a/22, 70a/14, 70a/2, 70a/25, 70a/25, 70b/17, 70b/2, 70b/2, 71a/23, 71a/8, 72a/12, 72a/7, 72a/8, 72b/23, 74a/17, 74b/1, 74b/20, 74b/3, 75a/16, 75b/21, 75b/5, 75b/7, 76a/3, 76a/8, 76b/14, 76b/22, 77a/14, 77a/17, 77a/2, 77b/16, 77b/22, 77b/24, 78a/10, 78a/20, 80a/1, 80a/4, 80a/9, 80b/19, 81a/19, 81a/6, 81b/24, 82a/10, 82a/12, 82a/14, 82a/19, 82a/2, 82a/24, 82a/8, 82b/12, 82b/14, 82b/18, 82b/19, 82b/20, 82b/24, 82b/5, 82b/6, 82b/7, 83a/1, 83a/20, 83a/9, 83b/17, 83b/18, 83b/20, 83b/24, 83b/24, 83b/6, 84a/14, 84a/21, 84a/21, 84a/24, 84a/25, 84a/3, 84a/9, 84b/10, 84b/24, 84b/3, 84b/8, 85a/10, 85a/9, 85b/10, 85b/23, 85b/25, 85b/3, 85b/8, 86a/10,

	86a/16, 86a/18, 86a/21, 86a/8, 86b/10, 86b/12, 87a/4, 89a/19, 89b/19, 90b/25, 90b/7, hususa, ve				
kibār	Ar. i. 1. Davranış, düşünce, duygu bakımından nazik olna kimse. 2. Şık, seçkin, değerli. k. 85a/21 k.+ı zükür 60a/15 k.+(ümerā-yı kibār) 78a/21				
kiber	Ar. i. Büyüklük, yaşlılık, yaşlı olma; ilerlemiş yaş. k.+(sultān-ı kişver-i kiber) 66a/6				
kiçe	i. Keçe. k. 68a/12				
kihaneten	Ar. z. Kahinlik, falcılık yaparak. k. 49a/1				
kile	Ar. i. Genellikle tahıl ölçmede kullanılan bir ölçek. k. 52b/17				
kilid	Far. i. Anahtar, düğme gibi takılıp çıkarılabilen bir parça yardımıyla çalışan kapatma aleti. k.+i 53a/24				
kim	zm. Hangi kişi anlamında cümlede, özne, tümleş, nesne, yüklem görevinde kullanılır. k. 83b/13, 86a/4 k.+üñle 78b/24				
kimesne	i. Kimse.				
					k. 56a/10, 58a/3, 84b/17, 89b/1 k.+leri 71a/24
		kimi			zm. 1. Birtakımı, bazısı. 2. Bazı. k. 64a/24, 64a/8, 64a/8, 74b/7, 85b/11, 85b/11 k.+si 64a/14, 64a/25
		kimse			zm. 1. Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi, şahıs. 2. Hiçbir kişi. k. 55b/3, 89a/1 k.+leri 47b/7 k.+nüñ 54a/17
		kīn			Far. i. Gizli düşmanlık garez, kin. m.+(kahr-ı gürüh-ı mekr u kīn) 61a/14
		kir-dār			Far. i. 1. İş, amel. 2. Davranış, gidiş, tarz, üslup. k.+(tīg-i şa'ika-i kir-dār) 76a/13
		kird-gār			Far. b. i. Allah. k.+(ināyet-i gaybiyyet-i kird-gār) 51b/16
		kişi			i. İnsan, kimse, şahıs. k. 46a/2, 60b/16
		kişver			Far. i. İklim, memleket, vilayet, ülke. k. 53a/23, 61b/4, 8b/22 k.+(be-feth-i kişver-i Serf) 68b/22 k.+i bī-mişāldür 49b/3 k.+leri 49a/21 k.+(sultān-ı kişver-i kiber) 66a/6 k.+üñ 51a/25

kişver-güşâlık	Far. b. s. Memleket, ülke açıcılık, fatihlik, cihangirlik. k.+a 51b/21 k.+da 56a/2 k.+ına 49a/6	konak	i. Araba veya hayvanla bir günde alınan yol. k. 71b/5
kitâbî	Ar. s. Dört kutsal kitaptan birine inanıp bağlı kalan. k. 60a/14, 60a/15	konundur-	f. Konmak işini yaptırmak. k.-up 71b/6
ko-	f. 1. Bir şeyi bir yere bırakmak. 2. Bırakmak. 3. Katmak, eklemek. 4. Bırakmak, terk etmek. 5. Uyulması gereken kuralları belirlemek, ortaya çıkarmak. k.-baş kodılar 55b/1 k.-dı 60b/3 k.-dılar 52b/20, 68a/15, 83b/9, 84a/16 k.-dukları 60a/24 k.-madılar 71a/3 k.-mañ 76a/14 k.-maya 77a/14 k.-mayup 75a/13 k.-mışlar 52a/13, 62a/18	koñşuluk	i. Komşu olma durumu. k. 70a/15
kol	i. Kanat kol. k. 75b/20, 75b/20 k.+a 75b/22, 83a/16, 83a/18, 84a/17, 84b/19 k.+da 75b/24, 84a/16, 84b/21, 84b/22 k.+uñ 84b/13	kop-	f. Yerinden ayrılmak. k.-up 84b/20
koltuk	i. Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer. k.-larına 86b/12	kopar-	f. Kopmasını sağlamak, kopmasına yol açmak. k.-up 84b/14
kon-	f. (Kuş) Bir yere inmek. k.-dı 65a/10	koş-	f. Adım atışlarını artırarak ileri doğru hızla gitmek. k.-dılar 68b/1
		kov-	f. Sert veya küçük düşürücü sözlerle gitmesini söylemek, savmak. k.-dılar 85b/22
		koy	f. (bkz: ko-) k.-a 69a/4 k.-alum 81b/19 k.-ayum 86a/10 k.-kadem koyup 84b/9 k.-up 56a/6, 57b/23, 57b/24, 60b/2, 68a/3
		koyun	i. Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan. k.-ları 84a/7
		köle	i. Birinin emri altında bulunan, özgür olmayan kimse. k.+sinüñ 60b/10, 60b/12
		köpri	i. Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine

bağlayan ahşap, kagir, beton veya demir yapı.
k. 63b/7
k.+ler 65b/14

kör Far. s. Görme duygusu olmayan, görmez.
k.+eyledi 74a/11
k.+olup 62a/15

kör-dilān T. Far. b. s. Kalp gözü kör olanlar.
k.+(tekurān-ı kör-dilān) 56a/10

krāl Sl. i. En yüksek devlet otoritesini, bütün devlet başkanlığı yetkilerini kalıtım veya soylularca seçilme yoluyla elinde bulunduran kimse.
k. 83b/21
k.+ı 77a/18, 79b/14, 80a/4, 80a/6, 83b/15, 83b/17, 84a/17
k.+ı bed-fi‘āl 85a/11
k.+ına 77a/17
k.+lar 83b/15
k.+ları 83a/13
k.+larıñuza 81a/10
k.+larıyla 63b/13
k.+uñ 85b/11, 86a/1

qubbe Ar. i. Yarım küre biçiminde olan ve yapıyı örten dam.
k. 55b/3
k.+den 55b/1

qudret Ar. i. Güç, erk, erke, iktidar.
k. 48a/25
k.+i 89b/6
k.+ine 67a/9

qūdūm Ar. i. Uzak bir yoldan, uzak bir yerde gelme, ayak basma.
k.+ın 63b/16, 75a/5
k.+ından 78b/7
k.+ını 67a/3

kūh Far. i. dağ.
k. 46a/13, 50a/7, 59b/4
k.+ı ber-şukūh 50a/6
k.+ı Elburze 88a/15
k.+ı Elburz 50a/10
k.+larıñ 50a/6, 50a/7
k.+uñ 50a/15, 50a/16

kūh-istān Far. b. i. Dağlık; dağı olan yer.
k.+ı memleket-i Bosna 50a/17

kūh-sār Far. b. i. Dağlık; dağ tepesi.
k. 74b/5
k.+(cāy-i şimālī-yi kūh-sārun) 50a/21
k.+uñ 50a/19, 50a/22

kūh-simā Dağ görünüşlü, dağ gibi.
k. 50b/21

qul i. 1. Tanrı'ya göre insan.
k.+ı 60b/16, 60b/20
k.+lar 60a/25
k.+ları 68a/18
k.+larımızuñ 68a/10
k.+larına 47b/14, 70a/11
k.+larından 73a/13
k.+larıñuz 68a/12
k.+larıñuzdan 72b/22
k.+uñuz 49a/4

qulağuzluq i. Kılavuz olma durumu veya kılavuzun işi, rehberlik.

kulak k.+ın 77b/3
i. İşitme organı.
k. 76a/4

kulle Ar. i. Çoğunlukla kare veya silindir biçimindeki yüksek yapı.
k.+i+kal'aya 51b/18
k.+sine 52a/12

kulüb Ar. i. (kalb'in c.) Kalpler, gönüller.
k.+ı küffāra 64a/11
k.+(te'lif-i kulüb) 52a/7

kurb Ar. i. Yakın olan, yakınlık, yakın bulunma.
k.+unda 46b/19, 50a/12, 52a/5, 53a/14, 57b/21, 60b/1, 69a/10

kurı s. Suyu, nemi olmayan.

kurıl- f. Kurmak işine konu olmak veya kurmak işi yapılmak.
k.-up 70b/21, 70b/22
k. 57b/23

kurı- f. Islaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek.
k.+yı 65a/11, 65a/12

kurtar- Kurtulmasını sağlamak; uzaklaştırmak.
k.-mayalum 84a/10
k.-salar 84a/6

kuşür Ar. i. 1. Eksiklik, noksanlık. 2. Bilerek veya bilmeyerek bir işi gereği gibi yapmamak.
k. 71a/3, 76b/12

kuşluk i. Günün sabahla öğle arasındaki bölümü.

k. 54b/14, 70b/25

kuṭb Ar. i. Dünya yuvarlağının Ekvator'dan en uzak olan ve yer ekseninin geçtiği varsayılan iki noktasından herbiri.
k.+ -ı cenūbiye 49a/13

kuvvat Ar. i. 1. Fiziksel güç, takat. 2. Güç.
k. 55a/8
k.+ -i ricāl 47a/24
k.+ -i ṭālī' 73a/3

kūy Far. i. Köy; mahalle, sokak.
k.+ına 80b/6

kuyl- f. Girişmek, başlamak, teşebbüs etmek.
k.-dı 76a/13
k.-up 84b/24

kuṣāt Ar. i. (kadī'nin c.) Kadılar.
k.+(teftīṣ-i kuṣāt) 87a/5

kūbrā Ar. s. Daha (pek, en, çok) büyük olan.
k.+(di'at-ı kūbrādur) 57b/5
k.+(Şeyḥ Necmeddīn- i Kūbrānuñ) 53b/14

kūçük s. Boyutları bezerlerinkinden daha ufak olan, büyük karşıtı.
k. 47b/1, 55a/4, 57b/7, 59a/22, 73b/3, 86b/14
k.+den 71b/12

kūffār Ar. s. (kafir'in c.) Kafirler.
k. 47b/18, 52a/22, 61a/20, 65a/17, 66b/3, 66b/9, 69b/18, 77b/10, 82a/9, 82b/12, 82b/9, 83b/10, 83b/11, 84b/24, 86b/10

k.+a 52a/6
k.+(aḳdem-i tāc-dārān-i
mülük-ı küffār-ı Rūm)
77b/24
k.+(‘asker-i küffāra) 77b/9
k.+(beḳāyā-yı kılā‘-ı
küffārdan) 89b/18
k.+(cem‘-i küffāra) 64a/3
k.+(cünūd-ı leşker-i
küffāruñ) 63b/23
k.+dan 61b/20
k.+(diyār-ı küffār) 51b/4,
66a/6, 80b/6
k.+(diyār-ı küffārda)
55b/23,
k.+(diyār-ı küffār-ı ḥāk-
sāra) 79b/19
k.+(diyār-ı küffārda) 72b/12
k.+ı 46a/2, 80a/3, 84b/10
k.+ı bidāyet-kār 56b/14
k.+ı ḥaḳḳ 85a/20
k.+ı ḥāk-sār 51b/19, 84b/10
k.+ı ḥāk-sāra 85a/10
k.+ı ḥāk-sārdan 81a/19
k.+ı ḥāk-sāruñ 52a/2,
63b/21, 75a/2
k.+ı liyām 62b/15, 81b/25
k.+ı liyāma 77b/13
k.+ı liyāmuñ 85a/14
k.+ı Serf 68b/23
k.+ı şūma) 56b/22
k.+ınuñ 50b/11, 64b/1
k.+(iştılāh-ı küffārda) 86a/1
k.+(istiḥbār-ı eṭvār-ı küffār)
64a/2
k.+(ittifaḳ-ı küffār-ı Serf)
63b/11

k.+(‘izām-ı küffār-ı
liyāmdan) 69b/3
k.+(ḳal‘a-yı küffārdan)
53b/5
k.+(ḳulüb-ı küffāra) 64a/11
k.+(leşker-i küffār) 63b/18,
81a/22
k.+(leşker-i küffār-ı dalālet-
mālik) 83a/13
k.+(leşker-i küffāruñ)
62a/23, 80b/14, 82b/2
k.+(mecnā‘-ı küffārda)
83b/21, 84a/25
k.+(memālik-i küffār)
72b/20
k.+(memālik-i küffāra)
77a/13
k.+(mülük-ı küffār-ı şaḥib-i
i‘tibārdan) 77a/16
k.+(mülük-ı küffāra) 61a/21
k.+(mülük-ı küffārdan)
80a/24, 85a/22
k.+(mülük-ı küffārı) 77a/14
k.+(mülük-ı küffāruñ)
55b/25, 74a/17, 79b/13,
79b/21, 80a/4, 86b/2
k.+(mülük-ı küffār) 52a/10,
81b/15
k.+(şanādīd-i küffārdan)
84a/13
k.+(sipāh-ı küffār) 56b/13
k.+(şerr-i küffārdan) 62a/24
k.+uñ 48b/13, 51a/13,
51b/25, 57a/19, 57b/1,
81b/14, 81b/20, 85b/16
k.+(zıkr-i tertīb-i leşker-i
küffār) 83b/12

küfr Ar. i. Allah'a ve dine ait şeylere inanmama. 2. Dinsizlik, imansızlık. k.+(selâṭīn-i küfr-i istināsa) 79b/22

küfrān Ar. i. İyilik bilmeme, gördüğü lütuf ve insaniyeti unutmama. k.+ı nimet 78b/3

külāh Far. i. Ucu sivir veya yüksek başlık, başa giyilen şey. k. 68a/12 k.+a 68a/5 k.+dur 68a/5 k.+ı 52b/17, 52b/19, 68a/14, 68a/3 k.+ını 52b/17 k.+lar 52b/20 k.+ları 68a/11

küllī Ar. s. Bütüne ve genele ilişkin. k. 69a/8, 69b/21, 90a/20

külliyā Ar. i. (bkz. külliye) k.+yı 46b/7

külliyeye Ar. i. Bir caminin çevresinde cami ile birlikte kurulmuş medrese, imaret, sebil, kitaplık, hastane gibi çeşitli yapıların bütünü. k.+(tedārik-i külliye) 72b/8

küp Ar. i. Su, pekmez, yağ gibi sıvıları veya un, buğday gibi tahılları saklamaya yarayan, geniş karınlı, dibi dar toprak kap. k. 46a/19

küstāh-āne Far. zf. Küstah, saygısız (bir biçimde). k. 74a/9, 75b/11, 81a/1

küstāhlık Far. T. b. i. Küstah olma durumu veya küstahça davranış. k.+lar 73b/13

küşāde Far. s. Açık, açılmış. k. 46a/15 k.+olup 56a/21

küşte Far. s. Öldürülmüş. k.+lerden 85a/16

kütüb Ar. i. (kitab'ın c.) Kitaplar. k.+i tevārihte 49a/23

-L-

lā-cerem Ar. s. ve zf. Şüpesiz, besbelli, elbette. l. 67a/19, 72b/24, 83a/9

lā-ya'qıl Ar. b. s. Dalgın, bihoş. l. 83b/23

lā-yezāl Ar. b. s. Zevalsiz, bitimsiz. l.+(fettāh-ı lā-yezāle) 85b/18

lāf u güzāf Far. b. i. Manasız, boş söz. l. 80a/16 l.+eyledi 81a/5 l.+itmekle 75b/14 l.+lar 83b/23

lafz Ar. i. Söz. l.+(taşriḥ-i lafz) 64b/24

lahza	Ar. i. Zamanın bölünemeyecek kadar kısa parçası. l.+dan 55a/11		kazanmış olan; bir kimseye uygun olan, yaraşan. l. 48a/7, 59a/2 l.+dur 54a/9
la'în	Ar. s. Lanetlenmiş, mel'un. l.+i hile-kâr 86a/5 l.+i merdûdı 86b/9 l.+kâfir-i la'în 85b/25		l.+(hıdamât-ı lâyıka) 47b/12 Ar. s. Gerek, gerekli. l. 67a/23, 68b/12, 75b/2 l.+dur 72b/20, 77a/22, 86b/16 l.+gelür 48a/6
laķab	Ar. i. Bir kimseye veya bir aileye kendi adından ayrı olarak sonradan takılan, o kimsenin veya o ailenin bir özelliğinden kaynaklanan ad. l. 53b/21		lâzım Far. i. Titreme, titreyiş. l. 79a/6
lâkin	Ar. bağ. Ama, fakat. l. 46a/21, 47b/10, 47b/4, 48a/14, 48b/19, 49b/2, 50b/13, 51b/20, 54b/23, 56b/16, 56b/24, 57b/16, 58b/16, 59a/23, 66b/4, 68a/17, 72a/1, 72b/20, 72b/8, 73a/3, 74a/1, 74a/7, 76b/2, 77a/25, 77b/13, 79a/9, 79b/9, 80b/8, 85b/5		lerze Far. i. 1. Asker. 2. Ordu. l. 64a/3, 75a/8, 84a/15 l.+(cünüd-ı leşker-i küffaruñ) 63b/23 l.+den 68a/2, 73b/4 l.+(esnâ-yı temâşâ-yı leşkerde) 81a/3 l.+i haşşâdan 76a/2 l.+(havâşş-ı leşkerine) 56a/14 l.+i 57a/14, 69a/6, 77b/13, 80b/13, 86b/14 l.+i 'adüyü 81b/16 l.+i 'azîm 57a/1 l.+i beğâyetle 866b/ l.+i beşer 56b/22 l.+i bî-kıyâş 62b/13 l.+i bî-şümâr 57a/9, 68b/24 l.+i ħannâsını 83b/13 l.+i İslâm 56b/11, 56b/16, 57a/4, 69a/7, 81a/12 l.+i İslâma 74b/6 l.+i İslâmı 81a/2, 81b/15 l.+i İslâmuñ 56a/11
lâmi'	Ar. s. Parlayan, parıldayan. l.+(berk-i lâmi') 76a/12		
laţîf	Ar. s. Yumuşak, hoş, ince bir güzelliği olan. l. 46a/7		
lâtîfe	Ar. i. Güldürecek tuhaf söz ve hikaye, şaka. l. 60b/10 l.+(ħammâm-ı lâtîfe) 64b/10		
lâyık	Ar. i. Nitelikleri, özü, hareketleri, davranışlarıyla bir şeyi elde etmeye hak		

	l.+i küffār 63b/18, 81a/22		yolculuk için gerekli olan nesnelere.
	l.+i küffār-ı dalālet-mālik 83a/13		l.+ı 69a/20
	l.+i küffāruñ 62a/23, 80b/14, 82b/2		l.+ı şufūfi 84a/19
	l.+i Lāsdan 75a/8	levn	Ar. i. Beniz; yüzün rengi.
	l.+i müslimānān 56a/1		l.+ı 55a/11
	l.+i Müslimīn 56a/12	leyl	Ar. i. Gece.
	l.+i müşrikīne 52b/23		l.+(cevf-i leylde) 64a/8
	l.+i nuşret-nişānla 47a/15	leyle	Ar. i. Bir gece, bir tek gece.
	l.+i 'Oşmāniyāna 76a/20		l.+i münācātda 86a/25
	l.+i zafer-şi'ār 81b/5		l.+i rüz-ı kıtālde 83b/19
	l.+imüz 72a/12	lezzīz	Ar. i. Lezzetli.
	l.+imüzüñ 81a/4		l.+(eṭ'ime-i lezzīz) 46b/13
	l.+in 88b/20	lezzāt	Ar. i. (lezzet'in c.) Lezzetler, çeşniler.
	l.+inden 76b/6		l.+ı bedeniyye 78a/12
	l.+inüñ 57a/17	lezzet	Ar. i. Tat, çeşni.
	l.+iñüzüñ 46b/2		l.+(iḳtinā'-yı lezzet) 78a/5
	l.+(ḳalb-i leşker-i İslāmda) 85b/14	lisān	Ar. i. Dil.
	l.+(ḳalb-i leşkerde) 83a/15		l.+a 64b/19
	l.+(mücāhidān-ı leşker-i İslām) 70a/2		l.+ı hāl 50b/19
	l.+(tamām-ı etrāf-ı leşkere) 76a/4		l.+ına 67b/12
	l.+(zıkr-i tertīb-i leşker-i küffār) 83b/12		l.+ından 70a/25
leşkeriyyān	Far. i. (leşker'in c.) Askerler, ordular.		l.+ları 60a/17
	l.+ı Lāsdan 75b/25	livā'	l.+(vird-i lisān) 59a/8
leṭāfet	Ar. i. Güzellik, hoşluk.		Ar. i. Bayrak.
	l.+i hevā 74a/18		l.+ı a' dā 82a/15
levāhiḳ	Ar. i. (lāhika'nın c.) Ekler, eklenen şeyler.	livāz	Ar. i. Sığınmak.
	l.+ı 83a/23		l.+(zīr-i livāz-ı dīn-i seyyidü'l-mürselinde) 56a/16
levāzım	Ar. i. (lāzime'nin c.) Gerekli şeyler; yaşamak, geçinmek	liyām	Ar. s. Levme edilmiş, aşağılanmış.
			l.+(def'-i a' dā-yı liyām) 78a/22
			l.+(iḳzām-ı küffār-ı liyāmdan) 69b/3

	l.+(küffār-ı liyām) 81b/25
	l.+(küffār-ı liyām) 62b/15
	l.+(küffār-ı liyāma) 77b/13
	l.+(küffār-ı liyāmuñ) 85a/14
luṭf	Ar. i. 1. Hoşluk, güzellik. 2. İyi muamele, iyilik.
	l. 66b/12, 82b/18
	l.+ı ‘azīm 54a/7
	l.+ı hüdā 52b/24
	l.+(kemāl-i luṭf) 76b/25
lüḥūk	Ar. i. Ulaşma, erişme.
	l. 90b/10
lüḥūm	Ar. i. (laḥm’ın c.) Etler.
	l. 65b/19

-M-

mā	Ar. e. O şey ki, şu nesne, ...daki.
	m.+(‘uzūbet-i mā) 74a/18
mā-‘adā	Ar. e. -den başka.
	m.+sı 81b/11
mā-beyn	Ar. i. 1. Birlikte, arasında. 2. İki şeyin arası. 3. Padişah yakınlarının bulunduğu oda.
	m.+(aḳrān-ı mülā‘īn-i mā-beyninde) 86a/20
	m.+de 48b/19, 70a/20, 70b/11
	m.+i 53a/13
	m.+inde 86a/10
	m.+lerinde 52a/10, 52a/23, 64a/23, 70b/6

mā-yaḥtāc	Ar. b. s. Gereken, ihtiyaç duyulan.
	m.+ı sipāhda 74a/19
ma‘ābid	Ar. i. (ma‘bed’in c.) İbadet edilecek yerler, tapınaklar.
	m. 64b/9
ma‘ābir	Ar. i. (ma‘ber’in c.) Geçitler, köprüler, kemerler.
	m.+ı Frenk 65b/20
	m.+ı Gelibolıdan 62a/11
ma‘ādīn	Ar. i. (ma‘den’in c.) Madenler.
	m. 50a/15
	m.+ı 90a/14
ma‘ārif	Ar. i. 8ma‘rifet’in c.) Marifetler, bilimler.
	m. 46b/10
ma‘āş	Ar. i. 1. Yaşayış, dirlik. 2. Geçinilecek şey.
	m.+(esbāb-ı ma‘āş) 65b/25
	m.+(sebeb-i ma‘āş) 69a/15
	m.+(vech-i ma‘āşları) 46b/5
ma‘bed	Ar. i. İbadet edilecek yer, tapınak.
	m.+leri 64a/25
ma‘ber	Ar. i. Geçit, geçilecek yer, köprü.
	m.+ı meşhūrdur 53a/12
	m.+inden 53a/19, 67a/20, 69b/4
	m.+ine 57a/12
	m.+ini 56b/11
	m.+lerde 52a/1
mācid	Ar. s. Şan ve şeref sahibi olan (kimse).
	m.+(vālid-i mācidini) 48b/23

m.+(vālid-i mācidlerine)
74a/9

m.+(vālide-i mācidleri)
53b/13

m.+(vālide-i mācidlerinüñ)
50b/2

ma'den Ar. i. Maden.
m.+i cedīd 66b/11
m.+ini 90a/13
m.+leri 50a/20
m.+lerini 67a/8, 68b/15

mağāzī Ar. b. s. Savaş, gaza
menkıbeleri.
ş.+(sulṭān-ı şāhib-i mağāzī)
81a/16

mağfūr-leh Ar. b. s. Kendisine mağfired
olunmuş.
m. 53b/6

mağlūb Ar. s. Yenilen, yenik düşen.
m. 54a/20, 56b/15
m.+olmasını 67a/11

mağmūr Ar. s. Harap, yıkık, viran.
m. 50a/4
m.+dur 50a/5
m.+olup 49b/1

mağrūr Ar. s. Gururlu.
m. 59b/19
m.+lar 64a/7
m.+olmuşıdı 80a/7

mağrūr-āne Ar. zf. Gururla, kibirle.
m. 84a/11, 84a/20

mağrūrān Ar. zf. (magrur'un c.)
Gururlular, kibirliler.
m.+(mülūk-i mağrūrān-ı
kāfirān) 52a/17

māh Far. i. Senenin on iki
bölümünden her biri, ay.

m.+ı rebī'ü'l-ilāhīrūñ
54b/14

maḥāfāt Ar. s. (mehafet'in c.)
Korkular.
m.+(ibtilā-yı muḥāfāt) 78a/9

maḥall Ar. i. Yer.
m. 49b/12, 65a/23, 65a/3,
65a/5, 67b/23
m.+de 50a/10, 50a/17,
50b/18, 51a/6, 52b/8,
62b/14, 64b/17, 64b/24,
71b/3, 77b/11, 82a/11,
84b/17
m.+den 50b/25, 51a/8,
66b/20, 79a/18, 86a/8
m.+e 74b/2, 76b/24, 84a/13
m.+i 51b/4
m.+i ma'reke 77b/14,
82a/20, 82b/11
m.+i şafā-baḥşa 65b/3
m.+idür 74b/12, 77b/9
m.+ine 51a/2, 63b/18

maḥallāt Ar. i. (mahlle'nin c.)
Mahalleler.
m.+da 90b/1

maḥalle Ar. i. bir şehir veya
kasabanın, bölünüdüğü
kısımlardan her biri.
m.+sinde 56b/5

maḥbūbe Ar. i. Muhabbet olunmuş,
sevilmiş, sevilen (kadın).
m.+i bī-maḥṭūbe 71b/19

maḥbūs Ar. s. ve i. Hapsolunmuş, bir
yere kapatılmış.
m. 48b/3, 74b/5

maḥdūd Ar. s. Sınırlanmış, sınırlı.
m.+dur 49b/5

maḥfi	Ar. s. Gizli, saklı. m. 85b/20		
māhī	Far. i. Balık. m.+(murğ u māhīler) 46a/12		
māhir	Ar. s. Hünlerli, becerikli. m.+olmağla 74a/25 m.+olup 81b/8		
māhiṭāb	Far. i. 1. Mehtap. 2. Dolunay. m.+ı kevākib-i ihāṭa 83a/23		
maḥkūm	Ar. s. Hüküm giymiş, hükümlü. m.+ı Yıldırūm Ḥānı 88b/7		
maḥlūḳ	Ar. i. Yaratık, yartılmış. m.+olmayup 77b/19		
maḥlūḳāt	Ar. i. (mahluk'un c.) Yaratıklar. m.+ı İlähiye 64b/21 m.+ını 64b/21		
maḥmūr	Ar.s Uykü basmış, ağırlaşmış göz. m.+lardur 64a/7		
maḥremān	Ar. i. (mahrem'in c.) Mahremler. m.+ına 52b/19		
maḥrūm	Ar. s. Yoksun. m. 70a/5		
maḥrūse	Ar. s. Gözetilen, korunan. m.+(beḳā'-ı memālik-i maḥrūseye) 90a/2 m.+ı Burusada 47a/19, 56b/5 m.+ı Burusadan 66b/25 m.+ı Burusaya 71b/18, 72b/1 m.+ı Edrenede 69b/11, 73a/20		
		maḥşul	m.+ı Filibede 79b/18 Ar. i. Ürün. m. 63b/11 m.+ıñuzı 90b/25
		maḥşulāt	Ar. i. (mahsul'un c.) Ürünler. m.+ı 90b/21 m.+ı mütenevvi'ādan 63b/9 m.+ından 61b/17
		maḥşūr	Ar. s. kuşatılmış, sarılmış, çevrilmiş. m. 50a/16, 64a/24 m.+olan 52b/12
		maḥşūş	Ar. s. Biri veya bir şey için ayrılmış, münhasır. m. 68a/18
		maḥṭūbe	Ar. i. Evlenmek için istenilen kadın. b.+(maḥḫūbe-i bi-maḥṭūbe) 71b/19
		ma'hūd	Ar. s. Bilinen, sözleşilen. m.+(destūr-ı ma'hūd) 78a/23 m.+(şūret-i ğayr-ı ma'hūda 85b/8
		ma'hūde	Ar. s. (bkz: ma'hūd) m.+(mezkūr-ı 'ādet-i ma'hūdesi) 52b/9
		maḥv	Ar. i. Yok etme, ortadan kaldırma. m.+eylediler 59b/24
		maḥzar	Ar. i. Huzur yeri, bir kimsenin yeri. m.+ında 71b/13
		maḥzūn	Ar. s. Hazineye saklanan şey. m.+olup 85b/7

mā'il Ar. s. 1. Bir yana eğilmiş, eğik. 2. Benzer, andırır. 3. Hevesli, istekli.
m. 76b/13
m.+dür 49a/13
m.+olup 59a/24

maḳām Ar. i. Mevki, kat, yer.
m. 70a/8, 74b/12
m.+da 50b/11, 65a/21
m.+ı ḥased 61a/18
m.+ı şikāḳda 89b/15
m.+(ḳa'im-i maḳāmi) 47b/3

maḳarr Ar. i. 1. Karar edilen, durulan yer, karargah. 2. Oturulan yer.
m.+ı hükümet 47b/23
m.+ı hükümeti 66b/13
m.+ı Müslimīn 62b/23
m.+ı salṭanat-ı Filikos 49a/24

maḳbūl Ar. s. 1. Kabul edilen. 2. Beğenilen, hoş karşılanan.
m. 47b/21, 65a/23
m.+i maḳtūl 48a/16
m.+olduğına 86a/25
m.+olup 48a/12, 65a/14, 83a/3, 85b/4
m.+olursa 75b/2
m.+tutup 47a/3

maḳdūr Ar. i. 1. Güç, kuvvet. 2. Allah'ın taktiri.3. s. Elden gelen.
m.+(bezl-i maḳdūr) 56a/3
m.+(ğayr-ı maḳdūrdur) 50a/5
m.+i 79a/3
m.+ların 68b/23

m.+uñ 78b/6
m.+(şarf-ı maḳdūr) 80a/21

maḳhūr Ar. s. Kahrolmuş, bozguna uğratılmış, yenilmiş.
m. 52b/12, 79a/24, 81b/25
m.+oldılar 66b/10
m.+olmaları 81b/2
m.+(tekur-ı maḳhūr 52b/9, 62b/19
m.+(tekur-ı maḳhūr-ı hüdāyi) 46a/5
m.+(tekur-ı maḳhūra) 67a/5

maḳrūn Ar. s Kavuşmuş, ulaşmış.
m.+oldı 83a/2
m.+olmuşdur 83a/9

maḳsim Ar. i. Dağıtılacak, bölünecek yer.
m.+inde 64b/12

maḳşūd Ar. s. Kasdolunan, istenilen şey.
m.+ı murādı 47b/11
m.+ı sultāni 49a/1
m.+(menzil-i maḳşūdlarına) 56b/25

maḳşūden Ar. zf. Kastederek, isteyerek.
m. 62b/10

maḳtūl Ar. s. Öldürülmüş, öldürülen.
m. 84b/17, 86a/5
m.+ler 85b/18
m.+leri 85b/15
m.+(maḳbūl-i maḳtūl) 48a/16

ma'ḳūl Ar. s. Akla uygun, akıllıca.
m.+dur 84a/2
m.+(fikr-i ma'ḳūl) 48a/12

maķūle	Ar. i. Takım, çeşit, soy. m. 48b/21, 53a/23, 55a/6, 61b/7, 74a/20, 75a/23, 78a/9, 82b/22, 84a/11, 84a/23, 84a/4, 84b/1, 86a/20 m.+(kelimāt-ı maķūleye) 51a/19	m.+dur 49b/2 m.+itmege 63b/5 m.+olup 46b/16, 49b/11
māl	Ar. i. Bir kimsenin veya bir tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır ve taşınmaz varlıkların tümü. m. 47a/24, 51a/16, 52a/8, 63a/9, 79a/2 m.+ı 63a/8 m.+ı ğanā'im 73a/8, 77b/7 m.+i beytü'l-māl 73b/11 m.+larına 76b/4	ma'müre Ar. i. Bayındır yer, bayındırlık. m.+i âlem 49a/11 m.+(ķara-yı ma'müre) 65b/22 m.+(vasať-ı ma'müre-yi böldānda) 65b/18 m.+ye 50a/18 m.+yi Rüm 65b/24
māl-ā-māl	Ar zf. Çok dolu, dopdolu. m.+eylediler 63a/9	ma'nā Ar. i. Anlam. m.+yı 83a/4, 86a/7 m.-ya 48b/25
mālīk	Ar. i. Sahip, iye. m.+i serīr-i sürür 89b/12 m.+oldı 89b/5 m.+oldılar 56a/2, 68b/17 m.+olduğına 46a/25 m.+olduğdan 48b/17	manastır Yun. i. Bazın kesin kurallara bağlı rahip veya rahiplerin dünya ile ilgilerini keserek yaşadıkları yapı, keşişhane. m. 46b/8, 47a/20, 72b/2, 72b/5, 72b/6 m.+dadur 57b/15
ma'lūm	Ar. s. Bilinen, belli. m. 49a/1 m.+dur 47a/11, 82b/7 m.+ı 77a/12 m.+ı şehir-yār 48b/14 m.+olduğda 76b/5 m.+olur 63a/17 m.+u 46a/22	mānend Far. i. Benzer, eş. m. 70a/9
ma'mūd	Ar. s. Kast edilen, istenen. m.+(hīlāf-ı ma'mūd) 78b/2	ma'nevī Ar. s. Görülmeyen, duyularla hissedilebilen, soyut. m.+de 46b/11
ma'mūr	Ar. s. Bayındır. m. 46b/6, 50a/15, 62b/25	mānī' Ar. i. Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel. m. 63b/20
		mansıb Ar. i. Makam, yüksek memuriyet. m. 51a/17, 71a/7 m.+ı 76a/25 m.+ı sābıķana 76a/25 m.+ımı 76a/25

manşur	Ar. s. Allah'ın yardımı ile galip gelmiş. m. 61b/22, 81a/8, 81b/25, 85a/25, 85b/15, 88b/22 m.+olup 82a/15, 88a/13	m.+dur 46b/16, 49a/21, 50a/3, 58b/7, 67a/6, 67b/7 m.+olup 50a/8
manşüre	Ar. s. (bkz: manşur) m.+(‘asākir-i manşüreyi) 74b/19	Ar. s. Bir olay veya durumun etkisinde veya karşısında bulunan. m.+olduğda 68b/24
manzūm	Ar. s. Dizilmiş, sıralanmış, düzenlenmiş. m.+olup 72a/25	Ar. i. Harp, savaş. m.+(ta’yīn-i yevm-i maşāff) 83a/13
manzūr	Ar. s. Görünen, görülmüş, beğenilmiş. m.+olup 67a/13	Ar. s. Maskara, soytarı. m.+ları 84a/24
maraz	Ar. i. Dert, bela, dayanılması güç durum. m.+ı mevt 74b/17	Ar. s. Korunmuş, korunan, salim. m. 72a/13
ma‘reke	Ar. i. Savaş meydanı. m.+i cihādda 87b/8 m.+i kıtālde 76a/21 m.+lerde 81b/22 m.+(maḥall-i ma‘reke) 77b/14, 82a/20, 82b/11 m.+(rūz-ı ma‘reke) 83b/18, 86a/3 m.+(şīr-i ma‘reke-yi kār-zārī) 64a/18	Far. s. Birbirine katılmış (şey). m. 52b/12
ma‘reke-gāh	Ar. b. i. Savaş yapılan yer. m.+a 80b/10	Ar. i. Metal tokrak ve benzerinden yapılmış, ağzı açık, kuplu, bardağa benzeyen, küçük kap. m.+lar 71a/13
ma‘rifet	Ar. i. Ustalık, hüner. m.+(ehl-i ma‘rifet) 59b/1 m.+i 64a/19	Ar. i. Doğu. m. 53a/12
ma‘rūf	Ar. s. Herkesçe bilinen, tanınan, belli. m. 60b/21, 61b/11, 64b/10, 75b/19, 90a/25	Ar. i. Tavaf edilecek, etrafı dolaşıp ziyaret edilecek yer. m.+ı misāfirān-ı aḫṭār 65a/5
		mazā mā mazā Geçen geçti, olan oldu. m. 76b/19
		mazarrat Ar. i. Zarar, zıyan. m. 68b/23
		mazhar Ar. s. (bir iyiliğe) Erişmiş, erişmiş olan.

	m.+ı iltifāt-ı şāh Kerim 66a/11 m.+oldı 58b/9 m.+oldılar 63a/8 m.+olup 78b/20	mecārī	Ar. i. Su yolları, su yatakları. m. 90b/8
maẓmūm	Ar. s. İlave olunmuş. m.+ınca 86b/17	mecāzī	Ar. s. Meca ait, mecazla ilgili olan. m.+(salṭanat-ı mecāzī) 60a/3
maẓmūn	Ar. i. Nükteli, sanatlı, ince söz. m.+ınca 64a/5 m.+ı nāmede 75a/2	mecīd	Ar. s. Şan ve şeref sahibi, büyük, ulu. m. 66b/12 m.+(muşḥaf-ı mecīdden) 82a/3 m.+(te'yīd-i Rabb-i mecīd) 87b/7
ma'zūl	Ar. s. Azledilmiş. m.+oldılar 90a/8	meclis	Ar. i. 1. Bir konuyu görüşmek veya konuşmak için yapılan toplantı ve bu toplantının yapıldığı yer. 2. Bir konuyu konuşmak için bir araya gelmiş kimseler topluluğu. m.+(ḥuẓẓār-ı meclis) 48a/12 m.+i ḥalvet-i ḥāşşda 49a/1 m.+inde 47a/7
ma'zūr	Ar. i. Mazeretli. m.+olmağla 67a/9	mecmā'	Ar. i. Toplanılacak yer. m.+ı 75b/16 m.+ı 'ālīde 52a/24 m.+ı 'aẓīm 85a/15 m.+ı küffārda 83b/21, 84a/25
-meāb	Ar. i. Geri dönülecek yer, sığımlacak yer. m.+ı 47a/17 m.+ları 83a/15	mecmū'a	Ar. s. Bir araya getirilmiş, toplanmış, bütün, hep. m. 46a/8, 53b/7 m.+nuñ 54b/23
meāl-ḥāl	Ar. b. i. Hal tercümesi, biyografi. m.+i Sosmanus-ı mezkūr 79a/11	mecrā	Ar. i. Su yolu. m.+yı enhār 49b/12
mebānī	Ar. i. (bina'nın c.) Binalar, yapılar. m.+ı ḥayrāt 65b/12	meczūb	Ar. s. Allah aşkıyla aklını yitirmiş kimse.
mebde'	Ar. i. Evvel, başlangıç. m.+ı duḥūl-ı Rūm 50a/11		
mecāl	Ar. i. Güçlük, dinçlik, derman. m. 75a/16 m.+(ḥulāşa-i mecāl) 86a/8 m.+leri 61b/13, 86b/12		
mecālis	Ar. i. (meclis'in c.) Meclisler, toplantı yerleri. m.+ı işretlerinde 52a/17		

medāhil	m.+(Şeyh-i meczüb) 57b/22 Ar. i. (medhal'in c.) Girilecek yerler, girişler. m. 47a/11	mefātih	Ar. i. (miftah'in c.) Anahtarlar. m.+i kıllā'ı 67a/11
medār	m.+i zinde-gāneleri 53a/5 Ar. i. Yardımcı. m.+ı emānī 63a/2	mefhūm	Ar. i. Kavram. m.+ınca 49a/1, 53b/25, 53b/9, 68a/3
meded	Ar. i. Yardım, imdat. m.+i gürūha 52a/11 m.+istedüklerinde 76a/4 m.+lerine 78b/11 m.+umarlar 82b/7	mefūh	Ar. s. Fethedilmiş, zaptedilmiş. m.+oldı 83a/3
medfen	Ar. i. Mezar, kabir. m.+lerine 86b/18	mefūhāt	Ar. s. (mefuh'un c.) Fethedilmişler, zaptedilmişler. m.+(zıkr-i mefūhāt-ı Sulţān Yıldırūm) 90a/10
medfūn	Ar. s. Defonulmuş, gömülmüş. m.+dur 57b/21	meġānim	Ar. i. (mġnem'in c.) Ganimetler. m.+i keşire 66b/10, 66b/11
medħal	Ar. i. Karışma, bir işte yararı dokunma. m.+i 64a/17	meġer	Far. bağ. Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılır, meġerse, oysa ki. m. 49b/12, 56a/20, 56b/21, 61b/6, 67b/12, 67b/17, 78a/3, 85b/25, 86a/16
medhūş	Ar. s. Dehşete uğramış, korkmuş, şaşırılmış. m. 80b/15	meħāric	Ar. i. (mahrec'in c.) İçeriden dışarıya çıkılacak yerler. m.+i 47a/11
medrese	Ar. i. İslam ülkelerinde, genellikle İslam dini kurallarına uygun bilgilerin okutulduğu yer. m. 46b/9, 47a/20, 47a/6, 55a/23, 57b/18, 64b/11, 65b/12, 90a/24 m.+(bāb-ı medreseyi) 55a/20 m.+(bevvāb-ı medrese) 55a/19 m.+de 57b/17 m.+sinde 54b/3, 55a/16	mehdūm	Ar. s. Yıkılmış. m.+dur 66b/4 m.+olup 49b/1
		mehleke	Ar. i. Tehlikeli yer, varta. m.+den 77b/16
		mekān	Ar. i. 1. Yer, bulunulan yer. 2. Ev, yurt. m.+da 65b/5 m.+larına 69a/5 m.+larında 47b/22

mekkār	Ar. s. Hileci, düzenbaz. m.+uñ 86a/16		
mekrūh	Ar. s. Yapılması şeriatçe hoş görülmeleyen hal. m.+(gürūh-ı mekrūhuñ) 81a/25		
mekr	Ar. i. Hile, düzen. m.+(ķahr-ı gürūh-ı mekr u kīn) 61a/14		
mekremed-niṣān	A. Far. b. s. Cömertlik gösteren. m.+(sulṭān-ı mekremed- niṣān) 76b/10		
meks	Ar. i. Öṣür, vergi. m.+itmekle 73b/5		
meksūr	Ar. s. Kırılmış. m.+eylediler 56b/16		
mektüb	Ar. i. Mektup. m. 77a/18, 88b/6, 89a/15 m.+gönderüp 88b/13, 88b/14 m.+yazup 57a/24		
melā'ike	Ar. i. (melek'in c.) Melekler. m.+(sefere-i melā'ike) 54b/25		
melā'in	Ar. s. (melun'nun c.) Herkesin nefret ve lanetini kazanmış olanlar. m. 57a/9, 64a/13, 77b/12, 86a/21 m.+i ḥāsırīn 84a/20, 85a/17 m.+i ḥāsırīnūñ 84b/12 m.+i mezbūr 86a/19		
melekūt	Ar. i. Ruhların ve meleklerin alemi.		
		melik	m.+ı 55a/14 Ar. i. 1. Padişah, hakan, hükümdar. 2. Allah'ın adlarındandır. m. 82b/25 m.+(cenāb-ı melik-i müte'alāya) 82a/6 m.+e 55a/19 m.+i Eşref 60b/25 m.+(iķtizā'-yı taķdīr-i melik-i ķadīr 85b/9 m.+(imdad-ı melik-i celīl) 66b/10 m.+imüz 55b/7 m.+(ināyet-i melik-i 'allām) 73a/3 m.+(Sulṭān-ı Melik Nihaduñ) 47b/10
		melikū'l-ümerā	Ar. b. i. (Mevlana için kullanılan bir tabir) Emirlerin sultanı. m. 55b/5 m.+i Halep 55a/17
		melül	Ar. s. 1. Üzgün. 2. Boynu bükük, zavallı, yoksul. m.+olup 55a/21
		mel'un	Ar. s. Tanrı tarafından lanetlenmiş, lanetli. m.+ı mezbūr 86a/15 m.+ı mezbūrı 86a/3
		memālik	Ar. i. (memleket'in c.) Memleketler. m. 60a/10, 72a/25 m.+(āheng-i teshīr-i memālik-i İnan-zemīn) 59b/10

m.+(beḳā‘-i memālik-i
maḥrūseye) 90a/2
m.+(cem‘i-i memālikini)
79a/14
m.+e 56a/2, 61b/18
m.+i 78b/24, 88a/23
m.+i ‘Aceme 59a/17
m.+i Azerbaycan 58b/14,
59a/12, 88a/6
m.+i Baḥriyyenüñ 89a/11
m.+i Baḥriyyeye 60b/7
m.+i burciyye 60b/3
m.+i Çerkes 88a/14
m.+i Eclabdan 60b/21
m.+i Engurus 50a/14
m.+i Fars 59b/25, 88b/11
m.+i Frenke 49b/4
m.+i Ḥorasan 59b/16
m.+i İrani 87b/19
m.+i küffār 72b/20
m.+i küffāra 77a/13
m.+i Lāsı 90a/14
m.+i bilād 73a/23
m.+i pād-şahiye 73a/23
m.+i Rūm 63a/19, 67a/1
m.+i Rūmda 59a/14
m.+i Rusa 50a/11
m.+i sultāna 72a/25
m.+i şimāli 49a/19
m.+i Turan-zemīni 59b/10
m.+i Turanı 59b/19
m.+i vücūdan 90a/8
m.+inden 70a/21
m.+ine 79b/10
m.+inedür 50a/2
m.+ini 78b/5, 90b/12
m.+inüñ 48b/18, 50a/17

memleket

m.+iñüze 88b/15
m.+(kesret-i memālik) 67a/7
m.+(meyān-ı memālik-i
Frengistana) 50a/18
m.+(serḥadd-i memālik-i
Rūma) 88a/8
m.+(tevsi‘-i memālik) 89b/5
m.+(tevsi‘-i memālike)
62a/21
m.+(zabt-ı memālik-i Lās)
90a/12
m.+(zamīme-i memālik-i
sultān-ı sa‘ād) 66b/12
Ar. i. Bir devletin
eğemenliği altında bulunan
toprakalrın bütünü, ülke.
m. 47a/1, 47a/17, 48a/6,
54a/9, 67a/6, 69b/10
m.+(a‘yān-ı memleket)
69b/6
m.+(a‘yān-ı memleketden)
61b/11
m.+(a‘yān-ı memleketin)
71b/6
m.+(a‘yān-ı memleketüñ)
48a/8
m.+de 49a/24, 52a/23, 69a/4
m.+(hükümet-i memleketde)
59a/24
m.+(hülāşa-i memleket)
77a/2
m.+i 48a/10, 61b/16, 69a/3,
72a/18, 80b/7
m.+i Aclāniye 48a/1
m.+i Arnavuta 49b/8
m.+i Bosnadur ve
m.+i Ece Beg 51a/4

	m.+i eyāletten 79a/8		m.+uñ 71a/9
	m.+i Germiyandan 90b/11	me'mūr	Ar. i. Bir işle görevlendirilmiş, emir almış (kimse).
	m.+i Hersek 73a/12		m. 62a/9, 72b/17
	m.+i K̄alu K̄onya 53a/8		m.+eyledi 49a/9, 63a/23, 73a/14, 83a/17
	m.+i K̄araman 72a/10		m.+eylemişidi 63a/6
	m.+i K̄aramanı 76b/16, 76b/20		m.+idüp 62b/11
	m.+i mezbūr 48b/9		m.+itmişidi 62a/21
	m.+i bilād 49a/25		m.+oldı 50b/3, 79a/16
	m.+i bilād 54a/19		m.+olmuşıdı 90a/17
	m.+i pūr-menfa'āt 49a/22, 90a/7		m.+olup 63b/6
	m.+i Rūm 49a/9, 49b/10	men	Ar. zm. O kimse ki.
	m.+i Teke 90b/12		m. 89a/5
	m.+imüzüñ 72a/13	menābi'	Ar. i. (menba'nın c.) Kaynaklar.
	m.+in 90a/4		m.+i enhār 50a/19
	m.+inden 48b/23, 73b/1	menāfi'	Ar. i. (mefaat'nın c.) Menfaatlar, çıkarlar.
	m.+ine 52a/8, 67a/13, 69b/4, 75b/7, 89b/23, ve		m.+den 50a/7
	m.+ini 80a/1, 88a/20	menākıb	Ar. i. (menkabe'nin c.) övünülecek vasıflar.
	m.+inü 52a/24		m.+ı 53b/8
	m.+(kūh-istān-ı memleket-i Bosna) 50a/17		m.+ı ḥāzret-i Munlā Hūnkār 53b/11
	m.+ler 46b/20		m.+ı selāḫīn-i cihād āyīndür 53b/7
	m.+lerde 62a/25, 67a/8, 69a/7		m.+(iḳtişād-ı menākıb) 55b/20
	m.+leri 62a/18, 88b/8	menām	Ar. i. Rūya, düş.
	m.+lerinden 80b/1		m.+(‘ālem-i menāmda) 65a/21
	m.+lerine 72b/25, 77a/10	menāzil	Ar. i. (menzil'in c.) Menziller.
	m.+(teslīm-i memleket) 89b/25		m.+i ‘āliye 65b/8
	m.+uñ 73a/2, 73a/6	menkūḥa	Ar. i. Nikahlı kadın.
memlū	Ar. s. Doldurulmuş, dolu.		
	m. 71a/12		
	m.+dur 65b/24		
	m.+olup 81b/17		
memlūk	Ar. s. Köle.		

	m.+sı 71b/12		m.+(akşā-yı merāmımdur)
menkūl	Ar. s. Nakledilmiş.		47b/12
	m.+dür 70a/10		
mennān	Ar. s. (Allah'ın adlarından.) Çok ihsan eden.		merāsım-cihād Ar. b. i. Savaş töreni.
	m.+(‘ināyet-i mülk-i mennān) 81b/2		m.+(iķāme-i merāsım-cihād) 47b/11
mensūb	Ar. s. Bir yerle veya bir kimseyle bağlantılı olan, ilişkili.		merātib Ar. i. (mertebe'nin c.) Mertebeler.
	m. 50b/17		m.+e 60b/4, 70a/5
menşe'	Ar. i. Köken, kaynak, bir şeyin çıktığı yer.		merd Far. i. 1. Adam, insan. 2. Yiğit, sözü doğru.
	m.+i 49a/23		m. 81b/5
menşeāt	Ar. i. (menşe'nin c) Bir insanın yetiştiği, yaşadığı yerler.		m.+i āhen-pūş 76a/1
	m.+ından 46a/16		m.+i şeĉā‘at-şīār 51b/3
me'nūs	Ar. s. Alışılmış.		m.+(şīr-i merd) 85a/7
	m.+(cūlūs-ı ‘izzet-i me'nūsı) 87b/3		merd-nām Far. b. s. Yiğitlikle tanınmış olan, yiğitlikle nam salmış olan.
menzil	Ar. i. yolculukta dinlenmek amacıyla durulan yer.		m.+(şīr-i merd-nām) 66a/22
	m.+de 79b/7		merdan Far. i. (merd'in c.) Mertler.
	m.+i maķşūdlarına 56b/25		m.+(mücāleset-i merdān) 59a/24
	m.+ini 52a/25		merd-āne Far. zf. Mertçe, erkeğe yakışacak şekilde.
menzil-gāh	Ar. Far. b. i. Menzil yeri.		m. 80a/15, 81b/23,
	m.+uñ 81a/20		merd-ānelik Far. T. b. i. Mertçe olma durumu.
meraħım	Ar. i. (merhamet'in c.) Merhametler.		m. 49a/2
	m.+i pād-şāhāne 80a/17		merdūd Ar. s. Kovulmuş.
merākib	Ar. i. (merkeb'in c.) Vapur, gemi ,kayık gibi deniz taşıtları.		m.+(la‘īn-i merdūdı) 86b/9
	m. 50b/12		merdüm Far. i. İnsan, adam.
merām	Ar. i. İstek, maksat, niyet.		m. 53b/22
			merħale Ar. i. Derece, basamak, evre, aşama.
			m. 59b/4, 65a/17
			m.+de 65b/22
			merħamet Ar. i. Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı

	kötü durumdan duyulan üzüntü, acıma. m. 46a/25, 51b/21, 58b/14, 74a/5, 85b/24 m.+idüp 55b/8, 74a/10, 76b/11, 76b/3 m.+inden 77a/1		
merḥamet-penāh	Ar. Far. b. s. Merhametli. m.+(şāh-ı merḥamet-penāh) 48a/3	merrāt	Ar. i. (merre'nin c.) Defalar, kereler, birçok defalar. m. 84b/1
merḥametsizlik	Ar. T. b. i. Merhametsiz olma durumu, kalpsizlik. m.+eylemezler 89a/19	mertebe	Ar. i. 1. Aşama,derece, rütbe. 2. evre, safha. m.+de 74b/1, 78b/6, 79b/24, 89a/19 m.+lerine 71a/7 m.+sine 70a/4 m.+(vazīfe-i mertebelerine) 71b/9 m.+ye 53b/20, 84a/23 m.+yi sultānı 86b/15
merḥūm	Ar. s. 1. Ölmüş bir Müslümandan söz edilirken "Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş" anlamında kullanılır. 2. i. Ölmüş Müslüman erkek. m. 47a/9, 53b/6, 62a/20, 88b/13 m.+uñ 65a/8	mervī	Ar. s. Rivayet olunani, birinden işitilerek söylenen. m.+dür 54b/22, 68a/19, 86b/20
mer'ī	Ar. s. Saygı gösterilen. m. 63a/10	mesācid	Ar. i. (mescid'in c.) Mescitler. m. 64b/9, 65b/12 m.+kılundı 64a/25
merḳad	Ar. i. Mezar, kabir. m.+ı mübārekleri 65a/14 m.+leri 53a/10	meşāff	Ar. i. Savaş safları yeri. m.+(rūz-ı meşāffa) 81b/15
merkeb	Ar. i. Eşek. m.+inden 54b/2	mesāḫat	Ar. i. Ölçme. m.+(eşḫāb-ı mesāḫat) 49a/10
merḳūm	Ar. s. Adı geçmiş. m.+(tāriḫ-i merḳūmda) 66a/2	mesākin	Ar. i. (mesken'in c.) Meskenler. m. 49a/11, 49b/13, 50a/7 m.+e 49b/24 m.+(şavb-ı mesākin-i münāfiḳāna) 61b/3
mermer	Ar. i. Cilalanabilen billurlaşmış kireç taşı. m. 54b/16	mesākīn	Ar. s. Çok fakir olanlar. m. 47a/19, 64b/8 m.+(peyvest-i mesākīn-i insan) 49b/10

meşālīh	Ar. i. (maslahat'ın c.) İşler. m.+i mücāhidān 51a/19 m.+i Müslimīnden 78a/13 m.+i zinde-gānī 65b/25 m.+ine 70b/12	m.+ları 46a/4, 79b/21, 89b/16
mesbūk	Ar. s. Kalıba dökülmüş. m. 52b/16	mesned Ar. i. İsnadedilen, dayanılan şey. m.+i hükümete 47b/4 m.+i Kayseriyyeye 87b/7 m.+inden 59b/5
mescid	Ar. i. Cami. m. 56b/6, 64b/11, 64b/12 m.+i Hālıl 55b/8 m.+i İbrāhīm Hālıl 55a/25	mesrūr Ar. s. Sevinmiş, muradına ermiş. m. 86a/25, 87b/19 m.+ı a' dā-yı dīn 85b/15 m.+oldı 86b/4 m.+olup 67b/21
mesdūd	Ar. s. Kapanmış, kapalı. m.+olmağın 53a/5	mest Far. s. Sarhoş. m. 64a/7, 83b/23
meşel	Ar. i. Örnek, benzer, numune. m.+i 63a/24, 82b/1	mest-āne Far. zf. Sarhoşcasına, sarhoşca. m. 64a/8
meşelā	Ar. zf. Örnek olarak, söz gelişi. m. 64a/4, 81a/23	mestūr Ar. s. Yazılmış, çizilmiş. m. 49a/10, 81a/8 m.+olup 86a/23
meskenet	Ar. i. Miskinlik, fakirlik, yoksulluk. m.+('arż-ı meskenet) 76b/9	mestūrāt Ar. s. (mesture'nin c.) Örtülmüşler, sarılmışlar. m.+ı kıbāb-ı 'izzet 54b/25
meskūk	Ar. s. Sikkeli, damgası vurulmuş, para haline getirilmiş. m. 52b/16	meşāyih Ar. i. (şeyh'in c.) Şeyhler. m. 71a/18 m.+den 58b/16 m.+i 64b/7, 76b/10
meskūn	Ar. s. İçinde insan oturlan yer. m. 49b/2 m.+('gayrı-ı meskūn) 49b/11 m.+('rub'-ı meskūn) 50a/7, 59b/19	meşğūl Ar. s. Bir işle uğraşan, bir iş gören. m.+ola 55a/8 m.+oldı 63b/25 m.+olup 53b/20
mesmū'	Ar. s. İşitilmiş, duyulmuş, haber alınmış. m.+ı 52b/8, 59b/12, 67a/10, 88a/18	meşhūn Ar. s. Dolu, dopdolu, memlu. m. 46a/14

meşhūr	Ar. s. Ünlü, tanınmış, herkesçe bilinen. m. 60a/13, 83b/17, 84a/24 m.+dur 46a/15, 46a/19, 49a/11, 49b/1, 50a/10, 53a/3, 65a/15, 82b/1 m.+(ma‘ber-i meşhūrdur) 53a/12 m.+oldı 58b/14, 86b/23, 87a/7, m.+olup 49a/22, 67a/7		
meşveret	Ar. i. Bir konu hakkında birini düşüncesini sorma, danışma. m.+eylediler 51a/17		
meşveret-kerden	Ar. Far. b. f. İstişare etmek. m.+i güzār-ı baħr 50b/1 m.+i sultān murād 81a/13		
metā‘	Ar. i. Mal, ticaret malı. m.+uñ 63a/18		
metin	Ar. i. Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü. m. 53a/16, 54b/23 m.+(kānūn-ı metin) 70a/9		
mevādd	Ar. i. Kanunlar, nizamlar, hususlar. m.+ı gāzab-ı sultānī 67a/19		
mevā‘id	Ar. i. (miad’ın c.) Vadolanmış şeyler. m.+ kaç’-i nazar-ı mevā‘id 51a/18		
mevāšī	Ar. i. (māšīye’nin c.) davar ve mal gibi hayvanlar. m.+nūñ 69a/15		
		mevāṭın	m.+i bī-peyān 65b/25 Ar. i. (mavt’ın c.) Yurtlar, bayındır yerler. m. 49b/14
		mevāzī‘	Ar. i. (mevzi’nin c.) Mevziler. m. 49b/2, 66b/18
		mevcūd	Ar. s. Mevcut olan, bulunan. m. 63b/23 m.+dur 65a/25
		mev‘id	Ar. i. Vadedilen, söz verilen yer. m.+i muhārebe-yi kavm-i şūm 81a/18
		mevşūf	Ar. s. Vastıflanmış. m. 73a/19 m.+lardur 60a/17
		mevsūm	Ar. s. İsimlendirilmiş, ad verilmiş. m.+lardur 80a/10
		mevt	Ar. i. Ölüm. m.+(maraż-ı mevt) 74b/18
		mevzi‘	Ar. i. Yer. m.+de 64b/19, 65a/2
		mevzūn	Ar. s. Biçimli, düzgün, ölçülü. m. 50b/21
		meyān	Far. i. Ara, orta. m.+ı 50a/4 m.+ı memālik-i Frengistana 50a/18 m.+ında 74a/23, 74b/8 m.+larında 82a/24
		meydān	Ar. i. Alan, saha. m.+a 79b/25, 81b/23, 84b/21 m.+ı gāzā 84b/8

meyil	Ar. i. Sevme, gönül verme. m.+lerin 46b/24	m.+ -1 Yalbağa 60b/19 m.+lara 53a/1
meymene	Ar. i. Ordunun sağ kanadı. m. 76a/3, 76a/8, 83b/9	m.+ları 88b/5
meymūn	Ar. i. uğurlu, kutlu; bereketli. m. 70b/23	m.+(melā' in-i mezbūr) 86a/19 m.+(mel'ūn-1 mezbūr) 86a/15
meysere	Ar. i. Ordunun sol kanadı. m. 76a/3 m.+ye 76a/8, 83b/9	m.+(mel'ūn-1 mezbūri) 86a/3 m.+(memleket-i mezbūr) 48b/9
me'yūs	Ar. s. Umutsuz, karamsar. m. 48b/3, 48b/5 m.+olıcağ 75b/10 m.+olmuşıdı 79b/9	m.+(nehr-i mezbūr) 49b/5 m.+(resūl-i mezbūr) 70a/24 m.+(şehir-i mezbūr) 46a/6, 46b/16, 65b/17
mezār	Ar. i. Kabir. m. 53a/10 m.+1 56b/17 m.+ -1 pūr-emvārı 57b/15	m.+(şehir-i mezbūri) 46b/6 m.+(şehir-i mezbūruñ) 63b/9 m.+(tārih-i mezbūrda) 89a/4
mezāri'	Ar. i. (mezrū'nun c.) Ziraat olunmuş yerler. m. 47a/2	m.+(tekur-ı mezbūr) 63b/2, 67a/7 m.+uñ 78b/3
mezbele	Ar. i. Çöplük, süprüntü dökülen yer. m. 51a/21	m.+(zamān-ı mezbūrda) 63a/17, 89a/24
mezbūr	Ar. s. Adı geçen, yukarıda söylenmiş olan. m. 53a/22, 60a/6, 60a/9, 69b/14, 71b/14, 89a/25 m.+a 68a/9 m.+(bāb-ı mezbūrda) 66b/4 m.+(cins-i mezbūrdan) 60a/25 m.+dur 60b/11 m.+(hişar-ı mezbūri) 79b/3 m.+(huşūş-ı mezbūr) 47b/7 m.+ -1 Berkoğ 60b/23 m.+ -1 sultān 60b/17	mezbūre Ar. s. (bkz: mezbūr) m.+(qal'a-yı mezbūreden) 52b/13 m.+(qal'a-yı mezbūreye) 51a/12, 52a/1 m.+(bilād-ı mezbūreye) 72a/24 m.+(hudūd-ı vilāyet-i mezbūreye) 90b/7 m.+(qal'a-yı mezbūrenüñ) 67b/8 m.+(qal'a-yı mezbūreye) 89b/20

m.+(memālik-i mezbūre) 73a/23
m.+(memleket-i mezbūrede) 49a/25
m.+(memleket-i mezbūreyi) 54a/19
m.+(muḥadderāt-ı mezbūreye) 71b/13
m.+(sene-yi mezbūrede) 68b/9
mezkūr Ar. s. Adı geçmiş, zikrolunmuş.
m. 61a/1, 61a/3, 69b/5, 72a/1, 72a/18, 73b/5, 81a/8, 87a/1, 89b/2
m.+dur 53a/12
m.+ı ‘ādet-i ma‘hūdesi 52b/9
m +(meal-ḫāl-i Şosmanuş-ı mezkūr) 79a/11
m.+(münāfık-ı mezkūr) 77b/7
m.+olan 58a/5, 65a/7
m.+oldı 86a/24
m.+olduğı 83b/20
m.+(şehir-i mezkūrda) 65b/24
m.+(tekur-ı mezkūra) 62b/3
m.+(tekur-ı mezkūrı) 74b/9
mızrāk Ar. i. Uzzun saplı, ucu sivri demirli harp aleti, kargı.
m. 85a/14
miftāḥ Ar. i. Anahtar.
m.+ı kal‘ayı 79a/18
m.+ını 73a/7
m.+ların 71b/17
m.+larını 48a/24

m.+(teslīm-i miftāḥ) 62b/22
miḥnet Ar. i. Gam, keder, zahmet.
m. 77b/15
miḥrāb Ar. i. Cami, mescit gibi yerlerde Kabe yönünü gösteren, duvarda bulunan ve imama ayrılmış oyuk veya girintili yer.
m. 46b/8
mih-ter Far. s. Daha büyük.
m. 53a/25
miḫdār Ar. i. Bir şeyin ölçülebeilen, sayılabilen veya azalıp çoğalabilen durumu, nicelik.
m. 46a/1, 46a/20, 47a/2, 52a/2, 55b/20, 57b/11, 57b/24, 65a/18, 65a/6, 67b/14, 80a/7, 81b/5, 82b/23, 84b/13
m.+ı 47a/15, 59b/2, 62a/23, 63b/24, 69a/7, 77b/10, 79a/3, 80a/11, 80b/14, 85a/21
m.+ını 75a/17
mīl Ar. i. Çeşitli işlerde kullanılmak için yapılan ince ve uzun metal çubuk.
m. 74a/11
millet Ar. i. Çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan; aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu, ulus.
m.+ı İsanuñ 77a/22
m.+ı Mesīḫā 84b/2

	m.+i Mesīhāya 80a/2, 84a/8		
	m.+i Mesīhi 77a/20		
mi'mar	Ar. i. Yapıların planını yapıp bunların gerçekleşmesini sağlayan, yöneten kimse.		
	m.+(üstād-ı mimār) 65a/7		
minber	Ar. i. Camilerdehatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli, yüksekçe yer.		
	m. 46b/8		
	m.+de 73b/10		
minhā	Ar. e. Ondan, bundan.		
	m. 59b/15, ve, ve		
minvāl	Ar. i. Biçim, yol, tarz.		
	m. 71a/8, 78a/20, 83b/15, 85a/23		
mīr-i mirān	Far. b. i. Beylerbeyi, eyalet valisi.		
	m.+ı Rūmeli 62a/1		
mīrī	Far. s. Devlet hazinesine ait, beğlik.		
	m. 63b/10		
mīrās	Ar. i. Birine, ölen bir yakınından kalan mal mülk, para veya servet.		
	m. 52a/22		
misāfirān	Ar. i. (misafir'in c.) Misafirler.		
	m.+(matāf-ı misāfirān-ı aqtār) 65a/5		
misāfirhāne	Ar. i. Yolcuların konakladıkları han, kervansaray vb.		
	m. 64b/11		
		mişāk	Ar. i. Sözleşme, adnlaşma; söz verme. m. 76b/20
		mişāl	Ar. i. 1. Örnek. 2. Benzer, eş. m. 56a/22, 65b/15, 65b/17 m.+(‘ālim-i mişālde) 65b/3 m.+inde 83b/6
		miskin	Ar. i. Aciz, zavallı. m.+(bende-i miskīn) 82b/18
		mive-hā	Far. b. i. (mive'nin c.) Meyveler. m.+yı gūnā gūn 46a/8
		miyān	Far. i. Orta, ara. m.+ı Moğolistan 87b/18 m.+ında 74b/8
		mizāc	Ar. i. Huy, yaradılış, tabiat. m.+ı 49a/19 m.+ı sultāna 67b/10
		mū	Far. i. kıl kadar, pek az. m. 46a/15
		mu'accelen	Ar. zf. Acele, çabuk olarak. m. 88b/15
		mu'ādil	Ar. s. Denk, eşdeğer. m. 83a/19
		mu'āf	Ar. s. Bağışlanmış, affedilmiş. m. 69b/24
		mu'āfiyyet	Ar. i. Ayrı, tutlma, kendisine uygulanmama, bağışıklık. m. 69b/25
		mu'allim-hāne	Ar. Far. b. i. Öğretmen yetiştiren okul. m.+ler 65b/13
		mu'āmele	Ar. i. Davranma, davranış. m.+yi 47b/22
		mu'āraza	Ar. i. Kavg, çekişme.

mu'āşır m.+eyleyeller 83b/19
Ar. s. Aynı yüzyıl içinde olan.

mu'āvedet m.+ı Yıldırūm Ḥān 89a/5
Ar. i. Geri dönme, dönüş.
m. 66a/17
m.+buyurdılar 64b/3
m.+idüp 66b/13

mu'āvenet Ar. i. Yardım.
m. 77a/18
m.+eylesünler 79b/25
m.+i 50b/20, 78b/25
m.+ine 85a/4

mu'āvin Ar. s. Yardımcı, yardım eden.
m. 58a/5

mu'āyeneten Ar. zf. Muayene ederek.
m. 64b/23

mu'ayyen Ar. s. Belli, belirli.
m. 51b/23, 61b/10, 81b/11, 87a/2
m.+eyledi 76a/1
m.+eylediler 83a/20

mu'ażzam Ar. s. 1. Çok büyük. 2. Alışılmışın sınırlarını aşan.
m.+(şehir-i mu'ażzam) 46a/17, 61b/19, 65b/11

mu'azzez Ar. s. Saygı duyulan, sevilen, aziz.
m. 74b/8, 75a/5

mūceb Ar. s. Bir söz veya emrin icabettiği şey.
m.+ince 48b/21, 56b/17, 78b/20

mūcib Ar. s. 1. Gerektiren, gerektirici. 2. Sebep.
m. 48a/4, 52b/2

m.+i idbār 57a/8
m.+i ra'ıyyet-nüvāzı 77a/8
m.+i zāhiri 64b/25

muḥhike Ar. i. Gülünecek şey, komedi.
m. 84a/20

muḡberr Ar. s. Gücenmiş, küskün.
m.+olmağın 48a/18

muḡtenem Ar. s. Ganimet olarak alınmış.
m.+oldı 90a/18
m.+oldılar 53b/5
m.+olmadıkları 47a/1
m.+olup 66b/11
m.+olmalarına 77b/5

muḡabbet Ar. i. 1. Sevgi. 2. dostça konuşma, yarenlik.
m. 65a/22, 70b/2, 72a/8
m.+(sipāh-ı muḡabbet-i evtān) 63a/20

muḡabbet-āmīz Ar. Far. b. s. Muhabbetle, dostlukla, sevgiyle.
m. 88b/13

muḡadderāt Ar. s. Kapalı, örtülü, Müslüman kadınlar.
m.+dan 71b/1
m.+ı mezbūreye 71b/13

muḡāfaza Ar. i. Saklama, koruma.
m. 51b/1, 72a/13, 83b/8
m.+sı 57b/6
m.+sına 66a/22
m.+sında 57a/15, 73b/2

muḡāfız Birini veya bir şeyi koruyan, koruyucu.
m. 62b/23
m.+ı 81b/7

m.+lar 52a/9, 78b/18
m.+ları 62a/18

muḥakḫar Ar. s. Hakarete uğramış, hor görülmüş, aşağılanmış.
m. 77a/3

muḥakḫikān Ar. s. (muhakkak'ın c.) Gerçeği bulup meydana çıkaranlar.
m.+ı tarīḫ-i dīn-i ḳadim 61a/25

muḥāl Ar. i. Olamaz, olmaz, olmayacak; olması, gerçekleşmesi olanaksız.
m.+dür 54b/23, 75a/16, 86a/8

muḥālif Ar. i. Bir tutuma, bir görüşe, bir davranışa karşı olan, aykırı olan.
m. 68a/5

muḥārebāt Ar. i. (muharebe'nin c.) Harpler, savaşlar.
m.+ı āzīme 69a/11

muḥārebe Ar. i. Savaşma, vuruşma, iki ordu arasındaki çarpışma.
m. 79b/25
m.+(mev'id-i muḥārebe-yi ḳavm-i Şūm) 81a/18
m.+ye 48a/5

muḥāşamet Ar. i. Düşmanlık.
m.+(esbāb-ı muḥāşamet) 80a/11

muḥāşara Ar. i. Kuşatma, çevirme, sarma.
m. 48a/3, 53a/4, 64a/21, 73a/16, 76b/1
m.+da 67b/18

m.+eyledi 47a/15, 79b/3, 90b/19
m.+eylediler 69a/10
m.+eyledükde 89b/20
m.+eyledüklerinde 62a/14
m.+idüp 59b/22, 67a/25
m.+(imtidād-ı muḥāşaradan) 63b/2
m.+itmişidi 90b/20
m.+olunup 48b/14
m.+ya 68b/10

muḥāşşal Ar. s. 1. Elde edilmiş. 2. zf. Sözün kısası, hülasa.
m. 51b/24, 81a/5
m.+ı fetḫ 86b/3
m.+ı kelām 85a/20

muḥāşşala Ar. i. Elde edilen sonuç.
m. 49b/10, 78a/3

muḥāşşıl Ar. i. Osmanlı İmparatorluğunda Tanzimattan önceki dönemde vergi tahsildarlarına verilen isim.
m. 53a/17

muḥibb Ar. s. Seven, sevgi besleyen, dost.
m.+ı şādıḳı 53b/7
m.+leri 54a/13

muḥīṭ Ar. i. Çevre, yöre.
m.+idür 49b/9

muḥkem Ar. s. Sağlam, sağlamlaştırılmış.
m. 74b/5, 77b/13, 83b/6
m.+ı terbiyyet 60b/2
m.+olup 67b/9

muḥakḫar Ar. s. Hakarete uğramış, aşağılanmış.

muḥliş m. 52a/11
Ar. s. Dostluğunda ve inançlarında içten olan.
m. 75b/6

muḥliş-âne Ar. Far. b. zf. Samimi olarak, içten gelerek.
m.+(ittifāk-ı muḥliş-âne) 51b/13

muḥtāc Ar. i. Bir şeye ihtiyaç duyan.
m.+olmağın 72b/9

muḥtaşar Ar. s. Kısaltılmış, kısa.
m.+(ḥiṣar-ı muḥtaşar) 51a/7

muḥtemel Ar. s. İhtimal dahilinde olan, beklenir, umulur.
m. 59b/20
m.+dür 53b/25

muḥterem Ar. s. Saygıdeğer, sayın.
m.+(himem-i selāṭīn-i muḥterem) 65b/12

muḥtereme Ar. s. (bkz: muḥterem)
m.+(ḥātūn-ı muḥteremeyi) 71b/2

muḳābele Ar. i. Karşı gelme, baş kaldırma.
m. 62b/14, 73b/21
m.+de 81a/21
m.+olunmak 81a/17
m.+sinde 76a/16
m.+sine 76a/10
m.+yi 56b/12

muḳābil Ar. s. Bir şeye karşılık olarak yapılan, bir şeyin karşılığı olan.
m. 88a/12
m.+i 49a/13
m.+(sāhil-i muḳābile)

muḳaddem Ar. s. Önce gelen, önceki.
m. 72b/23, 73a/15, 75a/16, 78b/8, 80a/3, 80b/10, 81a/20, 84b/9, 90a/12

muḳaddemā Ar. zf. Önceden, evvelce, eskiden.
m. 68a/16, 68b/14, 69b/17, 74b/7, 77a/19, 82a/8, 87a/1, 88b/1
m.+(cem‘-i muḳaddemā) 76a/25

muḳaddimāt Ar. s. ve i. (mukadimme’nin c.) Önde gidenler, öne geçenler.
m.+ına 70b/13

muḳaddime Ar. s. Önde giden, öne geçen.
m.+yi feth 76a/22, 81b/12

muḳadder Ar. s. Yazgıda varolan, alında yazılı olan.
m.+olup 87b/5

muḳarrebān Ar. s. Mukarreb’in c.) Yaklaşmış olanlar, yakınlar.
m. 52b/19, 75b/22
m.+ı saltanat 86b/15

muḳarrer Ar. s. Kararlaştırılmış, kararlaştırmış.
m. 56b/12, 57a/8, 73a/3, 82a/24, 90a/1
m.+bil 48b/3
m.+bilüp 67a/11
m.+dür 51a/25, 83b/11, 86a/9
m.+eyledi 73b/22
m.+eylediler 51a/8
m.+idüp 69b/10
m.+kaldılar 47b/22

m.+(k̄ānūn-ı muḳarrer)
86b/13
m.+olsun 70b/7

muḳarrere Ar. s. (bkz: muḳarrer)
m.+(k̄ā'ide-i muḳarrere)
83b/4

muḳātele Ar. i. Vuruşma, şavaş.
m. 56b/12, 73b/21, 76a/5
m.+ye 79b/25, 80b/9,
81a/22

muḳāvemət Ar. i. Dayanma, karşı
durma, karşı koyma,
direnme, direniş.
m. 47b/24
m.+e 61b/13, 63b/15,
75a/16, 87b/22, 89b/6
m.+i 80a/12
m.+idemeyüp 88a/7, 88b/4

muḳayyed Ar. s. Bağlı olan, bağlanmış
m. 48b/3, 51b/1, 59b/7,
62b/7, 67a/3, 74b/5, 89b/5
m.+oldı 63b/21, 88a/23
m.+oldılar 62a/3, 75a/7
m.+olmadılar 52a/21
m.+olup 53a/10, 70b/12,
83a/14, 83b/22

muḳīm Ar. s. (bir yerde, bir evde)
Oturan, eğleşen, ikamet
eden.
m.+olamaz 54a/5

muḳtezā Ar. s. Gereken, gerekli olan.
m.+sınca 63a/24, 74a/5,
85b/24

muntazır Ar. s. İntizar eden, gözleyen,
bekleyen.
m.+ı fermān 49a/5
m.+oldılar 52a/19

m.+olup 83a/10

mūr Far. i. 1. Karınca. 2.
Yoksulluk, fakirlik sembolü.
m.+ı bī-mecāl 85a/12
m.+ı şer'iyye 62a/6
m.+uñ 77a/4

murād Ar. i. 1. İstek, dilek. 2.
amaç, gaye, erek.
m.+a 85b/10
m.+(bād-ı murād) 51a/14
m.+edinmişdi 74a/7
m.+ı 85b/24, 88a/5
m.+uma 86b/3
m.+(maḳşud-ı murādı)
47b/11
m.+(müntehā-yı murādına)
83a/10
m.+uñ 80b/24

murğ Far. i. Kuş.
m.+u mähiler 46a/12
m.+ı ruḥ-ı pür-fütūhı 56a/25

muşāḥabet Ar. i. Sohbet etme,
konuşma.
m. 48b/24

muşāheret Ar. i. Evlenme ile meydana
gelen akrabalık.
m. 70a/20

muşāḥar Ar. s. Ele geçirilmiş.
m. 79b/4
m.+ı 'asākir-muḳaffer
90b/13
m.+ı ehl-i İslām 73a/4
m.+idüp 59b/10
m.+itdi 68b/16

muşāḥib Ar. s. Biriyle sohbet eden,
konuşan, arkadaş.
m.+ı 74a/25

muşhaf m.+leri 67b/15
Ar. s. Sahife haline getirilmiş şey, kitap.

muşirr m.+ı mecidden 82a/3
Ar. s. Direnen, ayak direyen.
m.+olup 85b/22

muşîbet Ar. i. Ansızın gelen felaket, sıkıntı veren şey.
m. 56b/3, 57a/17

mu'tād Ar. s. ve i. Adet olunmuş, alışılmış.
m. 70b/17
m.+a 68a/5
m.+ı 61a/15, 72b/3, 73a/25
m.+(hılâf-ı mu'tadı) 78a/3

mu'tahhara Ar. s. Temizlenmiş, temiz.
m.+(şer'-i mu'tahhara) 70a/15

mutaşarrıf Ar. s. Tanzimat'tan sonra, Osmanlı yönetim teşkilatında sancakların yöneticisine verilen ad.
m.+lardur 47a/4

mu'taşım Ar. s. Günahtan çekinen.
m. 61b/21
m.+ı hılâfe 61b/19

mu'teber Ar. s. Hatırı sayılır, saygın.
m. 89a/10

mu'tebere Ar. s. (bkz: mu'teber)
m.+(bilâd-ı mu'teberesine) 48b/17

mu'temed Ar. s. Kendisine inanılıp, güvenilen kimse.
m.+i 77b/3
m.+ı 'âliye 71a/24
m.+ı 'âliyye 74b/1

m.+ini 71b/11

mu'terif Ar. s. İtiraf eden.
m.+olup 74a/6

mu'tî' İtaat eden, boyun eğen.
m. 66b/19, 70a/15, 80a/24

mu'tlak Ar. s. Salt.
m.+(gâlib-i mu'tlak) 64a/6
m.+(rıżâ-yı fâ'il-i mu'tlak) 80a/20

mu'tlakâ Ar. zf. Kaçınılmaz bir biçimde, her halde, ne olursa olsun.
m. 52a/19

muttaşıl Ar. s. 1. Bitişik, yan yana olan. 2. Hiç durmadan, aralık vermeden.
m. 49b/19
m.+dur 49b/24
m.+olur 50a/3

muvâcehe Ar. i. Yüzleşme, yüz yüze gelme.
m. 48a/14
m.+olup 48a/9
m.+ı sultânda 81a/3

muvâfaqat Ar. i. uygun görme, onama, kabul etme.
m. 47b/20, 50b/14

muvaffak Ar. s. Başarmış, başarılı (kimse)
m. 87b/19

muvâfık Ar. s. Uygun.
m. 51a/20, 70b/15, 75b/3, 78b/4

muvâneset Ar. i. Birbirine alış beraber yaşama.
m. 65a/20

mūy-tāb Far. i. Kıl dokuyan, kıldan eşya yapan.
m.+lar 47a/4

muzaffer Ar. s. Üstünlük elde etmiş, zafer kazanmış.
m. 61b/22, 81a/7, 81b/24, 85a/25, 85b/15
m.+(āl-i muzaffer) 59b/25
m.+(āl-i muzafferden) 87b/20, 88b/11, 89a/4
m.+oldılar 85b/5
m.+olduğuna 57b/3
m.+oluruz 80b/21
m.+(şeh-zāde-yi muzaffer 52b/25
muzaffer olup
m. 59a/5

muzaffer-geşten Ar. Far. b. s. Muzaffer olan; zafer, üstünlük kazanmış olan.
m.+(Muzaffer-geşten-i Sulṭān gāzī) 84b/7

muzāheret Ar. i. destekleme, yardım etme, arka çıkma.
m. 50b/22

muzṭarib Ar. s. sıkıntısı olan, rahatsız.
m. 81a/1
m.+olup 79a/6

muzṭarr Ar. s. Çaresiz kalmış... Zorunda kalmış.
m.+ı hayāt 51a/18
m.+olup 56b/12

mübālağa Ar. i. Abartma, abartı.
m. 50b/25, 79a/23, 80b/1
m.+ı emvāl-i ḡanā'im 67b/25

mübārek Ar. s. 1. Verimli, bereketli.
2. Kutlu, uğurlu, kutsal.
m. 54b/2, 55a/2, 65a/9, 70b/23, 71b/7, 86a/15, 86b/5
m.+(merḡad-ı mübārekleri) 65a/14

mübārezet Ar. i. İki düşman tarafından çıkan birer kişinin çarpışması.
m. 82a/24
m.+(‘azm-i mübārezet) 81a/25

mübāriz Ar. s. Dövüşe, güreşe kalkışan.
m.+ı nām-dārı 79a/21

mübāşeret Ar. i. Bir işe başlama, girişme.
m. 47a/8, 54a/11, 61a/16
m.+idüp 51a/20
m.+itmesini 48b/22

mübāya‘a Ar. i. Satın alma.
m.+yı şer‘iyye 72a/22, 72a/24

mübeşşirān Ar. s. (mübeşşir'in c.) Müjdeciler, muştucular.
m.+ı ḡaybīden 56b/20

mübīn Ar. s. İyi ve kötüyü ayıran.
m.+(bī-dīn-i ‘adū-yı dīn-i mübīn) 78a/11

mübtelā Ar. s. Düşkün.
m.+oldı 89a/9

mücāhedet Ar. i. Savaşma.
m.+(kemer-i mücāhedeti) 78a/16

mücāhid Ar. i. Kutsal ülüer uğruna savaşan (kimse).
m.+ler 51b/13

mücāhidān Ar. s. (mücahid'in c.) Mücahitler.
m.+(sulṭān-ı mücāhidān) 88a/9
m.+ı 56b/15
m.+ı leşker-i İslām 70a/2
m.+ı nām-dārdan 51b/9
m.+(mesālih-i mücāhidān) 51a/19

mücāhidīn Ar. s. (bkz: mücāhidān)
m. 63a/10
m.+(bāḳıyye-i mücāhidīn) 67a/24
m.+(cem'-i mücāhidīn) 63a/25
m.+ı Müslimīni 61a/22
m.+(taşarruf-ı mücāhidīne) 74a/14

mücāleset Ar. i. Birlikte, beraber oturma.
m.+ı merdān 59a/24
m.+ı 'ulemā 65a/20

mücāzāt Ar. i. Bir suçta karşı caza çekirme.
m. 75a/23
m.+eylemişidi 78a/7

mücerred Ar. s. Tek, yalnız.
m. 80b/14, 82b/8

mücidd Ar. s. Çok çalışan.
m. 80a/5

müctebā Ar. s. Seçkin, seçilmiş.
m. 69b/1

müdāhil Ar. i. 1. Karışan. 2. Davaya müdahale eden.
m.+ıne 51b/18

müdāvemem Ar. i. Devam etme.
m. 78a/12

müdde'ā Ar. s. İddia edilen şey.
m.+sını 69a/19

müddet Ar. i. Süre.
m. 59a/14, 74a/24, 76b/1, 77b/22
m.+de 78b/15
m.+den 61b/10
m.+ı saltanatu 87b/6

müddetü'l-ömr Ar. b. zf. Ömrü boyunca.
m. 53a/9

müdemmer Ar. s. Mahvedilmiş, yok edilmiş.
m. 81b/25

müderris Ar. i. 1. Ders veren. 2. Medresede veya camide öğretmen.
m. 46b/12
m.+ıne 47a/21
m.+olup 57b/18

müdhik Ar. s. ve i. Güldüren, güldürücü, komik.
m. 85a/19

mü'ezzi Ar. s. inciten, eziyet eden.
m.+olur 56a/4

müferriḥ Ar. s. İç açıcı, ferahlık veren.
m. 70b/20, 71b/3

müfriḥ Ar. s. Sınırı geçen, ileri vardırان, aşırı.
m.+(ḥased-i müfriḥ) 64a/17

müfsid Ar. s. Bozan.
m.+ler 73b/9
m.+lerüñ 73b/6

müfside Ar. s. (bkz: müfsid)
m.+ı 'uzmānuñ 73b/15

müfti Ar. s. Fetva veren.

	m.+i kāmīl 54a/12		m. 74b/8
mühendisān	Ar. i. (mühendis'in c.) Mühendisler.		m.+idüp 75a/5
	m.+i kārđan 65b/6	mükerreme	Ar. s. (bkz: mükerrem) m.+(vālide-yi mükerremesi) 53b/16
müheyyā	Ar. s. Hazır. m. 80a/12 m.+olup 69b/9 m.+turdılar 83a/23	mükerrer	Ar. s. Tekrarlanmış. m.+(hakk-i mükerrer) 86b/19
mühimmāt	Ar. i. (mühimm'in c.) Savaş gereçleri, cephane. m.+ına 61a/15	mülāhaza	Ar. i. Düşünce. m.+(haşm-ı mülāhazasıyla) 64a/13 m.+itmekle 86a/14
mühlik	Ar. s. Öldürücü, tehlikeli. m.+i 86a/18	mülākī	Ar. s. Buluşan, kavuşan. m. 62b/3
mühtedīn	Ar. s. (mühtedī'nin c.) Hidayete ereişenler. m.+(e'imme-yi mühtedīni) 61a/23	mülakķab	Ar. s. Lakaplanmış, lakaplı. m. 68a/23
müjde	Far. i. Sevindirici haber, muştı. m.+eyledi 83a/3 m.+sin 56b/20	mülāşık	Ar. s. Bitişik, yapışık, yan yana bulunan. m.+dur 49b/14
mükāşefāt	Ar. i. (mükāşefe'nin c.) Hakikat ehline Allah'ın sırlarının görünmesi, kendileri Allah'ın nurunu görmeleri. m. 64b/14 m.+(cümle-yi mükāşefātından) 64b/16	mülātafāt	Ar. i. (mülatafa'nın c.) Şakalaşmalar, latife etmeler. m.+(envā'-ı mülātafāt) 88a/9
mükellef	Ar. s. Eksiksiz, özenli bir şekilde yapılmış. m. 56b/5, 65b/14, 66b/14	mülāyemet	Ar. i. 1. uygunluk. 2. Yumşak huyluluk. m. 51a/16, 79a/7, 88b/6 m.+le 77a/1
mükemmel	Ar. s. Eksiksiz, kusursuz, tam. m. 51b/7	mülāyim	Ar. s. Uygun, hoş görülebilir. m.+gelüp 70a/22
mükerrem	Ar. s. Muhterem, saygıdeğer, aziz.	mülāzemet	Ar. i. Bir yere veya kimseye sımsıkı bağlanma. m.+ine 55a/18
		mülāzım	Ar. s. Bir yere veya kimseye sarılıp ayrılmayan, tutunup kalan. m.+ı 88a/16

mülhak	Ar. s. Bir bütünden sonra katılmış olan, eklenmiş. m.+idüp 90a/2 m.+oldı 73a/23, 80b/13	m.+ı kefere-i fecerenüñ 84a/14 m.+ı küffâr-ı şahib-i i.tibârdan 77a/16 m.+ı küffâra 61a/21 m.+ı küffârdan 80a/24, 85a/22 m.+ı küffârı 77a/14 m.+ı küffârüñ 55b/25, 74a/17, 79b/13, 79b/21, 80a/4, 86b/2 m.+ı Kürt 59b/17 m.+ı müteferriķa 89a/22 m.+ı müteferriķânuñ 61a/13 m.+ı 'izâm 70b/17 m.+ı küffâr 52a/10, 81b/15 m.+ı mağrûrân-ı kâfirân 52a/17 m.+(resûlân-ı mülûk-ı etrâf) 70b/24 m.+uñ 71a/6 m.+(zamân-ı mülûk-ı tevâyif) 89b/3
mülhem	Ar. s. İçe doğmuş, birinin içine doğmuş, esinlenmiş. m.+ı 'âlim-i ğayb 78a/9	
mülk	Ar. i. 1. Taşınmaz mal. 2. Devletin eĝemenliĝi altında bulunan toprakların bütünü, ülke. m. 51a/17 m.+ı 54b/12, 70a/15 m.+ı Ğıyasüddîni 59b/22 m.+(inâyet-i mülk-i mennân) 81b/2	
mültehib	Ar. s. Alevlenmiş, tutuşmuş. m.+olup 81a/1	
mültekâ	Ar. s. Kavuşma, buluşma, birleşme yeri. m.+sında 49b/16	
mülûk	Ar. i. (melik'in c.) Hükümdarlar. m. 52a/21, 58b/11, 69b/2, 71a/17, 83a/21, 87b/17 m.+(aķdem-i tâc-dârân-ı mülûk-ı küffâr-ı Rûm) 77b/24 m.+(cemi'-i mülûk) 78a/24 m.+e 61b/12, 67a/9 m.+(ebnâ'-i mülûkdan) 57b/21 m.+(etrâf-ı mülûkdan) 70b/21 m.+ı 70b/15 m.+ı cümleden 61a/17	mümkin Ar. s. Olabilir, olabilen. m. 47b/24, 50b/12, 78b/6, 84b/16, 84b/25 m.+olup 72b/21 m.+olur 50b/5
		mümtâz Ar. s. Seçkin. m. 74b/9, 83b/24 m.+oldılar 69b/20
		mümtedd Ar. s. uzayan, uzanan, süren. m.+olan 49b/4 m.+olmuşdur 50a/15 m.+olup 50a/17

münācāt Ar. i. Allah'a dua etme, yalvarma.
m.+idüp 82b/4
m.+(leyle-i münācāt'da) 86a/25
m.+uñ 83a/2

münādī Ar. s. Nida eden, tellal.
m.+lerinde 48a/18

münāfīk Ar. i. s. Arabozan, bölücü, karıştırıcı, fsatçı, müfsit.
m. 70b/15, 78b/4
m.+ı mezkūr 77b/7
m.+laruñ 79b/17

münāfīkīn Ar. s. (münafik'in c.) Münafıklar.
m. 61a/22
m.+(def'-i münāfīkīn) 61b/1

münāfīkān Ar. s. (bkz: münāfīkīn)
m.+(ağlez-i münāfīkān) 61b/4
m.+(şavb-ı mesākīn-i münāfīkāna) 61b/3

münākeḫāt Ar. i. (münakehe'nin c.) Nikahlamalar, nikah kıymalar.
m.+ı müteceddide 77b/23

münāsebet Ar. i. İlişki, ilişki, ilinti.
m. 48b/25

münāsib Ar. s. Uygun, yerinde.
m. 54a/10, 56a/17, 70a/22, 70b/21, 76b/25, 80a/2, 81a/19, 81b/13
m.+dür 64a/7
m.+görüldi 53b/8
m.+görüp 80b/11
m.+olmamağın 65a/18

münāza'āt Ar. i. (münazaa'nın c.) Ağız kavgaları, çekişmeler.
m.+(ḫatı'-ı münāza'āt) 62a/6

münebbih Ar. s. Uyarıcı.
m.+olmak 77b/20

münhezim Ar. s. Bozguna uğramış, yenilmiş, bozulmuş.
m.+idüp 80a/1
m.+oldı 59b/14
m.+olup 77b/15
m.+olursa 57a/14

münīr Ar. s. Nurlandıran, ışık veren, parlak.
m.+(zamīr-i münīr-i pād-şāh-ı 'ālem-gīre) 70a/25
m.+(zamīr-i münīriñüze) 82a/8
m.+(zamīr-i münīrlerine) 75b/3

münkād Ar. s. Boyun eğen.
m. 80a/25

münkir-āne Ar. Far. b. zf. İnkâr edercesine.
m. 55b/3

münkārīza Ar. s. Biten, arkası gelmeyen
m.+olup 60a/11

müntefi' Ar. s. Menfaatlenen, yararlanmış.
m.+lerdür 50a/7

müntehā Ar. s. Son bulmuş, son.
m.+yı murādına 83a/10

münteşir Ar. s. Yaygın, yayılmış.
m. 52a/10
m.+olur 61b/18

mürāca‘at	Ar. i. 1. Başvuru. 2. Danışma. m. 48b/15, 54b/4, 59a/16 m.+eylediler 73a/7 m.+itmemişken 68b/9	müsā‘ade	Ar. i. İzin, icazet, ruhsat. m.+ye 51a/14
mürāfık	Ar. i. Yol arkadaşı, yoldaş. m. 51a/20	müsāhele	Ar. i. Kolay sanma. m. 56a/3, 78a/8
mürde	Far. s. Ölü, ölmüş. m. 76b/17	müşāra‘at	Ar. i. Sürat, acele etme. m. 84b/20 m.+olındı 75b/17
müretteb	Ar. s. Gizli bir amaçla düzenlenmiş, yapılmış. m. 80a/12	müsellah	Ar. s. Silahlanmış, silahlı. m. 51b/7, 56b/10
mürġān	Far. i. (müg’in c.) kuşlar. m.+ı hevāyı 90b/25	müsellem	Ar. s. inkar edilemeyen, karşı çıkılamayan, söz götürmez. m. 69b/24 m.+dür 54a/6 m.+idüp 90a/1 m.+oldı 74b/9
mürīd	Ar. i. Bir tarikat şeyhine bağlanarak ondan tasavvufun yollarını öğrenen, onun doğrultusunda ilerleyen kimse. m.+i 54b/13 m.+leri 53b/24, 54a/13	müşelleş	Ar. i. Üç bölümden oluşan, üçlü. m.+üñ 49b/20, 50a/4, 50a/5 m.+(vaż‘-ı müşelleşi) 49b/14 m.+(zāviye-yi müşelleşi)
mürtedd	Ar. s. Müslümanlığı bırakıp başka bir dine geçmiş olan (kimse). m.+oldı 74b/7	müsemmā	Ar. s. Ad verilmiş, adı olan. m.+dur 50a/13, 50a/17
mürtefi‘	Ar. s. Yükselen, yükselmiş. m.+olmuşdur 51a/23	müstahfazān	Ar. s. ve i. (müstahfaz’ın c.) Koruyanlar. m.+ı kal’a 78b/12
mürūr	Ar. i. Geçme, bir taraftan girip diğer taraftan çıkma. m.+eyledi 73b/16 m.+ı sulţān 62a/1 m.+ı zamān 46a/21, 51a/22 m.+ider 47b/17	müstakırr	Ar. s. İstikrar bulmuş, karar kılmış. m.+ı hilāfet 65a/24
mürüvvet	Ar. i. İyilikseverlik, cömertlik. m.+den 77a/4	müstakıll	Ar. s. Bağlımsız. m. 52a/23, 59a/10, 59b/6 m.+olsun 54a/11
		müstecāb	Ar. s. Kabul olunmuş. m. 85a/7 m.+olduġın 85b/1

müsteşār Ar. i. ve s. Kendisinden bilgi alınan, kendisine danılışılan kimse.
m. 84a/4

muştucu Far. T. s. Müjdeci, müjde getiren.
m.+lar 67b/16

müstevfī Ar. s. Kafi derecede, yeteri kadar.
m. 62a/11

müstevlī Ar. s. ve i. Bir yeri istila eden, yönetimi altına alan (kimse, devlet, ordu veb).
m. 61b/10

müşābih Ar. s. Aralarında benzerlik olan, benzer.
m.+oludı 68a/14

müşāhede Ar. i. 1. Görme. 2. Gözlem.
m. 46b/24, 47b/22, 85b/17
m.+(āşār-ı inkisār-ı müşāhede) 76b/6
m.+eylediler 57a/18
m.+idüp 85b/2
m.+itdükde 83a/4
m.+olınmağla 81b/18
m.+olınmamışdur 84b/3

müşar Ar. s. İşaret olunan, işaretle gösterilen.
m. 84a/4

müşāvere Ar. i. Danışma, danış.
m. 48b/24, 69a/9
m.+(eşhāb-ı müşāvereden) 50b/8
m.+eyledi 69b/6, 81b/18
m.+eylediler 62b/10
m.+eyledükde 72b/19
m.+ider 67b/19

m.+idüp 64a/1
m.+lerinde 84a/4
m.+olınmağ 81a/14

müşerref Ar. s. onur verilerek yüceltilmiş.
m.+idüp 82b/21
m.+oldı 78b/19
m.+olduğda 48b/5

müş‘ir Ar. s. Yazı ile bildiren, haber veren.
m. 82a/3, 88b/6

müşkil Ar. s. Güç, zor, çetin.
m.+inüñ 48b/19

müşrik Ar. s. Allah’a ortak koşan.
m.+i bī-dīn 86a/1

müşrikān Ar. s. (müşrik’in c.) Allah’a ortak koşanlar.
m.+(şanādīd-i müşrikān) 52a/17

müşrikīn Ar. s. (bkz: müşrikān)
m. 57a/20, 61a/21, 66b/10, 81b/17, 84b/15, 89a/19
m.+(a‘dā-yı müşrikīnūñ) 56a/12
m.+(ğānimīn-i müşrikīnūñ) 82b/17
m.+(hükām-ı müşrikīn) 56a/5
m.+(leşker-i müşrikīne) 52b/23
m.+ün 57a/5

müştākķ Ar. s. Başka bir kelime veya kökten türemiş.
m.+olmuşdur 63b/2

müştehiyāt Ar. s. İstekliler, iştahlılar.
m.+(istifā’-yı müştehiyāt-ı nefsiyye) 78a/5

müştemil	Ar. s. Kavrayan, saran, içine alan. m. 67a/8		
müşteri-zamir	Ar. b. s. Müşteri görünüşlü. m. 50b/9		
mütāba‘at	Ar. i. Birine tabi olma, arkasından gitme, uyma. m.+a 46b/24 m.+idenler 48a/20 m.+idenlerine 72b/10 m.+idüp 46b/25, 48b/1 m.+eylediği 77a/19 m.+eylemez 48b/2		
meṭālib	Ar. i. (matlab’ın c.) İstenen şeyler. m.+i dīni 51b/8		
müte‘addid	Ar. s. çok, birçok. m. 90b/1		
müte‘ahhid	Ar. s. Başkasıyla ilgili bir işi yapmayı üzerine alan kimse. m.+oldı 77a/23 m.+oldum 88b/15		
müte‘ākıben	Ar. zf. Sonra, arkadan, ardi sıra. m. 78b/10		
müte‘ālā	Ar. s. 1. Yüksek, yüce. 2. Allah’ın sıfatlarından. m.+(cenāb-ı melik-i müte‘ālāya) 82a/6		
müte‘allık	Ar. s. ilişkin, ilgili. m. 48b/22, 69b/16, 77b/5 m.+olduğda 65b/3		
müte‘allikāt	Ar. i. (meteallik’in c.) Yakın kimseler, akraba. m.+ından 77a/23		
müte‘ayyın	Ar. s. Meydanda olan, meydana çıkan.	m.+olup 65b/5	
müte‘ayyınān	Ar. s. (müteayyin’in c.) Meydanda olanlar, ortaya çıkanlar. m. 51a/4		
mütebeyyin	Ar. s. Meydana çıkan, anlaşılan. m. 65b/4		
müteceddide	Ar. s. Yenilenmiş. m.+(münākeḥāt-ı müteceddide) 77b/23		
müte‘ellim	Ar. s. Elemlenen, içi sızlayan, acı duyan. m. 79b/16 m.+olup 54b/16		
müte‘emmil	Ar. s. Derin düşünen, dalgın. m. 65a/1		
müte‘eşsir	Ar. s. Hüzünlü, kederli, üzüntülü. m. 74b/24		
mütefekkir	Ar. i. düşünür. m. 65a/1, 85b/2 m.+olup 79b/16		
müteferriḳa	Ar. i. padişah, vezir ve daha başka devlet büyüklerinin yanında, türlü hizmetlerde çalışan kimse. m.+(mülük-ı müteferriḳa) 89a/22 m.+(mülük-ı müteferriḳanuñ) 61a/13		
müteḡayyir	Ar. s. Değişen, başkalaşan. m. 46a/21 m.+olmuş 55a/11		
müteḡayyirīn	Ar. s. (müteḡayyir’in c.) Hayrette kalanlar, şaşırılmışlar.		

m.+(‘ulemā-yı müteḥayyirīn) 61a/23

müteḥayyir Ar. s. Hayrette kalmış, şaşmış, şaşırılmış.
m. 76b/7, 84b/22
m.+oldı 63b/23
m.+olup 55b/3

müteḥayyız Ar. s. Yer tutan.
m.+olup 85b/2

müteheyi’ Ar. s. Hazırlanan, hazırlanmış, hazır.
m. 79b/20

mütekeddir Ar. s. Kederlenen, kederli.
m.+olup 74b/24

mütekellim Ar. s. Söyleyen, konuşan.
m. 80b/18

mütemekkin Ar. s. yerleşen, yerleşmiş, 8bir yerde) oturan.
m. 60b/11
m.+olasun 79a/11

mütemerrid Ar. s. Dikbaşlılık eden, dikkafalı.
m.+(kāfir-i mütemerrid) 79a/19
m.+lerin 67b/1

mütemessil Ar. s. Temsil eden, bir şeyin şekline giren.
m.+olurlar 55a/1

mütenebbih Ar. s. Uyanan, uyanık; uslanan, aklını başına alan.
m.+olup 57b/7, 78a/15

mütenevvi’a Ar. s. Türlü, çeşitli, çeşit çeşit.
m.+(ecnās-ı aḳmişe-i mütenevvi’adan) 52b/15
m.+(maḥşülāt-ı mütenevvi’adan) 63b/9

müteselli Ar. s. Teselli olan, avunan.
m.+olup 69b/21

mütetābi’ Ar. s. Birbiri ardınca gelen, peyderpey olan.
m.+dür 49a/15
m.+olup 50a/20

mütevātīr Ar. s. ağızdan ağıza dolaşan, halk arasında söylenen.
m.+olup 65a/13

müteveccih Ar. s. 1. Bir tarafa dönen, yönelen. 2. Bir tarafa gitmeye kalakan.
m. 63b/14, 70a/11, 74b/10, 89b/23
m.+i dār-ı na’īm 64a/20
m.+i kār-zār 81b/4
m.+i rāh-ı Beyt-Ullah 54a/22
m.+oldı 46a/5, 57b/13, 59a/5, 66b/18, 75a/11, 78b/15, 79a/17, 80b/11, 88a/12, 88a/20
m.+oldılar 54b/5, 62b/12
m.+olduḳda 66b/1, 88b/3, 89b/6, 90b/5
m.+olmazdan 90a/12
m.+olmuşıdı 72a/17
m.+olup 72b/25, 72b/8, 77a/6, 88b/18

mütevehhim Ar. s. Vehimlenen, kuruntulu.
m.+olup 54a/14

mütevekkil Ar. s. Tevekkül eden, işlerini Allah’a veya oluruna bırakan.
m.+i Ḥaḳḳ 56a/16

mütevellî Ar. s. ve i. Birinin yerine geçen.
m. 46b/12

mütezelzil Ar. s. Titreyen, sarsılan, sallanan, oynayan.
m.+olup 74a/2, 76a/18

müttefik Ar. i. ve s. Bağlaşık, anlaşmış, birleşmiş.
m.+olmak 88b/2
m.+olmuşlar 61a/19
m.+olup 79b/15

müttefikü'l-kelâm Ar. b. i. Söz birliği.
m. 66a/2

müvekkel Ar. s. Vekil tayin eden, vekil edilen bir kimse.
m.+olan 82b/25

müyesser Ar. s. kolaylıkla ortaya çıkan.
m. 51a/24, bu
m.+dür 81a/24
m.+(güzâr-ı müyesser) 50b/14
m.+ola 72b/24
m.+oldı 76b/1
m.+olmamıştı 74a/15
m.+olur 84a/9
m.+olursa 89b/19

müzâyaka Ar. i. Sıkıntı, darlık, parasızlık.
m. 80b/17, 90b/23

müzeyyen Ar. s. Süslenmiş, bezenmiş.
m.+eylesünler 68a/13

-N-

nâ-dân Far. b. s. Bilgisiz, cahil.
n. 75b/10

nâ-gâh Far. b. zf. Ansızın, birdenbire.
n. 57a/1

nâ-hem-vâr Far. b. s. Uygunsuz.
n.+(etvâr-ı nâ-hem-vârları) 89b/14
n.+(etvâr-ı nâ-hem-vârdan) 47b/4
n.+(etvâr-ı nâ-hem-vârından) 76b/7
n.+(evzâ'-ı nâ-hem-vârı) 72a/2
n.+(peygâm-ı nâ-hem-vâr-ı hezîmet-encâmı) 80b/25

nâ-murâd Far. b. s. Muradına erişememiş.
n. 54a/20

nâ-pesendîde Far. b. s. Beğenilmez.
n.+(evzâ'-ı nâ-pesendîdesinden) 72a/10

nâ-şâyeste Far. b. s. Layık olmayan, layık değil.
n.+(hareket-i nâ-şâyestesinden) 48b/4

nâdim Ar. s. Yaptığı bir davranıştan pişmanlık duyan, pişman.
n.+oldı 75a/12
n.+oldılar 61b/8

nâdir Ar. s. Seyrek, az bulunur.
n. 74a/19

nafaqa Ar. i. Geçinmek için gerekli olan şeylerin bütünü, geçimlik.
n.+idüp 51b/5

nāfi‘ Ar. i. Yararlı, kazançlı.
n. 86b/2

nāhiye Ar. i. Bucak.
n.+yi 77b/6

naḥvet Ar. i. Kibir, gurur, büyüklenme.
n.+den 60a/21

nā’ire Ar. i. Ateş, alev, sıcaklık.
n.+(iṭfā-i nā’ire-i fesādına) 74b/24

naḳāre Ar. i. Davul, dümbelek.
n.+ler 52a/14

nāḳış Ar. s. Kusurlu olan, kusurlu.
n.+laruñ 55a/21

nāḳışānū’l-‘aḳl Ar. b. i. Akıldan noksan olanlar.
n.+(şoḥbet-i nāḳışānū’l-‘aḳl) 59a/23

naḳl Ar. i. Bir yerden alıp başka bir yere iletme, aktarma, taşıma, geçirme.
n.+de 50b/23
n.+i 50b/22
n.+iderler 46a/19
n.+ince 49b/17
n.+olunur 64b/15

nām Far. i. 1. Ad. 2. Ün.
n. 47b/17, 47b/19, 47b/19, 48b/13, 50b/16, 51a/7, 52a/1, 52a/5, 52b/4, 55a/17, 56a/7, 59b/24, 62a/13, 62b/14, 64b/13, 66b/18, 68b/10, 68b/4, 69a/10, 69b/4, 71b/11, 74a/23,

78b/11, 79a/21, 79b/7, 81b/5, 84a/17, 84a/3, 86a/10, 86a/20, 86a/23, 90a/16
n.+dan 63b/2
n.+ı 61b/16, 61b/21, 63b/1, 67b/22, 72b/12, 74b/8, 82b/19
n.+ı ‘ālemde 69b/1
n.+ı ḳal’ānuñ 67b/6
n.+ı şerīfi 53b/15
n.+ı şerīfleri 53b/12
n.+ına 53a/15, 57b/22, 58a/3, 65b/16, 73b/10, 86a/2, 89a/24
n.+ını 52a/13, 52b/20, 68a/15
n.+ıyla 49a/22, 50a/10, 53a/23, 86b/23
n.+ları 87b/11
n.+larını 60a/24, 60b/2

nām-dār Far. b. s. Ünlü.
n. 62a/24, 81b/5, 89b/1
n.+ı 84a/13
n.+ı sipeh-sālār 83b/8
n.+ı ümerāsından 69b/13
n.+ını 62b/16
n.+lar 48a/21, 87a/1
n.+ları 50b/3, 76a/19
n.+(mübāriz-i nām-dārı) 79a/21
n.+(mücāhidān-ı nām-dārdan) 51b/9
n.+(ümerā-yı nām-dār) 64a/1
n.+(ümerā-yı nām-dārdan) 83a/17, 87a/1

	n.+(ümerā-yı nām-dāri) 65b/1		n.+eylediler 57b/6 n.+dür 56a/19 n.+ider 58b/22
namāz	Far. i. Müslümanların günde beş kez yapmaları dince buyrulan ibadet. n.+a 76b/17		n.+idüp 49a/8 n.+ler 56a/17, 70a/14, 74a/6
nāme	Far. i. Mektup. n.+lerinde 80b/23 n.+sinde 74b/25, 80a/13 n.+yi 71a/3	naşş	Ar. i. Açıklık. n.+ı şerīfi 61a/24
nāmī	Far. s. Namlı, şöhretli, ünlü. n.+si 86a/23	nażar	Ar. i. 1. Bakış, bakma, göz atma. 2. Bir konu hakkında düşünme, görüş. n.+eyledi 46b/1 n.+ı 82b/15 n.+ı iltifāt 67a/12 n.+ı şāh-ı nikü-siyer 65b/3 n.+ından 64b/22 n.+idüp 52a/19 n.+(kāt'-i nażar-ı mevā'id) 51a/18
nāmūs	Ar. i. Bir toplum içinde ahlak kurallarına karşı beslenen bağlılık. n. 79a/12	nāzır	Ar. i. Bakan. n.+olasun 82b/15
nāmzed	Far. i. Sözlü, yavuklu. n.+eyledi 72a/1	nażif	Ar. s. Temiz. n. 46a/7
nār	Ar. i. Ateş. n.+ı gāzābına 75b/14	nāzik	Far. i. İnce yapılı, narın. n. 55b/4
nās	Ar. i. insanlar, halk, herkes. i. 64b/8	nāzil	Ar. s. İnen, iniş. n.+oldı 82b/25, 83a/7
naşayıḥ	Ar. i. (nasihat'ın c.) Nasihatler. n.+den 70a/14	nażır	Ar. s. Benzer, eş, örnek. n.+ı 74a/19
naşb	Ar. i. dikme, saplama. n. 79b/11 n.+ı k̄āzī-'asker 62a/1 n.+idüp 62a/5, 62a/9, 78b/9 n.+oldı 53a/9, 58a/3	ne	zm. 1. Hangi şey. 2. Soru biçiminde şaşma bildiren ünlem. 3. 8çokluk ekiyle) Birçok şeyler. 4. s. Hangi. 5. zf. Şaşma veya çokluk bildirir. n. 47a/8, 48a/25, 50b/16, 54a/1, 54a/23, 54b/23, 55b/3, 55b/3, 57a/8, 68a/5,
naşīb	Ar. i. 1. Bir kimsenin elde edebildiği, sahip olabildiği şey. 2. Kısmet, talih. n.+(feth-i cedīd-i naşīb) n.+oldı 64a/16, 76a/20		
naşīḥat	Ar. i. Öğüt. n. 79a/7		

75a/2, 83a/2, 84a/9, 85a/2,
85a/2
n.+dür 85b/25

nebeviyye Ar. s. (nebevî) Pergambere
ait, peygamberle ilgili.
n.+(hicert-i nebeviyyenüñ)
56b/4
n.+ hicret-i nebeviyye-i
'aleyhi efzâlü't-taḥiyyenüñ
54b/19, 69a/23, 72a/5,
79b/17

nebiyyullah Ar. i. Nebi.
n.+(reḥāniyyet-i ḥāzret-i
Nuḥ Nebiyyullahdan) 51b/15

necāt Ar. i. Kurtuluş.
n. 78b/25

nedāmet Ar. i. Pişmanlık.
n. 79b/1
n.+le 80b/8

nef' Ar. i. Fayda, kar, çıkar,
menfaat.
n. 64b/22

nefā'is Ar. s. (nefise'nin c.) Nefis,
güzel, beğenilir şey.
n.+i emti'ā 62b/9
n.+i emvāli 62b/20

nefer Ar. i. Dercesi olmayan
asker, er.
n. 51b/11, 51b/13, 71a/8,
77b/11, 78a/1, 81b/11,
81b/6
n.+e 71a/25
n.+i dil-āver 51b/7
n.+inüñ 71a/10

nefes Ar. i. Canlı varlık.
n.+i ḥāl 89a/12

nefir Ar. i. Cemaat, topluluk.

n. 64a/10

nefs Ar. i. 1. Öz varlık, kişilik. 2.
İnsanın yeme içme gibi
ihtiyaçlarının tümü.
n.+(hevā-yı nefis) 82b/8
n.+i 46b/14

nefsiyye Ar. s. Nefisle ilgili.
n.+(istifā'-yı müştēhiyāt-ı
nefsiyye) 78a/5

nehb Ar. i. Yağma, çapul.
n. 72b/11, 73a/1, 73a/15,
75b/8, 90a/14
n.+i etrāf-ı Selānik 72b/2

nehr Ar. i. Irmak.
n.+i 50a/13, 62a/25, 62b/21,
81b/13
n.+i büzürk 46a/11
n.+i Meriç 80b/4
n.+i Meriçe 64a/14
n.+i mezbür 49b/5
n.+inden 47b/17, 90a/20
n.+ine 49b/5
n.+inüñ 49b/6
n.+ler 65b/16
n.+lerdür 65b/17

nesl Ar. i. Göbek, kuşak.
n.+idür 88a/17
n.+inden 47a/24, 60b/4

nesne i. Şey, obje, herhangi bir
şey.
n. 82b/14

netāyic Ar. i. (netice'nin c.)
Neticeler, sonuçlar.
n.+i fikirleri 50b/10

netice Ar. i. Sonuç.
n.+sinde 56b/3
n.+yi kelām 60b/14

nevāhi Ar. i. (nahiye'nin c.) Nahiyeler, bucaklar.
n. 48a/19, 76b/2
n.+si 66b/13, 74a/14
n.+sinde 59b/13, 89b/24
n.+sinden 67a/23

nevāzende Far. s. Okşayan, okşayıcı.
n.+sinüñ 83a/1

nevbet Ar. i. Sıra; sıra ile görülen iş.
n.+de 87b/20

nevvāb Ar. s. Valilik eden.
n. 64b/25

ney Far. i. Kamış.
n.+den 50b/13

nışf Ar. s. Yarım, yarı.
n. 48a/11

nışfü'l-leyl Ar. b. i. Gece yarısı.
n. 55a/22
n.+de 54a/15

ni'am Ar. i. (nimet'in c.) Nimetler.
n.+ı günā gün
n. 65b/24, 65b/24

nice s. ve zf. (bkz: niçe)
n. 50b/5, 80a/20
n.+si 46b/2

niçe s. ve zf. 1. Ne kadar. 2. Çok, birçok. 3. Ne derece. 4. Uzun. 5. Kaç. 6. Nasıl.
n. 55b/11, 55b/12, 57b/4, 61b/10, 62b/1, 65a/13, 65b/10, 67b/19, 69a/4, 70a/9, 73a/7, 75b/9, 77b/22, 77b/5, 78a/12, 81a/17, 81a/24, 82a/22, 82b/19, 84b/11, 86b/1
n.+si 64a/14

niçün zf. Bir olayın sebebini sormak için kullanılır, niçin.
n. 77a/20, 80b/23

nidā' Ar. i. 1. Duyurma, ilan. 2. Seslenme.
n. 64a/23, 69a/12
n.+eyledi 84a/25
n.+idüp 90b/24
n.+olınuğda 89b/21

nifāk Ar. i. Geçimsizlik, anlaşmazlık, ara bozma, ayırma.
n. 77a/4
n.+(āşār-ı nifāk) 90b/9
n.+da 61a/18
n.+(zıkr-i istişāl-i erbāb-ı nifāk) 89b/11

niğāh Far. i. Bakış, bakışma.
n.+idecek 68a/5

nigeh-bān Far. b. s. ve i. Gözcü, bekçi.
n. 64a/22

nihān Far. s. Gizli, saklı.
n.+(rāz-ı nihānları) 61b/8

nihān-hāne Far. b. i. Saklanılacak yer; mağara, bodrum.
n.+i ğaybdan 85b/8

nihāye Ar. i. Sınır, son.
n. 85a/20

nihāyet Ar. i. 1. Son. 2. Sonunda.
n.+i 50a/6, 54b/22
n.+i 'umrān-ı haṭṭ-ı istivāya 49a/15

nīk Far. s. İyi, hoş, güzel, beğenilen.
n. 46b/6
n.+(duhter-i nīk)

nikāh	Ar. i. Bir erkekle bir kadının evlilik birliği kurmasını sağlayacak kanuni işlem. n. 53b/18 n.+la 46b/5, 77b/25 n.+olındı ol-dı n.+olmak 71b/7	n.+i 61b/4, 69b/4, 80a/19, 87b/19 n.+ine 57a/4 n.+itmişüzdür 73b/17
nīkū-siyer	Far. b. s. İyi ,güzel ahlak. n.+(nazar-ı şāh-ı nīkū-siyer) 65b/3	nizām Ar. i. Düzen. n. 69b/12
ni‘met	Ar. i. İyilik, lütuf, ihsan. n.+(küfrān-ı ni‘met) 78b/3	nīze Far. i. Kargı, mızrak, süngü. n.+leri 85a/13
nişār	Ar. i. Saçma, serpme. n.+eyledi 68a/1	noqşān Ar. i. eksiklik, azlık, azalma. n.+ı tedbīr 60a/20
nisbet	Ar. i. 1. Oran. 2. Bağıntı, ilgi, ilinti. n. 66b/9, 77b/13 n.+i i‘tibār 90b/10 n.+idüp 49a/23	nuḳre Ar. i. Külçe halinde gümüş. n.+(alāt-ı nuḳre) 68a/2
nişān	Far. i. İşaret, iz, belirti. n.+ların 59b/24	nuḳūd Ar. i. (nakd’in c.)Akçeler, madeni paralar. n. 67b/24, 71a/15, 75a/6 n.+ı bī-şümār 68b/7 n.+ı i‘āne 71b/13 n.+ı zer 52b/15
nişīmen	Far. i. Oturacak yer. n.+olaga 65b/7 n.+olduḡı 65b/5	numūne Far. i. Örnek. n.+yi fetḥ 57a/18
nitekim	bağ. Gerçekten, nasıl ki. n. 52b/20, 52b/3, 59a/16, 72a/3, 82b/1, 84b/7	nūr Ar. i. İlahi bir güç tarafından gönderildiğine inanılan parlaklık. n.+ı Meḥemmedī 56a/11
niyābet	Ar. i. Vekalet, vekillik. n.+i 59a/14	nūrānī Ar. s. 1. Işıklı. 2. saygı uyandıran, nurlu. n. 55b/1 n.+(heykel-i nūrānī) 65b/4 n.+(şaḥş-ı nūrānī) 65a/22
niyāz	Far. i. Yalvarma, yakarma. n. 77a/17, 83b/20 n.+a 64b/25 n.+ı 56b/18, 68b/20	nuşret Ar. i. Zafer, düşmana galip olmak. n. 56b/20, 62b/24, 82b/5 n.+(fetḥ-i nuşret) 49a/7
niyyet	Ar. i. Yapmayı düşünme. n. 51a/3, 63b/19, 86a/12 n.+eyledi 61b/23	nuşret-eser Ar. b. s. Yardım mahiyetinde, yardım etkisinde.

n.+(sefer-i nuşret-eserde)
83a/22

nuşret-nişān Ar. b. s. Yardım eden.
n.+(leşker-i nuşret-nişānla)
47a/15

nuşret-şî'ār Ar. b. s. Yardım göstermiş,
yardım etmiş.
n.+(‘asākir-i nuşret-şî'ār)
80a/18
n.+(‘asker-i nuşret-şî'ārūñ)
78a/19

nūş Far. s. “İçen, içici”
manalarıyla kelimelere gelir.
n.+eylediler 84b/18
n.+eyleyeler 84a/23

nübüvvet Ar. i. nebilik, peygamberlik.
n.+(tekemmül-i rütbet-i
nübüvvet) 51b/8

nücüm Ar. i. (necm'in c.) Yıldızlar.
n.+(rehnumün-ı nücüm)
51a/11

nüfūs Ar. i. bir ülkede, bir
bölgede, bir evde belirli bir
zamanda yaşayanların
oluşturduğu toplam sayı.
n.+(kāt-i nüfūs) 89a/18

nümāyān Far. b. s. Görünen,
meydanda.
n. 50b/18, 51a/2, 65b/3

nümū-dār Far. s. Görünen, görünücü.
n. 46a/10

nüzhet-gāh Ar. Far. b. i. Gezinti yeri.
n. 65b/4

nüzül Ar. i. 1. Varma, gitme. 2.
Aşağı inme.
n.+buyurdı 61b/5
n.+buyurdılar 89b/17

n.+buyurup 75b/20
n.+eyledi 80b/10
n.+eylediler 63b/22, 81b/14
n.+iden 53b/9
n.+itmedüğinden 65a/11
n.+olına 81a/20

-O-

o s. İşaret sıfatı, bir şeyi işaret
etmek için kullanılır.
o. 48a/22, 57a/10
o.+(sebeb-i tesmiye-i o)
63a/23

oğlan i. Erkek.
o.+a 88a/16
o.+ı 69a/16, 70a/7
o.+ınuñ 69a/2
o.+lar 60b/8
o.+ları 70a/1
o.+ların 67b/2
o.+uñ 71a/11

oğlancık i. Küçük oğlan çocuk.
o.+lar 55a/10, 55a/10, 55a/4
o.+lara 55a/12

oğul i. 1. Bir kavmin soyundan
gelen kişi. 2. Erkek evlat.
o.+ı 47b/1, 47b/3, 54a/21,
57b/7, 58a/1, 58a/2, 58b/9,
59a/17, 59a/21, 59a/22,
59b/18, 59b/21, 62a/8,
62b/4, 69b/7, 70a/13, 73b/1,
73b/16, 73b/2, 73b/3,

	74b/18, 78b/9, 83a/17, 86b/14, 87a/2, 88a/19, 88a/23, 89a/17, 90a/3, 90a/6			
	o.+ına 59a/19, 70a/22			
	o.+ını 60b/18, 76b/24			
	o.+ınınuñ 73b/14, 75a/23			
	o.+ıyla 75b/22			
	o.+ları 61a/1, 64b/5, 70a/4, 90a/9			
	o.+larına 78a/1, 88a/21			
	o.+um 70b/3			
ok	i. Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince vekısa tahta çubuk.			
	o. 62a/15, 63b/7, 81b/10, 81b/8, 83b/10			
okı-	f. Çağırnak, davet etmek.			
	o.-dı 49a/7			
	o.-dılar 70b/18			
	o.-dup 60b/2			
oku-	f. Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyiy anlamak veya aynı zamanlarda seslere çevirmek.			
	o.-duķça 65a/11			
okun-	f. Okumak işine konu olmak.			
	o.-mışdur 87b/15			
okut-	f. Birine okumak işini yaptırmak.			
	o.-(huţbe okutdı) 73b/10			
ol	s. Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirtmek, işaret etmek için			
		kullanılır. 2. zm. Teklik üçüncü şahıs zamiri.		
		o. 46a/11, 46a/11, 46a/17, 46a/21, 46b/6, 47a/10, 47a/14, 47a/14, 47a/17, 47a/2, 47b/11, 47b/20, 47b/23, 47b/24, 48a/20, 48b/15, 49a/12, 49a/22, 49a/7, 49b/1, 49b/7, 49b/9, 49b/9, 50a/10, 50a/16, 50a/7, 50b/18, 50b/18, 50b/21, 50b/25, 51a/1, 51a/15, 51a/15, 51a/17, 51a/23, 51a/24, 51a/7, 51b/13, 51b/16, 51b/22, 51b/23, 51b/24, 51b/6, 52a/16, 52b/17, 52b/18, 52b/6, 53a/1, 53a/10, 53a/3, 53a/9, 53a/9, 53b/22, 53b/5, 53b/8, 54a/22, 55a/21, 55a/5, 55a/9, 55b/3, 55b/3, 55b/9, 56b/14, 56b/23, 57a/12, 57a/9, 57b/12, 57b/18, 57b/24, 57b/6, 57b/6, 58b/14, 59a/1, 59a/18, 59a/7, 59b/23, 60b/10, 60b/23, 60b/25, 60b/9, 61b/17, 61b/18, 61b/21, 61b/22, 61b/22, 61b/23, 61b/24, 62a/18, 62a/23, 62a/24, 62b/2, 62b/22, 62b/25, 62b/7, 62b/8, 63a/14, 63b/19, 63b/2, 64a/12, 64a/15, 64a/18, 64a/2, 64b/12, 64b/14, 64b/18, 64b/24, 65a/10, 65a/12, 65a/13,		

65a/8, 65b/1, 65b/11,
65b/14, 65b/4, 65b/5, 65b/9,
66a/10, 66a/13, 66a/15,
66a/17, 66a/19, 66a/21,
66b/1, 66b/11, 66b/15,
66b/18, 66b/19, 66b/2,
66b/20, 66b/21, 66b/6,
67a/5, 67a/6, 67b/23, 67b/4,
67b/7, 67b/9, 68a/1, 68a/17,
68a/20, 68a/6, 68b/4, 68b/6,
69a/21, 69b/11, 69b/20,
69b/25, 70a/16, 70b/19,
70b/23, 71a/3, 71a/7,
71b/12, 71b/19, 71b/24,
71b/8, 72a/14, 72a/25,
72b/5, 73a/14, 73a/18,
73a/2, 73a/6, 73a/8, 73a/9,
73b/15, 73b/19, 74a/20,
74b/18, 74b/25, 76a/17,
77a/, 77a/2, 77a/9, 77b/15,
77b/21, 78a/14, 78a/2,
78a/3, 78a/7, 79a/14,
79a/15, 79a/18, 79a/19,
79a/2, 79a/22, 79a/22,
79a/25, 79a/7, 79a/9,
79b/19, 80a/18, 80a/4,
80b/4, 80b/6, 81a/19, 81a/2,
81a/25, 81a/5, 81a/6, 81b/1,
81b/13, 81b/20, 82a/19,
82a/21, 82a/25, 83a/22,
83a/6, 84b/17, 84b/6, 84b/8,
85a/11, 85a/19, 85b/10,
85b/11, 85b/25, 85b/3,
86a/1, 86a/12, 86a/16,
86a/17, 86a/22, 86a/5,
86b/13, 86b/17, 86b/18,
86b/19, 86b/9, 87b/10,

ol-

87b/11, 87b/8, 88a/12,
88a/2, 88a/3, 88b/1, 88b/2,
88b/8, 89a/19, 89a/6, 89b/1,
89b/1, 89b/3, 89b/5, 90a/17,
90a/17, 90a/19, 90a/22,
90b/13,

o.+da 58b/11

o.+dur 54b/24

1. Varlık kazanmak,
meydana gelmek. 2.
Gerçekleşmek veya
yapılmak. 3. Bir görev,
makam, san veya nitelik
kazanmak. 4. Bir şeyi elde
etmek, edinmek. 5. Bir
durumdan başka bir duruma
geçmek. 6. Herhangi bir
durumda bulunmak.

o.-a 49b/12, 50b/14, 72a/14

o.-abildiler 77b/18

o.-acağın 70b/19, 79b/4

o.-acağına 48b/20

o.-acağından 56a/11

o.-acağ 56a/20, 86a/18

o.-acağdur 65a/5, 81a/11

o.-('āciz olurlardı) 50b/23

o.-('ādil olduğu) 59a/10

o.-('afv olunup) 48b/5,
75a/24

o.-('afv olunur) 75a/22

o.-('āgāh olmak) 78a/7

o.-ağandur 82a/25

o.-ağ oldu 74b/7

o.-alar 81b/25

o.-('āmāde olan) 77b/9

o.-('āmāde oldu) 73a/9

o.-(āmāde olmuşuzdur)
75b/13
o.-āmāde olmuş 79b/20
o.-an 46a/2, 46b/19, 47a/23,
47a/7, 47b/17, 47b/24,
48a/21, 48b/12, 49a/19,
49b/12, 50b/18, 51b/23,
51b/3, 52a/10, 52a/21,
52b/1, 52b/4, 52b/6, 53a/21,
53a/25, 53b/3, 57a/20,
57a/6, 60b/1, 60b/5, 61a/13,
61a/16, 61a/2, 61b/4, 62a/4,
63a/4, 63b/23, 63b/6,
64b/12, 65a/10, 65a/19,
65a/24, 65a/9, 65b/2, 65b/4,
66b/13, 66b/17, 67a/2,
67a/5, 67a/9, 67b/13,
68a/22, 68b/15, 69a/2,
69b/3, 70b/11, 70b/14,
70b/18, 71a/22, 71a/23,
71a/9, 71b/25, 72a/7, 72a/9,
72b/1, 72b/12, 72b/22,
72b/9, 73a/16, 74a/15,
74a/22, 74b/18, 74b/21,
75b/10, 75b/11, 75b/16,
76a/22, 76b/3, 76b/9,
77a/16, 77a/23, 77a/24,
77a/6, 77b/10, 77b/12,
77b/2, 77b/24, 78a/10,
78b/1, 79a/23, 79b/13,
79b/14, 80a/4, 80b/12,
80b/6, 81a/19, 81b/19,
83b/21, 84a/17, 84b/12,
84b/21, 84b/25, 85b/12,
85b/24, 86b/22, 87a/1,
87a/6, 87b/8, 88a/1, 88a/16,
88a/17, 88a/2, 88b/19,

88b/7, 89a/11, 89a/13,
89a/6, 89a/8, 89b/22,
89b/23, 90a/11, 90a/18,
90a/21, 90a/3, 90b/7,
o.-anlar 46b/4, 56a/13,
57a/15, 83a/22, 84b/22
o.-anlardan 85a/21
o.-anları 71b/5, 72b/11,
73b/21, 80a/25, 85a/22
o.-anlaruñ 50b/4, 64a/24
o.-(‘arz olinsa) 60a/16
o.-(‘aşı̄ı oldu) 73b/14
o.-asuñ 48a/12, 73b/19
o.-asuz
o.-(aşı̄kār olmağla) 61b/8
o.-(aşı̄kār olup) 65a/22
o.-(aşı̄nā olmamağla) 89a/2
o.-ayazdılar 80b/15
o.-aydı 68a/11, 75a/2
o.-ayduñ 77a/21
o.-ayum 54b/10, 76b/21
o.-ayüz 53b/10
o.-(‘āzim oldılar) 82a/18
o.-(‘azimet olındı) 66a/15
o.-(‘azl olındı) 60a/10
o.-(bā‘is olan) 76a/24
o.-(bā.is olup) 86a/22, 86b/1
o.-(bedīd oldu) 82a/4
o.-(ber-hūrdār olasun) 82a/1
o.-(beyān olunur) 50a/25
o.-(bī-hūş olup) 55b/2
o.-(bī-nāmus olup) 78b/23
o.-(bīdār olup) 83a/5
o.-(binā olunup) 62a/10
o.-(bisyār olup) 50a/20
o.-(bīzār olduğda) 65a/25
o.-cağdur 82a/22

o.-(cārī oldu) 67b/12
o.-(cārī olur) 65b/16
o.-(cāy-gīr olmuş) 77a/5
o.-(cāzim oldılar) 69a/2
o.-(cem‘ olalar) 78a/22
o.-(cem‘ olalum) 80a/20
o.-(cem‘ oldılar) 80b/2
o.-(cem‘ olduğda) 67a/22
o.-(cem‘ olup) 57a/24,
70b/24, 80b/16
o.-(çarhacı olup) 81b/5
o.-(dāhīl oldu) 76b/23
o.-(dāhīl oldıla)r 75a/9
o.-(dāhīl olduğda) 73b/24
o.-(dāhīl olduklarında)
46a/6, 77b/6
o.-(dāhīl olup) 49b/13,
74a/14, 90a/7
o.-(der alınmak) 53b/8
o.-(der-dest olmağla) 46a/20
o.-dı 46b/6, 49a/5, 51a/20,
52a/10, 53a/8, 53b/22,
54a/14, 54a/22, 54b/13,
55a/22, 55b/6, 57a/12,
57a/8, 57b/4, 61a/3, 63a/2,
63b/15, 64b/2, 66a/3,
66b/12, 66b/14, 69a/15,
69b/17, 70a/14, 71b/4,
72a/2, 73a/2, 73a/4, 76b/14,
77a/15, 79a/24, 79a/9,
81a/2, 85a/14, 86b/23,
90b/13
o.-dılar 47a/5, 54a/13,
54b/6, 57a/22, 60b/6,
61b/25, 64a/1, 64a/15,
66a/12, 66b/19, 66b/7,
69a/13, 69b/21, 69b/25,

70a/12, 73a/23, 75a/19,
76b/3, 79b/22, 81a/16,
81b/3, 81b/4, 84b/18,
90b/17
o.-duğı 53a/24, 57b/19,
64b/16, 64b/19, 65a/17,
66a/1, 68a/16, 76b/5, 78b/6,
78b/6, 79b/17, 79b/24,
89b/12
o.-duğıdur 65a/16
o.-duğın 47b/11, 48a/16,
48b/25, 54a/20, 57a/4,
60b/13, 86a/4
o.-duğından 78b/3
o.+(duğūl olınduğda)
47b/18
o.-duğda 46b/14, 47b/8,
48a/3, 48b/14, 52a/20,
52b/23, 52b/8, 54a/12,
59b/12, 66a/19, 69a/5,
77a/12, 79b/21, 84a/13,
88a/18, 89b/16
o.-duğdaları 71a/2
o.-duğları 60a/18, 89b/16
o.-duğların 85b/17
o.-duğlarında 88a/13
o.-duğlarından 85a/25
o.-dum 70b/2
o.-dur 48a/8
o.-(esīr olunup) 64a/25
o.-(esīr olup) 86a/9
o.-(eşher ola) 53a/24
o.-(faḥl olmağla) 88a/24
o.-(fā’iz olmasına) 86a/21
o.-(fehm olunur) 46a/20,
60a/19
o.-(fetḥ olunan) 78b/18

o.-(feth olındı) 66a/21
o.-(feth olunup) 64a/24,
66a/15, 66a/17, 69a/12
o.-(feth olmuşdur) 53b/2
o.-(fevt olduğda) 89b/2
o.-(fevt olduklarında) 70a/3
o.-(ğālib olıcağ) 62b/14
o.-(ğālib olup) 52b/24,
66b/10, 86b/3
o.-(ğālib olursa) 82b/12
o.-(ğam-nāğ olup) 57b/4
o.-(ğark olındığı) 46a/17
o.-(ğark olup) 54a/1, 78b/24
o.-(ğā'ib oldı) 55a/10,
55b/5, 64b/22
o.-(ğā'ib olur) 55a/19
o.-(giriŧār olup) 76a/19,
85b/11
o.-(gürizān oldı) 52b/25
o.-(haber-Dār olduğda)
63b/15, 77a/15, 80b/7
o.-(haber-dār olıcağ) 69a/3
o.-(haber-dār olmazdan)
78b/8
o.-(hādiş olup) 49b/2
o.-(hāl olunup) 61a/8
o.-(hālāş olanları) 84a/1
o.-(hālāş oldı) 48b/6
o.-(hālāş oldılar) 46a/2
o.-(hālāş olmadılar) 57a/7
o.-(hālīş olur) 63a/17
o.-(hāps olındı) 61a/9
o.-(harāc-güzār oldılar)
72b/7
o.-(hāşıl oldı) 69a/14
o.-(hāşıl olup) 63b/10
o.-(havāle olup) 68b/14

o.-(hāzır olasuz) 80a/15
o.-(hāzır oldılar) 81b/15
o.-(hāzır olmuşdur) 80a/14
o.-(hāzır olur) 57a/2
o.-(helāk oldı) 86a/4
o.-(helāk olmuşlardur) 46b/3
o.-(hıdmet-kār olmağ)
71b/24
o.-ıcağ 56b/13, 63a/2, 63b/5,
67a/10, 68a/23, bu
o.-ıgelmişdür 81a/9
o.-ınacadır 72a/3
o.-ınan 76b/22
o.-ındı 53b/6, 65a/18,
65a/20, 66a/23, 70b/13,
79a/16, 79a/19, 79b/11
o.-ındılar 64b/8, 78b/1
o.-ındığı 64a/21, 72a/2
o.-ındukça 75a/24
o.-ındukdan 69a/20
o.-ınmağla 69a/12, 75a/9
o.-ınmağun 64a/23
o.-ınmamağla 68b/5
o.-ınmasun 75b/13
o.-ınmayup 75b/6
o.-ınmış 71a/11
o.-ınmışıdı 63b/20, 68a/17
o.-ınsun 65a/2
o.-ınup 65b/9, 68a/19,
71b/9, 72a/13
o.-ınur 48b/24, 52b/15,
70a/22, 75b/9
o.-ınursa 56a/3
o.-(ihdāş olunup) 65b/10
o.-(ihrāc olındı) 73a/6
o.-(ihtiyār olunup) 71b/8
o.-(i'lām olunmağla) 48a/21

o.-(illet oldu) 68b/11
o.-(intizā'r olunmağdan)
63b/18
o.-(irsāl olındı) 48b/6
o.-(ittifāk olmayup) 52a/23
o.-(kahr olındukların) 57b/1
o.-(karīb olduğda) 64b/18
o.-(karīn olup) 67b/18
o.-8kāt olındukda) 60b/22
o.-(kāt olınup) 48b/11
o.-(kayd olınup) 61b/25
o.-(kōr olup) 62a/15
o.-(küşāde olup) 56a/21
o.-maduğı 52b/7, 64a/17,
66a/13
o.-maduğın 47b/24, 61b/13
o.-maduğın 63a/11
o.-mağa 59b/20, 79b/16
o.-mağı 69a/19
o.-mağın 52b/16, 62b/21,
66a/2, 68b/12
o.-mağla 46a/4, 46b/20,
46b/22, 47a/4, 47b/4,
48a/20, 48b/19, 49a/20,
49a/23, 51a/3, 51b/1, 51b/9,
55b/23, 55b/25, 56b/25,
62b/10, 63b/1, 64a/18,
64b/8, 65a/7, 68a/2, 69b/1,
69b/15, 69b/20, 70a/13,
70a/5, 71b/22, 72a/1,
72a/13, 72a/18, 73a/19,
73b/6, 74b/1, 75b/6, 76a/11,
88a/6, 89b/2, 89b/3
o.-(mağlūb olmasını) 67a/11
o.-(mağmūr olup) 49b/1
o.-(mağrūr olmışıdı) 80a/7
o.-(māhir olmağla) 74a/25

o.-(māhir olup) 81b/8
o.-(mağlūğ olmayup) 77b/19
o.-(mağşūr olan) 52b/12
o.-(mağzūn olup) 85b/7
o.-(mā'il olup) 59a/24
o.-mağ 59b/20, 64a/23,
66a/1, 70b/23, 86b/16, 87a/4
o.-(mağbūl olduğına) 86a/25
o.-(mağbūl olup) 48a/12,
65a/14, 83a/3, 85b/4
o.-(mağbūl olursa) 75b/2
o.-mağdan 47b/10
o.-(mağhūr oldılar) 66b/10
o.-(mağhūr olmaları) 81b/2
o.-(mağrūn oldu) 83a/2
o.-(mağrūn olmışıdur) 83a/9
o.-malarını 70a/6
o.-(mālik oldu) 89b/5
o.-(mālik oldılar) 56a/2,
68b/17
o.-(mālik olduğına) 46a/25
o.-(mālik olduğdan) 48b/17
o.-(ma'lūm olduğda) 76b/5
o.-(ma'lūm olur) 63a/17
o.-mamağın 62b/25, 74a/1
o.-mamağla 62a/9, 63a/15,
77b/14, 87b/22, 89b/6
o.-mamışıdur 60a/14
o.-(mā'mur olup) 46b/16,
49b/11
o.-(manşūr olup) 82a/15,
88a/13
o.-(manzūm olup) 72a/25
o.-(manzūr olup) 67a/13
o.-(ma'rūf olup) 50a/8
o.-(ma'rūz olduğda) 68b/24

o.-masına 46b/20, 67a/13,
82b/13
o.-maya 54a/17, 82a/8
o.-mayup 54b/22, 58a/3,
61b/10, 72a/2, 81a/21,
82b/10, 82b/8,
o.-maz 46a/21, 50a/22,
63a/18, 84b/25
o.-(maḥzar oldu) 58b/9
o.-(maḥzar oldılar) 63a/8
o.-(maḥzar olup) 78b/20
o.-mazimiş 86b/12
o.-mazlar 60a/15
o.-mazsa 86a/9
o.-(ma'zül oldılar) 90a/8
o.-(ma'zür olmağla) 67a/9
o.-(meftūf oldu) 83a/3
o.-(mehdūm olup) 49b/1
o.-(melūl olup) 55a/21
o.-(mемlū olup) 81b/17
o.-(me'mūr oldu) 50b/3,
79a/16
o.-(me'mūr olmuşıdı) 90a/17
o.-(me'mūr olup) 63b/6
o.-(mesdūd olmağın) 53a/5
o.-(mesrūr oldu) 86b/4
o.-(mesrūr olup) 67b/21
o.-(mesṭūr olup) 86a/23
o.-(meşğūl ola) 55a/8
o.-(meşğūl oldu) 63b/25
o.-(meşğūl oldılar) 83b/2
o.-(meşğūl olup) 53b/20
o.-(meşhūr oldu) 58b/14,
86b/23, 87a/7
o.-(meşhūr olup) 49a/22,
67a/7
o.-(me'yus olıcağ) 75b/10

o.-(me'yus olmuşıdı) 79b/9
o.-(mezkūr olan) 58a/5,
65a/7
o.-(mezkūr oldu) 86a/24
o.-(mezkūr olduğu) 83b/20
o.-miş 55b/9, 60b/15, 61b/7,
67b/8
o.-mişdur 49a/17, 49a/20,
49b/20, 50b/20, 55a/16,
56b/4, 65b/11, 65b/15,
75b/2, 86b/13, 86b/24,
86b/25, 87b/6
o.-mişıdı 68a/24, 70a/2,
77b/3, 78a/4, 78a/9, 80a/6
o.-mişlardur 49a/18
o.-(muğberr olmağın)
48a/18
o.-(muğtenem oldu) 90a/18
o.-(muğtenem oldılar) 53b/5
o.-(muğtenem olmadıkları)
47a/1
o.-(muğtenem olmalarına)
77b/5
o.-(muğtenem olup) 66b/11
o.-(muḥāşara olunup) 48b/14
o.-muḥkem olup) 67b/9
o.-(muḥtāc olmağın) 72b/9
o.-(muḥadder olup) 87b/5
o.-(muḥarrer olsun) 70b/7
o.-(muḥayyed oldu) 63b/21,
88a/23
o.-(muḥayyed oldılar) 62a/3,
75a/7
o.-(muḥayyed olmadılar)
52a/21
o.-(muḥayyed olup) 53a/10,
70b/12, 83a/14, 83b/22

o.-(muḳīm olamaz) 54a/5
o.-(munṭazır oldılar) 52a/19
o.-(munṭazır olup) 83a/10
o.-(muşırr olup) 85b/22
o.-(muta‘ayyin olup) 65b/5
o.-(mu‘terif olup) 74a/6
o.-(muttaşıl olur) 50a/3
o.-(muvācehe olup) 48a/9
o.-(muzaffer oldılar) 85b/5
o.-(muzaffer olduğına)
57b/3
o.-(muzaffer olup) 59a/5
o.-(muzaffer oluruz) 80b/21
o.-(muṣṭārr olup) 56b/12
o.-(muṣṭarib olup) 79a/6
o.-(mübtelā oldı) 89a/9
o.-(müderriş olup) 57b/18
o.-(mü‘ezzi olur) 56a/4
o.-(müheyā olup) 69b/9
o.-(mülḥaḳ oldı) 73a/23,
80b/13
o.-(mültehib olup) 81a/1
o.-(mümeḳkin olup) 72b/21
o.-(mümkin olur) 50b/5
o.-(mümtāz oldılar) 69b/20
o.-(mümtedd olan) 49b/4
o.-(mümtedd olmuşdur)
50a/15
o.-(mümtedd olup) 50a/17
o.-(münāsib olmamağın)
65a/18
o.-(münebbih olmaḳ) 77b/20
o.-(münhezim oldı) 59b/14
o.-(münhezim olup) 77b/15
o.-(münhezim olursa)
57a/14
o.-(münḳārıza olup) 60a/11

o.-(münteşir olur) 61b/18
o.-(müreffehü’l-bāl olup)
82a/6
o.-(mürtedd oldı) 74b/7
o.-(mürtefi‘ olmuşdur)
51a/23
o.-(müsāra‘at olındı) 75b/17
o.-(müsellem oldı) 74b/9
o.-(Müslimān oldum)
85b/19
o.-(müstaḳill olsun) 54a/11
o.-(müstecāb olduğın) 85b/1
o.-(müṣābih olurdu) 68a/14
o.-(müşerref oldı) 78b/19
o.-(müşerref olduğda) 48b/5
o.-(müştakḳ olmuşdur) 63b/2
o.-(müte‘ahhid oldı) 77a/23
o.-(müte‘ahhid oldum)
88b/15
o.-(müte‘allıḳ olduğda)
65b/3
o.-(müte‘ellim olup) 54b/16
o.-(mütefekkir olup) 79b/16
o.-(müteğayyir olmuş)
55a/11
o.-(müteḥayyir oldı) 63b/23
o.-(müteḥayyir olup) 55b/3
o.-(müteḥayyiz olup) 85b/2
o.-(mütekeddir olup) 74b/24
o.-(mütemekkin olasun)
79a/11
o.-(mütemeşşil olular) 55a/1
o.-(mütenebbih olup) 57b/7,
78a/15
o.-(mütesellī olup) 69b/21
o.-(mütetābi‘ olup) 50a/20
o.-(mütevātır olup) 65a/13

o.-(mütevcecih oldı) 46a/5,
57b/13, 59a/5, 66b/18,
75a/11, 78b/15, 79a/17,
80b/11, 88a/12, 88a/20
o.-(mütevcecih oldılar)
54b/5, 62b/12
o.-(mütevcecih olduḡda)
66b/1, 88b/3, 89b/6, 90b/5
o.-(mütevcecih olmazdan)
90a/12
o.-(mütevcecih olmişıdı)
72a/17
o.-(mütevcecih olup)
72b/25, 77a/6, 88b/18
o.-(mütevcecih olup) 72b/8
o.-(mütevvehhim olup)
54a/14
o.-(mütezelzil olup) 74a/2,
76a/18
o.-(müttefiḡ olmaḡ) 88b/2
o.-(müttefiḡ olmişlar)
61a/19
o.-(müttefiḡ olup) 79b/15
o.-(müvekkel olan) 82b/25
o.-(müyesser ola) 72b/24
o.-(müyesser oldı) 76b/1
o.-(müyesser olmamişıdı)
74a/15
o.-(müyesser olur) 84a/9
o.-(müyesser olursa) 89b/19
o.-(nādim oldı) 75a/12
o.-(nādim oldılar) 61b/8
o.-(naḡl olunur) 64b/15
o.-(naşb olındı) 53a/9, 58a/3
o.-(nařīb oldı) 64a/16,
76a/20
o.-(nāzır olasun) 82b/15

o.-(nāzil oldı) 82b/25, 83a/7
o.-(nikāh olındı)
o.-(nikāh olmaḡ) 71b/7
o.-(niřīmen olduḡı) 65b/5
o.-(niřīmen olmaḡa) 65b/7
o.-(pād-řāh oldı) 58b/10,
59a/13, 59b/6, 60a/6, 89a/14
o.-(pād-řāh olmamaḡla)
59a/10
o.-(pād-řāh olup) 58b/13,
60a/9, 89b/4
o.-(pāy-māl olduḡların)
85b/16
o.-(pāy-māl-olur) 48a/5
o.-(perākende olmişlar)
77b/12
o.-(periřān oldılar) 74a/3
o.-(periřān olup) 55b/6
o.-(peřīmān olup) 55b/4,
76b/7, 90b/17
o.-(peydā oldı) 82a/20
o.-(rākib olursaḡ) 50b/13
o.-(rāzı olup) 69b/7
o.-(rencīde ḡāḡır olmaḡla)
72a/15
o.-(rencīde olur) 72a/10
o.-(revān oldı) 55b/12,
63b/4
o.-(revāne oldı) 55a/23
o.-(revāne oldılar) 71b/15
o.-(revāne olup) 90b/6
o.-(revāne olurlar) 74b/10
o.-(rū-gerdān olup) 47b/5
o.-sa 70a/21
o.-(řādır olup) 75a/22
o.-(řādır olur) 55a/7
o.-(řā'ib olmaḡ) 74a/8

o.-(sālik oldı) 73b/7
o.-(şayd olunurdu) 46a/12
o.-(ser-gerdān oldı) 76b/7
o.-(ser-gerdān olsunlar)
69a/4
o.-(serni-gūn ola) 82a/15
o.-(sultān olıcağ) 61a/3
o.-(sultān olmışıdı) 58b/16
o.-sun 47b/13, 67b/22,
70b/5, 78a/25
o.-sunlar 81a/11
o.-(süvār oldı) 51b/11,
62b/20
o.-(süvār olup) 64b/16,
65b/2
o.-(şād-mān oldı) 85b/1
o.-(şehīd oldı) 61a/10
o.-(şehīd oldılar) 77b/16
o.-(şehīd olup) 70a/3
o.-(tābi‘ olan) 79b/2
o.-(taḳdīr olunup) 63a/15
o.-(tār-mār olup) 84a/1,
85a/15
o.-(tārī olup) 90b/23
o.-(ta‘yīn olındı) 63a/16
o.-(ta‘yīn olunup) 57a/13,
69b/23, 70b/23
o.-(tebşīr olındı) 67b/5
o.-(tefvīz olındı) 48b/9
o.-(tefvīz olunmışıdı) 59a/23
o.-(telef oldı) 69a/11
o.-(tertīb olunmağla) 65b/11
o.-(teshīr olındı) 47a/1,
53a/4
o.-(teshīr olunup) 48b/15
o.-(tevcīh olınduğda) 48b/10
o.-(tezyīn olunup) 70b/22

o.-(tīre olup) 81a/6
o.-turduğı 59b/17
o.-up 46a/11, 46a/16,
46b/10, 46b/18, 46b/19,
47a/24, 47b/3, 49a/15,
49a/18, 49a/25, 49a/3,
49a/6, 49b/10, 49b/9,
50a/21, 50a/22, 50a/23,
50a/4, 50b/17, 50b/20,
50b/4, 51a/19, 51b/8,
52a/22, 53a/6, 53b/15,
53b/2, 53b/7, 54b/4, 54b/5,
55b/13, 56a/16, 56a/24,
57b/11, 57b/16, 58a/1,
59a/1, 59a/25, 59b/2, 60a/2,
60a/25, 60a/5, 60a/7,
60b/25, 60b/7, 61a/12,
61a/19, 61b/23, 62b/15,
62b/20, 62b/23, 63a/14,
63a/19, 63b/24, 63b/8,
65a/19, 65b/19, 65b/22,
66a/16, 68a/22, 68b/4,
68b/6, 69b/19, 70a/16,
70b/16, 71a/10, 71b/23,
73a/9, 74a/13, 74a/22,
74b/18, 75a/23, 77b/1,
77b/14, 77b/14, 77b/19,
78b/25, 79a/14, 80a/5,
81a/21, 81a/8, 81b/3, 81b/7,
82a/21, 82b/11, 82b/18,
83b/23, 84a/3, 84b/17,
85a/15, 86a/1, 86a/2, 86b/1,
86b/22, 86b/24, 86b/8,
87a/1, 87a/3, 87a/7, 88a/25,
89a/22, 89a/25, 89b/2, 90a/6
o.-ur 47a/17, 49a/8, 52b/3,
53a/14, 54a/18, 54b/12,

60a/18, 62b/3, 63b/11,
67b/8, 74a/25, 74b/1, 74b/4,
82a/23, 82a/5
o.-urdu 57b/16
o.-urken 55a/17
o.-urlar 60a/20, 81a/23
o.-ursa 49a/3, 68a/12, 74a/7
o.-(ümīd-vār oldu) 83a/11
o.- (vāqı‘ olan) 58b/11,
81b/22, 87b/17
o.-(vāqı‘ oldu)62b/14
o.-(vāqı‘ olduğın) 84b/19
o.-(vāqı‘ olmağla) 66b/3,
75b/3
o.-(vāqı‘ olmamışdur)
82b/10
o.-(vāqı‘ olmuş) 66b/23
o.-(vāqı‘ olmuşdur) 49b/16,
50a/16, 66b/19, 86b/19
o.-(vāqı‘ olmuşıdı) 58b/4,
76a/16
o.-(vāqı‘ olup) 54b/21,
65b/18, 87b/3
o.-(vāqıf oldu) 61b/6
o.-(vāqıf olmağın) 67b/3
o.-(vāşıl oldum) 86b/3
o.-(yek-dīl olan) 51a/3
o.-(yek-dīl olup) 61a/4
o.-(zāhibolmağ) 50b/12
o.-(zāhib olup) 60b/5, 77b/8
o.-(zāhir oldu) 60a/7,
64b/17, 85a/19
o.-(zāhir olmadı) 85b/6
o.-(zāhir olmağın) 48b/11
o.-(zāhir olup) 57a/1, 85a/16
o.-(zāhir olurlardı) 55a/1
o.-(zebūn olmamağla) 63b/3

olın-

o.-(zebūn olup) 47a/16
o.-(zıkr olunur) 61b/21
f. Olmak fiiline konu olmak.
o.-(‘arz olunup) 89b/14
o.-(beyān olınacağdur)
84b/7
o.-dı 80b/9
o.-(emr olunup) 81a/15
o.-(fermān olındı) 81a/12
o.-(fermān olınmağla)
90a/19
o.-(fermān olunmuşıdı) 87a/4
o.-(hıps olındı) 90b/9
o.-(iķāmet olındı) 69a/21
o.-(istimā‘ olınmışdur)
86b/10
o.-madı 90b/10
o.-mağla 90b/9
o.-mişıdı 64a/23, 82a/19
o.-(muķābele olınmağ)
81a/17
o.-(müşāhede olınmağla)
81b/18
o.-(müşāhede olınmamışdur)
84b/3
o.-(müşāvere olınmağ)
81a/14
o.-(nidā olınduğda) 89b/21
o.-(nüzü l olına) 81a/20
o.-(şürü‘ olına) 81a/22
o.-(şürü‘ olındı) 89b/10
o.-(ta‘yīn olunup) 74b/12
o.-(tefvīz olunmuşıdı) 87a/5
o.-(tefvīz olunup) 90a/19
o.-(tertīb olunup) 84b/8
o.-(zıkr olınduğı) 89b/3
o.-(zıkr olunmuşdur) 52b/20

on i. ve s. Dokuzdan sonra gelen sayı, 10.
o. 49b/23, 49b/25, 49b/25, 54b/14, 54b/7, 56b/10, 56b/10, 59b/8, 61a/5, 64a/4, 67b/8, 71a/10, 71a/11, 71a/12, 80b/8, 83b/14, 87b/5, 87b/6

ordu i. Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü.
o.+yi pād-şāh-ı ‘āli-makāma 80b/2

orta i. İki uçtan eşit uzaklıkta olan yer veya durum.
o.+ya 83a/24

ortanca i. Yaş bakımından üç kardeşin büyüğü ile küçüğü arasında bulunan.
o. 73b/2

oruç Far. i. Tanrı’ya ibadet amacıyla yeme, içme gibi birçok şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini alıkoyma.
o.+dan 51a/24

ot i. Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayı yumuşak kalan, ilkbaharda bitip, bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkilere verilen ad.
o. 80b/17

otāğ Far. i. Büyük ve süslü çadır.
o.+ı hümāyūnuna 70b/25

otur- f. 1. Yer almak, geçmek. 2. Bir yerde beklemek. 3. Bir yerde ikamet etmek.

o.-asuz 54b/10
o.-dılar 80b/23
o.-up 77b/22

otuz i. ve s. Yirmi dokuzdan sonra gelen sayı, 30.
o. 46b/21, 47a/18, 47a/7, 47b/16, 48b/12, 49b/25, 56a/7, 56a/8, 57a/12, 58b/5, 77b/10, 78b/5, 81b/6, 87b/15, 88b/22, 89b/4
o.+ı 56b/10, 56b/9

oyalan- f. Oyalamak işine konu olmak.
o.-dıyor 67b/11

-Ö-

ölüm i. Bir insanın hayatının kesi olarak sona ermesi, vefat.
ö. 64a/1

‘ömr Ar. i. Yaşam süresi.
‘ö. 58b/7
‘ö.+e 70b/1
‘ö.+i 87b/6
‘ö.+üm 70b/1

öñ i. 1. Bir kimsenin ilerisi. 2. Bir şeyin esas tutulan yüzü. 3. Karşı taraf.
ö. 86a/8
ö.+inde 55b/1, 83b/3
ö.+inden 68a/4
ö.+ine 54b/12, 62b/4, 81b/19

öp-	f. Sevgi, saygı, teşekkür belirtmek amacıyla dudaklarını bir şeye değdirmek. ö.-di 54b/3 ö.-e 76b/15	başkanlarına verilen unvan, hükümdar, sultan. p. 54a/2, 54b/11, 59b/1, 61a/11, 64b/14, 68a/14, 68a/17, 68a/20, 68a/5, 86b/16, 87a/3, 88a/12, 89b/22, 89b/24, 89b/25
‘örfiyye	Ar. s. ve i. Örfler, adetle ilgili. ‘ö.+(tekâlif-i ‘örfiyyeden) 69b/24	p.+a 54a/8, 66a/11, 68a/1, 68a/8, 85b/20, 85b/22, 90a/22
‘öşr	Ar. i. Onda bir alınan vergi. ‘ö.+i 63b/24, 81a/4 ‘ö.+inden 69b/24	p.+(ârem-gâh-ı pād-şāhdur) 75b/21 p.+(bār-gâh-ı pād-şāh-ı ‘ālicah) 70b/20
‘özr	Ar. i. Suçun bağışlanmasını isteme. ‘ö.+i 75b/1	p.+(ḥavāşş-ı pād-şāha) 68a/17
‘özür	Ar. i. (bkz: ‘özr) ‘ö.+ler 54a/15	p.+ı 53b/16, 81a/5, 83a/24 p.+ı cedīd-i Sulṭān Yıldırım Bāyezīd 89b/12 p.+ı dil-āgāhdan 77b/21, 78a/7 p.+ı dīn-penāh 78a/14 p.+ı ġāzīnūñ 86a/15 p.+ı İslām 73a/3 p.+ı İslāma 77a/19 p.+ı kerīmsün 82b/6 p.+ı Mısr 88a/2 p.+ı yeġāne 78a/3 p.+ıdur 61a/8 p.+ına 80b/18 p.+ını 83b/13 p.+lar 77b/18 p.+itdiler 61a/9 p.+itmişidi 60b/18 p.+oldı 58b/10, 59a/13, 59b/6, 60a/6, 89a/14 p.+olmamağla 59a/10
-P-		
pā-beste	Far. b. s. Ayağı bağlı, hareketsiz. p. 85b/17	
pā-būs	Far. b. s. Ayak öpen, ayak öpücü. p.+ı pād-şāh-ı ‘izzet-me’nūsla 78b/19 p.+(şeref-i pā-būs-ı pād-şāhī) 47b/21	
pād-şāh	Far. i. Osmanlı İmparatorluğunda devlet	

p.+olup 58b/13, 60a/9, 89b/4

p.+(ordu-yi pād-şāh-ı ‘āli-maḳāma 80b/2

p.+(pā-būs-ı pād-şāh-ı ‘izzet-me’nūsıla) 78b/19

p.+(sem‘-i pād-şāh-ı ğāzīye) 85b/23

p.+um 75a/21, 81a/18

p.+uñ 59b/20, 67a/2, 68a/4, 83b/3

p.+(zamīr-i münīr-i pād-şāh-ı ‘ālem-ġire) 70a/25

p.+(zıll-ı ħimāyet-i pād-şāh-ı Sā‘id) 59a/18

pād-şāhāne Far. zf. Padişaha yakışcak şekilde.

p.+(merāħim-i pād-şāhāne) 80a/17

pād-şāhī Far. b. s. Padişaha ait, padişahla ilgili.

p.+(ħidmet-i pād-şāhīye) 79a/19

p.+(pāye-i serīr-i pād-şāhīye) 73a/23, 86b/11

p.+(saṭvet-i pād-şāhīden) 90a/5

p.+(serīr-i pād-şāhīye) 58b/8

p.+(şeref-i pa-būs-ı pād-şāhī) 47b/21

p.+(ṭaraf-ı pād-şāhī) 63b/5

p.+(umūr-ı pād-şāhī) 57b/4

pād-şāhlık Far. i. Padişah olma durumu.

p. 59b/19

p.+a 59a/11

pāk Far. .s Temiz.

p.+ı i‘tikād 55a/17

pākize Far. b. s. Temiz, lekesiz.

p.+(duħter-i pākize-i gevheri) 71a/22, 72a/1

pāre Far. i. Parça, kısım.

p. 56a/6, 56b/8, 57a/12, 83b/14

p.+si 56a/7, 56a/8

pāre pāre Far. zf. Parça paraça.

p.+eylediler 86b/10

paşa i. Osmanlı İmparatorluğu zamanında yüksek sivil memurlara ve albaydan üstün rütbede bulunan askerlere verilen unvan.

p. 56a/13, 58a/3, 66a/10, 66b/13, 79a/1

p.+dan 70a/9

p.+nuñ 79a/20

p.+yı 66a/8

pāy Far. i. ayak.

p.+ı ħişāra 48a/13, 48a/8

p.+ı sebatı 76a/18

p.+ı şimāl 65b/22

pāyān Far. i. Son, nihayet.

p.+a 70b/1

pāy-māl Far. b. s. Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.

p. 82b/12

p.+oldukların 85b/16

p.+olur 48a/5

pāy-taħt Far. b. i. Başkent.

p. 62a/4, 62b/25

p.+ı sulṭān-ı ‘āli-maḳām 66a/1

pāye Far. i. Rütbe, derece.

p.+ı serīr-i a‘lāya 73a/20

p.+i serīr-i pād-şāhīye
86b/11

p.+yi serīr-i a'lālarına
62b/8

pāyīn Far. i. Aşağı, aşağı taraf.
p.+(ḥāk-i pāyīne) 89b/24

peder Far. i. Baba.
p.+(‘atūfet-i pederi) 48b/21
p.+inūñ 47b/3
p.+(serīr-i pederi) 87b/7

peder-zen Far. b. i.
p. 90b/8

pelīd Far. s. Alaçak, rezil.
p.+i bī-dīn 84a/5

penāh Far. i. Sığınma, sığınacak yer.
p.+idüp 56b/13,

penbe Far. i. Pamuk.
p.+nūñ 57b/23

penc Far. s. Beş.
p.+i yek 63a/16

penc-sāle Far. b. s. Beş yaşında.
p.+(yürüş-i penc-sālede)
89a/6

pençe Far. i. Yırtıcı hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları.
p.+sinden 81a/10

per Far. i. Kanat.
p. 65a/13

perākende Far. s. Dağınık, dağılmış.
p. 55b/6, 56b/15, 74a/3, 81a/24
p.+olmuşlar 77b/12
p.+(şeyātīn-i perākende)
56b/23

perī-ruḥsār Far. b. s. Peri yanaklı, çok güzel.
p.+(cevārī-i perī-ruḥsār)
68b/8

perīşān Far. s. 1. Dağınık olma durumu, dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda olan, zavallı.
p.+idüp 56b/15
p.+oldılar 74a/3
p.+olup 55b/6

pervāz Far. i. Uçuş.
p. 57a/25
p.+eyledi 56a/25
p.+idelüm 55a/9
p.+idemeyüp 65a/12
p.+idemez 83b/7
p.+idüp 65a/9

perverd-gār Far. b. s. Besleyici.
p.+(ḥamid-i perverd-gār)
76a/20

pervīn Far. i. Ülker yıldızı.
p. 52a/11

pervīn-miṣāl Far. b. zf. Ülker yıldızı gibi.
p. 56b/17

pesend Far. i. Beğenme, seçme.
p.+eylediler 84a/2
p.+idüp 82a/1

pesendīde Far. s. Beğenilmiş, seçilmiş.
p.+(ḥiṣāl-ı pesendīde)
73a/19
p.+leri 81b/3

peşīmān Far. s. Yaptığı bir işin veya davranışın olumsuz sonucunu görerek üzülen.
p.+olup 55b/4, 76b/7, 90b/17

peydā	Far. s. Belli, açık. p.+eylediler 64a/10 p.+itdiler 65b/7 p.+oldı 82a/20		
peygām	Far. i. Haber. p. 80b/24 p.+1 nā-hem-vār-ı hezīmet- encāmı) 80b/25		
peyker	Far. i. Yüz, surat. p.+de 56b/14		
peymān	Far. i. Yemin, and. p.+ına 75b/9 p.+itmişiken 75b/1		
peyveste	Far. s. Ulaşmış, bitişik. p.+i mesākin-i insān 49b/10		
pinhān	Far. s. Gizli. p.+(bisyār-ı pinhān) 51b/9 p.+itmiş 62b/19 p.+itmişidim 68a/7		
pīr	Far. s. Yaşlı, ihtiyar. p. 50b/9, 52a/6, 70a/13 p.+(civān-ı pīr) 50b/10 p.+üñ 70a/22		
pirinç	Far. i. Buğdaygillerden, kçkleri bol su içinde yetişen bir bitki. p. 63b/9		
pīş-keş	Far. b. i. Hediye, armağan. p. 47b/13, 71a/8 p.+ini 71a/4 p.+ler 62b/9, 66b/14, 69a/18, 80b/13 p.+leri 47b/21 p.+lerin 66a/11, 71a/6, 71a/7, 90a/23		
pīş-ter	Far. b. s. Daha önde, daha ilerde.		
			p. 80a/4
		pīşīn	Far. zf. ve s. Bir alış verişte, alış veriş yapıldığı anda, alınan şeyin tesliminden önce veya teslimiyle birlikte ödenen, veresiye karşısı. p.+(ber-vech-i pīşīn) 69a/16, 69b/7
		piyāde	Far. i. Yaya savaşan askerlerin oluşturduğu sınıf. p. 56b/25
		post	Far. i. tüylü hayvan derisi. p.+ların 51b/5
		postīn-pūş	Far. b. s. Post giyen p. 64b/13
		pū	Far. i. Araştırma, arama. p. 69a/8
		puşu	i. Birine saldırmak için saklanarak beklenen yer. p.+da 57a/2, 77b/10 p.+ya 52b/8, 64a/8
		pūşīde	Far. s. Örtülmüş. p. 46a/21
		pūr	Far. s. Çok fazla. p.+i havf 79a/8
		pūr-envār	Far. Ar. b. s. Nurla dolu. p.+(mezār-ı pūr-envāri) 57b/15
		pūr-fütūh	Far. Ar. b. s. 1. Zaferlerle dolu. 2. Çok rahat, çok ferah. p.+ı 56a/25 p.+1 şeh-zāde-yi şehīdi 56b/19 p.+(rūh-ı pūr-fütūh) 83a/15
		pūr-gerd	Far. Ar. b. s. Çok tozlu, toz içinde.

p. 82b/11

pür-‘iberi Far. Ar. b. s. İbretlerle dolu.
p.+(şehir-i pür-‘iberi) 51a/1

pür-keder Far. Ar. b. s. Çok kederli.
p.+(haber-i pür-kederden)
56b/12

pür-menfa‘at Far. Ar. b. s. Yararı, faydası
çok.
p. 46b/20
p.+(memleket-i pür-
menfa‘at) 49a/22, 90a/7

pür-nifāk Far. Ar. b. s. İki yüzlü, ara
bozucu.
p.+(kāfir-i pür-nifākuñ)
79a/14

pür-sürür Far. Ar. b. s. Sevinç, keyif,
neşe dolu.
p.+(sür-ı pür-sürür) 78a/2

pür-sürüş Far. Ar. b. s. Mana
aleminden sesler işitip,
anlayan.
p.+(güş-ı pür-sürüşı) 64b/23

pür-teşvīş Far. Ar. b. s. Karışmış, allak
bullak olmuş.
p. 69a/16

pür-vesvās Far. Ar. s. Şeytan gibi
vesvese veren
p.+(zıkr-i ‘ișyān-ı Lās-ı pür-
vesvās) 77a/7

püşt ü penāh Far. b. s. Kendisine sığınılan
ve arka çıkan.
p. 82a/5

püşte Far. i. Yığın, tepe.
p.+ler 85a/16

-R-

rābi‘ Ar. s. Dördüncü.
r.+(iqlīm-i rābi‘den) 49b/13
r.+(iqlīm-i rābi‘uñ) 49a/11,
49a/14, 49b/24

rabṭ Ar. i. Bağlama, bağlanma,
iliştirme.
r. 74b/19

rāğib Ar. s. İstekli, isteyen, rağbet
eden.
r. 68b/6
r.+oldı 72a/22

rāh Far. i. Yol.
r. 46a/10
r.+(‘azm-i rāh) 47b/16
r.+ı bāb-ı ebvāb) 59a/4
r.+ı firāra 57a/21
r.+ı sulṭāniyeden 88a/19
r.+ından 88b/8
r.+(murğ-ı rūhu) 56a/25
r.+(müteveccih-i rāh-ı Beyt-
Ullah) 54a/22
r.+(ser-i rāhda)

rāh-vār Far. b. i. Atın sarımsadan
yürüyüşü.
r.+(esb-i rāh-vār) 56a/22

raḥmet Ar. i. 1. Acıma, esirgeme,
koruma. 2. Yağmur.
r.+(bārān-ı raḥmet) 82b/16,
83a/7
r.+(civār-ı raḥmet-i Ḥaḳḳa)
87b/13
r.+ı Hüdādan 53b/10

ra'yyelük Ar. T. b. i. Gören, görücü olma durumu.
r. 69b/18

ra'yyet-nevāzī Ar. Far. b. s. Halkını hoş tutan.
r.+(mücib-i ra'yyet-nevāzī) 77a/8

ra'yyet-perverlik Ar. Far. b. i. Halkına iyi bakan (hükmdar) olma durumu.
r.+in 46b/23

rakam Ar. i. Sayıları göstermek için kullanılan rakamlardan her biri.
r.+1 'ināyet 76b/13

rākib Ar. s. Binen, binmiş, binici.
r.+1 gāzāl 57b/19
r.+olursağ 50b/13

ramazān Ar. i. Ay takviminin dokuzuncusu, üç aylar adı verilen recep, şaban ve ramazan aylarının sonuncusu, oruç tutulan ay.
r.+1 şerīfinūñ 87b/4
r.+1nuñ 61a/5, 86b/20

rāvī Ar. s. Rivayet eden, söyleyen.
r. 68a/1

rāviyān Ar. Far. b. s. (ravi'nin c.) Rivayet edenler, söyleyenler.
r.+1 aḥbār 64a/18

rāy Ar. i. Rey, fikir; oy.
r. 77b/2
r.+1 şānīyi 80b/22
r.+1y1 şavāb 81b/2

rāyāt Ar. i. (rayet'in c.) Sancaklar, bayraklar.
r.+1 cihān-bānī 62b/18

rāz Far. i. Sır, gizlenen şey.
r.+1 75b/11
r.+1 nihānları 61b/8

rāzī Ar. s. Uygun bulan, benimseyen, isteyen, kabul eden.
r. 73a/22
r.+olup 69b/7

re'āyā Ar. i. Bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk.
r. 48a/24, 48a/5, 61b/25, 76b/4
r.+sı 66b/7, 69a/6
r.+sımı 67b/25
r.+ya 73b/12, 76b/3, 77a/8

rebi'ü'l-āḥir Ar. b. i. Arabi ayların dördüncüsü.
r.+(māh-1 rebī'ü'l-āḥirūñ) 54b/14

rebi'ü'l-evvel Ar. b. i. Arabi ayların dördüncüsü.
r.+1nuñ 54b/20

redd Ar. i. Uygun bulmama, geri çevirme, kabul etmeme.
r.+eylediler 88b/25

ref' Ar. i. Yukarı kaldırma.
r.+1düp 56b/18, 68b/20
r.+1itmege 87b/21

refāhiyet Ar. i. Bolluk, rahatlık, bollukta geçmiş.
r. 77b/19

refī' Ar. s. Yüksek, yüce.
r. 90b/1

	r.+(kaşır-ı refî'-i dil-keş) 65b/6		olduğuna inanılan peygamber.
reftâr	Far. i. Gidiş, yürüyüş, hareket; salınarak edalı yürüş. r. 57a/21		r.+(haber-i resûli) 47b/8 r.+-i Karaman 75b/10 r.+-i Lâsı 80a/16 r.+-i mezbûr 70a/24 r.+-i Sultân Ğazî 78b/1 r.+-ine 79a/20
rehber	Far. i. Kılavuz. r.+-in 80a/8		
reh-nümûn	Far. b. s. Yol gösteren, kılavuz. r.+-ı 80b/11 r.+-ı nücûm 51a/11 r.+-ı nûr-ı müselmânî 51b/14	resûlân	Ar. i. (resul'ün c.) Resuller. r.+-ı mülûk-ı etrâf 70b/24
reh-nümâlık	Far. T. b. i. Kılavuz olma durumu. r.+-ı 48a/2	reşehât	Ar. i. (reşha'nın c.) Sızıntılar, damlalar. r. 51b/19
re'îs	Ar. i. Başkan. r. 71a/19	revâ	Far. s. Yakışır, uygun, yerinde. r.+-görmeyüp 70a/6 r.+-görüp 75b/8
rekîn	Ar. s. Gururlu, ağırbaşlı. r.+(rûkn-i rekîn) 62b/7	revân	Far. s. Yürüyen, giden, akan, su gibi akıp giden. r. 90b/16 r.+-ıda 61b/18 r.+-oldı 55b/12, 63b/4 r.+(seyl-i revân) 85a/13
remâd	Ar. i. kül. r. 51a/22	revâne	Far. s. Giden, yürüyen. r.+-oldı 55a/23 r.+-oldılar 71b/15 r.+-olup 90b/6 r.+-olurlar 74b/10
remîde	Far. s. Ürkmüş, korkmuş. r.+-olalar 82a/10	re'y	Ar. i. Görme, görüş. r.+-i 84a/2 r.+-imûze 48b/2 r.+-inde 74a/8
rencîde	Far. s. İncinmiş, kalbi kırılmış. r. 80b/19 r.+-itmek 64b/21 r.+-olur 72a/10	rezânet	Ar. i. Temkinlilik, ağırlık, ağırbaşlılık. r.+-i tedbîrde 83b/24
rencîde-hâtır	Far. Ar. b. s. Kalbi kırılmış, gücenmiş. r.+-olmağla 72a/15	rezm-gâh	Far. b. i. Savaş meydanı. r. 81a/11
reng	Far. i. Renk. r. 49a/18, 49a/18		
resûl	Ar. i. 1. Haberci. 2. Kendisine kitap indirilmiş		

riḥlet r.+(‘azm-i rezm-gāh) 56b/13
Ar. i. Göç, göçme. 2. Ölme.
r.+eyledi 58b/6

riẓā’ r.+i şeh-zāde 55b/22
Ar. i. Rız olma, isteme,
istek.
r. 63b/25
r.+sına 48a/11
r.+viridi 72a/20
r.+y-ı fā‘il-i mutlak 80a/20

ri‘āyet Ar. i. 1. Gözetme. 2. Sayma,
saygı. 3. Uyma, boyun
eğme.
r. 71a/3, 79b/23, 88a/9
r.+de 75b/5
r.+i ḥāṭırı 47b/15
r.+itmege 88b/15
r.+ler 71b/6, 71b/9

ribāṭ Ar. i. Konak, han, tekke.
r. 47a/20

ricā Ar. i. Dileyiş, dileme, dilek.
r. 82b/14, 85b/5
r.+eyledi 62b/17, 63b/16,
70b/7, 79b/8, 80b/5
r.+eylediler 57b/2
r.+ider 48b/18
r.+iderüm 70b/2
r.+idüp 50b/3, 79a/24
r.+itmişler 67a/3
r.+sında 74a/7, 75a/19,
78b/25
r.+sından 51a/18
r.+suñ 54a/18

ricāl Ar. i. (racil’in c.) Yayan,
yaya olanlar.
r.+(‘aliyye-yi ricāl-i
ğaybden) 64a/9

r.+eyledi 66b/15
r.+(ḳuvvet-i ricāl) 47a/24

ricālū’l-ğaybı Ar. b. s. Her devirde olan
fakat görülmeyen ve
Allah’ın emirlerine göre
insanları idareye çalışan
mübarek kimseler.
r. 56b/22

ric‘at Ar. i. Geri dönme.
r. 89b/7

rikāb Ar. i. büyük bir kimsenin
katı, önü.
r.+ınca 54a/12

rikāb-dār Ar. Far. b. s. Üzengi tutan.
r.+ı 55b/10

risālet Ar. i. elçilik.
r.+e 47b/7

rivāyet Ar. i. Bir olay, bir haber
veya sözü nakletme.
r.+iderlerdi 50b/24

rū-gerdān Far. b. s. Yüz çeviren, yüz
döndüren.
r.+ olup 47b/5

rub‘ Ar. s. Dörtte bir, çeyrek.
r.+ı 80b/14
r.+ı meskūn 50a/7, 59b/19
r.+ı sīm 63a/16

rū-be-rū Far. b. s. Yüzyüze.
r. 82a/17

rūḥ Ar. i. Can, nefes.
r. 46a/24, 56b/18
r.+(hümā-yı rūḥ-ı şerīfi)
57a/25
r.+ı pür-fütūḥ 83a/15

rūḥānī Ar. s. ruhla ilgili.
r.+(‘ayn-ı rūḥānī) 83a/4
r.+(şüver-i rūḥānī) 54b/24

rūhāniyyet Ar. i. Ölmüş bir kimsenin devam etmekte olan ruhunun kudreti.
r.+i ḥāzret-i Nuh Nebiyullahdan 51b/15
r.+lerinden 82a/13

ruhsār Far. i. Yanak.
r.+ına 89a/3

ruḥṣat Ar. i. İzin, müsaade.
r.+alup 51a/11

rūṣen Far. s. Aydın, parlak.
r.+dür 70a/25

rūṣen-zamīr Far. Ar. b. s. Gönlü aydınlık, hakikatleri bilen.
r. 55a/17

rūy Far. i. Tunç.
r.+ı zemīn 81b/17
r.+ı zemīnden 83a/7

rūz Far. i. Gün.
r.+ı bih-rūzda 70b/23
r.+ı feth 85b/13
r.+ı ma'rekede 83b/18, 86a/3
r.+ı meṣāffa 81b/15
r.+(leyle-i rūz-ı kıtālde) 83b/19

rūzigār-dīde Ar. Far. b. s. Çok zaman yaşamış, görmüş geçirmiş, tecrübeli.
r.+lerden 47b/5, 50b/8

rūkn Ar. i. Bir şeyin ensağlam tarafı, temel direği.
r.+i rekīn 62b/7

rütbet Ar. i. Sıra, derece, basamak.
r.+i 49a/7
r.+(tekemmül-i rütbet-i nübüvvet) 51b/8

rū'yā Ar. i. Düş.
r.+yı ṣāliḥanuñ 83a/6

rūzgār Far. i. Havanın yer deđiřtirmesinden oluřan esinti, yel.
r. 82a/20
r.+uñ 82b/11

-S-

sa'ādet Ar. i. Mutluluk, olgunluk.
s. 70a/11, 72b/1
s.+(āstāne-yi sa'ādete) 77b/1
s.+i şehādet 82b/20
s.+i şehādete 86a/21
s.+le 54a/16, 70b/25, 72b/21, 77a/6
s.+(seyr-i sa'ādet) 67b/16

sa'ādet-baḥt Ar. b. s. Talihi mutluluk olan.
s.+(taḥt-ı sa'ādet-baḥt) 71a/1

sa'ādetlü Ar. T. s. Osmanlı döneminde korgeneral ile albay arasındaki rütbeli subaylara ve bu derecedeki vezirlere verilen unvan.
s. 47b/13, 68a/11, 81a/18

şa'b Ar. s. Güç, zor, çetin.
ř. 69a/6, 81b/6, 90b/18
s.+ı düřvār 49b/9

şabâh Ar. i. Gündüz, günün başlangıcı.
ş. 84a/12
ş.+a 64a/13, 84a/9

sâbîk Ar. s. Geçici, geçen, geçmiş.
s.+(düstür-ı sabîk 80a/2

sâbîka Ar. s. (bkz: sâbîk)
s. 68a/22

sâbîkan Ar. zf. Evvelce, bundan önce.
s. 64a/21
s.+(mansûb-ı sâbîkana) 76a/25

sâbîkû'z-zîkr Ar. b. s. Yukarıda açıklanan, daha önce sözü edilen, zikri geçen.
s. 61a/13

sâbi' Ar. s. Yedinci.
s.+dür 49a/13

saçu i. bazı düğün ve şenliklerde ortaya saçılması adet olan inci, maden para, şeker ve hububat gibi şeyler.
s.+yı 71a/18

sa'd Ar. i. 1. Kutluluk. 2. Uğur.
s.+(duhter-i sa'd) 71b/18
s.+(vaqt-ı sa'd) 71b/8

şadâkat Ar. i. İçten bağlılık, sağlam, güçlü dostluk.
ş. 71b/23
ş.+(bezl-i şadâkat) 62a/13
ş.+(da'vâ-yı şadâkat) 47a/25, 74b/14

sâde-dil Ar. Far. b. s. Temiz yürekli.
s.+(sulţân-ı sâde-dil) 86a/13

şaded Ar. i. Konuşulan asıl konu.
ş.+e 55b/21

sadelik i. Yalın olma durumu.
s. 60a/20

şâdîk Ar. s. Doğruluğu ve dostluğu içten olan.
ş. 71b/22
ş.+(muhibb-i şâdîkı) 53b/7

şâdîkû'l-kalb Ar. b. s. Doğru kalpli, kalbi doğru olan.
ş. 71b/22

şâdır Ar. s. Çıkan, görünen.
ş.+olup 75a/22
ş.+olur 55a/7

şâdirîn Ar. s. Bir yerden çıkanlar.
ş. 65b/13

sâdis Ar. s. Altıncı.
s. 49a/13
s.+(hudûd-ı sâdis) 49b/13
s.+(iklim-i sâdis) 49b/19

şaf Ar. i. dizi, sıra.
ş. 81a/22, 81a/22
ş.+bağladı 74a/1
ş.+lar 76a/5, 83b/3, 84a/13, 84b/8
ş.+ları 83a/25
ş.+laruñ 81b/19

şaf-şikenlik Ar. Far. T. b. s. Düşman saflarını yaran, bozan olma durumu.
ş. 76a/15, 81a/25

şafâ-bahş Ar. Far. b. s. Safa veren, eğlendiren, rahatlatan.
ş.+(maḥall-i şafâ-bahş) 65b/3

şafâlan- f. Sefalanma işine konu olma.
ş.-urlardı 46a/13

şâfî Ar. s. Katıksız, duru, temiz.

şāfi-cenān ş.+(dil-āgāh-ı şāfi) 64b/14
Ar. b.s. Kalbi temiz.
ş.+ sultān-ı şāfi-cenān
85b/3

şāğ s. 1. Vücutta kalbin
bulunduğu tarafın karşısında
olan, sol karşıtı. 2. i. bu
taraftaki yön.
ş. 75b/22, 83a/16, 83a/22,
83a/24, 83b/1, 84a/16,

şāğ s. Sağlam, esen.
ş.84a/8

şāhā'if Ar. i.(sahife'nin c.)
Sahifeler.
ş.+i a.vām 81a/8
ş.+ı şūver-i eķālimde
49a/10
s.+ı şūhedāda 86a/23

şāhib Ar. i. 1. Sahip. 2. Koruyan.
3. Bir vasfi olan.
ş. 89a/24
ş.+i 46b/10, 87b/15
ş.+i fazīlet 89a/25
ş.+i kerāmet 57b/23
ş.+(muntā-yı hikmet-i şāhib)
49a/20
ş.+i mağāzī 81a/16
ş.+mülūk-ı küffār-ı şāhib-i
i'tibārdan) 77a/16

şāhīfe Ar. i. Sayfa.
ş.+de 50a/5
ş.+yi 'ālemden 59b/24

sāhil Ar. i. Kıyı, yaka, yalı.
s.+i deryā-yı Frenke 50a/23
s.+i deryā-yı şimāle 50a/13
s.+i deryāda 62b/5
s.+i deryādan 51a/2

s.+i deryāya 68a/24
s.+i Frenke 49b/10
s.+ine 50a/24
s.+olup 49b/13

şāhrā Ar. i. Meydan, bölge, alan.
ş. 55b/6, 66b/9, 82a/20
ş.+da 55b/9, 85a/16
ş.+(gūsfend-i şāhrāyı)
64b/17
ş.+ı hāmūnı 46a/13
ş.+(ihtimān-ı şāhrāsına)
80b/10
ş.+sına 61b/5, 66b/18,
73b/24, 78a/22, 866b/
ş.+sında 70b/20, 77b/22,
80a/19
ş.+ya 56a/21, 64a/15,
81a/19
ş.+yı Qosāva 81a/11

sā'ī Ar. s. Çalışan.
s. 80a/5

şā'ib Ar. s. Doğru, yalnızlık
yapmayan.
ş.+olmak 74a/8

sa'id Ar. s. mutlu, uğurlu.
s.+(kelām-ı sa'id 82a/4
s.+(zamīme-yi memālik-i
sultān-ı sa'id) 66b/12

şā'ika Ar. i. Yıldırım..
ş.+(tīg-i şā'ika-i kir-dār)
76a/13
ş.+yı ğāzab 90b/21

sā'ir Ar. s. Diğer, başka, gayrı.
s. 50a/18, 52a/6, 53a/21,
55a/7, 60b/21, 61b/17,
61b/17, 62a/6, 63a/18,
67a/21, 68b/3, 69a/19,

	69b/20, 69b/24, 71a/12, 71a/17, 71a/24, 71a/5, 72b/20, 73a/23, 73a/8, 74a/19, 75a/3, 75b/24, 77a/23, 77b/11, 83a/5, 84a/19, 84b/25, 85a/7, 89a/22, 90a/13, 90a/2 s.+leri 61a/12		
saķat	Ar. s. ve i. Vücutunda hasta veya eksik bir yanı olan. s. 60b/12		
saķıl	Ar. s. Kaba, uyumsuz. ş. 60a/18		
sākin	Ar. s. bir yerde oturan. s. 50b/4, 72a/12 s.+leri 49a/18		
şal	i. Birçok kalın direk yan yana bağlanarak yapılan, düz ve korkuluksuz deniz veya ırmak taşıtı. ş. 50b/13, 51a/8, 51a/9, 51b/6, 52a/13 ş.+a 51b/7, 51b/12 ş.+lar 50b/15 ş.+ların 51a/11, 51b/15 ş.+uñ 51b/9		
sāl	Far. i. Yıl. s.+da 58b/8 s.+ı fraḥ-fāl 89b/12 s.+i sī 86b/8		
şal-	f. Bağımlılığına, tutukluluğuna veya baskı altındaki durumuna son vererek serbest kılmak, bırakmak, koyuvermek. ş.-dı 79a/22 ş.-dılar 51a/12, 51b/16		
			ş.-ivirmeyelüm 84a/8 ş.-sāye şalup 66a/24 ş.-up 67b/24, 73a/1
		şalāḥ	Ar. i. Düzeltme, iyileşme. ş. 75a/19, 75b/12
		şalīb	Ar. i. haç. ş.+den 46b/8
		şalibiyye	Ar. s. Hıristiyan. ş.+(kerīme-yi şalibiyye-yi sultānı) 76b/9
		şāliḥ	Ar. s. Elverişli, iyi, uygun. ş.+görölmekle 90b/6
		şāliḥa	Ar. s. (bkz: şāliḥ) ş.+(rū'yā-yı şāliḥanuñ) 83a/6
		şāliḥīn	Ar. s. (salih'in c.) Salihler, günahkar olmayanlar. ş.+(‘ulemā-yı şāliḥīn) 47a/19
		sālīk	Ar. s. Bir yola giren, bir yolda giden. s.+oldı 73b/7
		sālīm	Ar. i. 1. Sağlam, esen. 2. Huzur içinde. s. 57a/22, 64b/2, 68a/20, 74b/6
		sālīmen	Ar. zf. Sağlam olarak, hiçbir kötü durumla karşılaşmadan. s. 48b/15
		sālīmīn	Ar. s. (salim'in c.) Sağlam ve esen olanlar. s. 73a/7, 82b/17
		şāliş	Ar. s. Üçüncü. ş.+(iķlim-i şāliş) 49a/14
		şalṭanat	Ar. i. Hükümdarlık, padişahlık.

	s. 54a/9, 57b/9, 58b/5, 60b/11		
	s.+dan 61a/10, 89a/12		
	s.+(da'vā-yı salṭanat) 88a/5		
	s.+ı 60a/4		
	s.+ı Belh 54a/3		
	s.+ı mecāzī 60a/3		
	s.+ın 54a/6		
	s.+ından 89a/20		
	s.+ınuñ 60a/1, 60a/2		
	s.+itdükde 60a/5		
	s.+ları 60a/11		
	s.+(maḳarr-ı salṭanat-ı Filibe) 49a/24		
	s.+(muḳarrebān-ı salṭanat) 86b/15		
	s.+(müddet-i salṭanatı) 87b/6		
	s.+(taht-ı salṭanat) 65a/23		
	s.+(taht-ı salṭanata) 58b/5, 73b/9		
	s.+(umūr-ı salṭanat) 60b/16		
salṭanat-āyīn	Ar. b. i. Tahta çıkma töreni. s.+(ḳavā'id-i salṭanat-āyīn) 70a/9		
ṣamīm	Ar. i. İç, öz, asıl. ṣ.+i cenāndan 78a/15		
ṣan-	Bir şeyin olma veya olmama htimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek. ṣ.-miş 86a/4 ṣ.-up 61b/7		
ṣanādīd	Ar. i. (sındīd'in c.) Başkanlar. ṣ.+i Engürüs 84a/18		
		ṣanāi'	ṣ.+i kefere-yi fecereden 78a/24 ṣ.+i küffārdan 84a/13 ṣ.+i müşrikān 52a/17 Ar. i. (senia'nın c.) Düzmece işler, hileler, tuzaklar. ṣ.+i harekātını 76b/12
		ṣan'at	Ar. i. bir duygunun, tasarının veya güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık. ṣ.+ı tūr-endāzīde 81b/8
		sancaḳ	i. 1. Çoğunlukla askeri birliklere verilen yazı işlemeli, kenarları saçaklı ve gönderli bayrak. 3. Osmanlı yönetim teşkilatında illerle ilçeler arasında yer alan yönentim bölümü, mutasarrıflık. s.+ı 82a/14 s.+ı hümāyūna 70a/8 s.+ından 57b/7 s.+ını 52a/16 s.+ları 85a/14
		ṣānī	Ar. s. İkinci. ṣ. 49a/14 ṣ.+(re'yi ṣānīyi) 80b/22
		sarāy	Far. i. Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı. s. 58b/20, 65a/24 s.+ı 60b/1, 66a/12 s.+ı Hācı Tarḫanda 58b/19

	s.+1 sūrūr-efzā 65b/7		
	s.+ına 54b/8		
şarf	Ar. i. 1. Harcama, masraf. 2. Verme. 3. Kullanma.	şavt	Ar. i. Ses, seda.
	ş.+buyurdılar 90b/2		ş.+1 a'lā 84a/25
	ş.+eyleseler 50b/23	şayd	Ar. i. Av.
	ş.+1 evkāt 78a/6		ş. 56a/22
	ş.+1 maqdūr 80a/21		ş.+a 64b/18
	ş.+itdikleri 68b/23	sāye	Yardım.
ser-ḥoş	Far. s. ve i. alkollü içki veya keyif verici bir madde sebebiyle kendini bilmeyecek durumda olan kimse.		s.+salup 66a/24
	s.+laruñ 84a/11		s.+sinde 67b/15
şarul-	f. Büyük bir istekle kendini vermek.	sāye-bān	Far. b. i. Büyük çadır.
	ş.-dılar 85a/9		s.+lar 70b/22
şat-	f. Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek.	şayyād	Ar. i. Avcı.
	ş.-alar 84a/22		s.+lar 46a/18
	ş.-arlar 60b/9	şaz	i. İnce kamış, hasır otu.
	ş.-un 72a/12		ş. 52a/12
	ş.-up 72a/24	şebāt	Ar. i. Sözüden veya kararlarından dönmeme, biri işi sonuna değin sürdürme.
setr	Ar. i. Örtme, gizleme.		ş.+(aḳdām-ı şebātları) 74a/2
	s.+e 76b/13	sebeb	ş.+(pāy-ı şebāti) 76a/18
şatun al-	Bir malı bir değer karşılığında almak.		Ar. i. Bir şeyin olmasına veya belli bir halde bulunmasına yol açan şey, neden. 2. Vasıta.
	ş.+duğı 74b/21		s. 60b/25
şatvet	Ar. i. Zorlu, sindirici güç.		s.+i 74b/8
	s.+i pād-şāhīden 90a/5		s.+den 90b/22
şavāb	Ar. i. Doğru.		s.+i firār 57a/8
	ş.+(rāy-ı şavāb) 81b/2		s.+i ma'āşı 69a/15
şavb	Ar. i. Taraf, cihet, yön.		s.+i tesmiye 67b/7
	ş.+1 Kōstendil 66b/24		s.+i tesmiye-i o 63a/23
	s.+1 mesākin-i münāfiḳāna 61b/3	seccāde	s.+i zāhirīsi 67b/17
			Ar. i. Üzerinde namaz kılınan küçük halı.
			s. 82b/23

secde Ar. i. Allah'ın huzurunda yere kapanış.
s.+yi şükr 85b/2

seç- f. Benzerleri arasından hoşagideni almak veya ayırmak.
s.-üp 78b/8

sedd Ar. i. Kapama.
s. 56b/11
s.+idüp 57a/14
s.+i hadid 81a/23
s.+i sedid 84b/16

sedid Ar. s.Kapak.
s.+(sedd-i sedid) 84b/16

sefayin Ar. i. (sefine'nin c.)
Gemiler.
s. 50b/12

sefer Ar. i. Savaşa gitme.
s. 87b/20
s.+de 62a/4, 62a/5, 69b/8, 87a/3
s.+den 88a/5
s.+e 54a/11, 57b/12, 57b/16
s.+eyleyelüm 54a/10
s.+i nuşret-eşerde 83a/22
s.+inde 77a/8
s.+lerde 69b/21

sefere Ar. i. Yolcular.
s.+i melâ'ike 54b/25

seffak Ar. s. Kan dökücü.
s. 59b/1

sefid Far. s. Ak.
s. 49a/18

sehl Ar. i. Sade, kolay.
s.+(tedbîr-i sehl) 56a/1

sek-bâne Far. b. i. Köpeklerin çektiği araba.
s.+lere 83b/5

sekine Ar. i. Gönül rahatlığı.
s.+i tamâm 85b/14

sekiz i. Yediden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 8.
s. 48b/12, 54b/13, 54b/7, 59b/11, 66a/8, 74b/15, 81b/11, 87a/5, 87b/23, 87b/4, 88a/22, 88a/23, 89a/16

seksen i. Yetmiş dokuzdan sonra gelen sayının aadı ve bu sayıyı gösteren rakam, 80.
s. 54b/17, 59b/11, 59b/21, 59b/3, 60a/10, 61a/5, 70b/10, 70b/10, 71a/12, 72a/5, 72b/15, 72b/4, 73a/11, 73b/8, 74b/15, 77a/13, 87a/5

selâm Ar. i. Esenlikler dileme, hal hatır sorma.
s.+eyle 54a/8

selâmet Esen olma durmu, esenlik.
s. 77b/4

selâsil Ar. i. (silâsile'nin c.)
Zincirler.
s.+(kal'a-yı selâsile) 88b/21

selâtin Ar. i. (sultan'ın c.)
Sultanlar.
s. 60a/11, 60b/14, 70b/15, 80a/8
s.+(himem-i selâtin-i uşterem) 65b/12
s.+i 'Arap 50b/22
s.+i etrâk 60b/5
s.+i etrâkuñ 61a/2
s.+i küfr-i istinâsa 79b/22

	s.+(k̄anūn-ı cülūs-ı selāṭīn) 73b/8		s.+sinden 70b/10
	s.+(menākīb-i selāṭīn-i cihād-āyīndür) 53b/7		s.+sinüñ 61a/5
	s.+(zümre-i selāṭīnden) 82b/18		s.+ye 87b/6
sem‘	Ar. i. İſitme, iſitiſ.	seng	s.+yi mezbürede 68b/9
	s.+i pād-ſāh-ı gāzīye 85b/23		Ar. i. Kaya.
semā’	Ar. i. Gökyüzü.		s. 46b/8
	s.+(suy-ı semāya) 56b/18	seng-rāh	s.+ler 50b/21
sen	zm. İkince tekil ſahıs zamiri.	señ	Far. b. i. Taſlı yol. s. 47b/17
	s. 82b/6		zm. İkince tekil ſahıs zamiri.
	s.+den 82b/7		s.+a 65a/23, 70a/16, 77a/21, 82b/7, 88b/15
	s.+i 64b/20, 88b/14	ser	Far. i. 1.Baſ, kafa. 2. Baſkan.
	s.+üñ 48a/6, 54b/12, 82b/18		s.+leri
	s.+üñdür 68a/8	ser-‘asker	s.-i haylān-ı Karesi 51a/5
senā’	Ar. i. Övme.		Far. Ar. b. i. Asker ve ordu kumandanı.
	s.+dan 81a/18		s.+i 58a/2, 84a/3
sene	Ar. i. Yıl.	ser-be-ser	Far. zf. Baſbaſa; baſtan baſa, büsbütün.
	s. 54b/6, 59a/12, 61b/22, 66a/4, 68a/20, 73a/22, 89a/9		s. 90b/13
	s.+de 46b/25, 58b/9, 61a/10, 63b/10, 72b/5, 89a/20	ser-dār	Far. b. i. (Osmanlı İmparatorluğunda) Baſkomutan.
	s.+den 60a/1		s. 62a/22, 68a/25, 83a/16
	s.+si 58b/4, 59b/18, 59b/8, 60a/1, 60a/4, 64b/5, 66a/18, 66a/3, 66b/25, 69a/1, 73b/8		s.+eyledi 72b/16
	s.+sinde 57b/13, 58b/3, 58b/5, 59a/20, 59b/21, 59b/3, 60a/2, 63b/14, 66a/12, 66a/24, 67a/16, 68b/18, 68b/2, 69a/24, 72a/5, 72b/15, 79b/18, 87b/3, 88a/22, 88b/22, 89a/16		s.+eylediler 84a/18
			s.+ı ālī miqdār 47a/2
			s.+ı dergāh 66a/10
			s.+ı İslām 77b/2
			s.+idüp 66a/25, 73a/13
			s.+lar 85a/1
			s.+ları 76a/14
			s.+ların 74b/10
			s.+larını 75a/13

ser-gerdān	Far. b. s. Perişan. s. 84b/22 s.+idüp 59b/23 s.+olsunlar 69a/4 s.+oldı 76b/7		
ser-güzeşt	Far. b. i. Serüven, birinin başından gelip geçen şey. s.+ine 67b/3		s.+i pād-şāhīye 58b/8 s.+i pederi 87b/7 s.+(mālik-i serīr-i sūrūrī) 89b/12 s.+(pāye-i serīr-i a'lāya) 73a/20 s.+(pāye-i serīr-i pād-şāhīye) 86b/11 s.+(pāye-yi serīr-i a'lālarına) 62b/8
ser-ḥadd	Far. Ar. b. i. Serhat, hudut, sınır. s. 66b/17 s.+de 67a/2 s.+e 52a/16, 52b/6 s.+i Çerkes 50a/11 s.+i İslām 80b/6 s.+i memālik-i Rūma 88a/8 s.+i Şām 88a/1 s.+i vilāyeti 90a/18 s.+ine 75a/11		ser-māye Far. b. i. Ana mal, en değerli şey. s.+yi 'izzet 47b/10
ser-nigūn	Far. b. s. Başaşağı olmuş, ters dönmüş. s. 85a/15 s.+ola 82a/15		serp- f. Bir şeyi dağılacak biçimde dökmek, saçmak. s.-sünler 83b/10
ser-zeniş	Far. b. i. Başa kakma. s.+ler 77a/19 s.+ler idüp 80b/24		serv-ḳadd Far. Ar. b. s. Servi boylu. s.+(gūlā-ı serv-ḳadd) 71a/9
serd	Far. s. Soğuk. s. 50a/21		server Far. i. Baş, başkan, reis. s. 46b/19 s.+i beyne'l-ḥūkkam 53a/25 s.+lerle 76a/7
serd-keşīde	Far. b. s. Sert mizaçlı, haşin. s. 83a/21		seşembe Far. i. Salı. s. 54a/21
serd-sīr	Far. b. s. Çok soğuk. s. 50a/21		sev- f. Sevgi ve bağlılık duymak. s.-erdı 47b/2, 60a/23
serī'	Ar. s. Çabuk, hızlı. s.+(Ḥacc-ı serī'den) 54b/4		şevāb Ar. i. Allah tarafından mükafatlandırılan hareket. ş.+ından 75b/8
serīr	Ar. i. Taht. s. 48b/15 s.+i ḥāniye 59b/9		sevād-a'zam Ar. i. (ulu şehir) Mekke-i Mükerreme. s. 65b/11
			sevāhil Ar. i. (sahil'in c.) Yalılar, kıyıları. s.+i diyār-ı Anṭolı 50a/8
			sevgend Far. i. And, yemin.

seyāhat	s.+eyleyesüz 79b/24 Ar. i. Gezi, yolculuk.	sız-	f. İnce aralıklardan veya gözeneklerden az miktarda ve belli olmadan yavaş yavaş akmak.
seyl	s.+erbab+ı+seyahat 49a/10 Ar. i. Sel.		s.-maz 83b/7
seyr	s.+i revān 85a/13 Ar. i. 1. Yürüme, yürüyüş. 2. Yolculuk. 3. Gezme, gezinme.	sī	Far. s. Otuz. s.+(sāl-i sī) 86b/8
	s. 46b/1, 65a/22 s.+i sa'ādet 67b/16 s.+ider 51a/1 s.+iderlerdi 55a/4	sicil	Ar. i. Resmi belgelerin kaydedildiği kütük. s. 72a/25
seyyāl	Ar. s. akıcı, akan. s. 46a/11	silāh	Ar. i. Savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç. s.+(ehl-i silāh) 82a/24
seyyi'āt	Ar. i. (seyyie'nin c.) Suçlar, günahlar. s.+(cerīde-yi seyyi'ātına) 76b/13	sīm	Far. i. Gümüş. s. 52b/15, 71a/12 s.+(rub'-ı sīm) 63a/17
seyyīde	Ar. i. (muhterem) kadın. s. 61b/20	sinīn	Ar. i. (sinn'in c.) Seneler. s.+dür 82b/19
şıçra-	f. Sıçramak. ş.-yalum 55a/6 ş.-yup 75a/12	sīne	Far. i. Göğüs. s.+sine 81b/9
şidk	Ar. i. Doğruluk, gerçeklik. ş.+(halef-i şidk) 46b/11	sinn	Ar. i. Yaş. s.+i şebāba 62a/8 s.+i temyīze 53b/19
şihhat	Ar. i. Sağlık, esenlik. ş.+desüz 70a/18 ş.+i beden 60a/19	sipāh	Far. i. 1. Asker. 2. Ordu. s. 48a/24, 67a/7, 69a/15 s.+(galebe-i sipāh) 82a/25 s.+i bī-istizhar 52a/11 s.+i İslāma 82a/5 s.+i küffār 56b/13 s.+i muhabbet-i evtān 63a/20 s.+ina 46b/4 s.+(mā-yahtāc-ı sipāhda) 74a/19 s.+(tertīb-i sipāha) 62a/9
sırr	Ar. i. Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey, giz. s.+um 85b/20		
şiyānet	Ar. i. koruma. ş.+e 79a/2 ş.+iderlerdi 52a/25		

sipāh-sālār Far. b. i. askerlerin en büyüğü.
s. 53a/9, 62b/8
s.+(haber-dār-ı sipāh-sālār) 69b/15

sipāhī Far. i. Timar sahibi süvari askeri.
s. 70a/1, 70a/7

sipāriş Far. i. Bir şeyin yapılmasını, gönderilmesini, getirilmesini isteme, ısmarlama.
s.+eyledi 53a/2, 54a/11
s.+eylediler 56a/7
s.+itmiş 88b/14

sipeh-dār Far. b. i. En büyük asker.
s. 85a/7
s.+(‘arz-ı sipeh-dār) 81a/3
s.+lar 67a/2

sipeh-dārlik i. Askerlerin en büyüğü olma durumu.
s. 68b/1

sipeh-sālār Far. b. i. (bkz: sipāh-sālār)
s. 84b/25
s.+(nām-dār-ı sipeh-sālār) 83b/8

sipeh-sālārān Far. b. i. (sipeh-sālār’ın c.) Enbüyük askerler.
s. 81a/15

siper Far. i. Korunulacak, arkasına veya içine girilerek saklanılacak yer.
s.+çeküp 88b/25

sitem-ger Far. b. s. Zulmeden, halsizlik eden, zalim.
s.+(kāfir-i sitem-ger) 80a/19

sitem-kār Far. b. s. Zulüm ve haksızlık eden.

s. 47b/4, 58b/16

siyāh Far. i. Kara.
s. 49a/18

siyāset Ar. i. Politika.
s.+eylediler 76b/6
s.+itdügi 77a/9

siyeh-dil Far. b. s. Kötü yürekli.
s.+(kāfir-i siyeh-dile) 81a/6

siz zm. 1. Çokluk ikinci kişi zamiri. 2. Saygı ve incelik belirtisi olarak tek kişi için kullanılan seslenme sözü.
s. 54a/23, 54b/10, 73b/18, 80a/15
s.+de midür 75b/14
s.+e 57a/9, 57b/6
s.+ün 54b/10, 55a/13, 55a/14, 59a/2, 81a/4
s.+ünle 55a/12, 55a/5, 75a/2
s.+edür 79b/23

şoḥbet Ar. i. Söyleşi.
ş.+i nā-ķışānū’l-‘aql 59a/23

şokıl- f. Girmek.
ş.-acaķ 85a/12

sol s. 1. Kalbin bulunduğu tarafta olan, sağ karşıtı. 2. i. Bu taraftaki yön.
ş. 75b/24, 83a/18, 83b/1, 84a/17, 84b/13, 84b/19, 84b/21, 84b/22
ş.+dan 83a/25
ş.+ında 83a/22

soñ ş. Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda yapılmış, olmuş olan.
ş. 70b/2, 72a/3, 86a/8

soñra zf. 1. Daha ileri bir zamanda, müteakiben. 2. Daha uzak ve ileri bir yerde. 3. Makam, sıra, değer ve önemde daha arkada oluşu bildirir.
ş. 48b/17, 51a/24, 53b/18, 54b/10, 54b/5, 55a/11, 55b/10, 56b/16, 57a/21, 57b/14, 58b/13, 58b/16, 59b/8, 60a/1, 60a/10, 60a/8, 61a/8, 62a/13, 62a/22, 66a/20, 68b/12, 69a/20, 70b/8, 71a/19, 71a/5, 71b/7, 72b/6, 75a/6, 75b/9, 78b/4, 81a/18, 84a/10, 84b/14, 89a/11, 89b/10, 90a/7, 90b/16
ş.+dan 60b/18, 86b/25

şor- f. Birine soru yönelterek herhangi bir konuda ondan bilgi istemek.
ş.-dı 68a/6
ş.-dılar 54a/24

söyle- f. Demek, anlatmak.
s. 54a/8, 81a/10
s.-di 55a/16, 56a/19
s.-düklerinde 60a/18
s.-yesün 72a/8

söylen- f. Söylemek işi yapılmak.
s.-üp 86a/11

söyleş- f. Karşılıklı konuşmak.
s.-ürken 55a/12, 67b/15

söz i. Bir düşüncenin anlatıldığı kelime dizisi.
s. 56a/18
s.+e 82a/7

s.+lerine 73b/6

şu i. 1. Nehir, ırmak. 2. Su.
ş. 83b/7
ş.+da 80b/17
ş.+lar 46a/18
ş.+yı 90a/25

su'âl Ar. i. Sorma, sorulam, soru.
s. 55b/6
s.+eyledi 55b/11, 81a/17
s.+eyledükde 47a/9, 50b/5
s.+itmişdür 60b/14

subaşı i. Osmanlılarda kapıkulu süvarileri arasında, savaş zamanı güvenlik işlerine bakmak, barış zamanı da vergi toplamak işleri için ayrılan kimse.
s. 85a/7, 85a/7
s.+ñuz 54b/10
s.+yı 83a/20

şubh-gām Ar. Far. b. i. Sabah yürüyüşü.
ş.+da 81a/14

şuç i. Törelere, ahlak kurallarına aykırı davranış.
ş.+ını 74a/7

şudür Ar. i. Meydana çıkma.
ş.+(fermān-ı 'ālī-i şudür) 67a/14
ş.+(fermān-ı şudür) 65b/5

şūf Ar. i. Yün, yapağı.
ş. 61b/17

şufūf Ar. i. (saff'ın c.) Sıralar, diziler.
ş.+(levāzım-ı şufūfi) 84a/19
ş.+(tertīb-i şufūf) 83a/14

şuğrā	Ar. s. (daha, pek, çok) Küçük. s.+(Rūmiye-yi şuğrā) 61a/17	s.+(āstāne-i sulṭāna) 61b/14, 70a/23 s.+(‘azm-i sulṭān) 66b/24, 68b/22,
sūḳ	Ar. i. Çarşı, Pazar. s.+lar 65b/14	s.+(bar-gāh-ı sulṭānda) 81a/15 s.+(cānib-i sulṭāna) 66b/14 s.+(der-beyān-ı şehādet-i sulṭān) 85a/24 s.+(dergāh-ı sulṭāna) 47b/7, 48a/22, 62b/16 s.+eylediler 89a/17 s.+(ḥanedān-ı sulṭāna) 70b/1 s.+(ḥāṭır-ı sulṭān-ı cihād-āyīnden) 83a/7 s.+(heybet-i sulṭān) 67a/10 s.+(ḥıdmet-i sulṭāna) 73a/7, 73a/20 s.+(ḥums-ı sulṭān) 73a/5 s.+ı 61b/6, 65a/1, 86a/7 s.+ı ‘adālet-şi‘ār 90b/19 s.+ı ‘ādil 63a/18, 90b/24 s.+ı ‘ālī-cenāb 64b/2 s.+ı ‘ālī-mikdār 78a/19 s.+ı ‘ālī-şānuñ 86a/22 s.+ı enbiyā 53b/21 s.+ı ḥakīkinüñ 53b/8 s.+ı İslām 66a/23 s.+ı İslāma 72b/13 s.+ı kām-kār 68b/8 s.+ı kām-rān 90b/11 s.+ı kerīm 61b/15 s.+ı kerīmu’ş-şāna 79b/7 s.+ı kişver-i kiber 66a/6 s.+ı mekremed-nişān 76b/10 s.+ı Melik Niḥāduñ 47b/10
şulehā’	Ar. s. (salih’in c.) İyi, yarar, günah işlemeyen kimseler. ş. 65a/20	
şulḥ	Ar. i. 1. Barış. 2. Muharebeyi terk için anlaşma. ş. 48a/9, 68b/17, 72b/6, 75a/19, 75b/12 ş.+dan 75b/10 ş.+e 68b/6	
sulṭān	Ar. s. Padişah, hükümdar. 2. Padişah ailesinden olan (anne, kız kardeş, kız çocuk gibi) kadınlardan her biri. s. 46a/24, 46a/3, 47a/14, 47b/1, 48b/24, 54a/1, 54a/10, 54a/19, 54a/5, 54b/12, 54b/9, 57b/2, 58a/2, 58b/2, 59a/10, 59a/11, 59a/16, 59a/20, 60b/13, 62b/17, 63b/16, 64a/21, 64b/17, 65a/1, 67a/14, 67b/23, 68b/9, 69a/13, 71b/8, 72a/20, 75a/9, 76b/16, 76b/17, 80b/20, 88a/2, 89a/13, 90b/8 s.+a 64b/20, 65b/7, 67b/5, 73a/8, 74b/25, 80a/13, 80b/19 s.+(āstān-ı sulṭāna) 48a/17, 71b/15, 73a/22	

s.+1 Mısrđan 71a/16
s.+1 Mısrđıñ 71a/1, 71a/16
s.+1 mücāhid-ān 88a/9
s.+1 mülātafāt-şı‘ār 79a/6
s.+1 mülātefet-me’nūs
79b/9
s.+1 sāde-dil 86a/13
s.+1 şāfī-cenān 85b/3
s.+1 şāhib-mağāzī 81a/16
s.+1 şehīd 86a/24
s.+ından 74b/25
s.+(iżn-i sulţān) 84b/9
s.+(kerīme-yi şālibiyye-yi
sulţānı) 76b/9
s.+lardur 70a/15
s.+larına 48b/15
s.+(mağşūd-ı sulţānı) 49a/1
s.+(memālik-i sulţāna)
72a/25
s.+(mertebe-yi sulţānı)
86b/15
s.+(mezbūr-ı sulţān) 60b/17
s.+(mizāc-ı sulţāna) 67b/10
s.+(muvācehe-i sulţānda)
81a/3
s.+olıcağ 61a/3
s.+olmışdı 58b/16
s.+(pāy-taht-ı sulţān-ı ‘ālī-
mağām) 66a/1
s.+(şikem-i sulţāna) 86a/17
s.+(tāriğ-i cülūs-ı sulţān)
59b/15
s.+(teveccüh-i sulţāndan)
77a/15
s.+uñ 54a/18, 59b/17, 69b/5,
72a/15, 72a/24, 73a/8,
73b/11, 73b/20, 74a/4,

75a/11, 75b/14, 76b/22,
77a/12, 81a/1, 83a/22,
83b/1, 86b/14
s.+(zamīme-i memālik-i
sulţān-ı şa‘ād) 66b/12
sulţānī Ar. s. Sultanlara yaraşan
veya sultanlarla ilgili.
s.+(‘asker-i sulţānī) 62b/18
s.+(bī-emr-i sulţānī) 68a/21
s.+(hātır-ı sulţānı) 74b/23
s.+(mavādd-ı ğāzab-ı
sulţānī) 67a/19
s.+(rāh-ı sulţāniyeden)
88a/20
sulţāniyye Ar. s. (bkz: sulţānī)
s. 53a/15
sulţānlık i. Sultan olma durumu,
padişahlık.
s.+1 54a/6
sūr Far. i. Düğün, ziyafet,
şenlik.
s.+1 pūr-sūrūr 78a/2
sūrāğ Far. i. Delik, gedik.
s. 85a/12, 56a/24
şūret Ar. i. Biçim, görünüş, kılık.
ş.+(hüsn-i şūret) 73a/18
ş.+i ğayr-ı ma‘hūda) 85b/8
ş.+in 75a/17
ş.+inde 56b/22, 86a/6
şūret-bīn Ar. Far. b. s. Sadece dışı
görenler; görünüşe
aldananlar.
ş. 52b/1, 56a/13
şu‘ūd Ar. i. Yukarı çıkma,
yükselme.
ş. 51b/19
şūver Ar.i. (suret’in c.) Suretler.

	ş.+i rūḥānī 54b/24		s.-dügin 85a/1
	ş.+(şahâyif-ı şüver-i eḳālimde) 49a/10		s.-üp 60b/23, 61b/15, 66b/21, 89b/25
şüy	Far. i. Taraf, cihet, yön.		s.-yüz sürdi 68b/8
	ş.+ı semāya 56b/18		s.-yüz sürdiler 48a/2, 73a/21
süzān	Far. s. Yakan, yakıcı.		s.-yüz sürmek 86b/11
	s.+(āteş-i süzān) 84b/23		s.-yüz sürüp 62b/8, 66a/11, 76b/18
sübḥānī	Ar. s. Allah'la ilgili, Allah'a ait.	sür'at	Ar. i. hız, hızlılık, çabukluk.
	s.+(te'yīd-i sübhānī) 78b/21		s.+le 74b/6
sühūlet	Ar. i. Kolaylık.	sürür	Ar. i. Sevinç.
	s. 51a/23, 63b/8		s. 85b/6
sükkān	Ar. s. (sakin'in c.) Oturanlar.		s.+da 64a/25
	s.+ı ḥişar 51a/25		s.+dan 86b/3
sülük	Ar. i. Bir yola girme, bir yol tutma.		s.+ı 71b/25
	s.+itmekle 75a/24	sürür-efzā	Ar. Far. b. s. Sevinç, mutluluk arttıran.
sünnet	Ar. i. Erkek çocukta, erkeklik organının ucundaki derinin çepeçevre kesilmesi.		s.+(sarāy-ı sürür-efzā) 65b/7
	s.+itdürmişidi 78a/2	sürür-encām	Ar. Far. b. s. Mutlu son.
sür-	f. 1. Oturduğu, bulunduğu yer veya ülkeden ceza olarak başka bir yer veya ülkeye göndermek, nefyetmek. 2. Saldırmak için harekete geçmek. 3. Kovalamak. 4. Uzatmak, ileri doğru itmek. 5. Herhangi bir durum içinde bulunmak. 6. dokundurmak, değdirmek.		s.+(hengām-ı sürür-encāmda) 70b/11
	s.-di 58b/7, 68a/8, 76a/17, 82b/4	süt	i. Kadınların ve memeli dişi hayvanların yavrularını beslemek için memelerinden gelen, besin değeri yüksek beyaz sıvı.
	s.-diler 84b/14		s.+i 57b/24
	s.-dügi 60b/25	sütün	Far. i. Direk.
			s. 50b/25
			s.+lar 50b/21
		süvār	Far. i. Ata bimiş, binici.
			s. 78b/5, 79a/22, 80b/8, 88b/22
			s.+a 84a/21

s.+(civān-bedev-i süvār)
88b/23
s.+1 şitābendeye 46a/10
s.+oldı 51b/11, 62b/20
s.+olup 64b/16, 65b/2
süvārī Far. i. Atlı asker.
s. 77a/13

-Ş-

şa'bān Ar. i. Arabi ayların
sekizincisi.

ş.+ınuñ 87b/5

şād-mān Far. s. Sevinçli.

ş. 71b/25

ş.+oldı 85b/1

şāh Far. i. Padişah.

ş. 63a/20, 67a/24, 88b/19

ş.+a 47b/24, 67b/6

ş.+(dergāh-ı şāha) 76b/10

ş.+1 'ādīmü'l-'ādilden
87b/11

ş.+('afv-ı şāhī) 48b/2

ş.+1 'ālī-cenāb 90a/15

ş.+1 'āli-cāh 47b/8

ş.+1 bā-'adl 76b/8

ş.+1 bā-ikbāle 48b/7

ş.+1 bī-'ādile 63a/12

ş.+1 haṭā-baḥş 48b/5

ş.+1 merḥamet-penāh 48a/3

ş.+1 şücā' 59b/25, 88b/13

ş.+(ibtiyā-ı şāh gāzī) 72a/4

ş.+(naẓar-ı şāh-ı nikü-siyer)
65b/3

şāh-zāde Far. b. i. Hükümdar, padişah
oğlu, prens.

ş. 46b/18, 51b/2, 52b/18,
52b/22

ş.+nūñ 56a/20

ş.+(tedbīr-i şāh-zāde) 82a/2

ş.+('uḳūḳ-ı şāh-zāde-i Savcı
Beg) 73a/24

ş.+yi kām-kār 50b/7

ş.+yi kām-yāb 51a/1

şāh-zādegān Far. i. (şah-zāde'nin c.)
Şahzadeler.

ş. 85b/12

şāh-bāz Far. b. i. Bir cins iri ve
bayaz doğan.

ş. 56a/21, 65a/9

şahış Ar. i. Kimse, kişi, zat.

ş. 60a/7

şahş Ar. i. (bkz: şahış)

ş.+1 nūrānī 65a/22

şa'ir Ar. i. Arpa.

ş.+uñ 69a/14

şakı- f. Güçlü bir şekilde ses
çıkarmak.

ş.-dı 76a/14

şakḳ Ar. i. Yarma, yarıma.

ş. 77a/9

ş.+ından 49b/6

şarāb Ar. i. Üzüm veya başka
meyve sularını türlü
yöntemlerle mayalandırarak
elde edilen alkollü içki.

ş.+1 gūrūr 83b/22

ş.+lar 84a/23

şark Ar. i. Doğu.

ş. 63b/12, 63b/4
ş.+(cānib-i şark) 49b/4
ş.+(cānib-i şark-ı şimāleden)
49b/15
ş.+(cānib-i şarkdan) 50a/8
ş.+cānib-i şarkisi) 265b/1
şart Ar. i. Olması başka
koşulların gerçekleşmesini
gerektiren durum, koşul.
ş.+ıyla 69b/9
şaş- f. Umulmayan, beklenileyen
veya olğanüstü bir olay, bir
olgu karşısında şaşkın
duruma gelmek, hayret
etmek.
ş.-up 64a/13
şaşkınluk i. Şaşkın olma durumu veya
şaşkınca davranış.
ş. 82a/11
şāyi‘ Ar. s. Duyulmuş, herkesçe
bilinmiş.
ş. 55b/6
ş.+(hicret-i şāyi‘) 54a/12
şeb Far. i. Gece.
ş.+i tārda 51b/16, 78b/9
ş.+i tārīk 64a/13
ş.+i tārīkde 59b/4
ş.+i zulmānīde 51b/14
şebāb Ar. i. Gençlik, tazelik,
civanlık.
ş.+(sinn-i şebāba) 62a/8
şebān Far. i. Geceler.
ş.+ı 77b/19
şebihūn Far. i. Gece baskını.
ş. 64a/7, 84a/12, bir
ş.+eyledi 59b/5, 64a/9
ş.+eyleyelüm 83b/25

ş.+eyleyüp 66b/21
ş.+idersek 84a/5
ş.+idüp 52b/7
şecā‘at Ar. i. Yiğitlik, yüreklilik.
ş. 72b/11
ş.+(kemāl-i şecā‘atinden)
76a/12
ş.+le 60a/17
şecā‘at-şi‘ār Ar. b. s. Yiğit, yürekli.
ş.+(merd-i şecā‘at-şi‘ār)
51b/3
şedā‘id Ar. s. (şedide’nin c.)
Zahmetli, eziyetli haller,
sıkıntılar.
ş.+i dünyāda 72b/22
şefā‘at Ar. i. Birinin suçunun
bağışlanması veya dileğinin
yerine getirilmesi için o
kimseyle bir başkası
arasında yapılan aracılık,
özellikle de Tanrı ile kul
arasında yapılan aracılık.
ş.+(dāmān-ı şefā‘atine)
78b/25
ş.+i 76b/9
şefī‘ Ar. s. Şefaate eden.
ş.+idüp 56b/19
şefkat Ar. i. Acıyarak vekoruyarak
sevme, sevcenlik.
ş. 74a/5
ş.+i 76b/12
şeh i. (bkz: şāh)
ş.+(te’ehhül-kerden-i Şeh
Yıldırūm Hān) 70a/12
ş.+(‘ubūr-ı şeh) 67a/15
şehādet Ar. i. Tamıklık, şahitlik.
ş. 48b/20

	ş.+(kelīme-yi şehādeti) 86b/7		ş.+leri 50a/21
şehādet	Ar. i. Allah yolunda, milli ve manevi değerler uğrunda ölme, canını feda etme. ş. 84b/18, 85b/5 ş.+(der-beyān-ı şehādet-i sultān) 85a/24 ş.+i Ġāzī Hünkār 86b/19 ş.+(sa‘ādet-i şehādet) 82b/21 ş.+(sa‘ādet-i şehādete) 86a/21	şehir	ş.+lerin 61a/20, 89a/18 ş.+lerinden 53a/17 Far. i. (bkz: şehir) ş. 46a/7, 50b/17, 65a/5, 75b/17, 80b/6 ş.+i 46b/1, 47b/13, 49b/15, 66a/3, 66b/20, ş.+i Atina 49b/21 ş.+i ‘azīm 46a/25 ş.+i behişt-āsā-yı Burusada 64b/6 ş.+i Burusa-yı cennet-āsāya 63a/20 ş.+i Burusada 86b/18 ş.+i cennet-āsā 70b/12 ş.+i cennet-nümünüñ ş.-i Dehaya 89a/6 ş.+i Gelibolı 53a/12, bu ş.+i İznik 46b/6 ş.+i İznik-Rümde 46a/15 ş.+i Konya 75b/16 ş.+i Kütahiyye 70b/4 ş.+i mezbure 46a/6 ş.+i mezbürü 46b/16, 46b/6, 63b/9, 65b/17 ş.+i mezkürda 65b/24 ş.+i mu‘azzam 46a/17, 61b/19, 65b/11 ş.+i pür-‘iberi 51a/1 ş.+i şirāzı 88b/21 ş.+i vilāyet-i Filibe 63a/22 ş.+idür 49a/25 ş.+inde 54b/19, 54b/6, 55a/16, 55a/3, 58b/20, 58b/5, 59b/9, 60b/24, 63a/25, 64b/8, 65a/20, 71b/3
şehāmet	Ar. i. Zeka ve akıllılıkla beraber olan cesaret, yiğitlik. ş.+i 72b/12		
şehīd	Ar. i. kutsal bir ülkü veya inanç uğruna savaşırken öelen kimse. ş.+i 86b/18 ş.+oldı 61a/10 ş.+oldılar 77b/16 ş.+olup 70a/3 ş.+(pür-fütūh-ı şeh-zāde-yi şehīdi) 56b/19 ş.+(sultān-ı şehīd) 86a/24		
şehīdān	Ar. i. (şehid’in c.) Şehitler. ş.+ (sultān-ı şehidān) 58b/2		
şehir	Far. i. Nüfusun çoğu ticaret, sanayi ve yönetimle ilgili işlerle uğreşen, tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı, kent. ş. 55a/24 ş.+den 65a/3 ş.+ler 50a/15		

ş.+inden 50a/17
ş.+ine 48b/6, 63b/21,
66b/22, 88a/1
ş.+ini 47b/13, 63b/5, 67a/24,
67b/4
ş.+inüñ 75b/18, 90a/16
ş.+üñ 63b/6, 77a/3
şehr-yār Far. b. i. Padişah, hükümdar.
ş. 67a/8
ş.+(huzūr-ı şehr-yāra)
81b/12
ş.+(ma'lūm-ı şehr-yār
48b/14
ş.+uñdur 64b/12
şeh-zāde Ar. i. (bkz. şāh-zāde)
ş. 48b/8, 50b/2, 52b/24,
56a/24, 57b/7, 71b/20,
74a/7, 76a/22
ş.+den 51a/10
ş.+(harem-serāy-ı şeh-zāde-
yi 'ālī-mikdāra) 71b/19
ş.+(hıdmet-i şeh-zādeye)
51a/14
ş.+i cennet-me'āduñ) 56b/5
ş.+i civān-baht 86b/4
ş.+i vālidīne 86b/17
ş.+leri 75a/10, 80a/15
ş.+lerini 78a/2
ş.+lerüñ 80a/22
ş.+müz 85a/1
ş.+nüñ 52b/8, 57a/16, 71b/1
ş.+(pür-fütūh-ı şeh-zāde-yi
şehīdi) 56b/19
ş.+(rıhlet-i şeh-zāde) 55b/22
ş.+yi 'ālī-şān 70b/4
ş.+yi kām-kāruñ 55b/23
ş.+yi kām-kār 51b/9

ş.+yi kemin-gāhdan 52b/10
ş.+yi muzaffer 52b/25
şeh-zāde-gān (bkz: şāh-zāde-gān)
ş.+(hutne-yi şeh-zāde-gān)
64b/4
şeker Far. i. Şeker katılarak
yapılmış lokum, akide,
çikolata gibi tatlı
yiyeceklerin genel adı.
ş. 71b/20
şekl Ar. i. Bir nesneni dış
çizgileri bakımından
niteliği, dıştan görünüşü,
biçim.
ş. 60a/19
ş.+inde 86a/16
ş.+indedür 82a/24
şems Ar. i. Güneş.
ş.+(gurüb-ı şems) 55b/14
şemşir Far. i. Kılıç
ş.+i abdāl 51b/20
şenlik i. Belli günlerde yapılan,
coşku veren eğlendirici
gösterilerin tümü.
ş. 69a/8
şer' Ar. i. Din kaideleri.
ş.+i muṭahhara 70a/15
şerā'it Ar. i. (şart'ın c.) Şartlar.
ş.+i uḥuvveti 48a/10
ş.+ini 67a/12
şer'an Ar. zf. Şeriata uygun olarak.
ş. 79b/16
şerbet Ar. i. Belli olaylar sebebiyle
konuklara sunulan şekerli
içecek.
ş.+i zehr-ālūd 64a/19
ş.+in 84b/18

şeref Ar. i. Başkalarının gösterdiği saygının dayandığı kişisel değer, onur.
ş.+i pā-būs-ı pād-şāhī 47b/21

şer'î Ar. s. Şeriatle ilgili.
ş. 48a/5
ş.+(bey-i şer'î) 77a/2
ş.+(edā-yı hūms-ı şer'î) 63a/10
ş.+(şirā-yı şer'î) 72a/12
ş.+(teslīm-i şer'î) 71b/14
ş.+(vaż'-ı hūms-ı şer'î) 63a/3
ş.+(vażı'-ı hūms-ı şer'î) 87a/5

şerîf Ar. i. 1. Kutsal, şerefli. 2. Soylu, temiz.
ş.+(binā-i cāmi'-i şerîf) 47a/6
ş.+8cāmi'-i şerîf) 47a/19, 64b/9
ş.+(cāmi'-i şerîfde) 58b/21
ş.+(cenāb-ı şerîfîñüze) 54a/3
ş.+(hużūr-ı şerîfine) 54a/15
ş.+(hużūr-ı şerîflerinde) 85b/21
ş.+(hük-m-i şerîf) 73b/17
ş.+(hümā-yı rūh-ı şerîfi) 57a/25
ş.+(ism-i şerîfine) 71a/11
ş.+(nām-ı şerîfi) 53b/15
ş.+(nām-ı şerîfleri) 53b/12
ş.+nass+ı+şerîf i 61a/24
ş.+ramazan+ı+şerîf inüñ 87b/4

şerîfe Ar. i. (bkz: şerîf)
ş.+(aḥḳam-ı şerîfe) 80a/25
ş.+(türbe-yi şerîfesine) 54b/16

şer'iyye Ar. s. (bkz: şer'î)
ş.+(mūr-ı şer'iyye) 62a/6
ş.+(mübāya'a-yı şer'iyye) 72a/22, 72a/24

şerm-sār Far. b. s. Utangaç.
ş. 79a/13

şermende Far. s. (bkz: şerm-sār)
ş.+likden 79a/5

şerr Ar. i. Kötülük, fenalık.
ş.+i küffārdan 62a/24

şerrü'n-nās Ar. b. i. İnsanların en şerlisi, en kötüsü.
ş.+(Lās-ı şerrü'n-nās) 77a/14, 83b/13
ş.+(Lās-ı şerrü'n-nāsuñ) 79b/14, 80a/5

şevher Far. i. Koca.
ş.+i bed-gevherinüñ 76b/12
ş.+lerimüzüñ 46b/2

şevket Ar. i. Büyüklük, ululuk, yücelik.
ş.+i tām 85b/14
ş.+i tamām 78b/14

şeyāṭīn Ar. i. (şeytan'ın c.) Şeytanlar.
ş.+(asker-i şeyāṭīn) 80a/8
ş.+i perākende 56b/23

şeyḫ Ar. i. 1. Yaşlı adam, ihtiyar. 2. Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.
ş.+i meczüb 57b/22
ş.+üñ 59a/3

şeytān	Ar. i. Şeytan. ş. 86a/2, 86a/7		ş. 84b/19 ş.+virmekle 80a/7
şiddet	Ar. i. Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğinlik, sertlik. ş.+i 82b/11	şimāl	Ar. i. Kuzey. ş.+(‘arż-ı şimālindeki) 49a/12 ş.+(baħr-i şimālīdür) 49b/17 ş.+(bilād-ı şimāl) 49a/17 ş.+(cānib-i-şimāl-i ‘Arabi-Rūm) 49b/6 ş.+(cānib-i şimāliden) 50a/2 ş.+(cānib-i şimālisi) 65b/18 ş.+(cāy-i şimālī-yi kūhsāruñ) 50a/21 ş.+isi 49b/5 ş.+(memālik-i şimālī) 49a/19 ş.+(pāy-ı şimāl) 65b/23 ş.+(sāhil-i deryā-yı şimāle) 50a/13 ş.+(üslüb-ı şimālī) 49a/14
şikāk	Ar. i. Uyuşmazlık, anlaşmazlık, bozuşma. ş. 48a/9 ş.+a 61b/5 ş.+(der-beyān-ı şikāk-ı Sosmanus) 78a/18 ş.+(maķām-ı şikākda) 89b/15	şimālī	Ar. s. Kuzeyle ilgili. ş.+yi Rūmuñ 49a/21
şikār	Far. i. 1. Avlanma. 2. Avlanan hayvan. 3. Ganimet. ş. 56a/21, 56a/22, 74b/4 ş.+a 64b/16 ş.+ı doşt 74b/1 ş.+ı muzı 84a/7 ş.+ı düp 67b/24 ş.+(şayd-ı şikārda) 73b/19 ş.+uñ 74b/2	şimden	zf. (şimdiden) İçinde bulunduğumuz zamandan başlayarak. ş.+den 75b/9, 89b/10
şikārī	Far. s. Avla ilgili, ava mensup. ş.+(baz-ı şikārī) 79a/21 ş.+(fenn-i şikārīde) 74a/25	şimdi	zf. Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. ş. 49b/1, 53a/3, 64b/19, 67a/6, 67b/7, 70b/2, 77a/2, 80a/9, 84a/5 ş.+ki 49a/21, 74b/11 ş.+ye 75b/5, 81b/21, 84a/25
şikāyet	Ar. i. Hoşnutsuzluk belirten söz veya yazı, sızlanma, yakınma. ş.+ı düp 77a/10	şimşīr	Far. i. (bkz: şemşīr) ş. 88b/24, 89a/3 ş.+(darb-ı şimşīr) 59b/5, 72b/6, 81a/24
şikem	Far. i. Karın. ş.+ı sulţāna 86a/17		
şiken-mū	Far. b. s. Kıvrık saçlı. m. 46a/14		
şikest	Far. s. Kırık, kırılmış.		

şir	ş.+(tu‘me-yi şimşir) 66b/5 Far. i. Arslan. ş. 71b/20 ş.+i hunhāruñ 81a/9 ş.+i jiyān 85a/3 ş.+i ma‘reke-yi kār-zārī 64a/18 ş.+i merd 67a/17, 85a/7 ş.+i merd-nām 66a/22	şūm	ş.+da 81a/8 ş.+inuñ 47a/7, 73b/8 Far. s. Uğursuz. k.+(küffār-ı şūma) 56b/22 ş.+(mev‘id-i muharebe-yi ķavm-i şūm) 81a/19
şirā’	Ar. i. Satın alma, satın alınma. ş.+yı şer‘ī 72a/12	şücā’	Ar. i. Cesur, yiğit. ş.+(şāh-ı şücā’) 59b/25
şitā	Ar. i. Kış. ş.+da 69a/21 ş.+sını 66a/18	şühedā	Ar. i. (şehid’in c.) Şehitler. ş.+(şahayıf-ı şühedāda) 86a/23
şitāb	Far. i. Acele, çabukluk. ş.+eyledi 90a/15 ş.+itdiler 48a/22	şükr	Ar. i. Görülen iyiliğe karşılık Allah’a minnettarlık. ş.+eyledi 57b/3, 67b/21 ş.+i bī-ķisāb 64b/2 ş.+idüp 46a/25 ş.+(secde-yi şükr) 85b/2
şitāb-ende	Far. b. s. Hızlı yürüyen. ş.+(süvār-ı şitāb-ende) 46a/10	şükür	Ar. i. (bkz: şükr) ş.+ler 68b/20, 82a/7, 83a/6, 85b/18
şive	Ar. i. Söyleyiş özelliği. ş. 81a/6	şüphe	Ar. i. Kuşku. ş. 61b/6
şol	zm. (ol, o) Teklik üçüncü kişiyi gösterir. ş. 77b/16	şürü’	Ar. i. Başlama. ş. 89b/20 ş.+olına 81a/22 ş.+olındı 70b/13 89b/10
şöhret	Ar. i. Herkesçe bilinme, tanınma durumu, ün. ş. 69b/1	-T-	
şöyle	s. ve zf. Şunun gibi, şuna benzer. 2. zf. Şu yolda, şu biçimde, aşağı yukarı. ş. 54a/16, 64a/18, 82b/12		
şu	zm. Biraz uzaktakini işaret eder. ş. 55a/5		
şühür	Ar. i. (şehr’in c.) Aylar.	tā	Far. zf. Dek, değin, kadar.

	t. 49a/15, 49b/10, 49b/7, 49b/8, 50a/17, 50a/23, 55a/25, 55b/2, 55b/8, 59a/13, 72a/12, 80b/19, 84a/21, 85b/8, 88a/14	tābi‘	Ar. s. 1. Bağımlı. 2. Bağlı. t. 48a/11, 50b/16, 62a/25, 73b/20, 77b/21, 89b/6 t.+olan 79b/2
ta‘ab	Ar. i. Yorgunluk. t. 73a/3	tabī‘at	Ar. i. Bir kimsenin eğilimlerinin, içgüdülerinin hepsi, huy. t.+ı 56a/21 t.+ı beşeriyye 78a/4
ta‘accüb	Ar. i. Şaşma. t.+eyledi 78b/3	ta‘bīr	Ar. i. Deyiş, anlatım, ifade. t.+i 84b/25
ta‘addī	Ar. i. Zulmetme, adaletsizlik. t. 77a/8 t.+itdirüp 73b/13	ṭabl	Ar. i. Davul. ṭ. 64a/10
ta‘ahhüd	Ar. i. Bir şeyi yapmayı üstüne alma, üstlenme. t.+eyledi 79a/2 t.+eylediler 83b/18 t.+ler 77b/5, 83b/16	ṭabur	i. Dört bölükten kurulan, bir binbaşının komutasında bulunan asker birliği. ṭ.+ımızda 80b/18 ṭ.+larında 80b/23
ta‘arruż	Ar. i. Saldırı. t.+ından 72a/15 t.+ları 76b/5	tābūt	Ar. i. Ölünün mezarlığa götürülürken içinekonulduğu sandık. t. 86b/18 t.+ını 56b/2
ta‘ayyün	Ar. i. Belli olma, ortaya çıkma; belirme. t.+i evkāt 62a/13 t.+itdüğü 49b/22	tāc-dārān	Ar. Far. b. s. ve i. (tāc-dār’ın c.) Taç giyenler, padişahlar, hükümdarlar. t.+(aḳdem-i tāc-dārān-ı mülük-ı küffār-ı Rūm) 77b/24
ṭab‘	Ar. i. Huy, tabiat, yaratılış. t. 59a/25	ta‘dād	Ar. i. Sayma, sayı. t.+ından 52b/16
tāb-ḥāne	Far. b. i. Ocak veya soba ile ısıtılan kışlık yer. t. 47a/20, 47a/6	ṭafra	Ar. i. Kendisini olduğundan büyük gösterip böbürlenme. ṭ.+yı 84a/23
tāb-istān	Far. b. i. Yaz. t.+da 74a/18	tafşīl	Ar. i. Bir şeyi ayrıntılarıyla anlatma, açıklama. t.+i 50a/5, 54b/23, 85b/10
ṭabak	Ar. i. Kap. ṭ. 71a/12 ṭ.+lar 71a/10		
ṭabḥ	Ar. i. Pişirme, pişirilme. ṭ.+itdirüp 46b/13		

tağ t.+i zühür-ı Burhân 89a/23
i. Dağ.
t.+ın 66b/2
t.+ında 53b/3, 88a/25
t.+lar 49b/10, 50a/22
t.+lara 69a/3, 69a/6, 90b/18
t.+larına 89b/7
t.+uñ 66b/18

tağıd- f. Toplu durumda bulunan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak.
t.-up 84b/11

tāğiye Ar. s. Aptal, kibirli, inatçı.
t. 48a/20

taḥammül Ar. i. Kötü, güç durumlara karşı koyabilme gücü, kaldırma, katlanma.
t.+i 54b/23
t.+idemeyüp 52b/22

taḥaşşun Ar. i. Korunmak için bir yere çekilme, sığınma.
t.+eyledi 90b/18
t.+idelüm 69a/3
t.+idüp 89b/7

taḥassür Ar. i. Kavuşmak istenen şey veya kimse için üzülmeye, özlem.
t.+(iẓhâr-ı taḥassür) 75a/3

taḥdīd Ar. i. Sınırlama, çevresini daraltma.
t.+(ecnās-ı bī-taḥdīddür) 71a/15

taḥkik Ar. i. Soruşturma.
t.+bildi 83a/9

taḥmīl Ar. i. Yükleme.
t.+i ḡanā'im 77b/11

taḥmīn Ar. i. Akla, sezgiye veya bazı verilere dayanarak gelecek bir şeyi, olayı kestirme.
t.+eyledi 81b/17

taḥrīk Ar. i. Yola çıkarma, hareket ettirme, kımlıdatma.
t.+itdüğini 76b/24

taḥrīz Ar. i. Kışkırtma, kışkırtılma.
t.+eyledi 80a/3

taḥşīl Ar. i. alma, toplama.
t.+i ḡanā'im-i bī-ḡıyās 90a/12
t.+i 'ulüm-ı dīnī 53b/20

taḥsīn Ar. i. Sağlamaştırma.
t. 71a/14
t.+eyledi 70a/23

taḥt Far. i. Hükümdarlık makamı, hükümdarlık.
t. 54a/9, 54b/9, 65a/16
t.+a 53b/24
t.+ı Belḡıs 50b/17
t.+ı Hācı 88a/15
t.+ı sa'ādet-baḥt 71a/1
t.+ı salṭanat 65a/23
t.+ı salṭanata 58b/5, 73b/9
t.+ıdur 58b/20
t.+ına 61a/6
t.+ından 54b/9
t.+ını 68b/21
t.+ıñuzda 72b/21
t.+(pāy-ı taḥt) 62b/25

taḥt-ḡāh Far. b. i. 1. Taht yeri. 2. Başkent.
t.+ı Hācı 88a/13
t.+ı 'Oḡmānī 63a/2

taḥvīf	Ar. i. korkutma, korkuya düşürme. t. 81a/4		
ṭā'ife	Ar. i. Kavim, kabile. t.+(‘asker-i ṭā’ifesinden) 69b/18 t.+i bāğiyenüñ 61b/5 t.+lerdür 60a/13 t.+nüñ 59b/23, 61a/24 t.+si 69b/17, 76a/10, 83b/2 t.+sine 74a/15 t.+sinüñ 70a/1 t.+süz 54a/23 t.+ye 69b/22 t.+yi 84b/1		önemini) anlama. 3. Değer biçme. t.+ce 49b/24, 63a/17, 87b/5, 88b/9 t.+i Ḥaḫḫ 56a/14, 80a/20 t.+i Hüdāda 56a/20 t.+(iḳtizā’-yı taḳdīr-i melik-i ḳadīr) 85b/9 t.+olunup 63a/15
ṭāk	Ar. i. Kubbe, künbet. t.+lar 90b/1	taḳrīr	Ar. i. 1. Yerleştirme, yerleştirilme. 2. Anlatma, anlatış. t.+eyledi 51a/21, 70a/25 t.+eyledükleri 82a/8
taḳaddüm	Ar. i. Önce gelme. t.+ini 61b/1	taḳsīm	Ar. i. Parçalama, bölme, bölüştürme. t.+eyledi 52b/14 t.+idüp 46b/14
ṭāḳat	Ar. i. Bir şeyi başarabilme gücü, güç, derman. ṭ.+getüremeyüp 66b/5, 76a/18 ṭ.+ı 87b/22	taḳşīrāt	Ar. i. (taksir’in c.) Kusurlar, suçlar. t. 75b/5
taḳayyüd	Ar. i. Bağlı olma, bağlanma. t. 69b/12, 82b/8 t.+itmiş 57b/4	taḳvīm	Ar. i. Zamanı yıllara, aylara ve günlere ayıran yöntem. t.+i büldān 49b/17
taḳbīḥ	Ar. i. Kınama, ayıplama. t. 87b/16	taḳviyet	Ar. i. Kuvetlenme, kuvvetlendirme. t.+i 82b/9
taḳdīm	Ar. i. 1. Tanıtma, tanıştırma. 2. Bir şeyi birine karşılıksız olarak verme, sunma. t.+eyledükde 67a/12 t.+ideyüm 61a/25	ṭal-	f. Dalmak (Başka bir şeyle uğraşamayacak veya başka bir şeyi düşünemeyecek biçimde kendini bir şeye kaptırmak). ṭ.-dı 82a/24
taḳdīr	Ar. i. 1. Beğenme, beğenip belirtme, değer verme. 2. (Bir şeyin, değerini,	ṭaleb	Ar. i. 1. Bir kimseden bir şeyi yapmasını veya yapmamasını isteme, dileme, istem. 2. İstek.

	<p> 78b/16 47b/6, 53a/6, 62b/5, 63b/3 77a/18, 79a/9, 88a/3, 88b/5, 89a/15 </p>		
talebe	<p> Ar. i. (talib'in c.) Öğrenci. 64b/11 </p>		
tālī	<p> Ar. i. İkinci derecede olan, ikincil. 73a/3 </p>		
ṭālib	<p> Ar. s. İsteyen, istekli. 72a/22 48a/7 </p>		
ta'ālī	<p> Ar. i. Sebep gösterme. 80b/24 </p>		
tām	<p> Ar. s. 1. Eksiksiz, kesintisiz. 2. Bütün, tüm. 82b/20 85b/14 78a/23 </p>		
ṭama'	<p> Ar. i. Aç gözlülük, hırs. 90b/22 </p>		
tamām	<p> Ar. i. ve s. 1. Bütün, tüm. 2. zf. eksiksiz. 3. Yanlış ve yalan olmayan, doğru. 4. Tamamlanmış, bitmiş. 66a/13, 71a/19, 77b/3, 78a/21, 81a/1 76a/4 87b/20 54b/13 85b/14 78b/14 </p>		
ta'mīr	<p> Ar. i. Onarma, onarım, eski şeyi düzeltip yeni hale getirme. </p>		
			<p> t.+i 'amāyir 64b/9 Ar. Far. b. s. Küfür içeren. 80b/19 </p>
ta'n-āmiz			
tār			<p> Far. s. Karanlık. 57a/11, 80b/21 51b/16, 78b/9 </p>
tar			<p> i. Dar. 57a/11 53a/14 </p>
tār-mār			<p> Far. s. Dağınık, perişan. 46a/1 84a/1, 85a/15 </p>
tār u teng			<p> Far. b. s. Karanlık. 76b/2 </p>
tārāc			<p> Far. i. Yağma, çapul, talan. 56b/24 79a/23 74b/23 </p>
ṭaraf			<p> Ar. i. 1. Yan, yön. 2. Bölge, yer, memleket,. 3. Sahip çıkma, koruma. 4. Aralarında anlaşmazlık çıkan iki kişi veya iki topluluktan her biri. 89a/2 55b/5 49b/9, 64a/10, 64a/11, 69a/11, 76a/9, 82a/25, 83b/22, 85a/3 65b/23 63b/5 53a/18, 55a/14, 55a/9, 55b/12, 59b/11, 67a/14, 75a/6, 88a/7 49a/16, 53a/15, 83b/1, 83b/1 </p>

ʃ.+ından 50a/15, 51b/24,
 53a/16, 57a/13, 61b/2,
 64a/22, 65a/6, 71b/4, 71b/8,
 71b/11, 74b/20, 79b/11,
 88a/25
 ʃ.+larına 88b/17
ʃarafeyn Ar. i. İki taraf.
 ʃ. 70b/6
 ʃ.+den 80b/9, 84b/17
ʃarāqçı i. Tarak yapan ve satan.
 t.+lar 46b/22
ʃarḥ Ar. i. 1. Atma, bırakma. 2.
 Dağıtma, bölme.
 ʃ.+eyleyeler 61a/22
 ʃ.+idüp 73a/6
 ʃ.+inde 52b/4, 88a/19
ʃārī Ar. s. Ansızın çıkan, birden
 bire görünen.
 t.+(ğubar-ı ʃārī) 82a/21
 t.+olup 90b/23
taʿrīf Ar. i. 1. Tanım. 2. Bir şeyin
 bulunduğu yeri, çevre ile
 ilgisini belirterek açıklama.
 t.+idür 49a/9
 t.+(vaşf-ı taʿrifidür) 53a/11
tārīḥ Ar. i. 1. Zaman. 2. Tarih
 yazmaları. 3. Geçmiş
 zaman.
 t.+(cülüs-ı tārīḥinden) 59b/7
 t.+de 59b/6, 67a/5, ve
 t.+i cülüs-ı sulṭān) 59b/15
 t.+i cülüs-ı sulṭān Murād
 Ğāzīde 58b/12
 t.+i cülüs-ı Yıldırım Hānda
 87b/18, 89a/11
 t.+i merķūmda 66a/2
 t.+i mezbūrda 89a/4

t.+i vefātları 87b/4
 t.+inde 46b/21, 47a/18,
 47b/16, 48b/12, 53a/7,
 54b/13, 56b/4, 58b/6,
 59b/11, 60a/10, 62a/24,
 63a/6, 66a/9, 74b/15,
 77a/13, 87a/6, 87b/23,
 88a/23, 89a/14, 89b/16,
 89b/9
 t.+ine 59b/9, 63a/19
ʃarīḥ Ar. i. Yol.
 ʃ. 54a/1, 68a/7
 ʃ.+i 52a/23, 68b/1, 71b/16
 ʃ.+i iʿtizāra 75a/24
 ʃ.+ine 73b/7, 77b/8
 ʃ.+iyle 73b/18, 74a/24,
 87b/22
 ʃ.+ile 68b/17, 69b/19, 75b/4,
 81b/3
 ʃ.+(muḥaḳḳikān-ı ʃarīḥ-i
 dīn-i ḳādīm) 61a/25
ʃarīḳī Far. s. Karanlık.
 t.+(şeb-i ʃarīḳī) 64a/13
 t.+(şeb-i ʃarīḳīde) 59b/4
taʿrīz Ar. i. Kapalı bir biçimde
 dolaylı olarak söz söyleme.
 t.+itmek 77a/3
ʃās Ar. i. Genellikle içine sulu
 şeyler konulan metal vb.den
 yapılmış kap.
 ʃ. 68a/3
 ʃ.+ı 68a/8, 68a/9
 ʃ.+ını 68a/6
taşaddur Ar. i. Baş sedire geçme, en
 başa oturma.
 t.+itdürdiler 71a/2

taşarruf	Ar. i. 1. (bir şeyi) İsteddiği gibi kullanma yetkisi. 2. Herhangi bir şeyi dikkatli kullanma. t. 56b/3 t.+eyledi 59b/15, 89a/10 t.+eyleyesün 79a/10 t.+ -ı mücāhidīne 74a/14 t.+ -ı Yıldırūm Hāna 90a/7 t.+ına 76b/23 t.+ında 61a/12, 65a/17, 88b/12, 89a/12, 89a/21, 89a/23 t.+idüp 79b/6 t.+itdi 88b/22 t.+(k̄abza-yı taşarrufa) 78b/13 t.+(k̄abza yı taşarruflarındandır) 50b/12 t.+(k̄abza-yı taşarruf) 48b/7 t.+unda 59b/20, 59b/25		
taşdīk	Ar. i. 1. Doğrulama. 2. Onay, onaylama. t.+iderler 50b/19		
taşmīm	Ar. i. Tasarlama. t.+(‘azm-i taşmīm) 82a/19		
taşrīh	Ar. i. Açık söyleme, belirtme. t.+ -i lafz 64b/24 t.+itmişdür 87b/16		
taşra	i. Bir ülkenin başşehri veya en önemli şehirleri dışındaki yerlerin hepsi, dışarılık. t. 52b/9, 55a/23, 55a/23, 76b/14, 79b/4, 81b/1		
taṭayyur	Ar. i. Kötüye yorma, uğursuz sayma.		
		ṭatlu	t. 85a/19 s. Şeker tadında olan. t. 51a/16
		ṭā‘ūn	Ar. i. Veba. t.+dan 46b/3
		ṭavar	i. Koyun veya keçi sürüsü. t.+ın 66b/21 t.+larına 76b/4
		ṭayan-	f. Varmak, ulaşmak. t.-dılar 84b/15
		ta‘yīn	Ar. i. Atama. t. 66a/22, 78b/18, 79b/11, 84a/15 t.+buyurdılar 62b/23 t.+buyurup 75b/24, 83a/16 t.+eyledi 46b/5, 47a/21, 71a/25, 71b/11 t.+eylediler 51b/7, 52a/9, 70a/8, 84a/14 t.+ -i cizye 67a/13 t.+ -i yevm-i maşāff 83a/13 t.+idüp 71a/25, 71b/3, 73a/13, 73b/3, 76a/8, 83a/18, 83b/9 t.+itmekle 90a/13 t.+olındı 63a/16 t.+olunup 57a/13, 70b/23, 74b/12 t.+olup 69b/23
		ṭayyīb	Ar. s. İyi, güzel, hoş. t.+(belde-i ṭayyībe) 65b/14 t.+ -i ḥāṭır 80a/21
		taṣarru‘	Ar. i. Yakarma. t. 76b/11, 77a/17, 82b/3 t.+(dest-i taṣarru‘) 56b/18 t.+iderüm 82b/14, 82b/20

tāze Far. s. Dinç, yıpranmamış, yorulmamış.
t. 84b/23

tāzī Far. i. ve s. Arap, arapça.
t.+(esbān-ı tāzīyi) 71a/17

ta‘zīm Ar. i. Saygı gösterme, ululama.
t. 54b/8, 71b/6, 75a/1
t.+de 71a/3

tebdīl Ar. i. Değiştirme.
t. 48a/10
t.+(firār-ı tebdīl) 90a/5

teberrüken Ar. zf. Uğur sayarak, mutlu olsun diye.
t. 54b/23

teberrükāt Ar. i. (teberrük’ün c.) Mübarek saymalar, uğur saymalar.
t. 79a/3

teblīğ Ar. i. Bildirme, haber verme.
t.+eyledi 80b/25
t.+i 60a/14

tebşīr Ar. i. Müjde verme, müjdeleme.
t.+olındı 67b/5

tecāhülü’l-‘ārif Ar. i. Bir anlam inceliği yaratmak için bildiği şeyi bilmez görünme sanatı.
t. 73b/16

tecdīd Ar. i. Yenileme.
t.+i ‘ahd 76b/20

tedābir Ar. i. (tedbir’in c.) Tedbirler.
t.+e 72b/9

tedārik Ar. i. Hazırlama; araştırıp bulma, ele geçirme, edinme.
t. 69a/20, 84b/3
t.+e 83b/2
t.+i külliye 72b/8
t.+idüp 90b/23
t.+inde 57b/11, 70b/12, 71b/4
t.+ine 50b/15
t.+leri 69b/16

tedbīr Ar. i. Önlem.
t. 83b/1
t.+(aşhāb-ı tedbīri) 90b/23
t.+(hüsn-i tedbīr) 66a/6
t.+i 51b/2, 70a/1, 75b/3, 82a/1, 82a/9
t.+i kār 81b/18
t.+i sehl 56a/1
t.+i şāh-zāde 82a/2
t.+i umūr 48b/8
t.+idüp 69a/6
t.+inde 73a/2, 74a/17
t.+inden 84a/12
t.+ler 74a/21, 77b/2
t.+leri 50b/10
t.+(noğşān-ı tedbīr) 60a/20
t.+(rezānet-i tedbīrde) 83b/24
t.+(teshīr-i tedbīrinde) 66b/14

te’dīb Ar. i. Terbiye etme, terbiyesini verme; haddini bildirme.
t.+i 61b/4, 89b/18
t.+i İbn i Karaman 90b/5

tedrīc Ar. i. Derece derece, basamak basamak ilerleme.

te'ehhül t. 53a/2, 60b/6, 81a/22
Ar. i. Ehlileşme.
t.+i 70b/12

te'ennî Ar. i. Acele etmeden dikkali
bir şekilde hareket etme.
t. 81a/21

tefahhuş Ar. i. İnceden inceye
araştırma.
t. 65b/1

tefârîk Ar. i. (tefrik'in c.) Ufak
tefek şeyler.
t. 71a/5

tefekkür Ar. i. Düşünme, düşünüş.
t. 54a/1

teferrüc Ar. i. 1. Açılma, ferahlama.
2. Gezinti.
t. 72a/17
t.+ine 65a/9

tefe'ül Ar. i. Fal açma, fala bakma.
t.+itdüm 82a/3

tefrika Ar. i. Birbirine kötülük
etmeye kadar varan sürekli
anlaşmazlık, ikilik.
t. 81a/24

teftiş Ar. i. Denetleme, denetim.
t.+i kużāt 87a/5

tefvîz Ar. i. 1. Bir işi bir kimsenin
üzerinde bırakma, ihale. 2.
Dağıtma. 3. Bir taşınmazı
bilinen değeri karşılığı bir
kimseye verme.
t. 62a/6, 90a/16
t.+buyuruldı 63a/13
t.+eyledi 88a/17
t.+eyleyüp 86b/7
t.+olındı 48b/9
t.+olınmışıdı 59a/23, 87a/5

t.+olunup 90a/19

tehdîd Ar. i. Birinin gözünü
korkutma, korku verme,
gözdağı.
t.+i 88b/6

te'hîr Ar. i. 1. Sonraya bırakma,
erteleme. 2. Geciktirme.
t. 63b/20
t.+i 67b/9
t.+idelüm 84a/9

tehlîke Ar. i. Büyük zarar veya yok
olmaya yol açabilecek
durum.
t.+dür 50b/13

tehlîl Ar. i. Allah sözünü
tekrarlama.
t.+(gulgul-i tehlîl) 64a/11

tek s. Yalnız, sadece, salt.
t. 74b/3,

tek s. Sessiz, hareketsiz, uslu.
t. 75b/2

tekkaddüm Ar. i. Önce gelme, önce
davranma.
t.+ünde 46a/16

tekâlîf Ar. i. (teklif'in c.) Vergiler.
t.+i 'örfiyyeden 69b/24

tekarün Ar. i. Birbirine yanaşma,
birbirinin yanına gelme.
t.+i büldân 49a/16

tekbîr Ar. i. müslümanlıkta
Allah'ın büyüklüğünü,
yüceliğini anmak için
söylenen ve allahuekber
sözü ile başlayan duanın adı.
t. 64a/11, 80a/13

tekebbür Ar. i. Kibirlenme,
büyüklenme, çalım, kurum.

	t.+inden 81a/5		t.+ları 46b/25, 79a/23
tekemmül	Ar. i. Olgunlaşma, yetkinleşme.		t.+ların 52b/12
	t.+i rütbet-i nübüvvet 51b/8		t.+unuñ 52b/5
tekmîl	Ar. i. Tamamlama, bitirme.	tekurân	t.+uñ 48a/11, 74a/25
	t.+idesün 48a/10		i. (tekur'un c.)
tekrâr	Ar. i. 1. Bir şeyi iki veta daha çok defa yapma. 2. zf. Yine, bir daha, yeniden.		Hükümdarlar, hakanlar.
	t. 69a/24, 79b/8, 81b/18	tek ü pü	t.+ı kör-dilân 56a/10
tekrîm	Ar. i. Saygı gösterme, ululama.		Far. b. i. Öteye beriye koşuşmalar.
	t. 54b/8		t. 56a/22, 69a/8,
	t.+idüp 75a/1	telâki	Ar. i. Birbirine karşı gelip buluşma, karşılaşma, birbirine ulaşma.
teksîr	Ar. i. Çoğaltma.		t.+i ferikayn 52b/23
	t.+i 'askere 69b/16	telâmize	Ar. i. (tilmiz'in c.) Öğrenciler.
	t.+i cevâmi' 64b/9		t.+sinden 46b/10
tekur	i. Hükümdar, kağan, hakan.	telbiyyât	Ar. i. (telbiye'nin c.) Tekbirler getirme, hep birlikte zikretme.
	t. 48a/11, 52b/24, 53b/3, 62b/15, 74a/25, 74b/2		t.+le 75a/18
	t.+ı 46b/24, 47b/22, 48b/10, 52b/11, 52b/13, 53a/5, 62a/17, 62b/12, 62b/3, 63b/12, 67a/17, 67b/12, 67b/7, 74b/4, 89b/20, 89b/21, bir, bu	telef	Ar. i. Yok etme, öldürme.
	t.+ı maḫhūr 52b/9, 62b/19		t.+oldı 69a/11
	t.+ı maḫhūr-ı hüdâyi 46a/5	te'lîf	Ar. i. Uzlaşma.
	t.+ı maḫhūra 67a/5		t.+i ḫulüb 52a/7
	t.+ı mezbūr 63b/2, 67a/7	temâşâ	Far. i. Hoşlanarak bakma.
	t.+ı mezkūra 62b/3		t. 46b/1
	t.+ı mezkürü 74b/9		t.+(eṣnâ-yı temâşâ-yı leşkerde) 81a/3
	t.+ın 62b/4		t.+ider 65a/22
	t.+ına 55b/25	temerrüd	Ar. i. Dik kafalılık, kafa tutma.
	t.+ını 62a/16		t. 89a/8
	t.+ınuñ 62a/14, 63b/1, 67a/22, 67a/4	temerrüdlük	i. Dik kafalı olma durumu.
			t.+eyledi 48a/23
		temeyyüz	Ar. i. Kendini gösterme, sivrilme.

temlik t.+inden 78b/4
Ar. i. Mülk olarak verme.
t. 47a/2

temsîl Ar. i. Belirgin özellikleri ile yansıtmaya, sembolü olma, simgeleme.
t.+ler 80a/3

temyîz Ar. i. Ayırt etme.
t.+(sinn-i temyîze) 53b/19

ten Far. i. İnsan vücudunun dış yüzü.
t.+den 89a/3

tenbîh Ar. i. Uyarma, uyarı, uyandırma.
t.+dür 77a/5

teneffüs Ar. i. Solunum.
t. 62b/24

tenezzühât Ar. i. (tenezzüh'ün c.) Gezintiler.
t.+ı cismânî 78a/12

tenezzül Ar. i. Alçalma, alçak gönüllülük gösterme.
t. 75a/16

teng Far. s. Dar, küçük.
t. 66b/3, 77b/14

tenhâ Far. i. Issız.
t. 74b/3

terbiye Ar. i. Eğitim, görgü.
t. 60b/15

terbiyet Far. i. (bkz: terbiye)
t.+iderdi 71b/12

terettüb Ar. i. Sırasında olma, sırası gelme.
t. 56b/19

terk Ar. i. Bırakma, ayrılma.
t. 60a/2

tertîb Ar. i. 1. Uygun bir sıraya, düzene koyma. 2. Düzenleniş, sıralanış biçimi. 3. Düzenleme.
t. 84a/19
t.+eyledi 75b/20
t.+eylediler 83a/25
t.+i 'asker 59a/4
t.+i 'âyîn 82a/17
t.+i sipâha 62a/9
t.+i şufûf 83a/14
t.+idüp 60a/24, 64b/7, 66b/14
t.+inde 69b/15
t.+itdiler 51b/6
t.+olınmağla 65b/11
t.+olunup 84b/8
t.+(zîkr-i tertîb-i leşker-i küffâr) 83b/12
t.+(zîkri-tertîb-i 'asker-i İslâm) 83a/12

teshîr Ar. i. Ele geçirme, zapt etme.
t. 66a/6, 66b/6, 68a/25, 87b/21
t.+(âheng-i teshîr-i memâlik-i İran-zemîn) 59b/10
t.+den 59b/19
t.+e 88b/1
t.+eyledi 88b/8, 90a/4
t.+(hayta-i teshîre) 79a/15
t.+i 48b/19, 72a/18, 73a/2, 73a/17, 74a/17
t.+i diyâr-ı Rûm 48b/16
t.+i diyâr-ı Sosmanus 69a/22

	t.+i Şāma 88b/7		t.+i memleket 89b/25
	t.+i tedbīrinde 66b/14		t.+i miftāh 62b/22
	t.+i vilāyet-i Kāresi 47a/22		t.+i şer‘ī 71b/14
	t.+idüp 53b/3, 68b/3, 72b/6		t.+idecek 79a/9
	t.+ine 62b/7, 63a/5, 66a/8		t.+idelüm 54a/4
	t.+ini 53a/1		t.+idüp 62a/17, 90a/2
	t.+inüñ 67b/9		t.+itdükde 66a/11
	t.+itdügi 62a/25, 67b/5		t.+itmeyüp 89a/8
	t.+itmege 72b/17		t.+itmişlerdür 48a/25
	t.+iyle 63b/21	tesmīn	Ar. i. Semirtme, semirtilme. t. 64a/19
	t.+(kabza-yı teshīre) 79b/2	tesmiye	Ar. i. Adlandırma, ad verme. t.+(sebeb-i tesmiye) 67b/7 t.+(sebeb-i tesmiye-i o) 63a/23
	t.+olındı 47a/1, 53a/4		
	t.+olunup 48b/15	teşebbüs	Ar. i. Girişim, girişme. t.+eyledi 78b/25
	t.+(zıkr-i teshīr-i bazı Kılā‘) 72b/14	teşeffü‘	Ar. i. Affedilmek için hatırlı birine başvurma. t. 75a/17
	t.+(zıkr-i teshīr-i Bosna ü Hersek) 73a/10	teşerrüf	Ar. i. Bir kimse ile tanışmaktan onurlanma, şereflenme. t.+e 47b/21
te’sīr	Ar. i. Etki. t.+idüp 59a/3, 67a/10	teşnelik	i. Susamış olma durumu. t.+den 55b/9
teskīn	Ar. i. acı, öfke, heyecan gibi duyguları yatıştırma, dindirmeye çalışma. t.+eyleyüp 82b/16 t.+virüp 79a/8	teşrif	Ar. i. (bir yeri) Onurlandırma, şerefendirme. t.+eyledükde 90b/12 t.+idüp 72b/16, 75a/5 t.+itdi 68b/21
teslīm	Ar. i. 1. Bir şeyi sahibine verme. 2. Emanet alınan bir şeyi sahibine geri verme. 3. Bırakma, devretme, terk etme. t. 46b/24, 67a/12, 89b/21 t.+eyledi 62b/5, 67b/3, 73a/8 t.+eylediler 47a/17, 52b/13, 61b/15, 71b/17, 71b/19, 78b/17 t.+eyleyüp 63b/3 t.+i hışar 68b/6	teşvīş	Ar. i. Karıştırma, bulandırma. t.+e 53b/25
		tevābī‘	Ar. i. (tabi‘’in c.) Tabi olanlar.

	t. 83a/23 t.+i 47b/14, 55b/6, 61a/12, 65a/19, 74b/22, 76a/2, 90a/13, 90b/9 t.+ine 50a/3, 76a/13 t.+inüñ 90a/16		t. 46b/21, 51a/6, 90b/12 t.+buyurılıp 69a/21 t.+buyurulmağ 62b/17 t.+eyledi 88a/1, 88a/7 t.+i hâtır 67b/11 t.+i sultân gâzî 80b/3 t.+i sultândan 77a/15 t.+i tām 78a/23 t.+idüp 63b/17 t.+itdiler 56b/11
tevaḳḳuf	Ar. i. Durma, duraklama, eğleşme. t.+buyurup 80b/5 t.+idüp 68b/2	tevekkül	Ar. i. Her şeyi Allah'a bırakma, Allah'tan bekleme, kadere boyun eğme. t.+idegelmişüzdür 81b/23
tevānā	Far. i. Kuvvetli, canlı, dinç. t.+(civān-ı tevānā) 74a/22	tevessül	Ar. i. Başlama, girişme. t.+iderüz 48b/2 t.+itmeyüp 81b/22
tevāriḥ	Ar. i. (tarih'in c.) Tarihler. t.+(kütüb-i tevāriḥde) 49a/23	tevfik	Ar. i. Uydurma, uydurulma, uygunlaştırma. t.+i bārī 49a/3
tevārüş	Ar. i. Mirasa konma. t. 59a/16	tevfikāt	Ar. i. Allah'ın yardımına kavuşmalar. t.+(ittifaḳāt-ı tevfikātdan)
tavaṭṭun	Ar. i. Bir yere yerleşme, orayı vatan edinme. t.+buyurdılar 54b/15 t.+(cem'-i keşir-i tavaṭṭun) 65b/9 t.+iden 48b/13	tevfir	Ar. i. Çoğaltma, artırma; tasarrufla artırma. t. 69b/16
tevātür	Ar. i. Bir haberin ağızdan ağıza yayılması. t.+i aḥbār 50b/15	te'vīlāt	Ar. i. (te'vil'in c.) Sözü çevirmeler, ayrı mana vermeye kalkışmalar. h. 75a/18
tevāyif	Ar. i. (tavaf'ın c.) Tavaflar. t.+(zamān-ı mülük-i tevāyif) 89b/3	tevsī'	Ar. i. Genişletme, genişletilme. t.+i bilād 53a/10, 73a/25 t.+i memālik 89b/5 t.+i memālike 62a/21
tevcih	Ar. i. Belli bir yöne çevirme, yöneltme. t.+itdi 88a/22 t.+olduğda 48b/10	tevzi'	Ar. i. Dağıtma, üleştirme. t.+idüp 73b/12
teveccüh	Ar. i. 1. Bir yana doğru yönelme, yüzünü çevirme. 2. Güler yüz gösterme, yakınlık gösterme.		

teyemmünen	Ar. zf. Uğur sayarak, uğur kabul ederek. t. 52b/19	til	Denize uzanan dar ve alçak kara parçası. t.+den 51a/23
te'yîd	Ar. i. Kuvvetlendirme, kuvvetlendirilme, sağlamaştırma. t. 80b/11 t.+i Rabb-i mecîd 87b/7 t.+i sübhânî 78b/21 t.+idüp 82a/2	timşâl	Ar. i. Sembol, örnek, simge. t.+idür 86b/16
taşnîf	Ar. i. Sınıflara ayırma, bölme. t. 48a/10	tîr	Ar. i. İncir. e. 46a/13
tezellül	Ar. i. Aşağılanma, bayağılaşma. t.+(envâ'-ı tezellül) 82b/3	tîr	Far. i. Ok. t. 89a/2 t.+den 83b/11 t.+(hedef-i tîr) 81b/10 t.+i cân-suz 48a/15 t.+i du'âsı 67b/18, 83a/9 t.+(zahm-i tîrden) 84b/11
tezevvüç	Ar. i. Evlenme. .+idüp 77b/25	tîr-bārân	Far. b. s. Ok yağıdır. t.+eylediler 76a/11, 84b/10
tezlîl	Ar. i. Tahkir etme, hakir görme. t.+itdüh 77a/20	tîr-endâz	Far. b. s. Ok atıcı, ok atan. t. 76a/11, 83b/7 t.+lar 83b/9
tezvic	Ar. i. Evlendirme. t.+eylemişidi 78a/1	tîr-endâzî	Far. b. s. Okçuluk, ok atıcılık. t.+(san'at-ı tîr-endâzîde) 81b/8
tezyîn	Ar. i. Süsleme, süslenme. t.+idüp 52b/19 t.+olunup 70b/22	tire	Far. s. Bulanık, kara, karanlık. t. 57a/11 t.+olup 81a/6
tınâb	Ar. i. Kazığa bağlanan çadır ipi. t.+ları 84b/4	tîz ender tîz	Far. zf. Çok çabuk, hemen, acele. t. 78b/4
ticâret	Ar. i. Türlü ürün, mal vb. alım satımı. t. 46b/22	toğ-	f. 1. Dünyaya gelmek. 2. (Güneş, Ay, yıldız) Ufuktan yükselerek görünmek. t.-dı 58b/9 t.-ınca 55b/2 t.-mışuzdur 85a/8
tîg	Far. i. Kılıç. t. 79a/4 t.+i âteş-bâr 57a/10 t.+i şâ'ika-i kir-dâr 76a/13		

çoğāncı	Doğāncı. Osmanlı İmparatorluğunda padişahın av kuşlarını yetiştiren, bu kuşlara bakan, av partilerinde hizmet alan görevlilere verilen ad. t. 74b/2 t.+(üstad+ı+çoğāncı) 74a/22	çoğūzuncı	s. Dokuz sayısının sıra sıfatı, sırada sekizinciden sonra gelen. t. 61a/5, 69a/23
çoğāncıbaşı	Doğāncıbaşı. Osmanlı İmparatorluğunda Saray hizmetlilerinden bir koğuşun amiri. Osmanlı sarayında şıkar halkı adı verilen bu grup av işlerinden sorumluydu. Doğāncıbaşı ise sarayın iç ağalarında av işlerini düzenleyen memurdur. t. 74b/3	çolı	s. İçi boş olmayan, dolmuş. t. 63b/8, 71a/11
çohum	Far. i. Bitkilerde dölleme sonunda yumurtacıktan oluşan ve yeni bir bitki oluşmasını sağlayan tane. t.+ı zeytün 46a/20, 46a/21	çolu	i. İçki dolu kadeh, bade. t.+lar 86a/12
çoğsan	i. Seksen dokuzdan sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam. t. 58b/6, 79b/18, 86b/20, 87b/23, 87b/3, 88a/10, 88a/19, 88b/22, 89a/14, 89b/16, 89b/9	çop	i. Gülle veya şarapnel atan büyük, ateşli silah. t. 53a/16, 82a/10, 83b/3
çoğuz	i. Sekizden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam. t. 49b/18, 52b/3, 53b/18, 60a/4, 66a/12, 77a/13	çoplu	s. Topu olan. t. 85a/14
		çoy	i. Düğün. t. 71b/10
		çoyum	i. Doyum. t. 69a/13
		çoz	i. Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak. t.+dan 83a/8
		çuğyān	Ar. i. Taşma, kabarma. t. 62b/21, 80a/6 t.+ı 77a/12 t.+ından 78b/3, 80a/13 t.+ını 73b/22 t.+itmekle 80b/4
		çuğaf	Ar. i. (tuhfe'nin c.) Hediyeler. t. 71a/5
		çöl	Ar. i. 1. Uzunluk. 2. boylam. t.+ı 49b/17, 49b/22, 49b/25
		çölen	Ar. zf. Boyca, boyuna, uzunluğuna. t. 49b/3
		çu'me	Ar. i. Azık. t.+yi şımşır 66b/5

tır- f. 1. Hareketsiz kalmak, yürümez olmak. 2. İşlemez olmak, çalışmamak. 3. Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek. 4. Dinmek, kesilmek.
 ıt.-alum 80b/18
 ıt.-amazlar 69a/5
 ıt.-dı 65a/13
 ıt.-dılar 83b/6
 ıt.-duğı 65a/12
 ıt.-maz 75b/2
 ıt.-(müheyyā' ıturdılar) 83a/23
 ıt.-sun 47b/1, 47b/15
 ıt.-uban 80b/16
 ıt.-up 77b/11, 81a/22
 ıt.-urdu 90b/21
 ıt.-urlar 81b/7
 ıt.-uruz 85a/2

ıtut- f. 1. Elde bulundurmak. 2. Ele geçirmek, yakalamak. 3. Yanında bulundurmak, alıkomak. 4. Hürriyetinden mahrum edip bir yere kapamak.
 ıt.-a 76a/5
 ıt.-(mağbül ıtutup) 47a/3
 ıt.-mayup 76a/12
 ıt.-mış 66b/9
 ıt.-up 74b/6, 83b/14
 ıt.-(yüz ıtutdı) 88b/1
 ıt.-(yüz ıtutdılar) 89a/1

ıtuyūr Ar. i. (tayr'ın c.) Kuřlar.
 ıt. 83b/7

ıtuzlı s. Tuzu olan.
 t. 82a/20

ıtuccār Ar. i. (tacir'in c.) Ticaret yapan, ticaretle uğraşan kimseler.
 t. 60b/7

ıtüfeng-endāz Far. b. s. ve i. Tüfek kullanan.
 t. 66b/4

ıtüfeng Far. i. Tüfek, silah.
 t. 82a/10

ıtürbe Ar. i. Genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan ve içind eo kimsenin mezarı bulunan yapı.
 t.+sini 62a/12
 t.+yi řerīfesine 54b/16

ıtüvān Far. i. Güç, takat.
 k.+(fermān-ı kadr-i ıtüvānı) 78a/20

-U-

u Far. bağı. (bkz: ü)
 u. 46a/14, 46a/24, 46b/3, 46b/3, 47a/16, 48b/3, 50a/24, 56b/15, 56b/18, 56b/22, 56b/8, 57b/12, 58a/2, 58b/22, 59b/4, 60a/21, 61b/25, 62a/23, 62b/24, 64a/10, 66b/12, 69a/13, 69a/8, 71a/15, 71a/15, 71a/7, 72b/23, 74a/10, 81a/8, 84a/4, 85b/19, 86a/13, 86a/18

‘ubūdiyyet Ar. i. Kulluk, kölelik.
‘u. 67a/12, 70a/16, 75a/25
‘u.+(‘arz-ı ‘ubūdiyyet)
69b/8
‘u.+(iẓhār-ı ‘ubūdiyyet)
72a/19

‘ubūr Ar. i. 1. Geçme, geçip gitme. 2. Suyun öte kıyısına geçme.
‘u. 90b/11
‘u.+a 50b/3, 51a/5, 63b/17
‘u.+eyledi 67a/20, 69b/4
‘u.+ı 78b/18
‘u.+ı Şeh 67a/15
‘u.+iderler 53a/19
‘u.+idüp 56a/1, 62a/11

‘ucb Ar. i. Kendini beğenmişlik.
‘u. 60a/21

‘udul Ar. i. Geri dönme, vazgeçme.
‘u.+idemeyüp 72a/23

‘udvān Ar. i. Düşmanlık.
‘u.+ın 58b/22

uğra- f. 1. Bir olaya hedef olmak. 2. Yola devam etmek üzere bir yerde kısa bir süre durmak.
u.-dı 66b/2, 81b/6
u.-duklarında 46b/23
u.-yup 53a/22, 68a/4

uğur i. Hedef, amaç, yol.
u.+ı hümayūnda 70a/2

uḥuvvet Ar. i. Kardeşlik.
u. 48a/10, 48a/8
u.+(şerā’it-i uḥuvveti)
48a/10

‘uḳāla’ Ar. i. (akıl’in c.) Akıllılar, akıllı olanlar.
‘u.+dan 57b/5
‘u.+sı 52a/18

‘uḳūḳ Ar. i. Anaya babaya asi olma.
‘u. 74a/9
‘u.+ı şāh-zāde-i Savcı Beg
73a/24
u.+ını 73b/14

ulaşdur- f. Ulaşmasını sağlamak.
u.-alum 70b/4
u.-dı 74b/7, 79b/7

‘ulemā’ Ar. i. (alim’in c.) Alimler, ilim sahipleri, bilginler.
‘u. 57b/5, 58b/16, 64b/7, 65a/3, 71a/18, 76b/10
‘u.+ı izamdan 87a/4
‘u.+(mücāleset-i ‘ulemā’)
65a/20
‘u.+y müteḥayyirīn 61a/23
‘u.+yı şālīhīn 47a/19
‘u.+yı zamāndan 63a/9

‘ulūfe Ar. i. Sipahilere, yeniçerilere (üç ayda bir) verilen maaş.
‘u. 69b/25

ulūhiyyet Ar. i. Allahlık sıfatı, Tanrılık vasfı.
u.+ı yezdānī 86b/15

‘ulūm Ar. i. (ilm’in c.) İlimler, bilgiler.
‘u.+ı zāhirede 46b/9
‘u.+(taḥşil-i ‘ulūm-ı dīnī)
53b/20

‘ulūvv Ar. i. Yükseklik, büyüklük, yücelik.

	'u.+i cāh 77b/24		
um-	f. Bir şeyin olmasını istemek, beklemek. u.-duğundan 77a/21 u.-(meded umarlar) 82b/7	uy-	u. 62b/13 f. Bir inanca, bir anlayışa, bir duruma veya eğemen bir güce uygun davranışta bulmak. u.-up 73b/6
'umrān	Ar. i. Bayındırlık, bayındırlaşma. 'u.+(kesret-i 'umrān) 49a/16 'u.+(nihāyet-i 'umrān-ı ḥatt-ı istivāya) 49a/15	uyandur-	f. Aklını başına toplamasını sağlamak. u.-dılar 64a/12
'umūmen	Ar. zf. Bütün, hep; herkese olduğu gibi. 'u. 68a/18	uyar-	f. Bir kimseye bir davranışta bulunmamasını söylemek, ikaz etmek. u.-dı 46b/15
umūr	Ar. i. (emr'in c.) İşler, hususlar, maddeler, şeyler. u.+(ehemm-i umūrdandur) 56a/5 u.+ı pād-şāhī 57b/4 u.+ı salṭanātı 60b/16 u.+(tedbīr-i umūr) 48b/8	uydur-	f. Benzetmek. u.-dı 77a/25
'unf	Ar. i. Şiddet, sertlik, kabalık. 'u. 78b/2	uzak	s. Gidilmesi uzun süren, ırak. u.+da 70b/16
ur-	f. 1. Koymak. 2. Ateşlemek. 3. Atmak. 4. Saldırmak. 5. Batırmak. u.-(baş urup) 90b/18 u.-dı 81b/10 u.-dılar 85a/10 u.-(kılıç urdılar) 64a/14 u.-mayup 76b/19	uzan-	f. Boylu boyunca yatmak. u.-ur 50a/10
'usret	Ar. i. Zor, güçlük, zahmet, sıkıntı. u. 73a/2 u.+çekerler 65a/4 u.+çekilmekle 67b/9	'üzemā'	Ar. s. (azim'in c.) Şeref ve mevki bakımından büyükler. 'u.+sına 86b/2
uş-dahı	z. Şu dahi, o dahi.	'uzmā	Ar. s. daha (en, pek, çok) büyük. 'u.+(müfside-i 'uzmānuñ) 73b/15
		'üzübet	Ar. i. Bekarlık, erginlik. .u.+i+ma 74a/18
			-Ü-
		ü	Far. bağ. Ve.

	ü. 46a/23, 47a/17, 48b/3, 49a/13, 50a/24, 51a/17, 60a/19, 62b/20, 65a/13, 65b/15, 66b/12, 67b/4, 68a/19, 71a/5, 72a/12, 77a/16, 79a/5, 80a/5, 80a/5, 84b/13		ü.+(nām-dār-ı ümerāsından) 69b/13
übüvvet	Ar. i. Babalık, atalık.		ü.+sından 75b/24, 76a/2
	u.+(‘uruk-ı ubuvvet) 76b/11		ü.+sınıñ 47a/23, 57b/8
üç	s. İkiden sonra gelen sayının ismi ve bu sayıyı gösteren rakam, 3.		ü.+sıyla 69a/9
	ü. 46a/1, 47a/1, 50a/4, 51b/24, 51b/24, 51b/25, 54b/21, 54b/3, 59b/4, 62a/2, 63a/6, 65b/16, 66b/25, 67b/1, 69a/17, 69b/8, 77b/25, 78a/1, 89a/9, 90a/25		ü.+y1 83a/19
	ü.+e 70b/10		ü.+y1 kibār 78a/21
	ü.+i 65b/17, 72a/3		ü.+y1 nām-dār 64a/1
üçünci	s. Üç sayısının sıra sıfatı.		ü.+y1 nām-dārdan 83a/17, 87a/1
	ü.+ünci 72a/5		ü.+y1 nām-dārı 65b/1
üleştür-	f. Pay ederek dağıtmak, bölüştürmek.	ümīd	Far. i. 1. Umma, emel, arzu. 2. Rica.
	ü.-di 52b/17		ü. 56b/24, 72a/1
ülfet	Ar. i. Alışma.		ü.+dür 53b/9, 72b/23, 80a/1, 81b/24, 82a/14
	ü.+ider 74b/1		ü.+i 46a/3, 63b/25
	ü.+ine 86b/17		ü.+iderdi 71b/24
ümerā	Ar. i. (emir’in c.) 1. Emirler, beyler. 2. Yüksek rütbeli zabıtlar, subaylar.	ümīd-vār	Far. b. s. Uman, ümitli.
	ü. 59b/13, 61a/8, 64b/25, 68b/3, 69a/18, 71a/6, 79a/16, 84b/25, 85b/12, 86b/21		ü. 49a/6, 51b/22
	ü.+dan 71a/18		ü.+oldı 83a/11
	ü.+i ‘asker 67a/21	ümmet	Ar. i. Hz. Muhammed’e inanıp bağlanan cemaat.
			ü.+i Mehemmede 86b/2
			ü.+i Mehemmedüñ 82b/12
		ürk-	f. Bir şeyden korkup birden sıçramak.
			ü.-üp 81b/20
		üsküf	i. Eski başlıklardan birinin adıdır. Boru şeklinde ve bir endazeden fazla uzunlukta olup başa giyilince yarısı arkaya doğru sarkan Yeniçeri borkü.
			ü. 52b/20, 68a/15, 68a/19
			ü.+(vaż‘-ı üsküf) 68a/16

üslüb	Ar. i. Tarz, biçim. ü.+ı şimālî 49a/14	ü.+müze 80b/21 ü.+nde 56b/17, 67b/8, 73a/16, 82b/23
üst	i. Bir şeyin yukarı olan yanı. ü.+inden 90b/1	ü.+nden 83b/7
üstād	Far. i. Bir bilim veya sanat alanında üstün bilgisi vey ayeteneği olan kimse. ü.+ı mimār 65a/7 ü.+ı Toğancı 74a/22 ü.+larımızdan 86b/10	ü.+ne 52b/10, 52b/22, 53b/4, 54b/9, 56a/8, 56b/9, 57a/17, 57b/23, 60a/15, 62b/16, 63b/14, 63b/7, 65a/10, 66b/20, 67b/7, 69b/5, 72b/7, 72b/8, 74b/9, 76a/11, 76a/17, 76b/24, 77b/12, 78b/10, 78b/21, 82a/22, 82b/25, 84b/13, 85a/9, 88a/12, 88b/19, 88b/23, 88b/25, 89b/9
üstüvār	Far. s. Sağlam, kuvvetli, dayanıklı. ü. 51b/6, 83b/6	ü.+lerinde 55a/4 ü.+lerine 52a/16, 52b/7, 61b/13, 64a/9, 72b/20, 78b/8, 80b/21, 83b/25
üzere	e. 1. Bir amacı veya şartı anlatır. 2. Gibi, (bu) yolda, (bu) biçimde. ü. 49b/15, 49b/22, 51b/1, 52b/9, 53b/22, 56b/20, 56b/8, 59a/12, 59a/16, 60a/20, 61a/15, 61a/16, 61a/24, 62b/2, 62b/21, 64a/21, 64b/10, 65a/13, 65a/14, 65a/21, 69b/14, 70a/16, 70b/17, 70b/2, 71a/1, 71a/8, 71b/15, 71b/23, 72a/2, 72b/11, 72b/20, 72b/3, 73a/25, 73b/16, 73b/9, 76b/21, 77a/8, 77b/1, 78a/17, 78a/20, 78a/24, 78a/3, 78a/4, 78b/2, 79a/14, 79b/8, 80a/14, 80a/2, 80b/16, 81a/21, 83b/2, 83b/22, 83b/4, 85a/23, 89a/23, 89b/22, 89b/3	-V-
üzeri	i. Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üst, üstü.	va'az Ar. i. 1. Cami, mescit gibi yerlerde yapılan dini konuşma. 2. Bir kimseye kalbini yumşatacak, kendisini doğruluğa, iyiliğe götürecek biçimde söz söyleme. v. 58b/22 v.+(eşnā-yı va'azda) 54a/19 v.+eyledi 54a/19
		vācib Ar. s. Yapılması gerekli.

va'de	v.+dür 57b/6 Ar. i. 1. Söz verme. 2. Süre, zaman. v.+idüp 51a/17 v.+sinden 72a/23		v. 49a/12, 49a/16, 49b/19, 52a/5, 56b/3, 62b/6, 64b/1, 69a/10, 70b/11 v.+olan 58b/11, 81b/22, 87b/17
vādī	Ar. i. İki dağ arasındaki geçit, koyak. v.+ler 49b/12		v.+oldı 62b/14 v.+olduğın 84b/19 v.+olmağla 66b/3, 75b/3
vāfir	Ar. s. Çok. v. 60a/25, 68a/2, 73a/18, 73b/12, 77b/7		v.+olmamışdır 82b/10 v.+olmuş 66b/23 v.+olmuşdur 49b/16, 50a/16, 66b/19, 86b/19
vāhīd	Ar. s. Yalnız, tek. v.+ 56a/10		v.+olmuşıdı 58b/4, 76a/16 v.+olup 54b/21, 65b/18, 87b/3
vaḥşet	Ar. i. Korku, ürküntü. v. 64a/12		
vaḥşī	Ar. s. Yabani. v. 81a/9	vāki'a	Ar. i. Olgu. 2. bağ. Gerçi, her nekadar... ise de. v.+i ciger-süz 57b/13 v.+sı 77a/5 v.+sında 53b/17 v.+yı 'acībe 86b/13 v.+yı fāci'a 56b/8
vaḳ'a	Ar. i. Olay, hadise. v.+da 53b/21 v.+yı 66b/22		
vaḳār	Ar. i. Ağırbaşlılık. v. 60a/19	vaḳt	Ar. i. Zaman, an, vakit. v.+de 54a/16, 54a/22 v.+ı sa'd 71b/8 v.+ından 85a/23 v.+inde 70b/25 v.+iñüze 80a/15 v.+lerde 56a/15 v.+lerine 81a/10 v.+ümdür 70b/2
vaḳf	Ar. i. bir hizmetin gelecekte de yapılması için belli şartlara ve resmi bir yolla ayrılarak bir kimse tarafından bırakılan mülk veya para. v. 89b/22 v.+eyleye 89b/20		
vākıf	Ar. s. Bir şeyi elde eden, bir şeyden haberdar olan. v.+oldı 61b/6 v.+olmağın 67b/3	vākıyye	Ar. i. Okka, dört yüz dirhemlik tartı. v. 69a/17
vāki'	Ar. s. Olan, olagelen.	vālī	Ar. i. Bir ilde devleti temsil eden en yetkili yönetim görevlisi.

	v. 53a/9, 67a/13		v.-dılar 58b/19, 66a/14,
	v.+i Koşantıniyye 77b/23		68b/3, 90b/24
	v.+si 61b/10		v.-duğı 59a/5
vālid	Ar. s. ve i. Baba.		v.-duğça 63a/1
	v.+i mācidini 48b/23		v.-duğda 61b/13, 63b/17,
	v.+i mācidleri 47a/3		65a/9, 67a/20, 77a/10,
	v.+i mācidlerine 74a/9		866b/, 89a/6, 90a/11
vālide	Ar. s. ve i. Doğuran; ana.		v.-dur 70a/15
	v.+i mācidleri 53b/13		v.-ıluþ 48a/2
	v.+i mācidlerinüñ 50b/2		v.-ınca 49b/10, 59a/13,
	v.+müzden 85a/8		88a/15
	v.+yi mükerremesi 53b/16		v.-(karşu varalum) 80b/17
vālidin	Ar. i. Anne ile baba.		v.-mağı 48b/3, 80b/11
	v.+e 59a/24		v.-mağla 90a/6
	v.+(şeh-zāde-i vālidine)		v.-mağ 70a/5
	86b/17		v.-mayup 88b/16
var	s. 1. Mevcut, evrende veya		v.-unca 70b/10
	düşüncede yer alan. 2. i.		v.-up 47a/13, 48a/17, 48a/8,
	elde bulunan her şey. 3. i.		52a/16, 54a/15, 62a/12,
	Sahiplik bildiren olumlu		62b/24, 63a/11, 63b/12,
	isim cümleleri kurar.		67b/2, 68b/15, 68b/16,
	v. 46a/9, 51a/7, 52a/2,		72b/17, 72b/7, 75a/21,
	54a/8, 55a/8, 57b/22, 59a/2,		78b/7, 80b/21, 87b/9, 88a/8,
	60b/16, 60b/20, 60b/24,		89b/9
	66b/3, 66b/5, 71a/12,		v.-ur 50a/11, 50a/19, 74a/24
	71a/14, 77a/21, 77b/10,		v.-urlar 74b/3
	80b/14, 84a/24, 86a/17,	varıl-	f.Gidilmek, ulaşılmak.
	89a/25		v.-dı 66a/16, 66a/17
	v.+dur 48a/25, 50a/6,		v.-mağ 72b/20
	53a/14, 53a/16, 72a/9,		v.-sa 76b/25
	81a/4, 82b/11, 85b/20		v.-up 66a/20, 81a/20
	v.+imiş 56a/20, 57a/2	vāridin	Ar. s. (varid'in c.) Gelenler.
var-	f. 1. Erişilmek istenen yere		v. 65b/13
	ayak basmak, ulaşmak, vasıl	vasat	Ar. i. Orta, iki şeyin arası.
	olmak. 2. Belli bir duruma		v.+ı ma'müre-yi büldānda
	veya düzeye gelmek.		65b/18
	v.-dı 48a/14		v.+ında 50a/17, 50a/5, 63b/6

vaşf	Ar. i. Bir kimsenin veya bir şeyin durumunu, anlatarak tarif etme. v.+ -1 ta'rifidür 53a/11		v.+ -1 hũms-ı şer'î 87a/4
vāşıl	Ar. s. Erişen, ulşan, kavuşan. v. 62a/8 v.+oldum 86b/3	vāzih	Ar. s. Açık, kapalı olmayan. v. 70a/25
vāşıta	Ar. i. Aracı, arada bulunan, araya giren. v.+sıyla 48b/20, 70b/6	vazīfe	Ar. i. Görev. v.+ -i mertebelerine 71b/9
vāsi'	Ar. s. Geniş; açık. v.+(fezā-yı vāsi') 57a/11 v.+(fezā-yı vāsi'de) 75b/19	ve	Ar. bağ. İki kelime veya cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatır. v. 46a/1, 46a/11, 46a/12, 46a/12, 46a/13, 46a/13, 46a/13, 46a/14, 46a/15, 46a/15, 46a/17, 46a/18, 46a/21, 46a/25, 46a/4, 46a/7, 46a/8, 46a/8, 46b/1, 46b/12, 46b/12, 46b/13, 46b/14, 46b/17, 46b/17, 46b/18, 46b/18, 46b/18, 46b/19, 46b/19, 46b/2, 46b/21, 46b/22, 46b/23, 46b/25, 46b/4, 46b/5, 46b/6, 46b/6, 46b/8, 46b/8, 46b/8, 46b/8, 46b/8, 47a/11, 47a/18, 47a/19, 47a/19, 47a/19, 47a/2, 47a/20, 47a/20, 47a/20, 47a/21, 47a/24, 47a/4, 47a/5, 47a/6, 47a/6, 47a/6, 47a/6, 47a/6, 47b/11, 47b/13, 47b/14, 47b/14, 47b/14, 47b/14, 47b/14, 47b/15, 47b/17, 47b/21, 47b/24, 48a/10, 48a/11, 48a/16, 48a/17, 48a/19, 48a/19, 48a/20, 48a/24, 48a/3, 48a/6, 48a/7, 48b/10, 48b/12, 48b/13, 48b/15, 48b/19, 48b/24, 48b/3,
vaşiiyyet	Ar. i. Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasının istediği şey. v.+i 56b/17 v.+ler 86b/6		
vaşiiyyet-güne	Ar. Far. b. zf. Vasiyet tarzında, vasiyet yollu. v.+e 56a/18		
vaz'	Ar. i. Koyma, konulma. v. 75b/7 v.+dan 48a/18 v.+ -1 bünyāna 65b/5 v.+ -1 hayrāt-ı hisān 64b/4 v.+ -1 hũms-ı şer'î 63a/3 v.+ -1 kavānīn 62a/1 v.+ -1 müşelleşi 49b/14 v.+ -1 Üsküf 68a/15 v.+ına 62a/3		
vazgeç-	f. Niyetten veya karardan dönmek. v.-diler 84a/12		
vāzi'	Ar. i. ve s. Koyan.		

48b/6, 48b/7, 48b/8, 48b/9,
48b/9, 49a/10, 49a/10,
49a/11, 49a/12, 49a/13,
49a/13, 49a/14, 49a/16,
49a/2, 49a/20, 49a/25,
49a/3, 49a/4, 49a/4, 49a/6,
49a/7, 49b/1, 49b/1, 49b/12,
49b/12, 49b/13, 49b/13,
49b/14, 49b/17, 49b/18,
49b/18, 49b/2, 49b/2, 49b/2,
49b/20, 49b/21, 49b/21,
49b/21, 49b/22, 49b/23,
49b/23, 49b/23, 49b/25,
49b/25, 49b/25, 49b/3,
49b/3, 49b/4, 49b/4, 49b/4,
49b/4, 49b/5, 49b/5, 49b/5,
49b/6, 49b/6, 49b/6, 49b/8,
50a/11, 50a/11, 50a/13,
50a/14, 50a/14, 50a/15,
50a/16, 50a/17, 50a/18,
50a/19, 50a/2, 50a/20,
50a/20, 50a/20, 50a/20,
50a/21, 50a/22, 50a/24,
50a/25, 50a/25, 50a/4,
50a/4, 50a/4, 50a/5, 50a/6,
50a/9, 50a/9, 50a/9, 50a/9,
50b/12, 50b/13, 50b/21,
50b/22, 50b/4, 50b/9, 50b/9,
51a/11, 51a/12, 51a/15,
51a/16, 51a/17, 51a/18,
51a/20, 51a/21, 51a/22,
51a/22, 51a/22, 51a/24,
51a/25, 51a/4, 51a/4, 51a/6,
51a/6, 51a/7, 51b/1, 51b/10,
51b/10, 51b/10, 51b/10,
51b/11, 51b/12, 51b/12,
51b/12, 51b/13, 51b/14,

51b/16, 51b/18, 51b/20,
51b/21, 51b/21, 51b/22,
51b/5, 51b/7, 51b/7, 51b/8,
51b/8, 52a/1, 52a/1, 52a/10,
52a/11, 52a/11, 52a/12,
52a/12, 52a/14, 52a/15,
52a/17, 52a/19, 52a/19,
52a/22, 52a/24, 52a/6,
52a/7, 52a/8, 52b/12,
52b/15, 52b/16, 52b/19,
52b/19, 52b/3, 52b/5,
53a/10, 53a/12, 53a/15,
53a/17, 53a/17, 53a/17,
53a/18, 53a/18, 53a/18,
53a/18, 53a/18, 53a/18,
53a/18, 53a/19, 53a/20,
53a/20, 53a/20, 53a/20,
53a/21, 53a/21, 53a/21,
53a/22, 53a/25, 53a/25,
53a/4, 53a/7, 53a/8, 53a/8,
53b/1, 53b/20, 53b/22,
53b/25, 53b/3, 53b/4, 53b/4,
53b/5, 53b/5, 53b/6, 53b/7,
54a/10, 54a/13, 54a/13,
54a/16, 54a/18, 54a/20,
54a/20, 54a/21, 54a/24,
54a/3, 54a/4, 54a/6, 54a/8,
54a/9, 54a/9, 54b/12, 54b/2,
54b/2, 54b/24, 54b/25,
54b/25, 54b/3, 54b/8, 54b/8,
55a/1, 55a/12, 55a/13,
55a/15, 55a/17, 55a/20,
55a/7, 55a/7, 55a/9, 55b/21,
55b/24, 55b/24, 55b/24,
55b/24, 55b/3, 55b/6, 55b/6,
55b/9, 56a/1, 56a/1, 56a/18,
56a/19, 56a/2, 56a/22,

56a/22, 56a/23, 56a/25,
56a/4, 56a/7, 56a/9, 56a/9,
56b/10, 56b/12, 56b/14,
56b/15, 56b/16, 56b/18,
56b/18, 56b/20, 56b/24,
56b/3, 56b/3, 56b/5, 57a/11,
57a/17, 57a/18, 57a/18,
57a/22, 57a/8, 57b/1,
57b/16, 57b/19, 57b/2,
57b/20, 57b/22, 57b/25,
57b/25, 57b/5, 57b/5, 57b/8,
57b/9, 57b/9, 58a/4, 58a/4,
58a/4, 58a/4, 58b/13,
58b/13, 58b/14, 58b/14,
58b/14, 58b/16, 58b/16,
58b/18, 58b/18, 58b/22,
58b/9, 59a/12, 59a/13,
59a/13, 59a/18, 59a/22,
59a/24, 59a/4, 59a/4, 59a/6,
59a/6, 59a/6, 59b/1, 59b/1,
59b/14, 59b/14, 59b/15,
59b/23, 59b/23, 59b/24,
59b/25, 59b/5, 59b/6,
60a/11, 60a/12, 60a/13,
60a/16, 60a/19, 60a/19,
60a/19, 60a/20, 60a/20,
60a/20, 60a/21, 60a/22,
60a/24, 60a/7, 60b/2, 60b/5,
61a/11, 61a/12, 61a/12,
61a/14, 61a/15, 61a/15,
61a/17, 61a/17, 61a/18,
61a/18, 61a/18, 61a/2,
61a/20, 61a/20, 61a/21,
61a/23, 61b/10, 61b/14,
61b/22, 61b/24, 61b/24,
61b/25, 61b/5, 61b/6, 61b/8,
61b/9, 62a/1, 62a/1, 62a/1,

62a/1, 62a/1, 62a/1, 62a/1,
62a/10, 62a/13, 62a/14,
62a/16, 62a/17, 62a/18,
62a/19, 62a/2, 62a/20,
62a/22, 62a/23, 62a/5,
62a/6, 62a/6, 62a/6, 62b/10,
62b/10, 62b/18, 62b/20,
62b/24, 62b/24, 62b/25,
62b/7, 62b/8, 62b/8, 62b/9,
63a/14, 63a/16, 63a/2,
63a/20, 63a/21, 63a/21,
63a/3, 63a/3, 63a/3, 63a/3,
63a/3, 63a/3, 63a/5, 63a/5,
63a/7, 63a/8, 63a/8, 63a/9,
63b/11, 63b/11, 63b/11,
63b/13, 63b/13, 63b/9,
64a/10, 64a/10, 64a/11,
64a/11, 64a/12, 64a/14,
64a/17, 64a/19, 64a/22,
64a/22, 64a/25, 64a/25,
64a/7, 64a/8, 64a/9, 64b/11,
64b/11, 64b/11, 64b/12,
64b/12, 64b/13, 64b/14,
64b/15, 64b/2, 64b/23,
64b/25, 64b/25, 64b/4,
64b/6, 64b/6, 64b/7, 64b/8,
64b/8, 64b/9, 64b/9, 64b/9,
65a/1, 65a/14, 65a/16,
65a/19, 65a/19, 65a/20,
65a/20, 65a/22, 65a/23,
65a/24, 65a/3, 65a/5, 65a/5,
65b/10, 65b/11, 65b/12,
65b/12, 65b/12, 65b/13,
65b/13, 65b/13, 65b/13,
65b/14, 65b/14, 65b/14,
65b/14, 65b/15, 65b/16,
65b/17, 65b/17, 65b/18,

65b/19, 65b/19, 65b/19,
65b/20, 65b/21, 65b/21,
65b/21, 65b/21, 65b/22,
65b/23, 65b/23, 65b/23,
65b/24, 65b/25, 65b/25,
65b/25, 65b/4, 65b/7, 65b/8,
66a/10, 66a/19, 66a/2,
66a/21, 66a/7, 66a/7, 66a/8,
66a/9, 66b/1, 66b/10,
66b/14, 66b/17, 66b/18,
66b/19, 66b/20, 66b/21,
66b/22, 66b/22, 67a/12,
67a/13, 67a/14, 67a/18,
67a/21, 67a/21, 67a/21,
67a/7, 67a/8, 67a/8, 67b/11,
67b/12, 67b/2, 67b/22,
67b/24, 67b/24, 67b/25,
67b/5, 68a/10, 68a/17,
68a/18, 68a/18, 68a/2,
68a/20, 68a/25, 68a/25,
68a/25, 68a/4, 68a/9,
68b/14, 68b/20, 68b/21,
68b/25, 68b/3, 68b/7, 68b/8,
68b/9, 69a/14, 69a/14,
69a/14, 69a/15, 69a/16,
69a/17, 69a/18, 69a/18,
69a/18, 69a/2, 69a/20,
69a/25, 69a/6, 69a/8, 69a/8,
69a/9, 69b/10, 69b/11,
69b/12, 69b/15, 69b/15,
69b/16, 69b/2, 69b/21,
69b/22, 69b/24, 69b/24,
69b/3, 69b/9, 70a/10,
70a/11, 70a/15, 70a/16,
70a/21, 70a/23, 70a/23,
70a/25, 70a/4, 70a/7, 70a/8,
70a/9, 70b/10, 70b/15,

70b/15, 70b/16, 70b/16,
70b/16, 70b/16, 70b/17,
70b/18, 70b/2, 70b/21,
70b/22, 70b/22, 70b/23,
70b/23, 70b/24, 70b/24,
70b/3, 70b/4, 70b/4, 70b/5,
70b/5, 70b/6, 70b/6, 70b/6,
70b/8, 70b/9, 70b/9, 71a/11,
71a/13, 71a/13, 71a/13,
71a/14, 71a/14, 71a/15,
71a/16, 71a/17, 71a/18,
71a/18, 71a/18, 71a/19,
71a/19, 71a/20, 71a/20,
71a/23, 71a/24, 71a/25,
71a/3, 71a/3, 71a/4, 71a/4,
71a/4, 71a/5, 71a/6, 71a/6,
71a/9, 71a/9, 71b/1, 71b/1,
71b/14, 71b/15, 71b/16,
71b/16, 71b/16, 71b/18,
71b/20, 71b/20, 71b/23,
71b/24, 71b/25, 71b/3,
71b/5, 71b/9, 72a/11,
72a/13, 72a/21, 72a/21,
72a/21, 72a/21, 72a/22,
72a/23, 72a/25, 72a/8,
72b/1, 72b/10, 72b/11,
72b/12, 72b/12, 72b/14,
72b/16, 72b/17, 72b/19,
72b/2, 72b/2, 72b/2, 72b/2,
72b/23, 72b/5, 72b/6, 72b/7,
72b/9, 73a/1, 73a/12,
73a/14, 73a/14, 73a/16,
73a/16, 73a/17, 73a/18,
73a/18, 73a/18, 73a/2,
73a/21, 73a/21, 73a/3,
73a/3, 73a/4, 73a/4, 73a/5,
73a/6, 73a/7, 73a/7, 73a/8,

73a/9, 73b/11, 73b/12,
73b/13, 73b/14, 73b/2,
73b/21, 73b/22, 73b/25,
73b/3, 73b/5, 73b/6, 74a/16,
74a/18, 74a/18, 74a/18,
74a/18, 74a/19, 74a/19,
74a/19, 74a/3, 74a/3, 74a/5,
74b/10, 74b/16, 74b/16,
74b/22, 74b/22, 74b/22,
74b/22, 74b/24, 74b/3,
74b/5, 74b/5, 74b/6, 74b/7,
74b/8, 74b/8, 74b/8, 74b/9,
75a/1, 75a/10, 75a/10,
75a/10, 75a/13, 75a/14,
75a/14, 75a/14, 75a/14,
75a/14, 75a/14, 75a/17,
75a/17, 75a/18, 75a/18,
75a/19, 75a/2, 75a/21,
75a/23, 75a/25, 75a/25,
75a/3, 75a/3, 75a/4, 75a/5,
75a/6, 75a/6, 75a/8, 75a/9,
75b/1, 75b/11, 75b/12,
75b/12, 75b/13, 75b/13,
75b/18, 75b/21, 75b/22,
75b/22, 75b/23, 75b/23,
75b/23, 75b/24, 75b/25,
75b/25, 75b/4, 75b/5, 75b/6,
75b/8, 75b/9, 76a/10,
76a/13, 76a/15, 76a/17,
76a/19, 76a/2, 76a/2,
76a/20, 76a/22, 76a/23,
76a/23, 76a/25, 76a/25,
76a/3, 76a/3, 76a/4, 76a/4,
76a/6, 76a/6, 76a/7, 76a/7,
76a/7, 76a/8, 76a/9, 76b/1,
76b/1, 76b/10, 76b/11,
76b/11, 76b/12, 76b/12,

76b/12, 76b/13, 76b/14,
76b/15, 76b/15, 76b/16,
76b/2, 76b/2, 76b/20,
76b/21, 76b/21, 76b/4,
76b/4, 76b/5, 76b/7, 76b/8,
76b/9, 76b/9, 77a/15,
77a/17, 77a/18, 77a/2,
77a/24, 77a/24, 77a/3,
77a/6, 77b/14, 77b/18,
77b/19, 77b/2, 77b/22,
77b/23, 77b/3, 77b/4, 77b/4,
77b/6, 77b/9, 78a/12,
78a/12, 78a/15, 78a/21,
78a/23, 78a/23, 78a/24,
78a/24, 78a/4, 78a/5, 78a/8,
78b/10, 78b/11, 78b/13,
78b/16, 78b/16, 78b/18,
78b/2, 78b/20, 78b/20,
78b/21, 78b/3, 79a/10,
79a/12, 79a/12, 79a/15,
79a/16, 79a/16, 79a/2,
79a/2, 79a/2, 79a/23,
79a/25, 79a/3, 79a/4, 79a/7,
79a/8, 79b/1, 79b/1, 79b/11,
79b/15, 79b/16, 79b/16,
79b/16, 79b/17, 79b/17,
79b/19, 79b/2, 79b/2,
79b/20, 79b/21, 79b/23,
79b/24, 79b/25, 79b/5,
79b/5, 79b/6, 79b/7, 79b/8,
80a/10, 80a/10, 80a/12,
80a/12, 80a/13, 80a/15,
80a/18, 80a/2, 80a/20,
80a/22, 80a/22, 80a/23,
80a/23, 80a/24, 80a/24,
80a/24, 80a/25, 80a/3,
80a/5, 80a/6, 80a/8, 80a/8,

80a/9, 80a/9, 80a/9, 80a/9,
80b/1, 80b/10, 80b/12,
80b/15, 80b/16, 80b/17,
80b/17, 80b/18, 80b/19,
80b/23, 80b/23, 80b/24,
80b/25, 80b/3, 80b/8,
81a/12, 81a/14, 81a/15,
81a/18, 81a/2, 81a/22,
81a/23, 81a/24, 81a/24,
81a/7, 81a/8, 81a/8, 81b/13,
81b/13, 81b/13, 81b/14,
81b/24, 81b/25, 81b/25,
81b/25, 81b/4, 82a/10,
82a/12, 82a/13, 82a/17,
82a/19, 82a/24, 82a/4,
82a/7, 82a/9, 82b/11,
82b/14, 82b/15, 82b/17,
82b/17, 82b/20, 82b/22,
82b/22, 82b/3, 82b/3, 82b/5,
82b/5, 82b/6, 82b/8, 83a/10,
83a/17, 83a/17, 83a/18,
83a/2, 83a/20, 83a/21,
83a/21, 83a/21, 83a/21,
83a/22, 83a/23, 83a/23,
83a/25, 83a/5, 83a/5, 83a/5,
83a/6, 83a/7, 83b/1, 83b/14,
83b/16, 83b/17, 83b/17,
83b/18, 83b/19, 83b/2,
83b/23, 83b/3, 83b/3, 83b/4,
83b/5, 83b/6, 83b/7, 83b/9,
83b/9, 84a/11, 84a/16,
84a/18, 84a/18, 84a/18,
84a/18, 84a/19, 84a/22,
84b/1, 84b/18, 84b/21,
84b/22, 84b/24, 84b/25,
84b/25, 84b/9, 85a/1,
85a/17, 85a/20, 85a/25,

85a/3, 85a/4, 85a/4, 85a/5,
85a/5, 85a/5, 85a/6, 85a/6,
85a/6, 85a/6, 85a/7, 85a/7,
85a/7, 85a/9, 85b/1, 85b/1,
85b/11, 85b/12, 85b/14,
85b/14, 85b/15, 85b/15,
85b/15, 85b/15, 85b/17,
85b/17, 85b/19, 85b/2,
85b/3, 85b/5, 85b/6, 85b/9,
86a/1, 86a/10, 86a/11,
86a/13, 86a/24, 86a/25,
86a/4, 86a/9, 86b/13,
86b/15, 86b/19, 86b/2,
86b/21, 86b/23, 86b/25,
87a/1, 87a/1, 87a/2, 87a/2,
87a/2, 87a/4, 87b/12,
87b/12, 87b/12, 87b/12,
87b/12, 87b/13, 87b/18,
87b/19, 87b/20, 87b/21,
87b/21, 87b/22, 87b/6,
87b/7, 87b/9, 87b/9, 87b/9,
88a/14, 88a/15, 88a/15,
88a/17, 88a/2, 88a/21,
88a/22, 88a/25, 88a/6,
88a/6, 88b/11, 88b/12,
88b/12, 88b/17, 88b/17,
88b/18, 88b/2, 88b/24,
88b/6, 88b/6, 88b/8, 88b/9,
89a/10, 89a/11, 89a/11,
89a/18, 89a/18, 89a/18,
89a/18, 89a/21, 89a/22,
89a/24, 89a/25, 89a/3,
89a/4, 89a/5, 89a/7, 89a/9,
89a/9, 89b/1, 89b/1, 89b/14,
89b/14, 89b/17, 89b/19,
89b/20, 89b/4, 89b/4, 89b/4,
89b/5, 89b/9, 90a/1, 90a/1,

	90a/1, 90a/12, 90a/13, 90a/14, 90a/14, 90a/16, 90a/16, 90a/2, 90a/21, 90a/22, 90a/24, 90a/24, 90a/24, 90a/24, 90a/3, 90a/8, 90a/9, 90b/1, 90b/10, 90b/13, 90b/19, 90b/24, 90b/25, 90b/25,		
vebāl	Ar. i. Günah. v. 48a/6		
vech	Ar. i. 1. Suret. 2. Sebep. 3. Tarz, üslub. v.+i ma‘aşları 46b/5 v.+le 51a/21, 51a/23, 53a/4, 53b/22, 57a/6, 64a/4, 70a/3, 71b/15, 76b/14, 77b/16, 78a/8, 83b/6, 84a/20, 84b/10, 84b/24, 85a/9, 85b/23, 86b/12, 89a/18		
vedā‘	Ar. i. Ayrılma, ayrılış. v.+(hīn-i vedā‘da) 72a/7		
vedī‘at	Ar. i. Emanet. d.+ı kübrādur 57b/5 v.+ı hilāfeti 86b/7		
vefā	Ar. i. Sözünde durma. v.+itmeyüp 79a/12		
vefā-dār	Ar. Far. b. s. Vefalı, sözünde duran. v. 72a/2		
vefāt	Ar. i. Ölüm, ölme. v.+(beyān-ı vefāt-ı Hān Orhān) 57a/23 v.+eyledi 53b/19, 59a/21 v.+eyledükde 58a/2, 60a/1 v.+ı 54a/20, 59b/9 v.+ına 57b/4 v.+ından 57b/14		
			v.+idersem 56a/15 v.+idüp 87a/6, 89a/16 v.+itdügi 88b/13 v.+itmekle 74b/18 v.+(tāriḥ-i vefātları) 87b/4
vefret		Ar. i. Çokluk, bolluk. v. 69a/14 v.+i giyāh 74a/19	
vegā		Ar. i. Savaş, cenk. v.+(şāh-ı vegā) 64a/20	
vehm		Ar. i. Yersiz korku. v.+e düşüp 72a/19	
vekīl		Ar. i. Birinin, işini göemesi için yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse. v.+ine 72a/24	
velādet		Ar. i. Doğurma, doğma. v.+i bā-sa‘ādetleri 58b/2, 87b/2	
veled		Ar. i. çocuk, erkek evlat. v. 53b/19	
velī-‘ahd		Ar. b. i. Bir hükümdardan sonra hükümdar olacak kimse. v.+eyledi 57b/8	
velīme		Ar. i. Evlenme, düğün. v. 71b/3	
veliyül-‘ahd		Ar. b. i. (bkz: velī-‘ahd) v. 69b/1	
veşāyā		Ar. i. (vasiyyet’in c.) Vasiyetler. v.+yı 55b/15	
vesvās		Ar. i. Şeytan. v.+ına 80a/6	
vesvese		Ar. i. İşkil, şüphe, kuruntu. v. 53b/25 v.+siyle 86a/7	

veyā	Ar. Far. b. bağ. Ayrı olmakla birlikte aynı değerde tutulan iki şeyi anlatan kelimelerden ikincisinin önüne getirilir. v. 70a/5	v.+e 53a/9 v.+(etrāf-ı vilāyete) 72b/25 v.+(feth-i vilāyet-i Nişūñ) 69a/15 v.+(hūdūd-ı vilāyet-i mezbūreye) 90b/7
veyāhud	Ar. Far. b. bağ. Yahut. v. 48a/10, 70a/3, 81b/9	v.+i 77a/2 v.+i Arnavut 72b/17
vezā'if	Ar. i. (vazifenin c.) Vzifeler. v. 47a/21	v.+i Bosna 73a/12 v.+i Bosnadān 49b/8
vezāret	Ar. i. Vezirlik. v. 76a/25 v.+i zamīme 86b/25	v.+i Bosnayı 73a/15 v.+i Erdebil 59a/22 v.+i Gürcistan 50a/9
vezīr	Ar. i. Osmanlılarda devletin bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan ve paşa unvanını taşıyan kimselere verilen ad. v. 68a/23 v.+i 47b/5, 48a/1, 54a/15, 58a/1, 61a/3, 89b/2 v.+i diger 82a/7 v.+üñ 75b/3	v.+i İslāmı 77a/11 v.+i İslāmiyeye 48b/13 v.+i İzmirli 89b/25 v.+i Karesi 48a/19 v.+i Mısrda 60b/6 v.+i Samako 66b/1 v.+i Simav 70b/5 v.+i Üştüb 72b/7 v.+inden 72a/11 v.+ine 47b/23, 66b/11, 74a/13, 77b/4, 90a/16 v.+ini 90b/15 v.+inüñ 67a/5, 72a/17
vezīr-a'zām	Ar. i. Sadrazam. v. 68a/22, 74b/19, 75a/19, 78b/4, 83a/25, 86b/22, 87a/7	v.+leri 46b/20 v.+lerinde 50a/12 v.+lerine 50a/3 v.+lerinüñ 55b/24, 89b/15
vifāk	Ar. i. uygunluk, aynı düşüncede olma. v. 70b/6 v.+a 48a/10	v.+(serhadd-i vilāyeti) 90a/18 v.+(şehir-i vilāyet-i Filibe) 63a/22 v.+(teshīr-i vilāyet-i Karesi) 47a/22
vilādet	Ar. i. (bkz: velādet) v.+i bā-sa'ādetleri 54b/19	
vilāyāt	Ar. i. (vilayet'in c.) Vilayetler, iller. v. 65b/23	
vilāyet	Ar. i. 1. İl. 2. Valilik. v. 51b/8, 53a/3, 66b/19, ve	

vir-

f. 1. Birisine eriştirmek, iletmek. 2. Bırakmak veya bağışlamak. 3. Başkalarına iletmek, bildirmek. 4. Döndürmek, çevirmek, yöneltmek. 5. Herhangi bir duruma yol açmak.
v.-(aręa virüp) 76a/5
v.-(cevāb virdi) 54a/25
v.-(cevāb virdiler) 47a/11
v.-(cevāb virüp) 78b/2
v.-(cizye virmegi) 47b/19
v.-diler 48b/8, 50b/6, 84a/21
v.-ecek 79a/24
v.-elüm 80b/17
v.-eyüm 83b/14
v.-(haber virdi) 51b/1, 81b/13
v.-(haber virsün) 80b/20
v.-(harācvirdüñ) 77a/20
v.-(harāc virmeye) 73a/22
v.-(icāzet virdi) 71a/20
v.-(icāzet virdiler) 77a/7
v.-(icāzet virdükde) 72a/6
v.-(icāzet virildükde) 62a/15
v.-(icāzet virüldi) 75b/15, 81a/12
v.-(iltihāb virüp) 75b/15
v.-ilüp 69b/23
v.-(istiḥkām virüp) 75b/18
v.-(karār virüldi) 76b/14
v.-medi 79a/13, 79a/25
v.-mege 69b/7
v.-mekle 67b/10
v.-meyüp 76b/5, 89a/16
v.-mişler 57a/3
v.-(rıżā' virdi) 72a/20

vīrān

v.-señüz 70a/20, 70a/21
v.-(şikest virmekle) 80a/7
v.-(teskīn virüp) 79a/8
v.-üp 46b/5, 71a/3, 71b/16, 76a/23, 79a/4, 88a/19

Far. s. Yıkık, harap.

v. 62a/16, 64a/14

vird

Ar. i. Dīnī bir sözü sürekli tekrarlama.

v.+i lisān 59a/8

viril-

f. Vermek işine konu olmak.

v.-mişdür 69b/25

vuğu'

Ar. i. Olma, meydana gelme.

v.+buldı 57b/14, 89b/10

v.+bulmak 86b/20

v.+bulmişdur 56b/4, 87b/4

v.+ı 79a/14, 79b/8

v.+ında 56b/8

v.+uyla 69a/11

vuğuş

Ar. i. Anlama, bilme, bilgi.

v.+(ehl-i vuğuşlarında) 50b/5

v.+(ehl i vuğuş) 51a/13

v.+(ehl-i vuğuşları) 72b/18

vuşlat

Ar. i. Kavuşma.

v. 70b/5

vuşul

Ar. i. Ulaşma, varma.

v.+bulup 47b/21

v.+e 83a/10

vü

Far. e. (bkz: ü)

v. 57a/11, 64b/8, 82b/10, 83a/1

vücüb

Ar. i. Gerekli olma.

v.+ı edā-yı ħums 63a/11

vücüd

Ar. i. Beden, gövde.

v.+ı 74a/1

	v.+(memālik-i vücūddan) 90a/8
vūkelā	Ar. i. (vekil'in c.) Vekiller. v.+sına 90a/1
vūrūd	Ar. i. Gelme, geliş; varma; yetişme. v.+ına 56b/19
vūs'at	Ar. i. Genişlik, bolluk. v.+ı 63a/1
vūzerā	Ar. i. (vezir'in c.) Vezirler. v. 69a/9, 71a/6 v.+(der-beyān-ı vūzerā) 86b/21 v.+yı 'ālī-miḳdārı 78a/21

-Y-

ya	Far. bağ. Ya ... ya 1. Birinden birinin olmasının istenildiği durumlarda kullanılır. 2. Seslenme bildirir. y. 81b/9, 85a/2
yā Rabbī	Ar. ünl. Ey Allah'ım, Ey Rabbim! y. 82b/7
yaban	i. Boş. y.+a gitmeyüp81b/9
yād	Far. i. Anma, hatırlama. y.+ga 57a/9 y.+iderler 52a/18 y.+kılundı 55b/7
yağ-	f. Gökten düşmek.

	y.-dı 85b/5
yağma	Far. i. Talan, çapul, dağıtma. y. 79a/23, 89a/18 y.+dur 69a/12, 89b/21 y.+eyledi 51b/4 y.+ya 62a/15
yagmur	i. Sıvı halli yağış. y. 85b/5
yağ-	f. Ateşe vermek. y.-up 62b/7
yağa	i. Taraf. y.+sı 53a/13 y.+sına 50b/2, 51b/25, 56a/10, 73b/15 y.+sında 51a/7 y.+sından 51a/9 y.+sınıñ 53a/13 y.+ya 51b/23
yağdur-	Yakmak işini yaptırmak. y.-dılar 52a/3
yağın	s. 1. Uzak olmayan yer. 2. Aralarında yakın ilişki olan. 3. Uzak olmayan mesafe. y. 60b/4, 70a/8, 71b/5, 81a/19 y.+geldük 88b/15 y.+ına 49b/7 y.+larda 54b/11, 82b/9
yalñuz	zf. 1. Sadece. 2. bağ. Ama. 3. zf. Yanında başkalrı bulunmayan. y. 48a/25, 63b/10, 67a/4, 74b/2, 86b/16
yaluñ	s. Çıplak, kınından çıkmış. y. 57a/1

yalvar-	f. Birinden ısrarla, kendine acındırarak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek. y.-dı 54a/16		
yan	s. 1. (bir şeyin) Ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü. 2. Yön, sağ ve solun ortak adı, taraf. 3. i. Birlikte beraberinde olma. y.+ına 58b/19, 63b/12, 73b/12, 74a/24, 75a/25, 80a/22, 86a/14, 90a/6 y.+ınca 50b/4 y.+ında 63b/23, 66b/17, 68b/25, 73b/4, 74a/1, 89a/1, 90a/9		
yaña	i. Taraf, yan, cihet. y.+dan 82b/1, 83b/22		
yañaş-	f. F. Bir şeyin, bir kimsenin yanına gelmek. y.-dı 60b/24 y.-urlar 53a/23		
ya'nî	Ar. bağ. 1. "Demek" , "Şu demek ki" anlamlarında kullanılır. 2. Sözü'n kısası. y. 54b/24, 69b/23, 74b/23		
yap-	f. İnşa etmek. y.-ılıp 65b/14		
yapış-	f. Sıkıca yakalamk, sarılmak, tutmak. y.-up 60b/12		
yarar	s. Kahraman. y. 51b/11, 52a/9, 70a/4, 71a/4, 78b/8, 81b/7, 83a/19, 83b/9, 85a/20, 89b/1		
yarat-	f. (Allah) Olmayan bir şeyi var etmek.		
			y.-dı 64b/22
yārî			Far. i. Yardım. y. 49a/3
yarım			s. Bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri. y. 52b/25
yarın			i. Bugünden sonra gelecek ilk gün. y. 79b/23, 82a/21
yaşa-			f. Düzen vermek. y.-yup 83a/25
yasak			i. Yapılmaması istenmiş olan. y.+ını 90b/25
yasāvul			i. Eskiden yolların korunması ile ilgili kimse, yol muhafızı. y. 88b/24
yaş			i. Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman. y.+ına 53b/19 y.+ında 54a/22, 54b/17, 54b/21, 54b/7, 55a/3, 87b/14 y.+ından 54b/24
yaşıl			i. Yeşil. y.+lar 55a/13
yat-			f. Uyumak veya dinlenmek için yatağa girmek. y.-urken 86a/6
yavru			i. Yeni doğmuş hayvan veya insan. y.+sı 84b/11
yaylak			i. Hayvanların yayılıp otlamasına uygun yer, otlak; yayla.

yaz- y.+a 67b/13
f. Bir düşünceyi veya olayı harfler kullanarak materyel üzerinde anlatmak.
y.+anları 87b/15
y.-dırup 60b/2
y.-(mektüb yazup) 57a/24
y.-up 80a/14

yebāb Far. s. Harap, yıkık, virane.
y.+eylesünler 72b/23

yedi i. Altıdan sonra gelen sayı ve bu sayıyı gösteren rakam, 7.
y. 46b/21, 47a/18, 47a/7, 47b/16, 47b/16, 48b/12, 52b/3, 53a/7, 54a/22, 54b/6, 56b/4, 57b/13, 58b/3, 58b/4, 58b/6, 59a/12, 59a/20, 59b/11, 59b/21, 59b/3, 59b/8, 60a/10, 61a/5, 62a/2, 62a/24, 63a/19, 63a/6, 63b/14, 64b/5, 64b/5, 66a/12, 66a/18, 66a/2, 66a/24, 66a/3, 66a/8, 66b/23, 66b/25, 67a/16, 68b/1, 68b/18, 69a/1, 69a/1, 69a/23, 70b/10, 70b/10, 72a/5, 72b/15, 72b/4, 73a/11, 73b/7, 73b/8, 74b/15, 77a/13, 79b/18, 83b/21, 85a/11, 85a/11, 85b/11, 86a/1, 86b/20, 87a/5, 87b/11, 87b/2, 87b/23, 87b/3, 88a/10, 88a/10, 88a/19, 88b/22, 89a/14, 89a/14, 89b/16, 89b/9,

yedinci s. Yedi sayısının sıra sıfatı, sırada altıncıdan sonra gelen.
y. 54b/14

yedir- f. Yemesini sağlamak.
y.-üp 55b/10

yegāne Far. s. Biricik, tek.
y.+(pād-şāh-ı yegāne) 78a/3

yek Far. s. Tek, bir.
y.+(penç-i yek) 63a/16

yek-dil Far. b. s. Gönülleri birbirine uygun, bir gönülde olan.
y.+olan 51a/3
y.+olup 61a/4

yel- f. Aceleyle, telaşla koşmak.
y.-di 64b/18

yemîn Ar. i. Ant.
y.+ine 79a/12
y.+ler 76b/21

yenge i. Bir kimsenin kardeşinin veya amcasının karısı.
y. 71b/14

yeñi s. Oluş veya çıkışından beri çok zaman geçmemiş olan.
y. 74a/22
y.+den 76b/15

yeñiçeri i. 1. Orhan Gazi tarafından yeniçeri ocağı adıyla (1362'de) kurulan, İkinci Mahmut zamanında nizamıcedit adındaki asker ocağının kurulmasıyla ortadan kaldırılan (1826) Osmanlı İmparatorluğunun piyade asker sınıfı. 2. Bu asker sınıfından olan er.
y. 75b/21, 83b/2

yer y.+ler 68a/18
i. 1. Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekan. 2. Bulunulan, yaşanılan, oturlan şehir, kasaba, mahalle. 3. Ülke, bölge. 4. Durum, konum, vaziyet.
y. 69b/23
y.+de 63b/22, 65a/12, 65a/17, 70a/8, 82b/9, 83b/6, 88b/1
y.+den 49b/8, 61b/18
y.+dür 50a/12
y.+e 56b/18, 67a/22, 76a/13, 80a/19, 80b/16, 81b/16
y.+i 49b/7, 50b/17, 71b/3, 74a/20
y.+idür 65b/20
y.+imüzden 80b/17
y.+inde 84a/19
y.+inden 84b/14, 84b/20
y.+ine 57b/9, 58a/3, 60a/6, 68a/4, 74b/19, 89a/17
y.+ini 65a/25
y.+ler 64a/15, 65a/19, 77b/14
y.+lere 82b/4
y.+leri 74a/18
y.+lerinde 46a/5, 67b/25, 76a/15, 89a/22, 90b/21
yerleşdür- f. Konuşlandırmak.
y.-ilüp 84a/19
yerlü yerinde zf. Bulunduğu veya uygun yerde.
y. 84a/19, 89a/22

yesİR Ar. s. Kolay.
y.+(zamān-ı yesİRde) 65b/9
yetmiş i. Altmış dokuzdan sonra gelen sayının adı, 70.
y. 55b/13, 59b/8, 66a/18, 66a/24, 66b/23, 67a/16, 68b/2, 69a/1, 69a/23
yevm Ar. i. 1. Gün. 2. Bugün.
y.+i hamİsde 87b/5
y.+(ta'yİN-i yevm-i maşāff) 83a/13
yıgıl- f. Yıgmak işine konu olmak veya yıgmak işi yapılmak.
y.-up 51a/23
yıgma i. Yıgmak işi.
y.+dur 64a/23
yık- f. 1. Kurulu bir şeyi parçalayarak dağıtmak; bozmak, tahrip etmek. 2. (insan, hayvan ve ağaç için) Devirmek. 3. Bir yana eğmek. 4. Yıkımına yol açmak.
y.-a 67b/12
y.-dılar 62a/18
y.-duğı 67b/7
y.-ılacağ 67b/11
y.-ıldı 67b/17
y.-mağ 62b/7
y.-up 66b/6, 86a/4, 89a/3
yıl i. Sene.
y. 54b/5, 58b/5, 58b/7, 59b/8, 60a/5, 63a/1, 66a/23, 69a/17, 87b/15, 87b/19, 87b/6, ümerā
y.+dan 60a/10, 61a/8, 62a/22

yıllık	Bir yılda verilen ücret. y. 69a/17, 69b/8, 79a/3	kazarak oluşturdukları küçük tünel.
yigirmi	i. On dokuzdan sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 20. y. 54b/13, 58b/3, 60a/1, 63a/15, 63a/16, 77a/12, 77b/17	y. 50a/14, 59b/4, 65b/23, 73a/16 y.+a 55b/9 y.+bulup 51b/18 y.+da 67a/25 y.+dur 49b/3 y.+ı 68a/4 y.+ın 74b/6 y.+ına 55b/8, 82a/14, 85a/2 y.+ından 80b/12, 90b/6 y.+ları 66b/1, 81b/6 y.+ların 57a/14
yigit	s. 1. Güçlü, cesur, kahraman. 2. i. Delikanlı, kuvvetli ve güçlü erkek. y.+ler 51b/11, 83b/8	yoldaş i. 1. Yol arkadaşı. 2. Arkadaş, dost. y.+larınuñ 57a/20
yine	zf. Yeniden, bir daha, tekrar, gene. y. 61a/1, 61a/11, 61a/9, 74a/10, 75b/2, 79a/12	yolla- f. Göndermek. y.-duğdan 75a/6
yohsa	bağ. Bir düşüncenin, bir durumun ters olma ihtimalini anlatır. y. 54a/17, 64b/21	yonak ? y.+ı 49a/24
yok	i. 1. Bulunmayan, mevcut olmayan şey, “var” karşıtı. 2. Hayır anlamında kullanır. y. 74b/3 y.+dur 49b/12, 50a/6, 82b/14 y.+ıken 48a/5, 65a/1, 67b/17 y.+ımış 62a/3	yonaklık ? y.+um 86a/11
yol	i. 1. Çare, yöntem. 2. Bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık. 3. uyulan tarz. 4. Karada insanların geçip gitmesi için açılan veya kendiliğinden oluşan, yürümeye uygun yer. 5. Hayvenların yer altında	yuşaru i. Bir şeyin üst bölümü. y. 78b/12 yumnā Ar. s. Sağ taraf. y.+(cenāh-ı yumnāya) 83a/19 yusrā Ar. s. Sol taraf. y.+(cenāh-ı yusrāya) 83a/20 yükle- f. Bir yere, taşınmak için belli ağırlıkta eşya veya araç gereç koymak. y.-nüp 83b/5 yüksek s. Altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan. y. 50a/21, 81b/16

yüpür-	f. Telaşla öteye beriye koşmak. y.-di 64b/18	63a/19, 63a/6, 63b/10, 63b/14, 63b/4, 64b/5, 66a/12, 66a/18, 66a/2,
yüriş	Far. i. Akın, saldırı. y.+i penc-salede 89a/6	66a/24, 66a/8, 66b/23, 66b/25, 67a/16, 68b/1,
yürü-	f. 1. Adım atarak ilerlemek, gitmek. 2. Hücum etmek, saldırmak. 3. Yayan gezmek, yayan gitmek. 4. Yol almak. y.-di 55a/24, 55b/4, 67a/8, 84b/22, 86a/16, 88b/19, 89a/2 y.-diler 81b/6, 84b/13 y.-mek 81a/12 y.-r 63b/8 y.-yüp 59b/5, 67b/14, 74b/6, 78b/21, 85a/3, 88b/8	68b/18, 69a/1, 69a/23, 70b/10, 70b/10, 71a/8, 71a/9, 71a/9, 72a/5, 72b/15, 72b/4, 73a/11, 73b/7, 74b/15, 77a/13, 79b/18, 80a/11, 86b/20, 87a/5, 87b/2, 87b/23, 87b/3, 87b/4, 88a/10, 88a/19, 88a/22, 88a/23, 88b/22, 89a/14, 89a/16, 89b/16, 89b/24, 89b/9
yürüt-	f. Yürmek işini yatırmak, yürmesini sağlamak. y.-ür 90a/25	y.+den 47a/8 y.+döndürdiler 76a/16 y.+gösterdi 85b/9 y.+i 74b/7 y.+in 82b/4
yürüyiş	i. Saldırma, hücum etme. y.+idüp 67b/20	y.+inden 65a/22, 88b/7 y.+ine 76a/12, 76b/19 y.+ini 66b/9 y.+sürdi 68b/8 y.+sürdiler 48a/2, 73a/21 y.+sürmek 86b/11 y.+sürüp 62b/8, 66a/11 y.+tutdı 88b/1 y.+tutdılar 89a/1 y.+döndürüp 77a/11 y.+sürüp 76b/18
yüz	i. 1. Çehre, sima. 2. Ayrılma haliyele, nedeniyle, sebebiyle. 3. Bir şeyin ön tarafıta bulunan bölümü. y. 46b/21, 47a/13, 47a/18, 47a/7, 47b/16, 48b/12, 51a/16, 51b/24, 52b/3, 53a/7, 54b/13, 54b/20, 55b/13, 56a/6, 56b/4, 57b/13, 58b/3, 58b/4, 58b/6, 59a/20, 59b/11, 59b/2, 59b/21, 59b/3, 59b/8, 60a/10, 61a/5, 61b/14, 62a/2, 62a/24, 63a/15,	

-Z-

zabt Ar. i. 1. İdaresi altına alma.
2. Sıkıca tutma. 3. silah kuvveti ile bir yeri alma.
z.+eyledi 68b/15, 79a/25
z.+eylediler 61b/16
z.+ı 67b/2, 71b/17
z.+ı memâlik-i Lās 90a/12
z.+ında 88b/10
z.+ını 63a/13
z.+idemedi 84b/20
z.+iderler 86b/12
z.+idüp 46a/1, 61b/12, 88a/20, 88b/18, 90a/14
z.+larında 61a/13

zafer Ar. i. 1. Maksada erme, başarıma. 2. Düşmanı yeneme, üstün gelme.
z. 56b/20, 74a/14, 76a/22
z.+dür 81b/13

zafer-encām Ar. b. s. Sonunda zafere ulaşan.
z.+(‘asker-i zafer-encām) 80b/2

zafer-girdār Ar. Far. b. s. Zaferden zafere koşan.
z.+(‘asākir-i zafer-girdarı) 78a/21

zafer-maṣīr Ar. b. s. Zaferle dönen, zafere ulaşan
z.+(asker-i İslām-ı zafer-maṣīr) 53b/3

zafer-ṣi‘ār Ar. b. s. Adı zaferle anılan, zaferle tanınımı.
z.+(leṣker-i zafer-ṣi‘ār) 81b/5

zāhib Ar. s. Gidici, giden.
z.+olmak 50b/12
z.+olup 60b/5, 77b/8

zāhir Ar. s. 1. Görünen, aşikar olan. 2. Açık, belli, meydanda olan. 3. Ortaya çıkan.
z. 82a/4, 87a/2
z.+de 85b/6
z.+e 82a/9
z.+(mücib-i zāhiri) 64b/25
z.+oldı 60a/7, 64b/17, 85a/19
z.+olmadı 85b/6
z.+olmanın 48b/11
z.+olup 57a/1, 85a/16
z.+olurlardı 55a/1

zāhire Ar. i. Gerektiği zaman harcanmak üzere anbarda saklanan hububat, yiyecek.
z. 47a/13

zāhire Ar. i. Dışarı fırlamış göz, lokma göz.
z.+(‘ulūm-i zāhirede) 46b/9

zāhiren Ar. zf. Görünüşte, görünüşe göre.
z. 77b/1

zāhirī Ar. s. Görünen, görünürdeki.
z.+(sebeb-i zāhirīsi) 67b/17

zaḥm Far. i. Yara.
z. 86a/18
z.+ı tīrden 84b/11

zākır Ar. s. Zikreden, zikredici.
z. 86b/7

zālīm Ar. s. Zulmeden, haksızlık eden.

zamān z. 58b/16
Ar. i. 1. Vakit, an. 2. Devir, çağ. 3. Süre.
z. 55b/12, 57b/4, 65a/13, 69a/4, 76b/5, 78a/12, 84a/9
z.+da 59a/19, 62b/25, 63a/14, 66b/16, 68a/17, 81b/1, 86b/19
z.+dan 86b/13
z.+ı 54a/20, 60a/4
z.+ı cemiyet 70b/18
z.+ı hayātınuzda 70a/19
z.+ı kalilde 53a/3, 66a/19
z.+ı mezbürda 63a/17, 89a/24
z.+ı mülük-i tevāyif 89b/3
z.+ı yesirde 65b/9
z.+ına 85a/23
z.+ında 54b/14, 55b/14, 57b/20, 57b/25, 60a/5, 60a/7, 60b/19, 62a/7, 66b/3, 69b/18, 74a/13, 89a/17, 90b/20
z.+(mürür-ı zamān) 46a/21, 51a/22
z.+(‘ulemā-yı zamāndan) 63a/9

zamāne Ar. i. Şimdiki zaman.
z.+den 78a/3

zamīme Ar. i. Ek, artırma, katma, ekleme.
z.+i memālik-i sulṭān-ı şa‘id 66b/12
z.+(vezāret-i zamīme) 86b/25

zamīr Ar. i. 1. İç, içyüz. 2. Kalp; vicdan. 3. Gönülde gizli olan sır.
z.+i münīr-i pād-şāh-ı ‘ālem-gīre 70a/25
z.+i münīriñüze 82a/8
z.+i münīrlere 75b/3
z.+inde 77a/4, 86a/7

zamm Ar. i. Ekleme, katma.
z. 65a/19
z.+idüp 76a/25

zann Ar. i. Zannetme, sanma.
z.+iderdi 71b/22

zār Far. s. Ağlayan.
z.+(‘azm-kār-ı zār) 57a/10

zarar Ar. i. Olumsuz, kötü durum.
z.+larından 57a/22, 82b/17

zārī Far. i. Ağlayıp sızlama.
z.+sine 76b/11

zarūrāt Ar. i. (zaruret’in c.) Muhtaçlıklar, yoksulluklar, sıkıntılar.
z.+uñ 77a/21

zāviye Ar. i. 1. Köşe. 2. Açık.
z. 90b/3
z.+si 49b/15
z.+sinde 49b/20

zebūn Far. s. Güçsüz, zayıf, aciz.
z.+(fakir-i zebūn) 86a/14
z.+olmamağla 63b/3
z.+olup 47a/16

zeheb Ar. i. Altın.
z. 68a/2
z.+uñ 68a/3

zehr-ālūd Far. b. s. Zehirli.
z.+(ḥançer-i zehr-ālūd) 86a/17

z.+(şerbet-i zehr-ālūd)
64a/19

zelīl Ar. s. Hor, hakir, aşağılanan,
aşağı tutulan.
z. 90a/9

zellāt Ar. i. (zelle'nin c.) Suçlar.
z.+ını 76b/12

zemān Ar. i. (bkz: zamān)
z. 60b/25

zemīn Far. i. Yer, yeryüzü.
z.+e 56a/24, 82b/24
z.+(rüy-ı zemīn) 81b/17
z.+(rüy-ı zemīnden) 83a/7

zemīstān Far. i. Kış, kış mevsimi.
z.+ında 88a/10

zencīr Far. i. Birbirine geçmiş bir
sıra metal oluşan bağ, zincir.
z. 83b/4

zer Far. i. Altın.
z.+i hālīş 52b/19
z.+(nükūd-ı zer) 52b/15

zer-dūzī Far. b. i. 1. Sırma işleme. 2.
s. Sırma işlemeli.
z. 52b/20, 68a/13, 68a/15

zerre Ar. i. Pek ufak parça.
z.+nüñ 74a/1

zeytūn Ar. i. Zeytin.
z. 46a/13
z.+(tohum-ı zeytūn) 46a/20,
46a/21

zıll Ar. s. Gölgeye mensup,
gölge ile ilgili.
z.+ı himāyet-i pād-şāh-ı
şa'īd 59a/18

zyā' Ar. i. Kayıp; kaybolma.
z.+dan 47a/2

zibā-terīn Far. s. Çok güzel, çok
yakışıklı.
z. 49a/19

zıkr Ar. i. 1. Anma, hatırlama. 2.
Konu, mevzu.
z. 71a/9
z.+eyleyeler 86a/11
z.+eylelüm 54b/23
z.+i dāmād-ı ibn ü
Karaman 71b/21
z.+i evsāf-ı Çerkes 60a/12
z.+i evsāf-ı kal'a-yı İznik
46a/6
z.+i fetḥ-i Sofya 74a/12
z.+i istisāl-i erbāb-ı nifāk
89b/11
z.+i 'isyān-ı ḥākim-i
Karaman 74b/13
z.+i 'isyān-ı Lās-ı pür-
vesvas 77a/7
z.+i meftūhāt-ı sulṭān
Yıldırım 90a/10
z.+i tertīb-i 'asker-i İslām
83a/12
z.+i tertīb-i leşker-i küffār
83b/12
z.+i teshīr-i ba'zı kılā'
72b/14
z.+i teshīr-i Bosna ve
Hersek 73a/10
z.+iderler 49a/24
z.+idür 58b/11, 87b/17
z.+olındığı 89b/3
z.+olınmışdur 52b/21
z.+olunur 61b/21

zillet Ar. i. Horluk, aşağılık,
alçaklık.

	z.+i 69b/19		63a/2, 64a/4, 67b/21, 70a/13, 70a/5, 75a/1, 77a/22, 83b/11, 86b/4
zimām	Ar. i. Yular, hayvan yuları. z.+ı ihtiyār 88a/17		z.+ce 73b/5
zimmet	Ar. i. 1. Sahip çıkma, koruma zorunda kalma. 2. Bir ticari kuruluşun borçlarının tümü. z.+(ehl-i zimmetden) 69b/20 z.+ı himmetine 86b/7 z.+(kabūl-i aqd-i zimmet) 48b/14	ziyāfet	Ar. i. Misafire yedirip içirme, ikram etme. z.+den 71a/19, 71b/7
zinde-gān	Far. s. (zinde'nin c.) Zinde olanlar, diriler. z.+ı 51a/18	ziyān	Far. i. Zarar, kayıp. z. 83a/5
zinde-gāne	Far. s. (bkz: zinde-gāna) z.+(medāhil-i zinde- gāneleri) 53a/5	ziyāret	Ar. i. Birini görmeye gitme, biriyle görüşmeye gitme. z.+e 48b/24 z.+idüp 62a/12
zinde-gānī	Far. i. 1. Dirilik, hayat. 2. Yaşayış, geçim. z.+(meşālih-i zinde-gānī) 65b/25	ziyāret-gāh	Ar. Far. b. i. Hayır işlemek veya saygı göstermiş omak için ziyaret edilen yer, ziyaret yeri. z.+dur 53a/10, 67b/23
zīr	Far. i. Alt, aşağı. z.+ı livān-ı dīn-i seyyidü'l- mürselinde 56a/16	zu'b	Ar. i. Korku. z. 80b/15
zīrā	Far. e. Çünkü. z. 54a/5, 63b/19, 65b/20, 67a/1, 69b/17, 71b/11, 72b/18, 74a/15, 78a/7, 81a/22, 82a/24, 83b/10, 83b/25, 88b/1	zuhūr	Ar. i. 1. Meydana çıkma. 2. Ansızın ortaya çıkma. 3. Baş gösterme. z. 89a/25 z.+a 47b/12, 78a/8, 80a/20 z.+eyledi 60a/12 z.+ı 63b/20 z.+ı devlet-i 'Osmānīnūñ 61a/18 z.+ıdur 70a/2 z.+ına 52a/19 z.+ınuñ 47a/25 z.+ider 54a/17 z.+idüp 83a/6, 85b/10 z.+itmemişken 56a/18 z.+itmiş 50b/18 z.+itmişidi 87b/11
zirā'at	Ar. i. :iftçilik, tarım. z.+itdükleri 69b/23		
ziyāde	Ar. s. 1. Çok, fazla, fazladan. 2. Gereğinden fazla. z. 47b/10, 52a/8, 54a/16, 54b/15, 60b/8, 62a/22,		

z̤ulm	Ar. i. Eziyet, işkence. z̤. 58b/22, 59a/6 z̤.+(envā'-ı z̤ulm) 73b/13
z̤ulmānī	Ar. s. Zulmete, karanlığa mensup, zulmetle ilgili. z̤.+(şeb-i z̤ulmānī) 51b/14
zu'm	Ar. s. 1. Bazıl zan, boş inanç. 2. şüphe. z̤.+ı fāsidi 80a/14 z̤.+ı fāsidlerince 57a/13, 69a/3
z̤urūf	Ar. i. (zarf'ın c.) Kaplar. z̤. 46b/16
z̤ükūr	Ar. i. (zeker'in c.) Erkekler. z̤.+(kibār-ı z̤ükūr) 60a/15
z̤ümre	Ar. i. Topluluk, takım, camia, grup. z̤.+ı ehl-i Hāķķ 81a/7 z̤.+ı selātīnden 82b/18
z̤ürefā	Ar. s. (zarif'in c.) Zarifler, ince duygulu, hoş kimseler. z̤.+sı 59a/7

4. ÖZEL ADLAR DİZİNİ

4.1 KİŞİ ADLARI DİZİNİ

Abdal Murād Şeyh Abdal Murad. Horosan erenlerinden olup Bursa fethinde bulunmuştur.

a. 57b/25

‘Aclān Beg Karesi beylerindendir. Aclan Bey’in Karesi Beyliği’ni kuran, Kalembeyoğlu Karesi Bey’in kardeşi veya oğlu mu, yoksa Selçuk büyüklerinden başka bir kişimi olduğu tam olarak bilinmemektedir.

a. 47a/23, 47b/3

a.+üñ 48a/1

Ağca Hâce Alp Osman Gazi’nin komutanlarından.

h.+i 47a/9,

Ağca Hâceoğlu Osman Gazi’nin komutanlarından Ağca Hoca’nın oğlu.

h. 51b/10

Aksungur (bkz: Aksungur Aga)

a. 51b/10

Aksungur Ağa I. Murad devri kapı kullarından Emr-i alem Aksungur Ağa.

a.+ya 71b/17

a.+y1 71a/24

a.+i ‘Oşmānuñ 46b/23

‘Alāeddīn Paşa Alaeddin Beğ. Osmanlı prensi. Annesi Şeyh Edebalı’nın kızı Bala

Hatun’dur. Orhan Bey, Alaettin Bey’e Bursa ili Mihaliç arasındaki Kite bölgesini mülk olarak vermiştir. 1333 tarihli vakfiyesinden Orhan zamanında beylerbeyi olduğu anlaşılmaktadır.

a. 58a/1

‘Alāeddīn Çelebi Bahāüddin Veled’in oğlu.

‘a. 54a/21

‘Ali (bkz: El-Melikü’l-Manşūr ‘Ali Bin Şa’bān)

‘a. 61a/2

‘Ali Beg Karamanoğulları prensi II. Mehmet Bey’in üç oğlundan enküçüğü.

a. 74b/21, 76a/6, 76b/14, 76b/16, 76b/20, 89b/2

a.+e 72a/1, 75b/5

a.+üñ 72a/9, 76a/16, 76a/17, 90b/15

‘Ali bin Mehemmed bin Ertena Alaettin Ertena. Ertenaoğulları devletinin kurucusu.

a. 89b/1

‘Ali Paşa Çandarlı-zade. I. Murad devrinde kazaskerlikten vaziriazam olan Çandarlı Halil Hayreddin Paşa’nın büyük oğludur.

a. 75a/19, 78b/14, 78b/18, 78b/7, 79a/13, 79a/17, 79a/20, 79a/25, 79b/1, 79b/3, 79b/5, 79b/6, 82a/2, 83b/1, 87a/7

a.+nuñ 78b/24, 79a/13

a.+ya 78b/14, 78b/5, 79a/10
a.+y1 74b/19, 78b/16

Alus Hācī Hān Irak'ın tanınmış ailelerinden olan Alusi'lere mensuptur.
a.+1 88a/17

Aydınoğlu Aydınoğlu Beylerinden Mehmet Bey.
a. 89b/23, 90a/8
a.+na 89b/25

'Aynī Beg I. Yıldırım Bayezid devri komutanlarından.
a. 85a/5

-B-

Bahāüddīn (bkz: Bahāüddīn Veled)
b. 53b/18

Bahāüddīn Belhī (bkz: Bahāüddīn Veled)
b.+dür 54b/2

Bahāüddīn Veled (Sultānū'l-ulemā)
Türk bilgini ve Mevlānā Celāleddin Rūmī'nin babası.
b.+i 53b/24

Balaban Beg Deli Balaban Bey. I. Murad devri ümerasındandır. Bursa'nın kuşatılmasında hizmeti görülen Balabacık'ın oğludur.
b. 75b/23

Balabancıkoglu Şehzade Süleyman Paşa'nın emrindeki beylerden.
b. 51b/11

Bāyezīd Bayezid I. (Yıldırım) Osmanlı padişahlarının dördüncüsüdür. Bayezid, I. Murad (Hüdavendigār)'ın oğludur. Annesi Gülçiçek Hatun'dur.
b.+i 82a/2

Bāyezīd Hān bkz: Bāyezīd
b. 64b/6, 89a/21, 90a/23

Berķūķ Çerkez Memlukları Hanedanının kurucusu, önderi. Çerkez Memluklarının ilk hükümdarı.
b. 60b/20, 61a/1, 89a/15
b.+a 88a/3
b.+(mezbūr-ı Berķūķ)
60b/23

Berķūķ 'Osmānī (bkz: Berķūķ)
b. 60b/21

Burhān (bkz: Sultān Burhān)
b. 89a/25, 89b/2
b.+(tafşīl-i zūhūr-ı Burhān)
89a/23

-C-

Canibek Hān Altın-Ordu-Kıpçak hanlarından Çingiz'in torunu Batu Han'ın soyundan Mehmet Özbek Han'ın ikinci oğludur.
c. 58b/19
c.+a 59a/3
c.+uñ 58b/21

Ceddüm Behā-yı Veled (bkz: Bahāüddīn Veled)
c. 54b/17

Celāleddīn-i Rūmī (bkz: Mevlānā)
c. 54b/6

Celāleddīn Mehemmed (bkz: Mevlana)
c. 55a/3, 55a/6
c.+(hazret-i Celāleddīn Mehemmed) 54a/21

Celāleddīn Mehemmedü'l Belhī e'r-Rūmī
(bkz: Mevlānā)
c.+dür 53b/12

Cengiz Çingiz veya Çingiss Han yazılır. Moğol hükümdarlığının hükümdarıdır.
c.+ün 54a/19

-Ç-

Çandarlu Kara Halil Ahilerden olduğu ve Şeyh Edebalı'nın akrabası olduğu bilinen Çandarlı Kara Halil'in İznik kadılığına getirilmeden önceki hayatı hakkında kesin bir bilgi yoktur. Orhaqn Bey zamanında Bursa kadısı olan Ç. Kara Halil, I. Murad zamanında kazaskerliğe getirilmiştir. Çandarlı daha sonra Halil

Hayreddin adı ile Osmanlı devletinin mülki ve askeri yetkilerini elinde bulunduran veziri olmuştur.
ç. 86b/22

Çandarlu Mevlānā Halil (bkz: Çandarlu Kara Halil)
ç.+i 62a/5

-D-

Delü Balaban (bkz: Balaban Beg)
d. 68b/10
d.+a 68b/12

Dudağlı Baba ?
d. 57b/25

-E-

Ebū Bekr el-Şiddīk Müslümanların ilk halifesi. Hulefa-yı Raşidīnin yani dört halifenin ilkidir.
e. 53b/14

Ece Beg Şehzade Süleyman Paşa'nın emri altındaki beylerdendir. Osmanlı Türklerinin Rumeli yakasını ve gelibolu yarımadasını fetihlerinde önemli hizmetlerde bulunmuştur. Ece Beg Gazi ve Yakub Ece adlarıyla da anılır. Karesi beyi olan Ece Bey Karesi topraklarının

Osmanlı ülkesine katılmasıyla Süleyman Paşa emrine girmiştir.
e. 51a/10, 51b/12, 53a/8
e.+(memleket-i Ece Beg) 51a/4
Ece Beg Ğāzī (bkz: Ece Beg)
e. 52b/25, 58a/4
e.+nüñ 52b/7, 53a/4
e.+yi 52a/2
Resül-i Ekrem Hz. Muhammet.
r. 58b/3, 82a/13
r.+(hazret-i resül-i Ekrem) 53b/17
El-Melikü'l-Eşref Şa'bān bin Hüseyin bin Mehemmed Bin Kālāvun
Kalavun Hanedanı'nın kurucusu ve Memluk sultanı olan El-Melik en-Nāsır Muhammed'in torunudur. (30 Mayıs 1363 – 14 Mart 1377 tarihleri arasında yönetimi elinde bulundurmuştur.)
e.+uñ 60a/4
El-Melikü'l Eşref Kalavun Hanedanı'nın kurucusu ve Memluk sultanı olan El-Melik en-Nāsır Muhammed'in oğlu.
e. 60b/19
El-Melikü'l-Manşūr 'Ali Bin Şa'bān
Kalavun Hanedanı'nın kurucusu ve Memluk sultanı olan El-Melik en-Nāsır Muhammed'in torunudur. (14 Mart 1377 – 19 Mart 1381 tarihleri arasında yönetimi elinde bulundurmuştur.)

e. 60a/6
El-Melikü'l-Manşūr Seyfüddīn-i Kālāvun el-Ātifī el-Alāyī es-Şālihī (bkz: Seyfüddīn)
k. 60a/21-22
El-Melikü'n-Nāsır Fereç bin Berķūk Sultan Berkuk'un oğlu.
e.+i 89a/17
El-melikü'n-Nāsır Sultān Berķūk ibn-i Afş (bkz: Berķūk)
e. 89a/13
El-Melikü's-Şālih Sultān Hācī Bin el-melikü'l-Eşref Bin Şa'bān
Kalavun Hanedanı'nın kurucusu ve Memluk sultanı olan El-Melik en-Nāsır Muhammed'in torunudur. (20 Mart 1381 – 26 Kasım 1382 tarihleri arasında yönetimi elinde bulundurmuştur.)
El-melikü's-Salih Necmeddīn Eyüb Mısır ve Suriye'de hükümdarlık eden Eyyübīler hanedanının kurucusu.
e. 60a/23
El-Melikü't-Tāhir (bkz: Berķūk)
e. 88a/2
Emīr Süleymān Amir Sultan, Al-Sayyid Şams Al-bin Muhammed bin Ali. I. Bayezid'in ilk zamanlarında Buhara'dan Bursa'ya hicret eden ve halk arasında Emir Seyyid ve daha ziyade Emir Sultan adı ile anılan bir Türk velisidir.
e. 87b/12
Emīr Şeyh Hasan Celāyir İlhanlılar'ın son Anadolu umum valisi ve

Celayirliler hanedanının kurucusudur.
e. 59a/14

Emir Şeyh Hasan Çobani Çobanlı hanedanının kurucusu ve İlhanlılar'ın önemli komutanlarından olan Emir Çoban'ın torunu.
e.+den 58b/15

Emir Timur Avrupa dillerinde Tamerlan veya Tamerlane diye tanınmıştır. Türk-Moğol hükümdarı.
e. 59b/18, 87b/23, 88a/22, 88b/12, 88b/3, 88b/5, 89a/6
e.+ı Gürgän 87b/18
e.+uñ 59a/17, 88a/5, 89a/9

Emir Timurleng (bkz: Timurleng)
e. 59b/8

Ertugrul (bkz: Ertugrul Beg)
e. 87b/11
e.+a 90a/3

Ertugrul Beg Yıldırım Bayezid'in oğullarından.
e. 87b/13

Erus Hanoğlu Foyeri ?
a. 88a/16

Eşref (bkz: Melik Eşref bin Timurtaş bin Emir Çoban)
e.+i 59a/5
e.+i azlem 59a/1

Evrenos (bkz: Evrenos Beg)
e. 63a/21

Evrenos Beg Rumeli'de, özellikle Makedonya'nın Türklere açılışında büyük yararlılığı görülen bir Türk

komutanıdır.
Karesioğulları'nın bir komutanı olan Evrenos Bey, Orhan Gazi'nin Hacı İlebey, Gazi Fazıl ve Ece Bey ile birlikte Osmanlı hizmetine kattığı önemli komutanlardandır. Ölünceye dek uç beyliği sıfatını korumuştur.
e. 51a/4, 51b/12, 58a/4, 62b/5, 63a/6, 67a/21, 68b/2, 81b/4
e.+e 48b/9, 71a/14
e.+i 62a/20, 63a/5, 74b/16, 83a/19, 90a/21
e.+uñ 71a/15

Evrenos Beg Gazi (bkz: Evrenos Beg)
e. 85a/4
e.+ye 81a/16
e.+yi 68b/1

Evrenos Gazi (bkz: Evrenos Beg)
e. 71a/8, 81a/17, 81b/8
e.+ye 71a/17

Eyne Beg Subaşı I. Murad devri subaşılardan.
a. 85a/6
e.+y1 83a/20

-F-

Fazıl (bkz: Gazi Fazıl)
f. 53a/8

Fazıl Gazi (bkz: Gazi Fazıl)
f.+yi 53a/1

Filikos Büyük İskender'in babası.
f.+(mağarr-ı saltanat-ı
Filikos)49a/24

Filisbolı Osmanlı kaynaklarına göre
Filibe hükümdarı.
f. 63b/1

Fîrûz Beg Vidin fatihi Hoca Firuz Bey.
f. 75b/25, 87a/1, 90b/13
f.+e 90a/18

-G-

Ġāzī Fazıl Şehzade Süleyman Paşa'nın
emri altındaki beylerdendir.
ğ. 51a/10, 51a/4, 51b/12,
52b/6, 58a/4

Ġāzī Hüdāvendigār (bkz. Ġāzī Murād
Hān)
ğ. 58b/7, 61b/1, 68b/24,
82b/19
ğ.+a 85a/22
ğ.+(hāzret-i Ġāzī
Hüdāvendigār) 79b/13
ğ.+uñ 62a/8, 63b/16

Ġāzī Hünkār (bkz. Ġāzī Murād Hān)
ğ.+(Şehādet-i Ġāzī Hünkār)
86b/19

Ġāzī Murād (bkz. Ġāzī Murād Hān)
ğ. 66a/4

Ġāzī Murād Hān (1326-1389)
Osmanlı hükümdarı. Orhan
Gazi ile Nilüfer Hatun'un
ikinci oğlu. 1362 başında
babsının yerine tahta bgeçti.
ğ. 79b/12

ğ.+(cülüs-ı hāzret-i Ġāzī
Murād Hān) 58b/1
ğ.+uñ 58b/2

Geyiklü Baba XIII. Yüz yıl sonu – XIV.
yüz yıl başında yaşamış bir
Türk alpereni. Orhan Bey
zamanında kahramanlığı ve
kerameti ile ün yapmıştır.
Geyikli Baba'nın Uludağ
ormanlarında geyikler
arasında yaşadığı söylenir.
Türbesi Bursa civarındadır.
g. 57b/19
g.+ya 57b/24

Gıyāseddīn Harezmsahlar sülalesinin
sekizinci hükümdarı.
g.+(mülk-i Gıyāseddīni)
59b/22

Gıyāseddīn Pir 'Ali II. Gıyaseddin.
1245'ten 1389'a kadar 144
yıl saltanat sürmüş Kertler
adlı bir Türk krallık
hanedanının hükümdarıdır.
Babası Melik Hüseyindir.
g. 59b/18

-H-

Hāce Efendi Sultan I. Murad döneminde
Bursa kadısı.
h.+ 71a/22

Hācı (bkz: El-Melikü's-Şālih
Sultān Hācı Bin el-melikü'l-
Eşref Bin Şa'bān)
h.+ya 61a/2

h.+yı 61a/4, 61a/9
Hācı Beg Kastamonu beyi.
h. 75b/25
Hācı Evrenos Beg (bkz: Evrenos Beg)
h. 84b/9
Hācı İlbeği Osmanlıların ilk rumeli
fetihlerinde büyük rol
oynamış bir uç beyi.
h. 47b/5, 47b/25, 48a/3,
48b/9, 51b/12, 53b/1, 58a/4,
62a/24, 63a/21, 64a/9
h.+(ittifāk-ı Hācı İlbeği)
62b/2
h.+ye 64a/16
h.+yi 62a/20, 64a/2
Hamidoğlu Hüseyin Beg (bkz: Hüseyin
Beg)
h. 76b/24
Hān Orhān (bkz. Ġāzī Murād Hān)
h.+(beyān-ı vefāt-ı Hān
Orhān) 57a/23
Harezin Şāh (bkz: Kutbeddīn Mehemmed
Harezin Şāh)
h. 54a/14
Hasan (bkz: Sulţān Hasan)
h.+ı 60b/18
Hayreddīn (bkz: Çandarlu Kara Halil)
h. 68b/12
Hayreddīn Paşa (bkz: Çandarlu Kara
Halil)
h. 68a/22, 68a/23, 68b/2,
68b/7, 68b/9, 74b/16,
74b/17, 86b/22, 87a/6
h.+nuñ 87a/2
Hüdāvendigār (bkz. Ġāzī Murād Hān)
h. 54b/9, 82a/8

h.+(ġāret-i Hüdāvendigār)
61b/22
h.+(hāzret-i Hüdāvendigār-ı
āferīd-gārında) 83a/1
h.+uñ 63b/24, 67b/18,
68a/12, 75b/3
h.+uñdur 70b/7
Hüdāvendigār Ġāzī (bkz. Ġāzī Murād
Hān)
h. 61b/12, 62b/6, 65a/20,
72a/16, 72b/15, 73a/25,
76b/18, 81b/16, 82a/16,
83a/14, 85a/25, hususa
h.+(dergāh-ı Hüdāvendigār
Ġāzīye) 68b/19
h.+nuñ 75a/20
h.+ye 70a/24
Hüseyin ?
f. 78b/11
Hüseyin (bkz: Hüseyin Beg)
h. 72a/18
h.+i 59b/5
Hüseyin Beg Hamidoğlları beylerinden.
h. 72a/22
h.+e 72a/14, 72a/8
h.+uñ 72a/7, 77a/1
Hüseyin bin Ahmedü'l-el-Bekrī
Mevlānā Celāleddin-i
Rūmī'nin büyük babası
h.+nuñ 53b/15
Hüseyin Haţibī (bkz: Hüseyin bin
Ahmedü'l-el-Bekrī)
h. 53b/17

-İ-

- İbn-i Karaman** (bkz: ‘Ali Beg)
i.+(zıkr-i dāmād-ı ibn ü
Karaman) 71b/21
- İbn-i Orhān Hān Gāzī** (bkz:Süleymān Paşa)
i. 46b/17
- İbn-i Melik Gıyāseddīn** (bkz:
Gıyāseddīn)
i.+uñ 59b/17
- İlyas Beg** (Balta Beğ-Oğlu) Yıldırım
Bayezid ümerasından.
i. 75b/23
- İnce Balaban** I.Murat devri
komutanlarından.
i. 74a/23, 74b/10, 83a/18,
85a/6
- ‘İsā** Peygamber, Hıristiyan
dininin kurucusu.
Hıristiyanlara göre Allah’ın
oğlu ve İbrani
peygamberlerin geleceğini
bildirdikleri mesih.
i.+(millet-i ‘İsānuñ) 77a/22
- ‘İsā Çelebi** Sultan Yıldırım Bayezid’in
üçüncü oğludur. Osmanlı
şehzadesi.
i. 87b/12
- İsfendiyār** Kastamonu beği.
i.+uñ 90a/6
- İsfendiyār Beg** bkz: İsfendiyār
i.+i 80a/23
- İskender** Makedonya kralı Büyük
İskender.
i. 50a/13
i.+i 49a/23

i.+uñ 49a/25

- İskender-i Makedonī** (bkz: İskender)
i. 49a/24
- İskender bin Feylekos** (bkz: İskender)
i.+ 49a/23

-K-

- Ḳādī Fazıl** (bkz: Gāzī Fazıl)
k. 48b/9
- Ḳādī Muḥiddīn Berd’ī** ?
k. 58b/18
- Ḳādī Sirācuddīn-i Urmevī** Anadolu
Selçuklularının ünlü alim ve
kadılarındandır ve künyesi
Ebu’s-Sena’dır. Mevlana
Celaleddin ve Şey
Sadrüddin’in sohbetlerinde
bulunmuştur.
k.+nün 46b/10
- Ḳādī-zāde-yi Rūmī** Selahaddin Musa
İbn-i Mehmed İbn-i Kadı
Mahmud.Osmanlı ulema ve
riyaziyecileri arasında
önemli bir yere sahip olan
fazilet sahibi bir zattır.
Maveraünnehr’de Ḳādī-
zāde-yi Rūmī adıyla şöhret
bulup Ulu Bey’e
öğretmenlik yapmıştır.
k. 71a/23
- Ḳalubolı** Gelibolu beyi.
k. 52b/22

Kalı Konya Gelibolu Bey'inin akrabası.
O dönemde Gelibolu'da
bulunan Konur Hisarı'nın
hakimi
k. 52b/4
k.+(memleket-i kalı-konya)
53a/8

Karalı Halil (bkz: Candarlı Karalı Halil)
k. 57b/16

Karalı Mehemmedoğlı Karalı Yüsuf (bkz:
Karalı Yüsuf)
k. 88a/4

Karalı Muğbil Murad Hüdavendigâr'ın
emri altındaki beylerden.
k. 85a/6

Karalı 'Osmân Akkoyunlu Beylerinden
Karalı Yülük Osman Bey.
k. 89b/8

Karalı 'Osmân Beg (bkz: Karalı 'Osmân)
k. 89a/7

Karalı Timurtaş (bkz. Timurtaş Paşa)
k. 47a/10, 51b/10
k.+ı 47a/12

Karalı Timurtaş Beg (bkz. Timurtaş Paşa)
k. 58a/3

Karalı Yüsuf Karakoyunlu sülalesinin 3.
hükümdarı.
k. 88a/18, 88a/24, 88a/7,
88b/3

Karalı Ahmed Bektaşî
şeyhlerinden.
k. 57b/21

Karalı Hasanoğlı Şehzade Süleyman Paşa'nın
maiyyetindedir.
k. 51b/10

Karamanoğlı (bkz: Ali Beg)

k. 75a/11, 75b/17, 76b/22,
76b/6, 89a/21, 89b/15,
90b/15
k.+nuñ 72a/15, 75b/16,
75b/4, 76a/23, 77a/5

Karamanoğlı 'Ali Beg (bkz: Ali
Beg)
k. 90b/17
k.+den 71b/23
k.+i 74b/14
k.+uñ 61a/12

Karaoğlı Orhan Gazi'nin
dilvarlerinden.
k. 51b/10

Kasım Çelebi Osmanlı Şehzadesi.
Yıldırım Bayezid'in oğlu.
k. 87b/13

Kemaleddin (bkz: Kemaleddin ibn ü
Adim)
k. 55a/21, 55a/24, 55b/1
k.+i 55b/5

Kemaleddin ibn ü Adim Halep
tarihçisi. Bir dönem vezirlik
ve elçilik yapmıştır.
k. 55a/17

Koştantin Constantin. Roma
imparatoru büyük koştantin.
k. 67a/6, 80b/12

Kötürüm Bâyezid Kastamonu ve
dolaylarında hüküm süren
İsfendiyar beylerindedir.
Bayezid, Adil Bey'in oğlu
ve Emir Şücaüddin'in
torunudur. Osmanlı
hükümdarlarından Yıldırım
Bayezid zamanında beylik
etmiştir.

k.+üñ 90a/6, 90a/9
Ḳutbeddīn Meḥemmed Ḥarezmi Şāh
Harezmi'de, son.
Harezmişahlar sülalesinin
kurucusu
k. 53b/23

-L-

Lala Şāhin (bkz: Lala Şahin Paşa)
l. 62b/15, 63a/25, 63b/15,
63b/5, 64a/19, 66a/7,
66b/17, 66b/20, 67a/20,
67a/3, 67b/4, 74a/13,
77b/15, 85a/5
l.+e 63b/22
l.+i 62a/9, 62b/11, 62b/13,
62b/23, 63a/21, 77a/12

Lala Şāhin Beg (bkz: Lala Şahin
Paşa)
l. 86b/23

Lala Şāhin Paşa Osmanlı devletinin
kuruluşunda ve Rumeli'nin
alınmasında önemli
hizmetlerde bulunan
komutanlardan biridir. Lala
Şahin Paşa, ilk şöhretini
Orhan Gazi'nin dördüncü
oğlu I. Murad'ın
yetiştirilmesi ile yapmış ve
bundan dolayı da Lala
lakabını almıştır. Lala Şahin
Paşa Niş kalesinin
kuşatılması sırasında vefat
etmiştir.

l. 64a/16
l.+ya 79b/15
l.+y1 63a/5, 66a/25, 68b/13

Laḳābu's-Sultānū'l Melikū'z-Zāhir
Seyfüddīn Ebū Sa'īd Berḳūḳ Bin Anas

(bkz: Berḳūḳ)
s. 61a/7

Lāsoḡlı ?

l. 83b/24

Lāsoḡlı Ergūn ?

l. 84a/14

Lübedoḡlı ?

l. 84a/17

-M-

Maḥmūd ?

m.+üñ 54a/20

Meḥemmed Hz. Muhammed. İslam
inancına göre son
peygamber.

m.+(ümme-i Meḥemmede)
86b/2

m.+(ümme-i
Meḥemmedüñ) 82b/12

Meḥemmed (bkz: Bahāüddīn Veled)

m.+dür 53b/15

Meḥemmed Ḥarezmi Şah Horosan padişahı.

m.+üñ 53b/16

Melik Eşref (bkz: El-Melikü'l Eşref)

m. 60b/25, 61a/1

Melik Eşref (bkz: Melik Eşref bin
Timurtaş bin Emīr Çobān)

m.+üñ 58b/22

Melik Eşref bin Timurtaş bin Emîr Çobân

Çobanlı hanedanının kurucusu ve İlhanlılar'ın önemli komutanlarından olan Emir Çoban'ın oğlu.
m. 58b/15

Melikü'l-Eşref(bkz: El-Melikü'l Eşref)

m. 60b/22

Menteşeoğlu Mentешеoğulları. XIII. Yüzyılın ikinci yarısında Güneybatı Anadolu'da beylik kuran bir Türk ailesi.
m. 90a/4

Mevlânâ Mevlana Muhammed; mutasavvıf bir şair ve mevlevî tarikatının müessiridir.

m. 54a/18, 55b/12, 55b/8
m.+(hâzret-i Mevlânâ) 54a/3
m.+(hâzret-i Mevlânânuñ) 54b/19
m.+(hâzret-i Mevlânâyâ) 55a/18
m.+ya 55b/7
m.+y1 71b/13

Mevlânâ 'Alâeddîn Osmanlı prensi. Annesi Şeyh Edebali'nin kızı Bala Hatun'dur.
m. 87a/3, 87a/6

Mevlânâ Bahâüddîn Veled
(bkz: Bahâüddîn Veled)
m. 54a/24

Mevlânâ Çandarlı Kara Halil (bkz: Çandarlı Kara Halil)
m.+dür 68a/23

Mevlânâ Dâvud-ı Kayserî-i Karamânî
(bkz: Şeyh Dâvud-ı Kayserî)
m. 57b/17

Mevlânâ Halil (bkz: Çandarlı Kara Halil)
m. 63a/11, 63a/12

Mevlânâ Kara Halil (bkz: Çandarlı Kara Halil)
m.+i 46b/12

Mevlânâ Kara Rüstem I. Murad devri ulemasından olup Çandarlı Kara Halil ile maliye teşkilatını kurmuştur.
m. 63a/9, 87a/4

Mevlânâ Kuşbeddîn Razi ?
m. 58b/18

Mevlânâ Rüstem (bkz: Mevlânâ Kara Rüstem)
m.+e 63a/13

Mevlânâ Saadeddîn Şeyhülislam Hoca Saadeddin. I. Selim'in nedimi Hasan Can'ın oğludur.
m.+i cennet-mekân 87b/16

Mevlevî Ar. s. Mevlânâ Celâleddîn-i rûmî'nin tarikatı, yolu ve bu tarikattan olan kimse.
m. 52b/16

Mihâloğlu Mihaloğullarından. Köse Mihal diye de bilinir.
m. 66a/21

Miloş Nikola Kobiloviç, Kobilic, Obilic, Obraviç. I.Murad'ı öldüren Sırp fedaisi.
m. 86a/2

Mirân Şah Miran Muhammed Şah I., Handeş'te hakim olan Faruki sülalesinin VI:

hükümdarı olup, bu sülalenin Gücerat'a iltica eden küçük koluna mensuptur.
m. 88a/23
m.+a 88a/19
m.+1 59b/21

Muhiddīn Berdi ?
m. 58b/20

Muinüddīn Hān Moğollar devrinde Anadolu Selçuklu devletinin hükümdar naibi.
m. 59b/16

Munlā (bkz: Mevlānā)
m. 55a/19, 55a/23

Munlā Hünkār (bkz: Munlā)
m. 52b/17, 53b/12, 53b/6, 54a/22, 55a/22, 55b/11
m.+(menaķıb-ı hāzret-i Munlā Hünkār) 53b/11

Murād (bkz. Ġāzī Murād Hān)
m. 58a/3,

Murād Ġāzī (bkz. Ġāzī Murād Hān)
m.+de 59b/16

Mūsā Çelebi Osmanlı şehzadesi olup, Yıldırım Bayezid'in küçük oğludur. Ankara savaşıdan sonraki Fetret Devri'nde bir müddet saltanat makamını işgal etmiştir.
m. 87b/12

Mustafa Çelebi Osmanlı şehzadesi olup, Yıldırım Bayezid'in oğludur.
m. 87b/12

Müstecāb Beg Müstecap subaşı. I. Murad'ın emri altındaki komutanlardan.

m. 75b/23

Mu'taşım Abbasi halifesi.
m. 62/19, 61b/21

-N-

Nūh Ar. öz. i. Adem, Şit ve İdristen sonra gelen dördüncü peygamber. Nuh.
n. 46a/24
n.+(rehāniyyet-i hāzret-i Nūh nebiyullahdan) 51b/15

-O-

Orhān (bkz: Orhān Ġāzī)
o. 46a/25, 46a/4, 47a/15
o.+a 47b/2

Orhān Ġāzī (Bey, Sultan, Han) Osmanoğullarının ilk hükümdarlarından. Osman Gazi'nin (1. Osman) büyük oğludur. Annesi Rabia Hatun'dur. Orhan Gazi'nin saltanatı 1324 Şubat'ından 1362 Mart'ına kadar 38 yıl,

	1 ay sürer. Bu süre osmanlı Hükümdarları içinde ertuğrul Bey, Kanuni, Osman Gazi ve IV. Metmet'ten sonra beşincidir. o. 62a/7		s. 75b/23, 85a/5, 86b/25 s.+y1 83a/16
Orhān Hān	(bkz: Orhān Gāzī) o. 57b/25	Şaruḥānoğlu	Saruhanogulları Beylerinden Orhan Bey. s. 90a/8
	-P-	Savcı Beg	Şehzade. I.Sultan Murad'ın üçüncü oğludur. Ağabeyleri Yıldırım Bayezid ve Yakub Bey'dir. Babası Sultan Murad'ı tahttan indirip hükümdar olmak için asker toplayıp babasına karşı geldi. İstanbul surları önünde hezimete uğrayıp Dimetoka'ya kaçtı. Burada yakalanarak idam edildi. s. 73b/20, 73b/24, 73b/5 s.+e 73b/17, 74a/6 s.+i 64b/6, 73b/3, 74a/3 s.+(‘uḳūḳ-ı şāh-zāde-i Savcı Beg) 73a/24
Paşa Yigit	I. Murad'ın komutanlarından. Uç beyi. p. 81b/5, 90a/16	Seyfüddīn	Bahrī Memlukların Sultanı olan en-Nāsır Muhammed'in oğludur. (7 Haziran 1341 – 6 ağustos 1341 tarihleri arasında yönetimi elinde bulundurmuştur.) s. 60a/25
Paşacık	Çaşnigirbaşı (aşçıbaşı) Paşacık Ağa. Germiyan Bey'i Süleyman Şah'ın kızı Devlet Hatun'un I. Yıldırım Bayezit'e gelin getiren atı yedekleyen aşçıbaşı. p. 71b/11 p.+uñ 71b/12	Şoşmanos	Bulgar Çar'ı İvan Aleksandr Asen'in küçük oğlu Şişman'a Osmanlı tarihçileri tarafından verilen ad. Babası öldükten sonra Bulgar Çar'ı olmuştur. s. 69b/3, 69b/5, 77a/24, 78b/23, 79b/2, 79b/3, 79b/9
Paşacık Ağa	(bkz: Paşacık) p.+nuñ 71b/14		
	-S-		
Şaruca Paşa	I. Murad devri paşa ve vezirlerinden.		

s.+a 79b/1
s.+(der-beyān-ı şikāk-ı
Şoşmānos) 78a/18
s.+ı 79a/1, 79b/6
s.+ı bī-‘ār 79a/12
s.+ı bī-nāmus 78b/1
s.+(meāl-hāl-i Şoşmānos-ı
mezkūr) 79a/11
s.+(teshīr-i diyār-ı
Şoşmānos) 69a/22
s.+uñ 78b/5
Sulṭān Ğāzī (bkz. Ğāzī Murād Hān)
s. 76b/25
Sulṭān Aḥmed Celayirliler hükümdarı
Sultan Üveys’in oğlu.
Kardeşi Hüseyin’i öldürerek
yerine geçti.
s. 59a/17, 59b/3, 87b/21,
88a/25, 88b/3
s.+e 59a/22
s.+ı 87b/21, 88a/3, 89a/15,
89a/15
s.+uñ 59a/19, 59a/25,
87b/23
Sulṭān Aḥmed bin Üveys (bkz: Sulṭān
Aḥmed)
s.+uñ 59b/12
Sulṭān ‘Alāeddīn (/bkz: ‘Alāeddīn
Çelebi)
s. 54b/15, 54b/7
Sulṭān Bāyezīd (bkz. Bāyezīd)
s.+e 86b/6
Sulṭān Burhān Ertenaoğulları Beyliği’nin
kurucusu olan Ali b.
Mehemmed b. Ertena
döneminde Kayseri kadılığı

ve vezirlik yapan fazilet
sahibi bir insan.

s. 89a/24

Sulṭān Ebū Sa‘id İlhanlı hükümdarı.

s.+uñ 59a/14

Sulṭān Ferec (bkz: el-melikü’n-Nāşır
Fereç bin Berķūķ)

s.+uñ 89a/20

Sulṭān Ğāzī (bkz. Ğāzī Murād Hān)

s. 61a/22, 62a/11, 62b/12,

63a/24, 63a/4, 64b/22,

65a/25, 65a/4, 66a/17,

67a/16, 67b/21, 67b/6,

68b/19, 69a/24, 69a/9,

69b/2, 70a/10, 70a/6,

70b/25, 70b/8, 71a/10,

71a/14, 71b/4, 72b/18,

72b/3, 73b/14, 73b/21,

73b/4, 74a/10, 74a/4, 75a/4,

75b/15, 75b/19, 77a/8,

78b/3, 79a/10, 80a/12,

80a/16, 80a/22, 80b/22,

80b/4, 80b/9, 81b/25,

82a/6, 83a/4, 83a/8, 83b/20,

85b/13, 86a/24, 86b/6

s.+den 79a/13

s.+(du‘ā-yı ḥazret-i Sulṭān
Ğāzī)

s.+nūñ 70a/19, 74b/21,

76b/15, 78b/17, 79b/20,

80b/14, 82a/21, 86a/21,

86b/5

s.+(resül-i Sulṭān Ğāzī)

78b/1

s.+(teveccüh-i Sulṭān Ğāzī)

80b/3

s.+ye 75a/19, 80b/23, 83a/1,
83b/19, bir

Sultān Ḥasan ?
s.+uñ 60b/15

Sultān Ḥüseyn (bkz: Ḥüseyn Beg)
s. 59a/21, 59a/23
s.+uñ 59b/2

Sultān ‘İsa ?
s. 61a/11, 89a/8

Sultān Meḥemmed I. Mehmed. Çelebi
Sultan, Han. Osmanlı
Padişahı. Yıldırım I. Sultan
Babezid’in oğludur.
s. 87b/12

Sultān Meḥemmed bin Tekşit (bkz:
Ḳutbeddīn Meḥemmed
Ḥarezmi Şāh)
s. 53b/23

Sultān Melik Nihad ?
s.+ uñ 47b/10

Şultān Murād (bkz. Ğāzī Murād Ḥān)
s. 57b/10, 61a/19
s.+a 57b/10, 87a/2
s.+(‘aşr-ı Sultān Murād)
58b/11
s.+ı 57b/7
s.+(meşveret-kerden-i
Sultān Murād) 81a/13
s.+uñ 59b/9

Sultān Murād Ğāzī (bkz. Ğāzī Murād
Ḥān)
s. 59b/7, 60a/2, 61a/10,
61a/15, 62a/2, 64b/5,
66b/25, 71b/22, 72a/6
s.+(tāriḥ-i cülūs-ı Sultān
Murād Ğāzīde) 58b/12

Sultān Murād Ḥān Ğāzī (bkz. Ğāzī
Murād Ḥān)
s. 70b/14, 73a/11, 74b/14

Sultān Orḥān (bkz: Orḥān Ğāzī)
s. 46b/4, 47a/18, 47a/7,
47b/15, 47b/2, 48b/17,
49a/5, 57b/12, 59a/15,
60a/5, 62a/22
s.+a 57a/24
s.+uñ 58b/4

Sultān ‘Oşmān İlk Osmanlı
hükümdarı ve
Osmanoğulları sülalesinin
kurucusudur.
s. 47a/9

Sultān Üveys bin Emīr Şeyḥ Ḥasan Celāyir
Irak ve Azerbaycan’da
hakimiyet kuran Türkleşmiş Moğol
hanedanı olan Celayirlilerin ilk hükümdarı
Emir Hasan Büzürg’ün oğlu. 1356’da
babasını ölümü üzerine tahta geçti.
s. 58b/12
s.+(Sultān Üveysü’l-ḥubb)
59a/15

Sultān Veled (bkz: Bahāüddīn Veled)
s. 54b/17

Sultān Yıldırūm (bkz: Bāyezīd)
s. 89a/20
s.+(zıkr-i meftūḥāt-ı Sultān
Yıldırūm 90a/10

Sultān Yıldırūm Bāyezīd (bkz:
Bāyezīd)
s. 86b/4, 87b/7
s.+(pād-şāh-ı cedīd-i Sultān
Yıldırūm Bāyezīd) 89b/12
s.+uñ 71b/24

Sulṭān Yıldırūm Bāyezīd Hān (bkz: Bāyezīd)
s. 58b/8, 90b/15
s.+ı 68b/25
s.+uñ 87b/2

Sulṭān Yıldırūm Hān (bkz: Bāyezīd)
s. 89b/5, 90a/11
s.+a 88b/5
s.+(‘aşr-ı Sulṭān Yıldırūm Hānda) 87b/17
s.+uñ 70b/11, 88a/8

Süleymān Peygamber, nebi.
s. 50b/16
s.+(taht-ı Süleymān) 50b/20

Süleymān Paşa Şehzade. Orhan Gazi’nin oğlu ve I. Murad’ın kardeşi, ilk Rumeli fatihi.
s. 46a/2, 46b/18, 48b/20, 48b/23, 48b/25, 50b/2, 53b/6, 55b/21, 58a/1, 62a/20, 62a/21, 62a/7
s.+nuñ 46b/23, 49a/6, 52b/22, 53b/1, 56a/13, 56b/16, 57a/25, 57b/2, 57b/9, 62a/12
s.+y1 49a/8
s.+y1 Ġāzī 46b/17
s.+y1 Ġāzīnūñ 57b/14, 68a/16
s.+y1 Ġāzīye 48b/8

-Ş-

Şāh Emīr Timur (bkz: Emir Timur)
ş. 88b/22

Şāh Maḥmud bin Meḥemmed Yezd bölgesinin önemli ailelerinden olan Muzafferiler’den. Babası Muzaffer’in ölümü üzerine ailenin başına geçti.

ş.+uñ 88b/11

Şāh Maḥmud bin Mübārüziddīn Meḥemmed Paşa (bkz: Şāh Maḥmud bin Meḥemmed)

ş. 60a/1

Şāh Mansūr Muzafferiler Hanedanı’nın son hükümdarı. Şāh Mahmud b. Muhammed’in kardeşi.

ş. 88b/11, 88b/20, 88b/23

Şāh Mansur bin Muzaffer (bkz: Şāh Mansur)

ş. 88b/20

Şāh Yahyā bin Muḥaffer

Muzafferiler’den Şerafettin Muḥaffer’in ikinc oğlu. Bir dönem Yezd bölgesine hakim oldu.

ş.+uñ 88b/12

Şāh-zāde Yıldırūm Hān (bkz: Bāyezīd)

ş. 81b/16

ş.+a 78a/23

Şāh Zeyne’l-‘Ābidīn bin Şücā’

Muzafferiler’den Şāh Şücā’ın oğlu. Bir dönem Şiraz bölgesine hakim oldu.

ş.+uñ 88b/12

Şāhin Paşa (bkz: Lala Şahin Paşa)
ş. 63a/7, 66a/9, 66b/12,
67b/5, 68b/13, 77b/10
ş.+nuñ 77b/2
ş.+y1 63a/22, 67a/23, 67b/23

Şām bin Nūh (bkz: Nuḥ)
ş. 46a/16

Şeddād Ar. i. Yemen’de Ad
kavminin hükümdarı.
ş. 75a/25, 75b/22

Şeh Yıldırūm Hān (bkz: Bāyezīd)
ş.+(cülūs-ı ḥāzret-i Şeh
Yıldırūm Hān) 87b/1

Şeh-zāde Yıldırūm Bāyezīd Hān (bkz:
Bāyezīd)
ş.+a 70a/20

Şeh-zāde Yıldırūm Hān (bkz:
Bāyezīd)
ş.+1 75b/25

Şeyḥ Bahāüddīn Veled (bkz:
Bahāüddīn Veled)
ş. 53b/13

Şeyḥ Dāvud-ı Kayserī Davud b. Mahmud
el-Rumi el-Kayseri. Orhan
Gazi’nin yaptırdığı İznik
Medresesinin ilk baş
müderresi.
ş. 46b/9

Şeyḥ Ebū İshāk ?
ş. 90b/2

Şeyḥ Kemāl Hōcend ?
ş.+i 58b/18

Şeyḥ Necmeddīn-i Kübrā Ahmed b.
Ömer b. Muhammed b.
Abdullah el-Hayveki.
(Hayvek/Harezmi 1145-
1221) Fıkıh, tefsir, hadis

alimlerinden ve evliyanın
büyüklerindedir. Kübrevi
tarikatinin kurucusudur.
ş.+nuñ 53b/14

Şeyḥ Şadrüddīn Esas ismi Eb’ül
Me’ali Muhammed b.
İshak’tır. Mevlana’nın dostu
olan Şeyh Sadrüddin,
Konya’da binlerce talebe
yetiştirmiştir. Hadis ve
tasavvufta dünyaca ünlü bir
alimdir.
ş. 46b/11

Şeyḥ Şahābeddīn Sühreverdi Sufi ve kelim
alimi. Sühreverdi tarikatının
kurucularından sayılır.
ş. 54b/1

Şeyḥü’l ‘Ārif-Billāh Karaca Aḥmed (bkz:
Karaca Aḥmed)
ş. 57b/20

-T-

Timur (bkz: Emir Timur)
t. 59b/14, 88a/10, 88a/13,
88b/16, 88b/21, 89a/1,
89a/18
t.+a 88b/16
t.+emir+i+timur 59b/18
t.+uñ 88a/18, 88b/10,
88b/24, 89a/1, 89a/16,
89a/23

Timur Hān Çavuş ?

t.+ı 71b/1
Timur Sultān (bkz: Timurtaş)
t. 89a/14
Timurtaş Osmanlı devletinin kuruluş devri meşhur paşa ve veziri.
t. 69b/14, 70a/8,
t.+ı 47a/11
Timurtaş Beg (bkz: Timurtaş)
t. 66a/9, 86b/24
t.+e 69b/13
t.+i 66a/7, 68b/25, 73a/12
Timurtaş Paşa (bkz: Timurtaş)
t. 72b/24, 76a/16, 82a/7,
83b/1
t.+nuñ 70a/1, 72b/11
t.+ya 75a/7, 76a/24, 76b/1,
82a/16
t.+y1 72b/16, 72b/4, 76a/2,
90a/13
Timurtaşoğlı Yağşı Beg Osmanlı sadrazamı olan Timurtaş Paşa'nın oğludur.
t.78b/8,
t.+i 85a/4, 80b/5
Toca Balaban (bkz: Balaban Beg)
t. 83a/18, 85a/6
Toğtamış Hān Altın Ordu hanı. Babası Cengiz Han'm büyük oğlu Cuci'nin oğullarından Tugo Timur kolundan gelen Toy hocadır.
t.+ı Cuci Nijāduñ 88a/11
t.+(Toğtamış Hān-ı Cuci Nijāduñ) 88a/11
Ṭursūn Beg Karesi Beylerinden olan Aclan Bey'in ođludur.
t. 47b/9, 48a/13

t.+i 47b/1, 47b/6, 47b/8,
48a/3, 48a/15

-Ü-

Üveys (bkz: Sultān Üveys bin Emīr Şeyh Ḥasan Celāyir)
ü. 59a/12
ü.+i 59a/11
ü.+üñ 59a/17

-Y-

Yağşı Beg (bkz: Timurtaşoğlı Yağşı Beg)
y. 87a/1
y.+i 78b/9
Ya'kūb (bkz: Ya'kūb Beg)
y.+ı 70b/3
Ya'kūb Beg Germiyanogullarından.
y. 70a/18, 90b/7
y.+i 70a/13, 80a/23
Ya'kūb Çelebi Şehzade. I. Murad'ın ođludur.
y. 86b/14
y.+yi 64b/6, 73b/2, 75b/23,
83a/18
Yalağoğlı ?
y. 83b/16

y.+nı 84a/16
Yelboğa Yelboğa en-Nāsiri. Türk Memluklerinin önde gelenlerinden.
y. 60b/15, 60b/22
y.+(mezbür-ı Yelboğa) 60b/19
y.+nuñ 61a/3
Yaralu Toğān Beg ?
y. 79a/21
Yıldırūm (bkz: Bāyezīd)
y. 76a/14, 76a/14
Yıldırūm Bāyezīd (bkz: Bāyezīd)
y.+e 59a/18
y.+i 73b/1
Yıldırūm Bāyezīd Hān (bkz: Bāyezīd)
y. 59a/19, 84b/19, 90b/5
y.+a 70b/4
y.+ı 69a/25
y.+uñ 78a/1
Yıldırūm Hān (bkz: Bāyezīd)
y. 76a/11, 81b/21, 84b/23, 87b/14, 89b/7, 90b/18
y.+a 76a/23
y.+(eyyām-ı hayāt-ı Yıldırūm Hānda) 87b/13
y.+ı 69b/1, 84b/22
y.+maḥkūm-ı Yıldırūm Hānı) 83a/16, 88b/7
y.+(mu‘āşır-ı Yıldırūm Hān) 89a/5
y.+(tāriḥ-i cülūs-ı Yıldırūm Hānda) 87b/18, 89a/11
y.+(taşarruf-ı Yıldırūm Hāna) 90a/7

y.+(te’ehhül-kerden-i Şeh Yıldırūm Hān)
y.+uñ 76a/10, 85a/1, 85a/4, 88b/4, 88b/9, 89b/10
Yorgi Georges. Arnavut sergerdesi İskender Bey’in Hıristiyanlık ismi.
y. 84a/3

-Z-

Zeynel ‘Ābidīn (bkz: Şāh Zeyne’l-‘Ābidīn bin Şücā’)
z. 88b/16, 88b/18, 88b/19
z.+uñ 88b/20

4.2 YER ADLARI DİZİNİ

Ağçe Liman	Çanakkale Boğazının Rumeli sahilinde. a. 52a/1
Akçağlan	Bursa'da, dağdan gelip şehirdeki çeşmelerden akan su. a. 90a/24
Akhişarı	Manisa vilayetinde, şimdi ilçe merkezi olan eski "Thyatira" kasabası. a. 57b/21
Akkoynlu	Doğu Anadolu'da bir Türk beyliği ve bu beyliğin kurduğu devlet. a.+dan 89b/8
Akşehir-i Erzincan	Kuzeydoğu Anadolu'da Kelkit Irmağı ile Koyluhisar ve Suşehri arasında bir yer. a.+da 54b/5
Alaşehir	Manisa vilayetinde şimdi ilçe merkezi olan eski "Philadelphia". a. 89b/18, 89b/24 a.+i 89b/22
Amasiyye	Amasya, Bu şehir Osmanlı döneminde "Rum", "Rumiyye-i Suğra" olarak bilinir. Vilayet merkezi konumundadır. Eski ismi "Amesea"dır. a.+de 89b/4
'Amuriye	Amorion. Anatolikan Thema'sının en önemli

kalesi. Günümüzde Afyon'un Emirdağ ilçesi yakınında bir kalıntı

a. 61b/18

Anaṭolı

Anadolu. Osmanlı idaresi Kanuni Sultān Süleymān devrinde eyalet teşkilatını kurarken, memleketi Rümeli ve Anadolu olmak üzere ikiye ayırdı ve yarım adanın hemen bütün batı yarısı, eski Thema Anatolica'ya göre daha çok yer kaplayan Anadolu eyaletine alındı. XVII. Yy. sonunda 14 livaya ayrılan ve başında bir beylerbeyi bulunan eyaletin merkezi önce Ankara'da iken sonra Kütahya'ya taşındı. XIX. Yy. başında bu büyük idari bölüm birkaç eyalete bölündü ve 1864'te sancaklar kaldırılarak vilayetler kuruldu. Böylelikle Anadolu idari bir anlam taşımaktan çıktı ve coğrafi bir anlam kazandı.

a. 51b/24, 53a/13, 53a/15, 56a/10, 57a/13, 61a/16, 61b/2, 67a/21, 73a/14, 73b/15, 75a/10, 75b/24, 80b/1, 86b/25

a.+da 90a/11

a.+dan 62a/10

a.+nuñ 48b/17

a.+(sevāhil-i diyār-ı

Anaṭolı) 50a/9

Ankara İç Anadolu bölgesinde bir ilimiz. Eski ismi “Aneyra”dır.
a.+dur 61b/16

‘Arabistan Asya’nın güneybatısında Kızıldeniz ile İran Körfezi arasında yarımada.
‘a.+dur 265b/1

Arablu Manisa’nın Gördes ilçesi merkez bucağına bağlı köy.
a. 50a/25

Arda Meriç ırmağının ikinci büyük kolu.
a. 65b/17

Adlası ?
a. 75b/19

Arnavud (Rumca ve Arnavutça’dan) Balkan yarımadasının batı tarafında oturan bir kavimdir. Osmanlı devrinde, Kosova, İşkodra, Manastır, Yanya vilayetleridir. Şimdi müstakil bir devlet olup, Türkçede Arnavutluk şeklinde söylenir.
a. 72b/19, 84a/18

Arnavut (bkz: Arnavud)
a. 50a/17, 72b/25, 79b/15, 80a/9, 83b/18
a.+(memleket-i Arnavuta) 49b/8
a.+(vilâyet-i Arnavut) 72b/17

Arnavut İskenderiyesi Osmanlılar’da İşkodra’ya verilen isim.
a. 77a/24

Atahor ?

a. 48b/12

Atina Athina. Yunanistan’ın başkenti. Osmanlılar’da Medinetü’l Hükema deniliyor.
a. 49a/25
a.+nuñ 49b/21
a.+(şehir-i Atina) 49b/21

Ayasofya Orhan Gazi devrinde camiye çevrilen İznik Kilisesi.
a.+nuñ 50b/24

Ayaşolunya Bursa’nın Gelibolu yarımadasındaki Ayasolonia.
a. 52a/5

Ayaz-mend Balıkesir’de Ayvalık ilçe merkezinin 2 kilometre güneyinde sahile yakın bir köy.
a. 47b/14

Aydın Eski isimleri; “Tralles”, “Seleucia in Caria” olan, Ege bölgesinde bir ilimiz.
a. 70b/16, 89b/14, 80a/24, 89b/23

Aydıncık Edincik. Balıkesir’de ve Kapudağ yarımadasının güneyinde, Bandırma ilçesinin Edincik/ İdincik ilçe merkezi. Eski ismi “Cyzieus”dır.
a. 50b/16, 64a/22, balıkesri

Aydos İstanbul’da Kartal ilçe merkezinin kuzeyinde ve Samandıra’nın güneydoğusunda eski bir kale.

a. 66a/14
a.+a 66a/14
Azerbaycan İran Azerbaycan'ı Eski ismi:
“Atropatane”.
a. 59a/22, 59b/11, 59b/14,
88a/18, 88a/24, 88a/6
a.+a 88b/3
a.+da 59a/10, 88a/4
a.+ı 88b/1
a.+(memālik-i Azerbaycan)
58b/14, 59a/12, 88a/6

-B-

Babaeskisi Kırkkilise (Kırklareli)
vilayetinde ilçe merkezi.
Eski simi: “Bulgarophygos”.
b. 62b/12

Bağdād Irak hükümetinin merkezi
olup, Dicle'nin iki sahiline
kurulmuş büyük bir şehir.
b. 58b/13, 88a/6
b.+a 54a/23, 59b/12, 88a/25
b.+dan 59a/11
b.+ı 87b/21

Bahreyn Bahreyn adalarının
karşısında, Basra körfezinin
batı sahilindeki Arap
eyaletlerinden birinin eski
ismi olup, bugünkü ismi al-
Ḥasa'dır.
b. 60a/11

Bahriyye Bahriya, Libya çölünde bir
vahalar grubu. Bahriye,
Mısır'ın üç büyük vahalar
grubunun en kuzeyde
olanıdır.
b.+(memālik-i Bahriyye)
60b/7
b.+(memālik-i Bahriyyenüñ)
89a/11

Balıkesri Balıkesir. Karesi Türk
beyliğinin şimdi vilayet
merkezi olan başkenti. Eski
ismi: “Hadrianotherae”. Batı
dillerinde, “Balikestri”,
“Balıkisri” şekillerine de
rastlanır.
b.+de 47b/24
b.+den 47b/25

Balkān Balkan yarımadasının
kuzeydoğusundaki
sıradağlar. Türkçe'de dağ,
yahut ormanlık dağ
anlamına, Bulgarca'da ve
Sırpça'da : Stara Planina
(eski dağ), eski çağda:
Haemus'dur.
b. 50a/8

Baybudlu (bkz: Bayburdlu)
b.+y1 76a/7

Bayburdlu Doğu Karadeniz bölgesinin
iç bölümünde, Gümüşhane
iline bağlı ilçe merkezi.
b. 75a/14

Begşehir Beyşehir. Konya'da ilçe
merkezi. Eski ismi:
“Karalia”.
b.+ı 72a/21, 74b/22

Belh	Yunanca: Balh, Eski Farsça: Baktra, Orta Farsça: Baħtriş'dir. Amu-Derya'nın güneyinde ve bu nehrin, şimdi artık ona karışmayan, Dehas adlı kolu üzerinde Koh-i Baba adlı dağın ovaya doğru yayılan kuzey yamacı üstünde, dağın geçitlerinden Amu-Derya'ya giden önemli ticaret yolu üzerindedir. b. 54b/19, 55a/3, 59b/9 b.+(salṭanat-ı Belh) 54a/3	b.+(feth-i Biğa) b.+(ḳal'a-yı Biğanuñ) 63b/20 b.+ya 73b/18 b.+y1 64a/21
Belkıs	Balıkesir'de Bandırma ilçesinin Edincik nahiye merkezinin yerindeki eski "Cyzieus" harabelerinde bir kuleye Türklerin verdikleri bir isim. b.+(taht-ı Belkıs) 50b/17	Bikar ? b. 47b/14, 66a/20
Bendakya	(bkz: Venedik) b. 50a/3	Bilecik Eski "Ertuğrul" sancağıyla şimdiki Bilecik vilayetinin merkezi. Eski ismi: "Belokoma". b.+de 64b/12
Bergama	İzmir'de ilçe merkezi. Eski ismi: "Pergamos, Pergamum". b. 47b/14, 47b/25, 48a/25 b.+ya 48a/2	Boğdan Romanya'nın Moldavya eyaletinin Türkçe adıdır. "Moldavia, Moldavie". b. 53a/18, 80a/9, 83b/17, 84a/18
Beyt-Ullah	Ar. öz. i. Allah'ın evi, Kabe. b.+(müteveccih-i rāh-ı Beyt-Ullah) 54a/22	Bolayır Marmara bölgesinde, Çanakkale ilinin Gelibolu ilçesinde bucak. Gelibolu'nun 15 kilometre kadar kuzeydoğusunda bulunan bu köy Şezade Süleyman Paşa'nın türbesiyle meşhurdur. Eski ismi: "Plagiari, Plajar, plajair". b. 52a/1 b.+a 62a/12 b.+da 56b/2
Beç	(Becs) Viyana. b. 53a/18	Borlı Manisa'nın Demirci ilçesine bağlı bucak. Şimdi ilçe merkezi. b. 68a/25, 68b/3
Biğa	Çanakkale'de ilçe merkezi. Eski ismi: "Pigasi, Pega" b. 63b/17, 63b/19	Bosna Osmanlı İmparatorluğunun idare bölgesi. Yugoslavya'daki Sava

nehirinin ismi ile tesmiye olunmuştur. 1463'te fethedilerek Rumeli beylerbeyliğine bağlandı. XVI. Yy.da Osmanlı devleti Avrupa ortalarına doğru genişlediği sırada Bosna sancağı bir eyalet haline getirildi.

b. 63b/11, 63b/13, 72b/21, 77a/17, 77a/18, 77b/3, 77b/8, 79b/14, 80a/4, 80a/6, 83b/15, 83b/17, 84a/17, 90a/16, ve

b.+(bilād-ı Bosna) 49b/7

b.+(hişar-ı Bosna) 72b/14

b.+(hükkām-ı Bosna) 73a/21

b.+(kūhistān-ı memleket-i Bosna) 50a/17

b.+(memleket-i Bosnadur)

b.+nuñ 72b/19

b.+(vilāyet-i Bosna) 49b/8, 73a/12, 73a/15

b.+y1 72b/17

Bulgar

İdil (Volga) havzasında yaşayan bir Türk kavmi, VII.- XX. Asrın ortalarına kadar devam eden bir Türk devleti ve bu devletin merkezi olan bir şehrin adıdır.

b. 55b/24, 67a/4, 67a/5

b.+(diyār-ı Bulğarda) 67a/7

Burgaz

Bulgaristan'ın Karadeniz sahilinde aynı ismi taşıyan körfez içindeki liman.

b. 62a/1, 62a/17, 62b/6

b.+a 62a/25

Burusa

Bursa. 1326'da Orhan Bey tarafından alınan şehir önceleri Anadolu eyaletinin merkezi idi, daha sonra merkez Kütahya'ya taşındı ve Bursa adı geçen eyalete bağlı Hüdavendigâr

livasının merkezi oldu. Eski isimleri: "Prusa, Theopolis".

b. 47a/6, 48b/10, 48b/6, 57b/15, 57b/19, 57b/2, 58b/5, 61a/20, 61b/8, 62a/4, 63a/24, 64b/2, 64b/8, 67a/14, 68b/21, 70b/20, 71a/22, 71b/13, 73b/3

b.+da 57b/16, 61b/23, 67a/16, 69a/21, 69a/25, 70b/12, 73b/9, 89b/22, 90a/23, 90a/23

b.+dan 61b/3, 69a/24, 73b/18

b.+(maħrüse-i Burusada) 47a/19, 56b/5

b.+(maħruse-i Burusadan) 67a/1

b.+(maħruse-i Burusaya) 71b/18, 72b/1

b.+(şehir-i behişt-āsā-yı Burusada) 64b/7

b.+(şehir-i Burusa-yı cennet-āsāya) 63a/20

b.+(şehir-i Burusada) 86b/18

b.+ya 66a/24, 69a/20, 70a/11, 73b/23, 77a/6, 77b/21, 89b/17, 90a/11

	b.+yı behişt-āsāda 70b/18 b.+(zıkr-i teshīr-i Bosna ve Hersek) 73a/10		
	-C-		
Çeyhun	Çeyhun, Amu-Derya'ya Arap ve Farslarca verilmiş olan addır. c.+dan 49b/6	Çeh	Eski Yugoslavya'nın Slovenya eyaletinde bir kale. ç. 80a/10
Çezāyir	Kuzey Afrika'da Fas ile Tunus arasında olan ülke ve bu ülkenin merkezi olan şehir. c.+i Yunānī 50a/24	Çepni	Sivas'ın Gemerek ilçesine bağlı köy. ç. 51a/21, 51a/7, 52a/5, 52a/7 ç.+(kal'a-yı Çepnide) 51b/17
	-Ç-	Çeyh	Günümüzdeki Çek Cumhuriyeti'nin ve Çek halkının ismi. ç. 53a/18
Çamurlu	Bulgaristan'da kale. ç. 866b/	Çirmen	Edirne'nin kuzeydoğusunda ve Meriç boyunda şimdi sınır dışında kalan bir nahiye merkezi. Eski ismi: "Tschronomen". ç. 65a/17 ç.+ün 65a/16
Çatalburgaz	(bkz: Çatalca) ç.+a 67b/2	Çitroz	Vodine, Vadine. Yunanistan'da Selanik yakınlarında bir kasaba. ç. 74b/16, 90a/22
Çatalca	İstanbul'da ilçe merkezi. Bazı bölgelerde buraya Çatalbugaz da denir. Eski ismi: "Metra". ç.+dan 67b/6	Çorlı	Tekirdağ vilayetinde ilçe merkezi. Eski ismi: "Syrallum, Tzurallum, Tzurullum, Tirihalum". ç. 53b/4, 62a/1, 62a/14, 62b/7
Çayhişar	Muğla'nın Köyceğiz ilçesi merkez bucağına bağlı köy. ç. 74b/16		

-D-

Dehā	? d. 88a/1 d.+ya 89a/6
Demür Hışar	Manastır. d. 81a/23
Demür Kapu	Selanik. d. 50a/9
Derpeçe	? d. 79a/17
Despot	Çanakkale-Gelibolu'da Bolayır yakınlarında bir kale. d. 62a/13 d.+(feth-i Despot) 62a/1
Deşt-i Özbek	? d.+den 87b/18 d.+i 88a/14
Dimişk	Şam. d. 60b/24, 87b/22, 89a/18
Dicle	türkiye topraklarından doğup Irak'ta denize ulaşan akarsu. Sümerce İdigna olan kelimenin Araplaşmış şeklidir. 1900 km uzunluğundadır. d. 49b/6, 65b/17
Dimetoka	Eskiden Edirne'nin ilçelerinde olduğu halde şimdi Yunan toprağına kalmıştır. Eski ismi: "Dydimotichan, Dimotika". d. 62a/19, 62b/4, 65a/20, bir d.+da 63a/4, 66a/13 d.+ya 62b/24

d.+yı 63a/1

Diyārbekir	Diyarbakır, Anadolu'nu güney doğusunda bir şehrimizdir. d. 58b/13, 61a/11, 88a/1, 89a/7 d.+e 89b/6 d.+üñ 89a/9
Drama	Makedonya'da ve Serez'in doğusunda kasaba. Eski ismi: "Drabescus". d.+ya 68b/15

-E-

Ece Ovası	Eceabad. Gelibolu yarımadasında Çanakkale'ye bağlı ilçe. Merkezi Maydos'tur. e. 53a/3
Edremid	Balıkesir'e bağlı ilçe merkezi. e. 47b/13
Edrene	Edirne, Trakya'da tarihi bir şehrimizdir. Osmanlıların ikinci hükümet merkezidir. e. 62a/19, 62b/10, 62b/10, 62b/11, 62b/12, 62b/16, 62b/17, 62b/25, 63b/14, 63b/21, 65a/16, 65b/2, 66a/12, 66a/3 e.+(dārü's-salṭana-yı Edereneye) 87b/9

	e.+de 65a/24, 68a/20, 72b/18, 73a/11, 73a/8, 74b/15, 78b/19 e.+den 89b/17 e.+dür 62b/13 e.+(mahrüse-i Edrenede) 69b/11, 73a/20 e.+ye 65a/17, 66a/17, 78b/7		e.+(küh-ı Elbürz) 88a/15, 50a/10
Eflak	Valachie. Osmanlı tarihlerinde “memleketeyn” adıyla bilinen “Eflak ve Boğdan” iki memleketten Karpatlar ile Tuna arasında bulunan kısma Türkler tarafından verilen ad. Moldavya ve Transilvanya ile beraber bugünkü Romanya’nın asıl çekirdeğini teşkil eder. e. 53a/18, 63b/11, 63b/13, 65b/18, 80a/9, 83b/17, 84a/18	Emrudlı	Armutlu. Bursa ilinin Gemlik ilçesinde Marmara sahilinde kasaba. e. 48b/13
		Enez	Aynos. Edirne vilayetinde, Keşan ilçesinde ve Meriç nehrinin Adalar denizine döküldüğü noktada bucak; Bizanslılar devrinde burası bir Cinviz dukalığına merkez olmuştur. Eski ismi: “Aenos”. e.+de 62b/21
		Engerus	Osmanlı kaynaklarında Macaristan’a verilen addır. e. 50a/2, 53a/18, 63b/11, 63b/13, 80a/8, 90a/18 e.+(memâlik-i Engerus) 50a/14 e.+(şanādīd-i Engerus) 84a/18
Egriboz	Ağrıboz. Yunanistan’ın doğusunda Yunanlıların “Evvia”, “Evrupos”, İtalyanların “Negroponte” ve Fransızların da “Eube” dedikleri ada. e. 50a/25, 55b/24	Engüri	(bkz: Ançara) e. 61b/16, 61b/25 e.+nüñ 61b/10
Egrigöz	Emet. Kütahya vilayetinde ilçe merkezi. e. 70b/4, 71b/16	Engüriyye	(bkz: Ançara) e. 61b/5 e.+(āhiyān-ı Engüriyye) 61a/17 e.+(feth-i Engüriyye) 61a/14
Elbürz	Far. öz. i. 1. Kafkas sıradağlarının en yükseği. 2. Hakkında türlü hurafeler anlatılan Kafdağı.	Erdebil	Azerbaycan’dan Aras ırmağının sağ kollarından Karasu çayına dökülen Balıklı çayı kenarında bir şehir. e.+den 59b/3

e.+(vilâyet-i Erdebil) 59a/22
Erzenü'r-Rûm Erzurum, Doğu Anadolu'da büyük vr tarihi bir ilimiz. Buraya Roma istilasından önce Ermeniler Karin veya Karnoi adını vermişlerdi. Erzurum Yavuz Sultan Selim zamanında 1514 yılında Osmanlı topraklarına katılmıştır.
e. 59b/13
Eski İllü Niğde'nin Aksaray ilçesine bağlı Sultanhanı köyü.
e. 75a/14
Eski Kapluca Buras'nın en büyük ve en eski kaplıcasıdır. I. Murad tarafından çifte hamam olarak yapılmıştır. II. Bayezid ise Soğukluğu ilave etmiştir. Geçmişte, yerinde Bizanslılara ait bir hamam kalıntısı olduğu için bu isim verilmiştir.
e. 64b/16
Eylüs Bursa'da, Ulubad Nehri kenarında bir kale.
e. 47b/17

-F-

Fars İran'ın güneydoğusunda, Basra (İran) körfezi kıyısında bir şehir.
f. 88b/17, 89a/4

f.+(memâlik-i Fars) 59b/25, 88b/11
Ferecik Firecik. Dedeâğaç'ın kuzeydoğusunda Yunanlıların "Vira" dedikleri kasaba. Eski ism: Dyme.
f. 67a/24, 67b/4
Fırat Dicle nehri ile birleşerek Basra körfezine dökülen büyük bir ırmaktır. Eski isimleri, "Orath, Ephrat, Euphrats"dır.
f. 49b/6
Filibe Bulgaristan'da eski Rumeli-i Şarki" vilayetinin merkezi olan şehir. Bulgarlar şimdi bu şehre "Plovdiv" derler. Eski simleri: "Cranides", "Datos", "Pihilippolis"; son şekil, Büyük İskender'in babası Makedonya kralı "Philippe; Filip'in adından gelir.
f. 63b/1, 63b/12, 63b/2, 63b/5, 66b/22, 74a/22, f.+de 66b/16, 74b/6, 80a/12, 80b/5
f.+(feth-i Filibe) 63a/23
f.+(mahrüse-i Filibede) 79b/18
f.+(şehir-i Filibe 63a/23
f.+(şehir-i vilâyet-i Filibe 63a/22
f.+ye 66b/13
Frenk Fransa. Osmanlı kaynaklarında "Efrenci,

Frengi” şekillerine de rastlanan Fransızlar ve o soydan gelenler için de kullanılan tabir.
f. 49a/20, 50a/2, 80a/8
f.+(haliç-i Frenke) 50a/18
f.+(me’âbir-i Frenk) 65b/21
f.+(memâlik-i Frenke) 49b/4
f.+(sâhil-i deryâ-yı Frenke) 50a/23
f.+(sâhil-i Frenke) 49b/10
Frengistân (Dip) Fransa ve bütün Avrupa’ya verilen bir isim.
f. 65b/23
f.+a 84a/22
f.+dan 53a/20
f.+(meyân-ı memâlik-i Frengistâna) 50a/18

-G-

Gelibolu Gelibolu. Marmara’nın batı kıyısında büyük şehrimiz. Eski ismi: “Kallipolis”, Gallipoli”.
g. 50a/17, 52a/4, 52b/4, 53a/19, 53a/23, 53a/4, 53a/7, 56b/11, 57a/12, 57a/15, 57a/19, 64a/22, 67a/20, 69b/4
g.+da 56a/8
g.+dan 63b/17, 69a/1, 78b/17, 78b/5
g.+(ma’ber-i Gelibolıdan) 62a/11

g.+nuñ 53a/11
g.+(şehir-i Gelibolu) 53a/12,
g.+ya 57a/18

Gemlik Bursa vilayetinde ilçe merkezi. Eski simleri: “Kios, Cius, Kibitos, Civitot”.
g. 47a/8
g.+(feth-i Gemlik) 47a/6

Germiyan Tekirdağ’ın Çorlu ilçesine bağlı köy.
g. 70a/21, 73b/1, 90b/6
g.+(hâkim-i Germiyan) 80a/23, 90b/7
g.+(haps-i ibn-i Germiyan) 90b/4
g.+(memleket-i Germiyandan) 90b/11

Gökdere Elazığ’a bağlı köy. Eski ismi: Palu.
g. 64b/12

Göynük Torbalı. Bolu vilayetinde ilçe merkezi.
g. 46b/17, 46b/25, 47a/4

Gümülcine Edirne’nin 145 kilometre güney batısında ve Batı Trakya’da Yunanistan’ın şimdi “Komotini” denilen şehri. Eski ismi: “Poros, porsulae”
g. 63a/5, 63a/7
g.+de 68b/2
g.+(feth-i Gümülcine) 63a/3

Gürcistan (Georgie) Rusya’nın güneyinde bir ülke. Rusça: “Gruzia”.
g.+ı 59b/14

Gürgen g.+(vilâyet-i Gürcistan) 50a/9
İran'da Elburz dağlarının sarp ve ormanlık bir burun teşkil eden kuzey eteğinde bir şehir.
g.+(emîr Timur-ı Gürگان) 87b/18

-H-

Hâcı (bkz: Hâcı Tarhan) h.+(deşt-i Hâcı) 88a/11
h.+nuñ 89a/12
h.+(taht-gâh-ı Hâcı) 88a/13
h.+(taht-ı Hâcı) 88a/15

Hâcı Tarhan Astarhan veya Ejderhanlığı. Altın-Ordu hanlarından Küçük Muhammed'in torunu Kasım Han tarafından 1466 yılında kurulmuştur. Adını başkenti olan Hazar kıyısındaki Ejderhan'dan alır. Don-İtil-Kurban ırmakları arasındaki bölgede kurulmuştur. 1556'da Rusya tarafından işgal edilmiştir.
h.+(dest-i Hâcı Tarhana) 59a/7
h.+(saray-ı Hâcı Tarhanda) 58b/19

Hâlâviye ?

Haleb h. 55a/16
Suriye'nin kuzeyinde büyük bir şehirdir.
h. 55a/16, 89a/18
h.+(melikü'l-ümerâ-i Haleb) 55a/17

Haliç İstanbul'da iç liman teşkil eden körfez. Eski ismi: "Khrisokeras, Chrysoceras, Chrisokeras". Fransızcaya "Corne d'Or" şeklinde tercüme edilen bu isim "Altınboynuz" manasına gelir; tarihçi Strabon bu benzetmenin sebebini Haliç'in Kağıthane ve Alibey dereleriyle beraber bir geyik boynuzuna ben zemesiyle açıklamıştır. Araplar hem Boğaziçi'ne, hem de Haliç'e "Haliç Kostantiniyye" ismini kullanırlar. Eski Osmanlı kaynaklarında da "Limon denizi (Liman denizi) ismine rastlanır.

h. 65b/23

h.+dür 49b/4

h.+i Frenke 50a/18

Halîl (bkz: İbrâhim Halil)

h.+(mescid-i halîl) 55b/8

Hamid (bkz: Hamid-ili)

h. 72a/17, 90b/15

Hamid-ili Ege bölgesindeki Manisa ilinin eski adı.

h. 72a/11, 72a/7, 74b/20, 80a/24,

h.+i perverd-gār 76a/20
Ḥaremeyn-i Şerīfeyn Mekke'deki Kabe ile
Medine'deki "Ravza-i
Mutahhara".
h. 71a/2
Ḥarput Elaziz. Elazığ'da merkeze
bağlı bucak. Bu vilayet
"Ma'muretü'l-Aziz ve
kısacası "El-Aziz" denilmesi
Sultan Aziz zamanında
teşkil ve imar edilmiş
olmasından dolayıdır,
Harput kasabası bir zaman
vilayet merkezi olduğu için
"Harput vilayeti" de
denilmiştir. Eski ismi:
"Ziata"; Arap kaynaklarında
"Hısn-Ziyad" ve
"Khartebirt" şekillerine de
rastlanır.
h. 89b/6
Ḥaymana Ankara'ya bağlı ilçe
merkezi.
h. 75a/14
Ḥayrebolı Hayrabolu. Tekirdağ'da ilçe
merkezi. Eski ismi:
"Kharipolis, Chariupolis".
h. 53b/4
h.+ya 66a/16
Helvalı ?
h. 56b/5
Herat Afganistan'da bir vilayet
merkezi.
h.+(dārü'l-mülk-i Herat)
59b/16
h.+ı 59b/21

Hersek Herzegovine.
"Yugoslavya'da bölge. II.
Kosova savaşlarında Hersek
kuvvetleri Osmanlılara
yenildi. Osmanlılar Bosna
ve Hersek kısmını ellerine
geçirdiler. 1466'da Bosna
beylerbeyi Hersek'i
Bosna'ya bağlı yönettiler
(1528). Bu tarihten sonra
Osmanlılar Hersek'e
tamamaen hakim oldular.
h. 73a/21
h.+(diyār-ı Hersek) 73a/15
h.+(memleket-i Hersek)
73a/12
Hind Ar. i. Hindistan.
h. 88a/21, 88a/22
Ḥorasan İran'ın doğusunda bir eyalet.
h. 53b/16
h.+ı 54a/3
h.+(memālik-i Ḥorasan)
59b/16
Ḥüzistan İran'ın eski Susiana'ya
tekabül eden eyaleti olup,
eskiden Arabistan adı da
verillirdi.
h.+a 58b/13, 59a/13

-I-
İrāk Ortadoğu'da bir İslam
ülkesi. Farsça ilk adı

Suristan'dır. İslam coğrafyası alimlerinden Mes'udi ve Makdisi'ye göre kuzeyde Tikrit'ten güneyde Basra Körfezi'ne, doğuda Hulvan'dan batıda Kadiye'ye kadar uzanan bölge olarak kabul edilir. 1258'de Moğollar Muttasım-Billah'ı öldürerek Irak'taki Abbasi hakimiyetine son verdiler.

1.+a 88a/20
1.+(tamām-ı 'Irak) 87b/20

'Irak-ı 'Arap Fırat ve Dicle nehirleri arasında kalan ve Bağdat'ın kuzeyine kadar uzanan bölgeye Osmanlılarca verilen ad.

1. 59a/12, 88a/6

'Irak-ı Acem Irak'ın Dicle Nehri'nden itibaren İran sınırındaki yüksek dağlık bölgeye kadar uzanan bölgesine Osmanlılarca verilen ad.

1. 88b/17, 89a/4
1.+de 58b/14

Isparta iç Anadolu ile Akdeniz bölgeleri arasında bir geçiş alanı teşkil eden Göller bölgesinde bir il ve bu ilin merkezi.

1. 72a/21

-i-

İbrāhim Hālıl *Bursa'da İbrahim Halil camisi.
i.+(mescid-i İbrahim Hālıl) 55a/25

İhtimān İhtıman. Bulgaristan'da kasaba. Filibe'nin 85 kilometre kuzeydoğusundadır. Batılı kaynaklarda "İehtiman" olarak da geçer.
i. 66a/8, 66b/1
i.+a 66a/10
i.+ı 66b/6
i.+ı şahrāsına 80b/10

İncügöz İncegiz, İncigiz. İstanbul'un Çatalca ilçesinin merkez nahiyesinde köy.
i. 67a/25, 67b/3

İpsala Edirne vilayetinde ilçe merkezi. Eski ismi: "Cypsela, Kypsele, Cympsalla".
i. 53b/2, 62a/21, 67a/23

İran Ön asya ülkelerinden biri.
i. 88a/20, 88b/9, 89a/22
i.+(memālik-i İrani) 87b/19

İran-zemīn İran ülkesi.
i.+(āheng-i teshīr-i memālik-i İran-zemīn) 59b/10

İşfahān İran'ın en büyük şehirlerindedir. Acem'in güneydoğusundadır.
i.+a 59a/13,

İskenderiyye Mısır'ın Kahire'den sonra en büyük şehri ve Akdeniz'de en önemli iskelesi. Eski ismi: "Alexandria".

i. 71a/4, 77a/25

İskete İsketye. Gümölcine'nin batısında bir kasaba.

i. 68a/25

i.+yi 68b/3

i.+ı 88b/17

İstanbul Osmanlı Devleti'nin merkezi, başkenti.

i. 49b/15, 50a/12, 55b/24, 67a/17, 67a/22

i.+a 46a/5, 46b/22, 53a/20, 53a/7, 67a/25

i.+dan 53a/13

i.+(hâkim-i İstanbul) 78a/10

İzmir Ege bölgesinde büyük bir şehrimiz. Eski simi: "Smyrna".

i.+(vilâyet-i İzmir) 89b/25

İzник Bursa'ya bağlı ilçe merkezi. Eski isimleri: "Nikaea, Antigona".

i. 61a/20, 61b/9

i.+de 46b/18, 57b/17

i.+(şehir-i İzник) 46b/6

i.+(zıkr-i evsâf-ı kal'a-yı İzник) 46a/6

İzник-i Rüm (bkz: İzник)

i.+(şehir-i İzник-i Rümde) 46a/15

İzникmid İzmit'in bazı Osmanlı kaynaklarında rastlanan

ismi. Eski ismi: "Nikomedia, Nicomedia".

i.+e 46b/22

-K-

Қараағaç Isparta vilayetinde ilçe merkezi.

k. 72a/21, 74b/22

Қарабағ Kafkas Azerbaycan'ında Kür ve Aras ırmakları arasında bir yer. Eski simi: "Arran, Erran".

k.+da 88a/10

Қара-Boғдан Osmanlı kaynaklarında Romanya'nın Moldova (Moldavia) kıtasın verilen isimlerden.

k. 65b/18

k. 90a/13

Қарадеңиз Eski isimler: Latince "Pontus-Euxinus", Yunanca "Mvri-Thalassa"; Osmanlı kaynaklarında "Bahr-i Siyah".

k. 49b/5, 53a/21, 67b/13

Қара-Ferye Yunanistan'da Selanik şehrinin 60 kilometre güneybatısında kasaba. Eski simi. "Beroea, Berrhoea"; şimdiki Yunanca'da bundan dolayı "Verria"denilir.

f. 68b/17

Қарақойунлу XIV: yüzyılın ikinci yarısında, Doğu Anadolu

	bölgesinde Van Gölü kıyısındaki Erciş merkezi olan beylik kuran bir Türk ailesi. k.+dan 88a/4		k.+lerüñ 76b/2
Çaraman	Konya'nın eski adı olup, şimdi yeni il olan bir şehrimiz. Önceki adı Larenda. XIV. yüzyıl başlarında Karamanoğulları burayı merkez yapar ve kendi adlarından ötürü buraya Karaman adını vermişlerdir. k. 61b/24, 70b/16, 75a/11, 75a/22, 77a/8, 90b/16, bir k.+(be-cānib-i Çaraman) k.+(diyār-ı Çaramandan) 63a/10 k.+(hākīm-i Çaraman) 72a/9, 74b/21, 76a/5 k.+(hükām-ı Çaraman) 61a/17, 61b/4 k.+(ibn-i Çaramanuñ) 75a/7 k.+(memleket-i Çaraman) 72a/10 k.+(memleket-i Çaramanı) 76b/16, 76b/20 k.+(resül-i Çaraman) 75b/10 k.+(te'dīb-i ibn-i Çaraman) 90b/5 k.+uñ 76a/14 k.+(zıkr-i 'isyān-ı hākīm-i Çaraman) 74b/13	Çaramaniyān	Karamanlılar, Karamanlı soyundan gelenler. k.+hıyam+ı+karamaniyan 76a/20
		Çaraçova	Yugoslavya'da Üsküp'ün 70 kilometre kuzeydoğusunda kasaba.
		Çaresi	Karesi Beyliği ülkesiyle Osmanlı devrindeki Balıkesir vilayet ve sancağı. k. 47a/23, 47b/23, 48a/13, 48a/19, 48b/23, 48b/7, 50b/16, 50b/4, 51a/5, 52a/8, 73b/2 k.+(teshīr-i vilāyet-i Çaresi) 47a/22 k.+(vilāyet-i Çaresi) 48a/19 k.+(haylān-ı Çaresi) h.-ı 51a/5
		Çarlı	Makedonya'da İştıp yakınlarında bir yer k. 72b/2, 72b/7
		Çaştamonu	Kastamuni. Karadeniz bölgesinde bir ilimiz. Eski ismi. "Kastamon, Castamon". k. 75b/25 k.+ya 70b/16, 80a/23
		Çaştamoniyye (bkz: Çaştamonu)	k. 90a/5
Çaramānī	Karamanlılarla ilgili, Karamanlılardan olan. k.+den 74b/24	Çavala	Drama'nın 24 kilometre güneydoğusunda ve Adalar denizinin kuzey sahilinde Yunan limanı. Eski ismi: Neapolis, Datenon. k.+ya 68b/14

Kayseriyye	İç Anadolu Bölgesi'nde bir ilimiz. Eski simleri: “Mazaca, Eusebia, Caeserea ad Argaeum”. k. 89a/25, 89b/4 k.+de 89a/24 k.+(mesned-i Kayseriyyeye) 87b/7	Kızılağaç Yenicesi	Yenice Kızılağaç. Bulgaristan'da ve Tunca boyunda Edirne'ni kuzeyinde bir kasaba. k. 66a/7
Kefe	Rusça'da “Feodosia” olarak bilinir. Kırım yarımadasının güneydoğusunda yer alan limanın ismidir. Eski ismi Kafa'dır. Osmanlı devleti döneminde sancak ve sonrasında eyalet merkezi görevi üstlenmiştir. Eski isimler: “theodosia, Kafa”; şimdiki Rusça'da “Feodosia” şekli kullanılmaktadır. k. 49b/5, 53a/17, 53a/20, 73b/23	Kızılcaçuzla	Ayvacık. Çanakkele iline bağlı ilçe merkezi. k. 47b/14
Keşan	Edirne vilayetinde ilçe merkezi. Eski ismi: “Rhusion, Roussia”. k. 62b/6	Kili-dü'l-bahr	Çanakkele boğazının en dar yerinde ve Gelibolu bölgesinde bulunan kale. Yapımına Fatih sultan Mehmet zamanında İstanbul'un savunulması amacıyla 1462-63 yılları arasında başlandı. Gelibolu sancakbeyi Yakup Bey tarafından yaptırıldı. k. 53a/15, 53a/23 k.+a 53a/22
Keşan	Edirne vilayetinde ilçe merkezi. Eski ismi: “Rhusion, Roussia”. k. 62b/6	Kirmān	İran'da eyalet ve kent. k. 59b/25, 88b/11
Keşan	Edirne vilayetinde ilçe merkezi. Eski ismi: “Rhusion, Roussia”. k. 62b/6	Kirmasti	Bursa'da şimdiki Mustafa Kemal Paşa ilçesinin eski simi. Batı kaynaklarında “Kirmasli” diye de anılır. k.+ya 47b/18
Keşan	Edirne vilayetinde ilçe merkezi. Eski ismi: “Rhusion, Roussia”. k. 62b/6	Kirmastırya	(bkz: Kirmasti) k. 47b/19 k.+ya 54b/8
Keşan	Edirne vilayetinde ilçe merkezi. Eski ismi: “Rhusion, Roussia”. k. 62b/6	Koñur Hişarı	Konurhisar. Gelibolu'nun kuzey doğusunda ve Tekirdağ vilayetini Şarköy ilçe merkezi civarında eski bir kale. Eski simi: “Tiristasis, Peristasi”. k. 52b/4, 53a/7
Keşan	Edirne vilayetinde ilçe merkezi. Eski ismi: “Rhusion, Roussia”. k. 62b/6		
Kırım	Rusya'nın güneyinde Karadeniz sahilinde bir şehir ve yarımada. k. 53a/17, 53a/21, 88a/17		
Kırk Kilise	Marmara bölgesi içinde bulunan Trakya'da Kırklareli vilayetinin merkezi. k. 66a/19		
Kızılağaç	Rumeli'de kasaba. k. 66a/9		

Ḳonya	Orta Anadolu'da büyük bir şehrimizdir. Eski simleri: "Colonia, İconium, Aelia Hadriana". k. 61a/12, 75b/18, 76b/1, 76b/14, 89a/21, 90b/18, 90b/19 k.+(şehir-i Ḳonya) 75b/17	k. 71b/16, 71b/2, 72a/16, 72a/17 k.+de 73b/1, 75a/9 k.+(şehir-i Kütahiyye) 70b/4 k.+ye 71b/4
Ḳosova	Merkezi Üsküp olan vilayet. Kosova Sahrası, Meşhed-i Hüdavendigar, Karatavuk ovası, Kossovapol. k. 80a/19 k.+(şahrā-yı Ḳosova) 81a/11 k.+ya 79a/18, 79a/22	-L-
Ḳoştantiniyye (bkz: İstanbul.)	k.+(dārü'l-hilāfe-i Ḳoştantiniyye) 65b/22 k.+(vāli-i Ḳoştantiniyye) 77b/23	Larende (bkz: Ḳaraman) l. 54b/6 l.+de 54b/7
Köstendil	Bulgaristan'da Swofya'nın 70 kilometre kadar güneybatısında kasaba. Eski isimler. "ulpianum, Justiniana Secunda". k. 67a/6, 80b/12 k.+be+savb+1+köstendil 66b/24	Leyh Lehistan. Şimdiki Polonya. l. 53a/18 80a/9
Ḳumulus	Bursa'da Ulubad Nehri yakınlarında bir kale.	-M-
Kürdistān	Doğu Anadolu'da itibari bölge. k. 59b/14	Mağalgara Malkara. Tekirdağ vilayetinde ilçe merkezi. m. 62a/20 m.+dur 53b/1 m.+ya 67a/20
Kütahiyye	Kütahya. Eski ismi: Kotiaion, Cotyeaum.	Mağrib Afrika'nın şimal tarafı. Türkiye'ye nisbetle garbda bulunan Fas, Tunus, Cezayir ve İspanya tarafı. m.+de 53a/12 m.+(diyār-ı Mağrib) 265b/1 m.+lerinden 89a/1
		Mağrib-zemīn Mağrib ülkesi. m.+(akşā-yı mağrib-zemīn) 53a/19

Makidon Makedonya. Balkan yarımadasının bugün Yunanistan ve Bulgaristan arasında bölüşülen tarihsel bölge.
m.+(cezîre-yi Makidon) 49b/3
m.+(diyâr-ı Makidon) 49a/22

Malatiyye Malatya, Osmanlı'da vilayet merkezidir. "Meliten, Meledni" eski isimlerindedir.
m. 88b/8

Manyas Balıkesir'e bağlı ilçe. Eski isimleri: Paemameus, Milopolis. Uzun zaman Bandırma'nın bucağı olan Manyas 1936'da ilçeliğe yükseltilmiştir.
m.+ı 47b/13

Mardin Güneydoğu Anadolu bölgesinde vilayet merkezi.
m. 89a/7, 89a/8
m.+de 61a/11

Marulya eski adı "Marulya (Marla)" olan ilçe Antalya'ya bağlı Akseki ilçesidir. 1286'da Toroslar üzerinde kurulmuştur. Daha sonra Selçuklu ve Osmanlı yönetimine geçmiştir. 1872'de Alanya'dan ayrılan ilçe, 1901 yılında Antalya-Konya eyaleti dahilinde bağımsız bir sancak olmuştur.

m. 68a/25, 68b/3
m.+ya 68b/11, 68b/3

Medāyîn Ar. i. Eski İran'da Dicle civarında yedi şehrin adı olup, İslam fetihleri sırasında başkenti teşkil ediyordu.
m. 53a/21

Medînetü'l-Hükema Osmanlı kaynaklarında Atina'ya verilen isim.
m. 49b/1, 49b/21

Mekke Kabe'nin bulunduğu ve hac ile umre ibadetinin ifa edildiği kutsal şehir. Arap yarımadasının kuzeyinde Batnimekke adı verilen bir vadi üzerinde kurulmuştur.
m.+yi Mükerreremeye 54b/4

Memâlikü'l-Bahriyye (bkz: Bahriyye)
m. 60a/24

Menteşe Muğla. (Güneybatı Anadolu'da kurulan bir türk beyliği, merkezi bugünkü Muğla vilayeti olan bir beyliğin adı.)
m. 70b/16, 80a/24, 89b/14

Meriç Edirne'den geçip Enez'de Adalar denizine dökülen ırmak. Eski simleri: "Hebrus, Marizza, Maritza".
m. 62a/25, 62b/21, 63b/22, 63b/6, 65a/19, 65b/16
m.+(der-nehr-i Meriç)
m.+(nehr-i Meriç) 80b/4
m.+(nehr-i Meriçe) 64a/14

Mısır	Mısır. Afrika'nın kuzeydoğusunda büyük bir ülkedir. m. 265b/1, 60b/1, 61a/6, 70b/17, 74b/25, 75a/6, 89a/11 m.+a 60b/10, 60b/13, 60b/8, 61a/3, 89a/14 m.+dan 60b/22, 60b/25 m.+(diyār-ı Mısır) m.+(diyār-ı Mısır) 53a/20 m.+(pād-şāh-ı Mısır) 88a/2 m.+(sulṭān-ı Mısrđan) 71a/16 m.+(sulṭān-ı Mısrđn) 71a/1 m.+sulṭān+ı+mısrđn 71a/16 m.+uñ 71a/4 m.+(vilāyet-i Mısrđa) 60b/6	m. 55b/24 m.+(cezāre-yi Mora) 49b/23, 50a/25 m.+(cezāre-yi Moradur) 49b/21 m.+da 81b/13
Mısırđ	Ar. s. Mısır ülkesiyle ilgili. m. 75a/3	Mudurnu Mudurnu. Bolu vilayetinde ilçe merkezi. Eski isimleri: "Modrenae, Komopolis". m. 46b/17, 46b/19, 46b/25
Mihaliç	Mihaliç. Burasa'ya bağlı Karacabey ilçesinin Osmanlı devrindeki ismi. Eski ismi: Miletepolis. m.+de 47b/20	Müstenseriye ? m. 54b/3
Misilli	Tekirdağ-Çorlu yakınlarında bir kasaba ve kale. m. 62a/1, 62a/17, 62b/7	-N-
Moğolistan	Orta Asya'da Moğolların devlet kurduğu bölge. m. 65b/19 m.+(miyān-ı Moğolistan) 87b/18	Navlonya ? n. 67b/6
Mora	Yunanistan'ın güneyinde bir yarımadağır. Eski isimleri: Latince "Peloponnesus, Yunanca morea".	Niğbolu (Nikopolis) Bulgaristan'da, Tuna'nın güney kıyısında bir kaza. n. 69b/3, 77a/24, 78b/1, 78b/21, 79b/3, 79b/6
		Nilüfer Şuyı Bursa ovasında ırmak. Eski ismi: "Odryses". n. 73b/24
		Niş Nissaa.Yugoslavya'da bir şehirdir. Eski ismi: "Naissus". n. 69a/10, 69a/20 n.+(feth-i vilāyet-i Nişüñ) 69a/15

-O-

- Orhāniyye** Ar. s. Orhan'a ait, Orhan'la ilgili.
o.+dendür 48a/20
o.+ye 48a/2
- 'Osmāniyye** Ar. i. Osmanlı devleti.
o.+(devlet-i 'Osmāniyye)
47a/25
o.+(Hānedān-ı 'Osmāniyye)
59a/16

-P-

- Pirlepe** Prilip. Yugoslavya'nın güneyinde ve Manastır'ın 40 kilometre kuzeydoğusunda kasaba.
p. 72b/5
p.+(feth i+pirlepe 72b/2
p.+yi 72b/5
- Pravadi** Bulgaristan'da Varna'nın 30 kilometre kadar batısında kasaba. Eski simi: "Provaton".
p. 78b/10

-R-

Rüm

Anadolu. Bizans şehrini yeniden kurduktan sonra burada oturmaya başlayan Osmanlı İmparatoru Kostantin, Bizans'a rağbeti artırmak için bu şehirde yerleşenlere Romalı vatandaş hukukunu bahşetmişti. Zamanla Şarki Roma'nın hudutları içinde oturanların hepsine Romalı demeye başladı. Bu kelime Arapça'ya Rum şeklinde geçti. İmparatorluğun hakim olduğu yerler ve bu arada bilhassa Anadolu mülkü Rum hükümdarlarına Rum padişahı demek adet oldu. Osmanlı devrinde ise Sivas vilayetine Rum vilayeti adı verilmiştir.
r. 48b/18, 49a/21, 49a/8, 49b/20, 50a/16, 50a/17, 50a/19, 50b/11, 50b/2, 51a/2, 51a/9, 51b/25, 52a/21, 53a/13, 53a/15, 53a/17, 54b/5, 57b/10, 57b/9, 58a/2, 61a/19, 61b/2, 61b/23, 62a/10, 62a/22, 63a/22, 63b/15, 63b/18, 65b/23, 66a/23, 66a/25, 66a/4, 66b/16, 67a/2,

<p>67a/15, 67a/21, 67a/4, 68a/24, 69b/12, 69b/13, 69b/14, 72b/15, 72b/16, 72b/4, 73a/14, 73a/25, 73b/4, 74b/11, 75a/10, 75a/7, 75a/8, 76a/1, 76a/17, 76a/2, 80a/1, 80b/1, 86b/23, 86b/24, 86b/24, 88a/25, 90a/10 r.+(aḳdem-i tāc-darān-ı mülūk-ı küffār-ı Rūm) 77b/24 r.+(‘arş-ı deryā-yı Rūm) 49b/4 r.+(baḥr-i Rūm) 49b/16 r.+(cezīre-yi Rūm) 49b/14 r.+(diyār-ı Rūm) 49a/19 r.+(ḳayser-i Rūm) 77b/24 r.+(ma‘mūre-yi Rūm) 65b/24 r.+(mebde-i duḥūl-ı Rūm) 50a/11 r.+(memālik-i Rūm) 63a/19, 67a/1 r.+(memālik-i Rūmda) 59a/14 r.+(memleket-i Rūm) 49a/9, 49b/11 r.+(serḥadd-i memālik-i Rūma) 88a/8 r.+(şimāli-yi Rūmuñ) 49a/21</p>	<p>Avrupa topraklarına Türklerce verilen ad. r. 62a/1 r.+(mīr-i mīrān-ı Rūmeli) 62a/1 Rūmili (bkz: Rumeli) a.+(cānib-i şimāl-i ‘Arabi-yi Rūmili) 49b/7 Rūmiyye A. s. Bizans İmparatorluğu ve orada yaşayanlarla ilgili. r.+yi suḡra 61a/17 Urus Rus halkı veya ülkesi. e. 53a/18</p> <p style="text-align: center;">-S-</p> <p>Şamaḳov Samaku. Bulgaristan’da Sofya’nın 50 kilometre kadar güneydoğusunda ve Filibe’nin kuzeybatısında kasaba ve aynı zamanda paşa sancağıdır. s. 66a/10, 66a/8, 66b/11, 66b/7 s.+(vilāyet-i Şamaḳov) 66b/1 Şaruḫan Eski Türk beyliği ülkesiyle daha sonraki Osmanlı sancak beyliği. Şimdiki Manisa vilayeti. Eski ismi: “Lydia”. s. 80a/23, 89b/14 Saruyar Sarıyar, Bulgaristan’da Filibe yakınlarında bir</p>
<p>Rūmeli Osmanlı devletinde bir eyalet. Türk egemenliğine giren bütün Güneydoğu</p>	

	kasaba ve o kasabanın kalesi. s. 66b/17		türbesi buradadır. Yunanca ismi: “Marakanda”. s.+a 87b/19
Sazlıdere	Sazlıdere. Edirne'nin kuzeybatısında Meriç'e dökülen ırmak. s. 62b/14	Serf	s.+dan 88a/22 (Sırf) Sırp, Sırbistan. s. 64b/1, 69a/1, 79b/14 s.+(be-feth-i kişver-i S erf) 68b/22 s.+(hâkim-i S erf) 69a/3 s.+(ittifâk-ı küffâr-ı S erf) 63b/11 s.+(kâfir-i S erf) 74a/15 s.+(küffâr-ı S erf) 68b/23
Selânik	Yunanistan'da Ege denizi sahilinde, kendi adındaki körfezin nihayetinde bir şehirdir. Eskiden Osmanlı'ya bağlı şimdi ise Yunanistan'a bağlı bir vilayet merkezidir. Eski simleri: “”Therma, Thessalonice”; Yunanlılar “Seloniki” derler. s. 55b/23, 72b/8 s.+(nehb-i etrâf-ı Selanik) 72b/2	Serfşındığı	Sırp Sındığı. Edirne'nin merkez ilçesine bağlı bucak. s. 64a/15
Semendire	Semendere, Smederevo, Semendria. Yugoslavya'da Belgrad'ın güneydoğusunda ve Tuna üzerinde bir zaman eski Sırp krallarının başkenti olan kasaba ve kale. Eski isimleri: “ Sanet Andreas”. s. 69a/10	Seydikavağı	Saroz Körfezi yakınlarında bir kasaba. s. 56a/7 s.+na 56b/9
Semerķand	Samarkand. Orta Asya'da Rus-Türkistanı'nın Zerefşan eyalet merkezi. İslam medeniyetinin en önemli merkezleşerinden olan bu şehir Timur-Leng'in başkenti olmakla da meşhurdur. Timur'un	Seydişehir	Konya'da ilçe merkezi. s.+i 72a/21, 74b/22
		Silisre	Bulgaristan'ın Dobruca bölgesinde, Romanya sınırında, Tuna nehrinin sağ kıyısında bir kent. s. 69b/3, 79a/9, 79a/12
		Simav	Kütahya'da ilçe merkezi. Eski ismi: “Synaus”. s. 71b/16 s.+(vilâyet-i Simav) 70b/5
		Siroz	Serez'in Osmanlı Türkçesinde resmi yazılışı. Yun. Serrai (Serre). Osmanlı imparatorluğunda Selanik vilayetine bağlı bir sancağın merkezi olan şehir. Şimdi

Yunanistan
Makedonyası'nda bulunan idari bölgelerden birinin merkezi.
s. 68b/10, 68b/11, 68b/17, 68b/4
s.+a 68b/13, 90a/21

Sivas Orta Anadolu'da bir şehrimiz. Eski ismi. "Sebastee, Sebastos".
s. 88b/8, 89a/24, 89b/3
s.+a 89b/7

Sofya Sophia. Bulgaristan'ın başkenti. Eski isimleri: "Sredetz, Sternitz".
s. 66b/13, 66b/20, 74a/13, 74a/17, 74a/24, 74b/11, 74b/9
s.+nuñ 74a/17
s.+(zıkr-i feth-i Sofya) 4a/12

Sözebolı Sizebolu, Süzebolu. Bulgaristan'da Burgaz'ın güneydoğusunda bir liman. Eski simi: "Apollonia, Apollonia Thraciae".
s. 66a/15

Sürhāb Tebriz'de otsuz , susuz, kızıl renkli bir dağ.
s.+dan 59b/4

-Ş-

Şām Dimişk, Damas. Suriye'nin başkenti. Arapların Dimeşk dedikleri şehre Türklerin

verdiği isim. Bu kelime aslında Suriya anlamına gelir.
ş. 49b/4, 55b/12, 70b/17, 87b/22, 88a/2, 88a/25, 89a/11
ş.+da
ş.+(hūdūd-ı Şāmdan) 88a/21
ş.+ı 53a/20
ş.+(serhadd-i Şām) 88a/1
ş.+(teshīr-i Şāma) 88b/7

Şiraz İran'da bir vilayet.
ş.+a 88b/18
ş.+(havali+yi+şirazda) 88b/23
ş.+(şehir-i Şirazı) 88b/21

Şirvan Güney Kafkasya'da, günümüzde Azerbaycan'ın doğu kesiminde, kura Nehri'nin aşağı kolu Hazar Denizi arasında yer alan bölge.
ş.+(der-bend-i Şirvan) 59a/4 (bkz: Şirvan)

Şirvanat ş. 50a/9

Şumnu Şumnu. Bulgaristan'da Varna'nın 90 kilometre batısında kasaba. Eski ismi: "Choumla".
ş. 78b/16
ş.+dan 79a/17

Tarhan (bkz: Hâcî Tarhan)
t.+da 88a/11, 88a/13
t.+ı 88a/15

Tāşili Karamanoğulları Beyliğinin
merkezi. Günümüzde
Antalya'ya bağlıdır.
t. 90b/17

Tatar Türkistan'ın doğusunda
Cengiz İmparatorluğu
döneminde Kırım ve
Anadolu'ya yakın bir kavim.
t. 75a/14, 76a/10, 76a/6

Tavaslu ?
t. 78b/21, 79b/7

Tavşanlı Tavşanlı. Kütahya
vilayetinde ilçe merkezi.
t. 70b/5
t.+yı 71b/16

Tebriz İran'da mühim bir şehir.
Urmiye gölünün doğusunda
geniş bir ova üzerindedir.
t.+(dārü'l-mülk-i Tebrize)
59a/5
t.+de 59a/20, 88a/24
t.+e 59a/11, 59b/4
t.+i 59b/12, 88a/19

Teke Osmanlı devleti devrinde
sancak beyliğidir. Eskiden
bu isimle kurulmuş Türk
Teke beyliği vardır.
Günümüzde Antalya
sınırları içindedir.
t. 90b/12, 90b/16, 90b/6

t.+(memleket-i Teke)
90b/13

Ṭırnavi Tırnova, Tırnovo.
Bulgaristan'da Türk
fethinden önce
Bulgaristan'ın başkenti ve
fetihten sonra Osmanlı
sancak merkezi olan kasaba.
Niğbolu'nun 95 kilometre
güneydoğusundadır.
t. 78b/15

Ṭokat Tokad. Karadeniz
bölgesinde bir ilimiz. Eski
isimleri. "Comana Pontica,
Eudoxia". Bunlardan
birincisi şimdiki Tokat'ın 6
kilometre doğusundaki
Gümenek köyünün yerinde
bulunan daha eski bir şehre
ait olduğu halde daha sonra
Tokat'a atfedildiği
söylenmektedir.
t. 89b/4

Ṭrabzon Karadeniz bölgesindeki bir
şehrimiz. Eski isimleri:
"trapezus, Trapesus,
Trebizonda, Trapesonda".
t. 50a/9, 53a/21

Ṭuna Eski ismi "Donav, Dunav"
olan Avrupa'nın
Karadeniz'e dökülen meşhur
nehridir. Merkez sancağı
Rusçuk şehri olan
Bulgaristan'da bir Osmanlı
vilayetidir.
t. 49b/5, 49b/6, 50a/13,
79b/1, 90a/20

Tunca Bulgaristan'dan çıkıp Edirne önünde Meriç nehrine dökülen ırmak. Eski ismi: "Tonzus".
t. 65b/17

Tūrān Turan, Amu-Deya ve Sir-Derya'nın geçtiği çukur alanlarla bu nehirlerin döküldüğü Aral gölü havzasından ibarettir. Türklerin aski vatanına İranlılar tarafından verilen bu ad, bir zaman siyasi bir akım (Turancılık) sebebiyle çok yaygınlaşmıştır.
t. 88b/9, 89a/22
t.+(memālik-i Turan) 59b/19

Tūrān-zemīn Turan ülkesi.
t.+(memālik-i Turan-zemīni) 59b/10

Ṭurgudlu Manisa iline bağlı bir ilçe. Eski adı "Kasaba"dır.
t. 75a/13, 76a/6

Turḥala Turhal, Tokat iline bağlı bir ilçe.
t. 47b/13

Ṭuzla Yugoslavya'nın Bosna bölümünde, Jala çayı üzerinde bir şehir. Türk hakimiyeti devrinde İzvornik (Zvornik) sancağının merkezi idi. Eskiden Soli (sırpça, sol: tuz) adıyla anılan şehir, Türk devrinde Tuzla adını almıştır.
t. 56a/7, 56b/9

Türkistan Asya'da batıda Hazar Denizi ve Aşağı Volga'dan başlamak üzere, doğuda Moğolistan Altaylarına kadar uzanan, güneyde Kopet-Hindikuş Kuerlun dağ sıraları ekseninden, kuzeyde Aral ve Balkaş gölleri ötesinde Kırgız bozkırlarına doğru yayılan geniş bir coğrafi ve tarihi bölge.

t.+(deşt-i Türkistan) 65b/19

Türkiye

Ar. s. Türkiye.

t. 60a/24

t.+de 60b/15

t.+nün 60a/11

Tüster

İran'ın Ehvaz bölgesinde bir şehir ve bu şehrin merkezi.

t.+(ḥākim-i Tüster) 88b/19

-U-

Ulubad

Ulu Abad. Bursa vilayetinin Karacabey (Mihaliç) ilçesi merkez kasabasında köy. Ve bu köyden geçen nehir.

u. 47b/22, 48b/10

-Ü-

- Üsküdar** Eski simleri: “Chrysopolis” ve “Scutari” olan bu mekan, İstanbul vilayetinde bulunan ve Boğaz’ın Anadolu kısmında kalan bir sancak merkezidir.
ü. 53a/14
- Üsküp** Sırp’ların “Skopia” dedikleri Yugoslavya’da bulunan eski Kosova vilayetinin sancak merkezidir. Eski isimleri: “Justiniana prima, Seupi, Skoplje”.
ü. 90a/16
- Üştüp** İştüp. Balkanlarda Türk nüfusunun yoğun olarak bulunduğu Makedonya şehri.
ü.+(ḥarāc-güzārī-i āhālī-i Üştüp) 72b/2
ü.+(vilāyet-i Üştüb) 72b/7

-V-

- Vardar** Rumeli’de Selanik körfezine dökülen ırmak. Eski ismi: “Axius, axios”.
v. 63a/3, 63a/5
v.+1 63a/7
- Varsak** Oğuzların Üçok koluna bağlı bir Türk beyliği.
v. 75a/14, 76a/10, 76a/7

- Venedik** 1871 Öncesi İtalyası’nın kuzeydoğusunda ve Adriyatik sahilinde bulunan şehirdir. Latince ismi: “Venetia”.
v. 50a/3
- Verilye** Bulgaristan’da Filibe yakınlarında bir dağ.
v. 66b/18
- Vidin** Widin. Bulgaristan’ın kuzeydoğusunda ve Adriyatik sahilinde şehir ve eyalet. Eski Venedik Cumhuriyetinin merkezidir. Eski isimleri. “Vendemis, Viminacium”.
v. 90a/19
- Vize** Krklareli vilayetinde ilçe merkezi. Eski ismi: “Bizua, Bizye”.
v. 66a/21, 67a/17, 67a/18
- Vodene** Vodine, Vadine. Yunanistan’da Selanik yakınlarında bir kasaba.
d. 90a/22

-Y-

- Yalakaabad** Yalova.
y. 65a/6
- Yalvaç** Isparta iline bağlı bir ilçe.
y. 72a/21, 74b/22
- Yanbolı** Janbol. Bulgaristan’da Tunca üzerinde ve

İslimye'nin 25 kilometre
kuzeydoğusunda kasaba.
y. 66a/7, 77a/24
y.+y1 66a/9
Yeñice (bkz: Yeñice-i Taraçcı)
y.+nüñ 46b/21
Yeñice-i Taraçcı Sakarya'nın Geyve
kazasında nahiye merkezi
y. 46b/19,
y.+(feth-i Yeñice-i Tarakcı)
46b/17
Yeñice-i Vardar Vardar Yenicesi.
Yunanistan'da Selanik
şehrini kuzeybatısında ve
Vardar'ın sağ sahilinde
kasaba. Gümülcine
civarındaki Karasu-
Yenicesi'nden ayırmak için
Vardar-Yenicesi, Yenice-i
Vardar denmiştir. Eski ismi:
"Pella".
y.+da 74b/17, 74b/20
Yeñişehir Bursa'da ilçe merkezi.
Söğüt'ten sonra
Osmanlıların ikinci merkezi
olduğu söylenir. Eski ismi:
"Neapolis".
y. 74b/16, 77b/21, 78a/22
y.+de 64b/13
Yunānī Ar. s. Yunanlılarla ilgili,
Yunanlılara mensup.
y.+(cezāyir-i Yunānī)
50a/24

-Z-

Zağra Yeni Zağra. Bulgaristan'da
Eski Zağra'nın
kuzeydoğusunda ve Tunca
üzerinde kasaba.
z. 63a/3, 63a/5
z.+y1 63a/7
Zihne Yunanistan'da Serez'in
güneydoğusunda harap bir
kaza merkezi. Eski ismi:
"Sichna, Sighne".
z. 68b/16

4.3 DİĞER ÖZEL ADLAR DİZİNİ

	-A-
Abaza	Kuzeybatı Kafkasya’da yaşayan bir halk ve bu halka mensup olan kimse. a. 60a/12, 60a/13, 60a/22
‘Abbāsiyye	Emevilerden sonra kurulan halifelik. ‘a.+(hulefā-i ‘Abbāsiyeden) 61b/19
‘Acem	Ar. i. c. İranlı. ‘a. 50b/22, 53a/17, 59a/13 ‘a.+(bilād-ı ‘Acemde) 57b/21 ‘a.+(memālik-i ‘Aceme) 59a/17
‘Aclānī	Ar. s. Aclan Bey’le ilgili, Aclan Bey’e ait. a.+ (maḳarr-ı hükümet-i ⁽²⁴⁾ ‘Aclānī) 47b/24
Aclaniye	(bkz: ‘Aclānī) a.+(memlekt-i Aclaniye) 48a/1
Āhiyān	i. Ahiler. a.+ı Engüriyye 61a/17
Āl-i ‘Osmān	Osman Oğulları, Osmanlılar. a. 70a/14 a.+ı 75a/15 a.+nuñ 46b/23
Allah	Ar. i. İslam inancına göre yaratıcı, tanrı. a. 82a/14
‘Arabī	A. s. Arap kavmine mensup, Arap kavmiyle ilgili. a. 75a/3

‘Arap	Ar. öz. i. ve s. 1. Orta Doğu ile Kuzey Afrika’nın büyük bir bölümünde yaşayan halk ve bu halkın soyundan olan (kimse). 2. Arap halkına özgü olan şey. a. 53a/17 a.+(Selāṭīn-i ‘Arap) 50b/22
--------------	--

-B-

Ban	Hırvat ve Macarlarda bir unvan, rütbe. Latinceleştirilmiş şekli banus’tur. b. 86a/2
------------	--

-C-

Cengizyān	Cengiz soyundan gelenler. c.+(hülāsa-i hanedān-ı Cengizyāndan) 58b/21
------------------	--

-Ç-

Çerākise	Çerkezler. ç. 60a/12 ç.+den 60b/15, 89a/13 ç.+nuñ 61a/7
-----------------	--

Çerkes Çerkez. Kafkasya2da yaşayan bir bou ve bu boydan olan kimse.
ç. 60a/13, 60a/18, 60a/22, 60b/10, 60b/12
ç.+(memâlik-i Çerkes) 88a/14
ç.+(seraḥadd-i Çerkes) 50a/11
ç.+(zıkr-i evşâf-ı Çerkes) 60a/12

-E-

Etrāk Ar. i (Türk'ün c.) Türkler.
e.+(selâṭîn-i Etrak) 60b/5
e.+(selâṭîn-i Etrākun) 61a/2
Eyyübîler Suriye ve yemen'de hüküm sürmüş bir hanedan.
e.+den 60a/23

-F-

Farisi Ar. i. Farslara ait Farslarla ilgili.
f. 87b/20

-G-

Germiyānođlı Anadolu Selçuklu devletinin Moğol baskısı altında zaafa

uğraması ve nihayet dağılması sonunda Batı Anadolu'da merkezi Kütahya olmak üzere, doğuda Afyon-Karahisar ve Denizli'ye, batıda Gediz ve Menderes vadilerine kadar uzanan alanda kurulmuş bir Türk beyliğinin adı.
ğ. 70a/13, 70a/24,
ğ.+(āzīn-i cānib-i Germiyānođlı) 71b/2
ğ.+nuñ 70b/8

-H-

Ḥamidođlı Anadolu Selçukluları tarafından, Bizans sınırına yerleştirilmiş, Teke aşiretinin bir kısmından oluşmuş bir Türk beyliği.
h.+ndan 76b/21

Ḥaṣeki Hükümdarların hizmetlerine ayrılmış kişiler ile zümrelere verilen ad.
h.+nüñ 60b/20

-İ-

İlāh Ar. i. Mitolojide Tanrı.
i.+(ḥaẓret-i İlāh) 82a/5

İlāhī Ar. i. Tanrı'ya özgü, tanrısal.

İslām

i. 82b/5
i.+(dergāh-ı ilāhī) 56b/13
i.+(ğayret-i İlāhī) 78a/6
i.+(hikmet-i İlāhī) 77b/21
i.+(maḥlūkāt-ı İlāhīye) 64b/21
Ar. i. Hz. Muhammed'in (A.S.M.) Allah'ın emriyle insanlara bildirdiği din.
i. 52a/16, 75b/7, 77b/17, 81b/24, 82a/14, 84b/14, 85a/2
i.+a 56b/3
i.+(ʿasker-i İslām) 57b/3, 62b/14, 66b/9, 77b/13, 78b/11, 80b/13, 82a/22, 82b/5, 83b/25, 85b/5
i.+(ʿasker-i İslāma) 74a/20, 77b/6, 82b/21
i.+(ʿasker-i İslāmda) 84b/25
i.+(ʿasker-i İslāmdan) 64a/3, 85a/16
i.+(ʿasker-i İslāmı) 75b/8, 77b/4, 82b/16
i.+(ʿasker-i İslāmın) 66b/5
i.+(ʿasker-i İslāmuñ) 74a/2, 76a/11, 82b/10, 84b/21, 85a/25
i.+(ber-istişāl-i ehl-i İslām) 63b/11
i.+(bilād-ı İslāma) 68b/23
i.+(cebr-i inkisār-ı ehl-i İslām) 78a/17
i.+(dār-ı İslām) 53a/8, 62a/19
i.+(dīn-i İslāmuñ) 82b/8
i.+(diyār-ı İslām) 65a/19

i.+(diyār-ı İslāma) 60a/16, 79b/13
i.+(ehl-i İslām) 48a/4, 51b/25, 56b/7, 74a/23, 74b/8, 77b/12, 79b/11, 80a/5
i.+(ehl-i İslāma) 66b/19
i.+(ehl-i İslāmdan) 63b/12
i.+(ğayret-i dīn-i İslām) 80b/1
i.+(ğuzāt-ı İslām) 47a/1, 52a/20, 57a/22, 69a/12, 74a/16
i.+(ğuzāt-ı İslāma) 80a/7
i.+(ğuzāt-ı İslāmuñ) 86a/3
i.+(hükām-ı İslāmdan) 83a/22
i.+ı zafer-maşīr 53b/3
i.+(kalb-i leşker-i İslāmda) 85b/14
i.+(leşker-i İslām) 56b/11, 56b/16, 57a/4, 69a/7, 81a/12, 81b/15
i.+(leşker-i İslāma) 74b/6
i.+(leşker-i İslāmı) 81a/2
i.+(leşker-i İslāmuñ) 56a/11
i.+(musaḥḥar-ı ehl-i İslām) 73a/4
i.+(mücāhidān-ı leşker-i İslām) 70a/2
i.+(pād-şāh-ı İslām) 73a/3
i.+(pād-şāh-ı İslāma) 77a/19
i.+(serdār-ı İslām) 77b/2
i.+(serḥadd-i İslām) 80b/6
i.+(sipāh-ı İslāma) 82a/5
i.+(sultān-ı İslām) 66a/23
i.+(sultān-ı İslāma) 72b/13

i.+(vilāyet-i İslāmı) 77a/11
i.+(zikri-tertib-i asker-i İslām) 83a/12

İslāmiyye Ar. s. İslam diniyle ilgili olan.
i.+(vilāyet-i İslāmiyyeye) 48b/13

-K-

Ḳayāşıra Ar. i. (Kayser'in c.) Kayserler, eski roma ve Bizans imparatorlarının lakapları.
k.+(beḳāyā-yı Ḳayāşıra) 52a/22
k.+(beḳāyā-yı ḳayāşıradan) 47b/18
k.+(beḳāyā-yı Ḳayāşıra-i 'izāmndan) 77a/17

Ḳayser Ar. i. Eski Roma ve Bizans imparatorlarının lakabı.
k.+i Rūm 77b/24

Kürt Ön Asya'da yaşan bir kavim.
k.+(mülük-ı Kürt) 59b/17

-L-

Lās ?
l. 55b/24, 69a/16, 69a/2, 69b/6, 76b/4, 80b/7, 866b/
l.+a 77a/9

l.+(emvāl-i Lāsı) 80a/17
l.+ı ḥannās 79b/22
l.+ı ḥannāsuñ 80a/13
l.+ı şerrü'n-nās 83b/13
l.+ı şerrü'n-nāsuñ 79b/14, 80a/5
l.+ı şerü'n-nas 77a/14
l.+(leşker-i Lāsdan) 75a/8
l.+(leşkeriyān-ı Lāsdan) 76a/1
l.+(memālik-i Lāsı) 90a/14
l.+(resül-i Lāsı) 80a/16
l.+uñ 77a/12, 83b/16
l.+(zikr-i işyān-ı Lās-ı pür-vesvās) 77a/7

-M-

Meḥmedī Ar. s. Hz. Muhammed'e ait, onunla ilgili.
m.+(nūr-ı Meḥmedī) 56a/11

Mesīh Arapça'ya Aramice'den geçmiş bir kelime olup, orada beklenen kurtarıcıya verilen bir sıfattır.
m.+(millet-i Mesīhi) 77a/20

Mesīha Hz. İsa'nın lakabı.
m.+(millet-i Mesiha) 84b/2
m.+(millet-i Mesihaya) 80a/2, 84a/8

Mesihyya Ar. s. Hz. İsa'ya ait, Hz. İsa ile ilgili.
m.+(ğayret-i dīn-i Mesihyyaya) 79b/23

Metn-i Metālī Anadolu Selçuklularının
ünlü alimlerinden **Ḳādī**
Sirācūddīn-i Urnevī'nün
eseridir.

m. 46b/9

Müselmān Ar. Far. b. i. 1. İslam
dininden olan kimse. 2. dine
bağlı, dindar.

m. 56a/1, 57a/14, 64a/5,
75b/7

m.+lar 77b/7, 82b/6

m.+lara 77a/20

m.+lardan 74a/22, 78a/24

m.+ları 84a/21, 84b/2

m.+laruñ 56a/8, 64a/6,
74b/23, 83b/13

m.+oldum 85b/19

Müslimīn Ar. s. ve i. (Müselman'ın c.)
Müslümanlar.

m. 84b/15

m.+(asker-i Müslimīn)
52b/23, 81b/17

m.+(cünūd-i Müslimīn)
52a/25, 62b/8

m.+e 89a/19

m.+(ğuzāt-i Müslimīn)
77b/15

m.+(gürüh-i ḳalīl-i
Müslimīni) 56a/9

m.+i 85a/18

m.+(leşker-i Müslimīn)
56a/12

m.+(maḳarr-ı Müslimīn)
62b/23

m.+(mesālih-i
Müslimīnden) 78a/13

m.+(mücāhidīn-i Müslimīni)
61a/22

-O-

Ordū-yi hümāyūn Padişah ordusu.

o. 70b/22, 83b/4

o.+a 75a/9, 78a/25, 79a/5,
79b/7, 80a/25, 80b/13

o.+da 81b/19

Orḫānī Ar. s. Orhan ait (Orhan'ın).

o.+(ḥāṭır-ı 'ātır-ı Orḫānī)
48a/18

'Oşmānī Ar. s. Osmanlı Devleti'ne
mensup, Osmanlılara ait.

o. 63a/16

o.+(ḥānedān-ı 'Oşmānīye)
59a/16

o.+(taḥt-gāh-ı 'Oşmānī)
63a/2

o.+(zuhūr-ı devlet-i
'Oşmānīnūñ) 61a/18

'Oşmānīyān Osmanlı soyundan gelenler.

o.+(leşker-i 'Oşmānīyāna)
76a/20

-R-

- Rabb** Ar. i. Allah.
r. 66b/12
r.+(te'yīd-i Rabb-i mecīd)
87b/7
- Rabbānī** Ar. s. Rab ile ilgili.
r.+(hidāyet-i rabbānī)
51b/14
r.+(hikmet-i rabbānī) 49a/15
- Ravza-i Rıdvan** Cennet.
r. 58b/6
- Rus** Rusya Federasyonu'nda
yaşayan Doğu Slav halkı
veya bu halkın syundan olan
kimse.
r. 88a/14
r.+(memālik-i Rusa) 50a/11

-S

- Şakālibe** Ar. i. (sıklab'ın c.) İslavlar.
ş.+(aḳvām-ı Şakālibe) 80a/9
- Selācuḳa** Selçuklular.
s.+(selāḳīn-i Selācuḳa)
47a/23
- Selāḳīn-i 'Osmān** Osmanlı sultanları,
Osmanlı padişahları.
s.+uñ 50b/24

-T-

- Tācū't-Tevārih** Şeyhülislam Hoca
Saadettin Efendi'nin 2
ciltlik meşhur Osmanlı tarihi
[I. Selim'in nedīmi Hasan
Can'ın oğludur].
t. 87b/15
- Türk** i. 1. Asya ve Doğu
Avrupa'da yaşayan,
Türkçenin değişik
lehçelerini konuşan millet.
2. Türk askeri.
t. 79b/25, 80b/18
t.+ler 69a/4, 84b/1
t.+leruñ 83b/25, 84a/6
t.+uñ 57a/2, 80b/19
- Türkmen** Orta Asya'da yaşayan Sünni
Müslümanlara verilen ad.
t. 75a/14, 76a/7

-V-

- Voynuḳ** Osmanlı döneminde savaşta
ordunun ve devlet
adamlarının atlarına barışta
da has ahır ve çayır
hizmetlerine bakmakla
vazifeli bir sınıf.
Gayrimüslim ve bilhassa
Bulgarlardan seçilir.
v. 69b/17, 69b/19

-Y-

Yezdānī Ar. s. Allah'a ait, Allah'la ilgili.
y.+(uluhiyyet-i Yezdānī)
86b/15

4.4 ARAPÇA İBARELER DİZİNİ

-A-

'aleyhi's-selām	“Ona selam olsun!” manasında peygamberin adı anılırken kullanılan bir söz. a.+a 50b/17, 55a/25 a.+uñ 46a/16
'ālimü's-sır vel-ḥafiyāt	Sırları ve gizlilikleri bilen. a.+sun 82b/13
'ammerahallāhu Te'ālā	Yüce Allāh ona ömür versin. a. 47a/18, 74b/12, 66a/4
'an ḳarīb	Yakında, en kısa zamanda. a. 65a/4

-B-

beyne'l-ḥavāṣṣ vel-'avām ṣōhret-i tamām	Seçkinler ve halk arasında meşhur olmuştur. b. 46a/17
beyne'n-nevm vel-yaḳaḳa	Uyku ile yarı uyanıklık arası. b. 82b/24
beytü'l-zālim ḥarābun velev ba'de ḥīn	Bir müddet sonra da olsa zalimin evi harap olur. b. 58b/17
bi-ḥamdi lillāhi Te'ālā	Yüce Allāh'a şükür ile. b. 70b/1, 86b/1
bi-'ināyetillāh	Allāh'ın yardımını ile. b. 62b/3, 69a/12, 74b/6
bi-'ināyetillāhi Te'ālā	Yüce Allāh'ın yardımını ile. b. 85a/10
bi-iznillāhi Te'ālā	Yüce Allāh'ın izniyle. b. 57a/12

-C-

cāhidü'l küffār vel-münāfiķīn

Kafirlerle ve münafıklarla mücadele edin.

c. 61a/23

cümāziye'l-āhire

Kameri aylardan biri.

c.+sinüñ 55b/13

-E-

el fitnetü eşeddü mine'l-ķatl

Fitne çıkması adam öldürmekten daha kötüdür.

i. 86b/17

el-ķaķķ

Doğrusu, gerçekten, hakikaten.

v. 80b/1

el-ķamdülillah

Allāh'a şükür, Allāh'a hamdolsun.

e. 81a/7

el-ķamdülillāhi Te'ālā

Yüce Allāh'a hamdolsun.

e. 70a/18

el-'ilmü 'inde'lāhi Te'ālā

İlim yüce Allāh'ın katındadır.

e. 87b/16

el-'uhdetü 'ale'r-rāvi

Vebali, sorumluluğu bunu rivayet edenin üzerindedir.

e. 68a/19, 86b/20

erbāb-ı düvel mülhemün

Devlet adamları ilhama mazhardır.

e. 64a/5

-F-

fahṛü'l-muḥadderāt	Müslüman, namuslu kadınların övücü. f.+ı ḥarem-i 'alīyesi 76b/8
fā'il-i muḥtār	Başkasının baskısı veya zoru olmadan istediği gibi hareket eden, kendi bildiğini işleyen (Allah için kullanılır). m.+sun 82b/14
fe-ḳabbellāhu Te'ālā	Yüce Allāh kabul etsin. f. 47a/21
fī-maḳ'ad-ı şıdk	Takva erbabının cennette bulunacakları makamda.

-H-

Ḥaḳḳ Sübhānehu ve Te'ālā	Her türlü eksikten uzak olan Yüce Allāh. h. 49a/17, 56b/21, 64b/20 h.+ nuñ 82a/12
Ḥaḳḳ Te'ālā	Yüce Allāh. h.+ya 83a/5
ḥāliyü'z-zihn	Kafası herhangi bir şeyle meşgul olmamak. ḥ. 61b/7
ḥānedānū'l-cānī	Cani hanedan. ḥ.+nüñ 59a/1
hicret-i nebeviye-i 'aleyh-i efzalü't taḥiyye	Selamların en güzeli üzerine olan peygamberin hicreti. a.+nüñ 54b/19, 69a/23, 72a/5, 79b/17

-I-

'inde zikri-s-şālihīn tenzilü'l-raḥme

Salihlerin zikredildiği sırada rahmet iner.

i. 53b/9

'inde't-taḥkīk

Gerçekte, aslında.

i. 52a/21, 77b/18

-İ-

'ilme'l-yakīn

İlahi ilimle ilişik bilgileri toplayan ve doğruluğundan şüphe edilmeyen ilim.

'i. 79b/4

'ilme'l-yakīn ve 'ayne'l-yakīn

İlahi ilimle ilişik bilgileri toplayan ve doğruluğundan şüphe edilmeyen ilim ve görülerek elde edilen kesin bilgi.

'i. 46b/24

'inde melīkin muḥtedīr

İktidar sahibi padişah (Allah) katında.

'i.+de 54b/15

inşallāh

Allāh'ın izni ile.

i. 50a/25, 82a/5

İnşallāhu Te'ālā

Yüce Allāh'ın izni ile.

'iyāzen b' -illāh

Ar. b. zf. Tanrı'ya sığınarak.

'i. 82a/11

izā hebbet bike'r-riyāḥu fağtenmāh

Rüzgar sana doğru estiği zaman bunu ganimet bil.

a. 82b/1

-K-

kālehu ālihi	Ona ailesi dedi ki. k. 57b/11
ḳātā‘i‘t-ṭarīḳ	Yol kesen, eşkıya. k. 52a/15
ḳubbetü‘l-İslām	(İslam’ın kubbesi) Belh şehrinin bir başka adı. Basra k. 65b/15
ḳuddise sırruhu	Allah sırrını mübarek kılsın. k. 53b/11, 54a/24, 54b/17, 90b/2 k.+dur 53b/13 k.+nuñ 52b/18, 53b/6, 53b/12 k.+ya 54b/1

-L-

lebbeyk gūyān	Emrediniz, buyurunuz efendim diyerek. l. 86b/8
---------------	---

-M-

men yesma‘ yaḥıllu	İşiten duyduğundan etkilenir. m. 53b/25
merraten ceyš ve merraten ‘ayş	Bazen savaş, bazen yaşama. m. 63a/24
min āsarı müştehiyyāti nefsiyye	Şahsi iştihasının eseri olarak.

min ba‘ad	m. 77b/18 Bundan sonra.
mināllah-i ilallāh lā ḥavlevelā kuvvete illā billāh	m. 48a/19, 76b/21 Allah’tan gelir, Allah’a gideriz. Allah’tan başka güç ve kuvvet sahibi yoktur.
mine’t-tedā’biri’l-müstahsene	m. 54a/25 Güzel tedbirler.
mutma’innü’l-hātır	m. 74a/21 Gönlü hoş.
muḫtaribü’l-ahvāl	m. 51a/19 Sıkıntılı bir halde.
mü’eyyed min ‘indillāh	m. 79b/21 Allāh tarafından desteklenmiş.
mükedderü’l-ḥāl	m. 78a/14 Üzüntülü bir halde
mülātefet-me’nūs	m. 77a/15 Lütuflarıyla bilinen (kimse).
mümā ileyh	m.+(sulṭān-ı mülātefet-me’nūs) 79b/9 Kendisine işaret edilen.
müreffehü’l-bāl	m. 58b/21 Gönlü rahat
müsebbibü’l-esbāb	m. 70b/9 m.+olup 82a/6 Sebeplerin yaratıcısı.
müşārün-ileyh	m.+dan 46a/22 Ar. s. “Kendisine işaret olunan”: Adı geçen, adı anılan.
müşevveşü’l-bāl	m. 57b/20, 57b/9, 58b/19, 60a/25, 71b/13, 81b/4, 86b/24, 88a/17, 88a/23, 89a/20, ve Gönlü sıkıntılı
mütevekkilen ‘ale’llāhi Te‘ālā	m. 79b/21 Yüce Allāh’a dayanarak.
mütevekkilen ‘alellāh	m. 85a/8 Allāh’a dayanarak.
	m. 75a/10

-R-

rabbü'l-‘âlemîn	Alemlerin rabbi. r.+sün 82b/6
rabbü'l-‘ibād	Kulların rabbi. r. 57a/4
rabbü'l-‘izzet	İzzet sahibi Rab, Aziz Allāh. r.+(cenāb-ı Rabbü'l-‘izzetde) 85b/4 r.+den 48b/18 r.+(dergāh-ı Rabbü'l-‘izzetden) 67b/10
rađıyallāhu ‘anh	Allāh ondan razı olsun. r. 53b/14
raḥmetu'l-lāhi rahmeten vāsi‘aten	Allāh’ın sonsuz rahmeti üzerine olsun. r. 86b/9
raḥmetu'l-lāhi ‘aleyh	Allāh’ın rahmeti onun üzerine olsun. r. 55b/14
raḥmetu'l-lāhi ‘aleyh rahmeten vāsi‘aten	Allāh’ın sonsuz rahmeti üzerine olsun. r. 65a/15
raḥmetu'l-lāhi Te‘ālā	Yüce Allāh’ın rahmeti. r. 87b/14
raḥmetu’llāhi Te‘ālā ‘aleyh	Yüce Allāh’ın rahmeti onun üzerine olsun. r. 56b/6
raḥmetu'l-lāhi Te‘ālā ‘aleyh ve ḳabbellāhu Te‘ālā	Yüce Allāh’ın rahmeti onun üzerine olsun ve yüce Allāh kabul etsin. r. 46b/15
raḥmetu’llahi Te‘ālā ‘aleyh rahmeten vāsi‘aten	Yüce Allāh’ın sonsuz rahmeti onun üzerine olsun. r. 70a/10
rāsiḥü'l-erkān	Temeli sağlam. 65b/10

-S-

şallallāhu ‘aleyhi ve’s-sellem

Allah’ın selat ve selamı onun üzerine olsun.

s. 53b/17, 82a/13

s. +üñ58b/3

seyyidü’l mürselîn

Peygamberlerin efendisi.

sulţānū’l-mücāhidîn

Mücahitlerin sultanı.

s. 75a/1

sulţānū’l-‘ulemā

Alimlerin sultanı, en dirayetlisi.

s. 53b/13, 53b/21, 54a/8, 54b/11

s.+nuñ 54a/13, 55a/2

s.+ya 54a/1

-T-

Tağabbellallāhu Te‘ālā

Yüce Allāh kabul etsin.

t. 90b/3

te’kulüne laħmen şariyyen

Siz taze et yiyorsunuz.

t. 46a/12

şurfetü’l-‘ayn

Gözün bir anlık açılıp kapanmasına kadar geçen zaman, an.

ř.+da 62a/16, 74a/3

-U-

Üşîkum bi-taḳvallāhi fil'birri ve'l-'alāniyete ve bi-ḳilleti't-ta'ām ve ḳilleti'n-niyām ve ḳilleti'l-
kelām ve hicrānū'l-ma'āşî ve'l-āşām ve muvāzebu'ş-şiyām ve devāmū'l-ḳiyām ve terkū'ş-
şehvāt, 'ale'd-devām ve ihtimālū'l-cefā, min cemīlū'l-enām ve terk-i mücāleseti's-süfehā ve'l-
'avām ve muşāḥabi'ş-şāliḥîn ve'l-kirām ve innā ḥayru'n-nās men yenfe'u'l-insān ve ḥayru'l-
kelām mā-ḳalle ve delle ve'l-ḥamdülillāhi vaḥdehū

Gizlide ve aşikarda Allāh'ın emirlerine sarılmanızı, Allāh'ın azabından korunmanızı size tavsiye ederim. Az yemenizi, az uyumanızı, az konuşmanızı, isyanı ve günahı terk etmenizi, oruca devam etmenizi, itaatta daim olmanızı, devamlı şehveti de terk etmenizi, hiçbir mahlukata cefa etmemenizi, akılsızlarla ve sıradan insanlarla aynı mecliste oturmamanızı, değerli salih kimselerle sohbet etmenizi, arkadaş olmanızı size tavsiye ederim. İnsanların en hayırlıları insanlara faydalı olanlardır. En hayırlı söz, az ve yol gösterici olan sözdür. Tek olan Allāh'a hamdolsun.

u. 55b/15-16-17-18-19-20

-V-

vāhibū'l-murād	İsteneni veren v.+(dergāh-ı vāhibū'l-murāda) 56b/21
ve 'āmmeten	Umumi, genel olarak. v. 71b/5
ve fākihетен mimmā yeteḥayyarūn	İnsanda hayranlık uyandıran bir meyve. f. 46a/8
ve min āşāri'l-'adālet	Adaletin eserlerinden. m. 90b/19
ve minha	Ar. b. zf. Ondan sonra v. 71a/21, 88b/10, 89a/10
vemā 'ale'l-resūl illel belāğ	Peygambere düşen ancak tebliğdir. v. 54a/7

-Y-

yā eyyühenebiyyü cāhidü'l-küffāra vel-münāfiķin Ey peygamber, kafirlerle ve münafıklarla
cihat et.
y. 82a/4

-Z-

ẓannü'l-mü'mīn

Müminin zannı.

z. 49a/1

ẓılluke şahibi ẓıllihi

Senin gölgenle onun gölgesi arkadaştır.

z. 86b/16

ẓımnı taḥaddüs

Ortaya çıkan hadiselerin özü.

z. 90b/9

4.5 METİNDE GEÇEN BEYİTLER DİZİNİ

Kes çidāned k'enderīn baħr-ı 'amīķ
Çün şodend īn ķavm ü millethā ğarīķ
46a/23

Ğarķ-ı īn deryā şode çün ķavm-i Nūħ
Şad hezārān keştı ez ebdān u dūħ
46a/24

Pīr bāyed rāh-rā tenhā merev
V'ez-reh-i 'umyā der-in deryā merev.
50b/7-8

Şehbāz-ı rūħ çün pered ez-āşiyān-ı ten
Cevlān-konān be-ravza-i ķudsī koned vaţan
56b/1-2

Dīdī ki Çıkerd Eşref-i ħar
Ū mazlama būd ü Cānī Beg zer
59a/8-9

Rūm ilinde beş sene Ğāzī Murād
Begleriyle eyledi fetħ-i bilād
66a/4-5

Ṭāvus-ı murād-çün be-cevlān bīnī
Der-cilve-i baħt 'aķl ħayrān bīnī
78b/22-23

Çü-ġitī der-i rūşenī bāzkerd
Cihān bāzī-i ṭurfe aĝāzkerd
83a/11-12

Besā fālī ki, ez-bāzīçe ber ħāst
Çü aħter mi ğuzeşt ān fāl şodrāst
84b/5-6

Ḥaţarhāst der-kār-ı şāhān besī
Ki bā-şāh ħişi nedāred kesī
90b/10-11

Sāl-i sī ve yekom şehādet yāft
Bād cāvīd der-fezā-yı behişt
86b/8-9

İçinde bu kavim ve milletin boĝulduĝu o
derin denizi kim bilebilir.

Aynı şekilde binlerce kavim, gemi, arazi
gibi Nuh kavmi de bu denizde boĝuldu.

Sana pir gerekli, yola yalnız çıkmaya ve bu
okyanusta bilmediĝin yola girme.

Ruh doĝanı vücut yuvasından uçtuĝundan
beri kutsal bahçeye doĝru kanatlanarak
orayı vatan edindi.

Gördün mü Eşek Eşref ne yaptı? O
(giderken) zalimlik götürdü Cani Bey ise
altın.

Gazi Murad Rumeli'de beyleriyle birlikte
beş sene beldeler fethetti.

Gör ki istek tavusu kanatlandıĝından beri
talihin cilvelerine akıl hayran oldu.

Dünya tam açık ve saf olacaĝı sırada yeni
bir oyuna başladı.

Öyle bir fal ki bir oyundan ortaya çıktı. O
fal devirler geçti, ama doĝru çıktı.

Padişahların işi epeyce tehlikelidir, çünkü
şahla kendisi tek kişi deĝildir.

31 yılında şehit oldu. Cennet aleminde baki
olsun.

5. TIPKIBASIM

تا مدار ابدی و کبارینار بر فاجتی ضبط ابدی بر مقدار فوار بودی اوج
 کنتی اند آنچه خلاص اولدیو سلیمان پش کو فآر اولان کفاری کسلان
 باشو ایله اهل حصاره کو ستور دکن امدادون امیددی قطع ابدی سلطان
 اورخان دخی امان احسان ابدی و عدالت لسان سیماری اولنله جمله
 بولونده قوار ابدیو آنچه نکورده مشهور خطای ابله استور که مترجه اولدی
 5 ذکو او صاف قلمه ی ازینق شهر فرورده داخل اولدق اولنده کو یا که بنت
 فرورده دخول ابدیو بر شهر کوردیلر که هوایی لطیف و فضایی نطفی
 بوستان و کلنا این مبهوهای کونا کون جمعی بیوجا کله طریحی بیرون
 ابدی جمله خصایص کنا حصاره بر دریاچه وار ابدی که حوض
 که نردن خودار ابدی دایره سی بر سوار شنا بندید بو کونک راه ابدی
 10 و اول کولدن دریاچه بر نهر بزرگ دایما سیال اولوب اول دریاچه
 و انهار دن مرغ و ماهی صید اولوروی که و تا کلون لحاظ یا چغنی
 صفا نوردی و باغات و باستان بلکه کوه و صواب ها موی آکو تین و
 شون ابدی بو آب و هوایه کوره اهالی دخی خوش خو و جواری شکلی
 مو و جوانوی کناده آبرو ابدی مشهور دکه شهر ازینک روم ده
 15 شام بن نوح علیه السلام بنی تازدن اولوب تنه شده اتفاق استور
 و اول دریاچه ده بر شهر معظم عزق اولدوی بنی افراسیاف و انعام شهر نام
 بولندرت امطار دن صولر جکلر وکی او فاندده صیادلو بعضی آلات عمارت
 و بلاد بولدقوی مشهور در جمله دن فعل ایدر لو که بو کره بو کوپ بولوب
 20 دوست اولنله ایچینده ارمقدار تخم زیتون بولندی بوندن فهم اولور
 غالباً تخم زیتون مرورد زمان ابله پوسیده و متغیر اولماز ایمن لکن اول
 دریاچه دن کیفیت حدوتی آسیایی سبب الاسبابدن غیبی ایل معاری کلدر
 بیت کسی چه داند کاندین مجموعی چون شدند این قوم و ملتها غریق
 غرق این دیوانه چون قوم نوح صد هزاران کنتی از ابدان و روح سلطان
 اورخان بوله بر شهر عظیم و عادت قدیمه مالک اولدوغنده شکر ابدی اهلینده
 25

نظر ایلدی بر کون شہری زور ایدوب سپو و تمامشا ایدر کون بولون عورتانو
 عرض حال ایدوب شو هو لو بولون آکوی لشکریانو کون تپهلون کون بوی و بیجه بی
 قسط و طاعتون هالده اولنلورد و فقر و فلا کندن حال کون یاکوندر دینون
 ایلدی سلطان اورخان غازیان و سپا هنده خطاب ایدوب حاجتی اولان بون خا نورد
 مکاحله اولنورد یوزون ایلدی و اولنلاره او و بروب و وجهه معاشین تپهل ایلدی
 اول اجلان شہر انینک کوندن کونده عورتونیک اولدی و شہر زور بوی کوندر بید
 و ارا سلطنه ایدوب بر عالی بنیاد کلیسای جامع ایدوب بروب
 و سنک چلیبا و صلیب و ن منبر و عراب بنا ایدر بوی و بر ساسطار
 کبیری مدرسه ایدوب شیخ داود قیصری کده عالم ظاهرده مشفق
 صاحبی فاضلی سراج الدین آرسوی نیک تلامذه سندن اولوب معارف
 معنوی ده خلف صدق حضرت قطب لوفیا و اولیا شیخ صدر الدین
 قونوی ایدی مدرسی ایلدی و مولانا قوه طیبلی فاضلی و شرفی ایدی
 و بردار لیاقد بنا ایدوب او کون کون کون اطمینان لایزه طبع ایدی
 عدا و عدا و خورش عشای کند و نفسی له تقسیم ایدوب احشام اولدی
 چراغابین کند و ایلده او یاردی رحمة الله تعالی علیه و قبل الله
 خیراته شہر زور حالادی عورت اولوب خاکندن جنون و دوزلو مروند
 شیخ بیکبیر طرخی و کونینک و عورتی بایه سلیمان ایلدی عاری این او عارفان عاری

5

10

15

سلطنت
 اول مدرس اولان

شاهزاده سلیمان پاشا از کیمده نوز او اولوب بر عادل و دلاورد
 سرور اولوب ایاتی نوبند اولان بیکبیر بوطرخی و کونینک و موطنی
 و لایبوی بر منفعت مملکت او اخله دار لاسلام اوله سده جت ایدوب
 بیدی بوز او توز اکی تا و عیضه تقاضا بینه توجه و عزیمت ایلدی بیکبیر نیک
 احاطی طرخی باو و فاشیه او اخله تجارت ایلد اناسنبله کبیر باکی ایلدی
 او غراد تلوند ال عثمانی خصوصاً سلیمان پاشا نیک عدالت و رعیت برورد
 علم البین و عین البین مشاهده اندک لوی اجلان نکوری و بی حصار بی
 ایلدی کونینک و مووردی نکور لوی و بی اکامت ایدوب بر سنده و

20

علم البین
 عین البین
 مشاهده
 اندک لوی
 اجلان
 نکوری
 بی حصار
 بی

25

اوج مملکت تخیز اولدی غزاة اسلام اموال غنایم دن مضتم اولدی
 ابلدن اول سردار عالیقدر خراوع و ضیاعدن بر مقدار غلک
 واقطاع ایدوب والدا ماجد لوی دخی مقبول طوقوب الی الی
 مضمرفارود و کوبینک اها لسی مویتا یار اولخله عمار اول اسباری
 دخی جالورین دکندرد یار و غنایم فتحدن حصه دار اولدی یار

5

فتح کلینک و بنا جامع شریف و تاجخانه و عمارت و مدرسه بر و سه خیرات او طاقست
 یددی یوز او تو زودت شهر دینک بونده سلطان اورخان مجتهد اول
 ایمانده خطاب ایدوب کلینک حصار بندل فخرده نه یوزون مبارک
 اینک کر کرد یوز اول ایلدکن مرهم سلطان عثمان بر دفته آنجه
 خواجه الی کوندر شیدی قوه تیمور ناس دخی بله کشیدی اول حصار
 مناجل و محاربه معلومیدر دبو جواب و پرد یار تیمور ناسی کتوردوب
 بید المشاوره کوز ایامنده بر دفته عساکر ایلد قوه تیمور ناسی کوندرد یار
 بنیوز بهادر ایلد واروب اهل قلعه یه ذخیره آلدربوب حمله سی غارت
 ایدوب اول بهادرده کدوروی ایچون در انبار ایلدی اول بهادرده سلطان

10

اورخان لکونصر فتالده محاصره ایلدی بر ای مقصداری عمار ایلدی یار
 آخر الامر قحط و غلامون زبون اولوب با اضوره امان الله قلعه
 قسایم ایلدی اول مملکت دخی دار اسلام غایت بی نظیر و مافی اولو
 عمر هاند شای و یددی یوز او تو ز الی نار مجتهد سلطان اورخان
 محرمه بر و سادده جامع شریف و فقرا و مساکین و عیال صالحین ایچون
 تاجخانه و ریاط و عمارت بنا ایدوب و مناسک کیندی مدرسه ابد
 مدرسه و قلعه سنه و ظایف فیهن ایلدی نقل اولدی

15

20

تخیز ولایت قراسی

قراسی الی حاکی اولانی تخیزان یار سلاطین ساجقه امراسند
 فلندن اولوب قوت رجال و کتون مال ایلد استقلال
 بولخین دولت قشاینه ظهور دینک ابتدا سندن بر و دعوی صداقت

25

اینگلیس کوجان او غلی طورسون کی آستانه خدشندک طورسون دیو سلطان
 او رخانه گوند رمنیدی سلطان اورخان دخی فوزند لری کی سورجی
 عجلان بک آخزنه انتقال اندکده بیوک او غلی بدرینک فایم مقابلی اولوب
 سند حکومتده جالس ایله کی ستمکار اولمسه اعیان دولتی اطوارنا هوارد
 روکودان اولوب بوگون روزگار دیده لودن برجماعت وزیر بی حاجی ایللیکی
 حضور دینه کلوب طورسون کی طلب ایدوب آنک حکومتده انتقال ایله سی
 ایچلوندن بعض کسند لری هدایا ایله درگاه سلطانه رساله گوندره ب حور
 عرض ایله پو شاه عالیه آگاه اولدقده طورسون کی احضار ایدوب حور
 اشعار اندکن طورسون بان دعا ایدوب اکرچه بو آستانه ده جاروب کس
 اولمقدن زیاده خط ایدوب سرمایه عزت باورم کن سلطان ملک نهاد
 مقصود و مرادی فتح بلاد واقامت مراسم جهاد اولدقن دخی یلوب اولتیا
 خدای لایقده ظهوره کورمکن اقصای مرهمد بانی کسری شهر بی ایله ایدنجی
 شهر بی توخاله و منیا سی حاد تلرخانه پیشکش اولسون ادرمید شهر بی ایله
 قرجه طوزله و بکار حصاری و آبا ز مند و نوابی بلاد و برغده بو قولونه
 طورسون دیو زجا و استبدعا اندکن سلطان اورخان رعایت خاطر بی اچون
 حکومع ایدوب یدی بو ز او تو زیدی ما دینجده عزم راه بو رد یار اولوب
 فتوندن مرود ایدر ایمن سنک راه اولان قولوس و ایلوس نام قلمده
 کنار لندن آلنوب کوما سنی ید دخول اولندن حاکمه سی بقایا قلمده
 کوما ستورید نام عودف ایدی جزیه و برکی قبول ایدوب بیجا لجه نام
 فوندا شی مصالجهده حاکم ایدی اولدی هیزه سنه موافقت ایله امانت
 اینگیلین پیشک لری مقبول و شرف باجوس پادشاهی ایله تفرقه و صل اولوب
 مکانارنده مغرب فالدی بو اولوب یاد نکوری دخی بومعامله بی شاهده ایدیلان
 اولدقن بو ناکر کی عمل ایدی قراسی و لابنه استعمال ایدوب مغرب کون
 مجرای اولان بالیکر بده اقامت و اولشاهه مناصت کن اولدقن
 ادران ایدوب بالیکریدن قاچوب برغده حصارنده قرار ایدو حاجی

5

10

15

20

25

ایلیکی

ایلدیکي که عجمان بکل و نوبری ابدی بعضی ارکان مملکت عجمانیه ایلد آتسا
 اورضانیته یه یوز سوردیلر بونلورک رهنا لخی ایلد بوغمه یه وار ایلوب
 محاصره اولدوقد شاه مرحت بناه طورسون کی و حاجی ایلدیک
 دعوت ایلوب خطاب ایلدیورک اهل اسلام ارا سنده موجب
 شریعی یوغیاکن محاربه یه اقدام حرام درهم رعایا پامال اولور
 وهم و بال لازم کلور چون بو مملکت ارکانی سندن حکومتله
 طالیلور و برادر کدن لغت ایلوب ها و یلور و لایق
 اخوت اولدی که اعیان مملکت ایلد پای حصاره واروب
 بونک برادرک ایلد مواجه اولوب بالمشافه صلح ایلد شتاقی
 وفاقه تبدیلی و شرایط اخوتی تکمیل ایلد سن و با خود مملکتی
 ایلوب هم برنگور برصفا ایلد قانع و برنگورک و ضامنه تابع
 اولاسور بو فکر مقبول حضار مجلسی قتلونده مقبول اولوب
 طورسون پانک بر موجب قرآن قراسی اعیان ایلد پای حصاره
 واردی قوند اشیدن مواجه التماس ایلدی لکن برادر کی
 بر تیر جانسوز ایلد طورسون کی جانسوز ایلدی قواسیلان
 اغیا و قراسی امیرزاده یه مقبول مقبول اولدوغنی کور بکل
 آسان سلطانیه واروب فویاد و فغان ایلدی بو خاطر عظم
 اورخانی بو وضعیت منبر اولمیش فرقی ایلد منادیلورند
 ایلدیورکه ولایت قراسی نوایی قراسی ایلد من بعد مالک
 اورخانه دندر و اول طغانی یه متابعت ایلدیور باغی اولور
 قلمچون کور یلور دیو اعالم اولمغله حصاره ده اولان نامدی
 فتح ابواب ایلوب درگاه سلطانیه شتاب ایلدیور اما اول غده
 حصانت حصاره اعتماد ایلد نمود لک ایلدی آخر کار اهل
 ایلدیورکه سپاه و رعایا اطاعت ایلوب قلمه مفتاح حویلی
 نسیم ایشلور دیا لکن بوغمه اها بسنده نه قدرت وارد

5

10

15

20

25

بهر حال متابعت ایدوب جزایمکه استفسار اینک کردید بجزایمکه
 عفو شاهی به توسل ایدوب روز آکو زایمزه متابعت اینک ایدوب جبر
 واکو اه ایله مقید و محبوس و عفو دین مابوس و ارمانی مشوریل
 د دکلو نده بالضروره حو کات ناشایسته شدن اعتدال ایدوب
 مابوس شاه خطا بخشی له مشرف اولدنده کنایه عفو اولوب
 قلمده خلاص اولدی و بروسه شهرته ارسال اولدی و ولایت
 قراسی ایلی بلایجدال و قتال قبضه به تصرف شاه با اقباله کوی
 ایالتی شهزاده سلیمان پاشای غازی به بورد باو و ند پیرای
 ملک مریو رحامی ایلیکی و قاضی فاضل و اورنوس بگد توفیق اولدی
 و بروسه جاتنه توجه اولدندن اولو باد نکوردی اسمال ایلی
 خیانتی ظاهر اولغین قلی اولوب دما دی و اراسلام قلمده
 وندی نوز او توز سکونار بخت دریا کنارنده اولان اتا حور
 و امرودی نام حصار لوده توطن ایدن کف اولک ولایت اسامیه
 اضرای معلوم شهزاد اولدقن محاصر اولوب قبول عقد وقت ایله
 اول حصار لودنی تمخیر اولوب سالما و غامما سور سلطانیه ایلی

5

10

15

بورد باو | ابتدای فتح و فتح بورد باو روم ایلی

سلطان اورخان اماتولی تک التوبلا و مقبوره سنه مالک اولدندن
 روم ایلی مالکند فضی خاطر ایدوب دایماد بایقردن رجا ایدوب ایدی
 لکن مابیند دریا اولغله قصبوی دشوار کور بودی و بوشکله حلی نوزند
 ارجندی سلیمان پاشا واسطه سیله اولاجمنه قلی شهزاد ایدوب ای
 اما عطوفت پدری مو حنیه نوزند دلبندیل بومقوله خط ناک خدمت
 مباشرت انجمنی جایز کور میوب بو خضر صه متعلق خاطر سن اظهار
 اینز ایدی اتفاقا بوانا دده سلیمان پاشا قراسی ملک دین و الد ماجدی
 زیارته کشیدی هر کونه مصاحبت و مشاوره اولور این سلطان
 بومضاره آرزوسی اولدوغن مناسب ایله اشراب اندکن سلیمان پاشا

20

25

طن المؤمن کمانه منهنجه مقصود سلطانی معلوم اید بنوب مجلس خوا
 خاصه اخلاص دعا لوی ایدوب مردانه لک و جافذاتی اطوار ایدوب
 بیوردی که اگر توفیق باری یاری اولوب هنکوز اولورسه دین و دوله
 بو خدیقی بو قولو اینکله جرات ایدردم و غایت خدا دعت اولبا ایلد
 بود یادن کیمنز کجدم دیوب منظر فرغان اولدی سلطان او
 سلمان باشا بو جراتندن و قابلیتندن کورکن لفته ابدوار اولوب
 فتح و نصرت ایچون فاتحه او قوی و بلند دعت اول که هر کس دینی
 همتی قدر اولور دیو نصبت ایدوب سلمان باشا بی روم ایلنک فتحه

5

سلطان
 شهزاده سلمان
 روم ایلنده ایلدی اولی
 اولتدر

سامور ایلدی | مملکت روم ایلی تعریفی در

تاریخ
 ایلدی

صحایف طور انا بیله مطور و اصحاب مساحت و ادباب سیاحت بنیاد
 مشهور در که محور عالم و مسکن بی آدم دن اقلیم رابع عرصی
 شما ایلنده که بعضی امصار و بلدان واقع اول بلاد که اکثری اقلیم خاس
 و سادس و سابع در و بو بلاد که مغربی که قطب جنوبی یه سا ایلد
 کبر و اقلیم رابع جنوبی ایلد اسلوب شمالی کبی بلدان اقلیم ثالث و ثانی
 اولوب تا نهایت عمران خط استوا یه متتابع در حکمت ربانی ایلد
 کثرت عمران و تقارن بلدان اکثری اقلیم اولدی ایکی طرفنده جوق واقع
 اولندر هو سجانه و ثانی هر جا ایلنده بر خاصه خان ایلندر بلاد خاصا
 ساکنلوی سفید دنک اولوب اهل جنوب سیاه دنک اولوردر
 اما مزاجی اعتداله قریب اولان زیبا ترین مالک شمالی دیار روم
 و فنک اولمضه منشا حکما صاحب خرد و فو هنک اولندر جمله دن
 شمالی روملن کور لوی که شهید کی حالده روم ایلی دیکله معروفند
 قدیم الایام ده اول مملکت پر منفعت دیار ما کدون ناسله مشهور اولوب
 منشا اسکندر بن فیلیس اولمضه کتب فرادینده اسکندری اکانست ایدوب
 اسکندر ما کدونی دیو د کو ایدر لور منور سلطنتی فیلیس یونانی بو مملکته
 اولوب و اسکندر داو المملک اطبعی مملکت فرورد در ایتنه شهر یو در که

10

15

20

25

مدینه الحکما دیوشور در و اول بلاد قدیمی شدی مهدوم و مغرب اولوب
 کن بعضی مواضع و بلدان حادث اولوب حالاً مسکون و معمور در جزیره
 ماکدون برکش و بینا لکم طولاً و عرضاً بر آبی بود در جانب جنوب و
 دریای روم و شام و عالت فنکه عند اولان خلیج در و جانب شرق
 و شمالی قره د کیز و کفه دریاسنه و طونه نهرینه محدود در و نهر بر
 5 دجله و فوات و چین ندن افوندر و بو طونه نهرین شتدن جانب شمال
 عدی روم ایلی تا بلاد بوسنه بقینه دن اول بری اجاطه ایستد
 و ولایت بوسنه دن از اجن برون غیر ایلیه تا ملک ارنا و ته دکن
 آب دریا محیط در فاما اول طرفدن بنایت صعب و دشوار اولوب اول
 10 طاهر تا ساحل فنکه و ارنجه بوسنه ساکن انسان اولوب محصلاً ملک
 روم ایلی بر جزیره عظیمه در که جمله بی سمور اولوب در و نند غیر مسکون
 محل بقدر مکه که وادی و تجرای نهاد اوله و بو عرصه ده اولان بلاد
 و ساکن اکثر اقلیم خاص و حدود سادسه داخل اولوب اقلیم رابع دن
 دخی بعضی موطن غلا صقدر و با جمله جزیره روم ایلی وضع منافی
 15 اوزده و جنوب بر زاویه بی جانب شرق شمالی دن استانبول نهری
 در که ایلی دریانک ملتقا شده واقع اولشد که بری بحر روم
 و بری بحر شمالی در که تقسیم بلدان نقلیه جرابر خالقات دن طوی
 قرق طغوز درجه و ایلی دقیقه در و عرضی خط استرا دن قرق بس
 و قرق درت دقیقه در آخر اقلیم خامده اقلیم سادسه متصل واقع
 اولشد و بو مثلثک بر زاویه سنه دخی که روم ایلیک عربی
 20 جنوبی سنه در شهر آینه و مدینه الحکما و جزیره سور در و آینه دن
 حکما نین اند و کی اوزده طوی ایلی درجه و قرق درت دقیقه در
 و عرضی اون بر درجه و قرق بعضی دقیقه در و جزیره سور اقلیم
 رابعک او اخرندن اما اقلیم خامده ساکنه متصل در و نند برجه
 طوی قرق بش درجه و اوزده دقیقه در و عرضی اون بر درجه و آینه دن

حواله خطه قرق طغوز اوله واقع اولد
 قرق ایلی طغوز درجه و ایلی دقیقه
 هم ایلی درجه و ایلی دقیقه
 ایلی دقیقه و قرق درجه و ایلی دقیقه
 قرق بر درجه اوله خطه اصله کتبه اولد
 حواله خطه ایلی طغوز ایلی دقیقه
 رابع الخطه در خط طغوز ایلی دقیقه
 ایلی دقیقه
 ایلی دقیقه

دقیقه در دشتیالی و غربی دن بر زاویه و سنی دخی مکت بوسنه دودکه
 جانب شمالدن انصالی آنکروس مالکدرد و جانب غربی دن فونک
 و لایسه خصه ما بندقیه توابعنه متصل اولودکه و نزدیک دیکله فونک
 و بواج مثلک میانی عمارات و آبادانی اولوب حالاً بمضاری خود و
 مغورد در جله نیک تفضلی بر صیغه ده غیر مقدر در و بومثلک وسطه
 5
 آکوچه افاد و کوهلرک نماینی بودر اما ایکی کوه بوشکوه وارددکه
 اکثر مسکن ربع مکون بر ایکی کوه مسافندن منقطع اول کوهلرک
 بریمی بلقان دیکله معروف اولوب جانب شرقدن سواحل دیار
 اناطولی و طربزون و ولایات کوجستان و شروانات و دمورد قیو
 10
 در بندینه اوزاندر اول محله کوه البرز نامبله مشهور در آندن
 سرحد چرکس و مالک روسه وارد و افولک منبدا و دخی روم ای
 ولایتونده ایکی دریانک قارشد دخی پردر که استانبول فوننده
 اسکندر بغازی ایله مستی در آندن ساحل دریای شماله و طونده نغری
 کتارینه و آندن مالک آنکروس و انصالی بلاد کفرون ایکی آبن بول
 15
 محمد اولمشدر و بو کوهل ایکی طرفنده محور شهر ایله محادن غیر
 محصور در و اول ایکی عظیم کوهل بری دخی که روم ایلندن واقع ایله
 کلپاروی شرنندن ابتدا ایدریم کوهستان مکت بوسنه و ازنات و
 و سایر جلیج فونکه آندن میان مالک فرنگستانه ایریغده ماها س محوره
 وارد و بو کسارک درونندن خصه صادم ایلی دیار کونده منابع انصار
 20
 منابع اولوب و آلتون و کئی و دمورد صمد نوری و عری بسیار ای
 حاب سمانی و کسارک هواپی سرد اولوب شهر لری سد و سورد و پر کک
 طغله اولوب همینده برف و باران اکسک اولماز اما بو کسارک
 جانب جنوبی جله بلاد کوسپیرو اولوب تا ساحل دریای فونکه دکن
 و جزایر یونانی ساحلنه دکن قلاع و حصون حد و حصون افزوندر
 25
 حوره موده و اغریوز و عیالو کئی که ان شاه الله فیلوی نامندیه

نام ایچا اولک منطقه سده اولوب هر طرفه بر ایچا سکی زری

منورق کردن کدار مجید

هزاره سلیمان پاشا والد ماجد لونیاد فرخنده روم ایلی قیاسه
 عبوره مامور اولدی بنخصه بر فاح بامدار لوی با ماسدن رجاءه
 یا بنجه سیه الوب کندی و قراسی ایلنده ساکن اولار لیک اهل
 و قورلور دن کتی سز در یایی کچیک محله کمن اولورد بوسال
 ایلدکه هدر بری عفلوری اوشد و کتده کوره جو ایلر و بر دایر
 شهزاده کامکار پیر باید راه را شناسم و زره عیا
 درین دریا مرو و بوب اصحاب مشاوره دن بر فاح روز
 دیده و غرایب شنید پیر منتری ضروری و بر فاح دو تن
 جوان پیر ند پیر لوی جمع ایدوب بعد المناوره نتایج نکلوری
 بو مقامده قرار بولدیکه جمله کیلور روم ایلی کفارینان قبضه
 نصر فلورنده در سخاین و مرابک ایله ذاهب اولن کمن دکلدن
 تحککه در کتن چوپ و نیدن سال دو زوب راکب اولور
 اتمالدرکه موافقت باد اقبال ایله کدار میسر اوله دیوب
 ساللوتدار کتده اشتغال ایلدیو تو اتوا اخبار ایله اشتغال
 بولنددرکه قراسی ایلنه تابع آید بختی نام قصه ده سلیمان
 بنی علیه السلامه منسوب بر خرابه شهر بری اولوب خت
 اولخلده ظهور ایش الحقی اول جای فلک فوسا یدیه نمایان اولما
 بنیان کویا لسان حال ایله تصدیق ایدر لیکه آنجیلین بنیاد
 طالی عماد اساس تخت سلیمان اولوب دیولر معانی ایله او
 کونا کون موزون ستونلر و کوه سیماسکلر اولدکلر و حقه
 سلاطین عرب و عجم مضاهرت ایله تقی ایچون خزان بیچار
 صرف ایله لو عشر عشرین نقلده عاجز اولور لودی دیوب
 روایت ایدر لوی ایا صوفیه ناک و سلاطین ان غمانان جا سالت
 دخی اول محمدن سبالغه ستون ایله اجمار کونا کون کلدن

5

10

15

20

25

شاهزاده

شاهزاده؛ کامیاب علی طریق التقدیح اول شهر بر عیوی سیر ایدر این
 بر محله کلدیو که ساحل دریادون روم ایلیتک بمضحدودی غایب
 اولخله بونیت وعزیمده کندو ایله یکل اولان غازی بوی جمع ایدو
 هندو صامتعیان مملکت آجه بانک و غازی فاضل و اورنوس بانک
 5 بر خیالان قواسی ایلی ایدر حضورینه کتور ووب دریائی عبوره
 توجه و عزیمت بود دیار و بر محله که دریائی اینلور دکل ایلی
 و قوشوقا سنده چینی نام بر حصا و مختصر و ار ایدی اول
 محلدن کداری مقدر ایلدی کچکه بحری صال با غلدرین
 اولان اناج ایله قامشدن بر صال دوزوب روم ایلی نیفا
 10 ذل المی ایچون آجه بانک ایله غازی فاضل شاهزاده دن
 رخصت اولوب زهنونی؛ نجوم و عنایه عی و قیوم ایله صال لوبی
 دریایه صال دیور و قلعه؛ خربوره به قوب کناره جیتیق
 کفازک با غازی اراننده بر اهل و قوف کافر الوبینه کتور ووب بند
 ایدوب عودت ایلدی بر مساعده؛ باد مراد ایله خدمت شهزاده
 15 کلوب اول کافری حضورینه ابرشد دریور و اول کوفتاره
 کولویوز کوستور و وطن اول دو کوب ملاعت ایله مال
 و ملک و منصب و عده ایدوب مشورت ایلدی بر اول کافر
 مضطربیات و زندگانی رجاسندن قطع نظر مواعید ایله
 مطمئن الحاطر اولوب مصالح مجاهدان ایچون کلمات معنی
 20 مباشرت ایدوب خلوص عقیدت ایله موافق و مرافق اولدی
 و بو وجهه تقریر ایلدی که چینی قلعه سنک هو ایلسنده قریله
 ورماد و قاذر و اندن مرور زمان ایله دیوار حصارک کنارنده
 بیغوب بر وجهه مرتفع اولشند که شهولت ایله اول بلدن
 حصاره دخول یسیر و بالایی حصاره غور و جدن صکوه اول
 25 کتورک فتحی مقرر در آنو کیچون که سکان حصار امن و امان

و غفلت او زره او لخله محافظه ایله مقیمه دکلاور در دیوچه و در
 فی الحقیقه کافر اسپرک تدبیری د لیدر کورینوب شاهزادگان
 خواصدن بر قاج مرد شجاعت شعار ایله دریا کنارنده اولان
 دیار کفاردن بر محلی غارت ایدوب کفره ناک کاورینو بیجا ایله
 اتابین عزاته نفقه ایدوب پوستلین د و آل ایله بر و سولک
 بر بولوبنده اول د و آل ایله استوار ایدوب ایکی صال توتیب انداز
 و هو صالحه مکمل و مسلح فر قرفوز د لا در تبین ایله بر عدد آردین
 نکل زنت نبوت و ولایت اولوب مطالب دینی و دنیویده آسوار
 بیار بنهان اولخله صالحه برینه شهزاده کامکار مجاهدان نامداران
 آق سنقر و قره اوغلان اوغلی و قره تیمورتاش و قراحن اوغلی و آق
 خواجه اوغلی و بلهاغلی اوغلی ایله فوق نفوز برار بکنلو ایله سواد اولوب
 بر صالحه دخی حاجی ایلیکی و آجه بک و غازی فاضل و آورنوس
 فوق نفوز مجاهد ایله بندیلر و اول دلاوران زمانه اتفاق خصاصه
 شب ظلمتی ده بدرقه به هدایت ریائی و دهنوی، نور مسلمان ایله
 روحانیت خضت نوح نبی الله دن استمداد ایدوب صالحین دریایه
 صالحه بولور عنایت غیبیه به کورد کار ایله اول شب ناورده دریادین کنار
 ایله بر اتفاقات توفیقاندن ساحل مقابله، قلعه به چینی ده قرا ایله
 و قلعه ناک مدخلند بول بولوب برقی خاطفه مثال قلعه، قلعه به
 صورت ایدوب کفار خاکسار خواب غفلتده بی هوش ایکن رشحات
 شهبو ایدار ایله هوشه کورد دیار و جمله سن اسپر اندیلر کن قتل عام
 انجا بوب مرحمت و انعام ایله ابقالین کسور کتافنه انب و اقوب
 کوردیار و ایچلردن بضا برین دلاورلی ایله امیدوار ایدوب اول
 قلعه ناک مقیم اولان کنتلرین قوشو بقایه کوندروب اول کجه
 انا طوبی طرفدن اوچیز آدم کوردیار حاصل اوج کونده دکن اول
 حصار کفارینک اسزادی ایله رعم ایلی بقاسنه اوج بن اهل اسلام

5

10

15

20

25

محمد

کچور دیار و قلعہ و مرزورہ یہ قریب بولایو و انجہ لیجان نام مہروردہ
 کھاد خاکسارک کباری و ارایدی فی الحال آجہ بان غازی بی برمد
 غواندہ کو ندروب آتہ یا قدر دیار

کلبوی حصاری متخی در

5 چینی قلعہ سی اہالیستک دلائلی بده قریبند واقع ایاشو زبہ نام
 قلعہ بی نخ ایدوب سایو کفارہ عبوت ایچون پیرو جوان جملہ سنی
 نقل عام ایلدرو و اموال غنا یدن تالیف قلوب ایچون چینی اہالیستہ
 زیادہ مال انعام ایلدرو و اهل و عیالوری قواسمی ایلی ملکندہ کو ندروب
 قلعہ برار حفاظان نبین ایلدرو القصہ روم ایلی مالکندہ
 10 اولان ماروک کھاد ما بینا نندہ بو آوازہ منترا اولدی بو کو وہ
 قلیل العدد و سپاہ بی استظہار و مدد کو وہہ پروین کی الی
 قلعہ نیک قلعہ سنہ دو شد بو بر فاج اعاجلوی و سازوفا مناری
 بو بولونہ بند ایدوب نامنی صال قوشا دریاچی اٹوکلا کجوب
 15 باہ قشبیہ اطبال اطفال و اغاجدن نقارہ لرایہ کند و لو بن
 آتشار و قطاع الطرق کی بر کجہ علی الغضالہ بو بلوک غافلوت
 او ذلرینہ و اروب اول سوحدہ اسلام سخا غنی بالدر منارودین
 ضا دید مشرکان و ملوک مضور ان کافران مجالس عنوتلو نندہ
 ضرب المثل ایدوب حاشا استہزا ایلہ یاد ایدر لو ایدی بعض
 عاقبتہ نظو ایدوب قضا و قدر ظورینہ منتظر اولدی و مطلقا
 20 غزاة اسلامی کو زلونہ کو ستو میدوب از اجنی آدم لو دو کو کلیم اولد
 دفعی آسندر دیو منیدہ و لیدی عند التختیق روم ایلدک اولان بلوک
 کھاد بقایا: قیاصہ و اعقاب جبا بوردن اولوب ہو بوی بیوان
 طریق ایلمہ بو ملکندہ مستقل حاکمو ایدی سا بینا نندہ اتفاق ایلی
 25 ہر بان کند و مملکتی حفظ و حراست ایدوب بر جمع عابدہ حجت ایدوب
 حو اناب کی همان کند و منزلی حیانت ایدر لو دی جنود سلطان خار

بله کازاندي هينته جمعيت اهل حق صورت بن اولان ارباب باطل
 کوزلوبنه آز کورنور اما اعدانک خوار کورد کلوبی آخر موجب
 استیلا و استعلاي ارباب هدي اولور نته کم يدي بو زانلی نفوذ
 نارسنده فوکورد حصاري حاکی اولان قلوبونيه نام بي دين که کلوبی
 نکورينک اقربا سندن ايدي غيرت جا هلیه سندن کچه و کوندن
 5 آت ارقاسندن اينجا يوب اول سرحد ده اولان غازي فاضل ابو
 اجه بات غازينک اوزلوبنه شيشون ايدوب اضار دن خای اولدی
 شزاده نک سموي اولد قده حصاره قوب محله پوصويه کوردی
 نکورده مهور مذکور عادت مهور دي اوزره حصار دن طنز چينه قده
 10 شزاده کينکا هدن چيقوب اوزرينه هجوم ايدوب قلعه سندن فراد کند
 غازيلو قوش کلوب اطرافني احاطه ايدوب نکور ي اسير ايلديار
 مهور اوللور نکور لوبن مهور و ماسور کوريجک امان ايله قلعه بی
 تسليم ايلدير بعه نکور ي بر وار ايلوب قلعه ضروره دن آنان
 غنایم بي پایانی غازيلو تعميم ايلدي کند و يه آينفردی حکایت
 15 اولور که اجناس اقمه و متنوعه دن غيري اولد کلوب نفوذ دوم
 مسکول و مسکول چيقار لدي که تعداد نده زحمت اولين بر موبوي
 کلاهني کيله ايدوب آنکله اولشدردي اول کلاهني سنده خنکار
 قدس زه نکه درو يشار ندين بر يسي هديه کتور شيدی شاهزاده اول
 کلاهني تيمما زرخا لعل باله نوبين ايدوب باشنه کيودي و مغربان و حرمانه
 20 دخی زردوزي کلاه کي دروب نامنی سکوف نو ديوسته کم بالاد فکري
 اولشندر بو فتح جديده نصب شزاده سميده ايلجی شهر کلوبی نکور ي اول
 قلوبوي غلی ايدو ميروب شاهزاده سليمان باشانک اوزرينه کلدي
 تداقي بفرقيبن اولد قده اگر چه عساکوسلین لشکومند کينه کوره
 قبل المنار کورنور دي اما لطف خدا ايله شزاده غالب اولوب نکور
 25 ياريم جان ايله حصاره کونوان اولدي شزاده بظفر اجه بلک غازي ايله

فاضل غازي بي عثمان بن محمد کوندر وب اول قلعه ناک تخت پوريني فرمود لوه
 سيارش ايلدي آنلودي ندر بچ ايله اطراف و اکما في تلخ ايله اجه
 زمان قیلده اول ولایت که شمدي اجه او اسي دیکله مشهور د
 اجه بک غازينک ايله تخت پور اولندي و کلپوي حصار ني بوجمله مختار
 ايلدي بکه جانب بحر و برون مدخل زندگاندي مود اولين ناگوي
 بالقروره امان طلب ابدوب اهل و عیالی ايله کسي سوار اولوب جانب
 استانبوله کداد ايلدي يدي يوز ائيش بار بچنده کلپوي و فوکور حصار
 و بالتمام مملکت قلو قونيه دار اسلام اولدي و اجه بک ايله فاضل
 غازي اول ولایت و ابي نصب اولندي منت الم اول ابي بهسار دار
 توسيع بلاد ايله متبدا اولوب خرد و مرقد لري اولدي يارده زيارتگاه

5

10

وصف و تعريفی در کلپولنک

شهر کلپوي بومبهور مشهور د که مشرق و مغربده اسي قه کورد ر
 روم ابي بغاسي ايله اناطولي بقاسنک مابيني استانبولدن
 اسکله دنگلوا لور اما قونيه بوجغاز و اردر غایب طادد
 روم ابي طرفنده کلپا لبحر و اناطولي جانينده سلطانیه نانه
 ابي ميني قلعه لر وارد ابي طرفدن طوب امله بقا زدن
 کي کجور قو محصل عرب و عجم شهر لردن روم ایلنه و کفته و قديم
 و انکروس و افلاق و بغداد و اروس و بچ و چيه و ليه طرفه
 کيدناو کلپوي مهورندن عبور ايدر لر و اقصاي مغرب زين
 و ديار مصری و شامي و فونکستاندن استانبوله و کفته
 و قديم و طرزون و سايقوه و کيو کنار لونده اولان ميداني
 و امصاره کيدن کشتار البته فرود کلپا لبحر و اغواب
 کلپوي اسکله بنا شور لر بومقوله کتور که کلپا لبحر ناميله
 اشهر اوله آنونک في ابواب فتوحاتک کلپدي اولدوغي کوندن
 آظهور و داورى اولان سرور بين الحکام مهتر و بوتودر

15

20

25

وسليمان پاشانك فتوحاتدن بوي دني مغفوره درك حاجي
 ايلكي انعاميله فتح اولمدر بوي دني اقباله سي اولوب عمار
 اسلام ظفر مصير تاور طاغنده اولان نخبور ايدوب و دفعتا تله
 خايرد بوي و چوري اوزرينده افين ايدوب اموال غنايم و اسير
 و بهائم ايله مفتنم اولدور و اول حد و دلك قلاه جي كفا درون ايتغ
 اولندي مرحوم و مغفوله سليمان پاشا مناهنكار قدس سره نك
 محب صادقي اولوب و بو حجي عهده كه مناقب سلاطين جهاد ادين در
 اول سلطان حقيقي نك دني مناقبي درج اولتق مناسب كور لدي
 اميد دركده عند ذكوالصالحين نزل الترحمده منزهتجه نزل ايد
 رحمت خدا دن حصنه دار اولايوز

5

10

مناقب حضرت سید خندان قیس سره

مناهنكار قدس سره نك نام ترغابري جلال الدين محمد البلي الكروي دم
 والد ماجد لري سلطان العلماء شيخ بهاء الدين ولد قدس سره دركده
 شيخ نجم الدين كبري نان خلفا سندن ابو بكر القمدين رضي الله عنه اولاد
 حسين بن احمد الخطيبي البكرينك فوزند ارجمندي اولوب نام شريف محمد در
 والده: مازومه بي خراسان پادشاهي محمد خوارزم شاهك قابريد
 حضرت رسول اکرم صلي الله عليه وسلم واقعه سنده فبركي حسين خطيبي
 نكاح ايله ديوا شارت بورمظه المستدي طغوز ايد نكاره بهاء الدين
 ولد دنيا يه گلدي ايلي باشنه كورد كده باباسي وفات ايلدي سن قيساره
 ايتد كده تحصيل علوم ديني و دنيوي يه منقول اولوب طالي و مرتبه يه ايد
 سلطان انبيا واقعه ده اكا سلطان العلماء ديولقب عفا ايلديج
 اول ديارده مرده و اجبابي بوجمله كوزت او زده اولديله حساد
 بد نهاد سلطان محمد بن تكتكده اكا قطب الدين محمد خوارزم شاه ديولوغور
 ايدوب بهاء الدين ولدي بركون مردي لري اتفاق ايدوب تحنه كجور ملت
 متحدر و دبوب و سوسه و توتوبته دو سور ديار من بيمع بخل منزهتجه

15

20

25

سلطان تغلو بجزینہ غرق اولوب سلطان العلامیہ نہ طریق ایله
اعلام ایله جاکن بله مزیدی برکون خواضدن بریبی کلوب پادشاه بی
جناب شریفکوزه کوندروی اکر حضرت مولانا سلطنت بلخ و خراسانی قبول
ایدسه عساکو و خدایبی کزدولوه تسلیم ایده لم بیزه اجازت بورنولور
آخرا ظلمه کیده لم زیوا بر اقلیم ده ایکی سلطان مقیم اولاهو آنلوه
5 دنیا و اخوت سلطان یغی مسلم در بور جهان سلطنت بیزه احسان
بورسه لو لطف عظیم ایدی دیو بور دی و مَا عَلَى النَّوْءِ إِلَّا الْاَلْبَدُ
دخی سلطان العلامی دخی وار پادشاهه بزودن سلام ایله و سوبله که
بور جهانک تحت و بختی بلوه لایقدر بیز در ویشلور سلطنت و مملکت بزم
حالوه مناسب دکلدز بیز کوکل خوشالی بل سفر ایله لم سلطان اتباع و
10 مستقل اولون دیوب اصحابنده سفره مباشرت سیادت ایله یی بوز
هجو شایع اولدوقده قوق عدد مفتی بکامل رکابینه بیله کیدن جان
اولدیلور سلطان العلامان فریدلری و مجبور ایانعه قالقدیلور
غایوب عام اولدی خلق بر بولونیه کبودیلور خوار زمانه ستوهم اول
15 نصف البیلده و زبوی ایله حضرت حضور شریفیه واروب عذرلر
ایله و زیاده یلوار دی که سعاد تله کتد و کتد و قنده شوبله کتد
هیچ کسند ناک اطلالی اولمیه بوضه فتنه ظهور ایدر عالم خراب
اولور دیری مولانا دخی سلطانک رجاسن قول ایله و جمعه کونی
و عطا ایله انا و عطا ده حکمکونک مکتف فرموده بی خراب ایله سلطان
20 محمدک نامراد و مغلوب و فانی زمانی قوس اولدوغن ایشار ایلیوب
سینه کونی ایکی اوغلی حضرت جلال الدین محمد و عالم الدین خلی ایله
متوجه راه بیت الله اولدی اول و قنده مناصکار ایله یاخنده
ایله بغداده ابوشه کلونده بر جماعت فرخالیوب سیز نه طایفه سیر
و قندن کلور قنده کیدرس دیو صور دیو مولانا بجار الدین ولد قندی
25 من الله الى الله لا حول ولا قوة الا بالله دیو جواب ویرد

بوکله بی شیخ شریاب الدین سرور دی قدس مزیه ابرس در دکاوند بود کله
 الالباء الدین لخی در دیو بودی و استقبال ایلدی و مرکبیدن اینوب ساد
 دیوبین او بدی و کند و ایله خزینه سنی چکدی اوج کون مستصربه مدرسه
 اولوب دردی کون مکده مکتومدید عونت بود دیو اوج سرعدن مخلصه
 اندک نکره روم جانبنه متوجه اولدیو درت ییل آقهار رزجانده اولو
 5 یدی سنه دخی لادنده شهرنده اولدیو جمال الدین رومی خرفلوبی
 اون سکو باشنده این لادنده ده اولدر دیو بعده سلطان عالم الدین
 قونیدیه دعوت ایدوب عظیم و تکریم و تعظیم ایدوب بکون سراینه
 کله کده سلطان تختدن اینوب ای خداوند کار دیلوم کده تخت او در
 10 سیز او تور سز بو کوندن صکره بن سیزک سوباشیلر اولایم ددیج
 سلطان العلامی نقایه عنایتلر ایدوب ای پادشاه یقینلورده دنیا
 و اخذت ملکی سنک ایچون اولور دیو بودی سلطان دخی او کله
 کلوب اراده تمام ایله مویدی اولدی انبی بوزیکو هی سکو با بجه
 ماد ربع الآخرک اون یدی کونی قوشاق زماننده فی مقعد صدق
 15 عند ملیک مقتدرده توطن بود دیو سلطان عالم الدین زیاده
 متا لم اولوب توبه ب شریفه سنی فرمود کده کاری ایلدنا اندر دی
 سلطان ولد قدس سره جدم بهار ولد کسان بشراشده این

استقال اندی دیو بودر لودی

حضرت مولانا تک ولادت با سعادت نوبی بلخ شهرنده هجرت توبه
 20 علمه افضل انصیه تک انبی یوزدورت ربع الاول تک انبی کوننده
 واقع اولوب بش انبی باشنده این اوج درت کونده بو افطار
 ایدر دی دیومر و بدر حرق عادات کو امانتک نقایب اولمایوب
 تفصیله بو مجموعه تک تخلی محالدر ککن تبرکاً ایکی کرامت ذکو ایلم
 بریسی اولدیکه بش یا شدن بو و نور روحانی و اشکال عینی یعنی
 25 سقره به ما کله و نوره بجن و خواص انس که مستودات قباب

عونت

عزت در لو اکفا هو او لور لودي و متمثل او لور لو ایدی
 سلطان العلماءان مبارک خط شریفی ایلد بولنور در که
 حادل الدین محمد خ شریزنده آئی باشندد ابدکه جمعه کونند
 کوچک اوغلا نجف او ایلد و علم او زر لورنده سپر ایدر لودی
 5 اول اطفال بر بولوبنه کلاک سیزکله بود امدن شود امه
 جیجی ایه لم دید بار جلال الدین محمد بومقوله حرکت کلبا بود
 و کدیارون و سایر جانور لودی صادر او لور حیف در که
 آدم بونارده مغول اولا اگر جانگورده قوت وار ایسه
 کلکو آسمان طرفنه پرواز ایده لم دیدی و اول حالنده
 10 اوغلا نجف بولکونون غایب اولدی اوغلا نجف فریاد
 ایلدی بر لحظه دن صکره لونی متغیر اولمش کلاری
 و اوغلا نجف صکره حکایت ایدوب سیزکله سولتور کنی کوردیم
 یا شلار کیش بر جماعت بنی سیزک ار اکوزدن الدی و آسمان
 طرفنه ایلدی عجایب ملکونی بکا کوستودی چونکه سیزک فریاد
 15 و فغانا او آوزی کلاری بنی کپوبو اراید ایندر دیارودی
 سولدی بریسی دخی بو اولندر که حلب شریزنده حلا و مدرسه سنند
 اولودکن ملان الاحزاب حلب کمال الدین بن محمدیم نام روشن ضمیر و پاک اعتقاد
 حضرت مولانا بیه خدمت ایدر ایدی خواضدن بفضای ملامتینه انکار
 ایدر لور ایدی بو کون بو اب مدرسه ملکه کلوب سنلا هر کجه غایب او لور
 20 قنده کتدوکن بلوز و حیرتم بونده در که باب مدرسه بی بغلو بودیم
 حکایت ایلدی کمال الدین اول ناقصولک کلامندن ماول اولوب کجه
 بو ابان عجز سنده قالدی هانا که نصف الیل اولدی سنلا حکما عجز دن
 ظنره جیغوب روانه اولدی مدرسه قوسبی آجاوب سنلا طنزه کندی
 کمال الدین دخی اثرینه دوشوب آهسته آهسته یورودی سر قوسبی
 25 دخی آجاوب تا مسجد ابراهیم خلیل علیه السلامه دکن کتدی بوبی

قبه دن نورانی کسند لرا استقبال ایدوب او کندد باش قودیلر کال الیک
 اول هیبتدن بی هوش اولوب تا کون طوغنجه قالدی بعده کنددیه کلا
 نه قبه کوردی و نه اول جایگاهده کسه کوردی متعبر اولوب اول نیک
 امضانه بنیان اولوب بتون کون یورودی نازک ایاقاری قباردوب
 بو طرفده کال الیخی اکی کون کوره خدیلملک الاغرا غایب اولدی
 سوال شایع اولدی توابعی صحرا و بیابانه پراکنده و پریشان اولوب
 بولامدیبر آخر لامر مولانا یه کلوب ملکز باوقلیدی دیو اغلاشدیلر
 مولانا رحمت ایدوب مسجد خلیل بولنده کیدک تا که بولاسز دیو بوردی
 اول یوله کیدیلر بر صحرا دیبجاده و فر و مانده اولسن تشنه لکدن جای
 آغزیه کلن رکابدار ای اغنه دوشوب یدروب ایچورد کدک فکوره بی
 نیجه بولدیکوز دیو سوال ایله یی مناصکار و لایق ایله بولدی د دیار
 مولانا آفت اشهاردن کویزان شام طرفه روان اولدی نیجه تظان
 میوتده اولوب آتی بوزیمش ایکی خاادی الاخر سنک بیخی کونسته
 غروب شی زمانده انتقال ایله رحمة الله علیه جین احتضار ده

5

10

15

بو وصایای بوددیله اوصیایم یتقوی الله فی التبر و العزیمه و بقله
 الطعام و قلة النيام و قلة الكلام و هجران المعاصی و الاقسام
 و مواظبة الصیام و دوام القیام و ترک الشهوات علی الدوام و احتیاط
 الجفای بن جمیع الاتام و ترک مجالسة السفهاء و العوام و مصاحبة
 الصالحین الکرام و ان خیر الناس من ینفع الناس و خیر الکلام
 ما قل و ذل و الحمد لله و خدیة تبرکاتو بمقدار اختصار سابق آید
 کبر و صده کلام و سلیمان باشا بقیه احوال بیان ایدم ان شاء الله

20

رحلت شهره او از دار فنا

شاهزاده: کامکارک دیار کفارده از دیار اشقاری اولمغه سلی
 و اغیزوز و مورده و لاس و بلغار و لابیلرینک حالکاری استانبول
 تکورینه خبر کوندروب ملوک کفارک آقدی اولمغه استمداد ایلدیلر

25

ه لشکو مسلمانان تدبیر سحر و آسان ایله دریا دن عبور ایدوب
 بود کلاه قلاع و حال که مالک اولدیو کوندن کوزه کور کنا لغده
 بدل معدور ایدو یورلو اکر مساهله اولور سه جمله فک استیصاله
 و آنلرک از دیاد اقبالنه سوزی اولور قدملوی دیان خوردن دور
 5 ایتمک اهرم امورد ندر دیو فریاد ایلرلو ^{کلام} دخی

اتفاق ایدوب پاده قدرغه ناک هورینه بشو یوز جنکی قوی
 سیارش ایلدیو که او تو زیاده سی طوزله وسیدی قوای نام
 فیه لوه جیفوب او تو زیاده سی کلوی ده مسلمانلرک اوزینه
 خدوچ ایله لر و بز و بجدون کرده قبل مسلمانلرک احاطه ایدی
 10 انا طوی یقاسنه فرد واحد کسته کچور میه لر تگوران کوردلان
 لشکو اسلامک چراغ دولتوی نور محمدی ایله فروزان اولان
 خانلار ایدی اعدای شریکینک همملوی خبری لشکو مسلمان ارانه
 دو توپ صورت بین اولار خاطر ده ایکن برکون

خواص لشکوینه خطاب ایدوب اکر تقدیر حق ایله بکا اجل ایدوب
 برو تنارده وفات ایدرم اعدانک چوقلفندن خوف ائیمه
 15 متوکل حق اولوب ذبولوا دین سید المسلمین ده مردانه اولان
 دیوب و بوکامنا سب نصیحتو ایلدی شاهزاده خسته کچی ایلدین
 دشمن دخی ظهور ایتماسین وصیت کونه کلماتدن هر کس بر سوز
 سولدی بعضو خوف و هراسنه عمل ایدوب بعضو نصیحتدر دیوب
 20 ماکه تقدیر خداده اولاجق وارمش شاهزاده

طبیعی کتاده اولوب شکار ایچون صحرا یه عزیمت ایلدی شاهزاده
 سال بال اچوب صید و شکار اوردیجه اسب راه وار ایله تازو بو
 وحشت و جو ایدر ایکن ^{مخاسنه عین الکمال ابروس}
 بندو کی آنک ایانی بر سوراخه دوش اولوب شهزاده زمینه دوید
 25 وی الحال مرغ روح بر فتوحی عالم بالایه پرواز ایلدی

شهباز روح چون برد از آشیان تن جولان کنان بروضه به دینی
 کند وطن تا بوتی اناطولی به کجور مهرب
 بنیاد اندوکی عمارت
 و خیرانده دین ایلدیر و بومصیبت که نتیجه سنده اسلامه نصرت واقع
 اولشدر حجه نبویه ناک
 تاریخده وقوع بولشدر
 و شزاده به جنت معاد کله محوسه به بر و ساد، حلوای محله سنده، دینی بولشدر
 مسجد بنیاد ایتمشدر رحمة الله تعالی

5

بو و اعمده به فاجعه و فوعنده هر کس غم و اندوه او زده این پاره
 کافر کلبی کلوب او توزی طوزله او زینده دو کلوب سیدی قراغنه
 اون نش بیک سلح کافر جقدی و او توزی دینی اون بش بیک کافر
 کلوبی مصیری سدا چون توجه اندیلوردیو خبر لوکلدی لشکو اسلام
 بو خبر پر کدر دن مضطر اولوب آخر الامر مقاتله و مقابله بی مقدر
 ایدوب سپاه کنار قریب اولجی درگاه الاهی پناه ایدوب غم زدمکا
 اندیلو کوره انبوه کفار پدایت کار و اول بیکار ده جمعیت غازیانی
 پراکنده و پوستان ایدوب خواه و ناخواه جمع قلیل مجاهدانی مغلوب
 و مکور ایلدیلر لکن لشکو اسلام انخرام دن صکره سلیمان باشاناک
 و صیتی بر صحنه عمل ایدوب جمله سی فراری او زرنده برون منال
 بریره کلوب دست تضرع و نیاری سوی سمایه رفیع ایدوب و روح
 بر فوخ شزاده به شهیدی شفیع ایدوب جنود غیبی و رودینه توب
 او زده این مشران غیبی دن نصرت و ظفر خرده سن استماع ایلدیلر
 ماکو که غازیلر درگاه و اهب المراده فریاد ایدراکیم حق سبحانه و تعالی
 جنود رجال العینی حواله ایدوب لشکو بتبر صورتده کفار سومه
 هجوم ایدوب اول شیا طینی پراکنده کفر به فخره کشتیلردن چپغوب
 اکبری قتل و تاراج امید یله غازیلر آرد لوبنده دو شمشیر لکن محمد
 پیاده او لملله منزل مقصود لوبینه ایر شمشیرین کوز لوبنده بو کوردنی که

10

15

20

25

ناگاه گینکا هژدن لشکر عظیم ظاهر اولوب یا لک قیلمچا ایله جنگله
 حاضر اولور لور کافولوب صوده توکل عظیم عسکری وارینن جلای
 قاچاق ویرمشور دیو بر برلونه باقا یوب چاق کبارینه دل قاچاق
 نیتند اتفاق اندیلو لشکر اسلام امداد رب العباد اولدوغن
 استماع اندکلانده مقنا دلوی مشرکینک عقابونه دو شوب
 برو جمله قیر دیلو که کبارده اولان بر قاج کی جباردن ^{عسکری} ورد
 خلاص اولدیو کوفار لودن استفسار اندیلو که بوچه کزف
 عسکرایله علیه کومقر این سبب فرار و موجب ایدارنه اولدی
 اول ملا عین دیدیلو که بو زاتاره بنشین لشکرینتار سبزه باغده
 کلدیو او کونجه بر جوان باو قارتیغ آتینار ایله غم کارزا
 ایدیحک عالم کوزمره تیره و تار و فضا به واسع باشمزه طار
 اولدی اول او نو زپارده کی که کلپولی معبونه
 نصیب اولوب زخم فاسد لوجده غازیلوک اناطولی طرفند
 یوللین سد ایدوب مسلمان لشکری سزیم اولور سه دریا کنار
 کلان بو زغونلاری هلاک ایلمه لر کلپولی محافظه سنده اولان
 شهزاده نال قوه خیرین اشتیاق ایدی بو خصوصی عرض ایلدیو
 عرضی کورنلو مصیبت او زربنه کلدیو و دشمن لشکرینان هم
 و انقراضن مشاهده ایلدیو و نونه به فتح ایچون کلپولی به بر قاج
 اسیر ایلدیو بر قاج کوفار لوی کلپولی عار لاری کعارلک
 کبارینه کوندردیلو کنتی ده اولان مشرکین بو لداشونیک
 انکساری خیرین کوفار لودن الدن نصیحه راه فرار و قفار
 کوستو دیلور غزات اسلام صهر لوندن آمین عالم اولدیو

5

10

15

20

غازیلو جمع اولوب اتفاق ایله سلطان اورخانده مکتوب یاری
 سلیمان پاشانک های روح شریفی جانب عرش اعالیه پرواز

25

ایلیوب و کفادره عنایت جبار ایلده قهر اولدو قایلین ایلده دیار
 و سلیمان پاشانک بویکلوکی کوندرطاک رجا ایلر لوسطان
 غسکر اسلامک مظفر اولدوغنه شکر ایلدی اما جاو کوشنه
 و ناسنه غنائک بویجه زمان امور با دشا هی ایله تقید ایلدی
 آخر الامر غلام و عقالون بمضاری أمر خلافت و دیعت کبری
 اول اما سنک محافظی بیره واجبه ردیو بصوت ایلدی اولدای
 منتبه اولوب کوچک اوغنی شهزاده سلطان مرادی سجا غلام
 کتوردوب اعیان و امر سنک حضور لر ندره ولی عهد ایلدی
 و سلیمان پاشانک پرینده روم ایلنک سلطنت و ایالتی بنا اولد
 سلطان مراده احسان ایلدی سلطان مراد روم ایلده کتیک
 تدارکنده اولوب ایکی ای تدار با باسی حیاستنه کاله اولد
 اول اتنا ده سلطان اورخان دخی دور و دراز بر سنه
 متوجه اولدی بو واقعه چکوسوز بیدی بوذ اتنی برینده
 سلیمان پاشای غازی نیک و فانتدن ایکی ای صکاره و قرع بولدی
 مراد بر انواری بروسه حصار ندره مناسننده در

5

سلیمان پاشا بوسه شهزاده ایلدی
 مراد و بر ای و ایلی اولدی

10

15

دوره
 تاریخ
 در
 اولدی

جمله دن بر

هولانا داود قهری فرامای ایدی که ازین بنا اندر دوکی مدرسه
 مدرس دولت عثمانیه ده اول بنا اولنان مدرسه اول ایدی
 کیکلو با یا که غزاله بزدی و بروسا فخره راک غزال اولدوغی خالد
 بیله ایدی و شیخ العارف بالله قهره احمد زماننده ایدی مناد ایلدی
 بلاد عجم ده ابناء سولکدن ایدی انحصار فریند مدفوندر
 و بر شیخ مجزوب دخی وار ایدی که ناسنه دپور ایدی
 و صاحب گوامت ایدی بر کوزه قوری بنیه نل او زینده آتش قویوب
 کیکلو با یا به کوندردی اولدای بر چنانچه بر مقدار آهوسدی قویوب کوندردی
 دوغلو با یا و ابدال مراد دخی اورخان خان زماننده ایلدی و کافان

20

25

منان

08

قورقداغجي علاء الدین پاشا وزیري اولوب اوغلی سلیمان پاشا
 روم ایلمده قایم مقام و سرد عسکر ایدي وفات ایلمکده دیگر اوغلی سلطان
 مراد بونیه نصب اولندي پاشا ناسنه گسنه اولما یوب قوه تیمور تاش
 و حاجی ایلبکی و اورنوسین و غازی فاضل و اجه بک غازی و بالاده
 انشا به حکایانده مذکور اولان غازی یار معاون ایدیله

5

جلوس حضرت غازي مراد خان

سلطان شهيدان غازي مراد خانك ولادت با سعادت نالوي هجرت
 رسول اکرم صلي الله عليه وسلمك بدي يوز بيگوي آلتی سنه سنه
 واقع اولمشيد که سلطان اورخان جلوسې سنه بي ابدې بدي يوز اتفق
 سنه سنه بروسه نيزنده تخت سلطنته جلوس ايدوب او توزير سلطنت
 ايدوب بدي يوز طقان بوتار بخنده روضه برضواند رحلت ابدې
 آلتش نيش سيل عمروردي غازي خداوندگار ديكاه معرفت
 سربو بادشاهي به جلوس اندوگي سالد سلطان يلدزم با يوز بدخان
 دنيايه کلبي برسنه ده ايگي احسانه مظهر اولدي هم او علي طوغدي وهم
 بادشاه اولدي

5

10

عمر سلطان مراد اولده واقع اولان ملوک ذکر

تاريخ جلوس سلطان مراد غازيده سلطان اويس بن امير شيخ حسن
 بابا سندن نكاه بغداد و ديار بيگور خودستانه بادشاه اولوب عدالت
 و رحمت ايله مشهور اولدي و اول اوقانده مالک آذربايجان و عراق عجم
 ملك اشرف بن تیمورتاش بن امير چوبان برادري امير شيخ حسن چوباني
 صکوه سلطان اولمشيدي لکن غايت ظالم و ستمکار اکثر علماء و مشايخ دين
 بيت الظالم خراب و تو بعد چين دبوب جلاي او طان اختيار ايتنلو
 جمله دن مولانا قطب الدين رازي و شيخ کمال مجندي و قاضي محمد بن
 سراي حاجي ترخانده جاني بلک خان ياننه وارد يلو برکون مشايخ
 محمد بن بدي سراي شهرنده که حال ايتيم خانلورن مخفي درجامع
 شريفده خلاصه به خاندان چکيز يانندن موحي به جاني بلک خانك حضور
 و عطا و بخت ايدرا ايکن ملک اشرفک ظلم وعدوانن بيان ايدوب

15

20

اشرف اظلم خاندان الخانی نك خدای بقیة سندن اولوب اول خاندان
 سیزك كجی دفعه قادرخان عالیشان وار این دفع ایناملك لانق دكلان
 بالمواجه جانی بك خانه خطاب ایلدی شخلك كلابی درونده نایب ایلدی
 فی الحال ترتیب عسکر و رجال ایدوب راه باب الابواب و در بند نشین
 دار المللك تبریزه متوجه اولدی وار دوینی کی مظفر اولوب اشرفی 5
 قبل ایلدی و ظلم و جور ایله جمع اندوکی دفاین و خرابی قبض ایلدوب
 کیرو دشت حاجی ترخانده عودت ایلدی اول عسکرک بمنظر فاسی بوینی
 ورد لیان ایلدی بیت دیدی که چه کورد اشرف خزه او منظره بر
 و جانی بك زره بوجهدن اشرف خردیو مشهور اولدی بعدره
 آذربایجانده مستقل پادشاه اولما منقله عادل اولدو غیون سلطان 10
 اویسی بغداد دن تبریزه کتوردوب پادشاهلغه قبول ایلدی بر سلطان
 اویس یدی سنه استقلال او زده اکثر مالک آذربایجان و عراق عرب
 و عجم و خورستانه تا اصفهانده وار بجه پادشاه اولدی چونکد بابایی
 امیر شیخ حسن جلایر بر مذبذ مالک روم ده سلطان ابو سعیدک نیایی ایله
 حاکم این سلطان اورخان ایله دوستان ایلدی بر سلطان اویس الحبت 15
 نیو آرت حبیلله خاندان عثمانی یه مراجعه او زده ایلدی نه کم سلطان
 اویسک او غلی سلطان احمد امیر تیمورک مالک محمد هجومندن فرار لغتاً
 ایلدوب ظل حمایت پادشاه سعید یلدرم با یزیدده التجا ایلندی و اول
 زمانده سلطان احمدک بو قیزی یلدرم با یزیدخان بر او غلله
 ایلورتمیدی سلطان ییدی پوزالتمز آتی سنه سده اجلی الله یوزد 20
 وفات ایلدی بوینه بولک او غلی سلطان حسین جالوس ایلدی
 کوجک او غلی سلطان احمد ایاالت اردبیل و آذربایجان
 نقویس اولتمیدی لکن سلطان حسین صحبت ناصاته الفعل
 و الدینه مایل اولوب جمالت مردان و حکومت ملکده غافل
 ایدی بر ادری سلطان احمدک طبعی بر عکس اولوب بر قضاو 25

و سفاک و اهل معرفت پادشاه ابدی امرا و ارکان دولت بدی بد
 متداری سلطان حسینک خدمتده اولوب بعده بوز و وندر پیر
 بدی یوزسکان دولت سنه سنده بر کجده سلطان احمد آرد ببارن
 قالقوب تبریز اوج مرحله بول ایکن بوشب تاریکده کوه سرخا بد
 یور یوب سنجون ابدی و قوندا شی حینی ضرب شمشیر ایلده سنده
 5
 اخراج ایدوب کند و سبی مستقل پادشاه اولدی و یونتا ریخده دوز
 سلطان مراد غازی جهانکشانق ایلده مقید ایدی جاوسبی بازخنده
 اون یمل صکوه که بدی یوز تیشی بر سنه سبی ابدی امیر تیمور لیلک
 بلخ نهنده سر بر خانی ید جاوس ایدوب سلطان مرادک و فانی ^{دک} ^{دک} ^{دک}
 10
 مالک توران زینتی کند و ید مخر ایدوب آهنک نصیر مالک ایران زین
 ایلدی و بدی یوزسکان سکو مار یخده ادر با بجان طرفنده عزیمتی
 سلطان احمد بن اویسک مسوی اولد قده تبریزی فدا ایدوب بغداد
 فوار ایلدی بعض امرا و تیمور آردینه دوشوب آردن الروم نواهند
 منزه اولدی تیمور آدر با بجان و کوردستان و کورجستانی اطراف
 15
 حد و دینه داین تصرف ایلدی و منزه تاریخ ^{دک} ^{دک} ^{دک}
 مراد غازی بدده مالک خراسان حضورها دار الملک هرات مغز الدین حسین
 ابن ملک غیاث الدین که انوه مالک کورت دبر لو ایدی سلطانک اون ^{دک} ^{دک} ^{دک}
 سنه سبی ابدی بعده اوغلی غیاث الدین پیو علی استغابل بولسند بی اید
 تیمور مخر و مالک تورانی لخمیرون ربع مسکون بر قابع پادشاهانق
 20
 اولغده متعل و کلدر جمله سبی بر پادشاهک نصرنده اولتی کر کرد و یوب
 بدی یوزسکان دولت سنه سنده اوغلی میوانتاجی کوندر ووب هراچی
 محاصر ایدوب ملک غیاث الدینی اگر چه امان ایلده اخراج ایلدی اما
 او اده و سر کوردان ایدوب آخر الامر قتل ایلدی و با جمله اول طایفه
 نام و نسا نوبن صحیفه؛ عالمدن نحو ایلدی و منزه اول تاریخ
 25
 مالک فارس و کرمان آل مظفرون شاه شجاع نصرنده ایدی

سلطان

سلطنت او لکي سنه جي ایدي وفات ایلد کده قرن دانی شاه محمود بن سباد ^{الذی} یگوي بن سنه و نسکوه

نجر انا و اولوب سلطنتک بنی سنه سید سلطان مراد غازی تولد
سلطنت مجازی ایلدی وسری دیار مهر و شام ده الله

الاشرف شعبان بن حسین بن محمد بن قباوندک سلطنتی زمانه ایدی طغوز سنه ^{حج}
سلطان اورخان زمانده اولوب ایشی بل اکی ای دخی غلظت اندکده خلق

5

ایدوب به غدی بربنده الملک المنصور علی بن شعبان المزبور پادشاه اولد
بونک زمانده فوت کبیره اولوب و بر شخص ظاهر اولدی که کلای
دیوار آردن اشهد پوردی کندوسی کورنوا ایدی اندنصاره الملک ^{الصالح}

ساقان حاجی بن الملک الاشرف شعبان المزبور پادشاه اولوب بریحی
یلدن صکره یدی یوزکسان دوت تار یخنده عزل اولدی مالیک

10

بحرینه و ترکیه ناک سلطانوی بونده منقرضه اولوب سلاطین

چراکه ظهور ایلدی دکرا و صافه چرکسی و ابازده

چرکس و ابازده بر بولونه قریب اکی مشهور طایفه در اناره
انبیا تبلیغی اولماشدر انویکچون کتابی دکلا در دین آمنده

15

کتابی کافور کبی عناد او زینده اولماز لری کبار دکوز انانی
دیار اسلامه کتور یلوب ایمان عرض اولنسه هیچ ابا و انکار

ایتمدین ایمانده کلور لری شجاعته موصوفلور در اما لساناری عبا
تغیل اولور البته دلیری چالار سوبلد کلنده چرکس اولدقاری

فهم اولور اکثری حسن شکل و صحت بدن و وقار و دیانت
وامانت او زره اولور لری ساده لک و بلاهت و نقصان ندیر

20

و عجب و نحو تدن دخی حالی دکلا در الملک المنصور سیف ^{الذی}
قباوندن الالغی العلابی الصالحی چرکس و ابازده ایدوب بنی

سوزدی اوتوبیلورن الملک الصالح نجم الدین ایوب کندوب
توبیت ایدوب ناماری بنی مالیک بحرینه و ترکیه قورقاری کبی

25

سارالبه سف الدین دخی جنس مزبوره دن و افوقولور اولوب

مصر قلعه سنده کند و نازک سزای قوربنده اولان بر جملوره
 قویوب او قدوب و یاز دروب محکم تربیت ایندروب نامیوبی
 مالیک برجینه قوری بو یود کلاننده قابلیتیاورنده کورده هوبی
 حواتبه ایوشدروب کندویه یقین ایدر ایدی اولک نسلندن
 وغیر یلورن اولان سلاطین اتواک دخی اشرنیده ذاهب اولوب
 کیده رنک بکلوبکی ایدر اولدیور تدریج ایله ولایت مصر
 قدر لوبی عالی اولوب مالیک بحریه یه غلبه ایله ایله تجارت
 هر قنده برار اوغلا نایوبولور لوسه مصر جلب ایدر ایدی زیاده
 بجایه صاتورلور ایدی اول اجلارن آناره اجلاب دخی دیورلور
 ایدی لطیفه اول عصرده مصر کلان هر چوکس کوله سنک
 دماغنده سلطنت آرزو سنک خیالی تمکن ایدی حتی منور درک
 بر کل باشلور ایابخی سقط چوکس کوله سنک دلال الله یا بیغیب
 کز درکن هیچ مصر کل باشلور آفاق سلطان اولدور بلور
 دیور دلاله سوال اتندر دیور نتیجه به کلام سلاطین
 توکیده دن سلطان حسنک چواکده دن توبیده اوغس یلبغا
 اولدور قوبی وار ایدی خاصه کیسی ایدی جمله امور سلطنتی اکا
 امر لشیدی آخر باشنه قصد ایدوب احدی منور سلطان
 حسنی قتل ایدوب قوندانی اوغنی بادشاه اشعیری حکور دن
 الملک الاخر ف زمانده اسدای قتل ایشلور ایدی فرور بلغهای
 خاصکی نیک برقوق اولدور قوبی وار ایدی آبی آزاد ایدوب
 سایر مالیک اجلا بدن قلمشیدی برقوق عثمانی دیکله معروف
 ایدی یلبغا قتل اولدورده ملک الاخر ف جمله اجلابی مصر دن
 سوروب چیفار منیدی اول جمله بویسی فرور برقوق ایدی
 دمشق شهرنده کند و جنسور دن برک وار ایدی اکا یا فندی
 بعد زمان ملک اشرف بر سبب اولوب مصر دن سوردوب کمال

5

10

15

20

25

اجلابی

اجلاحي بنه کونندي مذکور بر فوق د جي بله کلوب ملاک اسر فلک او غلوي
 علي و حاجي به خدمت ايدوب سلاطين اتراکان احري اولان
 مذکور حاجي مصر سلطان اوليحق وزير ي اولدي بعده بلغاناک
 احلاب قولوي ايله بکدر اولوب حاجي بي خلغ ايلد بکر هجر ناک
 5 يدي يوز سلکان در د جي سنه سنک رمضانک اون طفور جي
 کون مصر تخمه جاس ايلدي لقبی السلطان الملك الطاهر
 سيف الدين ابو سعید بر فوق بن آنص ايلدي چراکد ناک
 او کلي بادشا هيدر التي بيلد نسکره امر اتفا قبله خلغ اولوب
 گورک قلعه سنده جس اولندي ينه حاجي بي بادشاه ابد يلو
 10 سلطنتدن اولتي سنه در سلطان مراد غازي شهيد اولدي
 ديار بکو و ماردين ده ينده سلطان عيسى يادشاه ايلدي
 و توبنده و توابعي توامان او غلي علي کچک نقرنده اولوب سايلوي د جي
 سابق الذکور اولان مالوک منفرد ناک ضبط برنده ايلدي

فتح انکور يده و قهر کور و ده مکرو کين

15 سلطان مراد غازي ابا و اجدادي معنادي اوزره عز او جاد هما
 مباشرت اوزره اين بر خيرا سماع ايلدي انا طولي جانينک اولان
 بعض مالوک جمله دن حکام توامان وروميه بصري و اخيان انکور يده
 و غيرو بلوي ظهور دولت عثمانيانک ابتدا سندن بدو مقام حد و نفاذ
 اولوب بود دفعه بر بر لوله متفق اولمشور که سلطان مراد روم ايلي يده
 20 کفار ايله عز ايه کند کده بو و سا و از ناک شهر لرين غارت و خازن
 ايلد و بو فکر فاسد لرين مالوک کفار ده د جي اعلام ايدوب مشرکين ايله
 منافقين مجاهدين مسلکيني ارا دن طرح ايليه لوسلطان غازي
 علماء متبحرين و ائمه بر مشديني جمع ايدوب جا هدر اکفار و منافقين
 نفس شرقي اوزره ايجي طابغه ناک د جي جهادي فرض عين در
 25 اما فقي سني تعديم ايله يم دبو استغنا ايلد که محققان طرفي د جي

د مع سنا فقینک تقدیمی جایز کور مکه غازی خداوند
 روم اعلی طرفدن انا طوبی جاننده گذار ایدوب دارملک
 برو سادون صوب ساکن سنا فقانه عزیمت ایلدی اولان
 اغلظ سنا فغان اولان حکام قوامانک تادیبی نبی ایلدی کور
 5 انکوردیده صحرا سنده نزول بوردی و طابنده باغبندک شفا
 انفا قوریندی بی شک و شبهه واقف اولدی سکو که سدا بی
 خالی الذهن صانوب بوقوله آرای فاسده لری اولمن این
 راز فغان لری آسکار اولمطلاه اندکلونیده نادم اولدی بروسا
 و اذینک اها لسی خضنده قازد قاری چاهه کندولر دوسندلر
 10 بجه مددن برو انکوردینک مین و مسووی والیبی اولمطاب
 اعیان مکلدن اخیلر و بیکله معروف برجماعت انفاق ایلدی
 ضبط ایدوب غیری ملو که باش اندر فلولمن خدا و درکار عار
 اوزر لوبنده وارد قدده معا و ته مجال لری اولدی و غنی بلوب
 هدایا و اموال فراوان ایلدی جیقوب آستانه سلطانیه نوز
 15 سوروب قلعه بی تسلیم ایلدی سلطان کریم دبی اخیلر انعام
 عظیم ایدوب قلعه بی ضبط ایلدی انکوری مملکتی که بر نای نفده
 سابر محصور لاندن غیری صوف اول دیار ده اشلوب سایر
 مالکه اول برون منتشر اولور بررو اینده محمود زینه دد کلور
 20 نه منظم که خلفا عباسیه دن معصم خلیفه ایلدی ایلدی
 غوا ایدوب برسیده خاقانی کناد دن خلاص ایلدی
 اول معصم خلیفه ناک نای هنوز جنر ایلدی دکر اولور
 اول سنه عارت خداوند کاد منظر و منصور دونوب اولدی
 برو ساد اولوب اول بهار ده روم ایلینده غوا ایلدی کتیب
 و قوامان کلونیدن و اشتیاق اول دیار دن انا لوی کسلدی
 25 و انکوری اها لسی رعایا د فزینده فدا و لوب کار و کسلونده اولدی

سلطان اولدی

وضع قوانین و نصب قاضی و سپهریان روم از و مرور سلطان بروم ایل و نوبت بود و چون

سلطان مراد غازي يدي يوز آلتش اوج بهارنده عسکر جمعنه و بعض
قوانین حسنه وضعه مقبدا و لدیله جمله دن قاضی عسکر یوغیش
هر سفزده پای تحت قاضی کورتور لومش بروسا قاضی اولان

مطلب
بروسه قاضی حدوده لوجلیل
اند قاضی عسکر اولدی

5

چندرده لومولانا خلیلی قاضی عسکر نصب ایدوب سفزده و خضر
قطع منازعات و سایر امور شرعیه آکا تمویض بود لیدی و آبا و اجداد

مطلب
لالاشا هین سلطان
بروسه روم ایل کجاکسی اولدی

10

جنت معادلری زمانده اورخان غازي ايله سلیمان پاشا
امیرالامرا ایدی غازي خداوند کارک سن شایه و اصل اوغلی
اولما مغلوبه لالاشا هینی بکلرکی نصب ایدوب ترتیب سپاهه مامور

ایلدیلر و اناطولی دن روم ایلنه عسکر کچورمال ایچون کیلرنا اولوب
سنونی عسکر کچوردیلر سلطان غازي معبر ککلرکی دن عبور ایدوب

بولایوره واروب فرنداسی سلیمان پاشا تک توبد سنی زیارت ایدوب
بذل صدقات و نین اوقات خیر اندنصکره دسوت نام حصاری

15

امان ایلد فح ایدوب و چو زلی قلمه سنی محاصره ایلد کلرنده کورین
برکوزی اوقی ضربدن کور اولوب عسکره بنظاید اجازت و برلدکده

طرفه العین ده قلمه ی نوح ایدوب نکورنی قیل ایلدیلر و قلمه بی ویران
ایلدیلر و مسالکی حصاری سنی نکوری تسلیم ایدوب بو غاز حصاری تک
مخاطبوی قلمه بی خالی قومشار آیدانچی دندن بقیدیلر اول کلکدری

با کلبه دار اسلام ایلدیلر | ادرنه و دیمه توقانچی در

20

رحوم سلیمان پاشا حاجی ایلیکی مغلظه جانبدن و اودنوس کی
ایصاله جانبدن توسیع مالکده مامور ایتندی حتی سلیمان پاشا ایله

سلطان اورخان انتقالدنصکره بریلدن زیاده روم ایل جانی سردار
و حاکم سز قالمش این و لشکر کارک عشر عشری مقدار ی ذکل ایلن اول
ایکی نامدار شرفکفادون اولدیار لری حمایت ایدر لوی ساجی ایلیکی بود انقنی ایل باغچیده

ایکی نامدار شرفکفادون اولدیار لری حمایت ایدر لوی ساجی ایلیکی بود انقنی ایل باغچیده

25

مراج قضوی کنارنده بو غازه مامور کلکدره اکنو اوقات اطرافه اقرین

نصیر اندوکی قلمه

ایدوب پنجه غنایم آلور لور ایدی بر کجه دیمتوقه ناکوری شیخون ایون
 قلعه دن چقن اتفاق حاجی ایلیکی دخی عادتی اوزره اول کجه امان
 ایدوب ناکور مذکوره ملاقی اولور بنایه الله ناکوری کوفتار ایدوب
 دیمتوقه قلعه بی او کتیه ایلتد کده ناکورک اوغلی باباسی کوفتار کورجک
 5 امان طلب ایدوب قلعه بی تسلیم ایلدی او دنوس بان دخی ساحل دیاده
 واقع کتیه آن قلعه سنی فتح ایلوب خداوند کار غازی بر غناز قلعه بی
 یاقوب یعنی ایدوب چور لوو مسلکی نجه برنده مقید این اول ایکی دکن کین
 دولت و دین و اول اکی سه ساله درجه دمسلمین پایه و سر بر اعلام لوبه بوزور
 نصابس آنتعه و اجناس غمایدن بی حد بیکنشور کوب خطه لور کیده یسار
 10 و آدرنه فتحی ایون مناوره ایلدی بر مقصد بالذات آدرنه فتحی اولضله
 بکلوبی لالانا هینی عکرا بله آدرنه جائینه کتیه ماکور ایدوب
 سلطان غازی بابا ایکی فتحه متوجه اولدی آدرنه ناکوری که
 ایسی آدرنه در او تاجی لشکری قیاس ایله لالانا هینی فرخو یوب
 سازلورده نام محله مقابله واقع اولدی عکرا سلام غالب اولجی
 15 کنار نیام هارب اولوب ناکور حصاره کبودی لالانا هینی کوفتار لورون
 بوناج نامداری دوکاه سلطان کوندر یوب بالذات آدرنه اوزرینه
 توجه بولوق رجا ایلدی سلطان دخی بلا احوال آدرنه جائینه ایل
 اندکله عکرا سلطان فی و رایات جهانیا فی قلعه ناک اطرافنی احاطه ایلرین
 ناکور شهر کورجک چاره یکا فرار در دیوب حاضر کلبه پنهان اتمس این
 20 بر کجه اهل و عیال و نصابس اموالی ایله کتیه به سوار اولدی فضل چهار او
 مزج فخری طغیان اوزره اولمین کتیه بی آتوده فرار ایلدی
 علی نصاح اهل حصار تسلیم مفتاح ایلدی اول حصص حصین غنایه رب
 عالین ایله مفر مسلمین اولوب لالانا هینی محافظتین بوردی بار
 و کذولوی نصرت و اقبال ایله دیمتوقه به واروب آب و هوای سنی
 25 ایتمکله پای فتح ایلدی اول زمانده آدرنه مهور و آبادان اولمکله

5

10

15

20

25

ای بابی تخت شدن دیمتوقه

بوناج

بر فاج بیل دیمتوقه بی دالسلطنه ایدوب وارد دجه وسعی آرتوب
عجادی زیاده اولجی تخکاه عثمانی ومدار آمانی اولدی

مع که ماخیزه وارد اورغزه و وضع خمس شری و بهاء جواری و علمان

سلطان غازی داد اللطیفی اولان دیمتوقه ده قرار ایدوب

اورنوس کی کلجده وارد ارتخیرینده ولالات شاهین پاشای زغوه

نصنه مامور ایلمیدی بدی یوز آتمش اوج مار میخنده اوردنوس بک

کلجده ایله وارداری فتح ایدوب شاهین پاشا زغوه بی فتح ایدوب

انفات خدوانه به منظر اولدی و غنیمت مایی ایله ادباب نعل و کلاه

دینی مالامال ایلدی و بر او ان ده علماء زمان دن مولانا توره رستم

دیار توامان دن کلنیدی ادا به حسن شری مجاهدین ارا سنده مرعی

اولدوغی کورچین فاضی عسکو مولانا خلیل حضورینده واروب و جواب

ادا به حسن صفنده ایراد دلیل ایدوب مولانا خلیل دغی شاه بی عبدالله

عرض ایلدیکن حسن غنایم ضطبی مولانا رستمه تفویض بیوردی

اول زمانده غنایم فراوان اولوب جواری و علمان بهالوی

ارزان اولغاده هر بوینده یوز بکری بشراجه بها تقدیر اولوب

یکوتی بشر عثمانی ایجه بیخ بک تمین اولدی که بش دزم و بیخ

سیم خالص اولور بو مقصد برجه معلوم اولور که زمان فریود

سایر متاع دن جو قان اغباری اولور این الحاصل سلطان عادل

بدی یوز آتمش درت تار میخنده دکن طالب روم ایلمده اولوب

شاه و سپاه محبت او طان ایدوب غنایم بی بابان ایله شهر بوسای

جنت آسایه محودت ایلدی لالات شاهینی و حاجی ایلمکی و اورنوس
غازی بی روم ایلمده آلفیوب شاهین پاشای شهر و ولایت فلیه
نصنه مامور ایلدی

سلطان غازی مدد جیش و مرد جیش منلی مفضلانجه برده سا
شهرنده استراحت ایدوب لالات شاهین جمع مجاهدین ایدوب

5

10

15

20

25

مطلب
مولانا توره رستم واضع
حسن شری

قلیبه جانینه آقین ایلدی تگورینان نابی فلیس بوی اولمسه
 قلیبه اول نام دن مشتق اولمسه تگور خور استمداد محاصرون
 زبون اولمسه امان طلب ایدوب قلمه بی تسلیم ایلوب کندی
 سرف جاننده روان اولدی بو فتح جدید یدی یوز اتمش نغده
 بدید اولجاق لالاشا هین طرف پادشا هیدن قلیبه شهرینی محور ایلکه
 مأمور اولوب شریک وسطنده جاری اولان حرج اوما غنک
 اوزرینده اغا جیدن برکوبری بنا ایلدی که اکی اوق آبی دکلو
 طوبی اولوب عرضده اکی عوبده سهولت ایلد یورر ایدی
 و شهر بزورک اراضی سنده محصورلات منوعه دن عبوری بوخ
 حاصل اولوب یا کونمیری ایچون هر سنده ده قوق کوه یوزبان

5
10

ایچاق مشغول اولور | اتفاق کیمکار و یوزبانه کورس و افاق بیستنه ال ایلکلام

قلیبه تگوری سرف حاجی دستوت یاننده واروب اهل اسلام دن تمام
 آلمه استمداد ایلدی دستوت دینی بوسنده و انکروس و افلاق قوالدی
 اتفاق ایدوب یدی یوز اتمش آبی سنه سنده ادرنه اوزرینده متوجه
 اولدی لالاشا هین خبردار اولدقدد روم ایل عسکری مقاومته تادیر
 دکلو دیو غازی خداوند کارک بالذات قدوسن رجا ایلدی سلطان دینی
 کلیمبی دن عبوره توجده ایدوب بیضا حصاری جو اینه وار دقد
 لشکر کفاد ددنک محله کلیمه روم ایلنده انتظار اولمقدن ایسه
 بیضا قلمه بی فنی اولی در زبر ابر قاج دفعه اول قلمه بی فتح نیت
 اتمشک بعض مانع ظهیری ایلد تاخیر اولمشدی دیوب قلمه بیضاک
 تخیر بله مقید اولدی بو افساده کفاد خاک کارک ادرنه شهرینده
 اکی کونک برده مرج کنا دینده نزول ایلدی بو خبر لالاشا هینده
 ایشدکن متخیر اولدی یاننده موجود اولان جنود لشکر کارک
 عنری مقاری آجی اولوب خداوند کارک امدادندن دینی
 ایلدی قطع ایدوب قضایه رضا دیوب دعا یه مشغول اولدی

15
20
25

امرای نامدار ایله مشاوره ایدوب اولوم آری اولدیور غلامدن
 حاجی ایلبکی فی استخبار اطوار کفار ایچون کوندر دیار اول دانی
 دل آلتی ایچون جمع کفاره الغادر اندکن برنکو کوردیکه عسکراسامدن
 برتجاج قات زیاده بروجهله که مثلابند کافری قتل ایتمکد ایچنی اون
 5 مسلمان دوشوردی ارباب الدول ملحقین مضبوطه خاطرینه بو خاطر
 خطور ایلمد کفوره مسلمانلرک قتلنی خبرین آلتاورد کدولوی غالب طایف
 بابوب مغورلو کوند زمست ویکجه محمور لورد بونلره شیخون مناسبدر
 دیوب بو طوبیه کوردیار جوف ایلمد دشتان کیمی خوابد و کیمی مستانه
 این حاجی ایلبکی اوزرلرینه شیخون ایلمدی و هم علیه برجال غیبین
 10 استمداد ایدوب هوشوفدن غویو و فریاد پیدا ایلمدی و طبل و نغمه
 و غنفل قیل و تکبیر ایلمه هر طرفدن آواز بلند ایدوب قلوب کفاره
 وحشت و دهنت براغوب خراب غفلدن اویاندر دیار اول کیمجه
 برشب نارین ایدی مایعین شایوب خصم ملاحظه سیله صباحه
 برلرینه تلخ اوردیار کیمی دخی کوزان و پنجه بی نهر مرجه بران
 اولدیور اول صحرا یه حالاسوف ضد دخی برلوردیور اوجه بو فح
 15 غریب حاجی ایلبکی به نصیب اولدی اما لالاشا هین پاشا بوند
 کندونک مدخلی اولدو دخی جنتدن عکابن و حد سوز ایلمد حزی
 اولغله راویان اخبار شوبله اخبار اتملورد که اول شهر مکه
 کارزاری لالاشا هین معرفتی ایلمد نسیم و شربت زهر اولد ایلمه
 20 متوجه دار نسیم اتملر العبد علی تو اوجی فتح بیغا و عود شاه و غیا
 سابقا بیان اولدو دخی اوزره سلطان جانب برون بیغای حاضر
 ایدوب و کلربی و آید دخی طرفدن کشتی بر ایلمه جانب بجدون نگهبان
 اولم فران اولغندی عسکر ما بنیلر نده بیغا دردیوندا اولغنبان
 هم غوات ایلمد قلعه فتح اولوب محصور اولدیور کیمی نلیجدرن کور ایلم
 و کیمی اسیر اولوب کنایس و معا بد لوی مساجد قلندی بر سرورد

5

10

15

20

25

مطالعه
 مضمون مشهور کافران مسخوران با شیخون
 از دست حاجی ایلبکی

مطالعه
 عذر ۵۵ شایعین کتبا حاجی ایلبکی
 بر ایلمد

سوف کما در بیان افشاری جنوری دینی کلیدی بو ایکی بنسارت بر کونده اوج
اولدی سلطان غایب حساب شکری حساب ایدوب غام و ساله بروس
جانبه معاودت بیوردیار

اختنه : سزادگان و وضع حیوان جان

5 سلطان مراد غازی بیدی بوذ التقی بیدی سنه سی بیچارنده او غازی
با یوردخان و بعقوب چلی بی و سا و بی کی اختنای ایچون شهر خنای
بروساده دو کون ترتیب ایدوب علما و مناجی خلع فاخر ایله اکوام
و فقرا و سا کین اطعام اولدی و بروسا نهنده ازدهام ناس اولغده
تکلیف جوامع و مساجد و قیام عیار و مساجد اقتضا ایکنکه بر جامع نهنه ایله
10 قیلوجه ایله معروف آب کوم اوزره برجام لطیف و جو اوزده و عمارت
و مسافر خانه و مسجد فتمده مدرسه و حجرات طلبه بنا بوردی
و کولت دده مقصد اولان مسجد دینی اول شهر بار کدر و بلبلک ده
دینی برجام و بیکتر دده بو سنین بوش نام و رویش ایچون خانقاه بنا
اندرد یار و اول پادشاه دل آگاه صافی اعتقادک بعض مکان شفا
و کراماتی نقل اولور جمله مکان شفا تندن بری بونی حکایت
15 ایدر لوکده بر کون سکاره سوار اولوب حالاسکی قیلوجه اولدوغی
مجلده بر کوسفند صحافی ظاهر اولدی سلطان آردینه دو شوب
چوق بلدی یو پوردی صیده ترب اولدقده اول حیوان اضراب
حالتنه دو شوب نمدی عمارت اولدوغی مرضده امر خدا ایله لسانه
20 کلوب سلطانده خطاب ایدوب ایدی حنی سجانده و تعالی سینی
مخلوقاتینی رنجیده اینک ایچون خانی ایلدی بوخنده مخلوقات الهی به
نسغ ایچون برانیدی دیوب نظر ندن غایب اولدی سلطان غازی
دیده و حقیقت بینی ایله معاینه کوروب و کند و ناز کوش بر سر
نصریح لفظ ایله استدرکه همان اول محمد آتندن ایزوب استغفا
و نازه آغاز ایلدی امر و نواب عقندن ایزوب مرعب ظاهر
25

مطالع کرامات لادشاه مقصود

بوغیکن سلطانی متفقو و متامل کو و دیار سلطان ارکان دولتمند
 خطاب ایدوب بو موضع ده عادت بنا اولنون دیوزان ایلدی
 ارباب دولت اتفاق ایلد بو محل شهردن غایت دور در علما و فقها
 کلوب کنگده عسرت چکولور دیدکلانده سلطان غازی عن قریب
 بو محل شهرو بازار و مطاف مسافران اقطار اولاجتهد دیورور
 برانئاده یلاق آباد طرفدن بر مقدار اسیرلو کلیدی ایچلور
 بزیمی استاد سجاد اولغله بالاده مذکور اولان ابنیه به خرابی آناه
 ایشرد دیور حرمک کوا ما تندن بری دخی بودر که بکون اول
 بنائت قرضنده وار دقل مبارک دستنده اولان شهباز پرواز ایلدی
 اول عادتک دورونده اولان بر چوپک اوزرینه قوندی بازدارلور
 او تدقیه نوزل ایتدو کندن بد دعا ایدوب قوروی قال دیدکلور
 اول باز دخی پرواز ایدمه میوب طور دوی پی برده قوروی قالدوی
 هبوی متواتر اولوب نیجه زمان پروالی اول وال اوزره طور
 دیرلور حالاً فرقد مبارک ای اوزره دعا مقبول اولوب خاک پاک
 دوا امراض ایدوکی شهورور رحمة الله علیه رحمة واسعة

5

10

15

چونک منجی و لهم ادره نه تحت اولدی

ادره ید بر مر حله قریب برده چرمین قلعه سی کفاد قرضنده اولدی
 مناسب اولماستین بر مقدار دلاور کوندر یوب امان ایلد فتح اولدی
 و خوابی اولوب مریح کنارنده اولان بر لودمار اسلامه ضم و الحاق
 اولدی و خداوندگار غازی دیتوقه شهزنده مجالست علما و صلحا ایلد بر ائت
 اوزره ایان بر کجه عالم منام ده کندوی بر خوشنما مقام ده کورد که
 سبوتمانا ایدر ایکن بر شخص نورانی اشکار اولوب حجت یوزندن
 خطاب ایدوب سکا بر مقبول و دلکلیو محل کوستوبم که آنی تحت سلطنت
 مستو خلافت ایلیم ادرنده دولتمخانه بقیم اولان سراجی
 بونی کوستور دیکه هنوز آثار ی مر جود در سلطان غازی بیدار اولدی

20

25

مطلک کرامت دیکر مرحوم

اموا به نامداری احضار ایدوب اول قضا بهجت اقتضای تفسیر
 سواد اولوب ادرنه دیارینه کدار ایلبو خالادار اتحاد اولان
 محل صفا بنخند نظر شاه نیکو سیر متقی اولدوقده عالم مینال ده نایان
 اولان تزهکاه ایدوکی متین و اول هیکل نورانی دلالت اندوکی
 5 نینم اولدوکی متین اولوب اول مکانه وضع بنیانه فرزان صدور
 اندی فی الحال مهندسان کاردان باغ فردوس و ش قصر رفیع دلکش
 پیدا ایلبو و سلطان نه نینم اولغنه قابل سواي سرور افزا بنیاد
 ایلبو و اعیان دولت ایچون دخی اطرافنده منازل عالیه بنسا
 اولوب زمان یسوده اول بلده؛ دلپذیرده جمع کثیر نوطن ایلبو
 10 ابنیه؛ عالیه بنیان و عمارت اسخ الازکان احداث اولوب نتیجه
 باغ و بستان ترتیب اولغنه اول شهر معظم سواد اعظم اولمشدر
 هم سلاطین محترم ایلد سبانی؛ خیوات و مساجد و جماع و مدرسه
 و خانقاهلر و صا دین و وار دین ایچون آرام کاهلر و معلم خانه
 و مکلف سوقلر و بازارلر و کوپرلر و خانلر یا بابول اول بلده طیبیه
 15 قبه الاسلام و منال دارالسلام اولمشدر اول شهر جنت عونک
 دروننده اوج عظیم نضول جاری اولور بونک نامنده سورج و برینه
 تو بنجه و برینسه آرد و اوچی دخی دجله منال نضولدر و شهر نور
 وسط عموره؛ بلدانه واقع اولوب جانب شمالی قوه بغداد و افلاک
 و دشت ترکستان و مغولستان اولوب لحم و دسومده احتیاج چکلان
 20 ذرا کوسفند و کاکو کیری در جانب جنوبی دیار دریا بار و معابر
 فونک و مصر و دیار مغرب و عربستان در جانب شرقی قصبات و قرا
 عموره اولوب بنی حمله ده دارالخلافه قسطنطنیه و بندرگاه دریای
 شمال و خلیج روم و فونکستان و طرف غربی دن بر آبیان یول و آبیان
 عموره؛ روم ایلی در کد نم کونا کون ایلد باودر و با جملده شهر مذکورده
 25 اسباب معاش و مصالح زندگی و انتفاش فراوان و مویشی بی بابان

اولدوني جهندن باي تخت سلطان عاليجقام اولن باينده جمله
 خواص و عوام شفق الكلام اولمبين تاريخ حرقوم ده كدي يدي يوز
 آتمش يدي سنه سي ابدي ادرند شهري دار السلطنه اولدي
 عها الله تعالي دوم ايلنذر بش سنه غازي مراد

بكار بيله ايلدي فتح بلاد

5

سلطان كوردكوب ديار كغاري نخبو ايچون حسن تدبير ايدوب
 تيمورتاش كي يانبولي و قول اغاج بيگجه سي فتحه ولا لاشاهين
 پاشاي صماقو و احقان بيهوده ارسال ايلدي يدي يوز آتمش كوز
 نادخنده قول اغاج و يانبولي ني تيمورتاش بك فتح ادوب شاهين

10

پاشا دهي صماقو و احقان ايقن ايدوب اول اكي سردار درگاه
 ماد شاهه يوز سوروب پيشكويون تسليم اندكن مطهر التفات شاه
 كريم اولدي يدي يوز آتمش طقوز سنه سنه ادرند سرابي
 خام اولدوني جهندن ديموقه ده قينالوب اول بچارده

15

عكار ايله ايدوسه وار ديار ايدوساكي اطاعت ايلوب بده قون آباد
 جابنه غزيت اولندي اول ديار دهي فتح اولوب اندن سوزه بولي
 حصاينده وارلدي انوك دنجي كوز سي خراج گذار اولوب خيره بولي
 وارلدي اولداجي فتح اولوب سلطان غازي ادرنده معاودن

20

بوروب يدي يوز تيمش سنه سي شناسني دارالعماده بجد بيله
 كجورديار اول بشار اولدنده قون كلييا فتحه غزيت و زمان
 قنبل ده كوز سني غزيت انديرو اندنصكوه بيكار حصاره وار يلوب
 اولداجي فتح اولندي و ميخال اوغلي دنجي و يوزه قلعه سي فتح

25

انوكنك خبوري كلب محافظه سنه شهر مرد نام ولاور قيصين
 اولندي سلطان اسلام روم ايلنده بش بل آرام ايدوب
 يدي يوز تيمش اكي سنه سنه بروسايد سايد صالوب
 لالاشاهين پاشاي سردار ايدوب روم ايلنده آلتوقدي

اولدانی ولایت صحا قوو احتمال جهان بنده متوجه اولدند بولدی
 قاپو لو در بنده او غوادی اول در بند ایکی طاعت ار اسنده بر غایت
 تنگ کدکده واقع اولغله کفاد زمانده بر عالی قوسی واریش
 هنوز اثری با قیدر لاین مه دوم در باب غر بور در نوقت انداز کافر
 واریش عساکر اسلامک جه منده طاق کتوره مبوب اکثرین طلمه بشمشیر
 ایدوب بضا یون در بند ایلدی و اول قوی بقوب آندن احتیاجی نماند
 ایدوب رعایای خراجدار اولدی بآندن صحا قو جاننده غریب ایلدی
 چامور لو صحرا سنده وارد قده کوردیلر لاسی کافرین کتور بیضا
 صوایوزینی طومش عساکر اسلام کوجه کفاد رعایا بنده نیت قبل ایکی
 اما امداد ملک جلیل ایلد غالب اولوب منور لاین مشهور اولدی و منقام
 کتوره ایلد مقتدم اولوب صحا قو ولایتنه نزول ایلدی اول معدود
 دخی لطف رب مجید ایلد ضمیمه بحالک سلطان سعید اولدی شاکهین
 پاشا مشر حکومتی اولان قلبه به معاودت ایدوب صوفیه نولجی
 تخییری ندی بونده اولدی و مکلف بینکنار ترتیب ایدوب حاکم
 ارسال ایلدی غنمت الدوخی اموال ایلد تخییرت رجال ایلدی اول
 زمانده روم ایکی کلو کلیای قلبه ده او تور درودی قلبه
 سرحد ایدی ولالاتنا هین ماسده اولان عساکر ایلد صادر و یار
 صوا سنده متوجه اولدی و اول مواضع و رطبه نام طاعت دانند
 واقع اولمشدر اول ولایت دخی اهل اسلامه مطیع اولدی و خیر
 مول ایلد ولالاتنا هین اول محلدرن صوفیه شهری اودیه
 شیخون ایلوب علی الصباح اول دیارک طوارین و اسپرین سور
 و اموال غارت ایدوب کیر و قلبه شهرنه کلدی و بو وقایع
 یدی یوزیمتی ایکی حده دنده واقع اولمش دیلر

5

10

15

20

25

عوم سلطان لصوص کو ستمدی

سلطان مراد غازی یدی یوزیمتی اوج سنه سی بهارنده حروسه

دوسا

۶۲

بروسا و ن حرکت یوردوب مالک روم ایلمنه عزیمت بیوردی یازدیر
 سرحدده اولاسپهدار لور قاج دفعه پادشاهان روم ایلمنه
 قدومنی و جا اینمور ایدی اکوچه لالاشاهین فتوحات ایلمستقدیری
 اما مالکوز روم ایلی عسکری بلغار فکوردینک استیصالنده قادر
 دکل ایدی اول تا یخده بلغار و لاینک حاکمی اولان تکوردنمور
 قسطنطین دیورلر ایدی شمردی اول مملکت کوستندیل دیکله معرود
 نکور فربور کثرت مالک و سپاه ایلم مشهور اولوب دیار بلغارده
 امری یوردوی و آلتون و کیش معدنلری منتمل ملکناوده شهریار ایدی
 قدردنم معرور اولغله جوارنده اولان مالوکه اطاعت اینمور ایدی
 اما هیت سلطان قلبنه تأییدوب دیارینده عزیمت لری معرود
 مغلوب اولما نی مقرر بیایوب هدایا ایلمه استعمال ایلدی و ضایح
 قلابی تسلیم و عبودیت شرایطنی تقدیم ایلمدکده نظر انکات لری
 منظور اولوب تعیین جزیه و خراج ایلمه کیر و مملکتنه و ایلی اوکشا
 فرمان عالی صدور ایلدی و سلطان بروسا طرفنه کندی

5

10

عبور شه بروم ایلی

15

سلطان غازی بروسه ده ایکن یدی یوز تیختی درت سند سنکده
 ویزه حاجی شیو مرد جانیندن خبر کلدی کده اسنانبول تکوری عسکو
 کوندروب ویزه اطرافنی غارت و قلمه بی المغه عرمت ایلدی
 لاجرم مواد غضب سلطانی حرکتنه کلوب عسکو جمعه نزلان ایدوب
 کلوبنی معبوندن عبور ایلدی مغلوبه و وارد قدده لالاشاهین
 و اوردنوس پان و سایر امرای عسکو استقبال ایدوب روم ایلی و
 عسکری بریده جمع اولدقدده اسنانبول تکورینک فتدی بی دفتنه
 عسکری نهاید لازم دکلردوبوشا هین پاشایی ایصاله نواچی
 قوه جت شهرینی فتحه کوندروب بقیه و مجاهدین ایلمشاه
 بانمکن اسنانوله برکونلک بولده اینخی کوز قلمه نی محاصر ایدون

20

25

یکی اوج کونده فتح ایدوب ستمرد لوبن قلیچدن کجوروب عودت
 و اوغلانین اسیر ایلدی بعد چتال برغازه واروب ضابطی
 اچوکر حاکمک سوکد شفته وائف اولغین حصاری تسلیم ایلدی
 و حسن اتفاقان اول اوقات ده لالا شاهین قوه جنگی
 5 تخییر ایلدی کی سلطان به نیشیر اولندی و شاهین باشا غنایم ایلد درکا
 شاهه کلدی سلطان غازي جناحه دن فالقوب نولوبه نام قلعه
 اوزبند شیدی اول قلعه تگوي یقده ونجی دیکله معرف در بسبب
 بو اولمش کد قلعه به غروره نیک او زرنده اون بش کون جنگ اولور
 غایت محکم اولوب فتحه چکله اول قلعه ناک تخییر ناک تاخیری
 10 مزاج سلطان کسل و یوسکله درگاه رب لغزیدن خالص قلب
 و توجه خاطر ایلد دعا ایدوب بوسیقلا جن بیزی او یالند بور
 مکر کد تگوي یقده دیو لسانه جاری اولدی و کدوسی
 قلعه آلتدن فالقوب قوه دکر کنارنده اولان یالده غنیم
 ایلدی بر مقدار یور یوب استراحت ایچون بر درخت عالینان
 15 ساید سنده آلتدن اینوب دکلوب مصاحباری سوبنفر کن
 بربری آردنجه مشوجیا کلوب سر سادت ایلد کتد و کتدی
 سبب ظاهری بی بوغیان آکوزدن قلعه بغلدی ددی او مکر
 خداوند کارک نبر دعاسی هدف اجابته قوب اولوب محاصره
 آلبونلان غزاة نیجه ایلک دیو مشاوده ایدر این قلعه
 20 دیواری دو شوب کدک اچلدتده بوریش ایدوب فتح ایلدی
 سلطان غازي بو خبر دن زیاده سرور اولوب شو ایلد
 و بو اغاچک نایب دو تلو قواق اولسون دیو بر روی حالا
 اول محل زیازنگاه در برلو سلطان فی الحال شاهین باشانی
 صالوب بی نهاید آلتون وکش او اینی و فتود لشکار ایدوب
 25 ورعایاسنی بولونده ایفا ایدوب سبالغه اموال غنایم ایلد

پادشاهه کلوب خاکپایینه نثار ایلدی راوی ایدر اول قلعه ده
 آلات نقره و ذهب و افرا و مغله لشکرون برینک الله برالتون
 طاس کبودی استر ذهبک مزونجه کلاه ای احمد قوب کلوش
 برینده باشنه کیدی و یولی او غرایوب پادشاهک او کندن
 کچو اینک پادشاه معناده مخالف کلاهه نگاه ایدمکن بوند کلاه
 دیو صورتی اولدانی طاسی آشکار ایدوب غنایعدن الله
 کپودی المدن الالردیوخوف ایدوب بو طریقه بهمان اتمیم
 قران سنکله دیوب طاسی باشندن چیقاردی پادشاهه سوزی
 خوش کلوب طاسی مزبوره باغلا دی و کمال انبساط ایلد اعجاب
 دولته خطاب ایدوب کاشکی اکثر قولدی بوزک و خدمتکار دیومکن
 کلاهوی بویله اولادی بوردی ارکان دولت دخی سعاد
 خداوند کارک امری اولورسه آن کجه کلاهه که خاص قولدی بوز
 کیلر اطرافنی زردوزی اشلدوب مرین ایلمونار همان بوکا
 مشابه اولوردی ددیار پادشاه دخی امر ایلدی هوکس کلوب
 اطرافنی زردوزی اشلدوب نامینی اسکوف قودیار وضع
 اسکوف سلیمان پاشای غازیتمک احوامی اولدوغی مغلایان
 اولتمیدی لکن اول زمانده همان پادشاه و خواص پادشاهه
 مخصوص اینس بو دفعه بکچر یار و قوجا یار و اکابر قولدی عموماً
 اسکوف کیمکه فرمان اولوب اشترار بولمندر دیومر و بدر الهده
 علی نواوی پادشاه غانم و سالم اول سنه ادرنده قینله دیج

5

10

15

20

فتح بلدان با مرسطانی

سابقاً قاضی عسکو اولوب بعد وزیر اعظم اولان خیرالدین پاشاک
 مولانا چندرلی قوه خیل در وزیر اولیجی خیرالدین پاشا دیو ملقب
 اولتمیدی روم ایلمنک جانب عربینده ساحل دریایه قریب
 بویله واسکنه و مار ولیه قلمغنی فتح و تخریب ایچون سردار

25

مصلحت
 قاضی عسکو در حقیق در م
 اولوب اولدوغی عسکو
 اولدی

ایدوب او در نوس غازی بی سپهبدان طی طریق ایله بیله فوئدیویدی بود
 یعنی بی سنه سنه حوالدین پاشا کولجنه ده توقف ایدوب او در نوس
 سایر امرا ایله بودی واسکنه بی تهمیر ایدوب مارولیه یه وارد یو مارولیه
 نام عودت اول قلمه نان حاکمه سی ایدی سیروز حاکمی ایله تو ایی اولوب
 5 اکا استناد ایتمکین ابتدا بحالده انقیاد ایتدی امداد اولما مصله
 صلحه رانغ اولوب تسلیم حصار ایلدی اول حصار حالیا عودت
 حصاری دیو اشتها ر بولشد خیرالدین پاشا نفر دینمار و عثمان
 و جوادی پوری رضار ایله سلطان کامکار درگاهنده بوز سوری
 و سنه یز بوز ده هوز خیرالدین پاشا مراجعت ایتمکین سلطان
 10 دلوبلیان نام دلاوری سیروز و حصار بی محاصره یه کوند رشتا
 اگرچه سیروز حاکمک مارولیه یه امداد ایتدوکنه علت اولدی
 اما خیرالدین عودتدن حکمه دلوبلیانده عسکر ایله امداد لارم
 لالاشاهین پاشانی امداد ایچون سیروزه کوندرو پیر شاهین پاشا
 مقدماتی قرآله یه حواله اولوب و هله اولی ده فتح ایدوب آند
 اولان کیش معدنلرین ضبط ایلدی آندن درامه یه واروب ایلدی
 15 مستخر ایدی آندن زینجنه قلمه سنه واروب فتح علی دیکوب
 سیروز قلمه سنه دبی صلح طرعه مالک اولدوب بعد قره قوبه
 قلمه بی امان ایله فتح ایدوب ییدی یوز قیش ایتی سنه سنه احوال
 غنایم ایله درگاه خدوندکار غازی به عزیمت آندکن سلطان غازی
 دست دعا و نیازی درگاه بی نیازه رفع ایدوب شوکلو ایلدی
 20 و برونه تخنی تشریف ایدی

عزم سلطان بفتح کتور سرف

کمد سرف بلاد اسلامه مضرت ایصالنده مقدر ولوبن صرف ایدوب
 مروض اولدوق عاری خدوندکار رشتا کوشیمتار احضار ایدوب
 25 فرزند آر محمد لری سلطان یلدرم بایریدخاننی جانشین ایدوب

کمد سرف بلاد اسلامه مضرت ایصالنده مقدر ولوبن صرف ایدوب

5 یدی یوز تیش یدی سنه سی بهار زنده کلیو بی دن کجوب سرف دبارنه
 عازم و حاجی اولان لاس اوغلاک استیصالنه جازم اولدیو حاکم
 سرف خبردار اولمچی زعم فاسد لر بجه طاغوره شخص ایدوم ملکیتی
 بوش قویده توکلون بجه زمان خرابه ملکده سوکوردان اولسه نالوقیش
 اولدقده طوره نزلو هر بری مکانلریند کند کلانده اردوبین الام دیو
 تدبیر ایدوب جمله رعایای ایلد و لشکری ایلد صعب طاغوره نزل
 ایلدیو فی الحقیقه لشکر اسلام درت ای ستداری خرابه ملکده
 ناک و بو و جنت و جو ایلدیو شدت بو لایموب کلی اضطراب
 چکدیو آخر الامر سلطان غازی و ذرا و امرا سیله مشاوره
 10 ایدوب سمنده قوننده واقع نیش نام قلعه فی محاصره ایلدیو
 محاربات عظیمه و قویله ایکی طرفدن حوق آدم تلف اولدی آخر
 یغادر دیو ندا اولمخله بنیایه الله فتح اولوب غزوات اسلام
 طویرم اولدیو سلطانده دخی کوان بهایی حد و احصا استعیله
 جواری و عثمان حاصل اولدی جنظه و شهبوک و فوت و کوفی
 15 سپاه و مویشی ناک سبب معاشنی اولدی فتح و لایت نیشک
 هر ی لاس اوغلینی بی آرام و پرتویش ایدوب بر وجه بنشین
 اوج بایلی خراج کوندروب و هویل الی و قیه کومش ارسالی
 قبول و التزام ایلدی و امرا و ارکان دولته بینکنلو کوندروب
 سایر کفره کبی خراجدار اولمغی استدعا ایلدکه مدعاشنی قبول بوردی
 20 و نیش حصار ی لوازی تدارک اولدقده نصوه چوسایه
 توجه بودیلوب اولمشاده بروساده اقامت اولدی

تسخیر دیار صوصا نوس

هجرت نبویه علیه افضل التحیه ناک یدی یوز تیش طقوزچی
 نه سنده سلطان غازی تکوادر بروسادن حرکت بیوروب
 25 و یلدرم با بزیدخانی کپرو بروساده قایم مقام ایلدی

بلاد خانی ولی العبد ایدوب غایت نجیبی اولمناه مای عالمه نهرت
 بولسون دبود ایما قام مقام ایدردی و سلطان غازی مارک
 عظام کفاد لیام دن نیکو بی و مسوره حاکی اولاصحونوس
 نام کافوک مملکنه غزائینی الله کلیدی معبرندن عبور ایلدی
 مذکور صاصونوس سلطانک او زرینه کلاه جگنی اشده و کی کبی
 اعیان مملکتی بر بیره جمع ایدوب مشاوره ایلدی جمله بی لاس
 اوغلی ایلدی و کی خذیه و بر مکه راضی اولوب بروجه پنهان
 اوج یالاق خراجی کوندر و ب عرض عبودیت ایلدکن هر سفوده
 جمله عسکری ایلد حاضر و مصیبا اولوب خدمندن بولغنی شرطیه قبول
 ایدوب مملکت و حکومتی مقدر ایدوب اللوینه عهدنامه بهایون
 احسان ایلدی و اول قیش حروسه ادرنه ده قیناره یوب
 روم ایلیک نظام و انتظامی الله تعقد بوردی او اول
 روم ایلیک نامدار امراسندن تیمور تاش بکه استعالم
 اوزده روم ایلی بکلو بکیکنی احسان ایلدی بوردی بوردی
 بو عاقل و کارگذار و عسکر تو تیغدن خبردار سپهسالار اولدی
 توفیر و تکبیر عسکوه متعاقب بعض تدارک لوی اولدی جمله دن
 بوی و ینق طایفه سی آنوک اختراعیدر زبوا آنلو مقدمات
 کفار حکومتی زماننده عسکری طایفه سندن ایدیلور عینک
 ذلتی آناره غایت کوچ کلندی کپرو بو طریقه و ینق اولوب
 عسکوخدای اولمناه سایر اهل زمندن حماز اولدی اول
 اجلدن منجلی اولوب آنلورخی کلی عسک اولدی بوسفر لوده و خضر
 اسطبل عاصره یه خدمت ایدرلو و بو طایفه یه باشنده
 قیعی اولوب یعنی بر جنتلک بو و بویوب زراعت ایدکوی
 حیواناتک عشرندن و سایر تکالیف عرفیه دن معاف و سلم
 اولدی اول مصافیت آناره عاقوفه بدلی و بولدر و سازله

5

10

15

20

25

مطهر
 تیمور تاش ملک روم ایلی
 بکلو کلیدی اولدی

وضع قرانین دیکر بارای تیمور تاش
 باستان

تیمورتاش پاشانک بر قدیمی دمی سپاهی او غلایطی یقه
 ظهوریدر باعث بو اولمشید بکه مجاهدان لشکر اسلام اغور
 هانونده شهید اولوب و یا خرد غیری و جمله فوت اولد تازده
 ایوشش یواز و آفاق او غلایطی قلوب ایلدی بایا لوی بر
 وارمی و یادخی زاده مراتبه ایوشش احتمالی اولمطه محروم
 اولم لوبنی رو اگور میوب سلطان غازی حضرتسه عرض ایلو
 سپاهی او غلایطی باوکن انلردن ایدوب الایلده و جگور
 سخات هایونده تعیین یوده مقام تعیین ایلدی و بنجور تاش
 پاشانک بو کاماندیجه قانون مین و و اعد سلطنت این
 شرف لدر رحمة الله تعالی علیه رحمة واسعة و سلطان غازی
 قه لایینه احسانو ایدوب سعادت و اقبال ایلدی و ساید منوجه
 اولدیلو

تا هلی کردن شه یلدرم خان

کرمیان او غلی زیاده پیر اولمطه بر کون او غلی یعقوب بکی حضورینه
 کتوروب نصیحتو ایلدی جمله نصایحندن برینی بو اولدی بکه آل عثمان
 شروع مطهر مطیع سلطانورد و فوکسون حق و اردر اگور باکاملکی
 سکا قالمون دیو اینک اول خانندان عبودیت و اخلاص اوزره اولوب
 خدمتکار تقابین کند و که غوث بل دیوب عاتلانه دلبلا کتوردی
 یعقوب بک دخی با با سنده و عالیو ایدوب ایچونده تعالی هنوز محمد
 عاقبت اندیشک ایدوب زمان حیانتورده سلطان غازی بک نوزند
 ارجمند لوی شهزاده یلدرم بایزید خانده و بر سوزنابنده مصاهرت
 اولسه و جازای ایچون کرمیان ایچی ماکلدن بعضی و بر سوز غایت
 مناسب فهم اولوزر ایدی دیدکده بیک عقلمده مایم کلوب او غلایطی
 تخمین ایلدی و بو خضوص ایچون آستانه سلطانده بر وضع و کاردن
 ایچی کوندردی رسول فریور خداوند کار غازی به کرمیان او غلی
 لساندن تقوی ایلدی بکه ضمیر منیر باد شاه عالم کبیره واضح و روشندر کند

کرمیان

5

10

15

20

25

بنم غوم پایانه ابوندي بجهانہ تعالیٰ بو عمره کلنجہ خاندان سلطانه
 محبت و خلوص اوزره اولدم شديکده صوک و قنقدر دجا ایدرم که
 او غلم یعقوبی خدشکار لغه قبول بوره لر و هنیزه سنی دخی حرم ساری
 شزاده بعالینان یلدرم با یزید خانه اولاشدره لم و شهر کو تا هیته و اگر
 و ولایت سما و وطوشا نلو قلمه سی فیروزه جهازا اولون بو وصلت
 و ادبباط واسطه سیله طرفینک اولاد و اعتقابی مابینا یوزده و فای و
 مغر اولون دیورجا ایلدی باقی قران دولتاو خداندکار کدر دیدی
 سلطان غازی استخاره و استشاره د نصکوه کومیان او غلمت
 التماسین قبول ایلدی و ایلمچی یواغزاز و اکرام ایلدی برفه البال اسال
 ایلدی ویدی سکان سه سندن یدی یوزسکان اوچه و ادبجه
 مابینده واقع اولان حکام سرور انجام ده سلطان بلدم خانک
 ناھلی مصالحند مقید اولوب شریفن آسا برو سادہ دوکون داکند

5

10

مقدساته شروع اولدی من اعظم المرایس

سلطان مراد خان غازی دوکونه دعوف ایچون اطرافده اولان
 صلاحین و حکامده ایچیلر کوندروب قویب ملوکی کرک موافق و کونک مافی
 آیدین ابی و متنا ابی و قطی نیده و قرمان حاکموی کبی و او زاندا
 ده سنان ایلکوی ملوک عظام که مصر و شام حاکموی ایدی ستاد اوزر
 دوکوند او قدیرو زمان جمیت فصل بھارده هر دم بھار اولان برو سادہ
 بخت آساده اولاجینی اعلام ایلدیرو اول بھار مجسمه آنادده
 برو سه صحرا سنده برو مفرح جایکا هده بادکاه پادشاه عالیجاه
 قور بولوب و اطراف ملوکن کلان ایچیلوره دخی مناسب فرکا هلو
 و سایه بانلو قور بولوب و اردوی هما یون کونا کون تربین اولوب
 و دوکون اولیق ایچون برو مبارک و بیمن کون بیمن اولوب اولر
 بھروزده جمله اعیان و اشراف و رسولان مبارک اطراف جمع اولوب
 سلطان غازی دخی قوشاق و قنده اوناغ هما یوننه چیتوب ساد

15

20

25

تخت سعادت تخت او زده قرار ابله‌ری و سلطان مصرک ایلمینی خدام
 حرمین شریفین اولدقلوی ایچون جمله ایلمپوره تصددر ایندر دیسلو
 و رعایت و نظیم ده تصور فرمودیلر اولدانی کتوردوکی نامه بی و بروب
 و هدایا و پینکشی چکدی کتوردوکی برادر آنلر ایله اسکندریه و مصرک
 5 اقمته و استمد سندن بی نهاییه تخت و تفاریق ابدی آنده ناکده سا بر
 ماولک ایلمپوری دخی پینکشارین چکدیله بعده وزرا و امارا و ارکان
 دولت منصب و مرتبه لویند کوره پینکشارین چکدیله اول جمله دن بری
 اورنوس غازی ابدی بو منوال او زده پینکشی چکدی اولایوز نمر
 غلام سو قد و یوز کینیزک کل خد ابدی و ذکر اولان یوز غلام ماولک
 10 اون تفویضک آلوند و کندن طبقات اولوب ایچلورنده سلطان غازی
 اسم شریفینه ضرب اولمش چیل فالوری طوا ابدی و اون اوغلا یار آلوند
 چیل آنچه ایله مامور و نسیم طبق و ار ابدی سا برسکان غلاملرک
 آلوند کندن مشوبه لو و ابر یقار و کاسه لو و کونا کون کوش اولینی
 و ار ابدی خواص و عوام اورنوس بکده تحمیل و آفرین ابله بر سلطان غازی
 15 اورنوس بکده چکدی اکو عثمان و عبید و اکو نفوذ و اجناس بی تحمیل
 جمله سنی سلطان مصرک ایلمی سندن باغلا یوب و سلطان مقدر زکلاف
 اسبان تازی بی اورنوس غازی یه احسان ابله ری و سا بر ماولک
 و امرادن کلان ساچوبی علما و منایح و نظرایه نعمت ابدوب کدروسی
 ایچون بو نظرا مر و بر راس ات ایتوما دی و ایلمپوره تمام ضیافت
 20 انعام و احسانله اجازت و بر دی و کلین آلمنه آدم کوندر دی

و منته

دخترها کیزه کوهری کتورمک ایچون بو سه قاضی اولان خواجه
 اندی بی که قاضی زاده بروی جندی در خانونی ایله و امیر علم اولان
 آتور نفور اغایی و سا بر اعیان دولندن بر فاج معتد علیه کسنده لری
 25 خانونلوی ایله تمیز ابدوب و باجمله بیک نفره قریب آدم تمیز ابله

و بنور خاں چاوتی و شزاده ننگ دایه سی محذراتدن بر قاج خاتون
 محتمد بی بله کوندر دیو آذین جانب کومیان اوغلی دخی کوتا هینه
 شهرنده بر مفرح و دلگشا محله دو کون بوی تبین ایدوب و لیمه
 تدا کنده اولدی سلطان غازی طرفدن کلن آغند کلنلو کوتا هینه
 بر قوناق تبین کلد کلونده خواضدن اه لندی و عامه اکابرو اعیان
 5
 مکلن استقبال کوندر دی معظم المه بودروب عظیم رعایا ایدوب
 بر قاج کون ضیافت نصابه بر مبارک کونده دو کون ایدوب نکاح اولق
 ایچون بروقت سعد اختیار اولوب اول کون سلطان طرفدن کلنلو
 کبیر ووضیفه مرتبه لوتیه کوره خلعتو کبیر یلوب رعایا ایدوب عظیم
 طوی اولدی و اول دختر نیک اختره نکاح اولدی و کومیان اوغلی
 10
 کدو طراندن پاشا حق نام مستبد بی خاتونی ایلد تبین ایلدی دیو
 قیزی کوچکن برو پاشا جنک منو حه سی تربیت ایدردی اول عروسی
 بروسه قاضی مولانا بی مبارک الیه محضر نده محذراتن مزبور یله واقعه
 تسلیم شری ایلدی و جانشینو باغی مزبور پاشا جنک خاتونی نیگه
 ایدوب بروجهل آستان سلطانده روانده اولدی و عهد لری اوزده
 15
 کوتا هینه و سجاؤ و اکوبوز و طوشنلوی جهاز طریقی ایلد و یروب
 نله لوله مقنا خاتون آق سنقور اغابه تسلیم ایلدی و ضعی ایچون آدی
 کوندر روب و ختو سعد اختری عذت و اکو ام حوسه برو سایه کوروب
 حرم سرائی شزاده: عالیقدره تسلیم ایلدی اول محبوبه بتخطوبه ایل
 شزاده ارددواج و شیر و شکر کی امتزاج ایلدی
 20

ذکود امامادی: ابن قریان

سلطان مراد غازی صادق القلب اولخله هر کی صادق اولدی ایدردی
 قریان اوغلی علی کدن دخی صداقت و اخلاص اوزده اولوب دین
 و دولته خدمتکار اولق امید ایدردی اول اجلدن سلطان ایلدی
 شادمان و سروری اتنا سنده حرم سوا بنده اولان قیز لوندن برو
 25

پاکیزه که هوی مذکور علی بکه نامزد ایلدی کنی بداصل اولغله ایلد
اولدوزخی اوزده وفادار اولما یوب بعده اوضاع ناهوارلی اولدی
صوک اوجی جزاین بولدی نته کم بیان اولنا جا قدر

اتباع شاه غازي بعض بلدان حمید

5 هجرت نویده علیه اصل الفیه تک بیدی بوزسلان اوچین شنه سنده
سلطان مراد عاری دو کونده کلان ایلجا بوره اجازت و برود کرده
حمید ایللی حاکی اولان حسین بک ایلچینه حین وداعده ددی که
برادرم حسین بکه سوبله سنکه محبت و دوستلغنه بناه آندن
برو الفاسم واردر چونکه هیننه حاکم قوامان اولان علی بک
10 اوضاع ناپسندیده سندن خاطر مز زنجیده اولور مملکت قوامان
جو ارنده حمید ایللی ولایتندن بر اکی قلعه و حصاری برادرم
بیع و شرای شرعی ایلد بکامان نون تا که بعض لشکر مر آند ساکن
اولغله مملکتک اطراف و حدودی محافظه اولوب مهربون
اولاد بیدی ایلچی بوخبری حسین بکه ایلد که اولد ایلچی
15 قران اولغلتک آدمایونیک تعرضدن زنجیده خاطر اولغله سلطان
بو التماسی قبول ایلدی بو ایشاده خداوندکار غازی کونا هیننه
دیارینی تفریح ایچون متوجه اولسیدی کونا هیننه حمید ولایتک
جو ارنده اولغله مذکور حسین کند و مملکتی نخبوی قصدینه کلند
و همه دو شوب فی الحال اظهار عبودیت ایچون آدینینی ارسال
20 ایروب برفاج قلعه لورک فر و خنده رضا و برودی سلطان دخی
بکتریری و سیدی شهری و یلواج و قوه اغاج و اسپارته
قلعه لوینه مباحعه، شرعیته ایلد طالب و راعب اولدی حسین
دخی وعده سندن عدول ایلد مهرب خواجه و ناخواه بلاد
فر بوردی مباحعه، شرعیته ایلد سلطانک و کبلنده صاحب
سجل و محبت ایندر دیار اول مالک دخی مالک سلطانک منظم اولور

5

10

15

20

25

سادت و اقبال ایله دارا قتلونه لوی اولان خروسه به بروسا.

عوقت بهوردی ایلیغ پهلوی مناسترو خراجدار ایلی اشتب و قارو و قارو اطراف

سلطان غازي مستادى آورده جهاد داعیه سن ایدوب عمار

روم ایلی بکلویکی تیمورتاش باشای یدی بوزسکان درگی

سنه ده بولکبه و مناستر فتحیه ارسال ایلدی اولدانی بولدی

صلح ایله و مناستر قلعه سن صرب شمشیر ایله تخیار ایدوب آند نضاره

ولایت اشتب و قاری اوزینه واروب اهلوی خراجدار اولدی

بصد سلا نیک اوزینه متوجه اولوب کنی تدارک کلید ایله

دور و دراز ندایره محتاج اولغین فالقرب اطرافند اولان

قصبات و قرا اهلینک متابعت ایدوبینه رعایت ایدوب عنای

اوزره اولدیوی تهب و غارت ایلدی و تیمورتاش پاشانک شجاعت

و نهامتی نابی دیار کفاره استهزار بولدی و حاصل اولان غنای

فتح نامه ایله سلطان اسلامه کوندردی

و کرسیمه بعضی قلعه و حصار بوسند

خداوند کار غازي یدی بوزسکان بنسند سنه روم ایلی

جانبی تهریف ایدوب تیمورتاش باشای سردار ایلدی و روم

عسکری ایله واروب ولایت ارنات و بوسنده بی تخیار ایتکد سار

ایلدی زیر سلطان غازي ادرنده ایمان دوند اهل و قریای

مشاوره ایلدکن بو اطرافند آرنات و بوسنه نان حاکموی اطاعت

اوزره دکلور د بائذات اوزلورینه وارلق لارم درکن سابر مالک کتار

کبی و خوبی آسان دکلور احاطه بوسنده تختکوره نکلن اولوب

اسکی خاص فولوریکوزون دفعتله شداید دنیا ده آرموده اولان بربان

کوندردک مقدم دار و دیار لرین خراب و بیاب ایلونار امید و رکه

کیدردک فتح بلاد دبی میترا اولادیمار ایدی لاجرم تیمورتاش پاشا دبی

بموجب امر عالی ارنات و کلکونینه متوجه اولوب اطراف ولایت

افشار

۲۳

افعیان و صالوب نهب و غارت ایدر دی کدویی دخی بعض قلعه لرن
 فتح و تسخیری تدبیرنده اولدی هوجنده اول ملکک فتحده عدت
 و لقب مقور ایدی لکن قوت طالع پادشاه اسلام و عنایه ملاک علام
 چون قلاع و حصار مستخر اهل اسلام اولدی و جواری و غلمان
 قدیم المثالدن بی نهایته اسیر یسقا رباب و عنایدن حسن سلطان
 اخراج اولدی و اول ملکک اکثر حکامنده خراج طرح ایدوب
 غنائین و سایرین خدمت سلطانده مراجعت ایلدی و پنجه قلعه لومفتی
 سایر مال غنائیم ایله سلطانده تسلیم ایلدی و اول قیش ادرنده ده
 خدمتده اولوب اول ییاردده غزایه حاضر و آماده اولدی

5

ذکر تسخیر بوسنده و هر سگ

10

سلطان مراد خان غازی ادرنده ده ایکن یدی یوز سال ای
 بهارنده ولایت بوسنده و مملکت هر سگ فتحی ایچون کور و نیورتانی
 سردار ایدوب خاص قولوندن بشی یاز عسکریین ایدوب
 دروم ایلی و اناطولی عسکرین با کلیه بیله مامور ایلدی اولدی
 بر موجب امر عالی مقدم ولایت بوسندی بعده دیار هر سگی نهب
 و غارت ایدوب و بعض یول اوزرنده اولان قلعه لوی محاصر
 ایدوب حیظه به تسخیره کتوردی و بی نهایته غنائیم اله کتوروب
 و افروغلام و کینزکلا اسیر ایلدی و اول دیارک حسن صورت و جمال
 پسندیده ایله موهر فخری اولمغله کورنده لربن امال غنائیم ایله
 خدمت سلطانده کتوروب محروسه ادرنده ده پاینده و سر بر اعلا
 یوز سوز دیار و حکام بوسنده و هر سگ دخی عاقبت اذیتلک ایدوب
 آستان سلطانده آدم کوندروب هر سنده خراج و بر مکه راجی
 اولدی مالک نمورده دخی سایر مالک پادشاهی بدخلی اولدی

15

20

عقوق شاهزاده ساوچی بلک

خدا و کاد غازی نوسنج بلاو ایچون منادی اوزره روم ایلینه

25

کچه کده برك او غلی ملهزم با یزیدی کرمیان ایلی ملکدن کونا هبه ده
 و اورا محله او غلی یعقوب جلای قوه می ایلی محافظه سنده البقوب
 کوجان او غلی ساوچی بکی بروسه حفظ و حراستی ایچون تقی ایلی
 ناکوردن بعضی این یا سنده البقوب سیدی سلطان غازی دوق ایلیک
 زیاده چه مکت ایتمکله مذکور ساوچی باز عقل و ادراکدن بی
 اولضله و بعضی مفصل لولا سوز لوینه او بوب فتنه انکار و بداند
 طریقه سالک اولدی و استقلال دعوا سین ایدوب ییدی پوز
 سکان ییدی شده سی شهر دنک برنده برکون قانوجلی س سلاطین
 اوزده برو سده تحت سلطنه جاوس ایله دی و بعضی مفصل
 بیعت ایدوب منبر ده کند و نامنه خطبه او قوندی
 و سلطانک خزینده لوین اجوب مال بیت المالی بر بلوک اشرایه
 توزیع ایدوب یا سنده و افرا شقیاجع ایله دی و رعایا به
 انواع ظلم و تعذبی ایدوب کستا خلقا ایدوب با یا سنده
 عاق و عاصی اولدی سلطان غازی او غلنک عقوقی استماع
 اندکده اول مشقه عظیم ناک دخی ایچون انا طوبی یقاسنده
 مرور ایله دی اما تجاهل العارف قاعده سی اوزره او
 ساوچی بکه حکم شریف کوندر و عظیم شکاره نیت اتمشور در
 سیز دخی برو سادن قانقوب استقبال طریقه بیضاید
 کله سن اول صید و شکار ده پیرو بله بله اولاسن دیو امر ایله
 ساوچی باز سلطانک حکمت اطاعت اینیا یوب کند و به نایج
 اولانلاری بر کدروب سلطان غازی ایلد مقابله و مقابله
 اینکی مقرر ایله دی و کوندن کونده طغیاننی آر تور دی سلطان
 غازی دفع فتن ایچون برو ساد غزیمت ایدوب کته
 صحر اسنده داخل اولدقده ساوچی باز دخی نیلوفروشوی
 کنار بنه کلوب با یا سنده فروشونده جنک و حرب ایچون

5

10

15

20

25

صف بغلدي لکن ذره نك آفتاب ياننده وجودي اولم
 عکوا اسلامک اقدامدن اقدام ثباتي متزلزل اولون
 طوفان العين ده برانگنده و پريشان اولدولروسا و جي ک
 گرفتار ايدوب سلطانک حضورينه گورديار سلطان غا
 5 ننه انگيزلرک حقاوندن کلوب مرحمت و شفقت ابوق
 ساروي بکده نصيحت ايلدي کناهنده معترف اولوب معفوم
 رجاسنده اولورسه صوفي اغتلامق مراد ايدن سيري لکن نه
 بي ادبانده اوضاع ايدوب راينده صايب اولون دعوان
 ايدوب والدماجد لرينه گستاخانه کلمات ايدوب عقوف
 10 وعصا تي عيان ايلدي سلطان غازي ينه مرحمت ايدوب
 قتل ايتدي اما ايکي گوز لرينه ميل جاگوب گور ايلدي

ذکر فتح صوفيه

صوفيه ولاينه لالانا هين زمانده کرات ايلد اقبال
 اکثر نواصي تصرف مجاهدينه داخل اولوب حصارينه ظفر
 15 سيرا و ملا شيددي زير احاکي اولان کافر سرف طايفه سند استظهار
 ايله طبعه نك حفظ و عراستنده دقيقه فوت ايمز ايدري غزان اسلام ايه
 صوفيه نك نصيري تدبيرنده آنوکيچون که صوفيه ملوک کفارک درنگ
 و جمعيت ايدو جان برلوي و جهاد و تابستان ده لطافت هوا و عذوبت
 و لذت و وفوت کياه و ساير مايجاج سپاهده نظيري نادر ايدري
 20 عکوا اسلامه دجي بومقوله درنگ بري اقتضا ايتدي اول جلدن

فني چون کونا کون تدبير لول ايدر لول ايدري من التدابير المتحسنة
 ايکي سلطانلردن بر جوان توانا اسناد طغياجي اولوب فليبه حاکی اولان
 اينجه بلکيان نام غازي به کلوب کيدر ايکين بر کون اهل اسلام مياندا
 فراد طيقيله غيبت ايدوب صوفيه حاکنک ياننه و ادر بر حذف خدي ايدري
 25 فن نکار ايدو ما هر اولضله کيدرک نکورک مصاحبي اولور نکور دغي

شکار دوست اولفله بر مرتبه ده الف ایدر که معتقد علی اولور
 بر کون نکور ابله طمانجی یا کوز ایکی بر شکارل آردینه دوشور بچله
 وار دکه تک و تنها ایکندن غیری آدم بوق همان طمانجی باشی بوندن
 شکاری اولور دبو علی الغمله نکوری ابرحانه سندن دور ایلیرب
 الن و ایاغن حکم بند ایدوب مقید و مجبوس آننه بندروب همان کوهار
 یولن طوتوب سرعته یور یوب بضایه الله امین و سالم فله ده نکور
 اولاندردی مغدایگی مرتدا اولدی دبر ایکن بوزی آن اولدی و بوحس
 سبی الله ابونابی والدی و اهل سالم میا سنده معزز و مرم و اقرا بی ساند
 نماز و مسلم اولدی بعد نکور مد کوری همراه ایدوب بوقه اوزرینه
 متوجه و روانه اولور لرو اهل حصار سردار لوبن کونمار کوبچان اینجه بلبلان
 غازی دت امان دیل یوب فتح باب ایدر سمدکه حالده دخی هونیه روم ایلی
 بکله کلبونیه مقام تبیین اولوب درناک محظی در عرها افه معجب

5

10

ذکر عصیان حاکم قرمان

سلطان مروان غاری قران اوغلی علی کی داماد ایدوب دعوی صده
 اند و کینه اعتماد ایچکله یدی یوزسکمان سکوزا یخنده ادر نه ده افات
 یوروب خیرالدین باشا ایله اورنوس کی چتروز و چای حصار و کلبه
 فتحی ایچون عسکر ایله کوندر دیلو خیرالدین باشا بکجه و وار دارده مرص
 موت ایله وفات ایچکله اوغلی اولوب اول اواند قاضی عسکر اولان
 علی باشا بی بابا سی بر بنه و ذر برا عظم ایدوب عساکر متصوره بی دبر ایچون
 بکجه جاننده کوندر دیلو بو اشته ده حمید ایلی طرندن خیر کلدی که
 حاکم قرمان اولان علی ک عسبان ایدوب سلطان غازیل صانون ایلی
 بکتهزی و سیدی شهزی و ییلواج و قوه اغاج و نوا یعنی عادت ایدوب
 مسلمانلار امواجی مارج ایکلن خالی دخل ایتمس خاطر سلطانی بی
 قرانی دن متاثر و مستکدر اولوب اطفا نایزه برنا دیند عوبت بورد
 انصاف اول اوانده مصر سلطانن ایلی کلوب نامد سنده سلطانده

15

20

مطلب
 و دروا عظم خیرالدین
 وفات ایدوب قاضی عسکر
 اولوب اوغلی اوران علی
 و ذر برا عظم اولدی

25

زیاده تعظیم و تکویم ایدوب و القابنده سلطان المجاهدین دیوب
 و مضمون نامه ده نو لایدی بدیخی سبز کله کفار خاکساره غزا اید ایدم
 دیو اظهار تحدا ایدوب عربی آنلودن و مصری قلیچار دن و سایر افغنه
 و استعه دن بی نهایت هدایا کتوره شنیدی سلطان غازی دخی اینجینک
 قدوس من معزز و مکرم ایدوب خدو انی خلصتو ایله شریف ایدوب علان
 و جواری و نفوذ ایله خشنود ایدوب مصر طرفنه یولاند قد نصکوره ابن
 فرما نیک دفع فتنه سنه مقید اولدیبر روم ایلی بکلو بکلی تپوزناش پاشایه
 روم ایلی عسکری ایله دنگولاس دن ایکی یاز جبهه بوشن کوا ایله کله دن
 فران اولنظله کوا تاهینه ده اردوی همایونه داخل اولدیبر و بالجه سلطان
 شهزاده لوی ایله و روم ایلی و اناطولی عسکری و قوقولی ایله متو کله علی انه
 قوامان سرحدینه متوجه اولدی قوامان اوغلی سلطانک بھر بی خبر بن
 آلد قد جان باشنه صحرایرب اندوکی اوضاعه فادام اولدی اما عیون
 جاهلیه بی الدن قوماوب قبایل و غنابونیک سردار بی طور غود لو
 و تانار و تورکان و خیمانه و بایبود لو و وارساق و اسکی ایلی بود
 بکورد عا کور خدان مآثر بی جمع ایدوب آل عثمانی غضبه کوردک دیار
 کلدیبر مقما و منته مجال محالدر اولی بودر که مقدم ایلی کوندره لم نازل
 و تفسخ هر رتن کوسوره لم و بولصانه ایله عسکوزینک متداری بی بله لم دوی
 و برایلی کوندروب هزاران تاویلات و تبلیساتله اعتداده آغاز ایدوب
 صلح و صلاح رجاستند اولدیبر وزیر اعظم علی پاشا سلطان غازی به
 جمله ارکان دولت ایله اتفاق ایدوب خداوندکار عازنین حضوره
 واروب بنم نادشاهم اگر چه بندکان درکاهدن گاه گاه جرم و گناه
 صادر اولوب نمده استغفار اینجمله کناهوی عفو اولور اما قوما
 اوغلی نیک بو متوله قبایح و جرایم قات قات اولوب هر چند مجازات
 قصد اولند بجه طریق اعتداده سلوک اینجمله کناهی عفو اولوب ایدوب
 یاننه قالمشدر دفعتله ایمان غلط و شداد ایله عبودیت اخلاص

5

10

15

20

25

ایچون عهد و پیمان آتمیشک کبر و عیبان ایتمشدر بود فعه دخی عذری
 مقبول اولورسه بنه ناک طورماز کوشمال لازم اولمشدر دیوعرفن کده
 وز برك تدبیری خداوند کادک ضمیمه لورینه موافق واقع اولمشده
 قومان اوغلنک ایچیننه بالمناضه خطاب و بو طرفله عتاب
 بیوردی اوکده شمدیده دیک علی بکه عنایت و رعایتده نقصیوات
 اولما یوب دامادیمز اولمشده خالص و مخلص دوستوز بیوردیک
 مسلمانلغه دوشرو وضع بی ایدیکه بیز غزاده ایکن اسلام مکننه
 نضب و غاریق رواجوروب عسکراسلامی دوندروب غزاتوبد
 آلیقودی شمد نصکراه آنوک عهد و پیماننه نیجه اعتماد اولوز
 ددکده رسول قومان اولان نادان صلحدن مایوس اولما
 کستا خانه کلانده آغاز دورونده اولان رازی آشکارایدوب
 بیوم صلح و صلاح الناس اندوکنز خوف و هودا سیزدن قیاس
 اولماسون بیزدخی جنک وجداله حاضر و آماده اولمشوزدر
 هان آرسیزده سیدر دیولاف و کذاف ایتمکله سلطانن نار
 غضبه التهاب و بیروب ایلی به اجازت ویرلدی سلطان عاری
 دخی حرکت ایدوب قومان اوغلنک عسکرینان مجعی اولان شهر
 قونیه جانبنه مسارعت اولندی قومان اوغلی دخی شهر
 و حصارینه استحکام و بیروب قونیه شهرینان خارچنده درنک
 ایلدی سلطان عاری دخی ادرسی دیکله معروف برفضا، واسع ده
 نوزل بیوروب جمله عسکری قول قول نوتیب ایلدی کدولوی بالان
 قلب کا هده که آرانگاه بادشا هدر بکچری دلاولوی و عزب عسکری
 و بعض خواص و مقربان درکاهی ایله قرار ایلدی صاع قوله اوغلی
 یعقوب جلایی صا روجه پاشا و بلیان بک و ایلسان و مستجاب
 و سایر اناطولی امراسندن بر جمع ایله تعیین بیوروب حول قوله
 شهزاده یلدرم خانی فیروزبان و قسطنطینی کی خواجه بان و لشکریان

5

10

15

20

25

لاس دن ایکی مک مرد آهن پوش ایله مبین ایلدی روم ایلی کله کیسی
 تیمورتاش پاشای نوابی ایله و روم ایلی امراسدن و لشکر خاصه دن
 جمع کنیو ایله عسکر آردنده آلتیوی که میخند و میسره و جاجین دن
 مدد استدکارنده امداد ایلید و تمام اطراف لشکره کوز و فلاق
 5 طونده حاکم توامان دخی حصاره آرقده و پروب مقانله ایچون صناد
 بختدی و علیک عسکرینک قلمبده قوار ایدوب طورغور و لو و نامار
 و توکان و وارساق و بایبوردلوی بلوک بلوک هر قیله ناک سرور لول
 سینه و میسره به نعیین ایدوب جنکه آغاز ایلدیو حقا بود و ده که جان
 و دلدن چالشیلو ایکی طرفدن باشور کسایوب قانار و کلدی
 10 یلدرم خانک مقابله سنه وارساق و نامار طبعی دو نختیدی جمله
 تیوانداز اولخل عسکر اسلامک اوزرینه تیو باران ایلدیو ایلدرم خان
 کمال شجاعستدن یوزینه قلغان دخی طورتا یوب بوق لامع کی
 نغ صاعقه کوردار ایله عدد و ناک آلابنده قویلدی و توابعنه یوه
 قومک دیو قاقوب یلدرم کی شاقدی قومانک سردار لوی یلدرم
 15 خانک علیده وصف سنکن کچی کوروب یولونده قوار ایدوب
 یوز دوندر د باجو تیمورتاش پاشا علی بیک مقابله سنه و افغ ایلی
 اولدای علی بیک اوزرینه سوردی روم ایلی دلاور لوبنک ضرب و جریه
 طاقت کتوره میوب پای نیایقی متولزل اولوب حصارینه فرار ایلدی
 حین فراده اکثر نامدار لوی کوفتار اولوب جمع اموال و خیم
 20 قوامانیاں لشکر عثمانیانه نصیب اولدی و سلطان کامکار محمد پروت
 ایدوب معرکه ی قنال ده دلیولک ایدناوه کونا کون احسانلویله
 اکثر اموال عظیمه ی غنیمه بی مقدمه ی فتح و ظفر اولان شزاده
 یلدرم خانه و پروب و فرمان اوغلنک اسباب و اموالنک اکثرینی
 انخرامه باعث اولان تیمورتاش پاشایه عنایت سوردی
 25 و منصب سابقه وزارت منصبی ضم ایدوب بواکی منصبی جمع صناد

مطهر
 روم ایلی کله کیسی
 وزارت صناد لول

تیمورتاش پاشا به سیر اولدی و بوم مدت قونیه حصارینی محاصره و جنگ
 و قومانیلرک کوزلورینه عالی ناز و تنک ایلدی لکن نوایی و قراده
 اولان رعایا به مرحمت ایدوب هوکس کندو کارنده اولدیلر
 حتی لاس عکوتدن برقا چنک رعایا و عجزه ناک مالوریند و طواد لریند
 5 نرضلوی اولدونی معلوم اولدنده امان و زمان و یوم یوب
 سیاست ایلدی قرمان اوغلی لشکونده انا داکما رنشا هد ایلدی
 اطوارنا هواردن بنیمان اولوب متحیر و سرکردان اولدی آخر الامر
 شاه ماعدل و دادک کومند اعتماد ایدوب فخرالمحمدان حرم علییه سی
 اولان کومیده صلییه سلطانی شفا عتیجون و عرض مسکت و ضراعی ایلدی
 10 بلده سنک علما و مشایخی ایلده درگاه شاهه کوندردی سلطان ماکومنت
 دخترینک دمع جاری و نضاع و زاریند مرحمت ایدوب عروق ابوت
 و شفقی حرکت کلمه شوهر بد کوهزینک شنایح حرکاتنی و تصور و ذلاتنی
 دامن عضو ایلده ستوره مایل و جریده سیاتند رقم عنایت چکله قابل
 اولدی و بو وجهله ترار و یولدی کد علیک قونیه حصارندن طنز چبقه
 15 و سلطان غازینک کلوب ایاغن اوپه و بکیدن عهد و عین ایلده
 سلطان دخی مملکت قرامانی کبر و اکا عنایت و آرزانی قیلده علی بان
 خرده اینک مازه جان بولوب قرمان عالی شانله قلمه دن چبقوب سلطان
 عالی شانک بارگاهنده یوز سوروب ایاغن بوس ایلدی خداوند کار عام
 مضمی ماضی دیوب اندوکی قبا حناری یوزینه اورمایوب خلعتو کیدرد
 20 مملکت قراسانی کبر و احسان ایلدی علی بان دخی تجدید عهد و میثاق ایدوب
 من بعد اتحاد و اتفاق او زده اولایم دیو غلیظ عینلر ایلدی و عهد
 اتباع اولندان قانع کد قرمان اوغلی غضب ایتتیدی کبر و سلطانک
 ترفنده داخل اولدی بکون بعضی اکان سلطان غازی بد کلوب قرمان
 اوغلی حیدر اوغلی حسن بان خیریک اندوکی خبر آدق بو حمله کلیمین او ذریه
 25 و اولسه شایب ایدی دیو عرض ایلد کلونده سلطان غازی کمال لطف

ترجمه

مرحمتن ارکان دولتسه مایه بملکه خطاب ایدوب حسین بک خلاصه
 مملکت و ولایتی همان اول ایدیکه بیع سرب ایلد بیز آلدق غندی بر اکی
 محقر قصبه و شریک حکومتنه قناعت ایدوب کچنور اینک اکا تعرض ایتمک
 مردن بعد در مورد اغزندن دانه آلتی کبی در اکر ضیورنده نفاق
 جایگیر او لشکر ایسه فرمان او غلظت واقعه سی اکا دبی تبیلد در دیوبور ^{دیوبور}
 و سعادتله قلعوب دارالعاده لوی اولان بروساید متوجه اولوب

5

عسکره اجازت و یر دیار | ذکوعصیان لاس بر و سوس

سلطان غازي موجب رعیت نوازی او زره فرمان سزنده رعایایه ^{تندی}
 ایدن بر فاج لاسه سیاست اندوکی اول کفره یه با نفاقه شاق کلکله
 مملکتورینه وارد قدده حاکمورینه نکایت ایدوب عصیان اندر دیوار اولان
 خراجگذار نقدن یوز و ندر و بعض ولایت اسلای غارت اندر دی
 لاسک طغیانک سلطانک معاوی او لدقدده لالاشا هینی بکوی بیلک
 سوار ایلد یردی یوز سلکان طغوز نادر بنجده القاد ایلد مالک کفاره
 ارسال ایلدی که ملوک کفاری جمعیت ایدر مکه قومید لاسن نزلتاس دخی

10

توجه سلطانن خبوردار اولدقدده خایف و مکدر الحال اولدی و با ^{تفرق}
 ملوک کفاد صاحب اعتباردن استمداد و استضار ایدوب همواری اولان
 بوسنده قوالنده بقایایه قیامه به عظامدن ایدی هزاران تضرع و نیاید
 مکروب و آدم کوندوب معاونت طلب ایلدی بوسنده قوالی دخی التماس
 قبول ایدوب و مقدر پادشاه اسلامه متابعت ایلدوکی ایچون سوز ^{سوز}

15

ایلهوب ایچون ملت مسیحی تذیل اندک مسلمانوه خراج و پردن چونکه عسکر
 ضرورتک وار ایدی اولدن بجا بلدرمش اولایدک بن سکا امدو غلظت
 زیاده امداد ایدرم ملت عیسایک غیرتن چکاک جمله فرده لاندرد دیوب
 امداد ایتمک مشغول اولدی کند و متعلقا تندن غیو بی سایر خراجگذار اولان
 یانبولی و نیکیولی حاکمی اولان صوصانوس و ادرناوت اسکندر ییدی
 حاکمی دخی کند و یه او یردردی کن اسکندر یه حاکمی عداوتن آنکار

20

25

ایجابوب نظر هوا آستانه سادند اطاعت او زوه اولوب بگردد و لشکر اهانه
 رای و بدلولو القا ایدوب و باطله سردار اسلام اولان شاهین بانایان
 تمام معتقدی اولمشیدی و عسکرت مولاناغوزلقن التوام ایدوب بوسند
 ولایتینه عسکر اسلام بی سلامت ایله دخول و خروج و انواع غنایم ایله
 مضمن اولمه لرینده منطابق بیجه تهرتدر اینمشیدی و ابتداء بوسند مملکت
 داخل اولدقانونده عسکر اسلامه برناصبه بی عادت و خسارت اندر
 الیونیه و افرمال غنایم کیروب اسپر لوجیقادر دیار امامانی مذکور و سنی اول
 بوسند دیاری ایچنده کیوردکلوی عذارلق طریقینه ذاهب اولوب کین ده
 حاضر و آماده اولان عسکر کفاره خضیه خبر کوندروب فرست تجلد رکله سرد
 پوصوده اولان او توزینک مقداری کفاره وار ایدی شاهین بانایله
 بیک نغور عادی ایله بر محله طوروب سایر عسکر تجمل غنایم ایچون اطرافه
 بر اکنده اولمشو ایدی ملا عین بو قلیل العدد اولان اهل اسلام اوزر
 هم ایدوب حکم جنک ایلدیلر کن عسکر اسلام لنگو کفاره لیامه نسب اول قلیل
 اولوب و محل مرکه ننگ دره لو اولوب آنالوجولان ایدو جان بولر اول
 غزات مسلین منزه اولوب لالاشاهین هزار تخت ایله کدوی اول
 مهله دن خلاص ایدوب غازیلورون چوینی شهید اولدیلر سول و جهده
 یکوی بیات اسلام عسکوندن بشی بیکه قریب آدم هزار حمله خلاص
 اولابلدیور و من آثار مشتمیات نصیه پادشاهلور عند التخصی خصو
 و رفاهیت ایچون مخاوف اولمایرب کوره عباد التهاک شبانی اولوب
 و ایما منته اولتی کرکر خصوصاً خداوندکار غازی که سوبد من عتداه
 بر پادشاه دل آگاه ایدی حکمت الهی اول او فائده بر سایه تابع کلین
 صحرا سنده فراغت ایله او توروب و بیجه مدت ایدی که او فانی
 دو کونار ایله و سناکحاه منجوده ایله کور مشیدی جمله دن والی قسطنطین
 اولان قیصر روم که علوجاه ایله اقدم ناجداران مارک کفاره روم
 آنوک اوج فیلو بی بر دنده ده کخاحله ایدی برینی کدوسی نزوج ایله

5

10

15

20

25

المکه

ایکینی ایکی او غلامونه نروخ ایلمنیدی و بلدرم بایزید خانک اوج نقر
 شهزاده لوبنی دخی اول سور پرسرور اتانسانده سنت ابدر شیدی
 محصل اول پادشاه یکانه ماکو زمانه دن خلاف معنای او ندر
 بر قاج ایام غفلت اوزره او لمشیدی و طبیعت بشریه کلکجه
 بر قاج کون ایتنا لذات حتی و استیفا به مشیبات نفسیه
 صرف اوقات ایتشیدی غالباً غیبت الهی چشم غیبت ایله
 آگاه اولن ایچون مجازات ایتشیدی زیرا اول پادشاه اول آگاه
 دن ایکی و حیلله اهل و مساهله طهوره کلکله بر آئی اینه
 بو مقوله ابتلا به مخافات ایله ملهم عالم غیب اولمشیدی
 بری بو کده حاکم استانبول اولان بی دین عدوی دین
 نبین ایکن امر دنیوی حتی ایچون آنو کله دوستان ایلمدی
 و برینجه زمان تنزهات جسمانی و لذات بدنی یه مدد
 ایدوب غفلت ایله مصالح مسالین دن فالمشیدی چون کله
 اول پادشاه دین پناه مویدمن عند الله ایدی بو نجلین ایضا
 انکسار استماعیله مستنبه اولوب استغفار ایلمدی و صمیم
 حیانه دن کور مجاهدتی در میان ایدوب جبر انکسار اهل
 اسلام ایدوب اقدام اقدام اوزره قیام ایلمدی

5

10

15

در بیان شقاق صوصا نوس

سلطان عالیقدر عساکو نرفت شمارک انکساری اضبار بی سما
 اندکده فرمان قدر توانی بومنونال اوزره قرار بولدی که
 امراء کبار و وزراء عالیقدراری تمام عساکو طفر کورداری ایله
 یکبیر صحرا سنه جمع اولالوبنده دفع اعدای لیام ایچون
 توجه نام کوسسته لور و شاهزاده بلدرم خانده و دستور
 اوزره جمع مالوک و حکامه کرک مسلمانوردن و کرک ضا دید کفر
 فخره دن اولسون احکام کوندر بلوب اردوی همایونه دخی

20

25

ع

اولدیلو نیکوبی هایکی اولان صوصانوس بی ناموس رسول سلطان غازی
 خلاف حمود غنف و عناد اوزده جواب و یروب عصیان آشکار ایلدی
 سلطان نر بوردک طغیاندن و کفران نعت اولدوغندن تعجب ایلدی بدبجانات
 آسید اینو ایدی منافق ایله موافق تمیزدن صکاره تیز اندر نیز و ز اعظم
 علی باشایه او تو زیان سوار ایله کلیبولیدن کچوب صوصانوسک مالکینی 5
 مقدورک اولدوغنی دکلو غارت ایندروب مکن اولدوغنی مزهبه در تاشی
 فتح ایلیم سن دبو فرمان ایلدی علی شاد فی ادرنه ید و اروب اعدای سن
 خبردار اولوزدن مقدم بشیلک برار عسکو سچوب اوزر لینه توردن باش
 اوغنی بختی کی باش و بوغ نصب ایدوب کوندردی ایندوغنی شب تار
 بوق خاطر کبی پروادی قلعه سنک اوزرینه اینوب و متعاقباً کوره 10
 کوره عسکو اسلام مدد لوبنده ابرنده یلر و فی الفور حسین نام بود ابر کندی ایله
 قلعه نیک بالاسنه چیقوب غازی لردن بضرارین دینی یوفار و چاکوب شخصاً
 قلعه خراب غفلده ایکن باشلارین کس دیلر و قلعه بی قبضه نظر نه اولر
 علی الصبح بو خبر فتنی علی شایه بلدر دیلر علی شاد بی شوکت غام ایله
 طر نوبی قلعه سنک فتحه متوجه اولدی آزمدنده آیدامی فتح 15
 ایدوب دشومینی قلعه سیخانی علی شایه استقبال ایلدی و امان طلب
 ایدوب قلعه بی تسلیم ایلدی بو آشناده سلطان غازی نیک کلین
 عبوری خبری کلکد علی شاد فتح اولنان قلعه لره دزد اولر و حاضره تبین
 ایدوب کذوبی ادرنه ده یا بئوس پادشاه عزت ما نوسله مشرف اولدی
 و انواع عما ماده مظهر اولوب خلعتا رکیدی و مران عایی موحینه 20
 نیکوبی و طا و ساوا اوزرینه بور یوب تأیید سبحانی ایله هر کون
 بو کتور فتح ایدروی بیت طا و س مراد چون بچولان بیی
 دژ جاهه: بخت عقل حیوان بیی صوصانوس بی ناموس اولوب
 اکثر مالکی الذن کملکله اضطراب دریا سنه غرق اولوب علی شاد
 معا و نقی ایله نجات رجاسنده اولوب دامن شفا غنه تشبث ایلدی 25

توروند

علی پاشا دخی اراید کیروب صوصا نوی درگاه مادشاهد
 کتوردی و خون و مال و عرضی صیانته تعهد ایلدی اولدانی
 مقدوری مقداری هدایا و تبرکات ابله بر فاج بیلق گذشته
 و آتیه جزیه ایچون اموال فراوان و یروب تیغ بر دهن
 و کفن بر کردن اردوی هایبوند کلوب شد منده لکن عا^ش
 مضطرب اولوب اندامنده کوزه دوشدی اما سلطان ملاطفه شهاد
 اول بدکارک جزندن کجوب کونده کونده ملائمت و نصیحت ایلدی
 پرخوف و هراسنده تکین و یروب مملکتی یا این احسان ایلدی
 لکن سلسره قلعده سن طلب ایلدی اولدانی نسیم ابد جان اولدی
 سلطان غازی دخی علی پاشا به تصرف ایلدیس قومان ایلدی و آنده

5

10

ننگین اولاسن دیوبوردی | مال حال صوصا نوی مذکور

صوصا نوی بی عار و ناموس ینه عهد و پیمنده وفا ایتمایوب سلسره قلعده سی
 علی پاشانک آدمایوبند و یومدی علی پاشا سلطان غازیدن شوسار
 اولوب و قوی اوزره عرض ایلدکده اول کافر پرفاقلک جمع کنی
 حیظه؛ تنخیره ادخال و اول کافر انچه ناک اذلالنه استیخان
 مأمور اولدی و امر او عسکرون امداد ایچون جمع کنیبر ارسال اولدی
 علی پاشا دخی شتی دن فالقوب در بجه قلعده سی فتحده متوجه اولدی
 قلعده خلقی مفتاح قلعده بی نرشو کتوردیبار اول محلدن کس او ایه
 آدم کوندربلوب خدمت پادشاهی ید دعوف اولدی اول کافر مقرد
 اظهار عصیان ایدوب پاشانک رسولنه اهانت ایلدی علی پاشا
 یرا لوطوغان بک نام مبارز نامداری باز شکاری کی انفاد ابله
 کوش او ایه صالحدی اولدانی بر فاج بیل سوار ابله اول دیاری
 بنما و آراج ایدوب مبارغه اسیر چیغاردیلر نکلوی اولان
 مقهور اسپرلوی رجا ایدوب عوضی ایچون بر قلعده بره جان اولدی
 علی پاشا هم قلعده بی ضبط ایلدی و هم اسپرلوی و یومدی اول کافرک

15

20

25

درونده آتش حسرت و ندامت دو شدیدی و علی باشا طو ند کتار ند و صوصا نو
 تابع اولان قلعه لوی قبضه ؛ فخریه کتور دی و صوصا نو س اهل و معالی الم
 سیکه لوی حصا دینه قبا نشیدی علی باشا د فی صا ر فر بوری محاصر ایلدی صوصا نو
 قلعه سنک مستخر اولان سن علم البقیان بلکله قلعه دن اهل و عیالی ایلدندن
 چیقوب علی باشا الله و ابا غنه دو ندی و استغفار جرایم ایدوب کند و فی خالک
 برابر ایلدی علی باشا دهی سکولی قلعه سنی تصرف ایدوب صوصا نو بی اولاد و انا
 طا و سونام منزلده اردوی همایونه اولاندردی و سلطان کویم نشانده
 کیفیت طای و قوی اوزده بیان ایدوب تکو ادر عرض و خورن رجا ایلدی
 اگرچه صوصا نو س حیواندن مایوس اولشیدی لکن سلطان ماملوق ماملوق
 تانندن کجوب اهل و عیالی ایله آسان احسان ایلدی فاما جمله مالکده
 اهل اسلام طرفندن حا کلو نصیب و تمین اولندی

5
10

جہاد اکبر غازی مراد خان

حضرت غازی خداوندگار جو اولونده اولان مالوک کتارک دیار اسلامه
 اضرار لوندن خصوصاً سرف حاکی اولان لاس شر آلناسک بوسنده قبا
 و ادنا و اسکنندگی حاکی ایله مشفق اولوب لالاشنا هین باشایه
 اندک لوی غدر و حبله لوندن متا لم و متفق اولوب شرعاً و عقلاً اولوند
 و منافقارک حقانندن کلنک آهم و ایزم اولدیغی اجلدن عجز نبوتیه علیه
 افضل نصیبه ناک یدری یو زطفقان برنجی سنه سنده محروسه ؛ فلیبه ده
 قیبا یوب اول بھار مجتهد ناردہ دیار کفار خاکسارہ غزا و جہادہ
 شتر بوی و آمادہ اولش ایدی چونکہ سلطان غازی نیک بو غزا ای اکبر
 عزیز لوی مالوک کتارک سمرعی لوی اولدندن مضطرب الاحوال و مشوش
 اولدیو خصوصاً لاس خناس جمله سلاطین کفر استیساسه ایلچیاو کوندرق
 بکون بکا اجه بارین سیزه در حرمت و غیوت دین مسیحیته یدی رعایت
 ایدوب بنقله عهد و سو کند ایلیه ز هر کس قادر اولدیغی مرتبه و بکا
 معا دنت ایلونلو بندایغی میدانده چیقوب ترک ایله محاربه و مقاتله یه

15
20
25

اقدام ابدیم امید در که اتفاق ایله عسکری منزه ایدوب روم ابدی مملکتی
 دستور سابق اوزرد کپرو ملت مسیحاییه آلبوره یوز دیوب و بوکنا مناسب
 تخیل ایدوب کفادی جنک و حریره تحریق ایلاری جمله دن مقدم
 بوسته قرانی که اول اطرافده اولان مایون کفازک جمله سندن پیشتر
 و پیشتر و اهل اسلام عداوتده مجد و ساعی اولوب لاس شوالیسانک
 5 طغیان و وسواسنه دینی باعث و بادی بوسته قرانی اولشیدی
 خصوصاً غزاة اسلامه بر مقدار شکست و بر مکه مغرور اولشیدی فی الحال
 عسکر شیاطین رهبرین احضار ایلدی و سلاطین فونک و انکروس
 و افلاق و ارنات و بغداد و اقوام صفالیه که شمدی لیه
 و چه دیکله موسوملور در جمله سی استمداد ایدوب و بالجملة اطراف
 10 ایلکوز بیک سمداری عسکر قلده کتوردیلر چونکه اسباب محاصرت
 و مغاومتی مرتب و مضیاً قلدر سلطان غازی قلیبه ده ایکن
 لاس خناسان ایلچیبی کلوب غایت نکلر و طغیانندن نامه سندن
 نوندانم دیویازوب زعم فاسدی اوزره بیخاضر اولمشورده
 15 سیزدینی و قناره حاضر اولاس و شهزاده لری بلبه کتوروب مرداند
 حرکت ایلدی زدیو لاف و کداف ایمن سلطان غازی رسول لاسی حضور
 کتوروب مراسم پادشاهانه ایله اموال لاسی سوال بوروب انبار
 اول چهارده عساکر نصرت شعار و فرزندان عا لیمقدار ممله غازی
 اکبرینی ایله برادر کافوستمکولر ایله کوس او اصغر اسندن بر بویه
 20 جمع اولام تقدیر حق و رضا فاعل مطابق هر چند ایسه ظهوره کلور
 کند و کاندند صرف مقدور ایلسون دیو ایچینی طیب خاطر ایله کوندرد
 و سلطان غازی شهزاده لورک ایلکینی دینی یاننده دعوت بوروب و
 قسطنطنیه اسفندیار بکی و حاکم کومیان یقوب بکی و صارو جان
 و منتشا ابدین ایکی و حمید ایلی حاکم بونی و مایون کفازدن مطیع
 25 و منقاد اولنلوی احکام شریفه ایله اردوی هاپوننه دعوت ایلدی

5

10

15

20

25

والمخى غيوت دين اسلام ايله انا طوبى و روم ابلي ملكه لوندن مباله
عكه ظفر انجام اردوي پادشاه عاليمقامه جمع اولدو

توضیر سلطان غازي و آمدن ایلچی و فرانس

اول بهادر چخنده انا د ابرند کده فخر حرج طغیان اینمکله سلطان غازي
 برفاج کون قلمبه ده نوقف بودوب نمودنانش اوغی بختی کي بی بی بیان 5
 دلا در ایلده سرحد اسلام دیار کفاد اولان شهر کویته کوندروب اول
 مملکتی عادت ایدوب کبود و ندیلو لاس خیر دار اولدنده آذرلیخند
 اولن بشیران سوار کوندردی کونج ابرن شویوب حسرت و ندامتله کی بود
 کندی بود چونکه طریندن متانله یه آغاز اولندی سلطان غازي دینی حرکت
 بیوروب اختیایان صحرا سنه نزول ایلدی و اعدادن مقدم سرکه کما 10
 وارمغی مناسب کوروب زهرینی نایب ایلده دفع خنده متوجه اولدی
 و کوسندیل یولندن کیمکله حاکی اولان قسطنطین استقبال ایدوب عظیم
 جشنلر چکوب لنگوی ایلده اردوی همایونده علی اولدی اگوجه عسکر ایل
 لنگو کفادله دینی مقداری آغی و اد ایدی اما جود سلطان غازیندن نوغی
 خبوی کوش بی هوتاویته ابرنمکله زعب و هراسدن مد هوش اولایا دی 15
 و بویوه جمع اولوب این باطلوی اوزره توروبن ایلدیو ایجا بوندن بعضو
 قوش و ارم و اوت و صوره مضایقه و بوه لم دیلو بعضو دینی بریزون
 حرکت ایتیه لم طابور بیورده طوره لم و تونک پادشاهنه برسنگلم ایلچی کوندره
 تا که سلطانده طمن آیو کلمات ایدوب دینجه خاطر ایلون و توکل عسکری
 بر خوشجه کوروب بیزه خیر و بیسون سلطان غیوتنه کلوب استیجال ایلده 20
 اوزریموه کله کور کدر طار بوغاز لوده اوزریمیه اروب مظفر اولوروزدوب
 آخر الامر ذای نانی بی اختیار ایدوب سلطان غازي بر جوب زبان ایلچی کوندردیو
 و کدو لو طابور لونده او تور دیار و نامه لونده سلطان غازي به نیچون کلان
 استمنس مرادک نسل و اهما لدر دیوسوزنشا ایدوب کانه دیلو ایچ بیغام
 کوندردیلو و ایلچی دینی بی ادبانه برفاج بیغام ناهمو آره بیت انجام تبلیغ ایلدی 25

ایچیندر

ایلچین کسناخاند کلاتدن سلطانک اتن غصبی ملترب اولوب تمام ^{صفت}
 اولدی و امر ایلی لشکراسادی ایلچی به عرض ایلدی اول بوالغفل
 اتنا؛ تماشای لشکرده مراجبه؛ سلطانده اکر عرض ساهدن عرض
 بوی تحریف ایسه سیزک عسکر بیزم لشکر بیزک عنری آنجی وارد دیو
 لاف و کداف ایلی محصل اول اد بیزک تکبر ندن دل بی غل پادشاه
 تیره اولوب اول کافر سیه دله بو شیوه ایله خطاب بوردی که
 الخیرة هینه زوره؛ اهل حق با وجود قلت اعداد و کثرت اضداد مظفر
 و منصور اولوب آنار جمیله لوی صحابف اعوام و شهوردده مسطور و مذکور
 اولمشدر بینه زارده و حنی حماد بنیما دایک بر ایکی سهر خوشوارک
 پنجه سندن قان قشور لور قوالوب کوزه سویله و قیابینه حاضر
 اولوب اولان شاه الله تعالی صحرای کوس او اردمکاه اولاجقد دیوب
 ایلچی به اجازت و یولدی و عقیجه لشکراسالم دخی یورومک فرخان الله

5

10

مشورت کردن سلطان مراد

و ایام فتح انجام دن بوضیقام ده مشاوره اولمن ایچون جمیعت امر
 اولوب جمله سپهسالاران و دلاوران بادگاه سلطانده حاضر
 اولدی سلطان صاحب منازری اولان او دنوس بن غازی به خطاب
 ایوب پنجه مقابله اولمن کرکدر دیوسوال ایلی او دنوس غازی دخی
 عرض دعا و ثنا د نصکوه بنم سعادته پادشاهم چونکد موعده محاربه
 رقم شوم غایت یقین قالمشدر مناسب اولان بودد که اول صحرا به کفار
 خاکا اردن مقدم و ادیوب منزکاکهان اوسبند نزول اولنه اما جنان
 کوندک عجله اولما یوب بو جماعت ایله مقابله ده تآخی اوزره اولوب
 و مقاتله به تدویج ایله شروع اولنه زیرا لشکر کفار صف طرف
 و جنگ کاهده بر بولوبنه گویوب مثلاً بودمور حصار اولودلوسند
 حدید و حصار آهینی ضرب شمشیر ایله تفرقه و پراکنده اینان پنجه منبر
 اما اول کوره مکر و هک بمضاری صف شکنک خاطر سیله عزم میازد

15

20

25

ایدوب آلا یارندن طشم چقمه لور کوکدر اول زمانده عنایت
 ملک منان ایله مقهور اولدی لوی آساندر بوزای صواب جمله
 پسندیده لوی اولوب بو طرفله جنک ایدن جنک اولدی بو علی الصبح
 کوچ ایدوب متوجه کارزار اولدی و مشا و ایله اورنوس پاشا
 پاشا یلیت نام مرد نامدار بر مقدار لشکر و ظرفه مار ایله چرخه بی او
 ایلو و یور و دیار بوللری بر صعب در بنده اوغرا دی او تو زنفور
 یوار محافظی اولوب هر بر بی از درها کور دار سو داده طور در لوی
 اورنوس غازی صفت تیر اندازی ده ما هر اولوب آندوخی او
 بیانه کما یوب یا آنده و یا خود آنده ایدی کافورک برینسان سینه
 بر اوق او ردی آرقه سندن چینی بی بر بی دخی هدف تیر ایدی
 عاد ماو دخی ابو یوب سکو زنفور معین کافوی قتل ایلدی ما عدا سی
 نواد ایلدی بر بختی کوفتار ایدوب حصو شهر یاره کتوروب مقدمه فتح
 و ظفر دو دیو خیر و بر دی و اول در بنده گذر ایدوب بر مناسب
 فضایه نزول ایلدی و کفارک کوز لوبینه توشو کتور و کوشور و یار
 مالوک کفار دخی سکو اسایی کوز لوبینه آلد بر یوب روز صافه حاضر
 خداوند کا و غازی شزاده بلدرم خان ایله بر یوکک بوه جیفوب نسو
 عدوی تخین ایلدی روی زمین منکرین ایله یلو اولوب عکوسلین
 بری دکلو انجی مشاهده اولمغله تدبیر کار ایچون نکوار مشاوره
 بضاوی اردوی هما یونده اولان دوه لوی صفوک اوکنه قویه لم
 کتارک آتاری دوه لورون اورکوب کپور دوفه لور کوکدر اول جنی
 آرد لور دن ابریشوب قلیچدن کچوره لم ددیار بلدرم خان شدریه دکن
 واقع اولان معرکه لورده حیلایه توسل ایتمایوب جناب حقه
 توکل ایله کلنوز در حال یادی دخی میدانه مردانه کیوب فی سئل الله
 عز و اوجها دده بذل اجتهاد ایله لم امید در که عکواسلام مطور
 و منصور و کتار لپام مدتر و مقهور اولالو دیدی سلطان غازی

5

10

15

20

25

دوره اولدی

بوزای

مختار

بو تدبیری پسند ایدوب برخوردار اولاسن ذیودعا ایلدی
علی پاشا دخی تدبیر نزارده بایزیدی تا ایدوب ایلدی که
بو کیمده مصحف مجیددن تعالی ایتدم فتح حدیدی مشرفو کلام

شعید ظاهر و بدید اولدی یا ایها الینبی جا هدی الکفار و المنا
ان شاء الله حضرت آله سپاه اسلامه بنت و بناه اولور دیدی

5

سلطان غازی بو فالدن مرغه البال اولوب جناب ملکن متعالیه
شکولو ایلدی و وزیر دیکو تیمورتاش پاشا دخی سوزه کلوب دو
خداوند کاد ضیمیر منیر بکزه حنی و سستیر اولیه که مقدما تقوی ایلدی

دوه لوتدبیری ظاهر ائیب کوریاور فاما کفار الابی هیل و هیلان
طوب و توفیق انارق کلدیورنده جایز که دوه لور میدده اولالار

10

عیاذ بالله عقباوند و درمخله عکوه شاشتماق دوشربو محله دوشن
فرصت بولور اولی و ائیب بود که حق جهانده و تعالی ناک عنایتنه

اعتماد و رسول اکرم صلی الله علیه وسلم خضر بلرینان روحا نیتلر
استمداد ایلوب الله بولنه چالشه لم اسیدر که اسلام سجانی

15

منصور اولوب لواء اعدا سونگون اولادوبوب ختم کلام ایلدی
خداوند کاد غازی تیمورتاش پاشایه خیرودعا ایدوب جمله ناک

اتفاقی ایله رو بوو جنگ ایتکه جائم و ابرته سی کون توتیب این
جنگه عازم اولدیور | دعای حضرت سلطان غازی

اول کیمه که ابرته سی حرب و قتاله عزم نصیم اولتمشیدی بوم
روز کار پیدا اولدی محل مفرکه ایسه بر تو زلوصحرا ایلدی

20

سلطان غارینان اول اهلدن قلبنه غبار طاری اولوب آیا یارن
عبارت حاجی نیجه اولاجقدر باد عکوا سلام اوزرینه آسرسه

غبار دن کوز کوزی کورمز اولور دیوب غم و اندوه دریاسنه
طالیدی زیر اهل سلاح و مبارزت میانلورده مقرر شکلدن دو که

25

اکثریا غلبه سپاه باد قنی طرهدن آسرسه اول جانبده لاجندر

نه کم ع اذ اهبت بك الريح فاعتمأ مثل شهورد بریکادن
 دخی لشکو کفارتک عددده از دیادی خاطرینه کلوب خلوت حالته
 کیوردی و جناب قاضی الحاجاتده انواع تذکر و تضرع ایله در
 مناجات ایدوب یوزین یولوه سوردی کوزیاشارین دوکوب
 عسکو اسلام ایچون فرمت و نصرت زحما ایلدی و اتیدی که الی
 سن برپادشاه کویم سنکه رب العالمین سن مسلمانو و کافرلو
 جمله سی سندن مدد او مارلو یاردی سکا معلومدر که بو عبید
 تعبد و اقدایی مجرذ هوای نفس ایچون اولمایوب دین اسلامان
 تقویتی ایچوندر بو یقینلوره بود کلوکفار بریده جمعیت اتمک
 واقع اولماشدر خصوصاً عسکو اسلامان دردی و بنی دکلو اولون
 و محل معرکه دخی بو کورد و غبار اولوب روزکارتک شدتی اولون
 سوبله که بود نصه کفار غالب اولورسه امت محمدن پایمال
 اوله سنه باعث در عالم السور و الحقیات سن عسکلان خادج
 نسه بو قدر فاعل مختار سن رجا و تضرع ایدرم که بو آویج
 خاکه عنایت نظری ایله ناظر اولاسن و آسمانن باران
 دعت انزال ایدوب بو کورد و غباری تسکین ایلوب عسکو
 سالمین و غانین مشرکینک ضرر لرندن آمین قلاسن و بوسند
 مسکین که سنک لطف و عنایتک ایله زمره سلاطین دن غدر
 نیجه سنین در که بین الانام غازی خدا و تدکار نابی اشهرار
 نام احسان و انعام بود مشرکدر تضرع ایدرم که بو عبیدکی سعاد
 شهادت ایله مشرف ایدوب عسکو اسلامه قدا ایلمه سن ددی
 و بو مقوله جان و دلدن دعا لو ایدوب اغلا یوب اه و آیین
 ایدر این سجاده او زرنده کوزلرینه بر مقدار خواب کلدی
 بین النوم و الیقظده آبی کوردیکه آسمانن زمینه برفوشته
 نازل اولدی کویا امطار او زرنده موکل اولان ملک ایدی

5

10

15

20

25

سلطان رویای پادشاه

سلطان

سلطان غازی به خطاب ایلد بکه حضرت آفریدگار آفریدگار زنده
 سنک مناجاتک اجابته مقرون اولدی و هونه دعا ایتمش ایست
 مقبول اولوب جمیع ابواب حاجات مفتوح اولدی دیومزده ایلدی
 سلطان غازی بومضابی عین رؤحانی ایلد مشاهده اندکده خوانیدن
 بیدار اولوب قالدی و زیان و سایر جوارج و ادکان ایلله حق تعالی
 سکره و فی الحال اول رؤیای صالحه نیک آناری ظهور ایدوب
 آسمان دن باران رحمت نازل اولدی روی زمین دن و خاطر
 جهاد آیندن غیاری رفع ایدوب توزون اثر قالمادی سلطان غازی
 تحقیق بلدی که تیر دعاسی هدف اجابته مقرون اولمشدر لاجرم
 حصول فتح و فیروزی منتظر اولوب مشربای مرادینه وصوله
 امید وار اولدی بیت چو کیتی در روشنی باز کورده جهان باری

5

10

طرفه آغاز کورده | ذکر توتیب عسکو اسلام

شکر کفاد ضلالت مالک تو اللوی دینی تعیین بوم مصاف اندکلاوند
 هداوند کار غازی توتیب صفوف ایلد مقید اولوب جناب جلالت
 مآباری قلب شکر ده روح برفوح کبی قوار ایلوب نورددار حیدری
 یلدرم خانی صاغ قوله سوار تعیین برروب صا روجه پاشانی
 و امره نامنداردن برفاج دلاور لوی خدمتنه مأمور ایلدی و دیکو او
 یعقوب چلبی بی ضول قوله تعیین ایدوب ایجنه بلبان و طوجه بلان
 برادر بکلی و اناره معادل امرای آلبوب او و نوس کبی جناح بی
 و آینه بلان سوباشتی بی جناح یسوی ید معین ایلدیو حفا که بزرگ
 ایلمی کار آرموده و کوم و سود کشیده بکوار ایدی و ملوک و حکام
 اسلامدن اول فرضت آئوده بیله اولتاو سلطان صاغ و مو
 توابع و لواحق ایلد حاضر و مرپا طردیلر ما هتایی کو اکی احاطه
 ایدوکی کبی بادشاهی او رتایه ایلدیو چاوشان درگاه عالی صاغ
 و هولادن عسکری بصا برب صفایوی توتیب ایلدی و زیر اعظم

15

20

25

علي پاشا سلطانك صاغ طرفند و تيمور تاش پاشا مول طرفند تيمور
 و تدار كه منقول اولديلو بكيچيري طائفه سي عادتاري اوزده
 پادشا هان او كنده صفار بقاله يوب و طوب و وض بز نوقاعه؛
 مقدره اوزده زنجير ايله دزيالوب از دوي همايون و عسكول
 آغريجي دودلو و سكاند لوه يوكلوب الايلوك آردنده حصار
 مثالنده بر محكم و استوار يوده طور ديار بو وجهله كه اراسندن
 صوسماز و اوزرندن طيور پرواز ايدن جز ايدني اكي بيان تيدو
 بكنه ايله بر نامدار سپهسالاري آغريجي آردينه محافظه ايچون
 قوديار و ميننه و مينسره يه دنجي بيگور يراد تيدو انداز لو تبين ايدو
 بر اغوردن كفاد آلاينه اوق سويونلو ديوتيه ابلديلو زبوا
 كفاد تيدون زياده اضطراب چكه لوي مقدره در ديدلو

5

10

ذكو ترتيب لشكوكفاد

لاسي شراكتاس لشكوخناسني جمع ابدوب هر كيم مسلمانوك پادشاهي
 طوتوب كنور سه تيزي اكا و يره يم و اون پاره قلعه باغلا ييم
 بوسنه قوالي دنجي بش قلعه انعام ابديم ديوب جمله قوالو بو متوال
 اوزده تيمور ابلديلو لاسان برادر زاده سي و ياق اوغلي ددكاز
 بي دين كه دلاور ككه مشهور ايدني بوسنه قوالي ايله و بغداد و
 وادناوت حاكموي نهند ابلديلو كه روزمركه ده هر بوي باشنه
 جمله ابدوب سلطان غازي به معارضه ايله لرو و ليده روز
 قتالده كه مذكور اولدوغي سلطان غازي جناب بي نيازه نياز
 ايدر ايدني جمع كفارده اولان يدي قوال دنجي عادت فاسد لوي
 او فوره نيت و فجوره مقيد اولوب بو ينگاد ن شراب غرور و بوط
 آب انكور ايله مست ولا يفتل اولوب هر بوي لاف و كذا فلر
 ابلديلو لاس اوغلي كه ذنانت ند يوده جمله منما و كچوردني ايدني
 هان بو كجه نوكلوك اوزرلرينه بنينون ايله لم در اعكوا سلام

15

20

25

تبی آزد در فی الحال تار مار او لوب قلیچدن خلاص اولناوی
 نواد ایدر لردید که اکتوی رای مقولدر دیویند ایلدی
 اما یوزکی نام کافر بید نام که الکی بک عسکون سعکری اوت
 بومقوله مشاوده لونده مشا و ستنا ر بربد کوار ایدی
 5 اول بلیدی دین شمردی بیونجون ایدر سان کیمجه قواکوسنده
 توکلون اکتوی نواد ایدوب جانلین قورتا دسه لوکو کدر
 حاضر شکاریمزی آلدن چیقارمیه لم بربلوق قناره کلش قونری
 صاغ آسن صالیورمیه لم بویله فرقت ملن میحابه بردی
 نه زمان میتر اولور اوی بودر که صبا حه تاخیر اید لم
 10 کوز کوزی کور دکر نهاره جنک ایدوب جان قورتا دسه لم
 بومقوله مغرورانه کلمات ایله بربلوق سرخونلوق کوللور
 خوش ایلدی انار دینی شینون تدبیر نندن واز کچدی اوجا
 اولدقه صفادوزوب هر محله ضا دید کنار دن بر نامادی
 تبیین ایلدی لاس اوغلی ارغون که ماروک کفره خرنان ارغونی
 15 ایدی جمله نان اتفاقله انی لشکر هرب اولوسان قلنه تبیین
 ایلدی همیره زاده سی ویلیق اوغلی صاغ قولده قودیلر
 بو سنه قرای اولان لوبیدا اوغلی نام بد حصای صول قوله
 سردار ایلدی وضا دید انکروس و افلاق و بندان و
 و جماعت چه جناحینه بولندریلوب سار لوانم صفونی بولورنده
 20 ایلدیار مضمی که ملاعبین خاسرین بروجهله مغرورانه
 حرکت ایلدیو که هر سواره بود ایب ویردیو نا که مسلمان
 آنو کله بقلا یوب اغوجها ایله فونکستانه ساقه لو و بجا لوبنه
 کش قد حالو لوب شرایلو نوش ایله لو بومقوله طرفه بی بر مونه
 ایشدر دیلو که ایچا لنده بوشه و مسخره لوبی وار ایدی
 25 بی اختیارجع کنار ده صوت اعلا ایله ندا ایلدی که شمدیه ک

کرات و مرات ایله تورکلر بزم طایفه بی بو مقوله ایپار ایله بغلاه یوب
 ایپو ایلدکلوی کورلشدر اما ملت مسیحا ایله یوبی بغلاه یوب درخت
 اندکلوی مشاهده اولنما مشدر غالباً آکلنن بودر که بوتدرک
 ایدو کاکو طنا با یوبی کندو کوزی بغلاه تمق ایچون احضار ایدر بودر دیو
 فال ایلدی بیت بسا فالی که از باز یجه برخواست ما چو آخر
 بی گذنت آن فال شد راست ما فی الحقیقه اول ایپو ایله کندو بو مقوله

5

نه کم بیان اولنا جلد | مظفر کشتن سلطان غازی

اول کون که الایلو ترتیب اولوب صفلر دوزلدی میدان غنی
 و جهاده جمله دن مقدم حاجی اورنوسان قدم قویوب اذل سلطان
 غازی ایله کفار خاکسار آلاینه تیر باران ایلدیو بر وجهله کند
 چلی باوروسی کبی طاعنوب زخم تیردن نیجه کافر دیوبی قهر
 کوندر دیار اما ملا عین خاسرینک آتش فشان اولان عظیم
 الایلو یی صول قولن اوزرینه یورودیو بر مقدار جنگ و حرب
 اندن صاوه اسلام عساکرین برندن قویاروب کیو ویده سور دیار
 کیدرک مسلمان ایله مشرکین بر بر لوینه قارینوب اغریقه طیان دیار
 اغریق ایسه برسد سدید ایله اصلا کذا دکن دکل ایله
 اول محله ایکی عساکر قلیجه اولوب طرفین دن چوق کینه مقول
 اولدیو و غازیو دن دخی کوره عظیم شهادت شوقن نوش ایلدیو

10

15

یلدرم باویدخان صول قوله شکست واقع اولدو عین کویچان
 کندو سنی ضبط ایدر مدی برق خاطف کبی برندن قویوب مسارع الله
 میدانه کیوردی و صول تولد اولان عساکر اسلامان امدادینه
 یورودی صول تولد اولنار متحیر و سرگودان ایکن یلدرم خان
 کوردکلونده تازه جان بولدیو یلدرم خان دخی آتش سوزان کبی
 کفار آلاینه قویاروب و کوز آچدر میوب بر وجهله جنگ ایله کبی
 تعبیری مکن اولماز عساکر اسلام ده اولان امر و سپهسالار لویو یار

20

25

سو داد لوی یلدرم خانک بی باک و بی پروا سورد و کئی کور یجیل شریکه
 کند و بی اسلام بولنه فدا ایلیه یا بیزنه طور و رز دینی نه کونه
 قاتلا نورد و دیوب هر طرفدن شیرازیان و بیو دمان کبی پوریوب
 یلدرم خانک معا و نسته ایرشدیلر و اورنوس بان غازی و قیو رتاش
 5 پاشا اوغلی بختی بک و لالا شاهین و عینی بان و صار وجه پاشا
 و آینه بان سوباشنی و قوه مقبل و اینجه بلبان و طوجه بلبان
 و شیر مرد سوباشنی و مستجاب سوباشنی و سایر سپهدار کون بولور
 والده خردن بو کون ایچون طوغنوز در در دیوب متوکلا علی الله تعالی
 دشمن دینک او زیننه عمله ایلدیلر و بر وجهه صار دیلر که کند
 فراموش ایلدیلر عساره الله تعالی کفار خاکساره بر قلیج او رد
 10 اول یدی قوال بد فعال هر بری کند و بی یدی باشتلور اوزدها
 قیاس ایدر این مور بیجهال کبی ضوقالبع سور اخ ارامنه باشیلر
 بر دم ده دم اعدا سیل روان کبی آق دی غازی بولور نبوه لوی
 اعدا سر لوی ایله طو پیلو جز راق اولدی و کفار لبامک بجا
 سرنگون اولوب آنجلین جمع عظیم بر آنک ایچنده تار مار اولوب
 15 صحرا ده کشته لوردن پشته لوظ هو اولوب عساکر اسلامدن
 هر بری بر قاج کافوی آسیو و دستگیر ایلدیلر مالا عین خاسرین
 سلیمینی با غلامی ایچون حاضر ایلد کلوی اییلر ایله کند و لوی
 بغلان دیلر اول مضحک کند و لو خفته اند و کئی نظیر ظاهرا اولدی
 20 محصل کلام لی حد و نهاده کفار خاله هلاکه دو شوب قتی پوار
 آنلوی اولنوردن بر مقداری کوجیلر فرار ایدر بلدیار کبار
 ملوک کفار دن کوفتار اولنلوی غازی خداوند کاره بو کزار کورد
 اکندی وقتدن اختام زمانه دکن بوموال اوزره کجری

5

10

15

20

دربیان شهادت سلطان

خداوندگار غازی عساکر اسلامک منصور و مظفر اولدولوندن عیا

25

عین

فرخناک و شادمان اولدی و جناب قاضی الحاجاتده دعای مستجاب^{اوله}
 مشاهده ایدوب سجده بشکر ایلدی اما متفکر و متحیر اولوب
 اول سلطان صافی جنان بو اندیشه یه دوشتدی و آیانه حکمدرکه
 بو قبیل البضا عنان جناب رب لغزده اندوگم دعا مقبول اولوب
 یغور یا غدی و عکواسام مظفر اولدی لکن کند و حقه شهادت رجا
 ایشیدیم اثری ظاهر اولدی دبوب اگرچه ظاهرده سرور و
 اظهار ایدردی اما باطناً محزون اولوب بو انکارک اضطراریندن
 آرام ایدمه ایدی تا که نهانخانه غیبیدن برصورت غیر معهود
 یوز کوسودی و اقتضا تقدیر ملک قدیر ایلد بر حادته غریبه
 ظهور ایدوب اول مراده دخی ابرندی تفصیلی بودرکه
 چونکه اول یدی قوالن کیمی قتل و کیمی کوفتار اولوب بر قیامی دخی
 فرار ایلدیو شاهزادگان و اکثر امرای کویخته اولان کوفتک
 آرد لوینده دوشوب کمنار ایدی سلطان غازی دخی روز فتح
 و فیروزیه قلب لشکر اسلام ده شوکت تام و سکینه بتام ایلدی
 مظفر و منصور و فرخناک و مسرور اعدای دین و دولان مقبول
 آراسنده کوزوب کفارک خاک و خون ایچنده پایمال اولدیون
 و اسیر لوت کروها گروه دست و پابسته اولدقون مشاهده
 ایدوب نتاح لایزاله شاکر ایدمه یور ایکن مقبول اولور اراسیندن
 بریمی قانقوب فریاد و فغان ایلدی و بن سلمان اولدم
 دو نیاو پادشاهه بنی بولوشدرک بر حنجی سرم واردر حضور
 شریفاننده آشکار ایدیم دیدی چاوشلر التفات ایتما یوب
 خود یار کافرایسه میضا اولوب البته بنی پادشاه بولوشدرک
 دیوا اقدام ایلدی بر وجهله که آوازی سمع پادشاه غازی به
 ابرینوب جبلت اوندده اولان مرحمت مقتضای سخن کلون مرزا
 نه در بلدرسون دیو فرمان ایلدی مگر که اول کافولین

5

10

15

20

25

و اول شرك بي دين يدي قوالك بر بي اولوب اصطلاح قنار
 بآن ددكلوي شيطان اولوب نامنه مياوش نيقولا درگوش
 روزمير كه ده غزاة اسلامك بر بي ملعون مزبوري آتدن
 يقوب هلاك اولدي صائش وكيم اولدوغين بلابوب
 براغوب كتمش امش اول لعين حيله كار دني كندوسي
 صورتده كوسنروب خاك و خون آراسنده غلطان يا توركن
 سلطاني كورد كده شيطان و سوسه سيله بومضاني ضمير
 جايلير ايدر كه اولك صورك بو محمدن خلاصه مجال محالدر
 هيج اولزسه كوتار و اسير اولوب اذلال معر درباري
 اقوان و امثال ما بيننده بر نام قويديم كه قيامته دك
 بني ذكر اوليه لر و السنه يا بالسه ده يوناقلم سويلوب
 عنقه طاولو ايجده لر ديوب اول نيت ايله قالمقوب فرياد
 و فغان اتش امش سلطان ساده دل و خالص درون اني
 بر فقير زبون ملاحظه ايكلام يا ننه كوتورلمه سن فرمان
 ملعون فر بود پادشاه غازينك مبارك ايا قلوبن بوس اتمك
 شكند ايلو و يورودي مكار كه اول مكارك استيني اولند
 بر خنجر زهر آلود و ارايش همان اول خنجر شكم سلطان
 حواله ايدوب بر زخم مهلك ايرشدر ديكه علاج يذير اولد
 دكل ايدي اگرچه ملعون فر بود اعتقاد فاسد بخد كندني
 اقرا بي ملاء عين ما بيننده بو مقوله بر نام ايله بد نام ايلدي
 اما كه سلطان غازينك سعادت شهادتده فايذ اوله سنه
 باعث اولوب اول سلطان عالیشانك ابي آخرالدوران
 نام نايبي صحايف شهدا ده مسطور اولوب السنه بخواص
 و عوام ده سلطان غازي ايك سلطان شهيد ايله مذكور اولد
 و ايله منا جانده اندو كي دعاسي مقبول اولدوغنه ضرور

5

10

15

20

25

اولوب بجز آنکه تعالی دنیا ده نیجه فتوحات جمیله یه باعث اولوب
است چمنه نافع انواع خدمت اولدم و بویام ده ملوک کفارتک عظمایه
غالب اولوب مرادمه و اصل اولدم دیوب حاصل فتح اندوکی سردورون
زیاده سردور اولدی بوجین شهزاده جو انجنت سلطان یلدزم باید
خان دینی کلوب سلطان غازی تک مبارک الهی بوس ایدوب خیر دعاست
آلدی سلطان غازی دینی بالمشافه سلطان نایزیده و صیقل ایدوب
و دیعت خلافتی دمت هفتنه تمویض ایلوب کله به شهزادی ذاکر
اولوب دعوت حقّه کیمک کویان اجابت ایدوب سال سی و یکم شهادت
ماد جاوید در فضا بهجت رحمة الله رحمة واسعة اول باین مرد دینی
پایه پاوه ایلدی استاد لویز دن استماع اولمخدر که کفار ایلدی
بوی بی پایه به سرد پادشاهی به یوز سورمل انقضا اندیکد قوی شهزادی
قولفونیه کب و ب بر وجهه ضبط ایدر لو که حرکت مجالری اولماق
اول زماندن بر وقانون مقرر اولمشدر و بر واقعه به عجبیه حد
سلطانک کوچن اوغلی یعقوب چلی و شکوی آردنجه کمنیدی کله که
خوآن و مغربان سلطنت اتفاق ایدوب مرتبه به سلطانی الوهیت بزدا
تمنایی در نطق صاحب ظلمه فانی لازم در پادشاه بالکوا اولن کله
الفتنه اشمن اقتل معنی بنجد عمل ایدوب اول شهزاده بی والدی
همراه ایدوب اول ایکی تابوت شهیدی شهر بر سوده مد قتلونه ایضا
ایلدیو ابتدا حکم مکر اول زمانده واقع اولمشدر و سواد غازی کله
یدی یوز طغان بر مضامین در دینی کونی وقوع بولن حر و بدر

5

فایده کفر فتن سرد این از بغل ایلدی

مرد شهادت شهزاد یعقوب

15

20

العهد علی آراوی	در بیان و ذرا و امر
قاضی عسکر اولان جندر لوفره خیل و ذبر اعظم اولوب خیر الدین پاشا	
نامیله شهزور اولدی و لالاشا همین بن روم ایلی بکلو بکی اولدی ابتدا	
مشا الیه روم ایلی بکلو بکی اولمشدر بعده تیمور تاش بن روم ایلی بکلو بکی	
هکوه دن وزارت ضمیمه اولمشدر و صادر وجهه پاشا اناطولی بکلو بکی	

25

اولوب اعراب نامدار دن بختیلم و فیروز بیل و مقدط مذکور اولان نامدار
 غزا و جهادده سلطان مراده معین و ظهیر ایدیو و خیرالدین پاشا ناند اوغلی
 مولانا علاء الدین قاضی عسکو اولوب سفورده و حضورده پادشاه ایلله
 اولوق فرمان اولمیشیدی و علماء عظامدن مولانا قوه دستم که واضع
 شری ایدی نعتی قضاة انکا تمویض اولمیشیدی بدی یوزسکان شکر
 ناریخنده خیرالدین پاشا وفات قاضی عسکو اولان مولانا علاء الدین
 وزیر اعظم اولوب علی پاشا دیوشهور اولدی

5

جاوس حضرت شه يلدزم خان

سلطان يلدزم بايزيد خانك ولادت با سعادت تاري يدي يوز آتقن بر
 سنده سنده واقع اولوب جاوس عزت مانوساي يدي يوز طقان بر
 رمضان شريفك درونجي كوفي وقوع بولسندر تادوخ و فانا تاري سكونوز
 بش شعبان اون درونجي كوفي يوم خميس ده مقدر اولوب بوتقدر چه
 عوي فوق درت بيل ومدت سلطتي اون درت سنده فريب اولدز
 سلطان يلدزم بايزيد تايدرف نجدايله سر بر يدي وسند قيصري
 جاوس برود قده اول معركة جهاد ده اولان اجناده داد
 ودهن و عطا و بخشيدوب دار السلطنه ادرند يده واروب
 اول قيس آنده قيتاروب اسباب قتال احضارينه اشغال اندياز
 اول شاه عديم العديل دن آتتي يدي فرع جليل ظهور اينجدي ارطغرل
 و امير سليمان و سلطان محمد و موسي جلي و عبيد جلي و مصطفي جلي
 و قاسم جلي ابي ايام حيات يلدزم خانده ارطغرل بك جهاد حقه كده
 ايلدي رحيم الله يلدزم خان ايجون آتقن بش باشك اشغال ايدوب
 او تود بش بل خطبه بي او قندرد و يوز باز تاري تاج اتوارخ صهي
 مولانا سعد الدين جنت مكان نصيح ايله نصيح اينجدر العلم عند الله صهي

5

10

15

عصر سلطان يلدزم خانده واقع اولان مهولت دكودر

تادوخ جاوس يلدزم خانده امير تور كودكان سبان مغولستان و دشت اولد
 موفق و سرور سمر قنده عودت ايلدي بعد ماله ايراني فتح بنيتي ايلدي
 سوا مو ايلدي بو نو بنده تمام عراق و فارسي ال مظفرون اتوزاخ ايلدي
 بغدادي تضرير و سلطان احمد رفيع اتمكده اهل ايلدي و سلطان احمد
 مقاومنه طاقتي اولما نظله اضطرار طريفيله شام و دمشق جانينه يوزار
 ايلدي سهار يوز طقان يدي تاويغنده امير تور سلطان احمد اردنجه

20

دیار بکو جاننه توجه ایلدی سرحد شام اولان زها شهرینه کلده
 اول اوقانده پادشاه مصر شام اولان الملک الظاهر سلطان
 بر قوقه ایلی کوندروب سلطان احمدی طلب ایلدی و اول ایامده
 قره قویلو دن قره محمد اوغلی قره یوسف آذربایجانده خروج
 ایدوب دعوی سلطنت ایلندی امیر تیمورک بوسفردن فرادی
 5 مالک آذربایجان و عراق عرب و بغداد اولغله آذربایجان
 طرفنه توجه ایلدی قره یوسف معاومت ایله مهیوب بالضروره
 سرحد مالک رومه واروب سلطان یلدرم خانلن آستانه
 ایجا ایلدی سلطان مجاهدان انواع ملا طقات ایله رعایت
 ایلدی بیدی یوزطقان بیدی زستانده تیمور قوا باغ ده
 10 قیاه بیوب کپور دشت حاجی ترخانده توقتی خان جوینی نژاد خروچی
 خبرین استماع ایتمکله اوزرینده متوجه اولدی اول ایکی پادشاه متقابل
 اولدقلرند تیمور منظور اولوب تخنگاه حاجی ترخانده کندی
 قرار ایدوب غمگینی کوندروب دشت اوزکی نامالک چرکس روس
 و کوه البروزه وارنجه غارت ایلدری و تخت حاجی ترخانی کند
 15 آستانه سی مالیزی اولان اروس خان اوغلی فوری اوغلانده
 احسان ایلدی و زمام اختیار اوس حرمی حانی شاد ایله تعویض ایلدی
 بو ایشاده قوا یوسف کپور و آذربایجانده کلر و کی تیمورک مسیحی اولدقده
 تبریزی اوغلی میرانشاهه و پروم بیدی یوزطقان سکر مارنجه ده
 20 سلطانیه دن عراقه متوجه اولدی و ایران مالکینی با کلید ضبط ایدین
 حدود شام دن هند حدینه دکی فتح ایلدی و حکومتلرین اوغلانده
 توجیه اندی و سکر یوز سنه سفند امیر تیمور سمرقند دن قالیق هند
 مالکینی قیلا مقید اولدی سکر یوز ایکی تا بنجه اوغلی شاد ایله میرانشاه
 نبوده آندن دو شوب دما بی نخل اولغله قوا یوسف کپور و آذربایجان
 25 طغند اولوب سلطان احمد دینی روم و شام طرفیندن بغداده کتوب

5

10

15

20

25

اول اولان قویم طاهری ایلدی

اولداني آذربايجاني تحيره بوزطوندي زبوامندا ايلکي بربرده
منقني اولق ايجون بربروله قول وقرار ايلما ايدري اول اجلدن
امير تيمور آذربايجانده متوجه اولدوقده قوا يوسف ايلد سلطان احمد
مقاومت ايدمه يوب ايلکي دني يلدرم خانن آستانه سنه التجا
ايلدلو امير تيمور سلطان يلدرم خانده ايلچي کوندروب موبورلوي طلب ايلدي
و ملامت و تهديدي مشعو ملکوتيه هدايا کوندردي کندويي استغنا
يوزندن تحيره شامه غرقت ايدوب محکوم يلدرم خاني اولايح
سيواس و ملاطيه راهندن يور يوب اول ملکوتيه ضربه تحيره
بو تعديرجه يلدرم خانن انقضا ايامنه دن ايران وتوران امير

5

تيمورک ضلنده ايدري و ميره

10

مالان فارس و کومان آل مظفردن شاه محمود بن محمد بعده شاه منصور
و شاه يحيى بن مظفردن شاه زين العابدين بن شجاعک نصرنده ايلن امير تيمور
محبت امير ملکوتيه کوندروب مرحوم بابان شاه شجاع وفات ايدو کي حنين
بکاکنده انناسي ايله ملکوتيه کوندروب سيني سيارش ايتمن ايدري بنداني
سکا رعایت ايتکه متعهده اولدم ايدري حالاماکوره يقين کلرک مجله
کلده سن ددکده زين العابدين تيموره وارما يوب ايلکي تيموردي تيمور
غضب ايدوب فارس و عراق عجم طرفلرينده غرقت ايلدي و اضرفاي
ضبط ايدوب قلع عام ايلدي و شيرازده متوجه اولوب زين العابدين
اوزرينده يورودي زين العابدين حاکم تيمور اولان عوني اوغلي شاه

15

20

منصور بن مظفردن التجا ايلدي شاه منصور زين العابدينک تکوين ايلدي
کندوني اسير ايدوب قلعه به سلاسله کوندردي تيمور دني شهر شيراز
نصرت ايدري شاه منصور او تونزين سوار ايلدي يوزطقسان بس
حوالي شيرازده ايلن شاه منصور دني جان بدو سوار ايله اوزونه
تيمورک باشنه شيراز حواله ايلدي عادل اختايجي و خداري: يس اول
باشي اوزرينده سبوجکوب جمله سني رد ايلدلو بو ايلچي دلاوردن غري

25

تیمورک مصر بلوندن یا نندگ کسند قالمایوب هوزیمته بو ز طوئیدو تیمور ایله
آشنا اولما مصله غیری طرزه پوروردی آخر الامر کوزنده بو تیار
ورخسار دینه بر شمشیر اصابت ایتمکله آنندن بیقوب باشن تندن جدا
ایلدیلر تاریخ خربورده عراق عجم و فارسی آل مظفردن انزاع ایلدی

و من معاصر یلدر جان

5

امیر تیمور یورش بیخ ساله ده شهر دهاینه وار قده اول جانبد اولان
حکام دن قرا عثمان بان بایندری اطاعت ایلدی دیار کبکو و ماردین
حاکمی اولان سلطان عینی ماردین قلعه سن تسلیم اینما یوب ^{بول} خود
کوستر مکله اوج سنه آنهورک قید و حبسه مبتلا اولدی و ذیاب

10

مقتدر قلعه لوینک اکثرین جبراً و قهراً تصرف ایلدی و منز
تاریخ جابوس یلدرم خاندن مصر و شام مالیکان بحریه دن صکوه کیمی اولان
حاجی نان تصرفده ایدی سلطندن درت آی کچد کده نصیح طمع ابدوب
کبود چرا کسه دن او کئی سلطان اولان الملك الناصر سلطان بروق
ابن انص بادشاه اولدی یدی یوز طقان یدی تاریخده تیمور سلطان مصر

15

بو ملکوب ایله اعلی کوندروب سلطان احمدی طلب ایلدی بروق سلطان ^{احدی}
و برمیوب تیمورک الجینی قتل المندی سکو یوز بوسنه سنه وفات ایدوب
برینه او علی الملك الناصر فوج بن بوقوی سلطان ایلدی بونک زمانده
تیمور حلب و دمشق شهرلرین بوجرمله یغما و غارت و قتل نفوس و خسارت
ایلدکه مشو کین مسلمینه اول مرتبه ده حرمت سزک ایمازلو ایدی

20

مشاد ایله سلطان فرجان سلطندن دردی سنه ده سلطان یلدرم
بایزیدخان آخرته انتقال ایلدی و قونیه کبود قرا مان او علی ^{تصرفده}
اولوب سایو ملک متفرقه دینی بولوب لورنده ایدی اصا ابران و تور
جمله تیمورک استقال او زده تصرفده ایدی تفصیل ظهور برهان

25

زمان مرورده سیواس و قیصریه ده سلطان برهان نامنه بر صاحب
ظهور وار ایدی بر بورده برهان قیصریه فاضلی اولوب بر اهل علم و صاحب ^{حضرت}

مصلح تفصیل ظهور برهان

و یوار و نامدار کسند ایدی اول عصرده علی بن محمد بن آرتنا اول دیار
 قومان قوما اولخله مذکور برهان وزیر ایلوب علی ک فوف اولدی
 زمان مملوک طوایف اولخله اولدانی ذکو اولدی و بی اوزره سیواس
 و قیصریه و توقات و ماسیه ده پادشاه اولوب اوفوز قوف بیلن عسکره
 مالک اولدی و توسیع مالک ایلله مقید این سلطان یلدرم خان اول ریای
 متوجه اولدقده مقاصت و منه قدرتی اولما مقصدله دیار بکره تابع خدیوت
 طاغیوبنه تحصن ایدوب یلدرم خان عودت آتدکن کپوسپورده رحمت
 اینل ایچون فرصت کوزدر این آق قونیلور دن قواغقان بایندی ریای
 اوزرینه واروب قتل ایلدی و بو خصوص بیدی یوز طغان دوری تاغی
 وقوع بولدی خدی نصرت یلدرم خانک قوچانی بیانه شروع اولدی

5

10

ذکواستیمال آریاب اتفاق

پادشاه جدید سلطان یلدرم بایزید مالک سرور و ری اولدی و بی سال
 فرخ قال بشارنده قدیمی خاندان عثمانی مد خواهلور دن بعض بد کردار
 اطوار نا هموار لوی عرض اولوب جمله دن آیدین و صار و خان و سقنا
 و لابارینک حال کوی قرمان اوغلی ایلله اتفاق ایدوب مقام شقاقت
 اولدقوی مسوعلری اولدقده بیدی یوز طغان ایکی تارخنده دقا
 و اقبال ایلله آدرنه دن قانقوب بروسایه نزل بود دیوار عدا
 همایدنک تادیبی اولی کورملیک اولاقبا یا به قلاع کفاردن لاسه
 قلعه سنک فخذ عزیمت ایلدی و عیلا ایلدک فتح میسر اولورسه خیراته
 وقف ایلد قلعده خربوره بی محاصر ایلدکن نکوری جن و جداله شروع
 ایتکه عسکره بیخادر دیوندا اولدقن نکوری باخوره قلعده بی تسلیم
 ایلدی پادشاه عهدی اوزره لاسه زری بر سارده اولان خیراته وقف
 ایلدی بعد الفخ آیدین ایلی مکنده متوجه حاکی اولان آیدین اوغلی عاقبت
 اندیشک ایدوب هنوز پادشاه لاسه نواچسند این خاکیا بنده بود
 سوروب تسلیم مکنک ایلدی پادشاه دینی ولایت از میری ادین اولدکنه

15

20

25

مقرر و مسلم ایدوب آبا و اجداد نندن قالان املاک و اوقاف و
 نسیم ایدوب سا بر بلاد و بقایعی مالک محروسه به ملکی ایدوب
 بیوک اوغلی اولان آرطغرله عنایت و احسان ایلدی بصد
 ملکین دخی امان ایله نهمبر ایلدی منتشا اوغلی
 سطوت پادشا هیدن قواری فواره تبدیل ایدوب قسطنطنیه حاکمی
 اولوب اسفندیارک اوغلی کو ترم بایزیدک یاننده وارمغله بول
 مملکت پر صنعت تصرف یلدم خانه داخل اولوب برفاج کوندن صکار
 آیدین اوغلی و صاروخان اوغلی دخی مالک وجودن مغزول اول
 اوغلا دی کو ترم بایزیدک یاننده حوآر و ذیل کچورلو ایدی

5

ذکر مفتوحات سلطان یلدم در روم

10

سلطان یلدم خان برو ساید و اردوقه اناطولی ده اولان قلا محکم
 متوجه اولوزون مقدم ضبط مالک لاس و بحجل غنایم بی قیاس ایچون
 تیمور تاش پاشای نصیر ایتمکله قوه طوه معدنی توابعی ایله و سایر
 معادن و اکثر مالک لاسی ضبط ایدوب بعضارین دخی نصیرات

ایلموب غنایم
 و اسکوب
 شهر بنک
 و نوابخان
 حکومتی
 پاشا یکت
 نام امیر
 بیامیر
 نصیری

ایلموب غنایم بحیاب ایله شاه عالیجناب درگاهنه شتاب ایلدی
 و اسکوب شهر بنک و نوابخان حکومتی پاشا یکت نام امیر بیامیر نصیری
 بیوروب اول اطرافه اقبین ایتمکله مأمور اولشیدی اولدانی غنایم
 بینمار ایله مقتنم اولدی و فیروز شهرحد ولایت انکروسی اولان
 و دین ایالتی تفویض اولوب اول اطرافی غارت فرمان اولمغله

15

طونه نهم نندن قارشوید کجوب بعد الحاربه کلی غنایم التبرنه کوردی
 و اوردنوس بی حکومتنکاهی اولان سپه و زه ارسال بپوشان
 اولدانی قوه نه و چتر و زحصار بون فتح ایدوب پادشاهه
 برو ساهه بیگتارین عرض ایلدی بایزیدخان جمله سنی برو ساهه نا
 اندک لوی جامع و مدرسه و عمارت و دارالشفایانسته واقفان
 دیلمکله آوج دگرمن یورد و صوبی بر بلند کوه دن کاویز ایله

20

25

که در دویب رفیع کولر و طاقار او مستندن اجرا ایدوب محال زده منعمه
چشمه لو بنا سنده صرف بورد مارو شیخ ابوالحسن قدس سره نفر اسیبوت
بر زاویه دخی بنا ایشادور تقبل انه

حبس ابن کومیان فتح تکد

5 یلدرم بایزیدخان تا دیب ابن قرمان ایچون توجیه اولدوقده اولان
تکه ایلیتک فتحی صامح کور ککله کومیان ایلی بولندن روانده اولوب
حدود ولایت مزبورده کلر کده حاکم کومیان اولان بعصوب بلر که
پدرزن سلطان ایدی استقبالی ایلد کده مجاری احوال اعلا لایق
آثار نفاق ضعیفی تحذرس اولنغله توابعی ایله حبس اولندی قربان
10 ولوق نسبت اعتبار اولندی بیت خطرهاست در کار شاهان بی
که با شاه خویشی ندارد کبی سلطان کاران مملکت کومیا نندن عبور
ایدوب تکه ایلی ممالکتی شریف ایلد کده از اجاق توجیه ایله مملکت
تکه سر بر مستخر عا کو منظر اولدی و اول دیارک حکومتی فیروز

بکه احسان ایلدی عدم سلطان بجانب قرمان

15 سلطان یلدرم بایزیدخان قرمان اوغلی علی بیگ حمید ولایتی غایت
اندوکن استماع ایلد کده تکد ایلی فتحند نصیره قرمان جاننده روان
اولدیو قرمان اوغلی علی بیگ اطوارندن پیمان اولوب طاش المیز
باش اوروب صعب طایغاره تختن ایلدی یلدرم خان دخی توبینه حصار
محاصره ایلدی ومن آثار العدا له سلطان عدالت شعار توبینه
20 حصارینی حرمین زماننده محاصره ایتیمیدی قلعه به قبا نلرک
عصوه لایق جمله بولونده طور دردی صاعقه غضب یلدرم خانی دن
هیچ احد کدم دانه سنه جو قدر طع ایلدی اما بوسیدن عا کو
مضایقه طاری اولوب اخوا لامر بعض اصحاب بیبر تدارک ایدوب
حصار کنارینه وارد یار و اصحاب غلا له ندا ایدوب سلطان عادل
25 یساغنی انفا ایلدیو وهم دیدیلر که محصوه اکوی مرغان هوایی حیرت